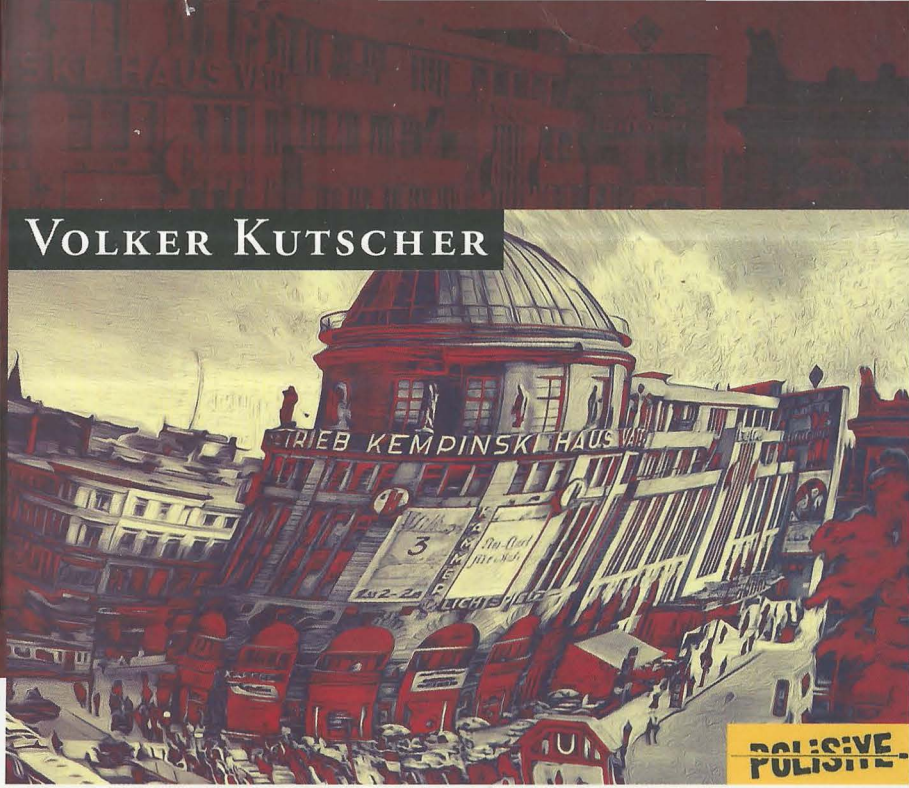
VOLKER KUTSCHER

Vaterland Dosyası

Vaterland Dosyası

Gereon Rath'ın Dördüncü Vakası

ÇEVİREN GÜLÇİN WILHELM

iletişim

VOLKER KUTSCHER • **Vaterland Dosyası**

VOLKER KUTSCHER 1962 doğumlu. Alman dili ve edebiyatı, felsefe ve tarih öğrenimi gördü. Gazetecilik yaptı. İlk polisiye romanını 1995'te Christian Schnalke'yle beraber yazdı, bunu biri yine aynı yazarla ortak olmak üzere iki roman daha izledi. Tanınmasını sağlayan, 2007'de çıkan *Islak Balık* oldu. *Islak Balık* (Cem Sey çevirisi) 2017'de, bu kitabın kahramanı Gereon Rath'ın ikinci vakasını ele alan *Sessiz Ölüm* (Gülçin Wilhelm çevirisi) 2018'de, üçüncü vaka *Goldstein* ise (Cem Sey çevirisi) 2019'da İletişim tarafından yayımlandı. Gereon Rath'ın "vakalarına" dayanarak çekilen *Babylon Berlin* adlı dizi, dünya çapında ün kazandı. Serbest yazar olarak Köln'de yaşıyor.

Die Akte Vaterland. Gereon Raths vierter Fall
© 2012, 2014 Verlag Kiepenheuer & Witsch, Köln
Bu kitabın yayın hakları Anatolialit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 2776 • Dünya Edebiyatı 256
ISBN-13: 978-975-05-2688-6
© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2019, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge
EDİTÖR Tanıl Bora
YAYINA HAZIRLAYAN Vanina Kutelas
KAPAK Suat Aysu
KAPAK FOTOĞRAFI Berlin Vaterland binası, 1930'lar
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul
Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VOLKER KUTSCHER

Vaterland Dosyası

Gereon Rath'ın Dördüncü Vakası

Die Akte Vaterland

Gereon Raths vierter Fall

ÇEVİREN ***Gülçin Wilhelm***

iletişim

1932 yılı bizim yılımız olacak, cumhuriyetin düşmanlarına karşı kazandığı nihai zaferin yılı. Artık bir gün, hatta bir saat bile savunma konumunda kalamayız! Saldırıya geçiyoruz! Bütün cephede! Seferberliğimiz genel taarruzun bir parçası olmak durumundadır. Bugün çağrıyı yapıyoruz, yarın darbeyi vuracağız!

KARL HÖLTERMANN, SPD, ARALIK 1931

Prolog

Pazar, 11 Temmuz 1920

Yine yollarda; sessiz sedasız ormanları arşınlıyor. Barınağından çıkmış, ağaçların arasında dolanıyor. Kimsecikler işitmeyecek, kimsecikler görmeyecek onu. Havada sarımsı bir ağırlık var; ağaçların gölgesinde bile sıcaklığı hissediyor. Yaz bütün şiddetiyle bastırmış. Her yeri ıhlamur çiçeği kokusu sarmış; az ilerideki tarlalardan ise kış arpası kokusu geliyor. Tokala durup havayı teneffüs ediyor. Artık gölün de kokusunu alıyor; biraz sonra o soğuk, yumuşacık suya girecek diye öyle seviniyor ki.

Hedefine yaklaştıkça hareketleri ağırlaşıyor. Aslında dünyadan elini eteğini çekmiş; bir tek insanlara gözdağı vermek istediği zaman ortaya çıkıyor. Ormanına girmelerinden, bağırış çağırışlarından, yaprakları kabaca çiğneye çiğneye onun için kutsal olan her şeye hoyratça davranmalarından nefret ediyor.

Kulübesinde bir ayna asılı; bazen dışarı çıkmadan önce gözleri pırıl pırıl parlayıncaya, dişlerini bilediğinde yırtıcı bir hayvan görüntüsüne bürünene kadar yüzünü kara toprakla sıvıyor. Böylelikle şafak zamanı neredeyse görünmez hale geliyor ama güneş şu anda tepesinde; kamuflaja gerek duymuyor. Yine de temkinli; geyik derisinden mokasenleri sayesinde adımları kedi gibi sessiz.

Tokala'nın her an tetikte olması lazım; göl onların hâkimiyet alanında; her an insanlarla burun buruna gelebilir. Ormanına gir-

meye pek cesaret edemiyorlar; orada korkuyorlar. Bir bataklıktan, ikincisi de Kaubuk'tan.

Kaubuk. Evet, başka ad bulamadıklarından öyle diyorlar ona. Bazen kendisinin bile anımsamakta güçlük çektiği eski adını çoktan unuttular; çok kışlar önce onların dünyasını terk ettiğinde kendisine koyduğu yeni adı, asıl adını, savaşçı adını hiç bilmiyorlar.

Tokala.

Tilki.

Bir tilki gibi geziyor ormanlarda; evine kapanıyor. Umursamıyorlar. Onlar onu rahat bırakıyor, o da onları. Kimse diğerinin dünyasına karışmıyor; bu, aralarında yıllardır adı konmamış bir anlaşma. Onların dünyası tehlikeli ama yine de ara sıra kitaba, yakıta ya da onun oradaki bataklıkta yetişmeyen meyvelere ihtiyacı olduğunda geceleri bir cesaret onların kentlerine ve köylerine giriyor.

Dikkat konusunu abartmamış demek; göle yaklaştığında bir mırıltı ve şarkı sesi geliyor kulağına. Durup kulak kabartıyor. Bir kadın sesi, tanımadığı bir melodi. Sessizce kıyıda hep saklandığı yere yanaşıyor. Tokala hemen tanıyor onu; hem de daha kırmızı beyaz elbisesinin dalların arasındaki pırıltısını görmeden, sesinden tanıyor.

Niyaha Luta, Tokala öyle diyor ona.

Birkaç hafta önce yine aynı yerde görmüştü onu; o zaman da saklandığı yerden çıkamamış, hiç kıpırdamadan durmuştu. Sık çalılığın karanlığında onu göremeyeceğini biliyordu ama Niyaha kafasını kitaptan kaldırdığında doğrudan ona bakıyordu sanki. Tokala, çangıl çungul sesler, ardından da zil sesi duyup bir adamın bisikletle ormandan çıktığını gördüğünde, Niyaha'nın şehirden buraya tek başına gelmediğini anlamıştı. Kız adamı bekliyordu, o belliydi. Öpmüştü de onu. Evet, gerçekten öyle olmuştu, tersi değil. Tokala çiftin bu şekilde ilk kez görüşmediğini, bu buluşmanın tesadüfi olmadığını anlamıştı.

O anda saklandığı yerden çıkıp ormanın karanlığına çekilmişti.

Kız şimdi işte yine orada; Tokala oturduğu yerden Niyaha'nın parlak beyaz üzerine kırmızı tüy desenli elbisesini, suya sallandırdığı çıplak bacaklarını görüyor. Niyaha tıpkı geçen seferki gibi göle doğru uzanan güneşli bir dala oturmuş, kitap okuyor.

Önce dallar çatırdıyor, ardından ormandan bir adam çıkıyor. Geçen seferki bisikletli değil bu, başkası. Tokala kızın yüz ifadesinden, adamı beklemediğini anlıyor. Yasak bir şey yaparken yakalanmış gibi anında kitabı kapatıyor.

Adam, "Demek buralarda takılıyorsun," diyor.

"Takılmıyorum, kitap okuyorum."

"Kitap okuyorsun! Bu dağ başında; Jewarklı, Urbankili köylüler bile vatani görevlerini yerine getirmek için şehre gitmişken..."

O günlerde anavatan konusu pek bir gündemde. Ama Tokala söylenenleri anlamıyor. Suwalki'den birkaç şişe yakıt getirdiğinde ya da kürk karşılığı tuz aldığında üniformalı adamların neden peşine düştüğünü kavrayamıyor. Kendisi için Markowski ormanında olmakla Karassewo'da olmak arasında bir fark yok; ama onlar için aradaki fark cennetle cehennem gibi. Sınır. Bu sözcüğün ne anlama geldiğini oldum olası anlayamamıştı zaten. Ormansa, sınırın iki tarafı da orman; Tokala neden birinin Prusya, öbürünün Polonya ormanı olduğunu hiçbir zaman anlamayacak.

Adam suyun içinden Niyaha Luta'ya doğru yaklaşırken şıpır şıpır sesler çıkıyor.

"Nasıl cesaret ediyorsun ormanın bu kadar derinliklerine girmeye? Bataklıkta yolunu kaybetmekten korkmuyor musun? Ya Kaubuk kaçırırsa?"

"Çocuk değilim ki beni bunlarla korkutasın."

"Orası doğru, artık çocuk değilsin." Adamın kıza bakışları Tokala'nın hiç hoşuna gitmiyor. "Yetişkin kadınsın. Oy hakkın bile var."

"Kiliseden sonra oyumu kullandım, derdin buysa..."

Nihaya'nın sesini yükselterek korkusuz görünmeye çalıştığını Tokala sezse de kızın sesindeki hafif titreme fark ediliyor.

"Derdimmiş..." Burnundan soluyarak ve küçümseyerek bakıyor. "Ardından da hemen buraya koştun, öyle mi?"

Kız korka korka gözleriyle etrafı kolaçan ediyor. Bisikletli adam her an ormandan çıkıverecekmiş gibi tedirgin. Tokala da saklandığı yerde en az onun kadar endişeli.

"Köprünün ayağındaki değirmene kırmızı bir bez parçası bağlanmış, ondan mıydı yoksa acelen?"

Kız yanıt vermiyor; adam onun oturduğu dala iyice yaklaşıyor ve ağaç kabuğunu gösteriyor.

"Birisi buraya bir kalp yapmış."

"Evet, ne olmuş?"

Niyaha'nın sesi gene korkusuz. Çaresizlikten kaynaklı bir cesaret.

Adam tırnağıyla ağaç kabuğunu soyarken, "A nokta, M nokta, hemen yanında da J nokta, P nokta," diyor. "Yeni kazınmış daha."

Kız hiçbir şey söylemiyor ama Tokala onun gözlerindeki korkuyu görüyor.

"A nokta, M nokta. Bu sen olabilirsin yavru kuşum."

Adam işaretparmağını harflerin üzerinde gezdiriyor.

"Peki J nokta, P nokta kim?"

Tokala, kızdaki korkunun yavaş yavaş hiddete dönüştüğünü görüyor.

"Ne demek istiyorsun sen?" diye çıkışıyor adama. "Söylesene, nedir derdin?"

"Bir herifle düşüp kalkıyorsun, derdim o. Ne düşündüğümü söylüyorum."

Adam bağırmaya başlıyor. Tokala saklandığı yerde kulaklarını tıkıyor ama nafile. Ses oraya kadar geliyor.

"Sana verilmiş bir sözüm yok."

Kız daldan atlıyor, çıplak ayaklarıyla suyun içinde durarak ateş saçan gözlerini adama dikiyor

"Öyle mi?" diyor diğeri. "Demek o pis Polonyalıya verilmiş sözün var, bundan o anlaşılıyor."

"Ne anlaşılıyorsa anlaşılıyor, seni hiç ilgilendirmez."

"Hakkınızda dedikodu bile yapılıyor. Daha ergenleşmedin, o herifle geziyorsun, ona âşık âşık bakıyorsun."

"Ben sana söz falan vermedim; senin gibi birinin bana dokunmasına asla izin vermeyeceğim."

Kızın sözlerinin fiziksel etkisi varmışçasına adam geri geri sendeliyor. Her lafı sanki bir sopa darbesi. Derken birden durup sakinleşiyor. Sesinin yüksekliği de azalıyor.

"Ama ona elletiyorsun kendini değil mi, o pis Polonyalıya?"

"Polonyalı filan değil o, o da senin gibi bir Prusyalı."

"İtiraf ediyorsun yani."

"Ne olmuş? Evleneceğim de belki onunla."

"Bir Katolikle. Bir Polonyalı dostuyla."

"Bunlardan sana ne?"

"Bana mı ne? Bir de soruyorsun."

"Evet, soruyorum. Burada ne işin var, bilmiyorum. Defol artık, beni rahat bırak."

"Gitmeyeceğim işte. Birisinin seni hizaya getirmesi lazım. Madem baban yapmamış bu işi."

"Sakın bana dokunmaya kalkma!"

Adam ona doğru bir adım atıyor; kız gözlerinden ateş saçıyor ama diğeri vazgeçeceğe benzemiyor.

"Sadece bir öpücük," diyor. Ancak sesinde en ufak bir sıcaklık yok. "O pis Polonyalıyla öpüşüyorsan, benim de seni öpmeye hakkım var."

İki eliyle, direnmeye çalışan kızın çelimsiz kollarını kavrıyor. Tokala saklandığı yerden adamın kızı dudağından öpmeye çalışmasını, kızın kafasını sağa sola çevirişini izliyor. Adam daha güçlü.

Niyaha ağzı serbest kalınca, "Bırak beni!" diye bağırıyor.

"Ne oluyor? Senin gibi bir fahişe erkeğe doymaz, öyle değil mi?"

Adam onu zorla yere, kenardaki sığ suya yatırıyor; kız direndikçe şlap şlap su sesleri geliyor. Adam kötü adam, Tokala daha baştan anlamıştı bunu.

Kız, "Bırak beni!" diye bağırıyor ama kötü adam onu bırakmıyor. Çığlıkları, boğulan birisinin boğazından çıkan seslere dönüşüyor; kafası suyun altında olsa gerek.

Tokala başını çeviriyor, bakamıyor artık. Başka bir kadınla adam görüyor şimdi; ama bunlar gölde değil, gaz lambasının aydınlattığı bir kulübedeler. Kadının kaşı patlamış, kanıyor. Adamın suratı kıpkırmızı, içkili ve hiddetli; kadına vuruyor ve geceliğini parçalıyor.

Tokala o resmi siliyor kafasından ve gözlerini tekrar adamın kadını kıskaca aldığı kıyıya kaydırıyor. Müdahale etmek istiyor ama içinden başka bir ses ona dur diyor. İnsanların dünyasına karışamazsın, karışmamalısın! Eşlerinin canını yakan kaç erkek var kimbilir şehirde! Orası onların dünyası ve Tokala o dünyanın kötü olduğunu biliyor. O yüzden terk etti ya zaten orayı. Şehirliler onun

işine karışmıyor, o da onların; yaşamı yıllardır böyle sürüyor; ve bu da tahayyül edebileceği tek yaşam.

Gördüklerine katlanamıyor; ormanına dönmesi lazım, bir saniye bile kalamaz artık burada. Kitaplardan öğrendiği biçimde arka arka sürünürken adamın yazlık elbiseyi yırttığını görüyor, kumaşın cart edişini duyuyor, korumasız kadının üstüne çullanıp pantolonunun düğmesini açışını, öbür eliyle kadını yere bastırıp dizleriyle bacaklarını açmaya zorlayışını görüyor. Tokala, kızın çığlıklarını, kafası suyun dibindeyken çıkan boğuk sesi duyuyor. Gözünün önüne tekrar yırtılmış geceliğiyle o kadın, onun cansız bakışları geliyor.

Kafasında bu resim, kaçıyor; ormana doğru koşuyor. Bütün gücüyle koşuyor; kaçıyor onların dünyasından ve vahşetinden. Ne kadar uzaklaşırsa o kadar iyi.

Kötülük, bir zamanlar kaçtığı, onun olmadığı ormanlarında kendisini güvende hissettiği kötülük geri geldi.

Koşuyor koşuyor, kurtulamadığı geçmişi peşindeymişçesine koşuyor. Gölle arasına bayağı bir mesafe koyduktan sonra ormanın ortasında durup avazı çıktığı kadar bağırıyor; kuşlar bile ürküyor. Çaresiz, aciz, kalakalıyor ormanın ortasında.

Böyle olmuyor! Acıyı tatmadan, kötüyü davet etmeden yer alamazsın onların dünyasında; seyirci kalsan bile mümkün değil. Çıkardığın ders bu. Onların dünyasından uzak durman gerektiği, onlardan uzak durman gerektiği ve ormanlarda yaşamanın tek doğru şey olduğu, şu anda her zamankinden daha açık kafanda.

BİRİNCİ BÖLÜM

Berlin

2-6 Temmuz 1932

*The sun beating down on dead bodies doesn't know about the future, doesn't see the big picture, it just knows where to send the flies.**

– ED BRUBAKER, SLEEPER, SEASON TWO, #7

1

Reinhold Gräf Potsdamer Platz'ı hiç bu kadar karanlık, hiç bu kadar boş görmemişti. Sabahın erken saati; saat beşi çeyrek geçiyor. Işıklı reklamlar çoktan sönmüş; meydanı çevreleyen binalar kara kayalar gibi gökyüzüne uzanıyor. Kriminal sekreterin camından dışarı baktığı siyah Maybach, her zaman vızır vızır araba geçen bu kavşaktaki tek araç. Trafik kulesinde bile kimse yok; camın arkasındaki lambalar kararmış. Gräf, alnını arabanın penceresine dayayarak, camda rüzgârın da vurmasıyla minik göller oluşturan yağmur damlalarını seyretti bir süre.

Arka koltukta oturan Lange, "Şurası değil mi *Haus Vaterland?* Şu kubbeli bina."

(*) Ölü bedenlere vuran güneşin ne gelecekten haberi vardır ne de büyük resimden, sadece sinekleri nereye yollayacağını bilir – ç.n.

Gräf cevap vermedi; şöföre dur deyip arabanın camını açtı. Stresemannstrasse'de yağmurun altında duran toplum polisi, Cinayet arabasını hemen tanımış ve yaklaşmıştı.

"Ambar girişi komiserim!" Üniformalı Köthener Strasse'yi gösterip selam durdu.

Gräf, "Komiser yolda," dedi. Pencereyi kapatıp, başıyla işaret ederek şoförden sağa dönmesini istedi.

Keyfinin yerinde olduğu söylenemezdi. Yanında gelen tek memur Lange'ydi; o da kriminal asistanın Nöbetçi Amirliği'nde gece nöbetinde olmasındandı. Stenograf Christel Temme'yi telefonla uyandırıp, Schöneberg'deki evinden almak zorunda kalmışlardı. Bir de şoför vardı; onun dışında Gräf gece yarısı ve sabah arasında kalan o ne idüğü belirsiz zaman diliminde başka kimseye, komisere bile ulaşamamıştı. Gereon Rath her an çağrılmaya hazır olması gerekirken telefona çıkmamıştı. Gräf, dört kez denedikten sonra artık vazgeçmiş, stenografı da alıp bir an önce suç mahaline varmak için Lange'yle Cinayet arabasına atlamıştı. Lange o gereksiz soruyla suskunluğu bozana kadar arabada kimse konuşmamıştı.

Tabii ki orası *Haus Vaterland*'dı. Köthener Strasse boyunca, binanın sokaktaki gaz lambalarının ışığının az buçuk aydınlattığı, yüksek yuvarlak kemerli arka cephesini geçtiler. Eskiden Ufa vardı burada; ancak Kempinski bu muazzam kompleksi büyük paralar dökerek baştan aşağı yenileyip Berlin'in en büyük eğlence tapınağı haline getirmişti. *Haus Vaterland*, taşradan gelen ortalama turistin dünya şehri Berlin'de geçireceği dört dörtlük bir akşamdan beklediği her şeyi tek çatı altında toplamıştı: yemek, dans, içki ve yarı çıplak revü kızları.

Binanın en sonundaki açık bir kapıdan dışarı sızan elektrik ışığında sicim gibi yağmur damlaları parıldıyordu. Ambar kapısı, trafiğin yoğun olduğu Stresemannstrasse'den oldukça uzaktı. Yolun kenarına iki araba park etmişti; birisi arka kapısı açık bir nakliyat kamyoneti, diğeri ise koyu kırmızı bir Horch'tu. Cinayet arabasının şoförü bunların hemen arkasında durdu ve inip Gräf'in oturduğu tarafın kapısını açtı.

"Abartmayın lütfen Schröder. Emniyet müdürü filan değilim."

"Baş üstüne Sayın Kriminal Sekreter."

Mathée Luisenbrand, tadı enfes. Ambar girişinin hemen önüne park etmiş nakliyat kamyonetinin kenarında böyle yazıyordu; altında da daha küçük harflerle, *Herbert Lamkau, Alkollü İçkiler* yazısı okunuyordu. Bu arada yağmur daha da şiddetlenmişti. Gräf şapkasını iyice indirdi.

Daha fazla ıslanmamak için bir an önce içeri girmeye çalışan Lange'ye sertçe, "Fotoğraf makinesini unutma," dedi. Aslında bu kadar kaba olmak niyetinde değildi ama görevli komiser hazırda bulunmadığı sürece soruşturmayı kimin yürüteceği konusunda kafalarda soru işareti kalmasın istiyordu. Lange havaya girmemeliydi: komiser adaylığı rütbe sayılmazdı, adam en nihayetinde henüz kriminal sekreterdi ve kriminal komiser sınavını verip veremeyeceği de belli değildi. Reinhold Gräf şimdilik daha onun üstüydü.

Kriminal asistan hık mık etmeden talimata riayet edip Cinayet arabasının bagajına yöneldi. Açmaya çalıştı, olmadı, kaba kuvvete başvurup bir daha denedi, gene açılmadı. Gräf bilirdi bunu, ıslanınca hep takılırdı böyle. Gerçi bir püf noktası vardı ama görünüşe bakılırsa kriminal asistan aylardır Alex'te merak edip kimseye sormamıştı.

Kriminal sekreter su birikintilerinin üzerinden atlaya atlaya, bir toplum polisinin nöbet tuttuğu, ışıl ışıl parlayan ambar kapısına yöneldi. Kimliğini bulmak için yeleğinin ceplerini karıştırırken kafasını eğmesiyle şapkasının kenarında biriken yağmur suyu beton zemine dökülüverdi. Toplum polisi, su çizmesine gelmesin diye arkaya sıçradı.

"Rapor veriyorum: Vosstrasse'deki on altıncı karakoldan polis memuru Reuter. Saat dört otuz ikiye doğru telefonla bir ceset bulunduğu haberini aldık. Durumu tetkik edip derhal Nöbetçi Amirliği'ni bilgilendirdik."

"Bulgu var mı?"

"Hayır komiserim. Yalnızca..."

Gräf, "Kriminal sekreter," dedi. "Komiser henüz yolda."

"Rapor veriyorum: Adamın ölmesinin dışında başka hiçbir bulgu yoktur Sayın Kriminal Sekreter."

Gräf tasdik anlamında başını salladı. "Peki nerede cesedimiz?"

Polisin miğferi ileri geri bir hareket yaptı. "Yukarıda."

"Damda mı?"

"Yük asansöründe. Dördüncü kat. Ya da üç. Arada kalmış da."

Gräf etrafına bakındı. Solunda alelade iki metal asansör kapısı vardı. Sağında ise yukarıya çıkan beton bir merdiven gördü.

Toplum polisi, "Delil tespiti yapılmadan kimsenin asansöre binmesine müsaade etmedik," dedi.

Gräf, "İyi yapmışsınız" diyerek adama iltifatta bulundu. Modern polis faaliyetinin önemini toplum polisine anlata anlata Gennat'ın dilinde tüy bitse de, bu mavi üniformalılarda bu özen pek alışılagelmiş bir şey değildi. "Sorun yaşadınız mı bu yüzden?"

"Sadece adli tabiple. Merdivenleri çıkarken küfür etti."

"İnsan asansörü yok mu?"

"Bir sürü. Ama arkada yok. Hepsi binanın ön tarafında, orta salonda."

Gräf içeri geçirdi ve şemsiyesini silkelemekte olan stenografı başıyla selamladı. "Merdiven çıkacağız Frau Temme," dedi ve kapıyı açtı. Stenografla beraber dört katı çıkmadan önce dışarı baktı. Lange sonunda bagajın kapağını açabilmişti. Yukarıya vardıklarında birkaç kafa onlara döndü. Nöbet tutan toplum polisinin yanında Berlin Güvenlik Şirketi'nin bir elemanı, bir bakışta aşçı olduğu hemen anlaşılan bir adam, iş tulumlu birisi, bir de bej yazlık takım elbisesinde koca koca yağmur lekeleri bulunan zarif görünümlü, sırım gibi bir adam vardı. Gräf gözleriyle etrafı kolaçan etti. Arkasında sahanlığa çıkan bir kapı, solunda iki pencere, karşısında da o iki asansör kapısı bulunuyordu. Açık duran iki kanatlı kapıdan karanlık asansör boşluğu, iki katın arasında kalmış ve yalnız üçte ikisi, üst bölümü gözüken kabinin asılı olduğu çelik halat görünüyordu. Kabinin lambası hâlâ yanıyor, parmaklıklı bir taşıma arabasına istiflenmiş kontrplak içki kutularını aydınlatıyordu. Kutuların üstüne süslü yazıyla *Mathée Luisenbrand* markası basılmıştı.

Tadı enfes, diye geçirdi içinden Gräf. Kimliğini çıkardı.

"Olay nedir?" derken soruyu tüm gruba yöneltti.

Daha toplum polisi ya da başka herhangi birisi cevap veremeden, saçının başının dağınıklığından yataktan kaldırılıp getirildiği belli takım elbiseli adam atladı.

"Bir anlam veremiyorum komiserim, her şey sanki..."

"Kriminal sekreter," diye düzeltti Gräf. "Komiser birazdan gelecek."

"Fleischer, Richard Fleischer," dedi takım elbiseli ve elini uzattı. "*Haus Vaterland*'ın müdürüyüm."

"Demek öyle."

"Umarım bu nahoş olayı mahremiyet içerisinde ele alır ve bir an önce açıklığa kavuştururuz Sayın Kriminal Sekreter. Birkaç saat sonra açaca..."

"Bakarız," dedi Gräf.

Fleischer'in şaşırmış bir hali vardı. Anlaşılan sözünün kesilmesine pek alışık değildi. Üstelik iki kez arka arkaya.

"Yük asansörleri, hatta yemek asansörleri dahil bütün asansörlerimizin düzenli bakımı yapılır. Daha üç ay önce kontrol edildiler. Düşünsenize, binada on yedi asansörümüz var, bakım olmasa..."

"E, yük asansörünüz yine de kalmış ama iki katın arasında?"

Fleischer bozulmuştu. "İşte, görüyorsunuz," dedi. "İyi de, Herr Lamkau o yüzden ölmedi ki."

"Siz sonuç çıkarmayı Asayiş Şubesi'ne bırakın. Maktulü tanıyorsunuz sanırım?"

"Şahsen değil. Tedarikçilerimizdendir."

Gräf başını salladı ve içinde bir gölge kıpırdayan kabine baktı. İçki kutularının yanında beyaz önlüklü zayıf bir adam bitmişti; kabinden sarı saçlı bir kafa uzandı. Doktor Karthaus bir doksan olmasına rağmen yalnız göğsünden yukarısı görülüyordu. Kukla tiyatrosuydu adeta.

"Hah, Asayiş Şubesi de gelmiş!"

Karthaus'un sesi asansör boşluğundan metalik ve boğuk geliyordu.

"Doktor Bey! Horch'unuzun Cinayet arabasından daha süratli olması her seferinde şaşırtıyor beni."

"Fazla yakınmayın da, iyi ki nöbette *ben* vardım, ona dua edin. Doktor Schwartz ölse buralara girmezdi. O yaşta istese de yapamazdı zaten."

"Öyle," dedi Gräf, "yaşlılık onuru dediğimiz şeyle burada yaptıklarımız bazen pek bağdaşmıyor."

"Onda haklısınız" dedi Karthaus, "ama ben şahsen yan gelip yatmaktansa burada çalışmayı tercih ederim."

Gräf diğer tarafa geçip kabinin içine baktı. Ceset, sevk ettiği malların yanında yatıyordu; üzerinde açık gri bir bakkal önlüğü vardı. Yüzü solgun, dudakları mosmordu. Tepesindeki parmaklığa, sanki önceden suya batırıp çıkarılmış kırmızı bir bez parçası bağlanmıştı. Ölünün saçları da, omuzları da ıslak gibiydi; önlüğünün omuzları koyu gri olmuştu. Kafasının etrafında, asansörün köşesine doğru sızmakta olan bir su birikintisi vardı.

"Yağmura yakalanmış gibi, değil mi?"

Adli tabip omuz silkti. "Orasını delil tespiti yapacak arkadaşlar bilir. Umarım bir an önce gelirler de ben de işime başlarım."

"Yoldalar."

"Komiser nerede kaldı?"

"Gelir," dedi Gräf ve kapıyı gösterdi. Sahanlıkta bir fotoğraf makinesi tripodunun ucu görünmüştü. "Ondan önce Lange geliyor; resim çekecek. Ondan sonra cesedi inceleyebilirsiniz."

Lange, fotoğraf makinesiyle tripod omzunda, soru sorar gibi sağa sola bakındı. Gräf başıyla asansörü işaret edince hemen anladı ve o tarafa yöneldi.

"Günaydın doktor," dedi; ağır aletleri kabine indirirken, "şunları tutar mısınız?" diye sordu.

Gräf tekrar tanıklara dönmüştü. "Cesedi bulan kim bu arada?"

Aşçı okuldaymış gibi parmak kaldırdı. "Ben, Sayın Kriminal Sekreter."

Fleischer, "Herr Unger baş aşçılarımızdandır," dedi.

Müdürün devamlı kendisini öne çıkartması Gräf'in yavaştan asabını bozmaya başlamıştı. "Peki ceset bulunduğunda *siz* neredeydiniz Müdür Bey?" diye sordu.

"Ben mi?" Fleischer'in nutku tutulmuştu. "Tabii ki evde. Niye sordunuz?"

"Açık konuşmak gerekirse, müdürün bu saatte şahsen burada bulunması tuhafıma gitti."

"Teessüf ederim! Bir ceset bulunmuş burada! Bekçiler haber verir vermez hemen geldim tabii."

"Takdire şayan bir davranış," dedi Gräf ve övgüyle başını salla-

dı. "Sanırım diğer beyefendiler buradaydı ceset bulunduğunda."

Bekçi, aşçı ve iş tulumlu adam evet dedi.

"Peki. O zaman sorguya sizden başlayayım. Burada sakin konuşabileceğimiz bir yer var mı?"

Müdür, "Eee, ofisimi açabilirim size," dedi, hazırlıksız yakalanmış olduğu belliydi.

"İyi fikir. Telefon da var mı?"

"Gayet tabii."

"O zaman Frau Temme ile beni oraya götürün. Ceset bulunduğunda binanın içerisinde olan bütün herkesi de toplayın."

Fleischer olur deyip hemen harekete geçti. "Buyrun, sizi şöyle alayım. İki kat aşağı ineceğiz."

O anda yük asansöründe bir flaş patladı. Lange fotoğraf çekmeye başlamıştı. Gräf iç çekti. Bir de Gereon Rath'ın hangi cehennemde kaldığını bilse, günü kurtaracaktı sanki.

2

Cam çatıdan gri mavi yansıyan şafağın parlaklığı, elektrik ampullerinin zayıf ışığını bastırmaya başlamıştı. Uğultu, hoparlör cızırtısı ve düdük sesi karışımı tipik istasyon gürültüsü Rath'a bugün her zamankinden daha yoğun gibi geliyordu ama günün bu saatinde olağandı bu. Büyük saate göz attı, beşi yirmi üç geçiyordu. Rath, istedikleri kadar gürültü yapsınlar, o anda Zoo İstasyonu'nda hareket halinde olan insanların çoğunun aynen kendisi gibi yorgun olduğunu düşündü. İki fincan sade kahve içmişti ama duygu olarak sanki bedeninde değil, yukarılarda bir yerlerde salınıyor ve kendisini izliyordu. Manzara herhalde şuydu: Uzun boylu, koyu saçlı, açık gri yazlık takım elbiseli, kafasında asortik şapka olan bir adam; bir elinde peron bileti, diğer elinde bir buket çiçek ve kırmızı bir köpek tasması. Adam turnikeden geçiyor ama mahmurluğunu henüz üzerinden atamamış. Peşinde siyah bir köpek; o da uykusunu alamamış.

Çiçeği az kaldı unutacaktı; Allahtan istasyona girer girmez aklına gelmişti. Aşağı kattaki çiçekçinin ışığını görmüş, gidip camı

tıklatmıştı. Taze çiçekleri vazolara yerleştiren genç kız insaflı davranıp kapıyı açmış, bir buket yapmıştı. Şu anda bir adam, bir köpek ve de bir buket çiçek istasyonun ortasında saksı gibi duruyorlardı.

Rath, kan dolaşımını hızlandırmak için gerindi ve parmaklarının ucuna kalktı. Ardından tabakasından bir sigara çıkarttı, çiçeği kolunun altına sıkıştırıp Overstolz'unu yaktı. Aslında bu saatte burada olmaması gerekirdi. Onu hafta sonu nöbetine yazmışlardı; bunun anlamı her dakika ulaşılabilir olmaktı. Genelde, bütün hafta sonunu telefonun başında bekleyerek geçirmek istemiyorsa Alex'e muhakkak kendisine erişebilecekleri bir numara bırakırdı. Rath, Cinayet Şubesi Müdürü Buda Ernst Gennat'ın, sadece bu nöbet saatlerinde ulaşılabilecek telefon numaralarından, memurlarının alışkanlıkları konusunda birtakım sonuçlar çıkarmasından şüpheleniyordu. Onların hangi barın, hangi restoranın, hangi tiyatro ya da sinemanın, hipodromun müdavimi olduklarını tespit etmekle kalmıyor, hangi kadınla buluştuklarını bile kontrol ediyordu. Rath tam da bu nedenle nöbet sırasında mümkün olduğunca evde kalmaya bakardı. Aslında bugün de öyle olacaktı da, çok kısa Zoo İstasyonu'na uğrayacağını Alex'te kimseye bildirmemişti. Yarım saat, bilemedin kırk beş dakika evde olmayacaktı, o kadar. O kadarcık sürede de bir olay olacak hali yoktu herhalde.

Yeni hükümet ilk icraat olarak Brüning hükümetinin koyduğu SA* yasağını kaldırdıktan sonra birbirlerini gitgide daha büyük bir zevkle öldürmeye başlayan komünist ve Naziler sayılmazsa, son zamanlarda fazla cinayet vakası yaşanmamıştı. Daha bir gün önce hem Wedding hem de Moabit'te silahlar konuşmuş, bir Nazi ölmüş, sekiz kişi de yaralanmıştı. Aslında bu durumlarla semt asayiş şubeleri ilgileniyordu; Alex'ten olsa olsa Siyasi Şube memurları girerdi devreye. Onun dışında her zamanki gibi intihar revaçtaydı; Grunewald'de birisi kafasına kurşun sıkmış, Bernauer Strasse'de bir kadın önce çocuğunu camdan atmış, ardından da kendisi atlamıştı. Sözün kısası olağan gündelik cinnet durumu.

Cinayet Masası'nda çalışmak Rath'a son aylarda biraz anlamsız gelmeye başlamıştı. Polisin görevinin asayiş ve düzeni sağlamak

(*) *Sturmabteilung* (tr: Taaruz Bölüğü), Nazi partisinin yarı askeri örgütü – ç.n.

olduğunu düşünürdü hep. Ama şu anda sanki tek yaptıkları iş, her şey darmadağın olduğunda arkada kalan pisliği temizlemekti.

Perondaki hoparlör cızırdadı, ardından asker komutu tonunda gibi bir ses, Kuzey Ekspresi'nin Berlin'e on dakika gecikmeyle varacağını duyurdu. Rath, Overstolz'u perona fiskeleyip hemen yenisini yaktı. Bir sigara içimliği daha bekleyecekti demek. Tren geciktikçe heyecanlandığını fark etti. İstasyonda kendisinden başka kimse yoktu; ne o sırıtkan herif ne de Greta gelmişti. İki telefon yetmişti hepsinden kurtulmak için. Rath, Charly'nin arkadaşlarının çoğunun onunla karşılaşmak istemediğini biliyordu; hep kaçınmışlardı bundan. Aynı şekilde kendisi de kaçınmıştı ya. Asıl kim kimi görmek istememişti, bunu o da bilmiyordu. Bu hukukçu ve öğrenci tayfasına oldum olası ısınamamıştı zaten.

Geçen sonbaharda onu istasyona getirdiğinde kendisini nasıl boktan hissettiğini düşündü. Charly nihayet dönüyordu ama kavuşma anını iple çekip durduğu halde şimdi nedense bir türlü sevinemiyordu. Charly Paris'e bir sömestrliğine gitmiş ama sonra bu iki sömestre çıkmıştı. Bu süre zarfında sık sık mektuplaşmışlar, telefonlaşmışlar, ama yalnız bir kez görüşmüşlerdi. O da Charly gittikten birkaç hafta sonra Köln'de bir otel odasındaki buluşmaydı; alelacele sevişmiş, sonra tekrar vedalaşmışlardı. Daha sonra Rath'ın çoktan planladığı Paris'e Noel ziyareti, izin alamadığı için suya düşmüştü. O aralar Berlin'de bir kiralık katil peydahlanmıştı. Adam keskin nişancıydı; tek kurşunla kurbanlarını kalbinden vuruyor, arkasında en ufak bir iz bırakmıyordu. İlk kurbanı, pek de sağlam ayakkabı olmayan bir avukattı; Charlottenburg'daki opera binasının önünde öldürülmüştü. Katil mermiden başka bir iz bırakmamıştı. Şişko Kriminal Sekreter Czerwinski daha cinayet mahallinde kendini alamayıp, "Opera'daki Hayalet bu olsa gerek," diye bir espri yapmıştı. Böylelikle caniye, başkent basınının da hemen üstüne atladığı bir ad takılmıştı.

Ancak artık Şube'de de Fantom diye anılan cani yüzünden Rath'ın noel tatili suya düşmüştü; kendisini, Charly nasıl olsa Şubat ortasında dönüyor diye avutuyordu. Belki de hayalet yılbaşından önce enselenir, o da birkaç günlüğüne Paris'e gider diye bir umudu da vardı.

İki olasılık da gerçekleşmemişti.

Fantom'u ne yılbaşından önce, ne de yeni yılda yakalayabilmişlerdi. Tam tersi, kimliği bir türlü tespit edilemeyen bu kişi adam öldürmeye devam etmişti. En az iki cinayeti onun işlediği kesindi; sayı muhtemelen daha da yüksekti. Gizemli keskin nişancı, başarıya alışkın Cinayet Masası'nın beceriksizliğinin bir sembolü haline gelmişti.

Bu arada Charly Ocak ayının sonunda, yani dönüş tarihinden iki hafta önce Berlin'e bir telgraf çekmiş, Professor Weyer'in sözleşmeyi uzattığını bildirmişti. Rath habere iyice canı sıkıldığı halde onun adına sevinmiş gibi yapıp, kendisini tebrik etmişti. Mesleki açıdan işler iyi gidiyordu Paris'te; Frau Charlotte Ritter hukuk dünyasında kendine bir yer edinmek üzereydi. Ancak Gereon Rath'ın dünyasında durum farklıydı. Charly'nin gitmeden önce verdiği fotoğrafta görünen kişi, hiç var olmamış, yaşamamış birisi gibi gerçekdışı geliyordu Rath'a şimdi.

Ama artık hepsi geride kalmıştı, Charly dönüyordu işte nihayet. Rath, onu bir daha bu kadar uzun süreliğine bir yere göndermemeye ant içmişti; kendi hayatına da çekidüzen verecekti bundan böyle, kararlıydı.

İkinci izmariti raylara atmasıyla, hoparlörlerden, trenin istasyona girmek üzere olduğu anons edildi. Nihayet. Rath vücudunu dikleştirdi, elbisesini düzeltti ve alacakaranlığın içinden yavaş yavaş çıkan trenin gitgide büyüyen ışıklarına baktı. Önce pek sesi duyulmayan Kuzey Ekspresi büyük bir gürültüyle istasyona girdi; adeta ateş püskürerek peronu dumana boğarken buna kulakları tırmalayan metalik bir gıcırtı eşlik etti. Rath'ın önünden gece mavisi kuşetli vagonlar geçiyordu; tren yavaşladı yavaşladı ve subapların son bir tıslamasıyla durdu.

Bir an sanki zaman durmuşçasına bir sessizlik oldu. Kapılar açılıp insanların inmesiyle peronu bir curcuna kapladı. Rath boynunu uzatmış, kalabalıkta Charly'yi arıyordu. Bu keşmekeşte imkânsız gibi bir şeydi onu bulmak. Ezilmemek için kenara çekildi. Bu arada köpek bir kere havlayıp kuyruğunu salladı; bütün gücüyle tasmasını çekiştirmeye başladı. Rath pes edip Kirie'nin çekiştirdiği yöne doğru kalabalığa daldı.

Derken Charly'yi gördü; genç kadın durmuş, arayan gözlerle etrafına bakınıyordu. Bu görüntü Rath'ın yüreğini hoplatmaya yetmişti; öyle kalakaldı. Köpek bir kez uluyup tasmayı yine çekiştirmeye başladı; anlamaz gözlerle sahibine bakıyor, o da durmuş Charly'yi seyrediyordu.

Charly aslında pek değişmemişti ama Rath yine de onu tanımakta güçlük çekti. Bir kere saçları onu son gördüğünden ya da aklında kalandan farklıydı; daha kısaydı ve başka türlü kesilmişti. Koyu saçlarda Rath'ın ilk kez gördüğü kızıl bir parlaklık vardı. Şapkası yeni olmalıydı; aynı şekilde üstündeki manto ve ayakkabılar da. Bu resim, aylar boyu belleğinde muhafaza ettiği resimle öylesine çelişiyordu ki, içini aniden bir yabancılık duygusu kapladı. Kolunu kaldırıp, buketle el salladı. Charly nihayet görmüştü onu. Gülümsedi; gülümseyince sol yanağında oluşan gamzesi onu biraz bildik hale getirdi. Kirie tasmayı yine çekiştirince Rath tekrar davrandı. Resmen kontrolü Kirie'ye bırakmıştı; çekildiği yöne gidiyordu.

Charly'nin yanındaydılar şimdi.

Köpek hiç yabancılık çekmemiş, Charly'nin üstüne atlamıştı; suratını yalıyor, o da gülüyordu. Rath onun gülüşünden o kadar büyük bir haz almıştı ki, durmuş seyrediyordu. Köpek sakinleşmiş, sadece kuyruğunu sallayıp kesik kesik nefes almaya başlamıştı; ama o hâlâ aynı yerde duruyordu. Bir an ikisi de söyleyecek bir şey bulamadan karşılıklı kalakaldı. Charly koyu renk gözleriyle ona bakıyordu.

Rath sonunda bir şey söylemiş olmak için, "Evine hoş geldin," dedi ve ona sarıldı. Kokusunu içine çekti; her ne kadar dış görünümü gibi kokusu da kendisine yabancı gelse de, onun bir altındaki Charly'nin vücuduna özgü o özel kokuyu tanıdı. Tüm yabancılık izlenimlerini bir çırpıda yok eden, bir anda sayısız anıyı çağrıştıran da bu kokuydu işte. Bunlara anı da denemezdi ya; kökleri belleğinde değil, kendisinin bile varlığından bihaber olduğu daha da derin bir yerlerdeydi. Bu kokuda saklı olan öyle bir şey vardı ki, Rath'a birden son aylar hiç yaşanmamış, aralarında ayrılık gibi bir şey hiç vuku bulmamış gibi geldi.

Uzunca bir süre sarılı kaldıktan sonra, ona bakmak için bir adım geri gitti. Charly'nin gözlerinin içi gülüyordu.

"Çiçekler bana mı? Yoksa başka birini daha mı bekliyorsun?"

"Marlene Dietrich gelecekti ama treni kaçırdı galiba."

Charly gözlerini devirdi ama bir taraftan da gülüyordu. Rath buketi uzattı.

Charly, "Şimdi mahcup oldum işte," dedi ve iki elini havaya kaldırdı. Sol elinde küçük bir seyahat çantası, sağ elinde ise çiçek vardı.

Rath, "Mahcubiyet iyidir," dedi ve onu öptü. Charly'nin karşılık verdiğini görünce, ona oracıkta saldırabileceğini düşündü.

Ancak köpek havlamaya başladı tabii ve herkes dönüp onlara baktı.

Rath, "Bir an önce bizi kimsenin görmeyeceği bir ortama girsek iyi olur diye düşünüyorum," dedi. Charly sırıtıyordu.

Bir hamal ayarlayıp hemen istasyonun önünde duran arabaya doğru yürüdüler. Taşıyıcı Charly'nin bavuluyla çantasını açılır kapanır koltuğa yerleştirdi; Rath adama yüklü bahşiş verdi. Kapıyı açar açmaz Kirie içeri daldı. Rath, köpeğin direnmesine aldırmadan onu tasmasından yakalayıp arkaya bavulların yanına koydu.

Direksiyona geçip motoru çalıştırırken, "Köpek aslında arabada bir başkası olduğunda arkaya geçmesi gerektiğini biliyor," dedi.

"Kimler bindi arabaya son aylarda?"

"Çok az insanın binmiş olması lazım, Kirie bildiklerini unutmuş çünkü."

Vitesi taktı. Steinplatz'a geldiklerinde Charly, Rath'ın Hardenbergstrasse'ye saptığını fark etmemişti daha. Ancak Carmerstrasse'de durup da otomobilin kapısını açtığında, Charly şaşkın şaşkın etrafına baktı. Rath köpeği indirdi, bavulu kaptı ve yolu avcunun içi gibi bilen Kirie'nin peşinden eve doğru yürüdü. Sırıtmasını Charly görmüyor diye memnundu. Birkaç basamaklı dış merdiveni çıkıp aydınlık mermer kaplama antreye çıktıklarında Charly de arkalarından geliyordu.

Kapıcı locasından, "Günaydın Herr Rath," diyerek selamladı.

Rath, "Günaydın Bergne " diye karşılık verdi.

Charly, asansörün önüne gelip de onları kimsenin duymayacağından emin olduktan sonra, "Neler oluyor Allah aşkına?" dedi.

"Bekle göreceksin."

Rath düğmeye bastı, kapı hemen açıldı. Asansörcüye kaçıncı kata çıkacaklarını söylemesi gerekmemişti; üçüncü katta asansörden çıktıklarında Charly başlı başına bir soru işareti halini almıştı.

Rath cebinden anahtarı çıkarıp kapıyı açar açmaz, Kirie aralıktan giriverdi içeri. Rath kapıyı ardına kadar açıp, bavulu girişteki mermer zemine bıraktı. Gülmemek için kendisini zor tutuyor, Charly yüzünü görmesin diye kafasını öte tarafa çevirip duruyordu. Genç kadın, kapının yanındaki pirinç isimliği yeni fark etmişti.

Rath yazılıydı bir tek, o kadar. Ön isimler konusunda kendisini bağlamak istememişti. Şimdilik.

Charly, "İnanmıyorum," diyerek içeri girdi.

Rath, "Daha büyük bir yere çıkayım artık dedim," derken Charly'nin mantosunu çıkarmasına yardım ediyordu. "Evi gezmeyecek misin?"

Genç kadın girip etrafa bakmaya başladı. Etkilendiği yüzünden belliydi. Ev daha girişte hayranlık uyandırıyordu. Aydınlık ve moderndi. Genel resmi bozan tek şey, sepetinde kıvrılıp yatmış ve uykulu uykulu gözlerini kırpıştıran köpekti.

"Bravo! Ne zaman taşındın buraya? Başkomiser mi yaptılar seni, yoksa doğrudan şube müdürü mü oldun?"

Rath onun bu soruları sormasından korkmuştu.

"Miras," dedi ağzından çıkanı çok da önemsemeyen bir tonla. "Joseph Amca."

Bir yere kadar doğruydu anlattıkları; vaftiz amcası gerçekten altı ay önce ölmüştü ama pek bir şey bırakmamıştı. Üç buçuk ay önce okyanus ötesinden gelen çek konusunu açmaya hiç niyeti yoktu. Gerçi çekin üzerinde Abraham Goldstein yazmıyordu; ona *consulting fee** diye, Rath'ın o güne kadar adını sanını duymadığı *Transatlantic Trade Inc* adında bir firma iki bin dolar göndermişti. Ama Charly bunu duyarsa hemen ne olduğunu anlardı. Anlaması da iyi olmazdı. Ne idüğü belirsiz kaynaklardan "ikramiye" aldığını, hatta Prusya devleti kendisini doğru dürüst besleyemiyorsa buna hakkı da olduğunu düşündüğünü kimsecikler bilmemeliydi. Yoksa yılda beş bin mark bile kazanmıyordu.

Onun koyu renk gözlerine bayılıyordu; hele Charly şimdiki gi-

(*) Danışmanlık ücreti – ç.n.

bi gözlerini koskocaman açtığında onları daha da çok seviyordu. Onun modern mimariden ne kadar hoşlandığını bildiği için dört odayı da öyle döşemişti. Ucuz olmasa da sağlam şeyler almıştı. Daha çok deri, çelik ve kaliteli ahşap hâkimdi. Yüz yıl dayanırdı bu mobilya.

Rath salonun kapısını açtı. "Sizi şöyle alayım."

Sabah güneşi sere serpe, pencereden ilk ışınlarıyla mükellef kahvaltı masasını aydınlatıyordu. Mis gibi kızarmış ekmek ve kahve kokuyordu. Şampanya kovada, bardaklar yerli yerindeydi.

Charly'nin gerçekten nutku tutulmuştu.

En sonunda zar zor, "Ben... böyle bir karşılama..." çıkabildi ağzından.

"Berlin kahvaltısı olsun dedim. Baget ve Camembert'ten bıkmışsındır." Henüz açmadığı bir kapıyı gösterdi. "Sana sonra bir de yatak odasını göstereceğim."

"Azgın seni!"

"Her zaman emrinize amadeyim hanımefendi." Rath, onunla yan tarafa geçme düşüncesinden bile tahrik olmuştu neredeyse. Kahvaltıdan dahi vazgeçebilirdi.

"Aa, ama bu..."

Olan olmuş, Charly şampanyayı görmüştü.

Heidsieck Monopol." İlk buluşmalarında, Europahaus'ta içtikleri markaydı bu. Rath, üzerinden neredeyse üç yıl geçtiğini hesaplayınca, bugünkü jest için geç bile kaldığını düşünüyordu.

Şampanya bardaklarını dikkatle doldurdu ve içinde yüzük olanı Charly'ye uzattı.

Bardağını kaldırdı, tokuşturdular. Charly gülümsedi; gamzesi göründü yine. Rath içkisini yudumlarken onu seyrediyordu; genç kadının birden durup şampanya köpüğünün içinden yüzüğü alıp çıkarması yalnızca bir dakika sürmüştü.

Bir şey söylemiyor, parmaklarının arasında ıslak ıslak parlayan yüzüğe bakıyordu; bunun ne anlama geldiğini ağır ağır kavrıyor gibiydi.

Rath, "Fräulein Charlotte Ritter," diyerek elini tuttu. "Sizinle hayatımı birleştirmek istiyorum."

Charly'nin şaşkın bakışlarını görünce, bunun ironi kaldıracak

bir mesele olmadığını anladı; duygusallığı azalsın diye kullandığı bu yöntemle romantik anları hep böyle bozma huyu vardı zaten. "Charly," dedi ve hayatında hiç bu kadar ciddi olmadığını düşünerek, "Benimle evlenir misin?" dedi.

Genç kadın ona neredeyse ürküntüyle bakıyordu, ya da Rath'a öyle geliyordu. En sonunda kendisini bir sandalyeye attı.

"Puh," dedi. "Bu kadar sürpriz bir sabah için biraz fazla."

"Evlenme teklifini yatak odasına girmeden önce yapayım dedim. Ben Katolik'im."

"Ne zamandan beri?"

"Charly..." Hâlâ elini tutuyordu. Bir önceki yüzyılın kavalyeleri gibi dizlerinin üzerine çöktü; hiç gocunmuyordu bundan. "Sana çoktan sormalıydım bu soruyu. Ancak... Paris girdi araya işte. Ama ciddiyim, çok ciddiyim. Karım olur musun?"

Genç kadın gözlerinin içine bakıyordu. "Beni yanlış anlama da, cevap vermeden önce... Benim..." Cümleyi yarıda kesip yeni baştan başladı. "Gereon, bu gerçekten çok ciddi bir soru. Belki bunu çoktan sorabilirdin ama şu anda... çok ani. Ben..."

Cümleyi yine yarıda bırakınca, Rath birden uyandı. Boşuna bu durumdan korkup durmamış, yüzüğü bir yıl önce almasına rağmen boşuna bundan kaçınmamıştı. Bir anda istasyonda hissettiği o yabancılık sızmıştı aralarına. Karşısında oturan kadının kıyafeti Paris modasıydı; hiçbir şey ona o Berlinli kızı hatırlatmıyordu artık.

Elini bırakırken ayağa kalkmak istedi; ancak Charly onun başını ellerinin arasına aldı ve öptü. Cehenneme gittiğini düşündüğü erotik atmosfer, en azından ereksiyonu anında geri gelmişti.

"*Evet* mi bu şimdi?" diye sordu.

Charly, "Konuşmayalım," dedi. "En azından şimdi konuşmayalım. Sonra."

Rath onu öpmeye başladı; bir yandan da bluzunun düğmelerini açıyordu.

"Bu ne şiddet. Yatak odasını göstermeyecek miydin bana?"

"Emriniz olur hanımefendi."

"Fräulein*!"

(*) Küçükhanım, evli olmayan hanım anlamında – ç.n.

Genç kadını kaldırıp kucakladı ve yatak odasına yöneldi. Vücudu eskisi gibi yumuşak, sıcak ve tüy gibi hafifti. Ne teklifiyle rezil olup olmadığını, ne de Charly'nin cevabını biliyordu; bildiği tek şey, onun bu ciddi meseleyi bir öpücükle kenara bıraktığı ve aralarının birden tekrar eskisi gibi olduğuydu.

Telefon çaldı.

Rath oralı olmadı; Charly'yi yatak odasına götürüp yatağa yatırdı; bluzunun düğmeleriyle uğraşıp o da kravatını çözmeye çalışırken onu öpüyordu.

Telefon susmuyordu. Arayan kimse inatçının tekiydi ama Rath zil sesine aldırmamaya kararlıydı. Charly, Kirie'nin havlaması telefonun sesini bastırınca güldü ve, "Açsan iyi olur belki," dedi.

Rath saate baktı. Altıya çeyrek vardı. Derin bir iç geçirip kalktı, telefona gidip ahizeyi kaldırdı.

"Allah iyiliğini versin Gereon! Nihayet! Neredesin sen?"

Reinhold Gräf'tı bu. Tahmin etmişti zaten.

"Çok kısa istasyona gitmiştim."

"Kısa mı? Sana ne zamandır ulaşmaya çalışıyorum, biliyor musun?"

"Ne var, ne oldu?"

"Bir ceset bulundu, erkek. *Haus Vaterland*, Potsdamer Platz."

"Allah kahretsin!"

"Allah kahretsin ya. Nöbetçi komiserin ortada olmadığını herkesle birlikte Böhm de çakmadan fırla."

Rath telefonu kapatıp kravatını sıkılaştırdı. Charly'ye bir şey açıklaması gerekmiyordu; genç kadın bluzunun düğmelerini iliklemeye koyulmuştu bile.

3

Haus Vaterland Potsdamer Platz'da karaya oturmuş bir eğlence gemisi gibiydi; öyle de bir şey sayılırdı zaten. Adı ne kadar "anayurt" olsa da, tesisin yurtseverlikle bir ilgisi yoktu; tek amaçlanan, milletin mümkün olduğunca bol para harcamasıydı. Bünyesinde birbirinden tamamen farklı neredeyse bir düzine mekân barındırıyor-

du; Bavyera birahanesinden İspanyol meyhanesine, Vahşi Batı barından Türk kahvehanesine her şey mevcuttu. Hepsinin mobilyası, mönüsü, sunduğu program ona göreydi. Bir girip bakmak isteyenlere pek itibar edilmiyordu; girmek isteyen, girişte yemek fişi almak zorundaydı.

Rath Berlin'deki ilk günlerinde bu lokallerden biri olan Ren Terası'nda biraz memleket hasreti gidermeye çalışmış, ancak bir süre sonra orada aşırı tatlı şarap ve ilkel Ren romantizminden başka bir halt olmadığını anlamıştı. *Vaterland*'ın, Berlin'in Berlinlilerden ve ışıl ışıl kente hayran hayran bakan taşralı turistlerden başka kimsenin rağbet etmediği o ağızlardan düşürülmeyen "büyük şehir havası"na pek bir katkısı olduğu söylenemezdi. Bu rol daha çok şehrin batısındaki *Femina* ya da *Kakadu* gibi sosyete barlarına aitti; en azından Rath için bu böyleydi. *Vaterland*'ın büyüsü, devasalığı ve de geceleri ışık efektleriyle Potsdamer Platz'a hâkim olan neon lambalarının yarattığı etkiydi.

Ancak şimdi karaya oturmuş eğlence gemisi bir hayalet gemi gibi cansızdı. Ambar girişinin önündeki arabalar, hele en başta Cinayet'inki de olmasa, bir olay olduğu bile anlaşılmayacaktı. Rath, Buick'i İnceleme Ekibi'nin Opel'inin arkasına park etti ve bir süre arabanın içerisinde kaldı. Overstolz'undan bir nefes çekip dumanı otomobilin kelebek camına doğru üfledi. İşine karşı hiç bu kadar isteksizlik duymamış, mesleği ona bu sabah olduğu kadar itici gelmemişti. Evdeyken bir an Charly'yi de getirse miydim diye düşünmüştü; ama Charly karşı çıkmış, "Arkadaşların ikimizi birlikte görse ne der," demişti. Haklı olduğunu bildiği halde bu yanıt onu nedenini kestiremediği bir nedenden yaralamıştı.

Sigarayı Buick'in küçücük küllüğünde ezerek söndürdü ve arabadan indi. İşini çabucacık halledip, bir an önce Carmerstrasse'ye, Charly'nin yanına dönmeye kararlıydı; Kirie'yi ona bırakmıştı.

Anatomi odasının dışında da beyaz önlüğü üstünden çıkarmayan Doktor Karthaus, girişte, elinde sigara, bir toplum polisiyle sohbet ediyordu. Rath'ı gören mavi üniformalı hazır ola geçti; adli tabip ise belli belirsiz başını sallamakla yetindi.

"Günaydın Doktor."

"Komiser Bey. Teşrif etmekle bizi ihya ettiniz. Can sıkıntısın-

dan sigara içe içe ciğerlerim kararmıştı. Ne oldu? Yolda otomobiliniz filan mı bozuldu? Artık kendinize bir Alman arabası almanın zamanı geldi."

Rath imayı duymazlıktan gelip, "Nasıl bir ceset var elimizde?" diye sordu.

Karthaus yumuşak bir ifadeyle gülümsedi. "Asayiş Şubesi'nde de buna bayılıyorum. İşin yoksa her şeyi üç kere anlat. Gelin benimle, göstereyim size. Hâlâ yukarıda. Mezarcılar bir an önce götürmek için sabırsızlanıyor."

"Yukarıda mı?"

Karthaus sigarasını bir su birikintisine fiskeledi. "Buyrun Komiser Bey, beni takip edin."

Adli tabip komiserin cevabını beklemeden döndü ve binaya girdi. Rath, beyaz önlüğün ardı sıra iki yük asansörü ve merdiven sahanlığına açılan çıplak bir zemine çıktı. *Haus Vaterland*'a mal girişi buradan yapılıyor olmalıydı. Karthaus merdivene yöneldi. İki toplum polisi, iki de siyah elbiseli adamın asansörlerin önünde beklediği dördüncü kata çıktılar. Yerde çinko bir tabut duruyordu.

Siyahlılardan biri doktoru görünce, "Tamam mı, götürebilir miyiz artık?" dedi.

"Birazdan. Komiser Bey de cesede bir göz atsın, öyle." Karthaus zoraki gülümsedi ve asansör boşluğunda bir metre derinlikte asılı kalmış kabini işaret etti. Olay Yeri İnceleme Ekibi'nden iki kişi, asansör düğmeleri ile kabinin içinde tepeleme içki kartonu yüklü arabanın üzerindeki parmak izlerine bakmakla meşguldu.

Rath, "Salakça bir kaza herhalde, öyle değil mi?" deyip bir sigara yaktı. Bu fasarya olayı incelemeye daha baştan hevesi olmadığını hissetti. Gräf tek başına halledemez miydi bunu?

"Kaza mı?" Karthaus kuşku dolu bir ifadeyle ona baktı. "Korkarım değil."

Dudaklarının arasında sigara, Rath kabine indi; adli tabip de peşinden.

Ceset yerde yatıyordu; üstünde gri bir iş önlüğü vardı. Kimsenin kapatmadığı gözleri yuvalarından fırlamış gibiydi; ebedi lanetin tüm azabını görmüş gibi boşluğa bakıyordu. Bir an Rath'a, *Haus Vaterland*'ın yük asansörü sanki gerçekten de cehenneme doğ-

ru iniyormuş gibi geldi. İradesi dışında cesedin bakışlarını takip edip gözlerini tavana kaydırdı; sararmış kontrplaktan başka görecek bir şey yoktu.

"Kaza değilse nerede ölmüş peki?"

Doktor boğazını temizledi. "Garip gelecek, biliyorum ama, kanımca otopsi sonucu..."

"Otopsi mi?"

"Arkadaşınız savcılıkla telefonlaştı. Tabii benim ricam üzerine."

"Hakikaten arkadaşlar nerede?"

"Bildiğim kadarıyla tanıkları sorguluyorlar. Diyeceğim..." diye sabırsızlıkla devam etti Karthaus, "eğer gördüklerim beni yanıltmıyorsa bu adam boğulmuş."

Parmak izi arayanlar herhalde Karthaus'un bu tezini daha önce duymuşlardı; hiç istiflerini bozmadılar.

"Boğulmuş mu?" diye sordu Rath. "İnsan normalde suda boğulmaz mı?"

"Belki ceset başka yerden getirilip buraya konmuştur."

İnceleme Ekibi'nden biri araya girip, "Pek öyle görünmüyor," dedi. "Ayak izlerini bile bulduk. Her şey, asansöre kendisinin bindiğine delalet ediyor."

Diğer İnceleme Ekibi elemanı hiç sesini çıkarmıyor, aheste aheste parmaklıklı arabanın çelik borusundaki parmak izlerini kontrol ediyordu.

Arkadaşı devam etti: "Ayrıca kendi nakliye arabasıyla gelmiş. Yani kimse adamı getirip buraya koymuş olamaz."

Rath, Doktor Karthaus'a baktı; o ise omuz silkti. "Otopsi sonuçlarını bir görelim de."

"Gräf neredeydi dediniz?"

"Sorguda. Ofislerden birinde. Güvenlik polislerine sorun." Karthaus tırmanıp kabinden çıktı.

Rath sigarasını aşağı yukarı göğüs hizasında, dışarıda ezip söndürdü ve aceleyle ayrılan adli tabibin ardı sıra o da çıktı. Mezarcılar bunu bir işaret sayıp çinko tabutu asansöre indirdiler. Mavi üniformalılardan biri, Komiser Bey'i meslektaşlarının yanına götürebileceğini söyledi. Rath polisin peşi sıra karanlık bir ambardan, ardından da boş haliyle ürkütücü görünen, akşamdan sinmiş yo-

ğun bir bira kokusunun hâkim olduğu *Löwenbräu*'dan geçerken, birden tekrar sanki yanlış bir yerdeymiş gibi bir duyguya kapıldı.

Toplum polisi büyük bir kapıyı açtı; kendilerini bir anda o muazzam orta salonda buldular. Buradan merdivenler, galeriler, kapı ve asansörlerle *Haus Vaterland*'ın dört katta hizmete sunduğu çeşitli lokal ve atraksiyona ulaşılıyordu. Bu salon canlı, insanların vızır vızır bir restorandan öbürüne geçtiği adeta bir panayır yeri olarak aklında kalmıştı Rath'ın; şu andaki boşluğu ise tam da büyüklüğü yüzünden tüyler ürperticiydi. Basamaklarda aşağı yukarı yirmi kişi bekleşiyordu; birkaçının üstünde mutfak önlüğü, bazılarında garson veya sokak kıyafeti, birkaç tanesinin üstünde ise işçi tulumu vardı. Dört beş toplum polisi de sürüyü bekleyen köpek misali aralarında dolanıyordu. Çoban da iki üniformalıyla birlikte memurların kurulduğu merdivende duran Kriminal Asistan Lange'ydi sanki. Rath'ı görünce toplum polislerinin yanından ayrıldı.

"Günaydın Komiser Bey. Memnun oldum sizi burada gördüğüme."

"Günaydın Lange. Etrafta ne çok insan var!"

"Hepsi tanık. Gräf toplattı."

"Yani bunların hepsi mi bir şey görmüş?"

Lange omuz silkti. "Onu bilmiyoruz henüz. Bildiğimiz, varsayılan ölüm saatinde binada bulunmaları. Hâlâ da buradalar ya."

"Hepsi mi?"

Rath bekleyenlere bir göz attı. Şayet Gräf tamamının ifadesini almayı planladıysa, akşama kadar sürerdi bu. "İyi ki olay dün akşam, içerisi tıklım tıklım doluyken cereyan etmedi; yoksa merdivenlerde şimdi birkaç bin kişi daha oturuyor olacaktı."

Lange bir şey demedi. Rath'ın aklına, Carmerstrasse'de bekleyen Charly geldi ve keyfi iyice kaçtı. "Herhangi bir bulgu var mı?" diye sordu.

"Eldeki bilgiler: Bir ceset var, bir de alışılmadık bir ölüm şekli. Onun dışında zavallı adamın başına gelen her neyse, hiçbir bilgimiz yok.

"Boğulmuş. Siz hakikaten inanıyor musunuz buna?"

Lange omuz silkti. "İşin uzmanı öyle diyorsa..."

"Cesedin kimliği belirlendi mi?"

Lange cebinden bir belge çıkardı. "Delil tespiti yapanlar önlüğünde buldular."

Oletzko Belediyesi'nce 1919'un Ekim ayında düzenlenmiş ehliyette *Herbert Lamkau* yazıyordu. Fotoğraftaki adam, vesikalık resmi çeken fotoğrafçıyı gözleriyle bıçaklamak istiyor gibi bakıyordu. Kayzer Wilhelm'den öğrenmişti herhalde bunu.

"Lamkau. Dışarıdaki nakliyat arabasının üzerinde de yazmıyor mu bu isim?"

Lange başıyla onayladı. "Sahibi olmalı."

"Patronun nakliyatı kendisinin yapıyor olması tuhaf."

"Şirket büyük mü küçük mü bilmiyoruz tabii. Belki de tek çalışanı kendisi."

"Öyle küçücük bir şirket mi koskoca *Haus Vaterland*'a mal getirecek? Pek sanmam. Şirketin boyutunu bir araştırın, bir de Lemkau hep mi yalnız kullanıyordu kamyoneti, onu öğrenmeye çalışın."

"Tamam."

"İnceleme Ekibi'ndeki arkadaşlara da söyleyin, her ihtimale karşı bir de asansör tekniğine baksınlar. Ne olur ne olmaz, sağlama alalım."

Lange başıyla onayladı. "Binanın teknisyeniyle konuştuk. Bir de kelimenin tam anlamıyla cesede ayağı takılan aşçıyla."

"Hımm."

"Adam asansörü dördüncü kata çağırmış, kapı açıldığında neredeyse kabine düşüyormuş. Asansör boşluğunda asılı olduğunu son anda görmüş de aceleyle bir yere tutunabilmiş. Ardından da cesedi görmüş tabii."

"Ve haber vermiş."

"Evet. Güvenlikçiye haber vermiş, o da bizi aradı. Binanın teknisyeni asansörü inceledi, aslında her şey yolundaymış, öyle söyledi."

"Bana pek öyle gelmedi."

Lange omuz silkti. "Teknisyen, birisinin iki kat arasında bir yerde imdat şalterini indirip kimseye haber vermediğinden yola çıkıyor. O zaman kabinin ayarı bozulur ve tam kat hizasında durayabilirmiş."

Rath'ın gözünün önünden birden ana hatları belli olmayan, bu-

lanık bir resim geçti; ayrıntıları göremeden de tekrar kayboldu. "Bu durumda Lamkau ölmeden önce imdat düğmesine basmış, öyle mi?"

"Bakacağız. İnceleme Ekibi düğmedeki parmak izlerini kaydetti."

Rath ofisin kapısını gösterdi. "Gräf'ın yanında şu anda kim var?"

"Güvenlikçi. Ondan sonra da cesedi bulan aşçının ifadesini alacak."

"İyi. Ben de bir görüneyim o zaman."

Rath kapıyı tıklattı ve "buyrun" diyen olmadığı halde içeri girdi. Göz kamaştıran devasa salonun aksine ofis küçük ve karanlıktı; tek ışık kaynağı, yeşil abajurlu bir yazı masası lambasıydı. Reinhold Gräf şefini görünce rahatlar gibi olmuştu. Kriminal sekreterin oturduğu müdür masasının arkasındaki duvarda müzisyenden sihirbaza, şarkıcıdan dansçıya bir sürü sanatçı resmi asılıydı. Elindeki not defteriyle ufak bir masada oturan Christel Temme, etrafındaki her şeyi olduğu gibi Komiser'in odaya girişini de kayıtsızlıkla karşıladı. Temme, azılı katillerin sorgulamasında dahi istifini bozmamasıyla tanınırdı. Söylenen her şeyi, duydukları canavarca şeyler bile olsa hiçbir şey yokmuş gibi not ederdi. Önemli önemsiz hiçbir şeyi kaçırmaz, yazar da yazardı.

Bu sefer masaların arasındaki sandalyede oturan azılı bir katil filan değil, Berlin Güvenlik Şirketi'nin üniformalı, cılız, kırk yaşlarında gösteren bir elemanıydı; elindeki kasketiyle oynuyordu. Gräf yerinden kalktı.

"Komiser Bey," dedi. Bunu yarı selam, yarı da güvenlikçiye tanıtma babında söylemişti. Kriminal sekreter, şefine yer vermek ister gibi ayakta sandalyenin yanında duruyordu.

Güvenlikçi hafifçe yerinden kalkıp başıyla selam verdi; Rath bir el hareketiyle oturun der gibi yaptı.

Gräf, "Herr Janke burada güvenlikte çalışıyor," dedi gerekmediği halde.

Rath başını sallayıp masanın kenarına oturdu. "Siz devam edin lütfen," diyerek bir sigara yaktı.

Rath sandalyeye rağbet etmediği halde Gräf ayakta durmayı sürdürdü. İki kriminal memur da bakışlarını bir Gräf'e, bir Rath'a çeviren güvenlikçiye bakıyordu.

"Evet," diye başladı adam; anında steno kaleminin kâğıt üstündeki gıcırtısı duyuldu. "Nerede kalmıştık, hatırlamıyorum."

Gräf, "Asansördeki adamın ölmüş olduğunu nasıl anladığınızı söylüyordunuz tam, Herr Janke," diyerek güvenlikçinin hatırlamasına yardımcı oldu ve Rath'ın sorguyu devralmaya niyetli olmadığını anlayınca da tekrar sandalyeye oturdu.

"Hah, tamam." Janke başını salladı. "Şöyle oldu, kabine indim ve..."

"Kapıyı açmanız gerekti mi?" diye sordu Rath.

"Nasıl?"

"Asansörün kapısını diyorum."

"Kapı açıktı. Unger açmıştı."

"Cesedi bulan aşçı."

"Evet." Güvenlikçi, tuzak soru sezmiş gibi bir polise, bir diğerine bakıp duruyordu. Kimseden ses çıkmayınca devam etti. "Kabine girdim. Orada öyle donuk gözlerle yattığını görünce hemen anladım yaşamadığını. Ama önce boynundaki atardamarı yokladım."

Gräf, "Neden atardamar?" diye sordu.

"Biz... Bize öyle öğrettiler... Güvenlik Şirketi'nin kursunda..."

Gräf başını sallayıp not etti. Rath masanın kenarında oturmuş sigarasını içiyordu; birden kendisini saate bakarken yakaladı. Her şey sinirine dokunuyordu; güvenlikçinin uyuşukluğu, Gräf'in önemsiz detaylara takılması, ifadenin dayanılmaz yavaşlığı...

Gräf, "Peki sonra ne yaptınız?" diye sordu.

Güvenlikçi yan gözle Rath'a bakıyordu. "Önce kabinden tırmanıp çıktım, sonra..."

"Teşekkür ederiz Herr Janke, bu kadar ayrıntı gerekmiyor bize!" Rath masadan aşağı kaydı. "İfadeye bir süre ara vermek istiyorum. Dışarıda bekler misiniz?"

Janke, "Tabii ki" dedi ve ayağa kalktı.

Gräf güvenlikçi çıkana kadar bekledi. "Ne oluyor, söyler misin Gereon?"

"Konuşmamızı not etmenize gerek yok Fräulein Temme, siz de lütfen dışarıda bekleyin. Ufak bir mola verin."

"Molaya ihtiyacım yok Komiser Bey."

Rath, "Sizi zamanı gelince çağırırız," dedi ve sertçe baktı. Stenograf eşyalarını toplayıp kayboldu.

"Allah kahretsin Gereon! Saatlerce telefon üstüne telefon ediyorum peşinden, en nihayet olay mahalline geliyorsun, ondan sonra da ilk yaptığın iş, tam hız giden sorgulamayı kesmek."

"Sakin ol. Sorgulamayı kesmedim, ara verdim sadece. Birazdan devam edersin; güvenlikçi yardımcı olmaya hazır."

"Neymiş bakalım benimle konuşmak istediğin o önemli şey?"

"Birincisi: Dışarıdaki millet. *Hepsinin* mi ifadesini alacaksın? Tek tek..."

"Önce bir başlayayım demiştim. Artık sen buradasın, ne yapılacağına sen karar verirsin."

"Evet, öyle olacak. Yarıda kalan ifadeyi sen tamamla istersen. Ama ona geçmeden önce dışarıdaki güvenlik polislerine söyle de, salonda bekleyen bütün çalışanların kimlik bilgilerini zapta geçirsinler."

"O iş çoktan yapıldı. Biz kaç saattir buradayız, haberin var mı?"

"İyi öyleyse. Aralarında bir şey gören birisi varsa, hemen ifadesini al istersen. Diğerleri zahmet olmazsa Emniyet'e gelsin. Bu arada Lange Olay Yeri İnceleme Ekibi'nin işini doğru dürüst yapıp yapmadığına baksın. Geri kalanını haftaya ofiste hallederiz."

"Peki maktulün yakınları ne olacak? Onlara kim haber verecek?"

"Onu da Lange yapsın. Komiser adayı olarak zaten ileride öğrenmesi gerekecek bunu."

"Bak onda haklısın." Gräf başını salladı. "Ama yine de bir şey soracağım..."

"Evet?"

"Bütün bu işte *senin* görevin ne?"

"Onun için bütün bu direktifleri verip duruyorum ya sana." Rath bunu söylerken esefleniyor ya da suçluluk duyuyor gibi bir izlenim uyandırmaya da çalışmıyordu; zaten istese de beceremezdi bunu. "Benim gitmem lazım. Şimdilik işleri idare edersen sana minnettar kalırım."

"Gereon, ben şimdiye kadar hiç soruşturma yürütmedim."

"Şart değil. Sen benim dediklerimi yap, yeter; sonra da git evine."

Gräf hâlâ ikna olmuşa benzemiyordu.

"Uzatma işte. Benim de sana bir iyilik borcum olsun."

"Gereon, nasıl bu kadar rahat olabiliyorsun?"

"Benim sinirlerim alınmış. Evet, ne diyorsun?"

"Şef sensin."

"Yerinde tespit." Rath kriminal sekreterin omzuna cesaretlendirici şekilde vurdu. "Becerirsin, becerirsin. Belki de budalaca bir kazadan başka bir şey değildir olan biten. Daha dış etkiye delalet edecek bir şey de yok ortada."

Gräf, "Biliyorum," dedi. "Ama esrarengiz bir yanı var olayın. Karthaus adamın boğulduğunu söylüyor."

Rath omuz silkti. "En nihayetinde her şeyin bir açıklaması vardır. Doktor yanılıyordur belki."

Kapı tıklatıldı. Sanki her zaman girdiği yermiş gibi bir rahatlıkla tiril tiril takım elbiseli bir adam girdi içeri. Etrafına bakınıp doğrudan Rath'a yöneldi.

"Komiser Bey. Sizi burada bulabileceğimi söylediler. Fleischer benim adım. Buranın müdürüyüm."

Rath uzatılan eli sıktı. "Memnun oldum."

"Nihayet geldiniz, iyi oldu. Umarım adamlarımı daha fazla alıkoymazsınız. İşler bayağı aksadı; teknik bölümde kimse yok, mutfak hemen hemen boş, müşteriler birazdan yavaş yavaş..."

Rath, "Arkadaşım size hangi elemanınızı işinin başına gönderebileceğinizi söyler," dedi ve Fleischer'i nazik bir hareketle Gräf'e doğru itti. "Ben izninizi isteyeceğim. İlgilenmem gereken başka bir vaka daha var..."

Müdür şaşkınlıkla kalakaldı; ancak daha ağzını açıp bir şey söyleyemeden komiser şapkasını havalandırıp kapıdan çıkmıştı bile.

Rath on beş dakika sonra Carmerstrasse'de Buick'inden indi; *Haus Vaterland*'dan ayrılırken içini saran vicdan azabından eser kalmamıştı artık. Charlottenburg'a tekrar taşındığından beri eve geldiği için ilk kez seviniyordu. Kendisini kimin beklediğini bir kere düşünmesi yetmişti. Uzun zamandır ilk kez bütün bir günü, hatta hafta sonunu birlikte geçireceklerdi.

Arabayı kilitlerken gözlerini yeni muhitinde gezdirdi. Steinplatz gerçekten de yabana atılacak bir semt değildi. Büyük burjuva zenginliği hâkimdi buraya; hizmetçi girişi olmayan apartman yoktu. Rath ağır sokak kapısını açıp açık renk kireçtaşı ve pırıl pırıl mermerden yeni "malikânesine" girdi. Charly etkilenmişti, evet; bundan emindi. Daireyi beğenmişti; Rath bunu bakışlarından anlamıştı.

Bu modern daireyi kiralamasının baş nedeni, Kreuzberg'de oturduğu o kümesin en az iki misli, iki kişiye, hatta daha da fazlasına yetecek büyüklükte olmasıydı.

Bir şeylerin yolunda olmadığını, daha apartman girişine çıkan halı kaplı basamaktayken, tıpır tıpır köpek ayak seslerini, hemen ardından da kısa iki havlamayı duyar duymaz anlamıştı. Resepsiyonun köşesinden Kirie'nin kara kafası göründü; kapıcı mermer tezgâh ve telefonun üzerinden biraz çekingen, apartmanın yeni sakinine bakıyordu.

"Ne var, Bergner?" diye sordu Rath durumun ne olduğunu tahmin ettiği halde.

Kapıcı konuşmaya başlamadan önce boğazını temizledi. "Genç hanım... Maalesef gitmesi gerekiyordu, köpeği bana emanet etti."

Bergner Kirie'nin tasmasını çıkardı; Rath köpeğin şapur şupur selamlamasına ses çıkarmadı.

"Nereye gitti peki genç hanım?"

"Bağışlayın, bir şey söylemedi."

Rath, "Peki," deyip köpekle birlikte asansöre yöneldiğinde artık kafası tamamen başka yerdeydi.

Charly'nin kokusu her yerde olduğu için, ev her zamankinden daha da boş geldi. Bunun Kirie'yi pek ilgilendirdiği söylenemezdi; sepetine yatıp kıvrıldı. Rath, bazen köpeğin bu yoğun uyku ihtiyacına şaşıyordu. Bu arada evin büyük pencerelerinden birinde durmuş, pek bir şey algılamadan dışarı bakıyordu. Birden dönüp, öfke mi, hayal kırıklığı mı, kendisinin de bilmediği bir nedenden ağır koltuklardan birini tekmeledi.

Charly kahvaltı sofrasını kaldırmıştı. Rath masada onun el yazısıyla yazılmış bir not buldu.

Affet beni Gereon,
Daha fazla bekleyemedim seni. Bir saat dayandım, ancak Kirie'yle senin güzel evinde oturdukça ve sen de gelmeyince, o kadar uzun süre gurbetten sonra hakikaten eve döndüğümü anlayabilmem için Spenerstrasse'ye, kendi evime gitmem gerektiğini fark ettim. Hele bir de Pazartesi'den itibaren hayatımda yeni bir dönemin başlayacağını düşündükçe...

Kapıcı çok iyi, bavullarımı indirdi, Kirie'yi aldı. Duruma alışkın olsa gerek; yani Kirie'yle ilgili olarak, onu kastediyorum. En azından bana öyle geldi.

Bu satırları yazabilmek için tekrar çabucak eve girdim, aşağıda taksi bekliyor. Senin soruna ve yüzüğe gelince... Sana hemen cevap vermediğim için kızma bana. Beni sakın yanlış anlama; tabii ki çok duygulandım bana evlenme teklif edince (bu kadar yıldır tanışıyoruz); ancak bu kadar önemli bir soruya hemen cevap vermenin yanlış olacağını düşünüyorum. On ay Paris'te kaldıktan sonra daha trenden yeni inmişim, benim için çok aceleye getirmek olurdu. Uzun zaman sonra seni görmek, yeni bir ev, bir de bunun üstüne evlenme teklifi; Moabitli bir kız için bile fazla bu kadarı.

Cevabım için daha elverişli bir zaman ve daha uygun bir yer bulalım diyorum. Biraz da zamanımız olsun; şunu şimdiden söyleyeyim: Cevabım tek başına evet ya da hayırdan ibaret olmayacak. Benim de sana soracaklarım var.

Biliyorum, bunlar kulağa pek romantik gelmiyor ama bu kadar önemli bir teklif konusunda alelacele karar vermek kadar kötü bir şey olamaz. Senin de bildiğin gibi bir kere nişanı bozmak zorunda kalmıştım; aynısını tekrar yaşamak istemiyorum.

Kusura bakma. Seni kucaklıyorum.
Yakında görüşmek üzere
C.

Rath mektubu katlayıp, sanki Charly hâlâ onu iki saat önce bıraktığı yerde duruyormuş gibi yatak odasına gitti. Gözüne ilk çarpan şey, adeta ona ne kadar iyi bir ev kadını olduğunu göstermek istermiş gibi düzelttiği yatak oldu; kalıp gibiydi. Yüzük komodinin üzerinde duruyordu. Bu ne anlama geliyordu şimdi? Yüzüğü

alıp götürmemesi, oracıkta bırakması bir yanıt mıydı acaba? Kendisi ne yapmalıydı peki? Bir dahaki randevuya giderken yanına alıp, cevaba göre parmağına mı takmalıydı? Rath'ın bu konularda doğru dürüst bilgisi yoktu. Onu peronda gördüğü ilk ânı, o dehşet ânını düşündü. Bir an gerçekten de sevdiği insanı kaybettiğini sanmış, daha doğrusu korkmuştu; hatta anılarındaki kişiyi yitirdiğini düşünüp endişelenmişti. Saçının ve vücudunun kokusunu teneffüs edip aralarındaki çekim gücünü hissettiği an bu korkuları dağılmıştı. Herhalde en geç ona evi gösterdiğinde Charly'de de aynı şey olmuştu.

Şampanya bardağında yüzük fikri nereden çıkmıştı peki? Kim kafasına sokmuştu bunu? Acaba Paul mu böyle bir hikâye anlatmıştı? Yoksa Kale'den birisi mi? Kızın apar topar evden kaçmasının asıl nedeni suç mahallinde fazla kalması değil, bu aptal yüzüktür muhakkak diye içi içini yemeye başlamıştı.

Bardaki aynada kendisini görünce, şapkasının hâlâ kafasında olduğunu fark etti; çıkarıp vestiyere astı. Oturma odasında önceden ayırdığı plaklardan bir tanesini seçti. Ellington'un *Mood Indigo*'sunu koydu; bu, Severin'in son aylarda Amerika'dan gönderdiği ve aslında Charly'ye dinletmek ya da onunla birlikte dinlemek istediği plaklardan biriydi. Pikap yepyeniydi; Telefunken müzik dolaplarından. Charly'nin hayranlık duymasına fırsat kalmamıştı ne yazık ki.

Bardan konyak şişesini ve bir de bardak çıkarıp, Charly Tauentzien'de gezerlerken şık bir mobilya mağazasının vitrininde birkaç kez kendisine gösterdi diye sadece onun için satın aldığı modern koltuğa çöktü. Paris'ten önceydi bu; veda havasının estiği günlerde. Neyse, pek öyle görünmeseler de rahattı bari koltuklar. Rath konyak kadehini burnuna götürüp kokladı ve müziği, trompetin o acıklı tınısını ve melodisini, sıcacık klarneti dinlemeye koyuldu. Konyağın kokusu ona müzikten daha iyi gelmişti.

Bugünü nasıl iple çekmişti! Charly daha gitmeden önce dört gözle beklemeye başlamıştı bu günü.

Ya şimdi? Eveet, Herr Rath, oturmuşun, daha öğlen bile olmamış, konyak içiyorsun ki, günü ancak kaldırabilesin!

4

Bir vızıldama uykusundan uyandırdı; gözlerini açtı. Kirie önünde duruyordu. Köpek ona bakıyor, kuyruğunu sallayarak bir kapıya doğru bir iki adım atıyor, bir geri geliyordu. Rath doğruldu; uyuyakalmış olmalıydı. Konyak bardağı koltuğun dibinde, halının üstündeydi. Devrilmişti ama boştu. Duke Ellington hâlâ pikapta dönüp duruyordu; ama neredeyse sessize geçmişti artık. İğne sürekli en son çizgiye geliyor, oraya her takılışında usulcacık ritmik bir cızırtı duyuluyordu.

Saate baktı, iki olmuştu. Köpeği acilen çıkarması gerekiyordu. Rath zar zor yerinden kalktı, banyoya gidip yüzüne biraz soğuk su serptikten sonra tasmayı kavradı. Kirie onu adeta zorla evden çıkarmış, merdivenlerde tasmasını çekiştirerek Rath'ı önce Carmerstrasse'de gördüğü ilk çalılığa sürüklemiş, işini yaparken de rahatlamanın verdiği yüz ifadesiyle müteşekkir, sahibine bakmıştı. Rath köpekle Steinplatz'da bir tur atarken midesinin kazındığını fark etti. Tevazuyla kendisine *pansiyon* diyen yakındaki otelin terasına oturup bir bira ve ufak tefek bir şeyler söyledi. Porsiyon büyük olmadığı halde, masanın altında sabırla sırasının gelmesini bekleyen Kirie'ye de biraz yiyecek kaldı. Rath yemeğin üzerine bir fincan kahve ve konyakla Allahın emri sigarasını tüttürürken tekrar eve dönmeyeceğini biliyordu. Garsonu çağırıp hesabı istedi, Kirie'yi arabaya koyup Moabit'e yollandı.

Arabayı Spenerstrasse'ye değil, iki ağacın arasında saklanarak evin girişini rahat rahat dikizleyebileceği Melanchtonstrasse'nin köşesine park etti; Charly eğer pencereden bakarsa, siyah Buick'i hemen seçemezdi. Steinplatz'dayken kendine duyduğu güvenden eser kalmamıştı. Charly'nin mektubunu yirmi kez okumuş, yine de içi rahat etmemişti. Kız onu acaba tekrar görmek isteyecek miydi? Yukarı çıkıp zile bassa mıydı? Charly belki de uzanmış dinleniyordu; trende doğru dürüst uyayamadığından söz etmişti. Tabii bu durumda Greta'nın kapıyı açma ihtimali vardı; hiç istemediği bir şeydi bu. Charly'nin ev arkadaşının bir yıllığına yurtdışına gittiği, evin kendilerine kaldığı, bir nevi karı koca hayatı yaşadıkları dönemi düşündü.

Evde kalsan belki daha iyi olacaktı Gereon Rath, dedi kendi kendine. Ya ararsa? Ya şu anda arıyorsa? Ama Steinplatz'daki yeni telefon numarasını bilmiyordu ki arasın. Yoksa işte olduğundan yola çıkıp ofise mi telefon etmişti? Onun yüzünden görevden kaçtığını aklına getiremezdi ki. Buna kendi bencilliği de denebilirdi tabii.

Tam bunları kafasından geçirirken evin önünde bir hareket oldu. Genç bir adam Spenerstrasse'de karşıdan karşıya geçmiş, dosdoğru Charly'nin oturduğu eve yönelmişti. Rath bir yıldır görmediği halde adamı derhal tanımıştı. O sırıtkan herif değil miydi bu? Guido Scherer. Charly'nin eski üniversite arkadaşı, şu anda Wedding'de salaş bir ofiste avukat; Charly ile de hâlâ sıkı fıkılar. Herhalde öyleler. Paris'ten gelir gelmez bu göt herifi görmek için mi apar topar Rath'ın evini terk etmişti? Kafası almıyordu bunu. Yoksa arkadaşlarını, Rath'ın hiçbir zaman hoşlaşmadığı o hukukçuları çağırmış da, kavuşma partisi mi yapıyordu? Gereon Rath denen o kalas polis rahatlarını kaçırırdı tabii.

Motoru çalıştırıp sigarasını söndürdü. En azından zili çalmayacağını biliyordu artık. Öyle bir gaza bastı ki, lastikler gıcırdadı; çıkan sese o Allahın belası Spenerstrasse'deki Allahın belası evin kapısında kaybolmadan önce sırıtkan herif bile dönüp baktı. Rath'ın ise umurunda değildi; hâlâ bütün öfkesini gaz pedalından çıkarıyordu. Son sürat sokaktan çıktı, şehir trafiğine daldı. Önce hedefsiz sürdü arabayı; tek derdi Moabit'i arkasında bırakmaktı. Ancak az sonra bilinçsizce güney istikametine doğru seyrettiğini fark etti. Direksiyonu yukarıdan geçen metro hattının gölgesinde Gitschiner Strasse üzerinden doğuya kıvırdığında, Luisenufer'e doğru gittiğini anladı.

Yol kenarında park edip, Kirie arabadan atlayınca anılar canlandı gözünde; işin kötüsü anıların çoğunun Charly ile ilişkisi vardı. Köpek yol kenarında, parkla çocuk bahçesi arasındaki bir ağacı kokladı; tanımıştı sanki onu. Kuyruğunu sallıyor, beklentiyle Rath'ın yüzüne bakıyordu. Büyük kum alanda koşuşturan çocukların çığlıkları ona Charly ile bir kere o banklardan birinde oturup güneşlendiklerini, parkta koşuşturan çocuklardan birinin *onun*, ikisinin çocuğu olduğunu hayal ettiğini anımsattı. Ancak bunu sa-

dece hayal etmekle yetinmiş, ne o gün ne de daha sonra bununla ilgili bir şey söylemişti. Şimdi düşünüyordu da, hayallerinin zaten çok azını paylaşmıştı onunla.

Köpeğin tasmasını taktı. Kirie sabırsızca önden yürüyordu; sonuçta birkaç yüz kez gitmişti bu yolu. Avlunun girişinde saçı jilet gibi ayrılmış, kahverengi gömlekli, sol kolunda bir gamalı haç, kolunun altında SA kepi sarışın bir gençle burun buruna geldi. Nazi kıvılcım saçan bir bakış fırlattı, Rath oralı olmadı. Önceki yıl Kudamm'da tanık olduğu o taşkınlıklarından beri şu kahverengili delikanlılara sinir oluyordu; bunlar komünistlerden de beterdi. Herif kavga istiyorsa, girişirdi girişmesine de iş nezarethanede biterdi. Ama genç, provoke eden bakışlarla yetinmiş gibiydi; sataşmadan geçti Rath'ın yanından. Ancak az ileride tekrar bir dönüp kötü kötü bakarak kafasına üniformasının kepini geçirdi.

Rath şaşırmamıştı. Naziler eskiden de, daha sayıları bu kadar çok değilken, gamalı haçlı kollukların henüz göze battığı zamanlarda da oturuyorlardı burada. Yine aynı yıllarda arka binadaki Liebigler de kızıl bayrağı hiç indirmemişti; Rath orada oturduğu sürece hiç de olay çıkmamıştı. Komünistlerle Nazilerin aynı çatı altında yaşaması; bu da Berlin'e özgü bir şeydi işte. Özellikle işçi semtlerinde kızıllarla kahverengi gömlekliler kapı kapıya oturuyordu; tabii oralarda Luisenufer'de olduğu gibi sessiz sedasız geçmiyordu her zaman hayat. Ancak şehirde, burjuva semtlerinde bile normal insan sayısı gitgide azalıyordu; ya da Rath'a öyle geliyordu.

Kapıcının karısı Annemarie Lennartz tam halı dövüyordu ki, avluya kimin girdiğini görünce durdu.

"Bu ne sürpriz! Bizi hatırlayıp ziyaret etmeniz ne güzel!"

Rath parmağını şapkasının kenarına götürüp selamladı ve arka binayı işaret etti. "Arkadaş evde mi?" diye sordu.

Lennartz başıyla tasdik etti. Etrafına bakınıp sanki bir sır veriyormuş gibi sesini alçalttı. "Gece vardiyası," dedi bilmiş bilmiş. "Öğlende geldi eve."

Rath arka binaya girip merdivenleri çıktı. Birinci katta bir kapının önünde durup yavaşça tıklattı. Biraz bekledi, içeride bir hareket olmayınca kapıyı gene, ancak bu sefer sertçe tıklattı.

"Açın kapıyı, polis!" diye bağırdı.

İçeriden paldır küldür sesler geldi. Demeye kalmadı, kapı biraz aralandı; Reinhold Gräf'ın kafası göründü.

"Gereon!" Kriminal sekreter, saçları ıslak, sırtında bornoz, şaşkınlıktan ziyade sitem edercesine bakıyordu. "Bir şey mi oldu?"

"Yoo. Tamamen özel. Rahatsız ediyor muyum?"

"Küvetteydim. Girsene," dedi ve kapıyı ardına kadar açtı. "Kendini evinde hisset. Pek de zorlanmazsın ya."

"Teşekkür ederim." Rath Gräf'ın peşinden mutfağa girdi.

Kriminal sekreter demliği ocağa koydu. "Sen de kahve içer misin?" diye sordu. "Ben daha kahvaltı etmedim."

"Hayır demem."

Rath şapkasını çıkarmış, mutfak kapısında öyle duruyordu. Gräf kahve değirmenini dolaptan çıkardı; bu, eskiden Rath'ın da değirmeni koyduğu dolaptı. "Otursana," dedi ona bakmadan.

Rath ayakta kalmaya devam etti. "Nasıldı bu sabah?"

Gräf cevap vermedi. Değirmene kahve çekirdeği dolduruyordu.

"Kusura bakma, seni yalnız bırakmak zorunda kaldım... Ama gerçekten halletmem gereken önemli bir işim vardı."

Gräf ona baktı ve kolu çevirmeye başladı. Bir süre değirmenin gıcırtısından başka şey duyulmadı.

"Eğer bu resmi bir özürse, kabul edilmiş sayabilirsin," dedi.

Gräf porselen filtreye suyu dökerken Rath da dolaptan iki fincan çıkarıp masaya koydu. Bir an başka ne söyleyebileceğini düşündü ama aklına uygun bir şey gelmedi. Masaya geçip Gräf'ın oturmasını bekledi. Bir süre, filtreden demliğe damlayan kahvenin şıpırtısından başka ses duyulmadı.

"Bu sabah beni iyiden iyiye yüzüstü bıraktın, haberin var mı?" dedi Gräf birden. "Sakın şef hangimiziz burada falan deme bana şimdi. Olay mahalline geç gelen sensin. Böhm ve diğer reisler kafa derini yüzmesin diye seni aramadığım yer kalmadı. Seninse gelir gelmez ilk işin yine tüymek oldu."

Rath başını sallıyordu ama hayıflanmış bir ifade takınmak da istemiyordu. Özür dilemişti ya işte. Gräf kalktı, fincanlara kahve koydu. Rath bir yudum içti. Nanemollanın aptes suyu, diye geçirdi içinden; hatta belki her zamankinden daha da sulu. Ancak diplomatik kalmayı yeğledi ve hiçbir şey demedi. Onun yerine taba-

kasından bir Overstolz çıkardı.

"İşi *Dreieck*'te bir birayla düzeltiriz diye düşünmüştüm." Sigarayı yakarken konuştuğu için dedikleri pek anlaşılmıyordu.

"Seni her an çağırabilirler." Gräf konuşurken fincanına kaşık kaşık şeker koyuyordu. "Benim de Kale'de gece nöbetim var."

Rath saatine baktı. "Üç saat var."

"Aynen. Sarhoş gitmek istemiyorum."

"Sadece ufak bir sulh birası. Hem bir de sabahki bulgularınızı anlatırsın."

"Gereon, ağzın daha şimdiden kokuyor. Bir düşünürsen, nöbettesin hälä aslında."

"Bir tanecik konyak," diye yalan söyledi Rath. "Çok önce, yemekten sonra içmiştim."

Gräf kahvesinden birkaç yudum aldı. "Peki," dedi sonunda, "göreve başlamadan önce bir biraya izin vardır herhalde."

"Elbette." Rath sırıtıyordu. "Ben söylersem var. Şefinim senin."

"Sana şu şef mef laflarını ağzına alma demedim mi?"

Biraz sonra henüz dolmamış Nasses Dreieck'in, Berlin'in belki de en küçük ve en üçgen lokalinin barında oturuyorlardı. Kirie ayaklarının dibinde kendine kıvrılacak bir yer bulmuştu. İki adamın önünde birer bira, köpeğin önünde ise barmen Schorsch'un kimsenin bir şey söylemesine gerek kalmadan getirip koyduğu su kabı duruyordu. Birayı da daha ısmarlanmadan çekmeye başlamıştı, müşterilerini tanıyordu. Ancak iki memur olmazsa olmaz şnapsa bu defa hayır demişti. Kadeh tokuşturdular. Gräf'in yavaş yavaş keyfi yerine geliyor gibiydi.

"Son durum hakkında bilgilendireyim seni o zaman," deyip ağzından köpüğü sildi.

Rath başını salladı. "Reislere toplantıda raporu verecek olan benim sonuçta, öyle değil mi?"

"Rapor hazırlanıyor. Lange'yle ben onu bu gece halledeceğiz."

"Güzel. Önce kısaca bir özet yeter. Olay Yeri İnceleme Ekibi'nden arkadaşlar herhangi bir şey buldu mu?"

"Kesinliği olan bir şey yok," dedi Gräf. "Kavgaya, şidddete ya da dış etkiye delalet eden bir ize rastlanmadı. Ancak doğal ölüme işaret eden bir şey de yok."

"Bu durumda gerçekten otopsi sonuçlarını beklememiz gerekecek." Rath birasından bir yudum aldı. "Karthaus'un tahminine ne diyorsun? Adam boğulmuş, diyor."

"Ne kadar garip gelse de doktorun haklı olabileceğini düşünüyorum. Cesedin saçları ıslaktı."

"Benim dikkatimi çekmedi."

"Sen zaten olay mahalline geç geldin. Lange'nin çektiği fotoğraflara bak, anlarsın."

"Islak saç." Rath omuz silkti. "Ne var bunda? Dün gece yağmur yağdı."

"Başka türlü görünürdü o zaman. Omuzları da ıslaktı, ama o kadar."

"Yani? Senin teorin nedir?"

"Bir insan asansörde nasıl boğulur, onu mu soruyorsun?" Gräf omuzlarını silkti. "Bir teorim yok. Kırmızı bezle ilgili de bir teorim yok."

"Ne kırmızı bezi?"

Gräf gözlerinde hafif bir suçlama ifadesiyle baktı; Rath ise çaresiz kollarını kaldırdı.

"Tamam, iyi! Resimlere bakarım."

"Bez parçası, içkilerin olduğu parmaklıklı arabada asılıydı. Şu anda İnceleme Ekibin'de, bakıyorlar."

"Komünist bayrağı mı?"

"Daha ziyade mendil. Göreceğiz bakalım."

Schorsch, daha Gräf'ın hayır demesine meydan bırakmadan birer bira daha koydu önlerine. Memurlar onu da içti.

Rath, "Sen şimdi birinin asansörde boğulabileceğine inanıyor musun?"

"Bir şeye inandığım yok." Gräf omuz silkti. "Adamın ne şekilde öldüğü zaten başlı başına bir bilmece. Eğer boğulduğu kanıtlanırsa bilmece küçülmeyecek, tam tersi, büyüyecek."

"Belki de cesedi birisi oraya koymuştur."

"Lamkau'nun sevkiyat arabasını mı kullandı bunun için?" Gräf başını iki yana salladı. "Yok, yok. Tüm deliller tersini gösteriyor. Ayrıca kimse bir cesetle aşağıdaki kontrol noktasından geçemez."

Schorsch üçüncü biraları da önlerine koyup boşları topladı.

"Yeter ama," dedi Gräf.

"Hadi, şunu da iç artık. Odol'la gargara yaparsın, geçer gider koku."

"Tecrübelisin bakıyorum."

Rath bardağını kaldırdı. "Ne de olsa genç komiser adayına örnek olmalısın. Bunu ciddiye al."

Gräf de kaldırdı bardağını. "Senin genç bir kriminal sekretere örnek olmayı çok ciddiye aldığın gibi, değil mi?"

Rath, "Lange maktulün yakınlarını bulup haber verdi mi?" diye sordu.

Gräf başıyla onayladı. "Bir karısı var. Tempelhof'taki firmalarının yanındaki evde oturuyorlar."

"Kaç çalışanı varmış?"

"Yaklaşık bir düzine."

"Şefin sevkiyatı neden kendisinin yaptığı bir soru tabii."

"Daha bir sürü soru var. En önemli tanıkları pazartesi sabahına Kale'ye çağırdım." Gräf birasını son yudumuna kadar içip bardağı bara koydu. "Müdürün ortalarda dolanması pek iyi olmadı bugün; çalışanlar pek ağızlarını açamadılar. İfadeye geldiklerinde daha çok şey anlatacaklarını düşünüyorum." Taburesinden indi. "Lamkau'nun cebinde neden bin mark olduğu da açıklığa kavuşur bakarsın."

"Bin mark mı?"

"Evet, önlüğünün cebinde."

Rath tam bir şey söylemeye hazırlanıyordu ki, Gräf'in yüz ifadesini görünce vazgeçti.

Kriminal sekreter, "Para İnceleme Ekibi'nde" diye devam etti. "Zarftaki parmak izlerini inceleniyor."

"Bu kadar çok parayı ne yapacaktı acaba?"

Gräf omuzlarını silkti.

"Eveet," dedi Rath. "En azından kesinlikle bildiğimiz bir şey var."

"Nedir o?"

"O da, bunun soygun cinayeti olamayacağı."

5

Tuğla duvardaki pirinç levhada *Berlin Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü* yazıyordu; girişe bir cenaze arabası park etmişti. İnsanı o duvarların arkasında bekleyen şeyler için havaya sokuyordu sanki.

Daha merdivenlerde midesine sancılar girmeye başlamıştı; soğuk katakomblarının her köşesinde insanın içini bulandıran sürprizlerle karşılaşılan morga bu halde girmek iyi değildi.

Rath, sabah Doktor Karthaus'un telefonuyla fırlamıştı yataktan. Aptallık bu ya, akşam Gräf işe gittikten sonra içmeye devam etmiş, birkaç bira daha içmek için *Dreieck*'te kalmış, her ihtimale karşı taksiyle eve gelmiş, ancak Charly çekip gittiğinden beri daha da boşlaşan evin yalnızlığını kaldıramayacak kadar ayık olduğunu fark edip, Alex'i arayıp kendisini nerede bulabileceklerini bildirdikten sonra Kirie'yi kapıcıya teslim etmişti. Uhlandstrasse'den Kudamm'a çıkmış, kendini Kakadu'daki Swing'e ve de zengin bardaki içki çeşitlerine teslim etmiş, macera arayan bir sarışının - o ortamda pek de kolay bir iş olmamasına rağmen - ayartma çabalarına karşı direnmiş, mümkün mertebe Charly'yi de düşünmemeye çalışmıştı. Kokteyllerden sarhoş olmuştu; gece yarısını epey geçirmiş, eve gidip o kafayla uyumuştu.

Ta ki telefonun tiz sesi onu uyandırana kadar.

Karthaus, "Bir şey keşfettim, size göstermem lazım," diyerek onu saat ikide Hannoversche Strasse'ye çağırmıştı.

Rath köpeğe mama vermiş ama kendisi bir şey yememiş, sadece kahve içip duş almış, sonra Kirie'yle evden çıkmıştı. Ancak kapının önüne çıktığında arabayı Kreuzberg'de bıraktığı aklına gelmiş, Hardenbergstrasse'den Zoo Garı'na yürümüştü.

Yine de morga girdiğinde saat daha iki bile değildi. Kapıdaki bekçi komiserle köpeğini tanıyordu; Kirie'nin tasmasını kapıp bir parça salamlı sandviçle onu hemen kendisine alıştırdı. "Doktor aşağıda bekliyor," diyen bekçi Rath'ı adli tabiplerin cesetleri inceledikleri zemin kata gönderdi. Rath bakışlarını yere indirerek yürüdü; siyah beyaz yer karolarının midesini sakinleştirici bir etkisi vardı. Aşağıda açılıp kapanan büyük kapıyı açıp otopsi odasına girdiğinde, Doktor Karthaus'u köşedeki yazı masasında oturuyor

buldu; önünde dumanları tüten bir tas kahve, bir de birtakım notlar çiziktirdiği bir dosya duruyordu.

Adli tabip gözlerini kaldırdı ve alnını buruşturdu.

"Komiser Bey! Bugün pek dakiksiniz!"

"Evet, aynı duvarcı ustaları."

Doktor gözlüğünü katlayıp bir sigara yaktı. Rath ceplerini yoklayıp Overstolz'unu aradı ama bulamadı; evde unutmuştu. Gözü devamlı masanın üzerindeki teneke sigaralığa gidiyor, ancak doktorun aklına ona bir Manoli ikram etmek gelmiyordu. Yerinden kalkıp ona pamuklu bir örtünün altında insan vücudunun konturları belli olan bir tekerlekli sedye gösterdi.

Karthaus, "Bakınız," deyip, ani, neredeyse hoyratça bir hamleyle çarşafı kaldırdı. "Bunu muhakkak görmeniz lazım."

Cesedin bakışları hâlâ bir gün öncesinde olduğu gibi dehşet içerisindeydi. Daha da solgunlaşmış, ağzının kenarı biraz daha morarmıştı. Doktor, mum gibi olmuş başı çenesinden tutup yana çevirdi. Beyaz eldivenin içindeki işaretparmağıyla cesedin boynunda küçük mavi bir nokta gösterdi.

Karthaus, "Neyi kastettiğimi anladınız mı?" diye sordu. Rath başını salladı; anlamıştı. Bir an, daha iyi görebilmek için eğilip bakmaya niyetlendiyse de midesinin sesini dinleyip doktorun söylediklerine kulak vermeye karar verdi.

"İğne yarası," dedi Karthaus. "Enjeksiyon yapılmış. İntravenöz."

"Ne iğnesi?"

"Doktorunun yazdığı bir şey değil," dedi Karthaus. "Araştırdım. Morfinmandı belki." Doktor sigarasından bir nefes çekti. "Ancak morfinmanlar iğneyi boyun damarından yapmaz. Hele kendi kendine yapacaksan, ayna gerekir. Ayrıca... adamımız morfinman olsaydı vücudunun başka yerlerinde de iğne yaraları olurdu. Halbuki bir tek burada var."

Rath dikkat kesildi. "Konuyu bu iğneyi başkasının mı yaptığına getirmek istiyorsunuz?"

Karthaus başıyla onayladı. "Her şey onu gösteriyor. Dış etkiden söz edebiliriz yani."

"Peki neymiş o? Zehirli bir iğne mi?"

"Enjekte edilen şeyin ne olduğunu umarım kan analizi gösterir."

"Adam boğulmamış o zaman!" Rath her zaman haklı çıkmak isteyen birisi değildi ama bu sefer zevk almıştı bundan.

"Kesin bir şey söylemek zor," dedi Karthaus.

"Otopsi yaptınız sanıyordum."

Karthaus başını salladı. "Adamın ciğerlerinde de su vardı. Su miktarı o kadar fazlaydı ki, öldükten sonra ciğerlerine gitmiş olması imkânsız. Şu ana kadar bütün veriler tipik bir boğulma sonucu ölümle karşı karşıya olduğumuzu gösteriyor. Yine de su yutması ölümcül bir hipoksiye yol açacak boyutta olmamış."

"Almanca konuşun lütfen Doktor Bey. Sonuçta bir Latince diplomamız var ama..."

"Hipoksi Yunancadan geliyor. Oksijen noksanlığı demek. Aşırı su yutma sonucu meydana gelen hipoksiye Almancada basitçe boğulma diyoruz." Karthaus Rath'a sert bir öğretmen gibi bakıyordu. "Ancak benim, boğulma tehlikesi ile karşı karşıya gelmiş bile olsa adamımızın ondan önce nefes felcinden öldüğü yolunda bir şüphem var."

"Ne demek istiyorsunuz? Boğulmuş mu, boğulmamış mı?"

"Biraz boğulmuş. Su soluduğu kesin, çok tatsız bir deneyim bu. Ama büyük ihtimal ölüm nedeni bu değil. Başka bir deyişle: O nedenle ölmesine fırsat kalmadan nefesi durmuş."

"Zehir enjekte edildiği için..."

Karthaus omuzlarını kaldırdı.

"Ama kesinlikle cinayetten yola çıkıyorsunuz."

"Dış etkiden yola çıkıyorum."

"*Okudum da ne oldum, zavallı ahmak...*"

"Goethe'yi biliyorsunuz ama bakıyorum."

"İnanmayacaksınız belki ama benim lise diplomam var."

Karthaus takdirle başını salladı. "O zaman sabretmeyi de öğrenmiş olmanız gerekir. Kan analizi sonuçları gelince ölüm nedenini de öğreneceğiz, iddiasına girerim. Ancak şimdiden şunu söyleyebilirim: Çok tuhaf bir ölüm vakasıyla karşı karşıyayız."

Rath cesede, onun dehşet içindeki yüz ifadesine baktı. Herbert Lamkau ile kimin bir alıp veremediği vardı acaba? O kişi ona zehirli bir iğne yaptığı halde neden bir de boğmaya çalışmıştı?

"Teşekkürler Doktor Bey" dedi. "Bir şey öğrenirseniz beni hemen haberdar edin lütfen."

Karthaus başıyla onayladı.

Rath tam kapıya kadar gitmişti ki, tekrar döndü. "Ee," dedi, "bir sorum daha olacaktı."

Karthaus kaşlarını kaldırdı.

"Siz doktorsunuz... Bir yerlerde bir Aspirin'iniz var mı?"

Rath aşağı yukarı yarım saat sonra Kirie'yle Potsdamer Platz Metro İstasyonu'nun merdivenlerini çıkıyordu. *Haus Vaterland*'ın taş figürlerle çevrili ve ışıklı reklamlarla süslü kubbesi meydandaki konumuyla bir Roma tapınağı heybetine sahipti. Metro istasyonunun merdivenlerinden sokağa çıkıldığında ilk göze çarpan şey bu büyük kompleksti. Potsdam İstasyonu ve diğer binalar daha sonra giriyordu görüş alanına. *Haus Vaterland*'ın ana kapısındaki merdivenler hep ana baba günü oluyordu; insanlar içeriye girip söğüşlenmek için gerçekten kuyruğa girip bekliyordu. Çoğu, büyük şehirde çılgın bir hafta sonu ya da bundan ne anlıyorsa onu geçirmek isteyen taşralı muhasebeci yardımcısı kılığındaydı.

Rath kuyruktaki kasabalı amcaları yerli yerinde bırakıp Kirie'yle binanın arka tarafına yürüdü. Birtakım adamlar ambar kapısındaki kamyondan tonlarca patates indiriyordu. Rath bir süre onları seyredip Kirie'yle birlikte binaya daldı. Soldaki asansör anlaşılan hâlâ kullanılmıyordu; patates çuvalları sağ taraftakinin önüne istiflenmişti. Rath tam sahanlığa çıkmak üzereydi ki, bir sesle durdu.

"Hey! Ne işiniz var burada? Sizi tanıyor muyum?"

Rath dönünce güvenlik şirketinin üniformasını tanıdı. Şirket anlaşılan gündüzleri de giren çıkanı kontrol ediyordu. Görünüşe bakılırsa bu işi de iyi yapıyordu. Rath polis kimliğini gösterdi; güvenlikçi kimliğe şüpheyle baktı.

"Kriminal polis mi?" dedi.

Rath başıyla doğruladı. "Dünkü cinayet vakası."

Cinayet sözcüğü güvenlikçiyi pek etkilememişti. "Hâlâ ne işiniz var burada?"

"Suç mahallini inceleyeceğim tekrar."

"Haber verdiniz mi?"

"Kriminal polis habersiz gelir."

Güvenlikçi gene ters ters baksa da, komisere yol verdi.

Rath merdivenleri çıkarken her katta asansörlerin önünde durup etrafa bakıyordu. Kirie merakla her yeri kokluyordu ama Rath pek oralı olmadı; köpeğinin yetenekleri konusunda az kötü deneyimi olmamıştı. Aslında Bouvier mükemmel iz sürücü bir köpek cinsiydi; Kirie herhalde tek istisnaydı.

Rath üçüncü katta, kapısı açık bir asansörün önüne çökmüş bir şeyler vidalayan işçi tulumlu bir adamla karşılaştı. Bir süre ses çıkarmadan seyretti onu.

"Bozuk mu?" diye sordu ve tamirciye metroda aldığı sigara paketini tuttu. Adam müteşekkir uzandı; Rath ateş verdi.

"Kapı," dedi işçi tulumlu ve zevkle sigarasından derin bir nefes çekti. "Niye sordunuz?"

Rath da bir Overstolz yakıp kimliğini uzattı. Polisle karşılaşmış olmak binanın teknisyenini pek şaşırtmışa benzemiyordu.

Rath, "Dün ceset bulunduğunda burada mıydınız?" diye sordu.

"Yok. Başka bir arkadaştı o. Siegmann."

"Burada mı bugün?"

"Değil. Bu hafta gece vardiyasında."

"Kapıya ne olmuş? Herr Siegmann bize bir şey söylemedi."

"Bu sabah dikkatimizi çekti; birisi asansörden çıkmak istemiş, kapı açılmamış. Çoğunluk direkt en yukarı, mutfağa çıkar."

"Kapı mı açılmamış?"

"Götün biri alarm düğmesine basmış," dedi teknisyen. "Hem de iki kat arasında. Sonra da yardım isteyeceğine kuvvet kullanıp açmaya çalışmış. Metal kısmı olduğu gibi eğilmiş. Doğru dürüst kapanmıyor artık."

"Bu dün cesedin bulunduğu asansör değil mi?"

Teknisyen omuzlarını yukarı kaldırdı. "Olabilir. Bu kepazelik için mazeret değil yine de."

"Sizi doğru mu anladım? O kişi kabinden yukarı tırmanmış, öyle mi? Cesedin bulunduğu kabinden..."

Teknisyen kendisine hiç beklemediği bir gerçek söylenmiş gibi bakıyordu. "Yani siz demek istiyorsunuz ki..."

"Bunun bir katilin kaçış yolu olabileceğinden söz ediyorum. Çok şeye dokundunuz mu?"

"Dokunmam lazım. Bizim meslekte dokunmadan yürümez işler."

"Bir mola verin o zaman. Ya da önce halletmeniz gereken öbür işlere bakın. Asansör kapısının kriminal tekniği açısından incelenmesi gerekiyor."

Teknisyenin her şeyi hemen kabullenir bir hali vardı; kayıtsızlıkla omuz silkti. "Dikkat etmeniz lazım ama," dedi. "Boşluğa düşmesin kimse."

Rath başını salladı. "Orada haklısınız. Arkadaşlar gelene kadar siz üstlenseniz bu görevi? Nerede telefon bulabilirim?"

"Arkada. Garsonların dinlenme odası var orada," dedi teknisyen. "Ama ben burada sittinsene bekleyemem. Hem..."

Rath itirazları duymazdan gelip adamın söylediği odaya girdi. Dört beş adamın önünde üstünü değiştirdiği sıra sıra dolapların en sonunda duvarda bir telefon asılıydı. Üzerinde garson kıyafetiyle telefon etmekte olan bir adama kimliğini gösterdi; ancak adam komiseri görmezden geldi. Mesleği icabı iyi becerdiği bir işti bu herhalde. Ancak Rath da iyi bilirdi işini. Telefonun düğmesine basıp bağlantıyı kesti. Karşı çıkmaya hazırlanan garson Rath'ın yüzünü görünce söyleyeceklerinden vazgeçti.

Pazar günü İnceleme Ekibi'nde fazla personel olmadığı halde Rath hemen atlayıp gelmeye hazır iki kişi buldu.

Teknisyen, asansörlerin yanına geri gelen komiseri görünce rahatlamıştı. "Tekrar işime dönebilir miyim?"

"Bu asansöre dokunmadığınız sürece bence dilediğiniz işe dönebilirsiniz."

Tamirci toz oldu; Rath bir sigara yaktı. Birden gözü, iki dar, yüksek pencereye ilişti. Bir tanesi yarı açıktı. Pencereye doğru giderken Kirie de peşinden geldi.

Mendille pencereyi ardına kadar açtı. Dışarıda galeri gibi bir şey vardı; binayı çepeçevre saran taş tırabzanlı bir nevi koridordu bu.

Tam oraya atlamak üzereyken arkasında bir öksürük duyup döndü. Üzerinde hafif bir yazlık takım elbise, iki dirhem bir çekirdek, saçları jilet gibi ayrılmış, *Haus Vaterland*'ın müdürü Richard Fleischer'di bu. Anlaşılan ya aşağıdaki güvenlikçi ortalığı velveleye vermişti ya da asansörü tamir etmesine izin verilmeyen teknisyen gammazlamıştı.

"Komiser Bey! Beni şaşırttınız. Ne yapıyorsunuz burada?"

"İşimi."

"Dün akışı engellediniz, bugün de acil gerekli tamir işlerini aksatıyorsunuz! Üstelik bir de arka kapıdan sızıyorsunuz içeri."

"Ana girişten girip avaz avaz *Cinayet Masası* deseydim daha mı çok hoşunuza giderdi?"

Fleischer suratını limon yemiş gibi buruşturdu. "Böyle bir kazayı dillendirmek de gerekmiyor zaten."

"Pek kazaya benzemiyor. Kasıtlı öldürmeyle karşı karşıyayız. Size şu kadarını söyleyeyim, kriminal polis bu durumda tesisin akışını filan dikkate alamaz. Sizin namınızı da."

"İyi de Herr Lamkau'yu kim öldürmek isteyecek? Hem de burada?"

"Sizin şüphelendiğiniz birisi var mı?"

Fleischer Rath'a öyle bir baktı ki, sanki komiser ona özel durumlarda jartiyer giyip giymediğini soruyordu. "Tabii ki yok," dedi müdür. "Herhalde çalışanlarımızdan birinin mal sevkiyatı yapan bir adamı vurup öldüreceğini düşünmüyorsunuz."

"Herr Lamkau öyle öldürülmemiş ki."

Vardiyası biten ya da mola veren garsonlar yanlarından geçerken şaşkın şaşkın bir müdürlerine, bir yük asansörünün önünde onunla konuşan köpekli yabancı adama bakıyordu.

"Her neyse." Fleischer sesini alçaltmıştı. "Eğer devam etmemiz gerekiyorsa sohbetimizi ofisimde sürdürelim derim."

"Kusura bakmayın, meslektaşlarımı beklemem lazım burada."

"Meslektaşlarınızı mı?" Binada daha da fazla polis olması düşüncesi müdürün hiç hoşuna gitmemiş gibiydi.

"Delil tespiti," dedi Rath ve tekrar pencereye döndü. "Katilin olası kaçış yollarını inceleyeceğiz."

"Oradan galeriye iniliyor, sokağa çıkamazsınız. Olsa olsa binanın başka bir yerinden tekrar içeri girersiniz."

Rath Fleischer'e sigara tuttu, adam bir tane aldı. Komisere göre, birlikte sigara içmek önyargı ve güvensizlikleri ortadan kaldırmanın en iyi yoluydu; bundan emindi.

Müdüre ateş verirken, "Bina çok iyi korunuyor, öyle değil mi?" dedi.

"Orası öyle. Güvenlikçiler pürdikkattir."

"Hiç görünmeden girilip çıkılabilecek neresi vardır sizce?"

"Öyle bir yer yok sanıyorum." Fleischer sigarasından bir nefes çekerek başıyla açık pencereyi işaret etti. "Cephe tırmanıcısıysanız o başka tabii."

Rath düşünceli başını salladı. "Kaç kişi çalışıyor burada? İki yüz mü? Üç yüz mü?"

"Üç yüz mü?" Müdür acıyor gibi bir yüz ifadesiyle gülümsedi. "Sadece serviste dört yüz garson var; ana mutfakta seksen aşçı çalışıyor. Yüz yirmi tane de yamağımız var. Yılda yaklaşık bir milyon müşteriye hizmet veriyoruz. Aynı anda aşağı yukarı bin iki yüz insan çalışıyor burada. Tabiri caizse, bir kasaba büyüklüğündeyiz; kendi çöp yakma sistemimiz bile var."

Rath sayılardan etkilenmemişe benziyordu. "Bu kadar çalışanınız varsa hepsini tek tek tanımanız imkânsız."

"Doğru."

"Dün Herr Lamkau öldürüldüğünde kaç kişi mesaideydi?"

Fleischer omuz silkti. "Siz onu daha iyi bilirsiniz; herkesi toplayan sizsiniz. Teknik personel dahil, elli ya da altmış diye düşünüyorum. Ha, bir de güvenlikçiler. Servis'ten kimse kalmamıştı o saatte."

Bir kapı açılıp merdivenlerde gri önlüklü iki adam görününce sustular. Rath Olay Yeri İnceleme Ekibi elemanlarını hemen tanıdı; onlara yamulmuş asansör kapısını gösterdi. "Şu pencereye de bir göz atın, kolunda parmak izi bulacak mısınız bakalım. Dışarıdaki galeride de birtakım izler tespit edilebilir belki."

Adamlar başlarını salladı ve çantalarını açıp işe koyuldular. Rath bir süre onları izledi.

Müdür, "Orada ne bulacağınızı düşünüyorsunuz?" diye sordu.

Rath, "Katilin kaçış yolu hakkında bir ipucu," dedi. "Hatta belki de kimliğine ilişkin bir işaret."

"Umarım bu işi fazla dallandırıp budaklandırmazsınız. Tesisin olumsuz reklama hiç mi hiç ihtiyacı yok."

"Binada tıp bölümü gibi bir şey var mı?"

Fleischer afalladı. "İlk yardım odası..." diyebildi sonunda. "Evet, çok yataklı hem de. Acil durumlar için. Neden sordunuz?"

"İlaç da bulunuyor mu orada? Veya iğne?"

"Tabii. Size bir liste hazırlasınlar mı?"

Rath gülümsedi. "Çok iyi olur. Hem de hemen bugün. Ayrıca bütün ilaç dolaplarını güvendiğiniz birisi tek tek kontrol etsin. Eksik bir şey var mı, bilmemiz lazım."

Müdür uysal bir öğrenci gibi kafasını sallıyordu.

Rath birden, damdan düşer gibi, "Herr Lamkau'yu tanıyor muydunuz?" dedi. "Yani, şahsen."

"Hayır," dedi Fleischer hiç düşünmeden. "Dün ilk kez gördüm."

"Çalışanlarınızdan maktulle özel görüşen birisi var mı?"

"Bilemeyeceğim. Ama bu kadar insanın içinde tabii bir tanıyan çıkabilir."

"Kafama takılan bir şey var, o da Herr Lamkau'nun nakliyeyi kendisinin yapması. Üstelik bir de o saatte."

Fleischer omuz silkti ve sigarasını söndürdü. "Oluyor, bazen şirket sahipleri arabayı kendileri kullanıyor. Teslimat saatleri ise nakliyecilerin sefer rotalarına göre değişebiliyor. Herr Riedel sizi daha iyi aydınlatabilir bu konuda."

"Herr Riedel," diye tekrarladı Rath ve not defterini çıkardı.

Müdür başıyla doğruladı. "Alfons Riedel. Satın almadan sorumlu elemanlarımızdan biri."

"Herr Riedel burada mı şu anda?"

"Hayır." Müdür gülümsedi. "Bugün pazar, satın alma bölümünden kimse olmaz."

"Tamam, yarın gene gelirim," dedi Rath. "Herr Riedel'e haber salın lütfen."

Fleischer gülümsemeyi sürdürüyordu ama yüzüne diş ağrısı çekiyormuş gibi bir ifade yerleşmişti.

Lamkau firması Tempelhof'ta, kanal kenarındaydı. Şirket binası derli toplu bir izlenim uyandırıyordu; avluda inci gibi dizili bir düzine nakliye arabası, sanki yıkama yağlamadan yeni çıkmıştı. Rath, tam üzerlerine vuran güne pırıl pırıl parlayan arabalardan birinin yanına park etti. Az önce Kreuzberg'den aldığı toz içindeki Buick'i, vaftiz çocuklarının arasına karışmış bir sokak çocuğuna benziyordu. Araçlar, şirket sahibinin bir gün önce *Haus Vaterland*'a gi-

derken kullandığı ve hâlâ İnceleme Ekibi'nde bulunan aracın aynılarıydı. Üzerlerinde alkollü içki firması Lamkau'nun ve *Mathée Luisenbrand, Danziger Goldwasser* ya da *Treuburger Bärenfang* gibi çeşitli içkilerin reklamı vardı.

Rath otomobilden inip Kirie'nin tasmasını tuttu. Firmanın yanındaki eve doğru yürürken birden Kirie'nin ense tüylerinin diken diken olduğunu fark etti; hafif de bir hırlama sesi geldi.

"Sakin ol kızım," dedi. "Sakin ol."

Birden dehşete kapıldı; arkasında yüksek perdeden bir havlama ve hızla boşalan bir zincir sesi duymuştu. Rath döndü, bir canavar atlamak üzereydi üstüne. İçgüdüyle birkaç adım yana fırladı. Adım sayısı isabetliydi, çünkü hayvanın zinciri sonuna kadar gerilmiş, ona ulaşamamıştı. Ancak havlama sesi kesilmiyordu; bekçi köpeği bütün gücüyle tasmasına asılıyor, ziyaretçiye hırlıyor, yırtınıyordu. Bu arada Kirie de cevap olarak havlamaya başlamış, artık pazar öğleden sonrası sükûnetinden kesinlikle eser kalmamıştı.

Evin kapısı açıldı; hizmetçi Rath'a bakıyordu. Havlamayı bastırıp kendi sesini duyurabilmek için bağırması gerekmişti.

"Buyrun, ne istemiştiniz?"

"Önce ısırılmamayı. Köpeğinize sahip çıkar mısınız?"

"Nero benim sözümü dinlemez ki. O sadece beyefendiyi dinler. Kendisi maalesef..."

"Öldü, biliyorum." Rath kimliğini çıkardı. "Başınız sağ olsun. Hanımefendi evdeler mi, görüşebilir miyim kendileriyle?"

Kız şirket binasını gösterdi. "Hanımefendi yanda, ofiste."

"Parçalanmadan nasıl gidebilirim oraya acaba?"

Hizmetçi omuzlarını silkti. "Nero'nun uzağından geçin."

Rath sahiden de öyle yaptı ve önünde nakliye arabalarının bulunduğu depo ve baş tarafındaki sade, ufak bir ofis bölümünden oluşan şirket binasına ulaştı. Rath'ın geri çekildiğini gören bekçi köpeği havlamayı kesmişti. Anlaşılan kendisini şirket binasından sorumlu hissetmiyordu. Kapının yanında güneşte ışıl ışıl parlayan pirinç bir tabela vardı; ortada görünen her şey gibi o da sanki kusursuzca parlatılmıştı. Cam kapının bir kanadı açıktı; Rath içeri girdi. Ofis tertemiz ve düzenliydi; ancak satılan ürünle ilişkili olacak, havada hafif bir alkol kokusu vardı.

Şef ofisinde, yazı masasına oturmuş, önündeki kâğıtları inceleyen beyaz sarı saçları lüle lüle bir kadın gördü. Darmadağınık masa, kapağı açık ya da kapalı dosya, fatura, sipariş, personel listesi gibi bir sürü kâğıtla kaplıydı. Bir rüzgâr herhalde bu karışıklığa tüy dikerdi.

Kadın o kadar meşguldü ki, Rath'ın girdiğini fark etmemişti bile. Komiser açık kapıyı tıklatıp da kimliğini gösterdiğinde kafasını kaldırdı.

"Edith Lamkau?" diye sordu Rath. Diğeri başıyla onayladı.

"Rath, Asayiş Şubesi. Başınız sağ olsun. Kusura bakmayın, sizi tekrar rahatsız ediyoruz."

Frau Lamkau başını salladı ve o an elinde olan dosyalara baktı. Kafası pek yerinde değil gibiydi. Çaresiz bir hali vardı; ancak bu çaresizlik sanki kocasının ölümünden çok masanın üstündeki kaosla ilintiliydi.

Dağınıklığın nedeni bizzat kendisi değilmiş gibi, "Çok dağınık," diye sızlandı.

"Kâğıt kürek işiniz çok," dedi Rath acıyarak.

Kadın başını ileri geri hafifçe sallayıp canından bezmiş bir bakışla önündeki dosyaları işaret etti. "Kim çıkacak bunun içinden? Kim anlar bunları? Siparişler, faturalar... Üstüne bir de bundan sonrası nasıl olacak diye arayanlar var. Herbert'in ölüm haberi nasıl olduysa, ucuzlattığımız malların reklamından bile daha çabuk yayıldı."

"Muhasebeciniz filan yok mu firmada? Bu işlerden anlayan, size yardımcı olacak birisi?"

"Herbert her şeyi kendisi yapıyordu. Her şeyle o ilgilenirdi. Kimin aklına gelirdi ki..."

Elindeki kâğıtları bırakıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Rath korkmuştu. Aldığı aile terbiyesi ve cebinde duran bembeyaz pamuklu mendil geldi aklına. Edith Lamkau teşekkür edip mendili aldı ve yaşlı gözlerini sildi.

Kadın sakinleşince Rath, "Frau Lamkau," dedi. "Bu arada kocanızın doğal nedenlerle ölmediği yolundaki kuşkular doğrulandı sayılır."

"Aman Allahım! Öldürülmüş mü?"

Rath mahcup bir ifadeyle başıyla doğruladı.

"Kim?"

"Onu bulmaya çalışıyoruz Frau Lamkau. O yüzden buradayım." Dışarıyı gösterdi; Nero yine havlıyordu. "İyi korunuyorsunuz burada. Eşiniz korkuyor muydu? Düşmanı var mıydı?"

Kadın başını sağa sola salladı. "Herbert bizim güvenliğimizi düşünüyordu. Etrafta çok ev soyuldu."

"Eşinizin gömleğinde bir zarf bulduk, bin mark var içinde. Bu paranın nereden geldiği hakkında bir fikriniz var mı?"

Kadın yine başını iki yana salladı.

"Müşterileriniz ödemeyi nakit mi yapıyordu?"

"Bazıları belki. Bilmem."

"Bu miktarın karşılığı bir fatura olması gerekir o zaman. Kocanızın dün sabah hangi müşterilere uğradığını biliyor musunuz? Seferlerin kaydedildiği bir defter var mı? Ya da sevkiyat listesi gibi bir şey?"

Edith Lamkau omuz silkti. Rath'a kadının çaresiz hali inandırıcı gelmişti. Kadının gerçekten kocasının işleriyle hiçbir ilgisi yoktu. Böyle olunca da arada birtakım dalavereler olması ihtimali yüksekti.

"Yarın sabah birkaç arkadaş göndereyim, ilgilensinler kâğıtlarla. Ne dersiniz?"

Kadın müteşekkir gülümsedi. "Ciddi mi söylüyorsunuz?"

Rath başıyla onayladı. "Ama bana artık masanın üstündekilere el sürmeyeceğinize, kapıyı kilitleyip başkalarının da karıştırmasına izin vermeyeceğinize dair söz vereceksiniz."

"Tabii ki, memnuniyetle!" Edith Lamkau'nun yüz ifadesinden Rath'ın sayesinde omuzlarından büyük bir yük kalktığı belli oluyordu.

6

Sevgili Gereon,

Berlin'e döndüm, ama biz hâlâ neredeyse sırf yazışıyoruz. Sana ulaşmak emniyet müdürüne ulaşmaktan daha zor!

Hayatım, yarın haliyle Kale'de karşılaşacağız; seni daha önce görmek isterdim. Ama aramızdaki eski anlaşma geçerliliğini koruyor, değil mi? Mesleki ilişkinin icap ettirdiğinden biraz daha yakın tanıştığımızı arkadaşlar çakmamalı. Bu önemli benim için. Yarın ilk günüm; zaten kadınların emniyette işi ne diyen yeteri kadar meslektaşımız var, işyerinde fazla samimi olup bunlara koz vermeyelim bir de. Kale'de dedikodu çarkı nasıl hızlı çalışıyor, sen de biliyorsun.

Ama bunun dışında bir an önce buluşup konuşalım diyorum. Ne de olsa bir cevap borcum var sana.

Kirie'yi yüzüstü bıraktığım için özür dilerim ama baktım kapıcıyı iyi tanıyor, tıpış tıpış yanımda geleceğinden emin olduğum halde yine de kaçırmak istemedim köpeği. Ama senin evinden de çıkmam lazımdı, bunu anlayacağını umuyorum; kızma bana lütfen. Bir erkeği saatlerce beklemek benim harcım değilmiş; buna alışman gerekiyor.

Bu arada çabuk intibak ettim Berlin'e. Bu kısa sürede kaç kişi ziyaretime geldi, bilemezsin. Köşedeki manav Krause bile sanki hiç gitmemişim gibi hemen beni terslemeye başladı, "Dokunduğunuzu alacaksınız," diye azarlıyor. Berlin'in tekrar bana kavuşmasına bu kadar sevinmesi harika bir şey.

Bin kere kucaklıyorum.

C.

Mektubu katlayıp tekrar zarfa koydu, sonra tekrar çıkarıp okudu. Saat yediyi çeyrek geçiyordu. Emniyetteki konferans salonuna girene kadar bir sigara daha içebilirdi. Bir Overstolz yakıp camı açtı. Rath Buick'i şehir içi tren istasyonunun kemerlerinin oraya park ettiği için her yönden Kale'ye doğru giden mesai arkadaşlarını görüyordu.

Paltosunun cebinden ilaç tüpünü çıkarıp yassı küçük metal matarasındaki içkiden bir yudum aldı ve her ihtimale karşı bir Aspirin daha yuttu. Kendisini derhal daha iyi hissetti; sanki haptan çok konyağın yararı dokunmuş gibi belli belirsiz bir sezgi vardı içinde.

Az uyku ve fazla alkol; bu kombinasyon hep baş ağrısı yapıyordu onda. Bunu biliyordu bilmesine de, konyak şişesi olmadan da sakinleşemeyecekti.

Kapıcı akşam tezgâhın üzerinden zarfı uzattığında, mektubun ondan geldiğini hemen anlamış, daha asansörde yırtarak açmıştı. Konyak şişesini açıp paltosunu çıkarmadan koltuğa çöküp okumuştu. Charly'nin muhtemelen öğleden sonra bir ara Carmerstrasse'ye gelip bıraktığı mektuptan dolayı sevinsin mi kızsın mı bilememişti.

Mektubu defalarca okumuştu, kaç kez, bilmiyordu.

Ancak bu okuduklarını sonunda daha iyi anladığı anlamına da gelmiyordu. Bir erkeği saatlerce beklemek harcı mı değilmiş? Bununla şimdi evlilik teklifine hayır mı diyordu? Berlin çok sevinmiş tekrar ona kavuştuğu için; belki de başka bir adam sevinmişti, onu kastediyordu. Yoksa Krause'den mi bahsediyordu? Charly ne de olsa manavı unutmamıştı. Peki ya kaç kişi ziyaretime geldi diye bir vurgu yapmasına ne demeliydi?

Arabada sağlam kafayla mektubu bir kez daha okumuştu ama yine tam anladığı söylenemezdi; ancak bu sefer satırları ona daha olumlu, daha samimi gelmişti. Ama en güzeli, tek tek her bir sözcükten de güzeli, mektubun Charly kokmasıydı. Kâğıt ve yapışkan kokusuna karışmış, bir yıldır her şeyden fazla özlediği o eşsiz kokuyu bir gün sonra bile hâlâ duyuyordu. Kâğıdın kokusunu tekrar içine çekip zarfa geri koydu.

Yan koltukta oturmuş sabırsızlıkla kapının açılmasını bekleyen Kirie iki kez yüksek sesle havlayınca düşüncelerinden sıyrıldı.

"Haklısın kızım, gitmemiz lazım."

Rath tekrar Alex'e geldi, emniyet binasına girmeden önce Kirie'ye çiş yaptırdı. Koskoca tuğla binaya, karanlık bir ortaçağ kalesini andırdığından, çalışanlar "kale" ismini takmıştı. Polis müdürlüğü eskiden gerçekten de kızıl bir kale gibi tamamıyla Alexanderplatz'a hâkimdi; ama şimdi yeni binalar onun yerini almış, onu bir arka sıraya itmişti. Birinci kattaki lojmanının önü açık olan emniyet müdürü artık manzara olarak Aschinger restoranının da yeni adresi Alexanderhaus'un pencereleriyle yetinmek zorundaydı.

Rath birinci kattaki ofisine geldiğinde odayı boş buldu. Sekreteri Erika Voss sekizde geliyordu; bunu neden düşünememişti? Kirie'yi konferans salonuna yanında götürmekten başka çaresi yoktu. Kalabalıktı; toplantı birazdan başlayacaktı. Rath insanları yara-

rak arkalara gitmeye çalıştı. Elinde köpek tasmasıyla aralarından geçerken mesai arkadaşları garip garip bakmıştı da, ne yapsındı? Kirie'yi dışarıda bir yere bağlayamazdı.

"Bugün bize yeni polis köpeklerini mi tanıtacaksınız?" diye sordu memurlardan biri. Etraftakiler gülünce Rath da zoraki sırıttı. Tam huzursuz köpeğe "otur" emri vermiş, Kirie de sahibini şaşırtıp ikiletmeden talimata uymuştu ki, önce Lange, arkada Charly ve yanında bir kadın, komiser adaylarının arkasında ise Bernhard Weiss olmak üzere sırayla salona girdiler. Onu burada göreceğini bildiği halde Rath'ın kalbi küt küt atmaya başladı. Charly üstündeki açık gri olağanüstü sade döpiyese rağmen çok güzeldi; Rath'a tüm bakışlar onun üstündeymiş gibi geldi. Öyle bir ses gelmiyordu ama, salondaki bütün erkekler Charly'nin arkasından ıslık çalıyordu sanki; bakışlar öyleydi. Rath'ın içinde o bildik öfke yükseldi; dişini sıkmaktan başka çaresi yoktu.

Yeniler en öne oturdu; artık göremiyordu onları. Doktor Weiss podyuma çıkıp kürsüye yöneldi. Salondaki fısıltının yerini hafif bir mırıltı aldı; ancak emniyet müdür yardımcısı son öksürük de kesilinceye kadar bekledi.

"İzin verin, buluşmamızın asıl sevindirici nedenine geçmeden önce güncel durum hakkında bir iki şey söyleyeyim," diye başladı ve ciddiyetle salonda gözlerini gezdirdi. Gözlük camları çok kalın olduğu için, insan Bernhard Weiss dosdoğru kendisine bakıyor sanıyordu. "Çünkü durum tam iki haftadır, yani SS ve SA'lar üniformalarını insanın gözüne soka soka serbestçe yürümeye başladıklarından beri iyice vahimleşti. Bunun sonucunda sadece geçtiğimiz hafta sonu Wedding ve Moabit'teki siyasi çatışmalarda bir kişi öldü, beş kişi yaralandı. Bu yalnızca Berlin'deki bir hafta sonunun bilançosu."

"Ölen adam kızılların vurduğu bir SA değil miydi?" diye fısıldadı Rath'ın yakınında oturan bir memur; bunları o kadar sessiz söylemişti ki, emniyet müdür yardımcısının duymasına imkân yoktu.

Weiss konuşmasını, "Üniforma yasağının haklı nedenleri vardı," diye sürdürdü. "SA'lar üniformasızken, neyse o oluyor, yani zorba vurucu çetelere dönüşüyor. Ama üniforma üstlerindeyken kendilerini kanundışı hissetmedikleri gibi polis havalarına giriyor-

lar. Hatta iyice küstahlaşarak komünistlerin evlerine girip arama yapmaya başladılar. Friedrichshain'dan aldığımız haberlere göre, bir SA birliği bir dondurmacıyı basıp olaya polis baskını süsü vererek Reichsbanner* mensuplarını götürmeye kalkmış. Arkadaşlarımız şans eseri müdahale etmişler de, bunu önleyebilmişler. Ancak bu davranış, baylar, bayanlar" diyen Weiss, *bayanlar* kelimesinde ön sıraya, muhtemelen Charly ve arkadaşının oturduğu yere bakıp devam etti: "Küstahlıktan başka bir şey değildir. O yüzden sizlerden ve tüm arkadaşlardan gözünüzü dört açıp bu tip olayların anında önüne geçmenizi rica ediyorum. Sokağı o güruha terk edemeyiz, ne kahverengi gömleklilere, ne de kızıllara."

Weiss konuşmasına ara verdi; bazıları gerçekten alkışlamaya başladı ama tezahürat çabuk kesildi; o yüzden hiç alkış gelmemesinden daha da nahoş bir durum oluştu.

"Maalesef," diye devam etti emniyet müdür yardımcısı, "yeni hükümet mevcut politikasıyla nasyonal sosyalistleri bunları yapsınlar diye adeta yüreklendiriyor. İki haftadır, bunu bu kadar net ifade edebilirim, SA yasağı kaldırıldığından beri sokaklarımızın güvenliği azami tehlike altında."

"Ben de polis siyasete karışmaz diye düşünürdüm," diye mırıldandı Rath'ın önünde oturan, tanımadığı bir memur. "Birileri benim ölçülerime göre biraz sınırı aştı. Ne de olsa o küfür ettiği hükümete çalışıyoruz hepimiz."

Söylenen herifin arkasında oturan adam, "En büyük patron Alman İmparatorluğu değil, Prusya Hür Devleti'dir," diye çıkıştı. "İmparatorluk hükümetinin de dengesinin pek sağlam olmadığı biliniyor, öyle değil mi?"

"Ama en azından hükümet. Prusya'da yok ki, daha doğrusu işleyen bir hükümet yok."

"Kesin sesinizi!"

"Birazdan kim sesini kesecek, göstereceğim size!"

Memurlar, tartışma daha da büyümeden kavgacı ikiliyi ayırdı; ancak arka sıralardaki bu hırgür ve uğultu, Weiss'in de dikkatini çekmeye başlamıştı. Müdür yardımcısı sert bakışlarla salonu şöyle bir süzdü; yakalanan ya da yakalandığını düşünen herkes anın-

(*) Sosyal Demokrat Parti'nin paramiliter kolu – ç.n.

da mırıldanmayı kesti. Az önce neredeyse boğaz boğaza gelen iki memur, bir tek birbirine kötü kötü bakmakla yetiniyordu artık.

Weiss herkes susunca devam etti: "Evet, gelelim toplanmamızın asıl amacına, yani sevindirici konuya. Bugünden itibaren sizlerle birlikte görev yapacak olan komiser adaylarını selamlayalım birlikte lütfen."

Elindeki listeden yenilerin adlarını okudu; adı okunan kalkıp öne geldi ve sıraya dizildi. Bazısı heyecanlı, telaşlı sırıtıyordu; Lange kıpkırmızı olmuştu. Sarışın kadının yanında yer alan Charly ise salona büyük bir özgüvenle gülümsüyordu; Rath'a göre bu tebessüm bu kaba erkek güruhuna bakılırsa fazla bile içtendi.

Müdür yardımcısı, komiser adaylarına günlük çalışmalarda iyi davranılması ve yardım edilmesi gerektiği şeklinde her zamanki tantanasıyla devam edip her seferinde merasimin bu aşamasında yaptığı espriyi yaptı: "Unutmayın: Bu baylardan biri birkaç yıl sonra şefiniz olabilir."

Memurlar, çoğu bu cümleyi birden fazla kez duymuş olduğu halde görev icabı güldü. Ve Weiss'ın yine iki hanımı yok sayması kimsenin acayibine gitmedi. Çünkü şu bir gerçekti: Charly ve yanındaki meslektaşı istediği kadar kariyer yapsın, G Şubesi'nden çıkamaz, istediği kadar yetenekli olsun, bir erkeğe talimat veremezdi. Özel yaşamlarında mümkün olabilirdi bu belki ama Kale'de asla.

Weiss, nezaket icabı gülmeler kesilince, "Size bu sefer de G Dairesi'ne destek olacak iki hanım komiser adayını takdim etmekten özel olarak mutluluk duyuyorum," dedi.

Charly'nin Berlin polisindeki istikbali buydu işte: Ağırlıklı olarak suç işleyen gençler ve birtakım kanunlara karşı gelen kadınlarla uğraşan G Dairesi, yani Kadın Asayiş Şubesi. Çetrefil cinayet soruşturmalarında daha etkin olabileceği kesinken, A Dairesi'ne bir daha hiç dönemeyecekti. Ha, stenograf olarak yeniden başlarsa o başkaydı tabii.

Yakında oturan birisi, "Şu civcivlere bir şeyler öğretmek isterim," dedi. Ses Rath'a hiç yabancı gelmedi. "Ne öğretmek istediğimi de biliyorum; hele şu koyu saçlısı tam bir afet. Öyle değil mi beyler?"

Rath boynunu uzatıp baktı ama sesin kime ait olduğunu ve ne-

reden geldiğini çıkaramadı. Söylenene zor zapt edilen gülüşmelerle yorum yapıldığını duyunca az önceki çaresiz öfkenin tekrar içini sardığını hissetti. Şu pis herifler bir sefer olsun çenelerini tutamazlar mıydı? Tutamazlardı tabii. Polis bir erkek tekkesiydi, kadınlar orada yabancı unsurdu. Böyle bakıldığında Rath aslında Charly'nin hemcinsleriyle haşır neşir olacağı G Dairesi'nde çalışacağına, kalitesi ancak bu kadar, bu seviyesiz ve küfürbaz güruhla başa çıkmak zorunda kalmayacağına seviniyordu.

Artık çok iyi kulak veremiyordu ama salondaki uğultunun artmasından Doktor Weiss'in toplantıyı bitirdiğini anlamıştı. Diğerlerinin peşine takılıp yavaş yavaş çıkışa doğru yürüdü. Tam kapıya varmıştı ki, Kirie tasmasını çekiştirmeye başladı. Rath, "Otur," diyor ama köpek hiç takmıyor, inildiyor, daha fazla çekiştiriyordu.

Rath birkaç metre ilerisinde gri bir kadın şapkası görünce anladı durumu; Allahın belası köpek kokuyu almış, Charly'yi tanımıştı. Deli gibi kuyruğunu sallıyor, artık Rath'ın zapt edemeyeceği şekilde hareket ediyordu. En sonunda kısa ama yüksek perdeden itham dolu bir *vuff* duyuldu. *Bırak beni artık, ona gitmek istiyorum,* diyordu sanki.

Tüm gözler köpeğe ve sahibine döndü; Charly de gözlerini açmış bakıyordu. Rath, kadın kendisini ve köpeği gördüğünde gülecekken durumu fark ettiği anda yüzünün donduğunu gördü. Kirie artık neredeyse Charly'ye ulaşmak üzereydi, durdurmanın imkânı yoktu. Palazlanmış Bouvierler kuvvetli oluyordu; Kirie epeydir o küçük, sevimli yün yumağı değildi artık. Charly hayvanın kendini o kadar helak etmesine dayanamayarak yanına gelip köpeği okşadı, ellerini yalattı.

Bu coşkulu selamlamadan sonra Kirie sakinleşti; Rath köpeği tekrar kendisine doğru çekti. İşaretparmağını sallayarak, "Ayıp, ayıp!" deyince Kirie arka ayaklarının üstüne oturdu. Charly ile yüz yüzeydiler ama Rath kafasını kaldırıp bakmaya cesaret edemiyordu. Göz ucuyla genç kadının gamzelerini ve etraftakilerin meraklı bakışlarını fark etti. Polis teşkilatının herhalde yarısı Kirie'nin aşırı coşkuyla Charly'yi selamladığını görmüştü; Kale'deki karşılaşmalarının bu şekilde olacağını ikisi de düşünmemişti. Hiç çaktırmayacaklardı güya.

Rath, "Affedersiniz," diye mırıldanırken nihayet Charly'nin gözlerinin içine bakabildi. "Bir daha olmaz. Köpeği daha iyi eğitmem gerekiyor sanırım."

"Bu bizi zamanında sinema katiline götüren köpek değil mi?"

Rath başını salladı; kadının keskin zekâsına minnettardı. Charly o vakanın bizzat içinde bulunmuştu; Rath'la en geç o zamandan beri tanışıyor olmaları en azından A Dairesi'ndeki arkadaşların malumuydu.

"Bravo hafızanıza Fräulein Ritter," diyerek şapkasını çıkarıp tekrar taktı. "Tekrar aramıza katılmanıza sevindim. Ne yazık ki A Dairesi sizden feragat etmek zorunda."

Bunu söyleyip arkasını döndü ve salonun büyük kapısına yöneldi; tekrar dönmemek için zor tutuyordu kendini. O kadar meslektaşının önünde, öyle rol yapmak zorunda kaldığı bir durumda artık bir saniye bile bakamazdı genç kadının yüzüne.

Kirie artık sorun çıkartmıyor, tıpış tıpış sahibinin peşinden dışarı çıkıyordu.

Rath'la birlikte yürüyen bir memur koluna hafifçe vurup, "Köpeği mahsus mu böyle eğittiniz?" dedi. "Bir ara bana da ödünç versenize hayvanı."

Rath, haydi meslektaştır diye zorla gülümsedi ve sağlı sollu kapı kaplı uzun koridoru o güne kadarki meslek yaşamında hiç olmadığı kadar hızla geçti. Bir kere bile arkasını dönmeden ofisinin kapısına ulaştığında bayağı rahatlamıştı.

Erika Voss, her zaman Kirie için büroda hazır bulundurduğu mama ve su kabını Kirie'nin önüne koydu; köpek hemen yemeye koyuldu. Rath sekreterine hayvana iş saatlerinde de bakması için talimat vermişti; nitekim bir cinayet mağduruna ait olan köpeği kendisinin evlat edinmesine Voss önayak olmuştu.

Voss, "Gräf gitti gene," dedi. "Hafta sonuyla ilgili rapor sunacakmış. Bir de bir tutanak sordu, *Haus Vaterland*'ı; nerede olduğu konusunda bir bilginiz var mı?"

Kendi zamanında Başkomiser Böhm'ün başlattığı bu sabah toplantıları Asayiş'te artık bir gelenek haline gelmişti. Bu buluşmalarda kriminal polis memurları, tek tek soruşturma ekiplerinin dar sınırlarından çıkıp güncel vakalarla ilgili görüş alışverişinde bulu-

nuyorlardı. Yer yer bu dışarıdan bakışın tıkanıp kalmış soruşturmaları tekrar harekete geçirdiği oluyordu. Birkaç kez de görünüşte birbiriyle ilgisi olmayan ölüm vakalarının arasında bir bağ olduğu ortaya çıkmıştı.

Rath salona girdiğinde herkes yerini almış, Gräf sunumuna başlamıştı bile. Rath, Cinayet Masası'nın kıdemlileri arasında büyük konferans salonundan küçüğüne zamanında gelemeyen tek memurdu. Gräf dahil bütün kafalar ona döndü.

Biraz yorgun görünen kriminal sekreter, mahalle karakollarının hafta sonu Alex'e bildirdikleri cinayet vakalarını saymakla meşguldü. Pek kayda değer bir şey olmamasına karşın Cinayet Masası şefi Ernst Gennat pürdikkat dinliyordu. Şube müdürü, hiçbir ayrıntıyı kaçırmayıp, ilk bakışta önemsiz gibi görünen ikincil olaylardan cinayet vakasının çözümünü çıkartma ya da başka hiç kimsenin görmediği ilişkileri görmesiyle ünlüydü.

Rath, Gräf'ın anlattıklarını yarım kulak dinliyordu. Charlottenburg'daki Stuttgarter Platz'da ölümle sonuçlanan bir silahlı çatışma olmuştu. Arbedenin arkasında büyük olasılıkla siyasi nedenler vardı; çünkü Weiss'in sabah sözünü ettiği Wedding'deki Nazi'nin ölüm olayı gibi bu vakayı da siyasi polis üstlenmişti. Bunlar artık o dairenin günlük rutini haline gelmişti. Grunewald'de bir ceset bulunmuş, intihar vakası olduğu çabucak ortaya çıkınca soruşturma doğrudan sorumlu mahalle karakoluna bırakılmıştı. Schlosspark Bellevue'de bir adam karısını jiletle doğramış, bunu önce 21. Karakol tek başına soruşturmuş, ancak vaka sonra Alex'e, Rath'ın sık sık birlikte çalıştığı ve *Fantom* soruşturmasında görevli Henning ve Czerwinksi'yi bu soruşturmaya dahil eden Başkomiser Wilhelm Böhm'ün masasına gelmişti. Rath tam o ikisini nasıl tekrar soruşturma ekibine çekerim diye kafa yoruyordu ki adının söylendiğini duydu.

Gräf, "Hazır Komiser Rath buradayken, az önce kısaca sözünü ettiğim, cumartesi sabahı *Haus Vaterland*'da bulunan cesetle ilgili olarak raporu kendisi versin."

Kriminal sekreterin komiserin önceki gün tutanağı alıp götürmesine bozulmuş olduğu her halinden belliydi. Rath yerinden kalkıp, kolunun altında cılız soruşturma dosyası ön tarafa gitti. İçine

bakmamıştı daha; anlatacaklarının büyük kısmı zaten dosyada henüz yer almıyordu. Doktor Karthaus'un bulgusuna geçmeden önce kısaca *Haus Vaterland*'daki durumdan söz etti. "Görünen o ki, muhtemelen bir üçüncü kişi tarafından boyun damarına yapılan enjeksiyon dışında başka bir şiddet izine rastlanmamakla birlikte galiba bir cinayetle karşı karşıyayız. Ölüm olayına eşlik eden koşulların garipliği göz önüne alındığında bu her halûkârda fevkalade esrarengiz bir vaka."

İriyarı bir gövdeye sahip, o yüzden de lakabı *Buda* olan Ernst Gennat o âna kadar susmuştu; söz aldı.

"Sizi doğru anladıysam cesette boğulma sonucu ölümle ilgili bütün emareler mevcut; ancak boğulmamış da olabilir, öyle mi?"

"Evet Müdür Bey. Tabii adli tabibi *ben* doğru anladıysam."

Gülenler oldu. Salonda bulunanların bazılarının adli tabibin uzmanlık terimleriyle ilgili ayrı özel deneyimleri olmuştu. Lange ve Gräf gülmemişti.

Rath, "Yazılı bulgu hazır değil henüz," diye devam etti. "Kan muayenesinin ölüm şekli konusunda daha somut ipuçları vereceğine inanıyoruz. Ancak tuhaf olan bir şey daha var: Boğulma sonucu ölüm süsü verilmiş. Bir yük asansörünün içinde."

Gennat düşünceli başını sallıyordu. Kafasını meşgul eden bir şey vardı sanki ama bunu dile getirmedi. Rath raporuna devam ederek üçüncü kattaki asansör kapısında keşfettiği şeyden ve de katilin büyük olasılıkla *Haus Vaterland* personelinin çevresinde aranması gerektiği düşüncesinden söz etti. "O kişinin polis geldiğinde binanın içerisinde olduğundan yola çıkıyorum. Güvenlikçiler kuş uçurtmuyor; işi olmayan ne giriyor ne çıkabiliyor. O gün görevli olan bekçi, cinayetten sonra binayı kimsenin terk etmediğini söyledi. Elimizde cumartesi sabahı olay saatinde *Haus Vaterland*'da bulunan elli kişinin isim listesi var. Tekrar hepsinin ifadesini alıp adamakıllı inceleyeceğiz. Belki bir neden buluruz."

"Peki ya bin mark?" diye sordu Böhm. "O nedenden sayılmıyor mu?"

Rath, "Nedenden sayılsaydı yerinde yeller eserdi," dedi. Gene kendisinden yana gülüşmeler duyuldu. Böhm'ün bozulmuş yüz ifadesi de onu neşelendirdi.

"Şart mı?" dedi Gennat. "Böhm arkadaş haklı. Yazısız bir zarfın içinde o kadar nakit para alışılagelmiş bir şey değil. Para sırf soygun cinayetlerinde değil, her zaman bir neden olabilir."

"Tabii Müdür Bey." Rath genzini temizledi. "Bu gariplik haliyle benim de dikkatimi çekti. Eşi, kocasının cebindeki para konusunda bir açıklama getiremiyor. Ancak Frau Lamkau'nun pek bu işlerden anladığı da söylenemez. Bugün şirkette kâğıtları tarayıp, para konusunu kendimiz anlamaya çalışacağız."

"Eğer öyleyse Böhm'e karşı yaptığınız münasebetsizliği kendinize saklayabilirdiniz."

Gennat Rath'ın yanıt vermesine fırsat bırakmadan toplantıyı bitirdi. Anında taş zeminde çekilen sandalyelerin sesi duyuldu. Rath bir yararı olmayacağını bildiği halde Gennat'ın yanına gidip, *Fantom* vakasından çektiği Henning ve Czerwinksi'yi soruşturma ekibine geri istemeyi denedi. Tahmin ettiği gibi sonuç alamadı.

Buda, "Bildiğim kadarıyla bu vakada haftalardır bir arpa boyu yol almadınız," dedi. "Bu koşullar altında soruşturmaya bir süre ara verebilirsiniz. Lange ve Gräf ile birlikte sadece *Haus Vaterland*'daki vakaya bakın. Orada belki daha başarılı olursunuz."

"İzninizle Müdür Bey, ama bu soruşturma için de daha fazla adama ihtiyacım olabilir."

"Size gerçekten daha fazla adam veremem, Asayiş'in şu anda işi başından aşkın."

"Peki ya komiser adayları?"

Gennat biraz düşündü. "Bakayım, elimden bir şey gelir mi?" dedi.

"Teşekkür ederim Müdür Bey."

Rath ofisine döndüğünde küçük soruşturma ekibini kendisini bekler buldu. Erika Voss kahve yapmıştı; Lange ile Gräf'ın elinde dumanı tüten birer fincan vardı. İkisinin de gözlerinin altı morarmıştı.

"Siz de kahve alır mıydınız Komiser Bey?" diye sordu Voss.

Rath başını salladı. Fincanı alırken, "Teşekkür ederim," dedi ve kriminal polis memurlarıyla arka tarafa geçti.

Ara kapıyı kapatmadan, "Ha, Erika," dedi. "Adli tabipliği arayın ve Doktor Karthaus'a Lamkau'nun kan muayenesinin sonuçlanıp sonuçlanmadığını sorun. Bir de laboratuvardaki arkadaşları yokla-

yın bakalım, *Haus Vaterland*'daki delil tespitinde enjeksiyon iğnesi bulmuşlar mı?"

Gräf, Rath kapıyı kapatır kapatmaz, "Dünkü faaliyetlerin konusunda iyi ki bizi de bilgilendirdin," dedi.

"Dün sana uğradım, evde yoktun."

"Ofise bir haber bıraksaydın ya. Madem tutanak dosyasını alıp götürecektin."

"Beni adli tabiplikten aldığım bilgilerden sonra bir şey yapmış olmakla mı suçluyorsun?" Rath dosyayı masaya koydu. "Artık soruşturma ekibinde yine birlikte çalışacağız. Üç kişi."

"O kadar mıyız sadece?" diye sordu Gräf.

"*Fantom* dosyası şimdilik rafa kaldırıldı; *Haus Vaterland* vakası için de Gennat daha fazla adam vermiyor."

"Bugün kaç kişinin ifadesini alacağımızdan haberin var mı?"

"Adil şekilde üçe böleceğiz, yapacak bir şey yok."

Gräf iç geçirdi. "Aman Gereon! Seninle çalışmak zorunda olmak bazen gerçekten başlı başına bir ceza."

7

Genç kadın önündeki dosyaya konsantre olmaya çalışıyor, her ne kadar ilk gününde randıman göstermek istese de bunu bir türlü beceremiyordu. Gereon'un, köpek onun üzerine atladığı andaki bakışları gözünün önünden gitmiyordu bir türlü. Bir hüzün vardı o bakışlarda; sadece Kirie'nin yüzünden iş arkadaşlarının önünde beklenmedik bir şekilde burun buruna gelmelerinden kaynaklanmadığını düşündüğü bir tedirginlikti sanki bu. Artık konuşmalarının zamanı gelmişti, orası kesindi. Hele o yüzlerine gözlerine bulaştırdıkları hafta sonundan, o kavuşmadan sonra. Bütün bir pazar günü Gereon'u bulmaya çalışmıştı; ancak numarası henüz rehberde yoktu. Kale'yi arayıp milleti şüphelendirmek de istememişti. Greta'nın bisikletini kapıp Steinplatz'a gitmekten başka çare bulamamıştı. Kibar kapıcı, Herr Rath'ın birkaç dakika önce apartmandan çıktığını söylemişti. İlkinde adama inanmıştı ama ikinci soruşunda Gereon'un yok dedirtmesinden kuşkulanır gibi olmuştu.

Bir mektup bırakmış – ki bu artık ikinciydi – ve herhangi bir tepki göstereceğini, en azından bir telefon edeceğini ummuştu. Ama Gereon ne akşam ne de sabah aramıştı. Genç kadının konferans salonunda kendisiyle konuşamayacağını bilmesi gerekmez miydi? Köpeği yanında getirmek gibi aptalca fikirlere aklı eriyordu ama.

"Ne dersin, Weddingli olabilirler, değil mi?"

"Ne dedin?"

Charly kafasını kaldırınca sarışın meslektaşının soran gözleriyle karşılaştı. Karin von Almsick polis teşkilatında deneyimsiz sayılırdı; Alex'e Gençlik Dairesi'nden gelmişti. Konferans salonundan ikinci kattaki Kadın Asayiş Şubesi'ne giden yolda o kadarcık sohbet edebilmişlerdi. Şube Müdürü Friederike Wieking yenileri orada karşılamıştı; kadın Charly'ye oldukça sert ve esprisiz gelmişti. En azından denetimi büyük bir sevecenlikle yürüten Ernst Gennat'la karşılaştırınca bu izlenim daha da güçleniyordu. Frau Wieking üstünkörü bir selamlamadan sonra komiser adaylarına hemen zorlu bir görev vermişti; geceleri ıssız metrolarda insanları soyup soğana çeviren, haftalardır da polise kök söktüren bir kız çetesinin izini süreceklerdi. Ellerinde bir iki muğlak tanık ifadesinin haricinde hiçbir şey yoktu. Dosyalara aynı numarayla işlenen yedi soygun vakası geçmişti. Verilen eşkaller ise pek işe yarayacak cinsten değildi; zaten hiçbiri birbirini tutmuyordu. İfadelerdeki tek ortak nokta, çetenin iki ya da üç kızdan oluştuğu ve kızların kurbanlarını bıçakla tehdit ettiğiydi.

"Weddingli mi?" dedi Charly. Bu, bir sorudan ziyade karşıdakinin söylediklerinin tekrarıydı.

Ancak iş arkadaşı bunu fark etmedi. "Bütün vukuat C hattında," dedi. "Çoğu da kuzeyde; bayağı dikkat çekici, öyle değil mi?"

Charly omuz silkti.

"Ne dersin? Wieking'e önerelim mi?"

"Neyi?"

"Wedding'de kovuşturma filan yapmayı. Kız çetesini orada aramayı. Wieking'in şimdi bizden bir beklentisi vardır, öyle değil mi?"

Yeni meslektaşının "görev aşkı" Charly'nin iyice sinirine dokunmaya başlamıştı, elinde değildi. Bir taraftan da anlayışla karşılıyordu; bu "görev aşkı"nı aslında kendisinin de göstermesi gerekirdi.

"Özür dilerim," dedi. "Henüz tam anlamıyla dosyaya vâkıf değilim. Öğle tatilinden sonra konuşalım istersen bunu."

"Ya da öğle tatilinde."

"Ya da öyle."

Charly yeni iş arkadaşına gülümsedi. Eski Gençlik Dairesi elemanının iş arkadaşlarıyla ilişkilerini iyi tutmak istediği belliydi. Onu geri çevirmemeliydi. Üniversite mezunu bir hukukçu bunu yaptığı takdirde burnunun büyüklüğüne verirlerdi.

Oturup tekrar dosyaya konsantre olmayı denedi; ama daha ilk sayfada okuduğu sözcüklerin içeriğini algılamadığını fark etti. Bir deneme daha yaptı; ama hep gördüğü Gereon'un gözleri, sabahki bakışlarındaki o hüzün, iki gün önce kendisinin yüzüğe tepkisi sevinç dolu bir evet olmayınca duyduğu hayal kırıklığını gizlemeye çalışan o yüz ifadesiydi. Günün birinde evlenme teklifi yapacağını tahmin ettiği, aslında bundan emin de olduğu halde, o an gafil avlanmıştı işte. Gereon'un nişan yüzüğü aldığını geçen yazdan beri biliyordu; Paris'te o kadar zaman geçirmişti; Gereon Rath'la evli olmayı tahayyül edip edemeyeceğini düşünseydi ya. Başlarda bir iki kez denemişti; ama sonra işine ve yeni kentteki yeni yaşamına yoğunlaşınca bu tip düşünceler tamamen çıkmıştı kafasından. Berlin'e gelirken trende özellikle komiser adaylığı ve istikbali gibi bir sürü başka şey düşünmüştü de, evliliğe asla kafa yormamıştı. Şu adam öyle iki ayağını bir pabuca sokacağına bir iki gün daha bekleyemez miydi evlenme teklif etmek için?

O anda ne yaptığını fark edince gülmesi geldi. Amacına ulaşmış, Asayiş Şubesi'ne kapağı atmıştı. Hem de birkaç yıl önce olduğu gibi stenograf olarak değil, komiser adayı olarak. Ne yapıyordu peki ilk gününde? Ona verilen vakayla uğraşmak yerine saatlerce Gereon Rath'ı düşünüyordu. Dosyanın kapağını kapattı.

"Kısa bir telefon konuşması yapmam lazım," dedi Karin'e.

İş arkadaşı ona bakıp omuz silkti ve "Tabii," dedi.

"Özel. Mümkün mü?"

Diğerinin yüzünde koskoca bir sırıtış peydahlandı. "Adı ne?" diye sordu.

Yeni meslektaşıyla böyle özel şeyleri konuşmaya hiç niyeti yoktu; içinden gelmediği halde o da güldü. İkaz edercesine başparma-

ğını kaldırdı. "Dikkat," dedi. "İnsanın başına ne gelirse meraktan gelir."

Karin ayağa kalktı. "Ben de zaten Hırsızlık Büro Amirliği'ne gidip kayda geçmiş benzer vakalar var mı diye soracaktım." Göz kırptı. "Belki bir şablon yakalarız."

Bu göz kırpmadaki laubalilik sinirine dokunduğu halde Charly kibarca gülümsedi. Kapı kapandıktan sonra biraz bekledi; Karin von Almsick kapıyı bile dinleyebilirdi. Bir cesaret o çok iyi bildiği dahili numarayı çevirdi.

"Voss, Cinayet Masası, Komiser Rath'ın bürosu."

Allah kahretsin.

"Ritter, G Şubesi. Komiser Rath'la görüşebilir miyim?" dedi ve sesinin mümkün olduğu kadar resmi çıkmasına çalıştı.

"Komiser Bey şu anda bürosunda değil. Kendisine bir şey iletmemi ister misiniz?"

"Yok. Ben sonra yine ararım."

Charly telefonu kapattı. Aynı binada çalışıp telefonlaşmak bu kadar mı zordu? Bir de bu budalaca telefon konuşması yüzünden meslektaşını kapı dışarı etmişti.

Tekrar dikkatini dosyaya vermeyi denedi ama kafasının başka yerlerde olduğunu fark edince vazgeçti.

Masasındaki telefon çaldı; Charly yerinden zıpladı. Yoksa demin kendisine yok dedirtmiş de şimdi o mu arıyordu?

"Ritter, G Şubesi" dedi usül gereği. Kalbi küt küt atıyordu.

Karşıdakinin, "Ben Gennat" dediğini duyunca kalbinin atışı yavaşladı. "Komiser adaylığı döneminizin iyi geçmesini temenni ederim."

"Teşekkür ederim Müdür Bey," dedi Charly kibarca. Gennat'a büyük saygısı vardı; hatta eski şefine hayrandı adeta. Diğer yandan da bunun öyle sıradan bir telefon görüşmesi değil, neredeyse şövalyelik unvanı almak gibi bir şey olduğunun da bilincindeydi. Ama o esnada buna değer biçecek durumda değildi.

"Sanırım, artık Cinayet Masası'nda olmamanızdan büyük üzüntü duyduğumu söylersem bütün Asayiş adına konuşmuş olurum."

"Ben de üzgünüm. Ama Berlin Asayiş Şubesi'nin görev dağılımı konusundaki kararları biz vermiyoruz."

"Evet," dedi Gennat. "Bunu ben bile değiştiremem." Devam etmeden önce boğazını temizledi. "Ama size bir teklifte bulunabilirim Charly. Kabul ederseniz şeflerinizle konuşurum. Ancak Frau Wieking'i tanıdığım kadarıyla karşı çıkacağını sanmıyorum."

"Nasıl bir teklif Müdür Bey?"

Charly, Gennat önerisini ona açtığında, içten içe Karin von Almsick'in o anda karşısında oturmuyor olmasına sevindi.

8

Sorgulamalar öğle paydosunu yiyip bitirmişti. Tahmin ettikleri gibi Gennat onlara fazladan tek bir adam, bir komiser adayı bile tahsis etmemişti. Rath onun için Potsdamer Platz'a giderken Leipziger Strasse'deki Aschinger'de durmuş, bir sosis, yanına da kırmızı lahana almıştı. Ne paydosa vakitleri olmuştu, ne de fikir alışverişinde bulunup müzakere etmeye; sorgu maratonu zaten bildiklerinin bir teyidi olmuştu. En önemli yenilik, bir tanığın hiç gözükmemesiydi.

Rath, elindeki tek elemanları Gräf ve Lange'yi, Tempelhof'a, Lamkau firmasına göndermişti. "Patron hanım sizi bekliyor. Kâğıtları, özellikle de son faturaları bir inceleyin. Lamkau'nun önlüğündeki bin marka ilişkin bir ipucu bulabilecek misiniz bakalım." Böylece hem ikisini bir süreliğine başından atmış, hem de Frau Lamkau'ya verdiği sözü yerine getirmiş olmuştu.

Haus Vaterland'a geldiğinde yolda bir şeyler yediğine şükrediyordu; çünkü Ren Terası'nın öğleden sonra curcunasında Alfons Riedel ile karşılaşmıştı. Salonun ön tarafında bir camın arkasında ışıklandırılmış, koskoca bir Ren Nehri panoraması asılıydı. Hareket halindeki gemilerin ve trenlerin görüldüğü resim, Sankt Goarshausen'ı gösteriyordu. İçki satıcısı, önünde bir sürü şişe, lokalin nispeten sakin bir köşesinde oturmuş, çeşit çeşit dijestifin kalitesini test ediyordu.

"Evet, evet, Lamkau," dedi adam ve başını salladı. "Trajik bir olay."

Rath, kendisini içki satıcısına götüren garsona bir kahve ısmarladı. "Onu tanıyor muydunuz?" diye sordu.

"Şöyle diyelim: iş icabı."

"Ama bir elini sıkmışlığınız, konuşmuşluğunuz vardır, değil mi?"

"Tabii ki." Riedel istifini hiç bozmadan az önce bardağa koyduğu içkiyi kokladı.

"Lamkau'nun üstünden henüz kaynağı belli olmayan çok miktarda nakit para çıktı. Herr Lamkau *Haus Vaterland*'da açık bir hesap bulunduğu için cumartesi sabahı teslimatı bizzat kendisi yapmak istemiş olabilir mi acaba?"

"Kempinski ödemeleri çek ya da banka havalesiyle yapıyor. Nakit filan değil." Riedel şoke olmuştu adeta.

"*Haus Vaterland* ve Lamkau firması arasında açık bir hesap var mı?"

"Kempinski," dedi Riedel. "Ben bir tek *Haus Vaterland*'a değil, Kempinski firmasına da içki alıyorum."

"Yani? Kempinski'nin Lamkau'ya borcu var mı?"

"Doğrudan hesap işleriye uğraşmıyorum, ama bildiğim kadarıyla hayır."

"Bu kadar çok parayı siz nasıl açıklarsınız?"

Riedel omuz silkti. "Belki ondan önce başka yere mal götürmüştür. Diğer lokaller ödemeleri ne şekilde yapıyor bilmiyorum."

"Bir de firma sahibinin cumartesi günü teslimatı bizzat yapması bize garip geliyor."

Riedel dinlenmekten korkar gibi etrafına baktı. Sonunda, "Ölülerin arkasından kötü konuşulmaz," dedi. "Ama günün birinde zaten kulağınıza gelecek."

"Ne?"

"Galiba" dedi içki satıcısı ve bir süre manidarca sustu, "teslimatı kendisinin yapması bir iyi niyet gösterisi. Lamkau firmasının telafi etmesi gereken bir şey var."

Rath dikkat kesildi.

Riedel önündeki şişeleri işaret etti. "Bunların hepsi harika, çok değerli içkiler," dedi. "Kempinski'de önünüze kalitesiz içki gelmez. Bunu müşterilerimiz de bilir, satıcılar da."

"Bunun Lamkau ile ne ilgisi var?"

Riedel sesini alçalttı. "Son mal teslimatlarından birinde sahte iç-

ki vardı, hem de kaç kutu. Etiketinde Luisenbrand yazan şişelere kalitesi düşük içki doldurulmuştu. İşten anlamayan biri kanabilirdi belki ama bir uzman, asla."

Riedel küspeden yapılmış açık renkteki grappa bardağını burnuna götürdü. Adamın her türlü alkollü içkinin uzmanı olduğu su götürmezdi; bunun tek göstergesi kesinlikle kırmızı damarlı burnu değildi.

"Yani Herr Lamkau size kötü mal mı kakalamaya kalkmıştı?"

"Bilmem." Riedel omuz silkti. "Damıtmayı kendi yapmıyor ama Matheé Luisenbrand'ın Orta Almanya'daki tek pazarlayıcısı. O yüzden böyle şeylerin olmaması lazım."

"Olmuş ama işte."

Riedel başıyla onayladı. "Doğru. Lamkau firması o yüzden tedarikçi listemizden çıkarılmak üzereydi. Bugün onunla randevumuz vardı, konuşmayı ben istemiştim." Saatine baktı. "Sizin oturduğunuz yerde şu anda o oturuyor olacaktı."

Salon birden karardı, bir uğultu koptu. Camdan duvarın arkasında bir şimşek parıltısı oldu, derken gök gürüldedi. Minyatür Sankt Goarshausen'ın üzerine "yağmur yağmaya" başladı. Sağdan soldan duyulan şaşkınlık nidalarına bakılırsa, mekânda bulunanların çoğu bunu ilk kez yaşıyordu. Rath, bu rezaleti zaten bir ikinci kez seyretmek isteyen çıkar mı acaba diye sordu kendi kendine.

"*Haus Vaterland* itinalıdır, saatte bir yağmur yağdırır," dedi Riedel omuz silkerek.

Bu yavan dize, Ren Terası'na müşteri çekmek için düşünülmüş bir reklam sloganıydı. Ancak Riedel'in ağzından özür diler gibi çıkmıştı. Rath, gürültünün kesilmesini bekledi ve bir sigara yaktı.

Kibriti sallayarak söndürürken, "Ne hakkında konuşacaktınız?" diye sordu. Aynı anda salonun ışıkları yandı.

Bu arada Riedel bardakları koklamaya devam ediyor, içkilerle ilgili notlar alıyordu. "Konu, Kempinski'nin tedarikçi listesinde kalıp kalmaması olacaktı," dedi.

"Öldü, şimdi ne olacak?"

İçki alımcısı omuz silkti. "Lamkau firmasının sattığı diğer içkileri başka yerlerden de alıyorum da Luisenbrand'ın yegâne pazarlayıcısı oydu."

"Ya peki Danzig altın suyu likörü?"

"Onu bir tek Lamkau pazarlamıyor."

"Lamkau firmasının gerçekten açığa alındığını varsayalım; *Haus Vaterland* malı kimden alır o zaman?"

Riedel omuzlarını kaldırarak, "Açıkçası bu konuda henüz kafa yormuş değilim. Her halukârda Luisenbrand dünyadaki tek grappa değil," dedi.

Rath not defterinden bir sayfa koparıp Riedel'in önüne sürdü. "Buraya söz konusu olabilecek birkaç grappa çeşidi ve pazarlayıcısını yazar mısınız?"

"Bir rakibinin mı Lamkau'nun hakkından geldiğini düşünüyorsunuz yoksa?" Riedel inanmaz bir tavırla başını sallıyordu. "Hiç sanmıyorum." Bunu derken tek tek rakip firmaların isimlerini yazıyordu.

Rath kâğıda bir göz attı ama firmaların hiçbiri kendisine bir şey ifade etmiyordu. "Lamkau ile bugünkü görüşmenize dönelim tekrar," dedi ve kâğıdı cebine soktu. "Kararınızdan dönmeniz için ne olması gerekiyordu?"

Riedel omuz silkti. "Bir özür yeterdi." Bu arada elindeki altın suyu likörü kadehini kaldırmış, ışığa tutuyordu. "Bu lanet işin nasıl cereyan ettiğine dair mantıklı bir açıklama. Tabii bir daha tekrarlanmayacağı konusunda da tatmin edici bir garanti. Bunlar yeterli olurdu benim için."

"Belki bir iki de banknot?"

"Nasıl?"

"*Haus Vaterland*'da, hatta Kempinski'nin tamamında güçlü bir pozisyona sahipsiniz. Şimdiye kadar size rüşvet teklif eden teslimatçı çıkmadı mı hiç?"

"Benim pozisyonumdaki birisi eğer böyle bir eğilimi varsa bile bunu asla göstermemelidir."

"Peki ya bin mark? Demek bu sizi eğilimli yapacak bir tutar değil."

Riedel bir kahkaha attı. "Bin mark mı? Bakın cancağızım! Lamkau'nun bize sattığı malın miktarı göz önünde bulundurulursa, bin mark öyle gülünç bir rakam ki. O kendini amorti edene kadar..."

Rath dördüncü kata çıkarken, iki yük asansörünün de tekrar kullanıma açıldığını gördü. En sonunda *Haus Vaterland*'ın kalbine, veya daha doğru bir deyişle midesine ulaştı. Merkez mutfak adeta küçük bir fabrikayı andırıyordu; o kadar çok makine ve alet vardı ki. Bir dolu ocak, içindeki çorba veya sosların dumanları tüten adeta küvet büyüklüğünde devasa kazanlar, çok sayıda kahve makinesi, karıştırıcılar, kesme makineleri, patates soyma makineleri, kıyma makineleri... Kenarda bir yerde de ardı arkası kesilmeyen üstü bulaşık dolu tepsileri bir bulaşıkçının desteğiyle bir akarbanta ileten koskoca metal bir gereç duruyordu. Her yerden tabak çanak, ocak tıslaması, cazırtı, çangırtı sesi geliyordu; bu metal parlaklığına sahip araçların ortasında beyaz önlüklü insanlar karıncalar gibi vızır vızır oradan oraya koşuşturuyor, kimisi sebze doğruyor, kimisi tencere karıştırıyor, kimisi et dövüyor, kimi de siparişleri tepsi tepsi yemek asansörüne taşıyordu.

Hemen girişteki kontrol saatinin altında birkaç iş ilanı asılıydı: *Bulaşıkçı aranıyor; Mutfağa yardımcı eleman aranıyor; Ofis elemanı aranıyor (steno, daktilo ve büyük mutfak deneyimi tercihimizdir).* Rath, bir bulaşık arabası süren bir oğlanı durdurup, "Herr Unger'i arıyorum," dedi. "Nerededir? Aşçılık yapıyormuş burada."

Çırak sırıttı. "Unger aşçıların aşçısıdır," dedi ve kafasıyla az ilerideki büyük bir pencereyi işaret edip arabayı sürmeye devam etti. Pencere, daha doğrusu cam duvar, küçük bir ofise aitti; içeride kafasında bir aşçı başlığı, bir adam klasör dolu bir rafın önündeki yazı masasına oturmuş, koskoca bir deftere bir şeyler yazıyordu. İş ilanları bu camda da asılıydı. Rath kapıyı tıklatıp içeri girdi. Manfred Unger, mesleğiyle bağdaştırılamayacak ölçüde, aşırı zayıf bir adamdı. Rahatsız edilmekten hoşlanmamış bir hali vardı.

"Ne istiyorsunuz?" diye çıkıştı. "İşi olmayan mutfağa giremez."

Rath etrafına bakındı. Mekân ona Ford'daki vardiya şefinin ofisini çağrıştırdı; burada da bu büyük pencere sayesinde mutfağın her yerini göz hapsinde tutmak mümkündü.

"Manfred Unger?"

"Evet, siz kimsiniz?"

Rath polis kimliğini gösterdi; aşçı ayağa kalktı. "Haa o mesele

mi? Ama benim şu anda karakola gelmem imkânsız, görüyorsunuz durumu." Eliyle mutfaktaki hareketliliği gösterdi.

"Şimdi değil, ama..." Rath saatine baktı. "Dört buçuk saat önce Alex'te olmanız gerekiyordu."

"Şimdikinden daha da çok iş vardı, gelemezdim. Yerime birini bulamadım, ne yapayım?"

Rath, "Celp denen şeyin ciddiyetini kavramamış gibisiniz," dedi.

"Celp mi? Bana gelmedi ki. Cumartesi günü meslektaşınız, bu sabah için beni emniyete çağırmıştı. Ancak maalesef gidemezdim."

"Herr Unger, sizinle tartışmak istemiyorum, ama bir on beş dakikanızı bana ayırmak zorundasınız. Yoksa gerçekten kızacağım."

Unger tekrar oturdu.

"Her halükârda," diye devam etti Rath, "bir cinayet vakasında önemli bir tanıksınız."

"Cinayet mi?"

"...Ve bizimle işbirliğine yanaşmamak bir tanığı çok çabuk zanlı durumuna sokar."

"Ama Komiser Bey, açıklamaya çalıştım size; işler..."

Unger bakışlarında çaresiz bir ifadeyle, pencereyi işaret etti.

"Durumu açıklığa kavuşturdum sanıyorum. Zamanınız var mı biraz?"

"Tabii."

Rath cebinden not defterini çıkarmadan önce bir Overstolz yaktı. Kurşunkaleminin ucunu kontrol ederken ilk sorusunu sordu: "Herr Lamkau'yu siz buldunuz, değil mi?"

"Ama ben bütün bunları arkadaşlarınıza anlattım."

"Bana anlatmadınız henüz."

"Ölüyordum korkudan onu orada öyle yatıyor görünce; neredeyse üstüne kapaklanıyordum. Kabine düşünce Allahtan son anda bir yere tutunabildim."

"Asansörde ne yapacaktınız?"

"Nasıl?"

"Neden basmıştınız düğmeye?"

"Neden olacak? Aşağıdan bir şey alacaktım."

"Ne alacaktınız?"

"Ne bileyim? Herhalde yiyecektir."

Unger kendi esprisine gülmek üzereydi ki, Rath'ın yüz ifadesini görünce vazgeçti.

"Soğutucu odalarla ambarlar yukarıda değil mi?"

"Çoğu, ama hepsi değil."

"Ama malzeme almaya sık sık aşağı inmeniz gerekmiyor sanırım. Bu işinizi enikonu aksatır."

Unger şüpheyle bakıyordu. "Siz ne demek istiyorsunuz?" diye sordu. "Bunun bir cinayet vakasıyla ne ilgisi var?"

"Bırakın o benim sorunum olsun. Yani diyorsunuz ki, aşağıdan malzeme alacaktınız, ama ne olduğunu unuttunuz."

"Arkadaşlarınız geldikten sonra alamadım da zaten. İşimize sekte vurdular. Hem de saatlerce."

Rath sustu ve uzun uzun not aldı. Yazacak fazla bir şey yoktu; ama bunun sorgulamada karşısındakinin zihnini karıştırmak için iyi bir yöntem olduğunu bilirdi. Unger zaten oturduğu yerde sürekli kıpır kıpırdı; bacaklarını bir saniye sabit tutamıyordu. Habire boynunu uzatıp mutfağa bakıyor, orada gördükleri onu daha da huzursuz ediyordu. Rath başka bir soruya geçmek üzereydi ki, başaşçı yerinden fırladığı gibi kapıyı açıp mutfağa bağıra çağıra talimatlar vermeye başladı.

"Friedhelm! Eti fırından çıkar artık Allah aşkına! Carsten, sen de şu tavuk yahnisini bitiremedin bir türlü; az daha onunla uğraşırsan gelip kendi ellerimle haklayacağım seni! Püre ne âlemde? Yetişir mi, bir ümit var mı? Bir saat sonra aşağıda ilk siparişler başlayacak! Hadi, hadi, hadi, acele edin!"

Rath, "*Haus Vaterland* itinalıdır, saatte bir yağmur yağdırır," diye mırıldandı kendi kendine ve bir sigara yaktı.

Unger kapıyı kapatıp yazı masasına dönerken, "Bir şey mi demiştiniz?" dedi.

"Herr Lamkau," dedi Rath ve boğazını temizledi. "Adamı şahsen tanıyor muydunuz?"

"İçki satıcısını mı? Nereden tanıyayım? Aşçıyım ben."

"Sordum sadece Herr Unger."

"Tabii, tabii, sorabilirsiniz."

Sıska adamın gözü yine sık sık mutfağa kaymaya başlamıştı. Rath, onu huzursuz eden şey mutfaktaki işlerin kontrol edileme-

mesi mi yoksa aralarındaki konuşmanın gidişatı mı, onu kestiremiyordu.

"Peki bu binada Herr Lamkau'yu tanıyan birini biliyor musunuz?"

"Hayır." Aşçı başını sağa sola salladı.

"Herr Riedel olabilir mi mesela?"

"O da kim?"

"İş arkadaşlarınızdan biri. Kempinski'nin içki alıcısı."

"Ha o mu?"

Rath, yine not alınca aşçı bu defa tedirginliğini gizleyemedi.

"Bir içki teslimatında sorun çıkmış..."

"Satıcılarla arada sorun çıkar hep. Biz yemekte pek kullanmıyoruz alkollü içki, çok çok bazen çeşni olsun diye yemeğe koyar, bazen de flambe etmekte kullanırız."

"Size söylemediler mi? Luisenbrand. Koskoca bir karton olduğu gibi sahteymiş."

"Doğru. Kulağıma geldi öyle bir şeyler. Ama biz mutfakta grappa kullanmıyoruz."

Unger konuşurken hâlâ arada bir pencereye bakmaktan kendini alamıyordu; kafası orada gibiydi. Birden poposuna iğne batmış gibi ayağa fırladı ve kapıya koştu.

"Ne bu şimdi? Bunu nasıl sunacaksın insanlara?" Elinde koskoca bir tepsi rozbif, süklüm püklüm bir genç, tam büronun önünden geçerken aşçının bağırmasıyla donup kalmıştı. Unger eti gösterdi. "Kim yer bu boku? Çok kızarmış bu; pembe olacak, pembe! Hepsi domuz çöpüne!"

Aşçı tepsiyi elinin tersiyle itip de etler fayans zemine dökülünce şangır şungur sesler çıktı.

Unger kıpkırmızı bir suratla, "Derhal temizle bu boku," dedi. Tekrar ofise girip kapıyı çarptı. Masasına oturduğunda hâlâ burnundan soluyordu.

"Umarım sorularınız bitmiştir," dedi. "Milletin başında durmayınca olanları görüyorsunuz."

Rath sigarasını söndürüp ayağa kalktı. "Şimdilik diyelim," dedi ve pencereden, beyaz önlüklü üç mutfak yardımcısının yerden rozbif dilimlerini toplamasını izledi. "Kusura bakmayın, sizi işiniz-

den alıkoydum. Bir daha sizi Alex'e çağırdığımızda gelin de, bunları yaşamayın."

Rath, Potsdamer Platz'dan doğru Hannoversche Strasse'ye gitti; morga yarım saat erken gelmişti. Doktor Karthaus otopsi salonunda değildi; kapıdaki bekçi komiseri birinci kata gönderdi. Adli tabibin odasından daktilo sesi geliyordu; Rath kapıyı tıklattı. İçeri girdiğinde takırtı tukurtu kesildi; Rath sırayla Karthaus'un ve sekreterinin yüzüne baktı. Doktor gözlüğünün üzerinden bakarak gözünü kırptı ve saatine baktı.

"Ne işiniz var bu saatte burada? Sekreterinize randevu saatini yanlış mı söyledim yoksa?"

"Dakiklik kralların nezaketidir," dedi Rath.

"Bence zamanından önce gelmek, geç kalmaktan çok daha büyük bir nezaketsizliktir. Yoksa erken gelerek geç gele gele biriken kabahatlerinizi mi telafi edeceğinizi düşündünüz?"

"Bu kadar da büyütmeyin Doktor. İşim erken bitti, geldim işte. Yolumun üstündeydiniz."

"O zaman bulgularımı bir an önce öğrenmek için can atıyorsunuz." Karthaus sekreterine dönüp, "Eh, bu kadar bilimsel merakı hayal kırıklığına uğratmayalım, değil mi Martha?" dedi. "Toparlanın, biz yarın devam ederiz."

Doktor başkaca bir şey söylemeden dışarı çıktı ve beyaz önlüğünü savura savura hızla merdivenleri inmeye başladı. Rath ayak uydurmakta zorlanıyordu. Karthaus, otopsi salonunun kapısından içeri girdikten sonra konuşmaya başladı.

"Az önce o büyük merakla beklediğiniz raporun tamamlanmasını önlediniz, farkında mısınız?"

"E ne olmuş?"

"Aslında onu bugün vermeye niyetliydim size. Ama bu durumda yarına kadar sabretmeniz gerekecek."

"Bulguların sözlü olarak iletilmesi daha çok işime geliyor."

Adli tabip başını iki yana salladı. Üzeri karmakarışık olan masasına yöneldi, Rath'a da kırık dökük bir tahta iskemle gösterdi. Yazı masasına oturup gözlüklerini düzeltti.

"Eveet," deyip birtakım kâğıtlar aldı eline. "Kan analizinin sonuçları." Karthaus en üstteki kâğıda bir göz attıktan sonra altlardan bir tane daha çekti. "Gerçekten maktulün kanında alelacayip bir madde bulmayı başardım."

"Ne anlamda alelacayip?"

"Madde, ancak Güney Amerika ormanlarında gezmiş birinin kanından çıkması beklenen bir madde. Adı Tubocurarin."

"Tubo... nasıl?"

"Curarin. Bu zamazingoyu Güney Amerika yerlilerine borçluyuz. Vahşiler balta girmemiş Amazon ormanlarında ağız tüfeğiyle avlanıp, kurbanlarının işini Curare denen öldürücü ok zehiriyle bitiriyorlar. O madde adaleleri, dolayısıyla da solunumu felce uğratıyor; bu dozaja göre ağır ya da yavaş gerçekleşiyor."

"Yani şimdi bir Kızılderili mi arayacağız? *Haus Vaterland*'daki Vahşi Batı Barı'ndan başlayalım bari."

"Bırakın şimdi gırgırı; hiçbir yararı yok. Konuşmamı bitireyim." Karthaus gerçekten bozulmuştu. "Curare zehrinin çeşitleri var. Bunlardan bir tanesi Tubocurarin."

"Şu mağdurun kanında çıkan."

"Evet. İşin ilginç yanı, bu aralar bu nesnenin modern tıpta, örneğin ameliyatlarda kullanılmak istenmesi."

"Zehrin yani..."

Karın bölgesi ya da göğüs kafesi ameliyatlarında adale gevşetici işlevi görebilirmiş. Tubocurarin, bu adale gevşetici özelliğiyle birçok ameliyatı mümkün kılabilecek bir maddeymiş. Önemli olan dozajın doğru ayarlanması. Bir de solunumu kontrol etmek."

"Bizim vakamızda maddenin dozajı doğru ayarlanmamış herhalde."

Karthaus omuz silkti. "Bir şey söylemek zor. Ama biz ölüm nedenini aradığımız ve de tüm semptomlara rağmen boğulma sonucu ölümü dışladığımız için, kurbanımız solunum kaslarının felç olması sonucu ölmüş diyebilirim. İki akciğer kanadında da az miktarda su çıkması buna delalet ediyor."

Rath düşünceli başını salladı. "Yani birisi zavallı Lamkau'nun boyun damarlarına, onu önce hareketsiz hale getirip sonra da öldüren bir iğne saplamış, öyle mi?"

Karthaus başıyla onayladı.

"Ama aynı zamanda da," diye devam etti Rath, "kimse bu kişi, zavallı adamı bir de boğmaya mı çalışmış? Pek uymuyor sanki."

Karthaus omuz silkti. "Belki de yalnız işkence yapmıştır ona. Su işkencesi İspanyol engizisyonu zamanından beri biliniyor. Buna göre mağdur gerçekten boğulduğunu düşünüp ölüm korkusu yaşıyor."

"Nasıl oluyor bu?"

"*Tormenta de toca*'da mağdurun ağzına ve burnuna bir bez konulup, üzerine su dökülüyor."

"Ne kadar su kullanılıyor?"

"Birkaç litre yetiyor. Bezin sürekli ıslak olması lazım. Gerisi mağdurun öğürme refleksine kalmış."

"Dehşet bilginiz var bu konuda Doktor. Korkmamız gerekmiyor, değil mi?"

Karthaus istifini bozmadı. "İşkence altında sorgu özellikle tıbbi açıdan oldukça ilginç bir konu."

"Öyle mi?" Rath, tepki göstermemek için kendisini zor tutuyordu. Sıska ve düşük yanaklı şu Karthaus bazen gerçekten ürkütücü oluyordu. Rath, Doktor Schwartz'ın babacanlığını ve karanlık espri anlayışını tercih ederdi. "Anlamadığım bir şey var... İşkence, mağdur konuşturulmak istendiğinde uygulanıyor. Peki bu durumda neden önce iğneyle uyuşturulmuş? Hem de ölümcül bir madde zerk edilerek?"

Karthaus yine istifini bozmadan, "Tam uyuşturulduğu söylenemez," dedi. "Tubocurarin'in etkisi bir ağrı ilacı gibi değil; adalelerinizi felce uğratıyor ama bilinciniz yerinde, acı da hissediyorsunuz. Ama hareket edemiyorsunuz ve konuşamıyorsunuz."

Rath ürperdi. "Aman, insanın başına ameliyat salonunda böyle bir şey gelmesin."

"Güleceksiniz ama," dedi Karthaus, gayet ciddi bir surat ifadesiyle, "birtakım ameliyatlarda oldu bu tip olaylar. Söz konusu hastalar müdahale sırasında tamamiyle felce uğradıklarından, ameliyattan sonra konuşabildiler ancak."

"Yeter bu kadar Doktor! Şansıma şimdiye kadar hiç bıçak altına yatmadım."

"Risksiz cerrahi müdahale yoktur. Bütün doktorlar size aynısını söyleyecektir." Adli tabip omuz silkti. "Öyle bakıldığında, şundan yüzde yüz eminim ki, göğüs kafeslerini açtığımda ben 'hastalarımın' hiçbirine acı vermiyorum en azından."

Doktor bunları söylerken sesinde gram ironi yoktu.

9

Geç kalmıştı! Hay aksi! Lamkau'nun öldüğünü hemen duymuş olsa böyle olmazdı; daha bu sabah aramışlardı. Şimdi Treuburg'dakiler köpürecekti ama elinden ne gelirdi? Tam birkaç başsağlığı dileği iletmek üzere merhumun eşinin kapısını çalmak üzereydi ki, o yeşil Opel durmuştu evin önünde; içinden inen heriflerin polis olduğu yüz metre öteden anlaşılıyordu. Öyle olunca o da hiç gözükmeden yoluna devam etmiş, sanki orası onun bölgesi, her günkü güzergâhı imişçesine Ordensmeisterstrasse'den dümdüz aşağı yürümüştü. Allah kahretsin!

Aslında bir şey bulamazlardı da, fazla bel bağlamıyordu buna; bunlar Tempelhof karakolunun polisleri değil, Gennat'ın yetiştirdiği Cinayet Masası memurlarıydı; onların gözünden bir şeycik kaçmazdı.

Allah kahretsin! Allah kahretsin!

Polisler gidene kadar bekleyip tekrar deneyebilirdi. Lamkau belki defteri iyi saklamıştı; ya da akıllılık edip çoktan yok etmişti. Ama neredeydi onda o akıl! Bir kere akıllı olsaydı, olayın üstesinden gelip hayatta kalmıştı. Gerçi olayın da ne olduğunu bilen yoktu ya. Aslında ölüm ilanlarından, birisinin bilgisi olduğu anlaşılıyordu; ama kimdi bu kişi, o anlaşılmıyordu.

Yolun öbür tarafında bir hareketlenme olmuştu. Polisler ellerinde birtakım koliler Opel'in yanındaydı gene. Korktuğu başına gelmişti, Alex'te rahat rahat inceleyebilmek için her şeyi götürüyorlardı işte.

"Sevgili Komiser Rath kendi baksın bunlara," dedi bir tanesi. "Muhasebeci miyiz biz?"

"Lamkau'nun karısı da bizi muhasebeci sandı. Kâğıtlarını düzene sokacağız falan diye düşündü gibi geldi bana."

"Eh, insanların böyle yanıldığı oluyor işte."

Adamlar kolileri arabaya yükleyip tekrar eve girdiklerinde Lamkau'nun, Wawerka'nın ölümünden sonra aldığı büyük köpek havlayıp duruyordu. Bir an karşıya geçip bagaja göz atmayı kafasından geçirdiyse de bundan vazgeçti. Arabayı, kamyonun yanına park etmişlerdi; ofisten görürlerdi kendisini. Ayrıca it de yaygarayı basardı. Reklam sütununun dibinden kıpırdamadı. Adamlar iki kez daha geldiler kolilerle, ondan sonra da basıp gittiler.

Artık pek bir anlamı kalmasa da içeri girip girmemeyi tartı. Sonuçta iki memur kâğıtları nereye götürdüklerini söylemişlerdi ya; bu da bir şeydi.

10

Erika Voss paydos saati gelsin diye sabırsızlanıyordu. Lange ve Gräf çoktan gitmişti. Rath'ın aralık duran kapıdan gördüğü kadarıyla arkadaşlarının masası bomboştu; ancak ofiste içi dosyayla dolu bir düzine koli yığılıydı.

Mantosunu giymiş oturan sekreter, "Kriminal Sekreter Gräf, Lamkau'nun şirket defterlerinin incelenme işi sanıldığının aksine, zor olacak dedi," diye rapor verdi. "Arkadaşlar o yüzden birkaç dosyayı yanlarında götürdüler."

Rath başıyla onaylayıp şapkasını astı. Yavaş yavaş yaklaşan Kirie, elini yalamaya çalışıyordu.

Voss, "Bir de bir hanım aradı," dedi. Önündeki nota baktıktan sonra, "G Şubesi'nden," diye ilave etti.

Köpekle oynaşan Rath, ilgilenmiyor havasında, "Konu neymiş?" dedi.

"Onu söylemedi. Tekrar arayacak."

"İnceleme Ekibi'nden bir haber var mı?"

"Maalesef yok. Herr Kronberg raporun yarın hazır olacağını söyledi."

Bunu da söyledikten sonra Erika Voss ofisten çıktı. Rath arkasından baktı. Normalde ona refakat eder, hatta eve bırakırdı; ama canı henüz paydos etmek istemiyordu. O büyük boşluğu, kosko-

ca evi aklına getirince bir nebze heves hissetmemiş, tersine tamamen caymıştı.

Kolilerden birini kaldırıp masasına koydu. İçindekiler pek şirket yazışmasına benzemiyordu; Gräf işgüzarlık edip Herbert Lamkau'nun özel yazı masasındakileri de toplamıştı anlaşılan. Tabii Lange'nin de işgüzarlığı olabilirdi bu. Rath koliyi incelerken Kirie de usulca yanına gelmiş, başını okşatıyordu. Kutuda bir iki mektup, bir de çoğu Polonya ya da Danzig Serbest Şehri'nin olmak üzere yurtdışı damgaları vurulmuş bir pasaport vardı. Dosyadan alt alta bir sürü rakam sıralanmış siyah bir dosya da çıkmıştı; Rath bakmış bakmış pek bir şey anlamamıştı. Kolinin en altında birtakım gazeteler vardı. Birinin adı *Alkol*'dü; altında *Alkollü İçkiler, Keskin İçkiler ve Sıkıştırılmış Maya Sanayii Dergisi. Alman Damıtımevi Memurları Birliği'nin Resmi Organı* yazıyordu. Bir diğerinin adı, *Alkollü İçkiler Sanayii Dergisi, Almanya'daki Alkollü İçki Fabrikatörleri Derneği'nin Organı* idi. Rath başını iki yana salladı. Neler de vardı Almanya'da! Her kendi alanından başka bir şey görmekten aciz geri zekâlı kendi dergisini çıkarıyordu.

Öbür koliler, özel yazışmalardan ziyade klasör doluydu. Rath şöyle bir göz gezdirince, arkadaşlarının yalnızca son ayların değil, son birkaç cari yılın dosyalarını toplayıp getirdiklerini fark etti. Lamkau'nun eşi diş biliyordu şimdi muhakkak.

Tam yakın tarihli dosyaları incelemek üzere bir sigara yakmaya hazırlanıyordu ki, yavaşça kapı tıklatıldı. Kirie fırlayıp kulaklarını dikti.

Rath şaşırmıştı. Yoksa Kronberg İnceleme Ekibi'nden bilgi mi getirmişti? Karısı öldüğünden beri son birkaç aydır o da mesaiye kalıp duruyordu çünkü.

Rath ses çıkmayınca, "Evet, buyrun," dedi.

Kapı yavaşça açıldı, ön büroya bir genç kadın girdi. Kirie derhal ona doğru koştu.

"Şube Müdürü Gennat gönderdi beni Komiserim."

Rath gözlerine inanamıyordu. Charly oracıkta öyle durmuş, saf bir manastır öğrencisi edasıyla yere bakıyordu. Belli ki gülmesini zor tutuyordu.

"Aslında," diye devam etti manastır öğrencisi, "yarın sabah gel-

mem gerekiyordu da, kendimi şimdiden tanıtayım dedim. Yarın cin çarpmışa dönersiniz sonra filan."

Elinde değildi, onu gördüğü an Rath bacaklarının arasında bir seğirme hissetmişti.

"Yaklaşın, yakından göreyim sizi. Diğer arkadaşlar maalesef ofiste değiller artık."

"Maalesef mi?"

Genç kadın söylenene uydu; bakışları hâlâ yerde, yanaştı. Rath yumuşacık bir hareketle çenesini tutup başını yavaşça yukarı kaldırdı; artık göz göze gelmişlerdi.

Sonra öptü onu, Charly öpücüğüne karşılık vermişti.

"Ama Komiserim," dedi.

Genç kadının takındığı rolde ısrarlı olması Rath'ın iyice aklını başından almıştı.

Sertçe, "Lütfen arkaya ofisime gelin," dedi; onu takip etmeden önce Charly'yi bir iki saniye izledi. Rath, peşinden gelmek isteyen Kirie'yi ön odaya kovdu. Köpek bozuldu, sepetine kıvrıldı.

Rath ofise girip kapıyı kapadı.

Birbirlerinin gözünün içine baktılar.

Charly adeta Rath'ın kafasının içinden geçenleri okumuştu.

Rath eğilip ensesini, o kendisinin de dayanamadığı noktayı öperken, "Ama burada olmaz," diyor, kendi protestosuna kendisi de inanmıyordu; nefesinin sıklaşmasından belliydi bu.

"Komiser adayısınız Fräulein Ritter, görünüşe bakılırsa eğitmeniniz şu anda benim."

Charly, Rath onu tekrar öperken içini çekerek, "Gereon, dur!" dedi.

Rath döndü ve genç kadının gözlerinin içine baktı. "Şefinim senin, artık bir kez olsun benim dediğimi yap! Hiç olmazsa ofiste!"

"Emredersiniz Sayın Komiserim!"

"Üst çekmecede bir anahtar var. Al onu lütfen ve kapıyı kilitle. Her ihtimale karşı."

Genç kadın denileni yapı "Şimdi ne yapayım Sayın Komiserim?"

Rath o arada perdeleri kapatmıştı; Charly'ye yaklaşıp dikkatli hareketlerle bluzunun düğmelerini açmaya başladı. Köprücük kemiğinden öpüyor, düğmeleri açarak yavaş yavaş aşağılara iniyor-

du. Charly kesik kesik nefes alıyor, içini çekiyordu.

"Senin nasıl bir şehvet erteleyici olduğunu unutmuşum," dedi.

Rath, "Bir ana kadar ama," dedi.

Önündeki genç kadını seyrederken, o anın o an gelmiş olduğuna kanaat getirdi.

11

Emniyet'in önünde durmuş, yukarı bakıyordu. Cinayet Masası'nın ofislerinin nerede olduğunu takriben biliyordu; yıllar önce birkaç kez bulunmuştu orada. Bir sürü memur çıkıyordu binadan; anlaşılan gündüz vardiyası sona ermişti. O iki adamın çıkmasını beklerken tren köprüsünün kemerlerinin gölgesine sığınmıştı.

Alexanderplatz'ın kalabalığında göze çarpmıyordu; onların kendisini tanımadığından da yüzde yüz emindi. O kadar insanın içinde muhtemelen algılamamışlardı bile onu.

Gözetleme noktasını terk etmeden önce iki sigara içimlik beklemişti. Kapıdaki bekçilere görünmeden Emniyet'e nasıl girileceğini biliyordu. Ana kapıdaki iki üniformalının haricinde avluda nöbetçi filan yoktu. Sadece kibarca selamlayıp, sanki içeride bir işin varmış gibi yapacaktın; böylece hiç dikkat çekmezdin. Enerjik adımlarla merdivenlere yöneldi, taş basamakları tek tek çıkıp birinci kata geldi ve üzerinde CİNAYET MASASI yazan cam kapının önünde durdu.

Koridor sakindi, kimsecikler yoktu; daktilo takırtısı bile duyulmuyordu. Bir dizi kapı ve ismin önünden geçti; hatta sık sık gazetelere çıkan ünlü Gennat ismini bile okudu. Sonunda da aradığı ismi buldu.

Kriminal Sekreter Gereon Rath.

Cebindeki maymuncuğu yokladı; bunu temin etmek için Alex'e gelmeden önce Kreuzberg'e gitmek zorunda kalmıştı.

Durup etrafına bakındı. Koridor hâlâ boştu. Kapıyı dinledi. İçerisi sessizdi. Ne daktilo ne de insan sesi geliyordu.

Göz ucuyla bir hareket gördü; cam kapı oynamış, koridora kısaca bir ışık vurmuştu. Birisi Cinayet'e doğru geliyordu; genç, za-

yıf bir kadındı bu. Soğukkanlılıkla kapıya arkasını dönüp, koridorda yürümeye başladı; fazla hızlı da gitmemeye çalışıyor, arkasına dönüp bakmamak için de kendisini zor tutuyordu. Kadın onu hayatta görmüş olamazdı; mesaiye kalmış salak sekreterin biriydi herhalde. Tuvaleti görünce içeri girdi. Kabinlerin hepsi boş gibiydi; bir tanesini açtı, kapıyı kilitledi ve tuvalete oturdu. Sessizliğe kulak verdi; bir musluk damlıyordu, bir de sanki dışarıda bir kapı açılıp kapanmıştı. Uzun bir süre hiç ses çıkmadı. Yine de biraz bekledikten sonra çıktı.

Koridor boştu. Kadın kimin sekreteriydi, hiçbir fikri yoktu; Komiser Rath'ınki olmasaydı bari. Ya Rath'ın da tam bugün mesai yapacağı tuttuysa? Ama öyle olsaydı onun o dakik çalışanları binayı terk etmezdi.

Kapıyı tıklattığında yanıt veren olmadı; tam cebinden maymuncuğu çıkarmak üzereydi ki, kapının kilitli olmadığını fark etti. Anahtarı tekrar ceketinin cebine koydu, bir kez daha tıklattı, ses gelmeyince kapıyı açtı.

Ön bürodaki yazı masasında gerçekten kimse yoktu; devam edecekti ki, kafasını hafif yana eğmiş ona bakan siyah köpeği gördü; herhalde içeri girdiğinden beri izliyordu onu. Ancak köpek ne hırlıyor, ne de dişlerini gösteriyor, sadece merakla bakıyordu. Ona rağmen geri geri çıkmaya karar verdi ve aynı anda bunun ne kadar yerinde bir karar olduğunu fark etti. Çünkü daha kapıyı kapatamadan it havlamaya başlamıştı. Sadece iki kez, o da kısa kısa havlamıştı ama çıkan ses kulak tırmalayıcıydı.

Etrafına bakındı, koridora çıkan olmamıştı. Akşam vardiyasındakilerin dışında herkes paydos yapmıştı. Ya vardiyası olanlar, ya da mesaiye kalan geri zekâlılar olurdu burada. Yani mesela şu şapşal Komiser Rath gibiler.

Bayağı şanslı sayılırdı, kendisiyle değil, yalnızca köpeğiyle burun buruna gelmişti. O da konuşamayacağına göre...

Az önce yaşadığı olay yüzünden ter içinde kalmıştı. Cinayet Masası'nı tekrardan dolaşmamak için dışarı çıkarken koridorun öbür ucundaki kapıya gitti.

Bir faydası olmuştu buraya gelmesinin; arayacağı yeri biliyordu artık.

12

Yarı giyinik vaziyette bir Overstolz paylaşırlarken Rath, "Bana hâlâ cevap vermedin," dedi. "Yoksa deminki bir cevap mıydı?"

Perdeleri çekince ofise tekrar gün ışığı girmişti. Mesai kanepesinde birbirlerine sımsıkı sarılmış, nefes nefese ve hülyalı bir şekilde ne kadar yattıklarını bilmiyordu. Kirie bir iki kez kısa kısa havlamıştı; bu da onu tekrar gerçekler âlemine döndürmüş, ona dışarıda kendisini bir köpek ve birtakım işlerin beklediğini hatırlatmıştı. Kalkıp giyinmişlerdi.

Charly, "Alçak adam, beni baştan çıkardın," dedi ve sigaradan bir nefes çekti.

"Asıl *sen* beni baştan çıkarmışsın gibi bir his var içimde."

"Tamam, tamam, ikimiz de suçluyuz."

"Mutabıkım Sayın Yargıcım... Ee, cevabın nedir?"

Charly bir nefes daha çekip sigarayı Rath'a verdi. "Şimdi değil," dedi. "Ayrıca burası yeri de değil."

"Friedrichstrasse'de çok güzel bir restoran var."

Rath'ın gerçekten de karnı acıkmıştı.

Charly, "Gereon," dedi, "şimdi değil."

"Peki ne zaman?"

"Pek yakında. Şu anda vaktim yok."

Rath saate baktı. "Saat dokuz pek yakında sayılır mı? Ya da on?"

"Sen ıslah olmazsın." Charly, sanki ajandası karşıdaki mahkeme binasının tepesindeki gökyüzünde yazılıymış gibi pencereden baktı. Birden gülümsedi. "On biraz geç benim için," dedi. "Ama dokuz olur."

"Harika. *Femina*'ya gidelim. Dans kıyafetini giy."

"O zaman hakikaten hemen çıkmam lazım." Son bir nefes çekmek için Rath'ın elinden sigarayı aldı. "Geç kaldım zaten." Bir öpücük verdi ve Rath'a kötü kötü baktı. "Şehvet erteleyicisi."

Anahtarı çevirdi. Kapı açılır açılmaz köpek içeri daldı.

"Siz ikiniz biraz beklerseniz iyi olur," dedi. "Saat ne kadar geç olsa da, Kale'de birlikte görülme riskini göze alamam."

"Köpek bunu şahsen üzerine alınabilir."

Charly omuz silkti ve çıktı. Rath, genç kadının arkasından dü-

şünceler içinde bakakaldı. Köpeğin de aynı şekilde Charly'nin arkasından üzgün üzgün baktığını gördüğü an gülmesi geldi.

Yarım saat sonra, Kirie ile birlikte Tiergarten'da yaptığı kısa bir gezintinin ardından Carmerstrasse'deydi. Planladığından daha önce gelmişti eve. Köpekle merdivenleri çıkarken adeta arsız bir neşe içerisindeydi.

"İyi akşamlar Bergner," dedi geçerken.

"İyi akşamlar Herr Rath."

Buraya taşındığından beri kapıcının onu selamlama şekli çok hoşuna gidiyordu. Kulağına birazcık *İyi akşamlar Müdür Bey* gibi geliyordu adamın dedikleri. Asansörde kendisini uzun zamandır ilk kez titr ve terfi gibi konuları düşünürken yakaladı. Şube müdürlüğünü hiç hayal etmiyordu ama başkomiserlik, yavaş yavaş artık elde etmesi gereken bir rütbeydi. Kriminal Komiser Rath'ın siciline epeydir görevi kötüye kullanma gibi bir suç eklenmiş değildi. En azından şeflerinin bildiği bir kötüye kullanma yoktu.

Her neyse, kocalık ve günün birinde belki ulaşacağı babalık gibi statüler, terfi şansını büyük oranda artıracak şeylerdi. Tabii Charly'nin önce evet demesi lazımdı ama nişanı Burg'da bir an önce duyurmak hiç de fena olmazdı. Hatta belki de nikâh şahitleri Gennat olurdu, kimbilir...

Eve girince şapkasını portmantoya asıp Kirie'nin tasmasını elinden bıraktı. Oturma odasına geçti, pencereyi açıp bir sigara yaktı ve dışarıyı seyretmeye koyuldu. Mis gibi yaz havası ve günbatımı görüntüsü moralini iyice yükseltmişti. Uzun zamandan beri ilk kez hayatla barışık olduğunu hissediyordu.

Telefon çaldı. Charly miydi yoksa? Kendisi de bir an önce hazırlansa iyi olacaktı.

"Telefon firması Rath, ben Rath," dedi neşeyle ve "r"leri yuvarlayarak.

"Ergenleşmeyi ara sıra aklından geçiriyor musun?"

"Paul?"

Paul Wittkamp en eski dostu, Köln'den kalan tek arkadaşıydı. Rath Berlin'e geldiğinde o sözde arkadaşlarının hepsi sırt çevirmişti ona; daha doğrusu daha Köln'deyken, basın onu topa tutup da Köln'ün tanınmış ailelerinden birinin kızı olan nişanlısı nişanı

bozduğunda iş arkadaşları kantinde başka masaya oturmaya filan başlamışlardı. Paul hep sadık kalmıştı ona. Rath Berlin'de de bir sürü insanla tanışmıştı ama Paul artık kırk yılda bir de görüşseler belki de tek hakiki arkadaşıydı.

"Fräulein Heller not yazmış, Berlin'den Herr Rath diye birisi aradı diyor."

"Evet ama ta ne zaman. Nasihate ihtiyacım var."

"Ben de nikâh şahidine ihtiyacın vardır diye umutlanmıştım. Geri döndü, değil mi?"

Paul, Charly ile tanışmıştı. Aslında Rath'a sakın kaçırma, evlen diyen de oydu. İki sene önceydi bu. O zamandan beri her görüşmelerinde bu evlilik mevzusu muhakkak açılmıştı.

Rath, "Prusyalılar işi aceleye getirmez, biliyorsun," dedi.

"Senin bu kadar uyuşuk olduğunu hiç fark etmemişim daha önce. Onunla tanışalı ne kadar oldu?"

"Çok iyi biliyorsun ne zamandır tanıştığımızı." Rath içinden, iyi ki Paul sırıttığımı görmüyor, diyordu. "Hiç beklemezsin ama yakında bu konuda sürprizlerle karşılaşabilirsin. Ama önce mesleki bir meseleyle ilgili yardımına ihtiyacım var."

"Şarap mı tavsiye edeyim? Kusura bakma, Wittkamp firması alkolikliğin eşiğinde dolaşan bekârlara şarap satmıyor."

"Kempinski'ye satıyor ama, değil mi?"

"Evet, yaklaşık iki yıldır. Berlin seyahatim daha dün gibi aklımda. Bana bir kurşun sıyırması, bir iki de morluğa mal olmuştu. Seni bir yerlerden kurtarmak zorunda kalmıştım çünkü. O arada gerçekten bir de Kempinski'yle sözleşme imzalamıştım."

"Önemi nedir senin için? Yani Kempinski'yle sözleşmenin?"

"Büyük. Sırf ciro açısından değil, nam için de. Kempinski'ye içki satmak, eski zamanlarda sarayın baş tedarikçisi olmak gibi bir şey. Ancak imparator da kral da kalmadığından şimdi artık başka referans müşterilerine gerek duyuyoruz. Kempinski de çok iyi bir isim, hem sırf Berlin'de de değil."

"Zor mu oraya kapağı atmak?"

"Şöyle söyleyeyim: Başka müşterileri kazanmak daha kolay. Onlar için en başta kalite geliyor, fiyat ondan sonra."

"Kempinski'de satın almada çalışanlar rüşvet yiyor mu?"

"Anlamadım?"

"Kararlarını etkileyici destek girişimleri söz konusu oluyor mu diyorum. Örneğin küçük hediyeler filan."

"Benim iş ilişkilerim konusunda ne düşünüyorsun bilmiyorum ama ben hayatımda öyle bir şey yapmadım."

"Öyle bir şey de söylemedim zaten. İhtimal dahilinde mi, onu merak ediyorum yalnızca."

"Prensipte herkesi satın alabilirsin. Ama malın kalitesinde iş yoksa hiçbir Kempinski satın alıcısı buna yanaşmaz. Zaten hemen ortaya çıkar, o kişi işinden olur."

"Diyelim bir keresinde kalitede sorun oldu ve bu ortaya çıkmak üzere; bu durumda ufak bir hediye söz konusu olabilir mi mesela? Adam bir de yemin billah bundan sonra bildik, alışılan kalite korunacak diye teminat veriyor."

"Gereon yeter, tamam; sana nasıl yardımcı olabilirim, gerçekten bilmiyorum. İnsanlar çaresiz kalınca nelere muktedir olurlar bilmiyorum. Kempinski satın alıcılarının buna tepkisi ne olur, onu da bilmiyorum."

"Kempinski gibi bir yerde bunun ortaya çıkması insanı muhakkak çaresizliğe sürükler, orası açık."

"Ancak şöyle ya da böyle şerefin iki paralık olur. Varsa tabii öyle bir şey."

13

Femina Bar, Nürnberger Strasse'nin hemen başında, Tauentzien'e yakın, zarif kıvrımlarıyla müthiş uzun bir cephesi olan büyük, modern bir binadaydı. Berlin'in en sosyetik semtiydi burası. Rath taksi şöförüne parayı verirken, altın sırmalı kırmızı üniformalı bir adam arabanın kapısını açıp Charly'ye elini uzattı. Rath akşamın pek ucuza çıkmayacağını bildiğinden, yanına bol para almıştı.

Durup sokağa baktı. Üç yıl önce birkaç yüz metre ileride, Wilmersdorf istikametinde, Behnke diye dul bir kadının mobilyalı kiraladığı evde oturmuştu. *Femina* o zamanlar henüz inşaat halindeydi.

Charly taksiden inince Rath'a bakıp gülümsedi. Üzerine hafif bir yazlık manto geçirdiği gece mavisi elbisesiyle harika görünüyordu. Rath, onun yanında acayip kaçmamak için yeni bir takım elbise almakla ne kadar iyi yaptığını düşündü. Charly koluna girdi. Rath, bir sürü modern cam kapıdan oluşan girişe kadar onlara refakat eden altın sırmalı görevlinin peşi sıra giderken onunla böyle gece çıkmış olmaktan aşırı gurur duyuyordu. Üst kısmında cephenin gerisi üzerinde karanlıkta kaybolan sıcak, aydınlık bir ışık halindeki geniş panoda neon lambalarıyla *Femina, Berlin'in Balo Salonu* yazıyordu.

Burası gerçekten de Berlin'in en revaçtaki mekânıydı. En ucuzu da değildi dolayısıyla. Sonuçta Rath genç kadına ona ne kadar değer verdiğini göstermek istiyordu. Bu ne kadar bütçesini aşsa da.

Takside fazla konuşmamışlardı; Rath, onun da en az kendisi kadar heyecanlı olduğunu hissetmiş, ama bunu iyiye mi kötüye mi yorması gerektiğini kestirememişti.

Üniformalı cam kapılardan birini açtı. Rath, Charly'ye göstermeden adamın eline bir beşlik sıkıştırdı; görevli de onları vestiyeri gösteren ve aynı şekilde bir beşlikle mükâfatlandırılan fuayedeki arkadaşına devretti. Rath, Charly parayı etrafa nasıl saçtığını fark etmesin diye elinden geleni yapıyordu. Üniformalı onlara büyük bir asansörün önüne kadar eşlik etti. Asansöre bindikleri anda Rath'ın aklına ister istemez *Haus Vaterland*'daki yük asansörü ve Herbert Lamkau'nun donuk bakışı geldi.

Çepeçevre bir balkonla çevrili koskoca bir balo salonuna çıktılar; her yer bol lameli rokoko taklidiydi; yani modern cepheye tamamen zıt bir görünüm hâkimdi. Üçüncü bir beşlikle de kendilerine en önde bir masa, bir de kibar, dikkatli bir garson tahsis edildi. Rath nihayet oturdular diye içten içe seviniyordu; bozuk para suyunu çekmek üzereydi çünkü.

Sahnedeki tutuk görünümlü ama hatasız çalan caz grubunun tınılarıyla pistte tek tük birkaç çift dans ediyordu. Rath önden bir şişe şampanya söyledi; Charly ise mönüyü incelemeye başlamıştı. Bayağı acıkmış bir hali vardı. Rath, genç kadın gözleri fal taşı gibi açılmış, dişlerinin arasından ıslık çalarak "Şu fiyatlara bak," der ve mönüyü kenara koyarken onu izliyordu.

"Sonuçta özel bir akşam."

Charly'nin kendisine attığı bakıştan Rath pek bir şey anlamadı. Birden, ona son günlerde azap çektiren o korkuyu duydu içinde yine.

Şampanya geldi, kadeh tokuşturdular.

"Neyin şerefine içiyoruz?" diye sordu Rath. "Bizim mi?"

Charly içmeden önce, "İlk başta bu akşama ve umarım dolu olan cüzdanına," deyip de gamzelerini gösterince, Rath onun çoktan kararını vermiş olduğunu, ancak cevabının basit bir evetten çok daha karmaşık olacağını anlamıştı.

Bir süre ikisi de hiç konuşmadan mönüye baktı.

Genç kadın, "Demek benimle evlenmek istiyorsun," diyerek, suratında hâlâ az önceki gülüşün kalıntısı, çantasından Juno paketini çıkartmaya çalıştı. "Başına ne işler açtığından haberin var mı?"

"Sanıyorum var," dedi Rath ve sigara tabakasını açtı. "Birlikte yeteri kadar alıştırma yaptık sonuçta."

"Evlilik sadece karılık kocalık görevlerinden ibaret değil."

"Böyle konuşmaya devam edersen sana şuracıkta saldıracağım."

"Cidden Gereon, günlük yaşantımızı nasıl tahayyül ediyorsun?"

Buyrun. O karmaşık Charly soruları başlamıştı işte. Bunu beklediği halde hazırda bir cevabı yoktu. Hem nasıl olsundu ki? Günlük yaşantıyı da, geleceğini de tahayyül etmiyordu, ikisini de yaşamak istiyordu, o kadar. Hem de onunla.

"Masaldaki gibi," dedi ve az önce tabakasından çıkardığı sigarayla havaya tümceyi yazdı: *"Onlar erdi muradına..."* Çakmağıyla önce onun Juno'sunu, sonra kendi Overstolz'unu yaktı. "Peki ya sen?" dedi. "Sen günlük yaşantımızı nasıl tahayyül edersin?"

Charly teklemedi. "Bütün gün mutfakta olmak, yüz tane çocuğa bakmak, evin erkeği akşam eve dönsün de, önüne yemek koyayım, onu şımartayım şeklinde değil."

Rath, "Pek sevecen değil söylediklerin," dedi. "Ama haklısın; ben senden çocuk istiyorum. Yüz tane değil belki ama şöyle birle üç arası..."

Charly'nin gülmesi geldi. "Asma yüzünü hemen. Hiç çocuk istemiyorum demedim. Ama şimdi istemiyorum! Önce mesleğimde ulaşmak istediğim hedefler var."

Garson gelip siparişleri aldı. Masada, Rath'ın bu akşam olmasını istediği romantik atmosferden gram eser yoktu. Konu sanki aşk, hayatlarının geri kalanını birlikte geçirme kararı değil, bir iş sözleşmesi filandı.

Charly tekrar yalnız kalana kadar bekledi. "Beni yanlış anlama," dedi, "çalışmak isteyip de kocası yasakladı diye çalışamayan kaç kadın var biliyorum. Ben de onlardan biri olmak istemiyorum."

"Yasaklamak değil de... Gelirim senin de çalışmanı gerektirecek kadar da kötü sayılmaz."

"Gereon, ben çalışmak istersem çalışırım, sen bana engel olamazsın! Çalışmama izin vermeyecek olursan anında boşanırım!"

Rath, suratındaki hiddet ifadesini görünce ona sarılmak istedi. Şampanya kadehini kaldırıp gülümsedi. "İçelim buna."

"Nasıl?"

"Yani seni doğru anladıysam, az önce evet demiş oldun. Buna içmeyeceğiz de neye içeceğiz?"

Charly bir an şaşkın baktı, sonra gene gamzelerini gösterdi. "Polislere de bir şey yutturmak zor."

Kadehini kavradı, tokuşturup içtiler. Derken Charly, Rath'ın elini tutup kahverengi gözleriyle yüzüne baktı. Rath o an, onun yüzünden ağarttığı ve bundan sonra da ağartacağı her bir saç telinin ona değdiğini düşündü.

Charly, "Ciddi söylüyorum," dedi. "Bunlar benim için önemli."

Rath başıyla doğruladı. Charly'yle her şey kolay olacak diye iddia eden olmamıştı. Zaten mesele bu da değildi. "Söz veriyorum," dedi ve gülümsedi. "Çalışmana hiçbir şekilde engel olmayacağım. Ancak..." Durakladı. "Yine de çocuk isterim senden... Bir ara."

Charly güldü ve gamzelerini gösterdi. "O kadar istiyorsan istersen yüz tane. Ama seni uyarıyorum! Ben yalnız kız doğururum. Onların da hepsi aynı benim gibi olur."

"Aman Allahım! O zaman bu konuyu bir kez daha düşünmemiz gerekecek."

"Hayır efendim! Yüzüğü de istiyorum şimdi!"

Rath cebinden küçük mücevher kutusunu çıkarıp açtı. "Sizinle evlenmek istiyorum Fräulein Ritter."

Charly sol elini uzattı, o da yüzüğü ustaca parmağına geçirdi. Tam gelmişti.

Genç kadın, "Alışıksın galiba," dedi.

"Biliyorsun ya." Kadehini kaldırdı. "Şerefimize. Şimdiye kadar kutladığım en güzel nişan törenine."

Charly yüzüğe yakından baktı. "Güzel olmasaydı kafana atardım şimdi. Ayıp ayıp."

"Olmaz artık. Resmen nişanlıyız." Rath şişeyi kovadan çıkardı ve kadehleri tekrar doldurdu. "Ama yine de bir kere duymak isterim."

"Neyi?"

"Neyi olacak? O küçücük sözcüğü, Evet'i."

"Onun nikâh dairesinde önemli olduğunu sanıyordum."

Bunu söylerken gülüyordu.

Aniden bir gürültü koptu. Arbede muhtemelen bir süredir vardı da, müzik bastırmıştı. İyi ki de bastırmıştı. Parça bitmiş, sonunda gittikçe azalan alkış seslerinin arasında bir adamın bağırış çağırışı duyulmuştu.

"Ben bira dedim mi bira gelecek, züppe herif!"

Rath arkasına döndü; en fazla üç masa ileride bir garson, elinde şarap mönüsü, kıpkırmızı bir suratla oturan, büyük olasılıkla olay çıkarmaya kesin kararlı bir müşteriyi sakinleştirmeye çalışıyordu. Yanındaki zayıf ve güzel genç kadın utancından yerin dibine geçmek üzereydi. Garson son derece uygar bir ses tonuyla konuşuyor, Rath söylediklerini bölük pörçük duyuyordu: " özür dilerim...", pisti tarafında şarap zorunluluğu...", bira servisi yalnızca balkonda..." Herif tekrar bağırmaya başlamıştı; artık bütün salon işitiyordu.

"Nerede ne ısmarlayacağımı siz mi tayin edeceksiniz? Ben müşteriyim, siz de garson. Hadi bakayım, getirin biramı! Kovalayayım mı yoksa sizi?"

Bu arada zarif giyimli, iri yapılı iki adam yavaş yavaş adamın masasına yaklaşıyordu. Garson usulca oradan ayrılıp diğer müşterilerle ilgilenmeye başladı; iki adam ise cazgırlık yapan adama sessizce bir şeyler söylüyor, büyük olasılıkla kendisine ufak ufak vestiyer jetonunu aramasını salık veriyordu.

Çığırtkan kaybettiğini daha anlamamıştı. Ayağa kalktı, kaslı adamlardan birinin koyduğu eli omzundan itti.

"Bu Allahın belası Yahudi lokalinde buna izin vermem! Bir Alman'a böyle davranmaya hakkınız yok!"

Yanılmıştı; kaslı adamların buna hakkı vardı. Mümkün olduğu kadar nazik şekilde adamı dışarı çıkardılar.

Apar topar asansöre sokulan çığırtkan daha kapı kapanmadan tekrar arkaya dönüp, "Hepiniz göreceksiniz gününüzü," dedi. "Yahudi ayaktakımı! Kendinizi bir şey sanıyorsunuz ama aldanıyorsunuz!"

Masada tek başına kalan kadın mahcubiyetle etrafına bakıyordu. Kısa bir süre sonra o da çantasını kapıp kalktı.

Müzik grubu nihayet notalarını yerleştirmiş, çalmaya başlamıştı. Olayı o âna kadar sessizce izleyen müşteriler sohbete devam ettiler. Dans pistinde, sanki hiçbir şey olmamış gibi yine hareket başladı.

"Belki bu da bir olasılık," dedi Charly.

"Ne?"

"Antisemitizm. *Haus Vaterland* sonuçta bir *Allahın belası Yahudi lokali*, o tatlı müşterinin deyimiyle."

"Cinayet nedeni olarak mı?" Rath omuz silkti. "Bilmem. Böyle adamlar Yahudilere küfür ettiklerinde o kadar ciddiye almayacaksın; hani bir Yahudi klübü Almanya şampiyonu olunca filan sinirleniyorlar ya mesela, onun gibi bir şey, öyle lafın gelişi konuşuyorlar işte."

"Bu antisemitizm. Bayern München şampiyon olduğunda, neden Hertha değil diye ben de kızdım; ama Yahudi klübü lafı etmiyorum."

"Ama iş lafı ediyorsun." Rath sırıttı. "Senin de *Bulle** olduğun anlaşılıyor. Göreve yarın sabah başlıyorsun."

"Kadın kriminal memuruna boğa demek pek yakışık almıyor sanırım."

"Ne diyeyim peki? İnek mi?"

"O da değil. Hayvan isimleri on yıllık evlilikten sonra lütfen."

"Tamam, tavşancık."

(*) Boğa, argoda polis memuru anlamında – ç.n.

"Öküz."

Rath güldü. "Gennat öğrenince ne yapacak, merak ediyorum," dedi.

"Neyi?"

"Nişanlandığımızı."

"*Haus Vaterland* soruşturması sürdüğü sürece bir şey gitmesin kulağına. Beni hemen Wieking'e geri gönderir yoksa."

Rath başıyla doğruladı. "Ama *Haus Vaterland* dosyası kapanır kapanmaz duyuralım."

"Tamam, söz." Charly ayağa kalktı. "Şimdi dans etmek istiyorum."

"Yemekten önce mi? Dam seçme ilan edilmedi daha."

"Sen nişanlısın. Alış artık buna."

Bunu söylerken ince kolunu uzatıp Rath'ın kendisine dans pistinde eşlik etmesini bekledi.

14

Yan masada Erika Voss takır tukur daktilo yazıyordu ama Charly gürültüden rahatsız olmuyordu. Sadece telefonda konuşurken öbür kulağını kapatıyordu, o kadar. Gereon ona ön büroda, sekreteriyle Kirie'nin yanında bir masa vermişti; konuklara ayrılan masaydı bu. Gereon'un ofisinde başka yer yoktu. Köpek, artık yeni elemanın masasının altında kıvrılıp uyuduğu için bozulan Voss'tan daha çok sevinmişti bu duruma. Gereon'un sekreteri önce köpeğin bu davranışına şaşırdığı kadar, büyük tezahüratla Charly'yi selamlamasını da tuhaf karşılamış, ancak sonra omuz silkmiş, umursamamıştı. Erika Voss, sadece bir kez, o da Charly telefonu isteyince pis pis bakmış, sonra hiç sesini çıkarmadan cihazı uzatmıştı.

"Ama telefon sizde kaldığı sürece çaldığında açın lütfen," demiş, Charly de cevap olarak sevimli bir şekilde gülümsemişti. Ondan mıydı bilmiyordu ama sekreter ondan sonra onu rahat bırakmıştı.

Evet, şu ayakları sallanan masada oturmuş, olan bitene hâlâ inanamıyordu.

Cinayet Masası'ndaydı yine; kimin aklına gelirdi bu? Hele ken-

disi hiç düşünemezdi. Böyle bir "atama" kırk yılda bir olacağından, Charly'yi sabah Şube'nin toplantısında gören mesai arkadaşları gözlerine inananamışlardı. Charly bu bakışlardan zevk almış, soruşturma ekibinin yanına ilişip konuşmaları izlemişti.

Vaterland soruşturma ekibi.

Direkt Gereon Rath'ın grubu. Gennat eski stenografıyla kriminal komiserinin arasında iş ilişkisinden daha fazla bir şeyler döndüğünü anlıyor muydu acaba? Eskiden çok sormuştu bunu kendine. Ama öyle olsaydı onun yanına göndermezdi herhalde. Yoksa tam da bu nedenden mi göndermişti?

Nitekim ne Gereon ne de kendisi ofiste de toplantıda da bir şey çaktırmamışlardı. Kale'de birbirlerine siz diyorlardı. Tuhaf bir şeydi tabii bu, bir akşam önce, hele bir gece önce yaşadıklarından sonra. Charly Gereon'da kalmıştı ama buna rağmen Alex'e birlikte gelmemişlerdi. Gereon Buick'le gelmiş, Charly metroya binmişti. Charly zamanında ofise girmiş, Gereon biraz geç kalmıştı. Charly ikinci seferinde sizli bizli olmak üzere bu sabah ona iki kez günaydın demişti.

Genç kadın, yeni iş arkadaşlarıyla beraberken dikkatli olmalıydı. Çok uzun zamandır tanıdığı Reinhold Gräf'e sen diye hitap ediyor, ama örneğin aynı soruşturma ekibinde birlikte çalıştığı Andreas Lange'ye hâlâ siz diyordu. Gereon Rath'la tabii senlibenliydi, buna rağmen ona siz diye hitap etmek zorundaydı. Erika Voss konusunda emin değildi, hangi hitap şekli usturuplu olurdu, bilemiyordu. Normalinde ona çoktan sen demeyi teklif ederdi de, yılışıklık olmaz mıydı bu? Komiser adayı olarak bir sekretere mesafe koyması gerekmez miydi?

Bu konuya çok da kafa yormamaya, onun yerine işine konsantre olmaya karar vermişti. Toy elemana tabii önce bir angarya iş verilmişti; Gereon'un onu kayıracak hali yoktu elbet. Onu, *Haus Vaterland*'daki adamı öldüren Tubocurarin adlı felç edici zehrin kaynağını araştırmakla görevlendirmiş, Reinhold Gräf de bunun üzerine masasına bu maddenin bulunabileceği kuruluşların uzun bir listesini bırakmıştı. Listede Latin Amerika ve tropik araştırma enstitüleri, birkaç da hastane yer alıyordu. Charly, bu maddeyle cinayet işleyecek birinin bunu asla legal bir kaynaktan temin etmeyeceğini

düşündüğü halde, emir emirdir deyip telefon maratonuna başladı. O kişi aslında zehri ya bir yerden çalmış ya da izinsiz üzerinde taşıyan birinden almış olmalıydı.

İki saatte Gräf'ın listesindeki bütün numaraları aramış, sonunda tahmini doğru çıkmıştı: hiçbir yerde hırsızlık ya da stoklarda esrarengiz kayıplar olmamış, Curarin deposuna dokunulmamıştı.

Charly'nin gözü haldır huldur tuşları döven ve yeni iş arkadaşını hiç kale almayarak cezalandıran Erika Voss'a kaydı. Muhtemelen az önce her aceminin yaptığı klasik hatayı yapmış, bir süre meşgul olması için kendisine verilen işi çok çabuk halletmişti. Ama şimdi kafayı buna takamazdı; işe yarayacak bir şey yapmak istemişti, öyle otursa mıydı? Yeni bir görev versinler diye içinden dua ediyordu.

Erika Voss, Charly'nin uzattığı telefon cihazını uzaktan gülümsemeyi andıran bir yüz ifadesiyle geri aldı. Charly kolunun altında adres listesi, ara kapıyı tıklattı.

Lange ve Gräf bir masanın üzerindeki içi dosya dolu bir kolinin başında bir şey konuşuyorlardı; dosyalardan birkaçı koliden çıkarılıp açılmıştı. Gereon telefondaydı; onu görünce kısaca tek kaşını kaldırdı. Charly ona bakmadı; bundan gizli bir zevk de almıştı. Onunla ilgilenmiyor görünüp masasının önünden geçerken kimse görmeden eline dokunmak hoşuna gidiyordu. Bir gün önce bu ofiste neler olduğunu hiç aklına getirmese iyi olacaktı, yoksa Gereon'u kravatından tuttuğu gibi masasından kaldırıp bulduğu ilk temizlik odasına sürüklemesi an meselesi olurdu.

Dosyaların bulunduğu masanın başında durup boğazını temizledi.

"Bir şey bulamadım," dedi. "Hastaneler ve Güney Amerika araştırmacılarıyla bir yere varamayacağız."

Kriminal sekreterler kafalarını kaldırıp şaşkınlıkla bakakaldılar; onların o bakışına komiser adayı şaşırdı. Beyler gerçekten "acemi"yi en az öğle tatiline kadar meşgul edeceklerini düşünmüşlerdi. Onlar bir şey demeden Charly devam etti.

"Bildiğimiz illegal uyuşturucu kaynaklarını tek tek dolaşıp belirli bazı sorular yöneltmeyi öneriyorum." Etrafına bakındı, kimseden ses çıkmayınca, "Narkotik Şube'yle görüşeyim mi, ne dersiniz?" dedi.

Reinhold Gräf hâlâ trene bakar gibi bakıyordu; Charly'nin gülmesi gelmişti.

"Bitirdiniz mi?" dedi inanmaz bir ifadeyle; yanına çarpı işareti konmuş telefon numaralarına bakıyordu. "Tubocurarin konusunda hiçbir yerde usulsüzlük çıkmadı yani, öyle mi?"

"Yok. Hepsi stokları kontrol edip bana döndü. Verilen bilgilere güvenebiliriz bence. Bunların hepsi ciddi kuruluşlar."

"Anlıyorum," dedi Reinhold. "Şimdi de ciddi olmayanlara bakmak istiyorsun."

Telefon konuşmasını bitiren Gereon, listeye göz atmak için ayağa kalktı.

"İyi çalışmışsınız Fräulein Ritter," dedi ve başını takdirle salladı. "Narkotik Şube fikriniz de çok iyi. Ancak hemen resmi yollardan gitmeniz gerekmiyor; bu yol bazen engebelidir Emniyet'te." Hindenburg'un olmazsa olmaz portresinin asılı olduğu duvara işaret etti. "Birkaç ofis ileride Dettmann var. Bize daha iki ay önce Narkotik'ten geldi, belki onun aklına bir fikir gelir. Sokağı çok iyi tanıdığı söyleniyor. Bu iş kısa yoldan halledilmezse resmi yola hâlâ başvurulabilir."

Son cümleyi öyle bir babacan ve bir öğretmen edasıyla söylemişti ki, Charly yüz kaslarını kontrol etmekte zorlandığını hissetti. Allahtan o anda Erika Voss kapıdan kafasını uzattı ve dikkatler o tarafa yöneldi.

Sekreter, "Komiserim?" dedi ve gözlerini odada gezdirirken her zamanki gibi Charly'yi yok saydı. "Şube Müdürü Gennat sizinle görüşmek istiyor."

"Müdür Bey'e söyleyin, beş dakikaya kadar geliyorum."

Sekreter çıktıktan sonra Charly Gereon'a gülümsedi. "Verdiğiniz tüyo için teşekkür ederim," dedi. "Dettmann mı demiştiniz? Tam nerede ofisi?"

"Bekleyin, ben gösteririm size yolu. Zaten Gennat'a gidiyorum."

O açıklamayı yapmasa da olurdu dedi Charly içinden, laflar ağzından biraz gayretkeş, biraz zoraki çıkmıştı. Ama iş arkadaşları bir şey fark etmemişti; kendisi de bir komiser adayından beklenen yapıp, tevazuyla başını salladı.

Birlikte dışarı çıkarken Lange ve Gräf gene dosyalara dalmış-

lardı. Erika Voss kafasını daktilodan kaldırmadı ama, komiserinin komiser adayıyla beraber çıkmasının gözünden kaçmadığından Charly emindi.

Gereon, "Ben Fräulein Ritter'e Dettmann'ın ofisini göstereceğim," dedi. "Sonra da Gennat'ın yanındayım."

Voss başını salladı ama hiç istifini bozmadan daktiloda yazmaya devam etti.

Bürodan çok ciddi bir surat ifadesiyle çıkan Gereon Charly'nin arkasından kapıyı kapattı. Koridorda bir an göz göze geldiler; Charly'nin gözü biraz aşağıya kaydı.

"Oh," dedi. "Ben miyim buna sebep?"

Gereon bir şey demedi, etrafa bakındı. Şanslarına koridor boştu. En uçta, cam kapının önünde birkaç kişi duruyordu ama onlar da o kadar uzaktaydılar ki, oradan bir şey seçemezlerdi. Belki bir adamla bir kadın bir büronun önünde duruyor derlerdi, o kadar.

"Bana Dettmann'ın ofisini göster," diye fısıldadı Charly. "Burada daha fazla kalırsak salya sümük vedalaştığımızı zannedecek millet."

Gereon, "Charly, acilen bir çare bulmak zorundayız. Bu böyle devam edemez," dedi ve yürümeye başladı.

"Sen kendini işine versen."

"Birazdan Gennat'ın yanındayım, zorluk çekmem o konuda." Durdu ve bir kapı gösterdi. "Dettmann'ın bürosu bu. Vatandaşın çok sempatik olduğu söylenemez ama on yıl Narkotik'teydi işte. Bu şehirdeki kaynaklar konusunda bir şey söyleyebilecek biri varsa, o da o."

"Tamam," dedi Charly. "Durumun nasıl?"

Gereon, "Geçti, daha iyi," dedi ve ardından onu öyle ani bir şekilde öptü ki, genç kadın bir an korktu. Ama sonra kendini bıraktı, başka türlüsü de elinden gelmezdi zaten.

Tekrar gözlerine baktığında Gereon'un küçük çocuk gibi sırıttığını görüp arkasını döndü. Az önce cam kapının orada duran meslektaşları gözden kaybolmuştu, koridor bomboştu.

Gereon, "Fırsatı ganimet bileceksin," dedi ve öbür yöne, Buda'nın bürosunun olduğu tarafa yöneldi. Haklıydı. Bir çare bulmaları şarttı.

Kriminal Komiser Harald Dettmann'ın ofisi gerçekten de Gereon Rath'ın iki ofis ötesindeydi. Charly çantasından aynasını çıkartıp rujunu kontrol etti; kapıyı tıklattı, cevap gelmeyince yavaşça içeri girdi. Dettmann'ın ön bürosunda kimse oturmuyordu. Ara kapı açıktı. Charly içeri süzüldü. Masada, atletik, saçları yeni yeni açılmaya başlamış, otuzlu yaşlarının sonunda bir adam oturuyordu. Odadaki diğer masa boştu.

Charly açık duran kapıyı tıklattı, adam kafasını kaldırdı.

"Kriminal Komiser Dettmann olmalısınız," dedi. Charly içeri bir iki adım daha attı; neşesi hâlâ yerindeydi.

Dettmann, "Ta kendisi," diyerek ayağa kalktı. "Buyrun, buyrun girin."

Charly denileni yaptı.

Dettmann abartılı rahat bir tavırla masanın kenarına oturdu. "Kiminle müşerref oluyorum?"

"Charlotte Ritter, komiser adayıyım. Affedersiniz, siz bu sabah toplantıda yok muydunuz?"

"İşim vardı." Dettmann genç kadını baştan aşağı süzdü. "Bir şey mi kaçırdım?"

"Yok, ben bir cinayet vakası soruşturmasında görevliyim de..."

"Cinayet vakası." Dettmann bir sigara yaktı. "G Şubesi'nin böyle işlere de baktığını bilmiyordum."

Charly, "Şu aralar Komiser Rath'ın *Vaterland* soruşturma ekibindeyim," dedi mümkün olduğu kadar sakin görünmeye çalışarak. "Tubocurarin denen uyuşturucu ve bu maddenin Berlin ve yakın çevresinde olası illegal kaynakları konusunda acilen bilgiye ihtiyacımız var."

"Demek öyle," dedi Dettmann.

"Bana yardımcı olabilirsiniz diye düşünmüştüm."

"Rath neden gelip kendisi sormuyor?"

"Komiser Rath bununla *beni* görevlendirdi, o yüzden siz de *benimle* yetinmek zorundasınız."

"Komiser adaylarına, bu gibi durumlarda Narkotik Şube'ye başvurmaları gerektiği öğretilmiyor mu? Ben cinayet masasıyım."

İki meslektaş arasında geçen bu konuşma felaket şekilde çıkmaza sürükleniyordu. Ancak Charly tınlamadan devam etti. Öy-

le kolay sırtı yere gelmezdi onun; boşuna mı Moabit'te büyümüştü?

"Kısa yol diyelim," dedi ve gülümsemeye çalıştı; ancak Dettmann'ın yüz ifadesinde milim kıpırdama olmadı. "Başka bir şubeye gidene kadar... Dedim ki, şuracıkta, meslektaştan meslektaşa..."

"Demek öyle. Meslektaştan meslektaşa..." diye araya girdi Dettmann. "Sen dalga mı geçiyorsun?"

"Anlamadım?"

"Hakikaten bir sekreter parçasına benzer bir halim mi var?"

"Ne demek istediğinizi anlama..."

"Kızım sen Gennat'ın sekreteri değil miydin? Bana meslektaş diyor bir de..."

"Sizin deyiminizle bir sekreter parçası değil, G Şubesi'nde komiser adayıyım; şu anda da A Şubesi'nde görevliyim. Sizi benimle bu şekilde laubali konuşmaktan da menederim!"

"Menedersin, öyle mi? Ooo..."

Dettmann Charly'yi tepeden tırnağa süzdü; uzun uzun bacaklarına baktı.

"Bak kızım," dedi sonra, sakin ama dolambaçsız. Konuşurken o kadar öne eğilmişti ki, traş losyonu ve ağız kokusu duyuluyordu. "Hangisininkini daha sık ağzına aldın, Böhm'ün mü, Buda'nın mı, onu bilmem de, bildiğim tek şey var: Senin bana hiçbir şey söylemeye yetkin yok."

Charly kulaklarına inanamıyordu. "Ne dediniz?"

"Sen ne duydun bilmiyorum."

"Bana sen demeyi bırakın! Buna izin verdiğimi hatırlamıyorum."

"Senin izin vermen gerekmiyor. Hem de hiçbir şey için, anlaştık mı? Hele bu büroda, asla. İlla canın emir vermek istiyorsa, karı grubuna gidersin, belki onlara laf geçirebilirsin. Hadi uza şimdi, benim işim var."

Bunu söyleyip masasına oturdu ve Charly'ye başını kaldırıp bir kere bile bakmadan bıraktığı yerden önündeki dosyayı incelemeye devam etti.

Charly ağzı açık, öyle kalakalmıştı. Aklından ilk geçen, küstah herife gidip bir tane çakmaktı; ama mantığı onu frenledi. Kariyeri-

ni teşvik edecek bir hareket olmazdı pek. Ama aklına başka bir şey de gelmiyordu; hazırcevaplığı başaramamıştı. Onun için de sudan çıkmış balık gibi nefes almaya çalışarak oracıkta öyle duruyordu.

Dettmann, "Daha ne var meslektaş hanım?" dedi ve öyle pis sırıttı ki, genç kadının tamamen nutku tutuldu. "Sizinle işim bitmişti sanıyordum."

Siz diye hitap ediyordu ona yine. Charly onun öyle oturup sırıttığını görünce bir anda, Harald Dettmann'ın az önce sarf ettiği ifade ve çirkin hakaretleri üçüncü bir kişiye karşı her an çok rahat inkâr edebileceğini düşündü. Kendisine, yani bir komiser adayına kim inanırdı? Hangisinin anlattığı kale alınırdı? Yakasındaki rozete bakılırsa Dettmann bir de Prusya polis memurları teşkilatı Schrader Derneği üyesiydi. Dolayısıyla emniyet müdürünün lojmanından gümüş kaşık filan yürütmediği sürece bu çatı altında ona kimse bir şey yapamazdı.

Charly bu sırıtan Dettmann'a artık daha fazla zafer duygusu yaşatmak istemiyordu; kendi düştüğü aciz durumu da daha fazla görsün istemiyordu. Hiçbir şey söylemeden dönüp kapıdan çıktı; gayriihtiyari çarptı kapıyı. Ön bürodan geçip koridora çıktı. Ne yapacağını, nereye gittiğini bilmiyordu.

Düşündükçe kafasında gerçekdışı haline gelen olayı birisine anlatıp anlatmayacağından bile emin değildi. Rüya mıydı bu yoksa?

Ancak öfkesi ona kesinkes olayın olduğunu söylüyor, utancı daha da açık bir dil konuşuyordu. Dettmann'ın arka arkaya yaptığı küstahlıklardan utanması gereken kendisiymiş gibi. Evet, gerçekten utanıyor, bunun farkına vardıkça da daha çok hiddetleniyordu.

Kendisini birden A Şubesi'nde çalışan sekreterler ve stenograflar için öngörülmüş kadınlar tuvaletinde buldu. Şansına hiç kimseyle karşılaşmadı. Lavaboların olduğu alan bomboştu; öğle paydosunda, kadınlar rujlarını tazelemek istediklerinde dolardı yine. Charly bir kabine girip klozete oturdu. Gözyaşları dökülmeye başladı; tutamıyordu artık. Öfke gözyaşlarıydı bu. Tuvaletin kapısına bir tekme vurdu ama bu da bir işe yaramadı; gereksiz bir gürültü oldu, ayağı acıdı, o kadar.

Dettmann; Allah belasını versin o göt herifin!

Aslında onu en fazla kızdıran, adamın o korkak aşağılamalarının

yerini bulması, onu yaralamış olmasıydı. Hem de tam ayaklarının yerden kesildiği, Berlin polis teşkilatının tam değerli bir parçası olduğuna inandığı bir anda.

Ayakları yere basmıştı yine; gerçeklikle yüzleştirilmişti. Gerçek de şuydu: Bir kadın, kriminal poliste bir hiçti; kariyerine destek olacak bir dernek üyeliği ve kirli fantezileri olan her ipini koparmış kriminal komiser, kadına sonuçlarından korkmasına gerek kalmadan istediği pisliği yapabilirdi.

15

Gennat'ın odasındaki aşınmış yeşil kanepede oturan Rath'ın önünde koskoca bir pasta yığını duruyordu. Kendi nasibine küçük, kupkuru bir fındıklı kek düşmüştü; Gennat ise frenküzümü pastası yiyordu. Gennat'ın sekreteri Trudchen Steiner taze kahveyle içeri girince buna en çok sevinen Rath oldu; fındıklı kekten ağzı kupkuru olmuştu çünkü.

Gennat, "Sabahki performansınız çok etkileyiciydi," dedi ve çatalını pastaya batırdı. Rath toplantıda, kendi aralarında *Vaterland vakası* dedikleri yeni olay konusunda bilgi vermiş, Gennat'ı en fazla kan analizi sonuçları ilgilendirmişti.

"Şu Kızılderili ok zehrinin kaynakları konusunda bir ilerleme var mı?"

"Onunla Frau Ritter ilgileniyor. Ancak hastane, üniversiteler ve şehrin tanınmış Latin Amerika araştırmacılarını kesin olarak dışlayabiliriz. Hanım meslektaşımız, Narkotik Şube Müdürlüğü ekiplerinin yardımıyla illegal uyuşturucu kaynaklarını kontrol etmeyi öneriyor."

"Genelde nasıl, memnun musunuz çalışmasından?"

"Çok." Rath fındıklı kekini bir anda yuttu. "Frau Ritter işinde çabuk ve güvenilir."

"Değil mi? A Şubesi için bir kazanım olabilirdi ama onu Frau Wieking'den ancak vakadan vakaya ödünç alabilirim." Gennat başını iki yana salladı. "Aslında kadın kriminal polisinin varlığına sevinmeliyim."

Rath, "Vakanın gidişatının yanında bizi özellikle gerekçe arayışı meşgul ediyor," diyerek devam etti. Burada da ana çıkış noktamız, cesedin üzerinden çıkan bin mark."

"Bu kadar çok paranın bir açıklaması yok mu hâlâ?"

Rath başıyla hayır dedi. "*Vaterland*'da ödemeler nakit yapılmıyor. Lange ve Gräf, Lamkau'nun yaptığı son tura bir anlam vermeye çalışıyorlar. Şef o sabah mal dağıtımını neden kendisi üstlendi sorusuna verilecek bir cevabımız yok hâlâ."

"Ama bir tahmininiz vardır..."

"Belki o para *Haus Vaterland*'da birisine rüşvet olarak verilecekti, satın almada çalışan bir kişi olabilir bu. Lamkau en önemli müşterilerini, özellikle de piyasadaki namını kaybetmek üzereymiş. Kempinski'nin tedarikçisi olmak, eski zamanlarda sarayın tedarikçisi olmak gibi bir şeymiş."

"Ama yine de cinayetin başka bir nedeni olsa gerek. Rüşvet alacak kimse, neden adam öldürsün?"

"Belki işin içinde bir şantaj vardı."

"Peki para neden hâlâ Lamkau'nun önlüğündeydi?"

Rath omuz silkti. "Üzerinde durmamız gereken noktalardan biri bu. *Haus Vaterland*'da sahne arkasında birtakım kirli işlerin dönmüş olduğu açık. Halen de dönüyor olabilir. Ve bunların da muhtemelen Lamkau ve ölümüyle bir ilgisi var." Kek tabağını masaya geri koydu. "Ayrıca, Lamkau'nun katilinin polis geldiğinde hâlâ binanın içerisinde olduğundan yola çıkıyoruz; yani listemizde olan biri. Sorgular pek bir şey getirmedi ama..."

Fındıklı keki zar zor mideye indiren Rath, tabağına bir parça Sacher pastası koyan Gennat'a dehşetle baktı.

"Teşekkür ederim Müdür Bey," dedi. Bir *yok, almayayım* çıkamamıştı ağzından.

"Devam edin."

"Sanıyorum, incelememiz gereken oldukça dar bir çevre. O yüzden, söz konusu olabilecek tüm çalışanların, birtakım tıbbi uzmanlık bilgilerine ulaşmak isteyip istemediklerine bakmakta fayda görüyorum. Bunu *Haus Vaterland*'da çalışmaya başlamadan önce de yapmış olabilirler, boş zamanlarında Kızılhaç'ta filan da."

"Öldürücü enjeksiyondan mı bahsediyorsunuz?"

Rath başıyla doğruladı. "Doktor Karthaus'a bakılırsa, boyun damarına isabet ettirmek öyle herkesin harcı değilmiş. Tubocurarin'in ne menem olduğunu da pek kimse bilmezmiş." Çatalıyla bir parça Sacher pastası alarak, bir cesaret başlamaya karar verdi. "Bu durumda gizli bir soruşturma iyi olur diye düşünüyorum Müdür Bey," dedi. "*Haus Vaterland*'a, şüpheli kişileri işyerinde izleyecek birini sızdıralım."

Gennat başıyla onaylayarak, "İyi fikir," dedi. Rath rahatlamıştı.

"Sizin de böyle düşünmeniz sevindirici Müdür Bey." Rath elindeki çatalla pastayla oynuyordu. "Belki bu iş için bana bir iki adam daha tahsis edebilirsiniz..."

"Maalesef şu anki kapasitemiz buna elvermiyor."

"Sorun şu," dedi Rath. "Lange de, Gräf de, haliyle ben de, *Haus Vaterland*'a kriminal polis olarak girip çıktığımız için biz orada tanınırız. Diğer taraftan büyük mutfağın ihtiyacı olan beceri ve yeteneğe de sahip olacak bir arkadaş gerekiyor."

"Roeder arkadaşımız tanınmamak için eskiden takma sakal takıp çalışırdı."

"Roeder arkadaşımız artık polis teşkilatında değil."

Erwin Roeder, birkaç yıl önce yazarlık kariyeri uğruna polisliği bırakmıştı. Bir de tebdili kıyafet gayet ciddi fotoğraflar çektiren ve kendi deyimiyle şef kriminologluğu kendinden menkul bu zatın giydikleri Köln'de karnaval kostümü olarak bile ciddiye alınmazdı herhalde.

"Haklısınız," dedi Gennat. "Takma sakal filan bu durumda uygunsuz olur."

"Belki elinizden bir şey gelir. Bir kişi bile olsa işime yarar. Başka şubelerle olan iyi ilişkilerinizi devreye soksanız?"

"Size Frau Ritter'i verdim ya, bundan fazlası elimden gelmez." Gennat'ın sesi beklenmedik bir biçimde sert çıkmıştı. Rath susup pastasına konsantre olmayı yeğledi.

"Aslında düşünüyorum da," diye devam etti Buda, "ihtiyacınız olan fazladan eleman o olamaz mı? Charly'ye şimdiye dek hep masa başı işleri verdiniz, öyle değil mi? *Haus Vaterland*'da bir görevi olmadı henüz."

Rath, Sacher pastasıyla meşgul olduğu için hemen cevap vere-

memiş, bu da işine gelmişti. Öyle bir şey aklının ucundan geçmemişti ama Gennat fikirden çok hoşlanmışa benziyordu.

Buda, "Kadınlar o kadar şüphe çekmez," dedi. "Kimse onun polis olabileceğini düşünmez. Ayrıca Charly daha önce de bir gizli soruşturmada yer almıştı, başarılıydı da çok."

"Hatırladığım kadarıyla tehlikeliydi de."

"Bu işler her zaman tehlikeli olabilir. Ritter kendini korumasını bilir. Bu arada gizli soruşturma fikrini siz attınız ortaya!"

Evet, dedi içinden Rath. *Ama fazladan adama ihtiyacım olduğu için.*

"Orası öyle de..."

"Orası öyle de'si falan yok! Fikir iyi, siz şimdi Ritter'i *Vaterland*'a ne şekilde sızdırırsınız, ona kafa yorun! Böylelikle aksiyona izin çıkmıştır."

Rath, içinden *Haus Vaterland*'a iş başvurusu yapmasını önerdiğinde Charly nasıl tepki verir acaba diye soruyordu. Ancak Gennat'ın surat ifadesine bakılırsa geri adım atmak artık pek mümkün görünmüyordu. Buda, servis tabağındaki ikinci frenküzümü pastasına el atmış, sanatçı hüneriyle onu kesmeye koyulmuştu. Şube müdürü ağzındakini zevkle çiğnerken, Rath da fırsattan yararlanıp Sacher pastasını tırpanlamaya uğraştı. Gennat'ın yanındayken tabağında pasta bırakmayacaktın, yazılmamış bir kanundu bu. Şişkonun bunu kendisine hakaret kabul ettiğini söylerlerdi.

"Sizinle bir mesele daha konuşmak istiyorum," dedi Gennat sonunda, "şimdilik aramızda kalması gereken bir şey. Konu, bu vakada bir seri katille mi karşı karşıya olduğumuz."

Seri katil lafını duyunca Rath'ın yüreği ağzına gelmişti. Sabırsız medya daha Fantom olayında peşini bırakmamıştı; yeni vakasında tekrar aynısını yaşamak istemiyordu. *Seri katil.* Kavram Gennat'tan çıkmıştı ve çoğunlukla problem demekti. Soruşturma biraz durgunlaştı mı gazeteler hemen abayı gösterir, polisin beceriksizliğinden söz edip halkta müthiş bir korkuya yol açardı; bu korkunun isteriye de dönüştüğü az rastlanan bir şey değildi.

Buda pasta çatalıyla masanın üstündeki dergiye işaret etti. Rath, *Kriminalist Aylık Dergi*'yi tanımıştı hemen. Gennat'ın da arada yazı yazdığı, düzenli çıkan bir yayındı bu. Gennat bir aralar polisin

tesadüfen ağına düşen o *Düsseldorf Vampiri* Peter Kürten hakkında makaleler yazmıştı.

Buda, "Daha dün sabah," diye devam etti, "siz cinayet olayındaki tuhaflıklardan bahsederken, dergide birkaç hafta önce okuduğum bir makale geldi aklıma; benzer bir vaka anlatılıyordu orada da." Dergiyi alıp gözlüklerini taktı. "O yüzden tekrar okudum; gerçekten de bizim vakayla..." Gennat dergiyi açıp dikkatle bakarak, "...Dortmund'daki Wawerka vakası arasında şaşırtıcı benzerlikler var. Orada da kapalı bir mekânda boğulma sonucu ölüm söz konusu ve buna hiçbir açıklama getirilememiş."

"Lamkau'nunki boğulma değil."

"Wawerka'nınki de değil belki. Dortmund'daki adli tıp bizimki kadar iyi midir, o da bilinmez. Her neyse, dün sizin konuşmanız sırasında o geldi aklıma." Gennat dergiyi Rath'ın önüne sürdü. "Siz de bir okuyun, kendiniz karar verin."

Rath, Buda'nın tekrar doldurmayacağı umuduyla pasta tabağını sehpanın üzerine koydu ve dergiyi aldı. İçinden, *belki bu tip yayınları düzenli bir şekilde okumalıyım* deyip, aşırı ilgiliymiş havalarda dergiyi açtı. "Demek Dortmund," dedi. "Peki oradaki arkadaşların soruşturması bizden ileride mi?"

"Maalesef değil." Gennat başını salladı. "Dosya rafa kaldırılmış. Her halükârda birçok şey birbirini tutuyor. Plenumda bunu dillendirmek istemedim. Biliyorsunuz, bazı meslektaşlarımızın basınla ilişkisi gereğinden sıkı." Bunu söylerken Rath'ın gözlerinin içine baktı. Gennat, komiserinin başkent medyasıyla ilişkilerinin iyi olduğunu biliyordu. "Gazeteler herhangi bir şekilde seri katil lafını duyarsa medyada yer yerinden oynar. Size anlatmam gerekmiyor bunu, siz de bilirsiniz kendi deneyimlerinizden."

"Evet Sayın Müdürüm."

"Her neyse, öyle bir hayhuyu bu sefer kaldıramayız. Zaten doğru iz üzerinde olup olmadığımızı da bilmiyoruz daha. O yüzden bu araştırmayı da gizlilik içerisinde sürdürmenizi rica edecektim."

"Ama iki cinayet mahalli arasındaki mesafe teorinizle çelişmiyor mu? Berlin ve Dortmund, arada en az beş yüz kilometre var."

"Otoyoldan giderseniz dört yüz doksan. Trenle altı buçuk saat."

Gennat etkilenmişe benzemiyordu. "Haklısınız, normalde seri katiller belirli bir çerçevenin dışında hareket etmez. Ancak elimizde birbiriyle alakalı olabilecek yalnızca iki olay var. Belki daha çoktur da, biz bilmiyoruz. Ya da henüz göremediğimiz bağlantılar var. Bağlantılar belki mekânsal, ama belki de değil."

"Tek ve bir katilse, muhtemelen Berlinli değil, Dortmundlu."

"Veya başka yerli. Ya da gezgin. Nerede konaklıyorsa orada harekete geçiyor."

"O zaman Prusya'da benzer vakalar var mı, yok mu, ona bir bakalım."

"Çok doğru Komiser Bey, aynı fikirdeyim." Gennat ikinci frenküzümü pastasını da halletmişti; ancak ne kendisinin ne de misafirinin tabağını doldurdu. Bu, makam ziyaretinin sona erdiğinin işaretiydi. "Ben de o yüzden büyük şehirlerdeki emniyet müdürlüklerine, eyalet kriminal dairelerine ve zaptiyeye haber saldım, herhangi bir yerde benzer bir vaka varsa, kaçırmayalım diye."

"Teşekkürler Sayın Müdürüm." Rath dergiyi rulo yapıp ayağa kalktı. Tam kapıdayken, "Bir sorum var," dedi. "Dortmund'daki maktul, o da mı gastronomi branşından? Ya da o da mı Lamkau gibi asansörde bulundu?"

Gennat başını iki yana salladı. "Adam Zollern maden ocaklarında işçiymiş. Lojmandaki yatağında ölü bulunmuş."

16

En azından Charly'ye hemen söylemesi gerekmemişti. Rath adamlarının yanına geri döndüğünde genç kadın daha gelmemişti; bir saat önce ofisi birlikte terk etmişlerdi, ondan bu yana haber yoktu kendisinden. Dettmann'ın ofisine gitmiş olsa o kadar uzun sürmezdi. Rath bir sigara yakıp, iş arkadaşları onu kayırdığı izlenimine kapılmasın diye döndüğünde ona göstermelik de olsa çıkışıp çıkışmamayı düşündü. Her halükârda, soruşturma ekibini yapacakları konusunda bilgilendirmeye hacet görmemesini öyle geçiştiremezdi. Kimseye bir şey söylemeden Narkotik Şube'ye gitmiş ola-

bilir miydi? Böyle şeyleri Rath'a bıraksa daha iyi olurdu. Millet erkek komiser adaylarını bile ciddiye almıyordu, bir kadın komiser adayını hiç takmazlardı.

Gräf, "Görüşme nasıl geçti Buda'yla?" diye sorunca birden düşüncelerinden sıyrıldı.

"Şube Müdürü Gennat maalesef bize daha fazla adam veremiyor; öte yandan bir kriminal polis mensubunu *Haus Vaterland*'a mutfak yardımcısı olarak sızdırmamızı istiyor. Gizli soruşturma!"

"Bir bu eksikti." Gräf fikirden pek hoşlanmamıştı. "Sebze ayıklayacağız bir de şimdi yani..."

Lange, "Kazanacağımız para cebimize kalacaksa düşünülebilir," dedi. "Bizim maaşlarla bir ek gelir her zaman iyidir."

"Biz üçümüz zaten söz konusu olamayız, çalışanlar yüzümüzü tanıyor," dedi Rath.

Lange, "Bir tek Fräulein Ritter kalıyor bu durumda," dedi.

"Gennat da onu önerdi zaten."

"Zavallı Charly!" Gräf sırıtıyordu. "Nihayet kriminal poliste çalışıyorum derken sonunda yine mutfağa düştü."

Rath olup biteni o kadar komik bulmuyordu; Charly'ye durumu açacak olan gene kendisiydi.

Lange, "Mutfak işlerinden anlıyor hiç değilse," dedi. "Erkek arkadaşların hiçbiri uygun değil bu operasyon için. Yoksa yemek yapmasını bilen birisini tanıyor musun?"

"Bir mesele daha var," dedi Rath. Ses tonu, sululaşmaya başlayan iki meslektaşını susturmuştu. "Gennat, bir seri katille karşı karşıya olduğumuzu düşünüyor."

Bu, Emniyet'te neşe kaçıran sözcüklerden biriydi.

"Ne?" Gräf, yüzünde hâlâ bir keyif ifadesi, inanmaz gözlerle bakıyordu. "Ciddi olamazsın. Bizim bu katil peki başka nerelerde adam öldürmüş?"

"Uzaklarda. Ruhr havzasında bir yerde." Rath, masada önüne koyduğu gazeteyi işaret etti. "Buda vakayı aylık dergide görmüş ve paralellikler keşfetmiş. Ben şahsen kuşkuluyum."

"Yani üstlerin bilgeliğini ciddiye almayalım, öyle mi?" diye sordu Gräf.

"Yani dereyi görmeden paçaları sıvamayalım. Gizli gizli bu yön-

de de soruşturma yapma talimatı verildi bize ama önce şu yazıyı okumak istiyorum. Tekrar konuşuruz, öğle yemeğinden sonra."

Gräf başını salladı. "Zaten midem kazınıyor. Kantinde bugün sığır ciğeri varmış."

"Tam bana göre," dedi Lange.

"Ya sen Gereon?" diye sordu Gräf.

Rath başını iki yana salladı. "Ciğer yemem ben." Sigarasını söndürdü. "Voss'a sorun bakalım, belki o gelir sizinle. Ben kendime Aschinger'den bir şeyler alayım."

Rath, arkadaşları çıktıktan sonra dergiyi karıştırıp makaleyi buldu. Başlık, *Sır gibi boğulma sonucu ölüm* idi. Altında, *Cürüm seyri soru işareti yaratıyor* yazıyordu. Makale, bu dergide hep olduğu gibi kuru bir dille yazılmış, neredeyse bürokrat Almancası kullanılmıştı; dili polis protokolleri gibi sıkıcı olan yazıya, bilimsel hava verilmiş bilgiç bir üslup hâkimdi. Rath dişini sıkıp okudu. Bu arada bu dergiye neden o kadar seyrek göz attığı sorusu da tekrar aklına gelmişti.

Dortmund'da cesedi bulunan kişinin adı Hans Wawerka'ydı; Paskalya Pazarı sabahı yatağında bulunmuştu. Rath dergideki resme gözünü dikti; adam, sanki konuşmaya başlayacak, onu kendi yatağında kimin katlettiğini söyleyecekmiş gibi bakıyordu.

Dortmund Emniyeti'nin soruşturmaları madencinin doğal bir ölüme kurban gitmediği konusunda hiçbir kuşkuya yer bırakmıyor, ancak başka kuşkulara neden oluyordu. Adli Tıp, ölüm nedeninin boğulma olduğunu tespit etmişti; ancak Rath için bunun Gennat'ın tahmin ettiği gibi "az kalsın boğulma" olup olmadığı hiç önemli değildi. Onu ilgilendiren başka ilginç bir şey vardı: Dortmund'daki adli tabip de tıpkı Lamkau'da olduğu gibi boyun damarında bir iğne izi bulmuş, ama işi orada bırakmış, kan analizine filan girişmemişti. Gennat'ın Prusya taşrasının kriminal polisinin becerisine duyduğu güvensizlik bundandı herhalde, Berlin'e özgü o burnu büyüklük bunun tek nedeni olamazdı. Şu Tubocurarin'i üç aylık bir cesette de tespit etmek mümkün müydü acaba? Rath'ın bunu Doktor Karthaus'a sorması lazımdı. Cevaba göre Dortmund'daki adamı mezarından çıkarttırmak gerekecekti.

Tekrar makaleye ve Wawerka'nın fotoğrafına baktı. Adam öldüğünde ciğerlerinde su, boynunda ise bir iğne izi bulunmuştu. Geri kalan her şey tıpkı Lamkau'da olduğu gibi bir muammaydı. Ne bir boğuşma izi ne de bir şüpheli vardı ortada; her halükârda hayatta olan, canlı bir şüpheli yoktu. Wawerka'nın kavga ettiği komünist bir gazete bayii şüpheli olamazdı, çünkü birkaç gün önce muhtemelen siyasi nedenlerle dükkânı kundaklanmış, adam ölmüştü.

Hans Wawerka hakkında, öldüğünde otuz üç yaşında, Dortmund Bövinghausen'de küçük bir çatı katında yaşayan kendi halinde bir maden işçisi olduğu, Zollern maden ocağında kazmacılık yaptığı ve münzevi hayatı yaşayan bir bekâr olduğu yazılıydı. Herbert Lamkau ise kırklı yaşlarının ortalarında başarılı bir işadamı ve aile babasıydı.

Fotoğraflardan ise herhangi bir sonuç çıkarmak imkânsızdı. Wawerka güçlü kuvvetliydi; uzun boylu, adaleliydi. Lamkau ise yaşamı boyunca tabiri caizse "kuş gibi" denen cinsten olmuştu. Ehliyetindeki resme bakılırsa, tek güçlü yanı gözlerinde parıldayan kararlılıktı. Buna karşın Wawerka'nın kameraya bakışında bir safdillik vardı. Her anlamda taban tabana zıt iki insandılar.

Görünen, birinin Dortmund'da, diğerinin Berlin'de, ama ikisinin de aynı şekilde ölmüş olmasıydı. Adli tıp raporlarındaki çarpıcı benzerlikler olmasa, Rath'ın bu iki ölüm vakasının birbiriyle alakası olduğu aklına bile gelmeyecekti. Dergideki makale, vakanın daha çok muammalı yanına ağırlık vermişti; Dortmund'daki cinayet soruşturmacılarının elinde Berlin'deki meslektaşları gibi ne bir iz ne de olayı biraz olsun aydınlatan bir delil vardı. Haliyle bu da iki vaka arasındaki benzerliklerden biri olarak görülebilirdi.

Rath son Overtolz'unu da söndürmüştü ve Charly hâlâ gelmemişti. Ama artık istese de bekleyemezdi. Hem Kirie'yi sokağa çıkartması, hem de sigara alması lazımdı.

"Gel bakalım," deyip tasmayı ve de şapkasını kaptı.

Yeni tramvay hattı için ray döşenmekte olan Alex'te bir tur attıktan sonra, köpeğe istasyonun önünde duran seyyar satıcılardan bir sosis aldı. Köpek sosisi mideye indirirken Rath Charly'yi düşünüyordu.

Uzun süre ortadan kaybolup, üstelik bir de paydosa çıkıyorum

diye haber vermemekle hiç iyi etmemişti. Öğle tatillerinde kendini tecrit edene hiç iyi gözle bakılmazdı Kale'de; kimse bunu Gereon Rath'dan daha iyi bilemezdi. Aslında Charly de biliyordu bunu, kendisi izah etmişti hatta bunu ona. Bu açıdan da hâlâ dönmemiş olması tuhaftı. Merak etmesini gerektirecek bir durum olabilir miydi? Ne olabilirdi mesela? Herhalde Wilhelm Böhm'le karşılaşmış, o da bir zamanlar favorisi olan stenografını yemeğe çıkarmıştı.

Yarım saat kadar sonra ofise geldiğinde herkesi tekrar bir arada görünce şaşırdı. Erika Voss telefonda konuşuyor, Charly ise hiçbir şey olmamış gibi ön bürodaki masasında oturmuş, bir dosyayı inceliyordu. Tasmasından kurtulur kurtulmaz Charly'nin ellerini yalayıp masasının altında kıvrılan köpeğin aksine, Rath genç kadını soğuk ve mesafeli selamladı.

Charly'nin oldukça düşünceli, dalgın bir hali vardı; hatta nobran bir tutum içerisinde olduğu bile söylenebilirdi. Eğer bu mesafeli tavır tiyatroysa, Allah için rolünü çok iyi oynuyordu.

Rath az sonra soruşturma ekibini odasına topladığında genç kadın hâlâ erişilmez bir havadaydı; aklı başka yerdeydi sanki.

"Özlettiniz kendinizi Frâulein Ritter," dedi Rath sertçe. "Vaktiniz verimli geçti mi bari?"

Charly'nin yüzü birden ağlamaklı bir ifade aldı. Ama bilmesi lazımdı onun da kendisi gibi rol oynamak zorunda olduğunu.

"Narkotik Şube'deydim," dedi sadece.

"Dettmann yardımcı olamadı o zaman..."

Rath bunu söylerken son derece yumuşaktı ama Charly onu duymuyordu sanki.

Genç kadın, itiraz da, titreme nöbeti olarak da yorumlanabilecek bir hareket yaptı; bakışları Rath'ı delip geçiyordu. Masanın üzerine bıraktığı, polisçe tanınan ve içlerinden iki tanesinin halihazırda kodeste olduğu uyuşturucu satıcılarının listesi pek uzun değildi.

"Grâf bununla ilgilenir," diyen Rath, listeyi arkadaşına uzattı. "Bu kadın işi değil, bunların çoğu tekinsiz adamlar."

Rath Charly'nin bunu küçümseme addettip kızacağından korkmuştu ama genç kadının sesi çıkmadı.

Rath, "Sizin için başka bir iş var," dedi. "Şube Müdürü Gennat,

Haus Vaterland'da gizli soruşturma başlatmamızı istiyor." Boğazını temizledi; Reinhold Gräf'ın suratındaki oh çeker gibi ifadeyi görünce, onu o an boğabileceğini düşündü. "Uzun lafın kısası, yarın merkez mutfağa başvuru yapmanızı istiyorum; orada birkaç iş ilanı var. Sizi belki yönetimin yardımı olmadan sızdırırız oraya; aksiyondan ne kadar az insanın haberi olursa o kadar iyi olur."

Beklenmedik bir şekilde Charly'nin yüz hatları gevşedi. Sanki nihayet aralarına dönmüştü artık.

"İyi fikir," dedi, "kimse benim polis memuru olduğumdan şüphelenmez."

Rath bir sigara yakıp, Hans Wawerka'nın resmini bulana kadar aylık derginin sayfalarını karıştırdı. Fotoğrafı diğerlerine gösterip, Charly'ye kısaca Gennat'ın tezinden bahsetti.

Charly, "Seri katillerde ekseriyetle cinsellikle ilintili bir neden yok mudur? Ben burada bunu görmüyorum."

Rath, genç kadının tekrar işe odaklandığını görünce rahatladı. Sigarasını söndürdü.

"Doğru söylüyorsunuz Fräulein Ritter," dedi. "Ancak başka ihtimaller konusunda da gözümüzü dört açalım. Cinsellikle ilişkisi olmayan seri cinayetlerle de karşılaştık. Sinema katilini hatırlatayım. Wawerka ve Lamkau arasında bizim belki şimdilik göremediğimiz bir bağlantı vardır."

Charly başıyla tasdikledi.

"Buna rağmen," diye devam etti Rath, "elimizdeki bütün delilleri değerlendirelim. Madem cürüm seyri bizim önümüze böylesine muazzam bir bilmece koyuyor, biz de o zaman bu cinayetlerin neden işlendiği konusuna yoğunlaşalım. Neden üzerinden katile ulaşmak her zaman daha kolay olur. Nasıl'ı ise onu ele geçirdiğimizde kendisi anlatsın."

Lange ve Charly başlarını sallarken Gräf taş kesilmiş gibiydi. Kriminal sekreterin üzerine sanki yıldırım çarpmıştı. Sonunda bir soru sordu; en azından ağzı kıpırdamıştı.

"Dortmund'da öldürülen adam kim dedin?"

"Wawerka." Rath dergiye baktı. "Hans Wawerka."

"Hay aksi." Gräf'in beti benzi atmıştı.

Rath, "Neyin var?" diye sordu.

Gräf bir şey demeden yazı masasına yöneldi ve Lamkau'nun evinden getirdikleri kolilerden birini karıştırmaya başladı. Elinde iki zarfla Rath'ın masasına döndü.

"Buyur," deyip, zarftan özenle gazeteden kesilmiş ve hafif sararmış bir ölüm ilanı çıkardı. "Bu Lamkau'nun evindeki yazı masasının çekmecesindeydi. Özür dilerim, biraz geç uyandım."

Rath, Gräf'in uzattığı ince kâğıda bakınca gözlerine inanamadı. Bu, sade, muhtemelen en uygun fiyata bir ölüm ilanıydı. İncil'den alıntı filan yoktu; sadece

İş arkadaşımızı kaybettik, üzgünüz
Johann Wawerka
** 14 Aralık 1898 Marggrabowa*
† 27 Mart 1932 Dortmund–Bövinghausen
Zollern Maden Ocağı II/IV çalışanları

yazıyordu.

17

Alexanderhaus'taki yeni Aschinger, yıkıldığı zaman büyük pencerelerden seyredilen Königstädtisches Tiyatrosu'ndaki eski yerinden daha aydınlıktı. Yeni bina daha fazla ışık alıyordu; buna rağmen eski lokalin huzur veren havasını buraya taşımasını bilmişlerdi. Ama en önemlisi, mönünün aynı kalmasıydı; fiyatlarda da bir değişiklik yoktu. O yüzden Alexanderhaus da eski yer gibi ana baba günüydü; hatta bir de yeni binayı görmeye gelen meraklılarla daha da kalabalıklaşmıştı. Boş bir masa bulana kadar epey dolaştılar.

Rath, öğleden sonra yaşadığı stresin ardından genç kadınla nihayet baş başa kaldığına seviniyordu. Lamkau ile öbür cinayet kurbanı arasında hakikaten bir bağlantı olduğunu keşfetmek hepsini heyecanlandırmıştı. Gerçi bunun nasıl bir bağlantı olduğunu bulamamışlardı daha. Ölüm ilanı neden daha önce gözüne çarpmadı diye içi içini yiyen Gräf'in hayıflandığı her halinden belliydi.

Rath, başka şeylerle oyalanmak için kriminal sekreteri Charly'nin

uyuşturucu taciri listesindeki isimleri kapı kapı dolaşma göreviyle dışarı, Lange'yi ise Tempelhof'a, Edith Lamkau'ya göndermiş, I. Şube'nin kriminal teknisyenini ofisine çağırmıştı. Lamkau'nun çekmecesinden benzer bir mektup ile bir de bir ölüm ilanı daha çıkmıştı. Bunda adı geçen merhum, August Simoneit idi; 11 Mayıs'ta Wittenberg'de kırk yedi yaşında vefat etmişti. Ancak ilandan bir cinayete kurban gitmediği anlaşılıyordu. Rath Charly'den bu üçüncü adamın ne şekilde öldüğünü araştırmasını istemiş, ancak bu işin oldukça güç olduğu ortaya çıkmıştı. Bu ölümle ilgili soruşturma raporu bulunmadığı gibi, Simoneit ismi mahalle karakolunda bile kayıtlı olmayıp hakkında dosya filan da yoktu. Ne Rath ne de diğer meslektaşları yetenekleri konusunda en ufak bir kuşku taşımamasına rağmen Charly sanki iyi bir kriminal memur olduğunu kanıtlaması gerekiyormuş gibi bu işle gereğinden fazla uğraşmış, karşılığında böyle cılız bir sonuç alınmıştı. Kuşkusu olan bir tek kişi vardı, o da Charly'nin kendisiydi. Rath bazen buna genç kadının Tubocurarin araştırmasının boşa çıkmasının neden olduğunu düşünüyordu.

Bu konuyu Kale'de konuşamamıştı kendisiyle; Erika Voss ne yapıyor ediyor, onları yalnız bırakmıyordu.

Rath, kendisinin de Dortmund'a ettiği telefonlardan hâlâ bir sonuç alamamasının Charly için bir nebze teselli oluşturacağını umuyordu. Ölüm ilanı Lamkau'ya Zollern maden ocaklarından gelmemişti, hem müdüriyet hem de işçi temsilciliği öyle söylüyordu. Rath ayrıca Wawerka vakasını soruşturan komiseri bir kere bile yakalayamamıştı, telefona her sefer sekreteri çıkıyordu. Tempelhof'tan da eli boş dönmüştü. Frau Lamkau ölüm ilanı konusuna açıklık getiremediği gibi Wawerka ve August Simoneit isimlerini de ilk kez duyduğunu söylemişti.

Charly'nin en azından şuna alışması gerekiyordu: Kriminal memurların yaptığı işin büyük bir bölümü boşa gidiyordu, bu böyle kabul edilmeliydi.

Rath en sonunda adamlarını eve göndermiş, Charly'yi istasyonun önünde yakalayıp As[illegible]nger'e davet etmişti. Daha nişanlandıklarının ertesi günü dalıp Charlottenburg'a değil de doğrudan Spenerstrasse'ye gideceğinden korkup onu gerçekten orada yakalaması gerektiğini düşünmüştü.

Charly Aschinger'e giderken de yolda yalnızca işten bahsetmişti; sanki yemeğe çıktığı adam nişanlısı değil, patronuydu.

Cam kenarında bir yer bulmuşlardı; köpek masanın altında kıvrılıvermişti. Pencereden Königstädtisches Tiyatrosu'nun harabe haline, orada burada anlamsız kalmış duvar parçalarına bakıyorlardı. Hatta yerden aşağı yukarı on metre yükseklikte bir duvarda fayans ve lavabo bile görülüyordu. Rath, küçük parmaklı bir dev için muslukmuş diye tahayyül etti onu bir an.

Lafa nasıl gireceğini düşünürken Charly sessizliği bozdu.

"Soru, neden aynısı," dedi. Rath, genç kadın kendi kendine mi, yoksa onunla mı konuşuyor, kestiremedi.

"Nasıl?"

"Neden bu kadar çetrefilli cinayetler işliyor?" En nihayet gözünü pencereden ayırıp Rath'a bakmıştı. "Bir insanı önce felç edip arkadan boğmasının ya da en azından kurbanına boğuluyor hissini vermesinin ardında bir şey yatıyor olmalı."

Rath, "Hım," dedi. Artık burada da iş konuşmak istemiyordu.

"Belki de," diye devam etti Charly, "bununla bir şey söylemek istiyor. Aynı şekilde ölüm ilanlarıyla da. Adamın mesajı belki hep bunlar."

"Kime mesaj? Polise mi?" Rath'ın sesi istediğinden kızgın çıkmıştı.

Charly anlamazdan geldi. "O zaman bizim elimize de bu ölüm ilanlarının geçmesi gerekiyordu mantıken. Fakat yok." Başını iki yana salladı. "Bu mesaj kurbanlarına yönelik. Anlamı: Yakında öleceksiniz."

Sanki her şey yolunda gibi davranıyordu; Rath'ın sabrı taşmıştı. "Bugün neyin vardı senin?" diye sordu.

Charly bir anki şaşkınlıktan sonra, "Neyim olacakmış?" dedi ve Rath'a sanki suratına yapıştırılmış gibi gelen yapay ve yabancı bir tebessümle gülümsedi.

"Dettmann'a uğradın, sonra ofiste görünmedin, uyuşturucu satan heriflerin oradan dönmedin de dönmedin, öğle paydosunda Allah bilir ne yaptın... Sonra birden masanda bittin, suratından düşen bin parça. Normal değil bütün bunlar."

"Emniyet'te neyin normal olduğunu sen mi anlatacaksın bana?"

"Charly, Allah aşkına, ne olduğunu bilmek istiyorum yalnızca. Merak ettim seni." Genç kadının gözlerinin içine baktı. "Dettmann'ın sana yardım edemeyeceğini anlayınca geri dönmen gerekirdi. Uyuşturucu tacirleriyle benim konuşmam daha iyi olurdu. Dalga mı geçtiler seninle, ne oldu? Salakça bir laf mı ettiler? Üstüne alınma sakın, bunlar yeni gelen herkesin başına geliyor."

Charly bir şey söylemek ister gibi ağzını açtı ama birden bundan vazgeçti. Rath o anki yüz ifadesini görünce korkuya kapıldı. Bakışlarında onu endişelendiren bir cansızlık, bir durağanlık vardı. Hep sıcacık olan kahverengi gözleri donmuş izlenimi veriyordu.

Charly'yi tanıyordu. Böyle görünüyorsa, ya az sonra bir hiddet patlaması yaşayacaktı, ya da duygularını göstermemeye çalışıyordu.

Ama hiddet patlaması olmadı, daha doğrusu hiçbir şey olmadı. Kendine hâkim olmaya çabalar gibi gözünü dikmiş masaya bakıyordu.

Rath, elinden geldiği kadar dikkatli ve yumuşak, "Affedersin," dedi. "Sesim istemeyerek o kadar sert çıktı, ama hakikaten endişeleniyorum. Neyin var?"

Charly, "Yok bir şeyim," dedi ama sesi öyle demiyordu.

"Charly, kötü bir şey mi oldu? Farkında olmadan bugün sana ters mi davrandım?"

Genç kadın hayır anlamında başını salladı.

"Bugün şeflik tasladım ama numaraydı, biliyorsun."

Charly başıyla onayladı ama yine hiçbir şey söylemedi.

"Anlat lütfen ne olduğunu, korkmaya başladım artık."

Genç kadın, sanki gözlerinin sabitleşmesinden kurtulmak ister gibi şiddetle başını iki yana sallıyordu.

Rath kalkıp yanına gitti ve elini tuttu. Görünürde ne dans pisti vardı ne de müzik çalıyordu ama Charly yine de dansa kaldırılıyor gibi yerinden kalktı. Rath ona sarılıp kulağına, "Ne oldu yavrum?" diye fısıldadı.

Kollarındaki vücudun zangır zangır titrediğini hissetti; genç kadının bedeni sessiz hıçkırıklarla sarsılıyordu. Rath, hıçkırması durmayınca saçlarını okşayarak, kulağına sakinleştirici sözler söyledi.

Sonunda Charly'nin titremesi azaldı. Kollarından sıyrılıp akan boyalarıyla bir an Rath'a baktı, gözlerini indirip tuvalete koştu.

Gözyaşı kurumuş, makyajını tazelemiş bir şekilde masaya döndükten sonra olan biteni anlatmaya koyuldu.

18

Tıktıktıktıktıktıktık.

Hareketleri öyle seriydi ki, takip etmenin imkânı yoktu. Göz açıp kapayıncaya kadar bir soğan daha un ufak olmuş, minnacık parçalara ayrılmıştı.

"Gördün mü? Bıçağı böyle tutacaksın, hoop, kolaycacık kesersin. Hep aşağı doğru, tak tak. Sonra öbür tarafından. Ama dikkat et, parmağını kesmeyesin."

Oğlan en fazla on sekizindeydi ama soğan doğramadaki sürat ve becerisiyle sirke çıkabilirdi. Charly kendisini şimdiye kadar hiç bu kadar yeteneksiz hissetmemişti. Bıçakla soğanı, başaşçının öğretmesi için yanına verdiği bu kızıl saçlı genç gibi tutmaya çalışıyordu; hızla da yol aldığının farkındaydı. Gerçi daha oğlanın o maymun çevikliğindeki performansından çok uzaktı ya...

"Bak, beceriyorsun işte! Bunların hepsini doğra, sonrası kendiliğinden gelir. Göreceksin!"

Bunların hepsi dediği neredeyse elli kiloydu, dağ gibi soğandı yani. Charly hayatında bu kadar soğanı bir arada görmemişti.

Çocuk ona yüreklendirmek için göz kırptıktan sonra onu soğan dağıyla baş başa bırakıp gitti. Charly de yiğitliğe leke sürdürmediğini göstermek için gülümseyerek işe koyuldu. Daha birinci soğanda gözleri sulanmıştı ama oğlanın "gözlerini kapa" şeklindeki tavsiyesine uymaya hiç niyeti yoktu; mesai bittiğinde eve birkaç parmağı eksik gitmek istemiyordu. Ayrıca yumunca gözlerinin daha da sulandığını fark etmişti. Varsın aksın gözyaşları diyerek, gözlerinin önünde oluşan sis perdesinin arasından eline bakmaya çalışıyordu.

Başaşçı Unger'le yaptığı mülakat, günün en nahoş olayı olmuştu. Gerçi deneme amaçlı metin dikte ederken adamın gözleri sürekli bacaklarındaydı ama sonuçtan memnun kaldığını da belli et-

mişti. İşe de almıştı onu ama maalesef ilk etapta stenografi bilgisinden yararlanmamayı yeğlemişti.

"Hemen başlayabilirsiniz," demiş, Charly bunun üzerine steno bloğunu eline alınca afallamıştı. "Yoo, hayır, hayır, önce mutfağa. Size işi gösterecek birini bulayım."

Charly steno bloğunu masaya bırakıp, telefon etmek için izin istemiş, adamın suratı ekşiyince de tüm sevimliliğiyle, "Annemi aramam lazım. Öğle yemeğine evde olmazsam çok merak eder," demişti.

Unger'in ağzından homur homur bir "iyi" lafı çıkmıştı. "Yirmi fenik ama; ücretinizden keserim." Bunu söylerken telefonu Charly'nin önüne itmişti. Ardından, ona işi gösterecek mutfak kalfasını bulup getirmek için odayı terk etmiş, Charly de Gereon'la rahat rahat konuşacağı için sevinmişti. Ancak telefona Erika Voss çıkmış, Komiser Bey'in ofiste olmadığını söylemişti.

Bir daha da telefon etme fırsatı bulamamıştı. Az sonra arkasında kızıl oğlan, Unger içeriye girmiş, o andan itibaren de özgürlükten eser kalmamıştı.

Bir önceki akşamı düşündü. Olayı anlatmak, en sonunda herhangi birine anlatabilmek ona çok iyi gelmişti. Yine de anlatırken kendisini zayıf, kirli hissetmiş, hiç suçu olmadığı halde günah çıkarıyor, Gereon'a taksirini itiraf ediyor duygusuna kapılmıştı. Aynı zamanda içindeki öfke, o çaresiz öfke kabarmıştı. Gereon önce hiçbir şey söylememiş, yüzünde dehşet ifadesi, öyle bakmıştı yalnızca.

Sonunda, "Allah kahretsin, neden kendini savunmadın? Neden o göte kafandan geçenleri söylemedin?" demişti.

"Gereon, sanki suçlu benmişim gibi konuşuyorsun. Senin başına hiç mi gelmedi böyle bir şey? Nutkun tutulmadı mı birisi karşına geçip de hayatta aklına gelmeyecek bir şekilde terbiyesizleştiğinde?"

"Affedersin. Tabii ki ben de yaşadım bunu."

Charly gözündeki hiddeti görünce, bundan Kale'de kimseye, ne Gennat'a, ne de başkasına bahsetmeyeceğine dair ona söz verdirtmişti.

Akşamın geri kalan kısmı güzel geçmiş, hatta gülebilmiş, gözündeki kurumuş yaşlarla kahkaha bile atabilmişti. Daha sonra Carmerstrasse'de, Charly'nin Gereon'un mali olanaklarının sınırını aş-

tığından emin olup olmadığı o koskoca evde de güzel vakit geçirmişlerdi. Aldığı maaşla olacak iş değildi bu. Ama Rath'ların durumu iyiydi, geçen yıl Köln'e gittiklerinde kendisi de şahit olmuştu buna; belki de Joseph amcasından yeğenine külliyetli bir miktar kalmıştı. Biraz daha şarap içmiş, ardından yatak odasına geçmişlerdi. Gereon yatakta o derece hassas, öyle dikkatliydi ki, Charly neredeyse gene gülme krizine girecekti.

"Hey, porselenden yapılma değilim ben," demişti sonunda.

Beriki, "Keşke öyle olsa daha güzel olurdu," deyip daha ateşli sevişmeye başlamıştı.

Genç kadın onun kollarında uyuyakaldığında artık Dettmann'ı düşünmüyordu, Gereon başarmıştı bunu.

Charly bir türlü küçülmek bilmeyen soğan yığınına baktı. Gaddar bir sihirbazın parmağı vardı sanki bunda. Aynı sihirbaz, sanki ofisin camının üzerindeki büyük saatin ibresine de büyü yapmış, normal tempoda hareket etmesini engelliyordu.

En azından gözleri daha az yaşarıyordu artık. Belki de akacak yaş kalmamıştı. Ne zaman soluklansa, camın arkasından pis pis bakan Unger'in suratıyla karşılaşıyordu. Soğan dağı onu bütün gün meşgul edeceğe benziyordu; bu durumda *Haus Vaterland*'ı nasıl kolaçan edecekti? Hem de kimseye çaktırmadan? Ona soğan doğratmaya devam ettikleri sürece burada olan biten hiçbir şeyden haberi olmayacaktı. Ne göz önündekileri, ne de gizli saklı şeyleri. *Haus Vaterland* yüzlerce kişinin çalıştığı dev bir kompleksti. Tek başına mutfak bile Berlin'deki bir sürü restorandan büyüktü.

Şu anda yapacak bir şey yoktu, bir soğan daha alıp bıçağa sarıldı. En azından işi öğreniyordu. Bu kadarla da kalırdı herhalde; annesinin bütün çabalarına rağmen mükemmel ev kadını olacak yetenek yoktu onda. İstemiyordu da zaten.

19

Dayanılacak gibi değildi. Mesele yalnız Böhm'ün Laboratuvar Dairesi'nin şefi Werner Kronberg'in teknik raporlarına benzeyen sıkıcı konuşmasından ibaret olsa kaldırabilirdi belki. Ama şu Dett-

mann denen adam önündeki sırada, üç sandalye ileride oturmuyor muydu; ahmak suratlı herifin bir de pişmiş kelle gibi sırıtışını gördükçe kalkıp bir tane yapıştırası geliyordu Rath'ın.

Sabah toplantılarının yarısını sudan sebeplerle asmış, tam da bugün oraya oturup sırıtacağı tutmuştu.

Rath yorgunluktan ölüyordu; konferans salonuna birkaç dakika gecikerek girmişti. Charly Carmerstrasse'de kalmıştı gece gerçi ama bitkinliğinin tek nedeni bu değildi. Hatta başka zamanlarla karşılaştırılırsa bayağı erken uyumuşlardı. Daha doğrusu *Charly* erken uyumuştu. Onu ise bir türlü uyku tutmamış, kâh genç kadını seyretmiş, kâh gözünü tavana dikip bakmıştı. Charly'nin anlattığı olay aklından çıkmıyordu. Önce neden diye sormuştu ama kadın haklıydı; olup bitenleri ne Gennat'a ne de Charly'nin şefi Wieking'e anlatmak doğru olurdu. Çünkü olay resmiyete bürünüp de Dettmann da ima ettiği gibi küstah davranışını ve ondan daha da küstah laflarını inkâr ederse, Charly erkek iş arkadaşlarını aslı astarı olmayan iftiralarla milletin gözünde küçük düşürmeye çalışan habis kadın meslektaş durumuna düşerdi. Bununla da tüm ön yargıları doğrulamış olurdu. Zaten çoğu, kadın kriminal polislerin varlığını gereksiz buluyordu; bir kadının Cinayet Masası'nda kendine yer edinmesi ise başlı başına bir felaketti.

Dar kafalı zıpırlar!

Şu anda hepsi konferans salonunda bir araya gelmişti; ortalarında da suratında salak bir gülümsemeyle Harald Dettmann. Görünüşe bakılırsa itin keyfi yerindeydi.

Rath bir sandalye bulup oturmuştu; bir şey çaktırmamaya çalışıyordu ama bir türlü Böhm'ün konuşmasına kendini veremiyordu; anlayabildiği tek şey, başkomiserin Bellevue'deki jilet cinayetlerini büyük oranda açıklığa kavuşturduğuydu. Buldog hiç olmazsa A Şubesi'ndeki vakaların aydınlatma oranının yüksek olması için çaba sarf ediyordu; Komiser Gereon Rath'ın masasının üstünde ise bir çözüme kavuşmayı bekleyen vaka dosyası yığılıydı. Neyse, belki bu vesileyle Henning ve Czerwinski'yi Böhm'den alıp *Vaterland* soruşturma ekibine dahil etme imkânı doğardı.

Böhm konuşmasını bitirmişti; Gennat'ın kaşındaki ufak bir titreme, sıranın Rath'ta olduğunu gösteriyordu. Öne çıkıp, üç beş

cümleyle *Vaterland* vakası soruşturmasıyla ilgili son durumu özetledi. "Üç dayanak noktamız var: Bir tanesi Tubocurarin denen uyuşturucu madde; pek yakında kaynağına ulaşacağımızı düşünüyorum..." Bunları söylerken yan gözle Dettmann'ı süzdü; ancak beriki sanki bu maddenin ismini hayatında ilk defa duyuyormuş gibi bakıyordu. Uyuşturucu Şube Müdürlüğü'nden arkadaşların sayesinde elimizde polisçe tanınan uyuşturucu tacirlerinin bir adres listesi var; Gräf'le Lange şu anda tek tek elden geçiriyor isimleri." Bir bakışta Dettmann'ın can sıkıntısıyla karışık ilgili yüz ifadesiyle salondaki diğer meslektaşlarının yüz ifadesi arasında bir fark yoktu.

Rath ansızın verdiği aranın uzun sürdüğünü fark edip konuşmasına devam etti. "İkinci dayanak noktamız *Haus Vaterland*'da tespit ettiğimiz, Lamkau'nun, yani maktulün de bulaşmış olabileceği birtakım usulsüzlükler. Buna ait göstergelerden biri Lamkau'nun cebinden çıkan bin mark. Bu çerçevede bugün itibariyle bir gizli soruşturma başlatmış bulunuyoruz."

Daha fazla ayrıntıya girmedi, Charly'den de söz etmedi.

"Soruşturmamızın üçüncü dayanak noktası," diye devam ederken, Harald Dettmann'ın ilgiyle dinliyormuş numarası yapan yüz ifadesini getirdi gözünün önüne. "Üçüncü dayanak noktası ise daha dün öğleden sonra meydana çıktı. Cürüm seyri tıpatıp aynı olan başka bir ölüm olayıyla *Haus Vaterland* vakası arasında bir ilinti bulduk. İki mağdur arasında bir bağlantı olması gerekiyor ama bunun ne olduğunu henüz söyleyemiyoruz. Her halükârda Herbert Lamkau'nun eşyaları arasında diğer kurbanın ölüm ilanını bulduk. Hatta bir kişinin ölüm ilanı daha var ama onun akıbeti konusunda henüz hiçbir bilgiye sahip değiliz."

Rath konuşmasını bitirdi, hatta ardından Gennat, *Vaterland* soruşturma ekibinin çalışmalarını öven bir iki de laf etti. Tam sabah toplantısının sona erdiği düşüncesiyle tekrar yerine dönüyordu ki, Buda ayağa kalktı; şef bu defa alışıldığı üzere toplantıya son noktayı koymayacak, bir bomba patlatacaktı.

"Beyler," dedi Şube Müdürü, "basın âlemi şu anda sütliman olabilir ama en geç gazetelerin öğle baskılarından öğreneceksiniz zaten: Geçtiğimiz akşam, gece yarısından az önce Wedding'deki *Li-*

chtburg Sineması'nda bir cinayet işlendi. Kurşun mağdurun tam kalbine isabet etmiş; tüfek kurşunu göğüs kafesinin yarısını paramparça etmiş. Tez alınan önlemlere rağmen failden en ufak bir iz yok."

Gennat isim vermese de, salonda herkes bunun ne anlama geldiğini biliyordu: Fantom yine harekete geçmişti.

Sabah gazeteleri için geçti ama, öğlen baskıları olayı ağız tadıyla yayacak, hatta akşam baskıları daha da baskın çıkacaktı; Fantom'u alıp tekrar başlığa çıkartacak, polisin bu vakada bir yılı aşkın bir zamandır bir arpa boyu yol almadığını yineleyecekti. Muhtemelen birkaç makalede Fantom'un aylardır peşinde olup da onu bir türlü yakalayamayan adamın adı, *Gereon Rath* ismi yer alacaktı.

Salon suspus olmuştu. Herkes, akabindeki günlerde kamuoyunun baskısıyla işlerin zorlaşacağının bilincindeydi; hangi vaka olursa olsun fark etmiyordu, bu hep böyleydi.

Rath, ona gece telefon gelmemiş olmasına şaşırdı; sonuçta Fantom onun vakasıydı. Ancak Buda konuşmasını sürdürdükçe kafasındaki sorunun cevabı da çıktı.

"*Bellevue* vakası çözüldü, bir tek nihai rapor yazılacak. O yüzden Henning ve Czerwinski deneyimli güçler olarak tekrar arada lağvettiğimiz *Fantom* soruşturma ekibine dahil edilecekler; yalnız ekibin başına yeni birisi geliyor."

Salondaki memurların çoğu bu ekibi Rath'ın yönettiğini bildiği için bütün kafalar ona döndü. O da sanki yeni haberi çoktan biliyormuş tavırlarına girerek hiçbir şey belli etmedi.

Gennat, "Vakayı yeni kişilere vermeye karar verdim," dedi. "Komiser Rath *Vaterland* vakasında kayda değer bir ilerleme elde ettiği için halihazırdaki soruşturma ekibi dağılsın istemiyorum."

Şube Müdürü ona sevecenlikle baktığı halde Rath beceriksizliği yüzünden herkesin içinde yeriliyor hissine kapıldı. Gözlerini yere dikerek aldırış etmiyormuş havasına girdi ama bir taraftan da ekibin başına gelecek kişinin kim olduğunu merak etmekten kendini alamıyordu.

Birden "Şansımıza," diye başlayan Gennat'ın sesini duydu. "Deneyimli bir arkadaşımız tesadüfen dün cinayet mahallinin yakınında bulunuyordu; böylelikle hemen doğrudan cinayet mahal-

linin çevresinde arama çalışmalarını başlatabildik. İki şüpheli gözaltına alındı, sorgularını bekliyorlar. Yürekli davranışı sayesinde bu vicdansız katile karşı belki de ilk kez bir avantaj elde ettiğimiz bu kişiye devretmek istiyorum vakayı. Komiser Dettmann, rica etsem, ön tarafa gelip dünkü olayları ayrıntılarıyla anlatır mısınız?"

Rath kulaklarına inanamıyordu; Dettmann gerçekten de önündeki sıradaki sandalyesinden kalkmış, kolunun altında küçük bir dosya, tin tin öne gidiyordu.

Rath patlamamak için kendini zor tutuyordu. Dettmann göğsünü şişire şişire kahramanlık hikâyeleri anlatıp, üstüne bir de alçakgönüllüyü oynadıkça onun da içindeki öfke kabarıyordu.

Fantom'un son kurbanı, bir uyuşturucu satıcısıydı. Dettmann, mağdurun karakteristik özelliklerine geçmeden önce, onu Uyuşturucu Şube Dairesi'nde görev yaptığı yıllardan tanıdığını söyledi. Söylediklerinden, bu acımasız insanın ölümünün pek de önemli bir kayıp olmadığını düşündüğü çıkıyordu. Adam, kız arkadaşıyla Gesundbrunnen İstasyonu'ndaki büyük sinemaya suareye gelmişti. Tek kurşunla yere yıkılmıştı. Yanındaki adamın göğüs kafesi paramparça olmasına rağmen kızın kılına zarar gelmemişti.

Dettmann'ın raporunun ardından Gennat toplantıyı bitirmişti. Salonu ilk terk eden Rath oldu. İçinde biriken hiddetle ofisine kapanmak istiyordu.

Aslında şu lanetli Fantom vakasından kurtulduğuna sevinmesi gerektiğini telkin etmeye çalıştı kendine. Ancak bunun şekli ve Rath'ın kendi ekibiyle ektiklerinin meyvesini şu Dettmann denen herifin toplayacağı fikri tek kelimeyle çekilmezdi.

Ön bürodan Kirie'ye bile bakmadan geçerken sekreterine sertçe, "Rahatsız edilmek istemiyorum," deyip, odasına girdi ve hızla kapıyı çarptı.

Tam oturmuştu ki, Erika Voss sarışın lüleleriyle kapının aralığından başını uzattı.

Rath, "Tam ifade edemedim galiba," dedi.

Voss'ta sinecek göz yoktu. "Sinirinizi dosyadan çıkarsanız iyi olur," dedi. "Dortmund'dan geldi az önce. Memurlar özel olarak arabayla göndermişler. Başkomiser Watzke size ve Şube Müdürü Gennat'a selamlarını iletti."

Rath, "Teşekkür ederim," diye homurdandı ve kendisine uzatılan iki dosyayı aldı.

Voss, "Bu kadar kolay, gördünüz mü?" deyip gülümsedi. "Herr Watzke ayrıca telefon etti siz toplantıdayken."

"Eee?"

"Öğlene doğru arayacak yine. Sabah mahkemede işi varmış. Ne kadar süreceğini söyleyemedi."

Rath başını salladı.

"Fräulein Ritter de size haber vermemi rica etti, işe alınmış. Steno ve mutfak işi, dediğiniz gibi."

"Mükemmel. Teşekkürler Erika. Siz bir tanesiniz."

Dosyalardan birini açtı. "Ama gerçekten öğlene kadar rahatsız edilmek istemiyorum. Bunu ciddi söylüyorum."

"Kahve ister misiniz?"

Rath gülümsedi. Sabah Kale'ye adım attığından beri ilk kez gevşemişti yüz hatları. "Siz kazandınız," dedi. "Bir fincan alayım, ama ondan sonra lütfen kapatın kapıyı."

Erika Voss deneni yaptı. Kahve enfes kokuyordu, taze yapıldığı belliydi. Rath bazen Emniyet'teki en güzel kahveyi sekreterinin yaptığını düşünürdü. Kadın her halükârda şefini memnun etmesini biliyordu. Bir sigara yakıp kahveden bir yudum aldı ve işe koyuldu.

İki saat sonra iki dosyayı da etraflıca incelemiş, bir sürü not almıştı. Dosyalardan illaki yeni bir şey çıkmamıştı ama bir dizi ayrıntı çıkarmıştı. Ayrıntılar zamanla önem kazanabilirdi; tecrübeleri bunu söylüyordu.

Raftan Lamkau dosyasını alıp masadaki Dortmund dosyalarının yanına koydu. Tabakasında iki Overstolz kalmıştı; birini yakıp bir kez daha iki maktulün özel bilgilerini karşılaştırmaya koyuldu.

1890 Tilsit doğumlu Herbert Lamkau evliydi, çocuğu yoktu, firması 1925 yılından beri Tempelhof Meslek Odası'na kayıtlıydı, sabıkasızdı.

1898 Marggrabova doğumlu Hans Wawerka 1924 yılının Kasım ayında Zollern maden ocaklarında çalışmaya başlamış, iki yıl önce bir barda çıkan bir sözlü siyasi atışmanın yumruk yumruğa kavgaya dönüşmesi sonucu bir kez karakolluk olmuştu. Dortmund'da bu kavga ile ilgili soruşturmayı yürütenler için tek bir şüpheli gün-

deme gelmiş, o komünist de bir yangında can verdiği için artık suçlu olup olmamasının önemi ortadan kalkmıştı.

Erika Voss kapıyı tıklattı.

"Affedersiniz Komiser Bey, iki şey var."

"Evet?"

"Herr Kronberg aradı, delil tespit raporu bitmek üzereymiş."

"Nihayet. Diğeri?"

"Öğle paydosuna çıkmak istiyorum. Şu anda bana ihtiyacınız yoksa..."

"Gidebilirsiniz. Ama size ihtiyacım olmadığı anlamına gelmiyor bu." Cüzdanından iki mark çıkarıp kadına uzattı. "Bana bir iyilik yapar mısınız? Kirie ile ilgilenirseniz sevinirim. Aschinger'den birkaç tane köfte alın ona. Kendinize de bir kahve. Benim işim biraz sürer daha; sessizlik istiyorum."

Sekreter köpekle çıktıktan sonra Rath son sigarayı yaktı ve düşünceye daldı. İki ölü arasında bir ilinti vardı ama bu neydi? Hans Wawerka'nın ölüm ilanı neden Herbert Lamkau'ya gönderilmişti? Dosyadan bunlar çıkmıyordu. Yoksa birbirinden tamamen farklı bu iki adam arasında bir bağ vardı da onun mu gözünden kaçıyordu? Neydi ortak yanları, birbirleriyle ne ilgileri vardı? Rath, sanki gerçek bu sigarada saklıymış, bunu emip çıkaracakmış gibi Overstolz'undan derin bir nefes çekti.

20

Ellerini bir daha bir daha yıkadığı halde soğan kokusu çıkmak bilmiyordu. Sonunda yakabildiği Juno'dan bile ağzına soğan tadı gelmişti.

Neyse, en azından bir mola verebilmişti. Kendisine sonsuz gibi gelen o saatlerde kaç tane soğan doğramıştı, bilmiyordu; kızıl saçlı genç yanına gelmiş, hâlâ hatırı sayılır bir büyüklükteki soğan yığınına kuşkuyla bakıp Charly'ye on beş dakika mola hakkı olduğunu söylemişti.

"Ama ondan sonra hemen işe," demiş, "tempoyu biraz artırman lazım," diye de eklemişti.

Aslında Charly neredeyse pes etmek üzereydi; bu işi bir de hayat boyu yapmak zorunda olan insanları düşünmüş, hafakanlar basmıştı. Mutfakta sigara içmek kesinlikle yasaktı; o yüzden de ilk sigara molasını zor beklemiş, gitgide dayanamaz hale gelmişti. Dışarıda kendisinden başka sigara içen yoktu. Bir an dinlenme odasına gitmeyi düşünmüş ama temiz havaya çıkmak daha cazip gelmişti.

Birlikte öğle paydosu ya da iş arkadaşlarıyla tanışma imkânı bulabileceği başka bir ortam mevcut değildi burada zaten. Olamazdı da. Öğle saati işin en yoğun olduğu saatti, o kadar çok yemek çıkması gerekiyordu ki. *Haus Vaterland*'da sunulan yemeklerin hepsine soğan konuyordu herhalde, öyle gelmişti Charly'ye.

Binanın güneydoğu tarafında durmuş, sigarasını içiyor, tam ortasında alabora olmuş bir gemiyi andıran Anhalter Garı'nın devasa girişi, önündeki bina silsilesini seyrediyordu. Sanki uzansa Europahaus'a dokunacaktı; Gereon'la üç yıl önce ilk kez orada buluşmuşlardı. O günler onu o zamana kadar hiçbir erkeğin yaralamadığı kadar yaralamış, Charly ona sonunda cehenneme kadar yolun var demişti; bir yıl sonra tekrar bir araya gelmişlerdi. Hatta şimdi nişanlanmışlardı bile artık. Hâlâ Gereon'un iyi bir eş olup olmayacağından emin değildi. Ondan başkasını istemediğini de biliyordu.

Karı koca ikisi de polis, yürür müydü böyle bir evlilik? Bu tecrübeyi yaşamış kaç çift bulunurdu acaba; kendileri belki de ilk olacaktı.

Sen daha polis değilsin Charlotte Ritter, sıradan bir komiser adayısın, geç bakalım arka sıraya! Önce ev ödevlerini yap!

Saate baktı. Daha on dakikası vardı; hâlâ soruşturmaya nasıl, nereden başlayacağını bilemiyordu. O ana kadar gözlemleyebildiği tek şey, başaşçı Unger'in her an her şeyi kontrol etmesi, mutfakta iş yapmaktan ziyade odasından etrafı dikizleyip sık sık telefonda konuşması olmuştu.

Bir kapı açıldı, bir adam çıktı dışarı. Simsiyah tenli birisiydi. Üstünde kareli bir gömlek vardı, boğazına kırmızı bir fular bağlamıştı. Yanları püsküllü bir pantolon giymiş, bir de tabanca kemeri takmıştı. Kafasında en az Tom Miks'inki kadar büyük bir kovboy şapkası vardı. Ağzındaki sigarayı yaktı.

Kovboy kıyafetli bir zenci. Charly adamı *Haus Vaterland*'ın program broşüründe görmüştü sanki. Acaba Amerika'da zenci kovboy var mıdır diye o zaman da sormuştu kendisine. Filmlerde hiç görmemişti en azından.

Adam sigarasını yaktıktan sonra ilk kez kafasını kaldırıp etrafına baktı. Charly'yi gördüğü, hatta bir insan gördüğü için şaşırmışa benziyordu. Bir an afalladıktan sonra genç kadının yanına gelip tıpkı hakiki bir kovboy gibi parmağını şapkasının kenarına koyup kendinden emin bir tavırla selamladı.

"Size eşlik etmemde bir mahzur var mı?" diye sordu. Almancasında, Charly'nin ilk anda çıkarmakta zorlandığı bir aksan vardı.

Davet eder gibi bir el hareketi yaptı, bunun üzerine adam gelip yanındaki korkuluğa dayandı.

"Sizi burada hiç görmemiştim," dedi.

"İlk günüm zaten."

"Ne iş yapıyorsunuz?"

Charly gülümsemeye çalışınca yüzünde eğri bir tebessüm belirdi. "Aslında," dedi, "stenograf olarak başladığımı sanmıştım. Ama şu ana kadar soğan doğramaktan başka bir şey yapmadım." Sigarasından bir nefes çekti. "Amerikalı mısınız?"

"Hayır, Almanım." Zenci kovboy sırıttı; gülünce bembeyaz dişleri göründü. "Darüsselamlıyım, Alman Doğu Afrika'sı. Hatta savaşta Kayzer ve anavatan için cephedeydim."

"Askari'siniz* yani."

Adam başıyla onayladı. "Ben Husen," dedi ve elini uzattı. "Bayume Mohamed Husen."

"Charlotte Ritter." Husen sıkı bir şekilde tokalaştı ama candandı. Charly, "Bir Askari nasıl oldu da Berlin'de kovboy oldu?"

"Bunu bir sigara molasında anlatmak güç. Kısa versiyonu şu: Berlin'de olmamın nedeni, anavatanın bana borcunun olması."

"*Haus Vaterland*'ın mı?"

Husen güldü. "Yok, öbür anavatan. Büyüğü." Tüm dünyayı kucaklamak istercesine elleriyle havaya koskoca bir yuvarlak çizdi. "Almanya'dan alacağım var."

"Peki nasıl kovboy oldunuz?"

(*) Alman Doğu Afrikası'nda Kayzer'in kolluk güçlerine verilen isim – ç.n.

Husen omuz silkti. "Geçim derdi, garsonluk yapıyorum. Bazen Türk Kahvesi'nde, bazen de Vahşi Batı Barı'nda. Önemli olan egzotiklik. Berlin'de çok zenci yok."

Charly Juno'sunu korkuluğa bastırıp söndürdü.

"Sık sık çıkıyor musunuz sigara içmeye?" diye sordu.

"Yağmur yağmazsa, evet. Zaten benim ara sıra temiz havaya çıkmam lazım. İçeride," diyerek arkayı gösterdi, "duvardaki manzara resimlerine rağmen kendimi hapishanede gibi hissediyorum."

"Anlıyorum. Bir gün daha soğan doğrayayım, ben de kendimi kürek mahkûmu gibi hissedeceğim."

"Ah, o da geçer. İnsan her şeye alışıyor." Husen de sigarasını söndürdü. Amerikan değil, Türk sigarasıydı elindeki, Charly'nin dikkatini çekmişti. "Paydos ettiğinizde beni Vahşi Batı Barı'nda ziyarete gelin. Size bir viski ısmarlayayım."

"Luisenbrand'ınız da var mı?"

"Nasıl isterseniz. Pek vahşi batı içkisi sayılmaz ya, Joe için sorun olacağını sanmıyorum. *Haus Vaterland*'ın en kaliteli sert içkileri Vahşi Batı Barı'ndadır."

"Joe kim?"

"Bizim barmen. Asıl adı Johannes. Benim adım da gerçekte Husen değil, Hussein."

Charly başını salladı. "Bakalım," dedi. "Eğer paydosa kadar kendim soğan haline gelmezsem uğrarım bir kadeh bir şey içmeye."

"Görüşmek üzere o zaman Ma'am..."

Mohamed Husen'in parmağını şapkasına götürüş şekli gerçekten de Tom Miks'i andırıyordu.

21

Kapıdan çıktığında hol ona çok sessiz geldi; ne bir konuşma sesi geliyordu, ne de daktilo tıkırtısı. Çalışma arkadaşlarının çoğu öğle paydosundaydı. Cinayet Masası'nın uzun koridorunda bir üniformalı, iki de sivil polisten başka kimse görünmüyordu. Rath tam kapısını kilitlemek üzereydi ki, bir daktilo tıkırtısı duydu. Öğle sessizliğinde makineli tüfek sesi gibi geliyordu kulağa. Rath sesin

nereden geldiğini hemen anladı. Kapı açıktı, içeri baktı. Ön büroda kimse yoktu, gürültü ta arkalardan bir yerlerden geliyordu. Rath ani bir kararla içeri dalıp dümdüz arkaya gitti. Harald Dettmann, muhtemelen sekreter olmadığından kendisi makinenin başına oturmuştu; tam kâğıdı daktilodan çıkarmak üzereydi.

"Selam sayın meslektaşım," dedi kaşlarını havaya kaldırarak.

"İyi günler."

Dettmann kâğıdı daktiloda yazılmış bir tomar dosya kâğıdının üzerine koydu, desteyi olduğu gibi eline alıp tık tık masaya vurup düzeltti. Rath unutmuştu: Dettmann yalnızca bir göt değil, aynı zamanda hastalık derecesinde düzenliydi.

Sabık narkotik polisi, "Ne var?" dedi; bu arada elindeki kâğıtları zımbanın arasına yerleştirmekle meşguldü. Rath yazılanlara bir göz atmış, tutanağın Fantom vakasıyla bir ilgisi olmadığını anlamıştı. Eski Tiergarten vakasına ilişkin etraflı bir rapor olmalıydı. Olayın aydınlatılmasının üzerinden epey bir vakit geçtiği için Gennat artık raporu görmek istediğini söylemişti. Kriminal Komiser Dettmann'ın, tam en popüler vakayı üstlendiği bir sırada sekreter hasta bahanesini uzatması yakışık almamaya başlamıştı. Zımbadan çat diye bir ses çıktı. Rath, destenin boyutunu kestirmeye çalışıyordu; yirmi dosya kâğıdı kadar vardı.

Yazı masasının başına dikildi.

"Sekreterin hasta olması ne büyük aksilik, değil mi? İnsan işin zahmetinin o zaman farkına varıyor."

"Olayı yazıya dökmek daktiloya çekmekten daha zahmetli." Dettmann ona yan yan bakıyordu. "Ne istiyorsun Rath? Kusura bakma, soruşturma ekibimi kurdum artık, sen yoksun."

"O iki şüpheliden bir şeyler öğrenebildin mi?"

"Sana ne?"

Rath omuz silkti. "Öylesine sordum. Çok şaşırırım da onlardan biri Fantom çıkarsa."

"Sorgulamaları devam ediyor daha."

"Sen neden başında değilsin?"

"Saate bakarsan, yaklaşık bir saattir öğle paydosunda olduğumuzu anlarsın. Ben de öğle saatinden istifade ederek Gennat ve savcıya vereceğim Tiergarten raporunu yazıyorum."

"Çok takdir ettim. Doğru demek ki."

"Ne?"

Rath Dettmann'ı baştan aşağıya süzüp bir şey söylemedi.

"Rath, neyin peşindesin, söyle artık."

"Orada öyle otururken, gerçekten daktilocu kızlara benziyorsun. Dakikada kaç vuruş yapıyorsun?"

Dettmann dondu kaldı. Yavaş yavaş meselenin ne olduğunu kavramaya başlamıştı.

"Birisi sana bir hikâye mi anlattı?"

"Aynen bu soruyu sormuştun, değil mi? *Daktilocu kıza benzer bir halim mi var?* Ben de cevap olarak diyorum ki: Evet."

"Şırfıntı hakikaten müzevirlik yapmış." Dettmann başını iki yana salladı. "Öyle duyduğun her şeye inanma. Kadınlar her an bir şeyleri yanlış anlayıp bozulmaya hazırdır. Polis teşkilatında lisan biraz kabadır. İlla içine girmek istiyorsan buna razı olacaksın. Senin yerinde olsam o sürtüğü daha baştan soruşturma ekibine almazdım ya, neyse, sonuçta senin bilece..."

Rath, "Kapa çeneni!" diye bağırdı. Beriki afallayıp gerçekten sustu.

"Eğer..." dedi Rath ve elleriyle masaya dayandı, "Ritter'e bir kez daha hakaret eder, ona yan gözle bakarsan, karşında beni bulursun, götlek herif!"

"Öyle mi?" Sabık narkotik polisi Rath'ı baştan aşağıya bir süzdü. "Ne yaşıyoruz şu anda burada? Avukatı mısın sen onun? Ne anlattı o ufaklık sana?"

"Neyi kastettiğimi çok iyi biliyorsun. Konu şu anda ayrıntılar değil, prensip. Konu senin gibi bir hayvanın bir kadın meslektaşını ne şekilde aşağıladığı değil, senin bundan sonra onu rahatsız etmemen; ne kafanda, ne de fiilen."

"Amma Katolik oldun!"

"Anlaşıldı mı?"

Dettmann başını abartılı bir şekilde sağa sola sallıyordu.

"Sahiden! İnanmıyorum. Meslektaşım Rath sürtüklerin, şıllıkların fedaisi olmuş!" Harald Dettmann'ın suratına pis bir gülümseme yerleşmişti. "Bu şovu yapman için ağzına mı aldı, yoksa yalnızca melul mahzun bakıp müzevirlik mi etti?"

"Son defa uyarıyorum seni!" Rath yüzünü Dettmann'a iyice yaklaştırmıştı. "Dikkat et söylediklerine."

Dettmann gayriihtiyari geriledi. "Demek uyarıyorsun. Güleyim bari! Ne yaparsın yani? Beni neyle korkutabilirsin?" Tekrar sırıtmaya başlamıştı. "Ha, tabii, nasıl unuturum, meslektaşlarını dövüyor diye adın çıkmıştı senin."

"Meslektaşlarının arasında deyyus olanları..." Rath durakladı. "... Ama haklısın... Sana şöyle bakıyorum da... gerçekten göt altına girebilirsin..."

"Aman ne komik! Kaşınıyorsun galiba; disiplin cezası mı istiyor canın? Hadi vur o zaman! Savunmayacağım kendimi." Dettmann çenesini gösteriyordu. "Hadi, ne duruyorsun? Ama ondan sonra gider masanı boşaltırsın, bugün son günün olur burada."

Rath, "Ben kendime hâkim olmasını bilirim," deyip ellerini sıkı sıkı tuttuğu masadan çekti. "Senin için elimi kirletmeye değmez."

"Kendine hâkim olmasını mı bilirsin? Bunu ilk kez duyuyorum." Dettmann Rath'ı süzdü. "Aslında seni anlıyorum. Soruşturma ekibimde öyle bir parça olsa benim de gözüm dönerdi. Masaya yatırmışsındır onu bir kere. Bizim oğlanların çoğu da ister aynısını muhakkak. Ben kendim de hayır demezdim. Ama Buda bana vere vere Henning'le Czerwinski'yi verdi."

Dettmann konuşurken Rath'ın sağ eli yavaş yavaş mürekkep hokkasına gidiyordu. Deyyusu önce konuşturdu; ardından gözünün içine baka baka hokkayı tertemiz daktiloya çekilmiş, zımbalanmış raporun üzerine boca etti. Dettmann felaketi, ancak mürekkep masanın kenarından kucağına akıp, açık renk yazlık pantolonunun üzerinde çirkin bir desen oluşturmaya başlayınca kavradı. Yerinden fırladı ve geriye kaçtı; neredeyse devrilen sandalyesine ayağı takılıp düşecekti.

Dehşet içinde faciayı izliyordu.

Birden, "Manyak mısın sen?" diye bağırdı. Sırıtmasından eser kalmamıştı.

Rath, "Oo," deyip boş hokkayı gayet sakin masaya bıraktı. "Ne sakarım. Korkarın pantolonu atman gerekecek."

Dettmann'ı o anda en son ilgilendiren şey pantolonuydu. Bakış-

larını, mürekkep içindeki, büyük ihtimalle onu birkaç saat uğraştırmış rapora dikmişti.

"Hayvan herif," deyip kâğıt destesini masadan kaldırdı; felaket daha da büyüdü. "Hayvan! Bir kopyası bile yok!"

Rath omuz silkti. "O zaman bir kere daha yazacaksın. Ama eski bir gazetecilik kuralıdır: İkinci yazışta serileşirsin belki diye söylüyorum. Herhalde polis raporları için de geçerlidir bu."

"Geberteceğim seni Gereon Rath, it, öldüreceğim seni!"

Rath ellerini havaya kaldırdı. "Hadi vur bana," derken sırıtıyordu. Dettmann kadar iyi beceremiyordu pis sırıtmayı. "Vursana Dettmann, savunmayacağım kendimi."

Dettmann vurmadı. Komiser öyle durmuş, elinde üzerinden mürekkep damlayan rapor, hızlı hızlı nefes alıyor, Rath'ın gözünün içine bakıyordu. Beriki işaretparmağını şapkasının kenarına götürüp kapıya yönelmişti.

Odadan çıkmadan önce dönüp, "Ha, unutuyordum neredeyse," dedi, "böyle bir kazaya sebep olduğum için tüm samimiyetimle özür diliyorum. Kusura bakma arkadaşım, bazen sakarlığım tutuyor böyle işte."

Rath, hokka kafasına isabet etmeden kapıdan çıkmıştı.

Hiç bu kadar güzel bir duyguyla öğle paydosuna çıktığını hatırlamıyordu.

22

Başarmıştı, defter eline geçmişti nihayet. Sabırlı olmayı, doğru anı yakalamayı bilecekti insan!

İki gün harcamıştı; iki gün fırsat kollamış, sonunda mükâfatını almıştı.

Tam parmakları pantolonunun cebindeki maymuncuğu yokluyorken, komiser işini kolaylaştırmıştı. Cam kapının yanında asılı tutuklama müzekkeresini okuyor gibi yapmış, komiserin iki kapı ilerideki ofisine girmeden önce anahtarı çevirmediği dikkatini çekmişti.

Buna şans denirdi işte. Maymuncuğa ihtiyacı kalmamıştı; bu tip

gereçleri kullanmasını da pek beceremezdi zaten. Öğle tatilinde bir komiserlik kapısını kurcalıyorken yakalanma riski de ortadan kalkmıştı böylece.

Bir gün önce öğle paydosu sırasında yirmi dakika kadar koridorda kimselerin bulunmadığını tespit etmişti; ama bu her gün böyle olacak anlamına gelmiyordu. Şimdi de yalnız değildi; ancak yakınındaki iki adam büyük ihtimalle kantine gitmek için sözleşmiş, nitekim hemen kaybolmuşlardı.

O da sakin sakin hedeflediği kapıya yönelmiş, içeri girmeden önce bir kez daha etrafına bakmıştı. Bu sefer köpek filan havlamamıştı; büroya girivermiş, masa ve sandalyelerin üzerinde memurların Lamkau'nun evinden aldıkları kolileri görmüştü.

Defteri bulması zor olmamıştı. Şöyle bir sayfalarını çevirmesi yetmiş, elindekinin aradığı defter olduğunu anlamıştı. Belki de şans eseri onun önemini henüz çakmamış olabilirlerdi. Zaten genel olarak polisler rakamlardan pek bir şey anlamazdı, cinayet masası mensupları daha da saf olurdu.

Ön bürodayken defteri ceketinin altına, pantolonunun beline sokmuş, ortalıkta kimsenin olmadığından emin olunca da koridora çıkmıştı.

Geriye bir tek sahanlık kalmıştı. Arkasında ayak sesleri duyduğunda ödü kopmuştu. Dönüp baktığında, Komiser Rath'ı görmüştü; komiser gittikçe yaklaşıyordu. Hatta sahanlığın kapısında ona yetişmişti. Ama ne ensesiden yakalamış, ne de "Ofisimde ne arıyordunuz?" demişti.

Bunlardan hiçbiri olmamış, hatta komiser merdivenlerde kendi kendine gülümseyerek basamakları ikişer ikişer atlayarak yanından geçerken, bir de "İyi günler," demişti.

23

Rath öğle paydosundan dönmüş, tam kapıdan girmek üzereydi ki, sekreterin sesini duydu: "Komiser Bey şu anda içeri girdi."

Erika Voss eliyle ahizeyi kapatıp, "Dortmund," dedi.

Rath başını salladı, parmaklarını kısaca Kirie'nin tüyleri arasın-

da gezdirdikten sonra şapkasını gardıroba asıp odasına geçti. Ofis boştu, Lange'yle Gräf hâlâ Tubocurarin'in peşindeydi.

Voss, "Bir saniye, bağlıyorum," dedi, ardından Rath'ın masasındaki telefon çaldı.

Rath kapıyı kapatıp maktullerle ilgili tutanakları alıp masaya koydu; birisi Dortmund'dan gelen Wawerka, diğeri ise Lamkau dosyasıydı. Kendi aldığı notları da hazır etti. Ahizeyi ondan sonra kaldırdı.

Dortmundlu Başkomiser Watzke yardımsever bir meslektaşa benziyordu, ancak Wawerka'nın dosyasında yazılanlardan daha fazla bilgiye sahip değildi.

Rath, "Adamın şiddet yanlısı şeklinde bir namı var mıydı?" diye sordu. "Karıştığı bir dava var ya, onun için soruyorum."

"O olayın dışında bir polis kaydı yok. Orada da söz konusu olan bir komünistle bir meyhane kavgası. Bunun sonucunda Wawerka Lütgendortmund'daki karakola düşmüş. Onun dışında hiç sabıkası yok. Geçmişine baktık, hatta Treuburg'daki arkadaşlara bile sorduk; ama Hans Wawerka orada da vergisini zamanında ödeyen, namuslu bir yurttaşmış."

"Niye Treuburg?"

"Doğum yeri. Westfalen'a çalışmaya gelmeden önce orada yaşamış ve çalışmış."

"Treuburg mu dediniz?" Rath'ın kafası karışmıştı. Dosyayı açtı. "Ama... Dosyada ben... Bir dakika..." Sonunda aradığı yeri buldu. "Marggrabowa."

"Doğu Prusya'yla pek ilginiz yok herhalde?"

"İşim olmaz orada. Ben Renanyalıyım."

"Marggrabowa'yla Treuburg aynı yer."

"Şehrin iki tane mi ismi var?"

"Marggrabowa'nın ismi dört yıl önce değişti. Şehir ahalisi, Mazurya'da 1929'daki halk oylamasında sadece iki vatandaşının Polonya lehine oy verdiğini, geri kalanın ise Prusya ve İmparatorluk'a sadık kaldığını göz önüne alarak bu seçimi yaptı.

"Siz de Doğu Prusya konusunda bayağı uzmanmışsınız..."

"Babam Königsberglidir. Ama ben de 'işim olmaz orada' deyip, Batı'ya gittim."

Watzke bunları söylerken sesinde bir kızgınlık filan yoktu ama Rath yine de büyük pot kırdığı hissine kapılmıştı.

"Kusura bakmayın," dedi. "Doğu Prusyalılarla bir alıp veremediğim yok; pek ilgilenmedim konuyla şimdiye kadar, hepsi bu. Evet, yazıyorum: şimdi Treuburg, eskiden Marggrabowa."

"Brockhaus'ta da yazar bunlar, bakmak isterseniz. Oletzko ilçesine bağlı bir kasabadır."

Watzke bir şeyler daha anlatmış, ancak kafasından başka şeyler geçtiği için Rath tam konsantre olamamıştı. Dortmundlu meslektaşının az önce ağzından çıkan bir kelimeye takmıştı. Kısa bir süre önce bir kez daha karşısına çıkmıştı bu. Nerede olduğunu anımsamamakla birlikte, yakaladı yakalayacak bir şey vardı dosyalarda; okudukları arasında bir ilinti, bir ortak yan. Meslektaşına teşekkür edip telefonu kapattı. Ardından deli gibi masasındaki dosyaları karıştırmaya başladı; sayfa sayfa gidiyor, her belgeye tekrar bakıyor, hatırlamaya çalışıyordu.

En sonunda daha Lamkau'nun ehliyetindeki fotoğrafının üstündeki damgada yer alan dört kelimeden birine bile göz atmadan, belleği o kelimeyi tam algılamadan önce, iz üstünde olma duygusu kati kanaat haline dönüştü.

Oletzko İlçesi. Kaymakam.

İçgüdüsü yanıltmamıştı onu. Kaç gündür peşinde olduğu o ilintiyi bulmuştu nihayet.

24

Edith Lamkau polisi tekrar karşısında görünce şaşırdı.

"Arkadaşlarınıza dün de söyledim. Tanımıyorum bu adamları, ölüm ilanları da bir şey ifade etmiyor bana."

"Ama eşiniz tanıyordu galiba. En azından bir tanesini, Hans Wawerka'yı."

Kadın omuz silkti. "Cenazesine filan gittiğimizi hatırlamıyorum ama."

"Resme lütfen bir kez daha bakın." Rath, Dortmund dosyasından çıkan fotoğrafı gösterdi. "Hans Wawerka'yı belki bir kez bir

yerde görmüşsünüzdür. Eşinizi ziyaret etmiş olabilir..."

Edith Lamkau, fotoğraf sanki fotoğraf değil de, çekilmez bir ağız kokusuymuş gibi yüzünü buruşturdu ve kafasını çevirdi. Wawerka'nın resimde usul icabı göğüs hizasında tuttuğu, üzerinde bir numara bulunan yaftayı işaret etti.

"Sabıkalı filan mı bu? Benim eşimle ne işi olabilir?"

"Kocanız Doğu Prusyalı mı?"

Kadın başıyla onayladı. "Tilsitli. Hep o peynir fıkrasını anlatırdı, anladınız..."

Bunu söylerken önce gülümsedi, ancak anılar aklına gelince gözleri yaşardı.

Frau Lamkau kar beyazı bir mendille yüzünü gözünü silerken Rath sesini çıkarmadı, kadın kendini toparlayana kadar bekledi.

"Peki ya Marggrabowa?"

"Nasıl?"

"Marggrabowa ismi size bir şey ifade ediyor mu?"

"Treuburg demek istiyorsunuz..."

"Eşiniz ehliyetini orada almış."

"Evet, Berlin'e gelmeden önce birkaç yıl yaşamış Treuburg'da. Luisenhöhe'de Mathée adlı alkol damıtma fabrikasında çalışmış; o da o yörede olacak."

"Firmanızın dağıtımını yaptığı Luisenbrand üretiliyor orada, değil mi?"

Frau Lamkau başıyla onayladı. "Bir de Bärenfang. Doğu Prusya spesiyalitesi."

"Yani eşinizin eski işvereniyle ilişkileri hâlâ iyiydi, öyle mi?"

"Sonuçta Mathée'nin Berlin ve Brandenburg'daki tek dağıtıcısı biziz, kârlı bir iş."

"Kocanızın vefatıyla durumda değişiklik olabilir mi?"

"Umarım olmaz." Kadın Rath'a suçlayıcı baktı. "Arkadaşlarınız son yıllara ait ne kadar dosya varsa götürdü; umarım kısa zamanda elimize geçer de, işimize devam ederiz."

"Firmayı kim idare edecek? Siz bu işlerden anlamadığınızı söylüyorsunuz."

"Gazeteye ilan verdim. Bir yönetici arıyorum. Wengler de yardım edeceğine söz verdi."

"Wengler de kim?"

"Luisenhöhe'nin sahibi; damıtma fabrikası da ona ait."

Rath isimleri not etti.

"Marggrabowa'ya dönecek olursak..."

"Treuburg..."

"Her neyse. Kocanızın Herr Wawerka'yı oradan tanıdığını düşünüyorum. Size hiç bu isimden söz etmediğine emin misiniz? Eskilerden anlatırken filan..."

"Dedim ya, hiç duymadım. Geçmişiyle ilgili pek bir şey de anlatmazdı zaten."

"Wawerka eski bir iş arkadaşı olabilir mi? Damıtma fabrikasından mesela..."

"Komiser Bey, bilmiyorum. Polis bulamaz mı böyle şeyleri?"

"Bulur. Tesadüfen şu anda yapmaya çalıştığım da o."

Frau Lamkau kendi zevzekliğinden endişeye kapılıp sesini yumuşattı. "Şu Wawerka," dedi, "ne olmuş ona? Neden Herbert'le tanışıp tanışmadığı bu kadar önemli?"

"Bunu bilsem," dedi Rath, "bayağı yol almış olurdum."

Kadını öyle ağzı açık ve koyun gibi bakıyor halde bırakıp Kale'ye yollandı. Tempelhof seferinden bir şeyler elde etmeyi ummuş, Edith Lamkau'nun, Marggrabowa adını duyar duymaz bazı şeyleri anımsayacağını düşünmüştü. Ama heyhat!

Oraya gitmeden önce Treuburg polisiyle de telefonlaşmış, o konuşmadan da bir şey çıkmamıştı. Başkomiser Watzke'nin dediği gibi, Wawerka'nın eski vatanında hiçbir vukuatı olmamıştı. Her halükârda polis kayıtlarına geçecek bir vukuatı yoktu. Ehliyetini, Hans Wawerka'nın dünyaya gözlerini açtığı ve Dortmund'a taşınana kadar yaşadığı bu Mazurya kazasında alan Herbert Lamkau da aynı şekilde sabıkasızdı. Tabii bu da hiçbir şeyi kanıtlamazdı; ancak Rath yine de bu iki maktulün birbirini tanıdığına adeta kalıbını basardı.

Ofise döndüğünde Erika Voss haber yağmuruna tuttu onu.

"Şube Müdürü Gennat sizinle acilen görüşmek istiyor," dedi ve elindeki kâğıda baktı. "Kriminal Sekreter Gräf aradı, şu uyuşturucu hikâyesi. Fräulein Ritter de telefon etti yine."

Rath şapkasını asarken sekreterini "Komiser adayı," diye düzeltti.

Voss duymamazlığa geldi; alnına düşen sarı kâkülleri üfledi. "Ha bir de," diye devam etti, "laboratuvarı arayacakmışsınız. Onu not etmedim, daha yeni aradılar."

Rath, "Bana kimse sevenin yok demesin artık," dedi. "Fräulein Ritter ne dedi?"

"*Komiser Adayı* Ritter rapor verecekmiş, onun için sizinle görüşmek istiyor. Çok sık arayamam, dikkat çeker dedi."

"Çok sık da aramasın zaten, söyleyin ona bir daha telefon ederse. Akşam evinden ararım onu. Kriminal Sekreter Gräf ne istiyormuş?"

"Pek bir şey elde edememiş. Akşama kadar listeyi tamamlarım diyor. Kriminal Asistan Lange'yle ofise gelmeleri gerekiyor mu bir daha?"

"Tabii gerekiyor. Yıllık izne filan başvurmadılarsa..."

Rath arka tarafa geçip telefonun başına oturdu. Aralık kapıdan, "Laboratuvara bağlayın beni lütfen," diye seslendi. "Ondan sonra da Treuburg'daki alkol damıtma fabrikası Mathée'yle görüşmem lazım. Mazurya oluyor."

Voss denilenleri yaptı; Rath laboratuvara bağlandığında telefona direkt Kronberg çıktı.

"Bu ne hız Komiserim. Size yeni haberlerim var."

"*Haus Vaterland*'la ilgili delil tespit raporu hazır mı yoksa?"

"Yarın masanızda. Dün Fantom gene ortaya çıktığından beri çok işi..."

"Tamam, tamam."

"Dün verdiğiniz o ölüm ilanları var ya," dedi laboratuvar şefi sesinde hafif bir böbürlenmeyle. "İlanların çıktığı gazeteleri bulduk."

"Güzel. Dinliyorum."

"Efendiim," diye başladı Kronberg her zamanki ağdalı konuşmasıyla. Ancak arkası gelmedi; Rath, hattın öbür ucundaki Olay Yeri İnceleme Ekibi şefinin nasıl ağır ağır okuma gözlüğünü takıp ağır ağır elindeki kâğıdı açtığını çok iyi tahayyül edebiliyordu. "Simoneit'ın ölüm ilanı bu yılın 14 Mayıs'ında *Volkszeitung für die Ost- und Westprignitz*'de çıkmış. Gazetenin yayımlandığı yer ise..."

Bırakın ben tahmin edeyim: Wittenberge," diye tamamladı Rath. Laboratuvar şefinin bir şey anlatırken kılı kırk yarmasına ta-

hammülü yoktu. "Wawerka'nınkisi ise bir Dortmund gazetesinde çıkmıştır herhalde."

"Evet. *Dortmunder Zeitung*. Gazetenin ismi öyle. 2 Nisan baskısı."

Rath not alıyordu.

"Demek öyle," dedi. "Teşekkürler."

Kronberg, "Mektuplara gelince," dedi. Rath, onun yine en önemli şeyi sona sakladığını anladı. "İkisi de Berlin'den postaya verilmiş."

"Yani ölüm ilanlarını gönderen kişi Berlin'de yaşıyor, öyle mi?"

"Bir olasılık diyelim. Bir diğeri, Berlin'de yaşadığından yola çıkmamızın istenmesi."

"Bu kadar ilerisini hesaplayabiliyor demek. Parmak izi buldunuz mu?"

"Zarfların üzerinde birkaç parmak izi var ama temiz değil. Arkadaşlar henüz karşılaştırma aşamasında, ancak sizi çok ümitlendirmeyeyim."

"Peki ya *Haus Vaterland*'daki parmak izleri? Onlardan bir şey çıktı mı?"

"Çoğunun kime ait olduğunu tespit edebildik; ya çalışanlara ya da maktule."

"Hangi çalışanlar?"

"Bir düzinesi aşağı yukarı. Raporda isimler yer alacak."

"Şu rapor bir an önce elime geçse iyi olurdu."

"Komiserim, bakın, çalışanların parmak izleri daha pazartesi günü geçti elimize. Elli tane. Sihirbazlık yapmıyoruz burada."

"Tamam Herr Kronberg. Biraz zaman baskısı altında çalışıyoruz da. Büyük ihtimal bunlar katilimizin son kurbanları değil."

Rath tam telefonu kapatmıştı ki, kapı aralığında Erika Voss'un sarışın kafası göründü.

Rath, "Alkol damıtma fabrikasının telefonunu buldunuz mu?" diye sordu.

Kadın başını salladı.

"Bağlayın o zaman."

"Bağlarım Komiserim de, belki sonraya bırakırsınız."

"Nedenmiş o?"

"Yani... Siz telefondayken... Şube Müdürü Gennat yine aradı."

"Eee?"

"Bir an önce yanına gitseniz iyi olur diye düşünüyorum."

Rath, Voss'un yüzündeki ifadeyi görünce o da vakit kaybetmemesi gerektiğini düşündü.

25

Masanın üstünde pasta masta yoktu; Rath'ın oradan uyanması gerekirdi işte. Onun dışında her şey her zamanki gibiydi; kendisi yeşil sofada, Gennat kendi koltuğunda oturuyor, Trudchen Steiner ise kahve servisi yapıyordu.

Buda, *Vaterland* vakasındaki yeni gelişmeleri yakından takip etmişti. "Bir iz de Doğu Prusya'ya uzanıyormuş..."

"Duydunuz demek."

"Lamkau Doğu Prusyalı, Luisenbrand da oradan geliyor; Dortmundlu maktul de Doğu Prusyalı, Wittenbergli de."

"Nasıl yani? O da mı?"

Gennat Rath'ın önüne ince bir dosya itti.

"August Simoneit'ın Wittenberg'den gelen polis kaydı."

Rath aceleyle, "Bunu Fräulein Ritter istetmişti," dedi. "Çabuk gelmiş."

"Resmi postadan çıktı az önce." Gennat avcunun içiyle dosyanın kapağına vurdu. "Adam bin dokuz yüz yirmi dörtte Marggrabowa'dan Elbe'ye gelmiş."

"Treuburg'dan."

"Doğru. Treuburg'dan. Bakıyorum onu da öğrenmişsiniz."

Rath, bunu Watzke'den duyduğunu söylemedi.

Onun yerine, "Her şey Treuburg'da bitiyor," dedi. "Herbert Lamkau da Berlin'e gelmeden önce orada yaşamış; ehliyetinden öyle anlaşılıyor."

"Siz o yüzden mi gene Tempelhof'a gittiniz?"

"Evet Sayın Müdürüm. Hanımına eşinin geçmişi hakkında bir iki şey sormak istedim. Lamkau'yla Wawerka birbirlerini Treuburg'dan tanıyor olmalılar. Bu Simoneit da takımdaki üçüncü kişi herhalde."

"Üç kişiyle de kalsın zaten." Gennat kahvesini karıştırıyordu. "Bu üç insanı birleştiren şeyi bulmalıyız; oradan cinayet nedeni de çıkar."

"Ben de öyle düşünüyorum Sayın Müdürüm."

"Üçü de aşağı yukarı on yıl önce Treuburg'da yaşadığına göre, soruşturmanıza oradan başlamanız lazım."

"Oradaki meslektaşlarla telefonlaştım. Maktullerin sabıkası falan yok."

"Olayı kendi elinize alın! Bu araştırmaları ciddi ciddi Treuburg polisine, o taşralılara bırakmayı düşünmüyorsunuz herhalde?"

"*Vaterland* soruşturma ekibini olduğu gibi Doğu Prusya'ya kaydıramam. Fräulein Ritter *Haus Vaterland*'da işe girdi, Sayın Müdürümün talimatına uyarak gizli soruşturma yürütüyor orada. Lange'yle Gräf de şu Tobacurarin'i araştırıyorlar; o da önemli bir çıkış noktası."

"Cümbür cemaat gitmek zorunda değilsiniz."

"Dönüp dolaşıp soruşturma ekibimin personel açısından cılızlığı meselesine geliyoruz yine."

Gennat sabırsızca baktı. Tam ağzını açıp bir şey söyleyecekti ki, kapı tıklatıldı. Sekreteri Trudchen Steiner girdi içeri.

"Komiser Bey geldiler Sayın Müdürüm."

"Girsin."

Şube Müdürü, gelenin kim olduğunu söylemeye gerek duymadı; Doğu Prusya ve *Vaterland* soruşturma ekibinin personel durumu hakkındaki konuşma böylelikle son bulmuştu.

Harald Dettmann göründü kapıda.

Gennat, "Beyefendileri takdim etmem gerekmiyor herhalde," dedi. "Buyrun, oturun Herr Dettmann."

Dettmann denileni yaptı; Rath'a düşmanca bir bakış fırlattı.

Rath içinden, *Müzevir kimmiş göreceğiz şimdi, göt!* dedi ve fincanını tabağa koydu. Kendisini böylelikle daha iyi savunabileceğini hissetti.

Buda, "Herr Dettmann'dan Tiergarten vakasının raporunu rica etmiştim," diye başladı. Yüzünden kafasından ne geçtiği belli olmuyordu. "Tüm konsantrasyonunu yeni vakaya versin istemiştim."

Gennat Rath'a bakıyordu ama Rath susmayı yeğledi. Buda'yı iyi tanıyordu artık, o yüzden kolay kolay bir şey söylemeye niyeti yoktu.

Şube müdürünün birden bağırmasıyla yerinden sıçradı.

"Hangi akla hizmet o kadar önemli bir raporu, neresinden baksanız insanın iki üç gününü alacak bir işi okunmaz hale getirirsiniz Komiser Bey?"

"Bilerek olmadı."

Dettmann kıpkırmızı yerinden fırladı. "Bilerek olmadı mı? Bu ne küstahlık!"

Rath istifini bozmadı. Hareketinin o anda Dettmann'ın hanesine eksi puan yazdırdığını biliyordu.

"Mürekkep hokkasının durduğu yer biraz... Gerçekten özür dilerim," dedi.

Gennat, "Herr Dettmann, yerinize oturun lütfen," dedi. "Konuyu yetişkin insanlar gibi konuşalım." Ardından Rath'a döndü. "Sizin Dettmann'ın ofisinde ne işiniz vardı Komiser Rath?"

"Fantom vakası," dedi Rath gayet sakin bir şekilde. "Dettmann benim eski vakamı üstlendiği için ben de..."

Dettmann, "Yüzsüzce bir yalan bu!" diye bağırdı. Gennat'ın bir sert nazarı üzerine sustu.

Rath puan bakımından öndeydi, bundan emindi.

"Destek sunacaktım," diye devam etti. "Ama onu söylemeye fırsat kalmadı. Maalesef o kaza oldu; Dettmann öyle bir zıvanadan çıktı ki, konuşamadım artık."

"Ne? Küstahlığın son perdesi! Olayı kendi işine geldiği gibi saptırıyor."

"Komiser Dettmann! Rica etsem biraz sakin olsanız. Az önce bana kendi versiyonunuzu anlattınız, bırakın Komiser Rath da kendininkini anlatsın." Buda tekrar Rath'a döndü. "Komiser Rath, eğer olay gerçekten sizin anlattığınız şekilde cereyan ettiyse, neden telafi yöntemine gitmediniz, anlamıyorum. Özür bile dilememişsiniz."

Rath, "Yanlış hatırlamıyorsam özür diledim," dedi. "Ama ondan sonra kafama hokkayı atınca hemen bürosunu terk etmeye karar verdim."

Gennat, "Doğru mu?" diye sordu.

"Komiser Rath yalan üstüne yalan söylüyor. Hiç de özür dileme filan gibi bir niyeti yoktu. Bırakın kâğıtları toplamayı..." Rath'a hiddetle baktı, "Raporu tekrar yazalım diye yardım teklifinde de bulunmadı."

Rath sükûnetini bozmuyordu. "Bana inanmıyorsanız, Olay Yeri İnceleme Ekibi'ne baktırabiliriz Sayın Müdürüm. Kapıda mürekkep izi vardır, eminim. İddiaya girerim."

Gennat, "Herr Kronberg'i karıştırmayın şimdi işin içine," dedi. "Biz aramızda hallederiz. Herr Dettmann, Komiser Rath'a hokka attınız mı?"

"Evet, de..."

"Peki," dedi Gennat. Dettmann sustu. "İkiniz de olayı kendi açınızdan anlatma fırsatını buldunuz. Şimdi lütfen tokalaşın ve kapansın konu. Burası Cinayet Masası, çocuk yuvası değil."

Komiserler kıllarını kıpırdatmadı. İkisi de elini ilk uzatan kendisi olmak istemiyordu.

"Anlaşıldı mı?" dedi Gennat. Sesi bu sefer sert çıkmıştı.

Rath davrandı, onun üzerine Dettmann da istemeye istemeye o yayları kırık koltuktan kalktı. Ellerini uzattılar. Dettmann'ın gözlerinden ateş fışkırıyordu ama ses çıkarmadı. Rath gözlerindeki öfkeyi gördüğü halde gayet samimi, "Sakarlığımı tekrar bağışlayın," dedi.

Dettmann bir şey söylemedi; onu öldürmek ister gibi bakıyordu. Rath'ın elini gittikçe daha fazla sıkmaya başlamıştı. Sonra aniden bırakıp "İyi günler," gibisinden bir şeyler mırıldanarak odadan çıktı.

Rath peşinden gitmek üzereydi ki, Gennat'ın sert çıkmasıyla bundan vazgeçti.

"Sizinle işim daha bitmedi Komiser Rath! Oturun!"

Gennat Rath'ı baştan aşağı süzüyordu. Dettmann'ın ön bürodan çıkmasını bekledi, ondan sonra da uzun uzun kahvesini karıştırdı.

Sonunda, "İyi uydurdunuz," dedi. "Anlattığınız hikâyeye inanacağımı mı zannediyorsunuz?"

"Sayın Müdürüm, ben..."

"Saçmalamayı bırakın!"

Rath gene irkildi; o sakin adam bugün ikinci kez sesini yükseltiyordu. Buda'yı hiç böyle görmemişti.

"Aptal yerine konduğumu fark etmediğimi mi sanıyorsunuz? Şu koltuğa sizden daha da iyi yalan kıvıran kaç kişi oturdu, biliyor musunuz? Bana maval okumaya kalkmayın!"

"Ama ben..."

"Dettmann'a kendi resmi versiyonunuzu anlattınız. Ama bana şimdi gerçekten ne olup bittiğini anlatacaksınız."

"Affedersiniz Sayın Müdürüm." Rath'ın pişmanlık duyduğunu gösteren bir hali vardı. "Haklısınız, bilerek yaptım."

"Vakayı sizden alıp Dettmann'a verdim diye, öyle mi? Benim de kendime göre nedenlerim var ama." Gennat başını iki yana salladı. "Umarım bir ikinci intikam aksiyonu olarak ofisimi yakmaya filan kalkmazsınız. Ya da olduğu gibi Emniyet'i."

"Sebep Fantom vakası değildi."

"Öyle mi? Neydi peki? Böyle bir şey için sebep aramak neyin nesiyse..."

"Kusura bakmayın ama bu konu hakkında konuşamam."

"Konuşacaksınız ama size kan kusturmamı istemiyorsanız."

"Kusura bakmayın Sayın Müdürüm, kan kusturmanız icap ediyorsa kusturun ama mahremiyet de benim susmamı icap ettiriyor. Şu kadarını söyleyebilirim: Konu, Dettmann'ın bir hanıma karşı davranışı."

"O kadar da fazla hanım yok Şube'de. Ayrıca Fräulein Ritter kendi kendini korumasını bilir, inanın bana; sizin cengâverlik yapmanıza gerek yok. Konu Charly, değil mi?"

"Bu konuda konuşmak istemiyorum."

"Sevgili Rath, bu bana aşağı yukarı iki yıl önce olmuş başka bir olayı hatırlattı maalesef. Hani Brenner'i hastanelik et..."

"Sahte rapordu onlar. Brenner hastanede filan yatmadı."

"Her neyse. Brenner'i dövüp kıl payı disiplin cezasından kurtulduğunuzda da konu bir hanımdı, öyle değil mi?"

Rath cevap vermedi.

"Komiser Bey, özel hayatınız beni gerçekten ilgilendirmez. İş hayatınıza yansıttığınızda ilgilendirir ama."

"Ben... Epeydir... Söyleyecektim size de, söz konusu kadın iş ar-

kadaşımız bu yüzden mesleğinde bir dezavantaj yaşasın istemedim." Rath çekingence Gennat'a baktı; berikinin yüzü her zamanki o yumuşak ifadeye bürünmüştü. "Diyeceğim..." Rath boğazını temizledi. "Biz iki gündür... nişanlıyız."

Gennat gerçekten gülümsüyor gibiydi; yüzündeki ifadeden pek bir şey okunmasa da gözleri gülüyordu. Koskoca elini uzattı. "Tebrik ederim Komiser Bey."

"Teşekkürler Sayın Müdürüm." Rath şefiyle el sıkıştı ama her şeyin bu kadar kolay olması onu şaşırtmamış da değildi. Sadece Charly'ye karşı vicdan azabı duyuyordu. Aslında biraz daha zaman geçsin, öyle söyleyelim demişler, buna birlikte karar vermişlerdi.

"O zaman Herr Dettmann nişanlınıza hakaret etti, öyle mi? Ne şekilde?"

"Sayın Müdürüm, kızmayın ama Fräulein Ritter bunu size kendi anlatmak istemiyorsa, ben de istemiyorum. Fazla bile konuştum."

"Peki, anlaşıldı. Daha fazla ısrar etmeyeceğim. Dettmann'ın ofisindeki olayın tanığı var mı?"

"Dettmann'la yalnızdık."

Gennat başını salladı. "Şansınız yaver giderse olay Disiplin Kurulu'na gitmez. Belki de raporun okunmaz hale gelme nedeni gerçekten sakarlığınızdır."

Rath sırıtmamak için kendini zor tuttu; böyle durumlarda en doğrusu yüzüne minnettar bir hürmet ifadesi takınmaktı. "Teşekkür ederim Sayın Müdürüm."

"Daha bunun için erken. Tek probleminiz Dettmann değil. Aynı bölümde çalışan iki kişinin ilişki yaşamasının bu dairede hiç hoş karşılanmayacağının bilincindesiniz, değil mi?"

"Bir daha vurgulayayım: Fräulein Ritter'in benim yüzümden mesleki bazda olumsuzluklar yaşamasını istemiyorum. Cinayet Masası'nda çalışmaya ne kadar hevesli olduğunu biliyorum, hem..."

"Fräulein Ritter konusunda endişelenmeyin. Sizin yüzünüzden zorluklarla filan karşılaşmaz, yok bir bu eksikti! Charly *Vaterland* dosyası kapanana kadar bu vaka ekibinde kalacak. G Dairesi'nin onu bana vermesinden çok memnunum." Gennat başını salladı. "Yok, yok, aklıma başka bir çözüm yolu geldi. Komiser Dettmann'la aranızdaki gerginliği giderecek bir çözüm."

Fırçayla ovuyor, ovuyor, soğan kokusu bir türlü çıkmak bilmiyordu. Nasıl bir gündü bu böyle, iliklerine kadar hissediyordu. Gözleri bile hâlâ şiş ve kızarıktı. Çok kötü görünüyordu.

Vaterland'dan çıktığı gibi bu halde Carmerstrasse'ye gidemezdi; elleri soğan, saçları, üstü başı yağ kokuyordu. *Gerçekten evliliğe adım atmak istiyorsan, daha bin fırın ekmek yemen lazım Charlotte Ritter,* dedi kendi kendine. *Kocan seni bu halinle de görecek ileride.*

Peki gerçekten evliliğe adım atmak istiyor muydu?

Gereon'un teklifini kabul etmişti ama bundan hâlâ emin olamıyordu. Evliliğin, hayalini kurduğu yaşamla bağdaşıp bağdaşmayacağını bilmiyordu. Aslında nasıl bir yaşam hayal ettiğini de bilmiyordu. Bildiği tek şey, eve kapanıp annesi gibi mutsuz yaşamak istemediğiydi. Çalışmak istiyordu. Diğer taraftan bir çocuğu, bir yuvası olsun da istiyordu. Ama bunların hepsinin bir arada nasıl olacağını kimse söyleyemiyordu ona.

Kapı tıkladı.

"İşin bitti mi? Banyoya girmem lazım."

"Birkaç saat bekleyeceksin."

Açılan kapıdan Greta soktu başını. "Ne var benim küçük mutfak perim?" derken hınzır hınzır gülüyordu. "Külkedisi prensese dönüşürken sorun mu yaşıyor?"

Charly ıslak ellerini arkadaşına uzattı; Greta kokladı ve yüzünü buruşturdu.

"Bir de diş macunuyla dene," dedi.

"Mesele ağız kokusu değil."

"Bak, ciddi söylüyorum. Uzat." Greta, Charly'nin ellerini avcuna alarak üzerlerine biraz Chlorodont sıktı ve ovmaya başladı. "Kocakarı ilacı. Ara sıra evde de soğan soyuyor olsan bilirdin bu metodu."

Charly elini yıkadı; elleri bu sefer de nane kokuyordu ama en azından soğan kokusu gitti. Aynaya baktı. Gözlerinin şişi de biraz inmişti.

Gereon evde miydi acaba? Öğleden sonra gene ofisi aramış, telefona gene Voss çıkmıştı. Sekretere mesaj bırakamazdı tabii. Komi-

ser Bey'in yine dışarıda işi vardı. Yeni bir iz peşinde miydi yoksa? Sekreterin söylediklerinden bir şey çıkarmak imkânsızdı. Çıkaramaması da gerekiyordu belki.

Bir an önce *Haus Vaterland*'dan çıkmak istediği halde, siyah garsonun davetine uyup Vahşi Batı Barı'na uğramıştı. Afrikalı kovboy Mohamed Husen çok sevinmiş, ona bir Luisenbrand ikram etmişti.

"İyi geldi," demiş, Husen tekrar doldurmaya kalkınca da elini kadehinin üzerine koymuştu. "Pek Amerikan tadı sayılmaz ama."

"Her şey hakiki Amerikan işi olsa, Bourbon da olmazdı, daha doğrusu hiç alkollü içki olmazdı burada. Amerika'da yasak." Husen çaktırmadan gürültülü bir grubu işaret etti. "O yüzden coniler seviyor buraya gelmeyi. Votka, konyak, önlerine ne gelirse içiyorlar. Yeter ki şnaps olsun. Bana sorarsanız, içki yasağı bunlarda içkiye eğilimi daha da artırmış."

"Benimle ilgilenecek vaktiniz var mıydı ki?"

"Sigara molamı içeride geçirmeye karar verdim."

Tabakasını çıkarıp Charly'ye de tuttu. Genç kadın bir sigara aldı.

Mohamed Husen *Haus Vaterland*'ın girdisini çıktısını biliyordu sanki; burada iki yıldır çalışıyordu sonuçta. Sahte Luisenbrand'dan bile haberi vardı. Vahşi Batı Barı'ndaki coniler bir şey anlamamıştı tadından ama burada sık sık bir kadeh içen içki alıcısı Riedel el altından uyarmıştı. Garsonlar kimselere sezdirmeden tedavüldeki ve raftaki şişeleri toplamak zorunda kalmışlardı. Sadece Vahşi Batı Barı'nda yedi şişeden üçü sahte çıkmıştı. Husen, yaklaşık iki düzine şişede o leziz şnaps yerine tatsız bir sıvı bulduklarını anlattı.

Charly'yle Husen sohbet ederken barda oturanlar yan yan onları süzüyordu. Charly önce yakayı ele verdiğini düşündü; gizli soruşturmalarda böyle hislere kapılmak olağandı. Ama vakit geçtikçe kendi kendine kuruntu yapmadığını, diğer müşterilerin bakışlarının nedeninin yanındaki kişi olduğunu fark etti. Ancak bakışları üstüne çeken Husen'in egzotik dış görünümü ve kovboy kıyafeti mi, yoksa bir Alman kızının bir zencinin yanında oturuyor olması mıydı, ondan emin değildi.

Mohamed Husen oralı olmamıştı. Charly yorgun yüzünü aynada inceler ve rujunu sürerken, onun bu bakışlara alışkın olabile-

ceğini düşündü. Eğer bir kez daha konuşmaları gerekirse onunla başka yere gitmeliydi; Vahşi Batı Barı'nda çok göze batıyorlardı. Hele bir de garsonlar da fiskosa başladılar mı, dedikodular hızla merkez mutfağa kadar yayılır, Charly işinden olurdu.

Nihayet az çok insan içine çıkacak duruma geldiğinde bir taksiye atladı; Charlottenburg istikametine giderken Gereon'a *Haus Vaterland*'la ilgili olarak ne anlatacağını kuruyordu kafasında. Bir zenciyle Vahşi Batı Barı'nda buluşup bütün bakışları üstüne çektiğini es geçecekti tabii. Edindiği bilgileri, Luisenbrand'la ilgili ayrıntıları aktarsa yeterdi. Carmerstrasse'de taksiyi durdurup parasını ödedi. Steinplatz'a, binanın cephesine baktı. Evine geliyormuş duygusu daha yerleşmemişti. Ama Gereon'u göreceğine, köpeği göreceğine seviniyor, geçirecekleri güzel akşamın hayalini kuruyordu.

Resepsiyonun önünden geçerken kapıcı onu bin yıldır tanıyormuş gibi selamlamış, asansörcü ise hiçbir şey sormadan doğrudan üçüncü katın düğmesine basmıştı; kendi eviymiş gibi bir hava da yok değildi sanki.

Herhalde en çok da bugün ihtiyacı vardı yuvaya dönme gibi bir duyguya.

Zile bastı. Kapının açılmasını beklerken tırnaklarını inceledi; ellerini diş macunuyla ovmuştu da, Greta'nın yarattığı o telaş içinde dişlerini fırçalamayı unutmuştu. Ağzı kesin içki kokuyordu. Allah kahretsin! İçeriden paldır küldür bir ses geldi, ardından adımlar duyuldu. Kapı açıldı. Gereon'un üstünde palto vardı; şapkasını da giymişti. Köpek de yoktu ortada; yoksa çoktan genç kadının üstüne atlardı. Charly afalladı.

"Sen de mi şimdi geldin?"

Rath hayır anlamında başını salladı.

"Tam tersi," dedi.

Charly onun ne kasdettiğini antredeki bavulları görünce anladı.

"Ne oluyor?" derken gülümsemeye çalışıyordu. "Daha iki gün oldu nişanlanalı, hemen terk mi ediyorsun beni?"

"Onun gibi bir şey." Gereon'un suratında buruk bir tebessüm vardı. "Affet beni Charly, sana itiraf etmem gereken bir şey var."

27

Makas çok keskin; gazeteye şöyle bir dokunmasıyla kâğıt hemen ikiye ayrılıyor. Çift siyah çerçeveli ilanı özenle kesiyorsun; zedelenmesin diye dikkat ediyorsun.

Ölüm, dikenin nerede? Cehennem, ya senin zaferin?

Korent Mektubu'na acaba merhumun karısı mı yoksa cenaze firması mı karar vermiştir diye soruyorsun kendine. Gerçi ne fark eder ki?

Yüce Allah, takdiri ilahi canımdan çok sevdiğim eşimi aniden hayatın içinden çekip aldı.

Böyle bir ölüm ilanı çok insana hitap eder, ama yalnız ilanın çıktığı gazeteyi okuyana ulaşır. Ama sen asıl ulaşması gerekenlerin, karısını tanımayanların, hatta karısının varlığından haberi bile olmayanların onu görmesi için elinden geleni yapacaksın.

Herbert Lamkau
** 5 Ocak 1895*
† 2 Temmuz 1932

İlan *Kreuz*'da çıkmıştı. Lamkau gibi bir Prusyalı söz konusuysa bunda şaşacak bir şey yoktu. Arka arkaya gazeteleri açıp bakıyorsun diye büfedeki adam sinirlenmiş, ama üçüncü gazeteye sıra geldiğinde para cüzdanını çıkarınca çenesini tutmuş, aynı gazeteden iki tane aldığını görünce de aptal aptal bakmıştı. Bir şey de dememişti. Berlin'in güzel tarafı buydu işte; kimse hiçbir şeye şaşırmıyordu.

Bu şehirde halletmen gereken bir iş daha var, ondan sonra yola çıkabilirsin. Geriye. Geçmişe doğru.

Engelleyemezsin artık, bir daha, bir daha yaşayacaksın onu. Dünya parça parça olup incecik bir cam misali tuzla buz olana kadar güzel bir gündü o.

Harika bir pazar sabahı; şehir bayraklarla süslenmiş. Ama bu barışçıl görünüm yanıltıyor; nefret her yerde pusu kurmuş. Sana yönelen düşmanca bakışları tebessümle karşılıyorsun. Gülümsüyorsun; çünkü geleceğe inanıyorsun. Sokağa adımını atıp güneşten gözlerinin kamaştığı anda yaşamının sona erdiğinden haberin yok.

İKİNCİ BÖLÜM

Mazurya

7-13 Temmuz 1932

> Burada insanların ne yaptığını bilmek istiyorsan sana şunu söylemek isterim, her yerdeki gibi yaşayıp duruyorlar. Birçoğu zamanını yaşamak için çalışmakla geçiriyor. Geri kalan boş zamanındaki özgürlüğü onu o kadar ürkütüyor olacak ki, ne olursa olsun ondan kurtulmaya çabalıyor.
>
> – JOHANN WOLFGANG VON GOETHE,
> *GENÇ WERTHER'İN ACILARI*, çev. Ahmet Arpad,
> Ayrıntı Yayınları İstanbul 2018 (4. baskı), s. 29

28

Motorlar son derece gürültülüydü; sesi kulaklarını tırmalıyordu. Uçak hareket edene kadar homurtusu sanki bitmeyecek gibi geldi Rath'a. Bir tangırtı hissetti, yavaş yavaş havalanıyorlar mıydı ne? Farkında olmadan oturduğu koltuğun kollarını sıkı sıkı kavramıştı. Pencereden dışarıya baktı, bir milimetre bile yükselmemişler, yalnızca pistte salınıyorlardı.

Charly ona uçağın kule ya da inşaat iskelesi gibi olmadığını, yükseklik korkusu sorunuyla karşılaşmayacağını söylemişti. Ayrıca istatistiki olarak uçak trenden de otomobilden de daha güven-

liydi. Bütün bunlar doğru olabilirdi de, korkuyordu işte! Daha havalanmadan başlamıştı korkmaya.

Çoğunluğu iş icabı seyahat eden bir düzine erkekle birlikte Königsberg'e giden gece uçağına çağrılmayı beklerken genç kadın onu teskin etmeye çalışmış, ancak bunun Rath'da en ufak bir etkisi olmamıştı. Charly, "Bakarsın geyik de görürsün oralarda," demişti. Rath sanki Mazurya'ya tatile gidiyordu. Genç kadının bunu onu yatıştırmak için mi, yoksa iğnelemek amacıyla mı söylediği belli değildi.

Çünkü Charly'nin de moralinin yerinde olduğu söylenemezdi. Tempelhof'a giderken yolda hiç konuşmamışlar, konuştuklarında da kavga etmişlerdi. Yeni nişanlı bir çiftin ilk haftasını o da başka türlü tahayyül etmişti. En azından eşlerden birinin hemen seyahate gideceği aklına bile gelmezdi.

Bir süre karşılıklı sustuktan ve Buick Yorck Köprüsü'nü geçtikten sonra Rath ona Dettmann'la ilgili olayı itiraf etmek durumunda kalmıştı. Başka çaresi de yoktu, eninde sonunda duyulacaktı çünkü bu. Ayrıca Charly'den hiçbir şey saklamak istemiyordu, hele de nişanlandıklarından beri. Bari ondan bir şey saklamasındı.

Charly, "Keşke kendine hâkim olabilseydin," dedi.

"Olabilir. O göt ona rağmen hak etti bunu."

Hemen ardından Charly'nin, genç kadın ne kadar sert bir ifade takınmaya çabalasa da, sertlik maskesinin altında sırıttığını fark etmişti; en azından gözlerinden anlaşılmıştı bu. En geç o andan itibaren Dettmann'la ilgili olarak her şeyi doğru yaptığına inanmıştı. Bu anlamda birkaç günlük sürgün ödenebilecek bir bedeldi. Diğer yandan soruşturma ekibinden birinin gerçekten Doğu'ya gitmesi gerekiyordu, Gennat haklıydı. Bu neden doğrudan şef olmasındı?

Bir de şu uçak işi olmasaydı.

Ama belki de cezanın bir parçasıydı bu; Buda, Rath'ın Mazurya'ya kendi arabasıyla gitme önerisine o derece şiddetle karşı çıkmıştı ki.

"Kaç saat direksiyon sallayacağınızı biliyor musunuz? Ayrıca transit vizesi gerekiyor. Koridor'dan geçmeyi düşünürseniz Polonyalıların size kollarını açacağını sanmayın. Hele bir de pasaportunuzda polis memuru olduğunuzu görsünler, vay halinize."

"Polonya polisiyle bir anlaşmamız filan yok mu?"

"Sınırda karşı karşıya kalacak olduklarınız gümrük memuru, polis değil."

Buda, Nuh demiş peygamber dememişti. Zaten uçak bileti hazırdı; masanın üzerinde duruyordu. Rath'ın Doğu Prusya seyahati için ne gerekiyorsa yapılmış gibiydi. Gennat ona içinde yolculukla ilgili bütün belgelerin bulunduğu bir zarf vermişti. "Sizi yarın sabah Königsberg Polis Müdürlüğü'nde bekliyorlar. Şube Müdürü Grunert'i bulun, size bir araba verecek."

Yarın sabah. Buda'nın kendisinden nasıl bir an önce kurtulmak istediğini Rath ancak o zaman anlamıştı.

Gennat, "Altı saatiniz var," demişti. "Sonra havaalanına gideceksiniz. Yanınıza kalın bir şeyler almayı unutmayın. Mazurya yazları çok soğuk olabilir."

Rath, Gennat'ın dediklerini yerine getirmek üzere eve gitmeden önce bir tavsiye mektubu almak için Emniyet Müdür Yardımcısı Weiß'ın yanına uğramak zorunda kalmıştı. Mektupta, Prusya polisi ve Prusya jandarmasından Berlinli Kriminal Komiser Gereon Rath'a her türlü yardımı göstermesi isteniyordu.

Rath yazıyı üstünkörü okuyup, böyle bir mektubun kendisi için olumsuz etkileri de olabileceğini düşünürken, Weiß siyasi yönü ağır basan bir ahlâk vaazı vermeye başlamıştı.

"Umarım Prusya memuru olarak taşradaki tavrınızın öneminin bilincindesinizdir."

"Gayet tabii Sayın Müdürüm."

"Brüning hükümetinin neden istifa ettiğini biliyor musunuz?"

"Politikayla ilgilenmiyorum Sayın Müdürüm."

"İlgilenmeniz gerekiyor ama iki gözüm, mutlaka ilgilenmeniz gerekiyor. Her şey politik, attığımız her adım politik, biz istesek de istemesek de."

"Sayın Müdürüm, kusura bakmayın ama benim işim cürümle mücadele."

"Doğu hassas bir alan. Köylüler toprak sahiplerine karşı direnmeye çalışıyor; çoğu bölgeyi terk etti. Brüning'in oraya atadığı yönetim sınıfta kaldı. Mazuryalılar Nisan ayında şu daha yeni Alman vatandaşı olmuş Hitler denen herifi coşkuyla karşıladı; adam

sanki Doğu Prusya'nın kurtarıcısı. Naziler daha şimdiden Mazurya'nın uyanışı diye bir fenomenden söz ediyor; zaten hemen her şeyi telleyip pullayıp kendi propagandalarına alet etmekte üzerlerine yok."

"Bununla ne anlatmak istiyorsunuz Doktor Bey? Doğu Prusya'da adım başı Nazilerle mi karşılaşacağım? İsterseniz göze çarpmamak için bir de gamalı haç kolluğu takayım."

"Tam tersi iki gözüm, tam tersi. Dileğim, Doğu Prusya'da, özellikle de Mazurya'daki soruşturmalarınızda, adeta Prusya demokrasisinin reklamını yapar gibi bir duruş sergile..."

"Alman demokrasisinin de ama, değil mi?"

"Onun reklamını da yapabilirsiniz tabii ama kalmadı ki. Korkarım kalmadı. İmparatorluk için "cumhuriyet" lafı küfürle eşdeğer de, Hindenburg şu entrikacı von Papen'i başbakan yapalı cumhuriyetten söz edilemez hale geldi. Bu sözde cumhuriyetin hükümeti, Kayzer'i tekrar tahta geçirmek ya da askeri diktatörlüğü oturtmak için fırsat kolluyor."

Weiß bu minvalde konuşmaya devam etmiş, ancak Rath bir süre sonra artık dinlememeye başlamıştı. Bu siyasi çatışmalar onu hiç mi hiç ilgilendirmiyordu. Ne o kendi kendini Führer ilan eden Hitler'den, ne de şu SA kalaslarından haz ediyordu. E yani? Sonuçta o kişiyi seçmezdin, olur biterdi; bu kadar kolaydı bu iş demokrasilerde. Bu arada Rath en son ne zaman sandığa gitmiştim, diye düşündü. O yıl yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy kullanmamıştı mesela. Ya Hindenburg, ya Hitler, ya da Thälmann – aman ne seçim, ne seçimdi zaten!

Pencereden dışarı baktı. Farların ışığında Tempelhof tarlasındaki otlar bile tek tek seçiliyordu. Daha birkaç saat önce Weiß onu en güzel dileklerle uğurlamamış mıydı? Daha havalanmadan parçalanacakmış gibi pistte tangır tungur ilerleyen şu üç tekerli nesnenin içinde oturuyordu bile. Bir Junkers G31'di bu, çok güvenilir diyorlardı; Luft Hansa altı yıldır Königsberg'e uçuyordu. Yine de Rath için bir bilmeceydi; bu hantal şey nasıl havalanacak, haydi havalandı, havada beş saniyeden fazla nasıl duracaktı? Bu bilmece onu kan ter içinde bırakmıştı.

Kendini avutmak için Weiß'ın verdiği mektubu çıkardı; ama

konsantre olması mümkün değildi, bıraktı gene. Dışarı baktı, hâlâ havalanmamışlardı.

Yanında, koridorun öbür tarafındaki adamda huzursuzluğa dair en ufak bir işaret yoktu; sanki trende oturuyordu. Gayet sakin gazetesini açmış okuyordu. Rath makaleye gözünü dikmiş, başka şeyler düşünmeye çabalıyordu. *Polis artık başa çıkamıyor. Gösteri özgürlüğünün sonuçları.* Aslında kendisini ilgilendirmesi gereken bir konuydu ama harfler gözünün önünde bulanıklaşmıştı. Başlığın altındaki metne baktı ama okuduğunu anlamıyordu; onun yerine kafasını lanet olası uçağın çıkardığı garip seslere takmıştı.

Artık sahiden hızlanmış mıydı ne? Rath vücudunun koltuğa yapıştığını hissetti. Galiba havalanmışlardı, gerçi bir şey gördüğü de yoktu ya. Pencereden görünen zifiri karanlıktı. Ancak birden bu siyahlığın arkasında bir ışık denizi belirdi. Rath, Hermannplatz'daki ışıl ışıl devasa Karstadt mağazasını tanıdı; ışıktan oluşmuş bir örümcek ağına benzeyen sokak örgüsüne baktı. Nefes kesici bir manzaraydı bu. Uçuyorlardı, evet, gerçekten havadaydılar. Tabii acaba daha ne kadar?

Koridorun öbür tarafındaki gazetenin hışırtısı duyuldu. Rath, kırklı yaşlarının ortalarında, tıknaz, kırmızı yanaklı adama baktı.

Adam, "İlk defa mı uçağa biniyorsunuz?" dedi.

"Hımm?"

"Neyse, koltuğun koluna sıkı sıkı yapışmanız gerekmiyor; düşmezsiniz uçaktan, merak etmeyin."

Yol arkadaşı gülüyordu ama dalga geçiyor gibi değildi. Rath, koltuğun kollarına kenetlenmiş ellerine baktı, o kadar sıkmıştı ki, parmak orta mafsalları bembeyaz olmuştu.

"Haklısınız," dedi Rath. "Tren yolculuğuna da, gemiyle Atlantik ötesi yolculuğa da alışkınım ama bu tekin değil."

"Endişelenecek bir şey yok," dedi adam. "Paraşütünüz yanınızda olduğu sürece korkmayın, bir şeycik olmaz."

"Paraşüt mü?"

"Paraşütünüz yok mu yoksa?" Adamın yüzüne kaygılı bir ifade yerleşmişti.

"Yok!"

"Tamam, tamam." Adam bir kahkaha patlattı. "Şakaydı. Kızmayın sakın!"

Rath da gülmeye çalıştı ama beceremedi. "Königsberg'de ne yapacaksınız?" diye sordu.

"Odun işi." Adam koridordan uzanıp elini verdi. "Adım Hillbrich, mobilya fabrikatörüyüm. Ya siz, sizin Doğu'ya gitme nedeniniz ne?"

"Cürüm," dedi Rath fabrikatörle tokalaşırken. "Ben Rath, kriminal polis."

"Eh, uçakta polis varsa cep saatim çalınır mı çalınmaz mı korkusu olmadan rahat rahat uyurum artık."

Rath gene zoraki güldü.

Motorun uğultusunda rahatlatıcı bir yan vardı; Rath sakinleşmişti. Epey bir süredir havadaydılar artık; camdan dışarı baktı. O kadar da kötü değilmiş, diye düşündü. Yükseklik korkusu geçmişti. Aşağıda yıldız misali tek tük ışık pırıltısı görünüyordu. O an nerede bulundukları konusunda en ufak bir fikri yoktu. Her neyse, havada durabiliyorlardı ya.

"Ne dersiniz," diye sordu yanındaki adama, "zamanında inecek miyiz?"

Fabrikatör saatine baktı, omuz silkti. "İneriz," dedi yüzünde ciddi bir ifadeyle. "Pis Polaklar bizi vurmazsa tabii."

Bir an sonra tekrar Hillbrich'in kahkahası duyuldu, Rath'ın omzuna vurarak, "Şaka şaka, dostum," dedi. "Königsberg'e çok gittim, Danzig'e de. Hiçbir şey olmadı şimdiye kadar. Uçakla gitmek, Polonyalıların insana katil muamelesi yaptıkları o lanet olası Koridor'dan geçmekten çok daha iyi."

İş cıvımıştı. Rath, bundan sonra adam ne derse desin, gülmemeye karar verdi.

Biraz sonra hostes kuşetli kabinleri hazırlamaya başladı; tek tük yatanlar olmuştu bile. Rath'ın içinde bütün gece gözünü kırpmayacakmış gibi bir his vardı; ancak artık soğuk espri duymak istemediğinden sorulduğunda servisi kabul etti. Başlarda korkmasına neden olan sallanmalar şimdi tam tersi bir etki yapmış, gözünü kapamasıyla uykuya dalması bir olmuştu. Aslında yalnız Charly'yi düşünmek için kapamıştı gözlerini.

Ancak onunla ilgili ne düşündüyse sonra rüyasına girdi.

Gözlerini tavana dikmiş bakıyordu; uyuyamamıştı.

Allah kahretsin!

Gereon yalnız Buick'i değil, evin anahtarını da bıraktığı halde Spenerstrasse'de, kendi yatağında yatıyordu. Genç adam bir tek köpeği Erika Voss'a teslim etmişti. Carmerstrasse'deki apartmanın girişini zebani gibi bekleyen o kapıcının önünden bir kez daha geçmek içinden gelmemişti Charly'nin.

Halbuki o akşamla ilgili neler tahayyül etmişti; her halükârda Spenerstrasse'deki yatağında yalnız yatıp gözünü tavana dikeceğini hiç düşünmemişti. *Haus Vaterland*'daki o zorlu günün sonunda Gereon'dan biraz teselli ummuş, acınmayı, biraz da şımartılmayı beklemişti. Hâlâ kapadığı an gözünün önünde soğanlar diziliyordu; Bir uyuyabilse, rüyasında bile muhakkak soğan görecekti.

Ona Almanya'nın soğan cephesindeki faaliyetini, duyduklarını, sahte içki skandalıyla ilgili bir şeyler bildiğini düşündüğü bir adamla tanıştığını anlatmak istemişti. Ancak genç kadının *Haus Vaterland*'da geçirdiği o gün Gereon'u hiç mi hiç ilgilendirmemişti. Varsa yoksa konu Herr Rath'ın kendisiydi; Dettmann'a ne yapmış, Gennat onu hangi keşif gezisine göndermiş, nasıl cezalandırmıştı. Hele bir de hiçbir şey yokmuş gibi Şube Müdürü'ne nişandan söz ettiğini anlatmamış mıydı, o an içinden tokadı yapıştırası gelmişti. Bunu yapmamıştı, çünkü Gereon o anda Belle Alliance Strasse'de Tempelhofer Berg yokuşunu çıkarken arabayı süratli sürüyordu. Bir kazayı göze alamazdı.

"Ne yaptım dedin?"

"Charly, lütfen! Söylemek zorundaydım. Buda beni köşeye sıkıştırdı, ne yapayım? Özür dilerim."

"Bir anlaşmamız vardı!"

"Tebrik etti bizi. Hem bu nedenle herhangi bir olumsuzluk da yaşamayacaksın. Gördüğün gibi Doğu Prusya'ya gönderilen benim."

"Nişanlım cehennemin bir ucuna gönderiliyor diye seviniyor muyum sanıyorsun? Köpeği bile bana bırakmadın!"

"Yarın çalışıyorsun yine. Hem Voss'un zaten telafi etmesi gereken bir şeyler var. Kirie'ye iyi bakar, göreceksin."

"O da mı biliyor nişanlandığımızı?"

"Tabii ki bilmiyor." Bunu söylerken tüm saflığıyla Charly'ye bakmıştı. "Günün birinde zaten herkes duyacak. İnsanlar bunun için evlenir. Bütün dünya artık onların bir çift olduğunu öğrensin diye."

"Öyle mi?"

"Evet öyle."

Sonra yine karşılıklı susmuşlardı.

Bagaj arabasıyla havaalanına girdiklerinde genç kadının kızgınlığı geçmişti. Gereon'un Dettmann'a yaptığını düşününce mutlu olmuş, hatta gizli gizli sevinmişti bile. Gereon gene her şeyin doğrusunu yapmıştı. Yaptıkları ne kadar aptalca da olsa. Bazen doğru yapılan şeyler de aptalca olabiliyordu işte. Kendisinin yüzünden onun Doğu Prusya'ya sürüldüğünü düşünmüş, kendi kendisine bile itiraf edemeyeceği bir biçimde gururu okşanmıştı. Böyle sahiplenme tutumlarından haz etmese de onun kendisini koruduğunu, hatta birazcık da intikamını aldığını bilmek harika bir histi.

Gennat'ın Doğu Prusya seyahatinden gerçekten bir beklentisi var mıydı? Gereon bir süre ortalarda olmayacaktı ya, Şube Müdürü'nün asıl derdi bu olmalıydı. Rath'la Dettmann Kale'de karşılaşmasınlar, sabah karanlığında düello yapmaya filan kalkışmasınlardı.

Aslında her şey daha kötü olabilirdi. Bir disiplin cezası daha, Gereon Rath'ın kariyeri tamamen son bulurdu; hem de evlenip yuva kurmaya hazırlandığı bir dönemde. Tam da böyle bir zamanda işsiz kalmak budalalık olurdu. Neyse ki kendisinin işi vardı. Charly tavana bakarken gülümsedi; bir an kendisinin helak olmuş vaziyette akşam işten geldiğini, önlük takmış kocasının elinde kepçeyle kapıyı açtığını düşünmüştü. Ne komik bir görüntü olurdu! Gerçekçi de olmazdı; Gereon'un elinden hiç iş gelmiyordu. Kendisinden bile daha fecaatti yemek yapma yeteneği.

Sırf damak tadı açısından bakılacak olursa, aslında ikisinin de başka eş bulması gerekirdi.

Bir ses duydu; kapı açılmıştı. Greta kıkırdıyordu. Yeni yavuklusuyla gelmiş olmalıydı; adam, sıkı kuralları olan ev sahibesi tarafından mobilyalı kiraladığı odaya kadın getirmesi yasaklandığı için

birkaç kez kalmıştı Spenerstrasse'de. Bu ilişki nasıl gidecekti acaba? Greta sürmesini istiyor muydu mesela? Bu işlerde biraz fazla rahattı çünkü; hatta Charly yer yer endişeleniyordu bu yüzden. Arkadaşına Gereon'la nişanlandığını söylememişti henüz; Greta'nın bundan hiç hoşlanmayacağını biliyordu. Zaten Gereon'dan da hoşlanmıyordu, hep soğuk davranıyordu ona. Hele bir de nişan lafını duysa...

Ama eninde sonunda itiraf edecekti tabii. Artık Spenerstrasse'den taşınacağını söylemesinin de zamanı gelecekti. Bunu aklına getirince birden ayrılık acısı kapladı içini. Kısa aralıklarla dört yıl beraber oturmuşlardı Greta'yla. İyi de vakit geçirmişlerdi birlikte.

Charly iç çekti. Hayat neden bu kadar karmaşıktı?

Gözlerini kapadı, gene dağ gibi soğan belirmişti gözünün önünde; ama bu sefer uykuya daldı.

30

Königsberg Emniyet Müdürlüğü'nün sevimli bir havası vardı; Alex'teki o heyula gibi yapıyla mukayese edilmezdi. Yolun öbür tarafındaki modern tren istasyonu bile abidemsiydi. Luft Hansa'nın kahvaltıyla verdiği kahve pek kötü değildi, olması gerektiği kadar sertti ama Rath, Stresemannstrasse'de Emniyet'in önünde taksiden inip bavulunu merdivenlerden çıkarırken kendini hâlâ yorgun hissediyordu.

Aşağı yukarı yarım saat önce Königsberg Devau Hava Limanı'na inmişlerdi; ama kendisi iki saattir, Danzig'deki moladan beri uyanıktı. Tekrar havalandıklarında yukarıdan Danzig'in merkezine, devasa Marien Kilisesi'ne uzun uzun bakabilmiş, hatta oyuncak evlerin ortasındaki Krantor'u görebilmek (ki başarmıştı bunu) ve azıcık hava alabilmek için pencereyi bile biraz indirmişti. Uçağa alışıyordu artık yavaş yavaş.

Emniyet'te sora sora ofisi çabucak buldu. Yazı masasında ağzı kulaklarında, ince gözlüklü, seyrek saçlı şişman bir adam oturuyordu. Adam Rath'a o saatte hatta biraz fazla neşeli bile geldi. Şube Müdürü anlaşılan tam geleceği saati biliyordu, çünkü Rath'ın ofi-

se girmesiyle sekreterin üzerinde mis gibi kokulu kahve ve iki fincanla tepsiyi getirmesi bir oldu.

Şişko, "Güzel Königsberg'imize hoş geldiniz," dedi ve yerinden kalkıp Rath'a elini verdi. "Grunert, Şube Müdürü Wilhelm Grunert."

"Gereon Rath, Kriminal Komiser."

"Biliyorum, biliyorum! Güvenlik görevlisi haber verdi." Rath, Grunert'in buyur ettiği konuk sandalyesine oturdu.

"Treuburg'a gidecekmişsiniz, Gennat öyle söyledi." Şube Müdürü sormadan Rath'ın fincanına kahve koydu.

"Evet Müdür Bey. Bir cinayet vakasıyla ilgili olarak..."

Rath kahveden bir yudum aldı. Uçakta içtiğiyle karşılaştırıldığında kesin bir kalite düşüşü olmuştu. Tipik polis kahvesiydi; yani tadı önemli değil, yeter ki ayıltsındı.

"Yani artık katilleri Berlin'de bulamayınca bizde mi arıyorsunuz?"

"Tam tersi." Rath bir sigara yaktı. "Üç maktul de Doğu Prusyalı. Katil muhtemelen Berlin'de."

"O zaman umarım bir an önce yakalarsınız," dedi Grunert. "Seri katil mi?"

Rath omuzlarını kaldırdı. "Büyük olasılıkla."

"Doğu Prusyalılara takmış, öyle mi?"

"Eski Doğu Prusyalılara. Uzun yıllardır Batı'da ya da Orta Almanya'da yaşayan Treuburglulara." Rath Şube Müdürü'ne bakıp gülümsedi. "Yani Doğru Prusya'da kaldığınız sürece sizin için korkacak bir şey yok."

Gruner'in sekreteri sigara kokusunu almış olacak, içeri girip Rath'ın önüne bir kül tablası koydu.

Grunert, "Güzel," diyerek ellerini ovuşturdu. "O zaman sizi yolcu edelim. Şimdi çıksanız, öğle yemeğine Treuburg'da olursunuz. Oranın polisine bildirdim geleceğinizi. Maruzatınızı arkadaşlarla hemen yemekte konuşursunuz diye düşündüm."

Rath kendi kendine acaba kaç kişi, kaç daire gelişimden haberdar diye sorunca hafif bir huzursuzluk hissetti. Bu gidişle Treuburg'da kırmızı halı ve bando mızıkayla karşılanacaktı herhalde.

"Çok teşekkür ederim Müdür Bey," dedi yine de.

"Size bir araba tahsis ediyoruz."

"Güzel," dedi Rath. "Bir de iyi bir haritaya ihtiyacım olacak. Buraların yabancısıyım."

"Gerekmez." Grunert eliyle boş ver anlamında bir işaret yaptı. "Aklıma daha iyi bir fikir geldi."

Şube Müdürü ahizeyi kaldırarak diskin altındaki beyaz tuşa bastı. Bağıra bağıra konuşuyordu. "Fräulein Sieger, Kowalski'ye söyleyin, buraya gelsin lütfen."

Az sonra kapı tıklatıldı, lüle lüle sarı saçlı, zayıf, genç bir adam girdi içeri. Delikanlının boynuna ve suratına yapışmış küçük kâğıt parçaları Rath'ın dikkatini çekti; muhtemelen tıraş olurken kanayan yerlere tuvalet kâğıdı bastırmış, sonra da sabah telaşıyla unutmuştu.

"Kültürün bittiği yerde Mazuryalı yaşamaya başlar," dedi Grunert gülerek. Rath kibarca gülümsemeye çalıştı, genç adam ise hiç istifini bozmadı.

Grunert, "Kriminal Asistan Kowalski yöreyi iyi tanır, size Mazurya'ya kadar eşlik edecek," dedi sesine babacan bir tını vererek.

Bir bu eksikti! Rath Doğu Prusya yollarında tek başına araba sürecek diye için için sevinirken şimdi yanına bir de bir gözcü vermişlerdi. En azından, kendini o kapkara, müzelik *Wanderer W10*'un içinde, hiç konuşmayan Kowalski'nin yanında öndeki dar koltukta bulduğunda böyle düşünmekten kendini alamamıştı. Rath arabanın 1926 model olduğunu tahmin ediyordu; her halükârda Berlin'deki makam aracı filosunun yeşil Opellerinden daha eski görünüyordu. Günün birinde o Opellerden birini özleyeceği hiç aklına gelmezdi.

Kriminal Asistan Kowalski otomobili yeni yeni uyanan şehir merkezine doğru sürüyordu. Sarayı ve birkaç köprüyü geçtikten sonra Rath gözcü fikrinin kimden çıkabilmiş olacağını düşündü; Gennat'ın işi miydi bu, yoksa Gunert kendi başına mı karar vermişti? Her neyse, Kowalski onu destekleyecek miydi, kontrol mü edecekti, henüz bilemiyordu bunu. En azından Treuburgluydu, hiç olmazsa bu açıdan işine yarayabilirdi.

Rath bir Overstolz yakıp, Kowalski'ye suratında hâlâ sabah tıra-

şının izleri olduğunu söyleyip söylememeyi düşündü; sonra vazgeçti bundan. Kâğıt parçalarının çoğu düşmüştü zaten bu arada; ama bir tanesi hâlâ yapışıktı çenesinde. Rath, Kowalski iç çekişlerini duymasın diye sigaranın dumanını burnundan çıkarıyordu; kafasını öbür tarafa çevirdi. Masif, alçak birtakım surların altından yemyeşil bir parktan geçtiler; küçük bostanlar, kırsal kesime özgü evler yavaş yavaş şehir dışına çıktıklarını gösteriyordu.

Rath uzun bir süre şöförün susmasına ses çıkarmadı; ama her bir sigara ve kilometrede sabrı biraz daha taşmaya yüz tutuyordu. Stresemannstrasse'de arabaya binmelerinin üzerinden bir saat geçmişti, daha bir kelime konuşmamışlardı. Bu, bir Renanyalının kaldırabileceğinden bile fazlaydı; Rath artık sessizliğe bir son vermeye karar verdi.

"Berlin'de de Doğu Prusyalı meslektaşlarım oldu," dedi boğazını temizledikten sonra. Kowalski, yüklü bir at arabasını sollarken başını sallamakla yetindi. Rath bir sigara daha yakıp sustu. Stephan Jänicke'nin öldüğü, Helmut Grabowski'nin ise hapiste olduğu geldi aklına; bu iki Doğu Prusyalı meslektaşının yazgısı bir sohbet başlatmak için pek de uygun değildi aslında. Sigarasını içip, pencereden yola bakıyordu; kıvrılarak ilerleyen bir yılanı andıran ve o anda hafifçe dönerek orman ve buğday tarlalarıyla çevrili ıssız bir gölün önünden geçen yol oldukça tenhaydı.

Bir daha denedi. "Çok güzel," dedi. "Yani buralar."

Kowalski gene bir şey söylemeden başını salladı.

"Demek Treuburglusunuz."

Kowalski başını salladı.

"Orası da güzel mi?"

"Daha güzel."

Rath bunu bir başarı olarak görüp görmeme konusunda emin olamadı; her neyse, adamı bir kez konuşturmuştu ya. Ancak bu iki kelimeyle kalmıştı. Rath sigarasını söndürdü. Küçük bir kasabadan geçiyorlardı. Tabelada *Wehlau, Königsberg'in ilçesi* yazıyordu. Kasabanın girişindeki telgraf direğine iki leylek yuva yapmıştı.

"Treuburg o kadar güzelse neden terk ettiniz?"

"Tayinim çıktı."

"Mathée firmasını biliyor musunuz?"

Kowalski başını çevirip, suçlayıcı bir ifadeyle Rath'ı süzdü; bir alkolik sorardı sanki yalnız bu soruyu. Ardından yine kafasını sallayıp gözlerini yola çevirdi.

"Luisenhöhe Çiftliği'ne aittir," dedi. Bu sefer şaşırma sırası Rath'a gelmişti; başını çevirip şoförüne baktı.

"Bayağı çiftlik mi? Asilzade arazi sahipleri falan ..."

Kowalski başını iki yana salladı. "Mathéeler eski sahipleriydi, Hügeno'ydular, İhtiyar Fritz* kendi elleriyle asalet unvanı vermişti onlara. Ama enflasyonda iflas ettiler."

"Peki şimdi?"

"Mathéelerin eski müdürü aldı o zamanlar orayı."

"Wengler mi?"

"Evet. Çiftliği örnek bir şirket haline getirdi. Özellikle de damıtma tesisini. Mathée Luisenbrand dünyaya satılıyor artık. Oletzko kazasında herkes bununla iftihar ediyor."

Bu sefer Rath bir şey söylemeden başını sallamakla yetinmişti. Kimin lafıydı o, şu Doğu Prusyalılar biraz sabır gerektiriyordu. Hatta bazen konuşmaya bile başlıyorlardı.

31

Treuberger'in çarşı meydanı kocamandı. Öyle büyüktü ki, içinde ormanla kaplı küçük bir tepe bile barındırıyordu. Tepenin zirvesinde ağaçların arasından yalnız kulesi görünen bir kilise, eteğinde ise birkaç ev, belediye binası, onun yanında bir okul ve itfaiye merkezi vardı. Kowalski, bunun Almanya'nın en büyük çarşı meydanı olduğunu söylemişti. Rath ona hak verdi. Meydan öylesine büyüktü ki, ilk bakışta onun meydan olduğu bile anlaşılmıyordu. Dört tarafı fronton ahşap evlerle çevriliydi; o yüzden de sanki zaman durmuş gibi bir izlenim uyandırıyordu. Ortalıkta otomobil görünmüyordu; bu diyarlarda trafiğe henüz atlı araba hâkimdi. Sürüden kaçmış koyunlar da dolaşıyordu ortada. Belki de şehrin göbeğinde yaşıyordu bu hayvanlar.

Kowalski bu yolunu şaşırmış koyunlardan birine çarpmamak

(*) İkinci Friedrich, 1740-1786 arası Prusya hükümdarı – ç.n.

için ani fren yaptı; ardından Königsberg polisinin makam arabasının etrafını meraklı gözlerle camdan içeri bakan çocuklar sardı. Tamam, bando mızıkayla karşılaşmamıştı ama Rath'ın gelişi, arzu ettiği şekilde gizli de kalmamıştı. Gözlerini devirdi. Bir tek yerel basının resmini çekmesi eksik kalmıştı; bir de şehrin özel defterini imzalasaydı bari.

Saate baktı. On iki bile olmamıştı. "Bunların okulda olması gerekmiyor mu?" diye sordu.

"Tatil," dedi Kowalski ve gaza bastı. Çocuklar çil yavrusu gibi dağıldı, W10 çarşı meydanından uzaklaştıkça gitgide dikiz aynasında küçüldüler. Kowalski arabayı küçük bir nehre doğru sürdü, bir köprü, bir de kiliseyi geçtikten sonra nehir kenarında yükselen görkemli tuğla bir binaya ulaştılar. Üzerinde Prusya kartalı olan tabelada Oletzko İlçesi Kaymakamlığı yazıyordu. Rath arabadan inip gerindi. Kowalski'nin buraya ilk gelişi değildi muhakkak; Rath hem komiser yaveri hem de gözcüsü olan adamın peşi sıra binaya girdi.

Gözlüklü bir sekreterin oturduğu bir ön bürodan geçip, bıyıkları eski moda tıraş edilmiş, üstünde mavi bir üniforma, irikıyım bir adamın makam odasına girdiler.

Kowalski tekmil verip kapının kenarında ayakta yerini aldıktan sonra, masada oturan üniformalı, "Ah, Berlin'den misafirimiz gelmiş," dedi. "Sizi bu kadar erken beklemiyorduk. Buyrun, oturun."

Rath konuk sandalyesine oturur oturmaz, pencereden gördüğü manzara yüzünden bir kıskançlık hissetti; öğle güneşinde pırıl pırıl parlayan su, salına salına dolaşan birkaç kayık, plajın beyaz boyalı trampleni, karşı sahilde yemyeşil ağaçlar... Adeta bir tatil yeri atmosferiydi.

Bir sigara yaktı. "Dün sizinle mi telefonlaştık?" diye sordu. "Kıdemli Başpolis Grigat, değil mi?"

"Evet. Erich Grigat. Naçizane ofisime gelmekle beni gururlandırdınız. Başkentten buraya bir meslektaşın gelmesi öyle çok sık olan bir şey değil."

"Treuburg polisinin başında siz mi varsınız?"

"Defakto diyelim. Hukuken ise tabii Kaymakam Doktor Wachsmann polis şefi. Ama polis memurlarının içinde en yüksek rütbeli benim."

Rath, "Manzaranız güzelmiş," dedi. "Benim ofisimden bir tek tren yolu ve Asliye Mahkemesi binası görülüyor. Onun da cephesi gelen geçen trenler yüzünden is kaplı."

"Evet, güzeldir burası. Biraz ilçemize de zaman ayırın, değer. Göl, savaşçı anıtı..." Grigat'ın yerine yurduna hayranlığı her halinden belli oluyordu. "Çarşı meydanımızı gördünüz mü? Almanya'da daha büyüğü yok! Yedi hektar."

Rath başını salladı ve sigarasından bir nefes çekti. "Gerçekten etkileyici."

Kıdemli Başpolis çekmeceden bir dosya çıkardı. "Nüfus Memurluğu'nda araştırdım siz gelmeden," dedi. "Ne buldum biliyor musunuz? Bana ismini verdiğiniz adamların üçü de bizim ilçede bir kez ikamet kaydı yaptırmış."

Rath, "Hatta ikisi burada doğmuş," dedi. "Adresler de var mı?"

"Hepsi burada." Grigat elini dosyanın üzerine koydu. "Yemekte konuşalım, ne dersiniz? *Salzburger Hof*'ta saat bire masa ayırdım."

"Zahmet etmeseydiniz."

"Ne zahmeti." Grigat aldırma anlamında bir el hareketi yaptı. "Ben her öğlen orada yemek yerim. Sizin oteliniz de orası ayrıca. Oda da ayırttım sizin için."

Bu aşırı alaka Rath'ın sinirine dokunmaya başlamıştı ama şimdilik kaderine boyun eğmeyi yeğledi.

"Çok teşekkür ederim," dedi ve saatine baktı. "Saat bire daha epey vakit var. İzninizle ben odama gidip kendime bir çekidüzen vereyim. Geceyi uçakta geçirdiğim için kendimi biraz... ee... paspal hissediyorum." Sigarasını söndürüp ayağa kalktı. "Saat birde restoranda görüşürüz o zaman."

"Tamam."

"Ha," dedi Rath ve dosyayı aldı. "İzninizle. Buluşmadan önce biraz inceleyeyim."

Grigat, sanki dosyayı istemeye istemeye veriyormuş gibi bir yüz ifadesi takındı. Ama sonra yüzünde az önceki samimi gülümseme belirdi ve tekrar "Tamam," dedi.

Az sonra Rath'la Kowalski *Salzburger Hof*'un resepsiyonundaydılar. Kowalski Rath'ın bavulunu bıraktıktan sonra tam otelden çıkmak üzereydi ki, Rath, "Siz nerede kalacaksınız?" dedi. Krimi-

nal asistan makam arabasının arka koltuğunda da yatacağım dese, inanacaktı.

Kowalski, "Amcam hemen şurada oturuyor, Goldaper Strasse'de," dedi.

Rath başını salladı.

"Saat birde emrinize amadeyim Komiserim," dedi.

"Tabii, tabii, iyi olur, gidin amcanıza. İkide bile gelseniz yeter."

Rath az sonra birinci kattaki odasında pencerenin önünde durmuş, dışarıyı seyrediyordu. Kendisine Treuburg'un çarşı meydanına bakan balkonlu bir oda vermişlerdi. Hatta kendi banyosu vardı, suyu da akıyordu; resepsiyondaki adam gururla söylemişti bunu. Daha açılmamış bavul dolabın yanında duruyordu. Rath kendini önce yatağa attı. Mazurya misafirperverliği onu yormuştu, yalnız kalmak hoşuna gitmişti. Saat çalana kadar biraz kestirdi. Kıdemli Başpolis Grigat'la birlikte öğle yemeğine yarım saat kalmıştı.

Banyoya gidip, iyice ayılana kadar yüzüne su çarptı. Ardından Grigat'ın dosyasını alıp pencerenin yanına oturdu.

Treuburg polisinin topladığı bilgiler görece cılızdı ama eksiksizdi. Adamların üçü de gerçekten aynı dönemde, hem de uzun yıllar Treuburg'da yaşamıştı. Daha doğrusu, o zamanki ismiyle Marggrabowa'da. August Simoneit ve Hans Wawerka 1924 yazına kadar orayı bir kez olsun terk etmedikleri halde birden ikisi de pılısını pırtısını toplayıp aynı yıl Batı'ya gitmişti. Biri Wittenberge'ye, diğeri ise Dortmund'a.

Herbert Lamkau, Marggrabowa'ya savaştan birkaç yıl önce gelmişti; ilk ikameti daha sonra içkilerini pazarlayacağı Luisenhöhe Çiftliği'nde, daha sonraki Lindenallee'de görünüyordu. O da 1924'e kadar. Simoneit savaştan önce Oletzko ilçesine bağlı Krupinnen adlı bir köyde oturmuş, 1918'de savaş bittikten sonra Marggrabowa'ya geri geldiğinde ise Legasteg'e taşınmıştı. Wawerka ise şehir merkezinde Schmale Gasse'deki evden hiç taşınmamıştı.

Rath, öğle yemeğinden sonra damıtma tesisine gitmeden önce tek tek bu adreslere uğramaya karar verdi. Acaba 1924 yılının ilkbaharında ne olmuştu? Bunu merak ediyordu. Üç adamın da aynı yıl şehri terk etmesine neden olan şey neydi? Bunu ortaya çıkarır-

sa, üç adam arasındaki bağlantıyı da bulacağından emindi. Hatta o zaman belki neden öldükleri de anlaşılırdı.

Bir sigara yaktı, balkona çıkıp meydanı seyretmeye koyuldu. Demek Almanya'nın en büyük çarşı meydanıydı burası, tekrarlayıp durmuşlardı bunu. Ancak şu anda Almanya'nın en ölü çarşı meydanı da denebilirdi. Az önceki harrangürra bitmişti; o geniş alan öğle sıcağında ıssız, bomboş kalmıştı. Çocuklar herhalde evde annelerinin yanında yemek yiyordu; koyunlar bile yok olmuştu. Sadece gamalı haçlı kolluk takmış, kahverengi üniformalı bir grup genç ormandan çıkmış, alanı arşınlıyordu. Berlin'de kahverengi gömlekliler ortaya çıktı mı, hep tehditkâr bir görünüm arz ederlerdi; burada ise, arka fonda ahşap evler, güneşli Treuburg Çarşı Meydanı'nda neredeyse o kadar ürkütücü görünmüyorlardı. Sanki bütüne aittiler; küçük şehirdeki yaşamın bir parçası olan SA'lar öğle yemeğine gidiyordu. Rath, dar bir sokaktan çıkan o mavi üniformayı gördüğünde bu izlenim daha da pekişti. Kıdemli Başpolis Grigat'tı bu; grup onu gayet samimi selamlamış, o da aynı şekilde samimi bir pozda elini şapkasının kenarına götürüp selamlarını almıştı.

Berlin'de böyle bir şey düşünülemezdi; bir polis memuru Nazilerin askeri selamına karşılık verecekti ha? Asla. Rath başını iki yana sallayıp sigarasını balkonun demir parmaklığında söndürdü. Bernhard Weiß'ın huzuruna çıktığı günü düşündü. Erich Grigat Nazi olabilir miydi? Resmi olarak olamazdı, yoksa polis mesleğinden ayrılması gerekirdi. Ama bir memurun hangi siyasi görüşe sempati duyması gerektiğini belirleyen bir yönetmelik yoktu tabii. Rath'ın, acaba yasak kalksa hangi meslektaşının kahverengi gömlek giyeceğini merak ettiği Berlin'de dahi düşünülemezdi bu.

Tekrar içeri girdi, dosyayı alıp aşağıya indi. Rath restorana girdiğinde Grigat masaya oturmuş, mönüyü inceliyordu.

"Selam," dedi kıdemli Başpolis.

Rath da merhaba deyip oturdu; dosyayı bembeyaz masa örtüsünün üzerine bıraktı. "Ne önerirsiniz? Buranın spesiyalitelerini mi?"

"Hazır Doğu Prusya'dayken illaki Königsberg köftesi, tatlı omlet veya çörekotlu et yiyeyim diyorsanız, buyrun, mönüde hepsi var."

Grigat, bir sır verecekmiş gibi eğildi, "Ama ben size domuz kızartmasıyla patates köftesi tavsiye ederim."

"Onu Berlin'de de yerim."

"Bu kadar lezzetli değildir orada."

Grigat haklı çıkmıştı. Bir genç kızın çorbadan sonra, pancar üzerine yerleştirilmiş halde servis yaptığı kızartma gerçekten lezizdi. Miktarı da fena sayılmazdı.

Grigat ağzındaki lokmayı yuttuktan sonra dosyayı işaret ederek, "Bakabildiniz mi?" diye sordu.

"Bakacak çok da bir şey yok," dedi Rath. "Beni en çok ilgilendiren husus, bu üç adamın Treuburg'u neden terk ettiği. Hepsi de aynı yıl gitmiş."

Grigat omuz silkti. "Bilmem. Nüfus kayıtlarından çıkmıyor bu."

"Siz bu adamları hatırlıyor musunuz? Yani şahsen tanır mıydınız?"

"Maalesef," dedi Grigat ağzı dolu. Lokmasını yuttuktan sonra konuşmaya başlamadan önce peçeteyle ağzını sildi. "Ben 1929'un sonbaharından beri buradayım. Komşularına bir sorun isterseniz. Adresler var sizde. Belki hâlâ onları hatırlayan birileri vardır."

"Aynen öyle yapacağım," dedi Rath. "Bu vesileyle güzel şehrinizi de gezmiş olurum."

"Yardıma ihtiyacınız olursa söyleyin lütfen. Yanınıza birisini ..."

"Gerek yok. Herr Kowalski var ya."

"Tabii tabii. O nerede Allah aşkına?"

"Amcasına gitti."

"Öyle mi? Refakatçinizin burada akrabası mı varmış?"

"Kendisi buralı zaten."

"Ona sorun o zaman. Belki o bilir 24 yılında burada neler olduğunu."

Rath başıyla onayladı. Bu hiç de fena fikir değildi. Ama Anton Kowalski sekiz yıl önce kaç yaşındaydı ki acaba? Daha okulda dersek çürütüyordu olmalıydı.

En nihayet dağ gibi etin hakkından gelebilmişlerdi. Sarışın kız tabakları toplamaya geldi; içinde bol kuru üzümlü sarı bir kütle olan birer kâse koydu önlerine.

Grigat, "Mazurya'da Glumse denir buna," diye açıklama getirdi.

"Yani?"

"Yani tuzsuz beyaz peynir. Tadı, pastasız peynir pastası gibi."

Erich Grigat haklıydı, tadı hakikaten harikaydı. Ancak Rath tabağındakini bitirince kendisini Gennat'ın yanında uzun uzun oturmuş filan gibi hissetti. Grigat pek doymamış gibiydi; ellerini ovuşturuyordu.

"Doğu Prusya spesiyalitelerini denemek istediğinizi söylemiştiniz," dedi; keyifle gülümsüyordu. "Son olarak bir Pillkaller'e ne dersiniz?"

Rath omuzlarını kaldırdı. "Benim artık hiçbir şey yiyecek halim kalmadı."

"Ufak bir şey canım. Sindirim için." Grigat sırıtarak elini kaldırıp garson kızı çağırdı. "Hella? İki Pillkaller lütfen!"

Kız az sonra masaya geldi. Uzun sarı örgüleri vardı. Artık bu saç modeli pek kalmamıştı; en azından Berlin'de görülmüyordu. Tepside iki büyük kadeh şnaps vardı; üzerlerine birer dilim bol hardal sürülmüş ciğer ezmesi sucuğu konmuştu. Rath'ın daha görüntüden midesi bulanmıştı.

Grigat, "Sucuğu dilinize koyacaksınız, içkiyi üzerine döküp yutacaksınız," dedi ve nasıl yapılacağını gösterdi.

Rath görüntüden iğrenmekten bir yana, bu ritüelden de hiç hazzetmemişti. Grigat'ın yaptığını tekrarlama düşüncesi bile itici geliyordu; ancak adam öyle beklenti dolu gözlerle bakıyordu ki, çaresiz boyun eğdi. Sanki Afrika'daydı da misafirperver bir yerli kabilesi kendisine jelatinli maymun gözü ya da başka iğrenç bir şey ikram etmiş, o da kazığa çakılmamak ya da kazana atılmamak için onu yemek zorundaydı; kendisini aynen öyle hissediyordu. Yapacak bir şey yoktu. Ağzında çamur vardı sanki; oysa tadı korktuğu kadar da kötü değildi.

"Bundan on, on iki tane içilir, âdet böyle."

Grigat, Rath'ın suratını görünce güldü.

"Korkmayın," diye devam etti. "Pillkaller'i aslında akşamları deviririz. Midede bir şey olmadan içmek istediğimiz zaman."

"Demek öyle."

Rath, Kıdemli Başpolis Grigat'la akşamları mümkünse pek karşılaşmasam diye düşündü. Hatta Treuburg'da kaldığı sürece.

32

Legasteg'deki evlerin tamamı küçük ve alçak damlıydı. Nehir kenarındaki çayırlarda öğleden sonra güneşine çarşaflar serilmişti. Mavi göğün ışıldadığı yavaş ve tembel nehir, ağaçlar, minik ve eğri büğrü evlerle burası ilk bakışta cennet gibi bir manzara arz etse de ikinci bakışta yoksulluk göze çarpıyordu. Rath, August Simoneit'ın eski adresinin kapısını tıklatırken bunu düşünüyordu. Zil filan yoktu; aslında evlerin hiçbirinde zil yoktu. Muhtemelen çoğunda elektrik bile yoktu. Bir zemin tahtasının gıcırtısı duyuldu, kapı açıldı. Antrenin karanlığında önce açanın kim olduğunu göremedi.

Kibarca, "İyi günler," dedi. "Kusura bakmayın, rahatsız ediyorum."

"Kapıdan bir şey almıyoruz."

"Bir şey satmaya gelmedim." Rath kimliğini gösterdi. "Berlin Kriminal Polisi. Bir sorum olacaktı."

"Berlin mi?"

Kimliği görmek için bir adım öne atıp güneşe çıkan adam başka da bir şey demedi. Buruş buruş olmuş ince bir yüzü vardı, sarı saçlarının büyük kısmı beyazlaşmıştı.

Rath elinden geldiğince kibar bir tonda, "August Simoneit'la ilgili," dedi. "Eskiden burada oturmuş. Hatırlıyor musunuz kendisini?"

Adam Rath'a kuşkuyla bakıp başını sağa sola salladı.

Ardından da kapattı kapıyı.

Küstahça da yapmamıştı bunu; kapıyı ne çarpmıştı ne bir şey. Sadece tek kelime etmemiş, sessizce de kapatmıştı.

Ketum ve çevik, diye düşündü Rath. Köln Emniyet Müdürlüğü'nde, yolu arada Renanya'ya düşen Vestfalyalı meslektaşları için böyle derlerdi.

Rath kapıyı tekrar tıklatıp bekledi. Adam yeniden açana kadar bayağı vakit geçti.

Komisere soran gözlerle bakıyor, bir şey söylemiyordu.

Rath'ın elinde, Simoneit'a olmasa da diğer maktullere ait fotoğraflar vardı; ceketinden çıkarıp adama gösterdi. Diğeri resimleri

sessiz, uzun uzun inceledi. "Bunlardan birini tanıyor musunuz?" diye sordu Rath. "İkisi de Treuburg'da yaşamış."

Adam başını iki yana salladı.

"Tanımıyorum," dedi.

Gene kapıyı kapadı.

Rath pes etmişti. Buna gerçekten küstahlık denemezdi, sükûtilikti bu. Buralarda bu şekilde iletişim kuruluyordu herhalde. Ya da hiç kurulmuyordu.

Wawerka'nın Batı'ya taşınmazdan önce oturduğu Schmale Gasse'de de aynı vaziyetle karşılaştı. Kapıyı açan kadın, Legasteg'deki adamdan daha da sükûtiydi. Tüm konuşma baş sallama, başla onaylama ve kuşkulu bakışlardan ibaret kalmıştı. Johann Wawerka adını hiç duymamıştı kadın.

Schmale Gasse de bir fakir semtiydi. Buna karşın Lamkau'nun Lindenallee'deki adresi, hiç de yabana atılacak bir yer değildi. Semt burjuva semtiydi. Bakımlı bir bahçesi olan derli toplu bir evdi bu. Rath bahçe kapısındaki zili çaldı, açan olmadı. Bir an bahçeye girip biraz etrafa bakmayı düşündü, sonra vazgeçti. İzlendiğini hissediyordu; herhalde tüm komşular büyük şehir giysili şu yabancı yasak olan bir şey yapsa da polis çağırsak ya da av tüfeğine sarılsak diye tetikte bekliyordu.

Kapıdaki emaye tabelada *Aßmann* yazıyordu. Rath ismi not edip çarşı meydanına doğru yola koyuldu. Saat üçü geçtiği halde güneş hâlâ cayır cayır yakıyordu. Ama en azından gölgeler uzamış, bazı dükkânlar tentelerini indirmişti. Bir evin duvarında bir reklam tabelası görünce aklına bir fikir geldi.

Emil Hermann Şöför Okulu.

Rath zili çaldı ve hocaya öğrencilerden birini sordu.

"Lamkau mu dediniz? Ne zaman almış ehliyeti?"

Rath bu Treuburglunun sesinde de kuşku hissetti.

"Aşağı yukarı on yıl önce," dedi.

Ellili yaşlarında, irikıyım bir adam olan şöför hocası, düşünüyor gibi yapıp göstermelik çenesini kaşıdı; yarım dakika çene kaşımanın sonucunda, maalesef dermişçesine omuz silkti. Ardından da kısa bir cümle geldi.

"Yo," dedi Emil Hermann, "Hiçbir bilgim yok."

"Ama bir telefon rehberiniz vardır herhalde, öyle değil mi?"

Evet, vardı. Direksiyon hocası onu sınıf gibi bir odadan geçirerek yazıhanesine götürdü. Ancak Rath telefon rehberini görür görmez, bu fikrin pek işine yaramayacağını anladı. Treuburg'un Adomeit'dan Zukowski'ye kadar tüm aboneleri, şöför okulunun telefonunun üzerinde duvarda asılı tek dosya kâğıdına sığıyordu. Rath bütün Wawerkaları, Simoneitları, Lamkauları not edip, adamların akrabalarını bulacağını umut etmişti. En azından Lamkau'nun eski adresinde oturan Aßmann'ın telefon numarası yazılıydı, onun telefonu vardı. Ama demek bu şehrin Wawerkalarının, Simoneitlarının, Lamkaularının telefonu yoktu.

Rath, bu cılız notun ardından defterini kapattı.

Direksiyon hocası Hermann onu kapıya geçirirken, "Bir sorum daha var," dedi. "Luisenhöhe Çiftliği'ne, Mathée damıtma tesislerine en çabuk nasıl giderim?"

Emil Hermann, Rath'ı baştan aşağı süzdü. "Yürüyerek yarım saat sürer," dedi sonunda. "Ya da Schwentainen'e giden küçük trene binersiniz; Luisenhöhe'de duruyor ama çok seyrek kalkar."

"Teşekkür ederim."

Rath, talep etmediği halde kendisine tahsis edilen çalışanı ve "gözcüsü" Anton Kowalski'yi saat ikiden sonra bıraktığı yerde, yani kaymakamlığın katakombunda, kartoteks kutusu ve klasör yığınının arasında buldu.

"Bir şey buldunuz mu?"

Kowalski, "Prusyalılar bu kadar hızlı olmaz," dedi.

Rath, kriminal asistana o üç isimle ilgili olarak arşivi tarama görevi vermiş, "Herhangi bir bağlantı keşfederseniz, beni hemen haberdar edin," demişti. Kowalski'nin kendisi 1924'te Treuburg'da ya da Marggrabowa'da vuku bulmuş sıra dışı herhangi bir olay hatırlamıyordu. "Ama bu bir şey ifade etmez. Ben o zaman Markowsken'de köy okulundaydım, orada zaten dünyadan haberimiz olmazdı."

Kriminal asistan diğer hemşehrileriyle karşılaştırıldığında pek de kapalı kutu sayılmaz diye düşündü Rath.

Kowalski'nin bir şey bulamaması pek umurunda değildi; onu arşivde bırakıp işe boğmasının nedeni ilk planda yalnız kalmak istemesindendi.

"O zaman öğleden sonra Asliye Hukuk Mahkemesi'ne ait soruşturma dosyalarını inceleyin, belki orada bir şey bulursunuz," dedi. "24 yılına odaklanın."

Kowalski başını salladı ama suratı asılır gibi olmuştu. "Peki ya siz?" diye sordu. "Bari siz bir şeye ulaşabildiniz mi?"

"Treuburg'u şimdi biraz daha mı iyi tanıyorsunuz diye soruyorsanız, cevabım evet." Rath bir sigara yaktı. "Luisenhöhe Çiftliği'ne gideceğim," dedi ardından, "Arabanın anahtarını verir misiniz?"

Kowalski'nin meyilsiz bir hali vardı, şaşkın şaşkın baktı. Şefleri Berlin'den gelen Komiser'e öylesine arabayı bırakmasını istemezdi herhalde.

"Arabayı ben sürmeyeyim mi? Yolu biliyorum. Beni size bu iş için verdiler."

"Siz merak etmeyin, ben yolu bulurum." Rath tozlu klasörlere işaret etti. "Siz burada çalışmaya devam edin, böyle bana daha çok faydanız dokunur."

"Aslında," dedi Kowalski, "arabayı size verip veremeyeceğimi bilmiyorum."

"Dışarıdaki otomobil Prusya polisinin makam arabası değil mi?"

"Evet, öyle."

"Peki bir Prusyalı kriminal komiser makam arabasını isteyince bir Prusyalı kriminal asistanın ne demesi gerekir?"

"'Hayhay Komiserim', Komiserim."

Rath başını salladı ve anahtarı almak üzere sağ elini uzattı.

Siyah Wanderer pek de kötü değildi. En azından Rath yanında gözcü mözcü olmadan tek başına sürüyor olmaktan müthiş zevk alıyordu. Aslında yalnız çalışınca kendisini hep daha iyi hissederdi, sanki o zaman kafası daha iyi çalışıyordu. Ancak Schwentainen'e giderken toprak yola girmesi yalnış hareket olmuştu. Saman arabasının tepesinde oturan yol sorduğu bir köylü onu Treuburg'a geri göndermiş, oradan Lyck yoluna girmesini salık vermiş, öyle Luisenhöhe'ye çok daha çabuk ulaşacağını söylemişti. Rath denileni yaptı, on dakika sonra demiryolunu, hemen ardından da hafif isli tabelasıyla Luisenhöhe İstasyonu'nu buldu. Damıtma tesislerinin upuzun bacalı tuğla binası, çiftlik binasından çok bir fabrikayı andırıyordu. Çatıda tıpkı şişelerin üzerinde olduğu gibi büyük

ve süslü harflerle firmanın adı *Mathée,* hemen altında daha küçük, sade büyük harflerle *Luisenhöhe Damıtma Tesisleri* yazıyordu. Güneşte pırıl pırıl parlayan iki büyük bakır depolama tankı bulunan alçak, modern ek bina, boşaltılmayı bekleyen iki arpa maltı kamyonunun durduğu asfaltlanmış bir alana bakıyordu. Üretimin hacmi büyük gibiydi. Burası sadece kendi yöresi için içki imal eden bir taşra damıtma tesisine benzemiyordu hiç.

Rath arabayı avluya park edip gördüğü ilk elemana, "Şef nerede?" diye sordu.

"İşletme sahibi mi, müdür mü?"

Rath, "Müdür Wengler," dedi ve cebinden Lamkau'nun ehliyet fotoğrafını çıkardı. "Ya da bana bu adam hakkında bilgi verecek herhangi biri. Herbert Lamkau," dedi.

İşçi fotoğrafa kısaca bir göz attıktan sonra omuzlarını silkti.

Rath, "Hiç mi görmediniz burada?" dedi ısrarla. "Lamkau içkileri pazarlıyordu, hem de büyük miktarlarda."

İşçi, eteğinde damıtma tesisinin bulunduğu tepeyi işaret etti. "Müdür Wengler'in ofisi yukarıda, çiftlik binasında."

"Teşekkürler." Rath başını salladı. "Bir saniye, bir şey daha soracaktım... Bin dokuz yüz yirmi dört yılı... Herr Lamkau o yıl başkalarıyla birlikte şehri terk etmiş. O yıl bu adamların buradan sürülmesine neden olan bir şey olmuş olmalı. Bu konuda bir fikriniz var mı?"

İşçi gene omuzlarını silkti; ancak Rath bu sefer bu omuz silkmenin bir bahane olduğunu, adamın sekiz yıl öncesinde neler olup bittiğini gayet iyi bildiğini düşündü.

Hiç de Rath'ın tahmin ettiği gibi şaşaalı olmayan çiftlik binasına giden yol gölgeliydi; eve saraydan çok büyük bir villa demek daha doğru olurdu. Merdivenlerin önüne park etti. Zile basmasına gerek kalmamıştı; çünkü Rath'ın otomobilden inmesiyle, merdivenlerde muhasebeci kılıklı bir adamın peydahlanması bir olmuştu. Adamlar ya sürekli tetikteydiler ya da aşağıda, damıtma tesisindeki eleman telefon edip haber vermişti.

Takım elbiseli adam, "İyi günler," dedi. Son derece nazikti.

Rath, "Herr Wengler?" dedi.

"Üzgünüm, Müdür Bey iş icabı dışarıda. Akşama dönecek."

Adam elini uzattı. "Benim adım Fischer, Herr Wengler'in özel kalem müdürüyüm. Kiminle müşerref oluyorum?"

"Rath, Kriminal Polis."

Rath'ın kimliğine bakarken Özel Kalem Müdürü'nün hiç de şaşırmış bir hali yoktu.

"Size nasıl yardımcı olabilirim Komiser Bey?"

Rath elindeki ehliyetteki fotoğrafı gösterdi. "Bu adam hakkında bilgiye ihtiyacım var," dedi. "Herbert Lamkau. Herr Wengler'in birlikte çalıştığı bir bey."

"Affedersiniz, Herr Wengler'in iş ilişkileriye alakam yoktur benim. Ama arzu ederseniz Müdür Bey'le bir randevu belirleyebiliriz." Fischer cebinden küçük siyah bir defter çıkarıp sayfalarını karıştırmaya başladı. "Şansınız varmış," dedi, "yarın sabah on birde beyefendinin vakti var."

"Sizin de şansınız varmış." Rath Özel Kalem Müdürü'ne kartvizitini uzattı. "Saat onda burada olacağım, Herr Wengler'e iletin lütfen."

33

Gün, soyulması gereken bir havuç yığınıyla başlamıştı; soğanla karşılaştırılınca yine de kıvır zıvır sayılırdı. Öğle molasından hemen sonra Unger bürosuna çağırmıştı. Mutfak şefinin önünde halledilmesi gereken bir dolu yazışma duruyordu; mektupları dikte etmiş, sonra daktiloya çekmesi için Charly'yi ofiste yalnız bırakmıştı.

Genç kadın işini çabucak bitirmiş, fırsat bu fırsat deyip Unger'in çekmecelerini karıştırmıştı. Herkesin içeriyi görebileceği büyük pencereler yüzünden pek sistematik yapamamıştı bunu; ama ataş ya da zarf arıyor gibi yapa yapa birazcık fikir sahibi olabilmişti.

İlginç bilgiler rafta, en yukarıdaki klasörlerin arasında *Şikâyetler* yazılı dosyada olmalıydı. Yazışmaları tek tek okumasına bile hacet kalmadan, dosyanın Unger'in Kempinski adına çeşitli satıcılara gönderdiği şikâyet mektuplarından ibaret olduğunu anlamıştı. Arada mide bulandırıcı şeyler de vardı. Mesela *Fehring* adlı bir şar-

küteriye yazılan şikâyet mektubunda, gönderdikleri geyik etinin kurtlanmış olduğu belirtiliyor, bir diğerinde tavuk ve yumurta aldıkları *Friedrichsen* Firması'nın getirdiği bir çuval yumurtanın çürük çıktığı iddia ediliyordu.

Charly klasöre daha doğru dürüst bakamamıştı ki bir ses duydu; dosyayı hemen yerine koydu. Kapı vurulmadan açılmıştı; bunun yalnızca bir anlamı olabilirdi. Kafasını çevirince fütursuzca bacaklarına bakmakta olan Manfred Unger'i gördü.

"Ne arıyorsunuz Fräulein Ritter? Yardımcı olabilir miyim?"

"Yazışmaları," dedi genç kadın ve basamaklardan aşağı indi. "Mektuplar bitti de, kopyaları dosyalayacaktım."

"Öyle yukarılara çıkmanıza gerek yok. Burası ne güne duruyor?"

Hemen yanı başlarındaki raftan bir dosya çekti; kenarında *Yazışmalar 1932* diye bir etiket yapışıktı.

Charly gülerek, "İşte yine tipik bir durum," dedi gülüşünün sahte gözükmemesine büyük çaba sarf ederek.

"Nasıl tipik bir durum?"

"Ağaçlara bakarken ormanı görememek."

Dosyayı açıp masaya geri döndü. Allahtan mektupları hakikaten bitirmişti.

Unger, gözlerinde memnuniyet parıltısı, genç kadının zımbayı alıp kopyaları tek tek dosyalayışını seyretti. Muhtemelen bir şeyden şüphelenmemişti.

Charly, "İmzalamadan gitmeyin," diyerek, orijinalleri gösterdi.

"Tabii." Unger gözünü genç kadından ayırıp dikkatini mektupları paraflamaya verdi. Bunlar, Charly'nin keşfettikleriyle karşılaştırılacak olursa, zararsızdı.

Unger işini bitirdikten sonra, "Güzel," diyerek sesinde babacan bir ifade, "mektupları postaneye götürdükten sonra paydos yapabilirsiniz Fräulein Ritter. Zarflarla pullar masanın en üst çekmecesinde," dedi.

Charly itaatkâr bir şekilde başını salladı. Pulların nerede olduğunu biliyordu tabii ama bunu Unger'e çaktırmadı.

"Teşekkür ederim Herr Unger."

Adam genç kadının bacaklarına bir kez daha bakıp çıktı. Bugün mutfakta her zamankinden fazla bir hareketlilik vardı; Unger her

şeye müdahale ediyor, oraya buraya sürekli emir yağdırıyor, arada sırada da ofise kaçamak bakışlar atmayı ihmal etmiyordu.

Yoksa bir şey mi anlamıştı? Charly pek sanmıyordu bunu; ama yukarıdaki şikâyet dosyasını tekrar indirmeye de cesareti yoktu. Lamkau'ya yazılmış bir mektup gözüne çarpmasa da, göreceğini görmüştü aslında. Gereon tahminlerinde yanılmamıştı; şikâyet mektuplarına alışılmadık bir ton hâkimdi. Ancak Charly'yi rahatsız eden şey tondaki keskinlik değil, daha ziyade iki türlü anlaşılabilecek ifadelerdi. Bunlar şikâyet filan değil, düpedüz şantaj mektuplarıydı.

34

Daha akşamın başıydı ama meyhane şimdiden sigara dumanına boğulmuştu. İki adam barda oturmuş, sessiz sedasız konuşuyor; üç tanesi masanın birinde skat oynuyor, ancak aralarından birisi iskambil kâğıdını masaya şak diye vurunca sesleri çıkıyordu. Pencereye uzak bir yerde, önünde bir şnaps, askılı kadife pantolon ve kalın bir yün kazak giymiş yaşlı bir adam oturuyordu. Diğer bir masada ise zayıf, gözlüklü, otuzlu yaşlarının ortalarında, üstünde dirsekleri yamalı keten bir takım elbise olan bir adam tek başına yemek yiyordu. Bir tek boş masa kalmıştı, ona da Rath oturdu. Birasını içiyor, bir taraftan da Kıdemli Başpolis Grigat içeri girmesin ya da kimse ona Pillkaller veya ona benzer berbat başka bir şey ısmarlamasın diye içinden dua ediyordu.

Bu tehlike çok da büyük değildi; aralarına giren bu yabancıyı o âna kadar zaten millet görmezden gelmişti. Bir tek keten elbiseli adam Rath içeri girdiğinde patates tabağından kafasını kaldırmış, tel gözlüklerinin ardından onu uzun uzun süzmüştü. Diğerleri ise Rath masaya oturduğundan beri ara sıra sezdirmeden bakıyordu. Rath aslında doğrudan bara oturup hem barmenle, hem de müdavimlerle teklifsiz sohbete girmek istemişti; ama kuşkulu bakışlarla karşılaşınca, iyisi mi pencerenin yanında bir masaya oturayım demişti.

Aslında Kriminal Asistan Kowalski, Rath onu bir saat önce arşiv dehlizinden çıkardığında, kendisine eşlik etmeyi teklif etmiş, an-

cak Rath teşekkür ederek geri çevirdiği gibi, daha çok da rahat bırakılmak istediği için Markowskenli yardımcısını hemşerilerinden biraz laf alsın diye ayrı bir meyhane turuna göndermişti.

Treuburg'a geldiğinden beri Lamkau, Simoneit, Wawerka üçlüsü ile ilgili soru sorduğunda karşılaştığı suskunluk Rath'ı işkillendirmeye başlamıştı. Bu illaki mantaliteye ilişkin bir sükûtilik değildi; ağız birliği ediyorlardı sanki. Rath'da öyle bir his oluşmuştu. Kıdemli Başpolis Grigat'ın elindeki dosya neden o kadar cılızdı? Kowalski öğleden sonra bütün zamanını arşivde geçirmişti; hiç mi bir şey bulamamıştı? Rath ona güvensin mi, güvenmesin mi, onu da bilemiyordu.

O zaman o da en az bir kişiden o Allahın emri omuz silkme dışında bir cevap koparana kadar bu dik kafalılarla uğraşırdı. Hem de sonuna kadar. Daha tek bir soru yöneltmediği halde bile bütün meyhanenin ona sinir olduğu açık seçik ortadaydı.

Bir sigara yakarak boş bira bardağını havaya kaldırıp barmene gösterdi. Hiç değilse o Rath'a sanki orada yokmuş gibi davranmıyordu; başını sallayıp bira çekmeye başladı. Ondaki Rath'ın hoş görebileceği bir sükûtilikti. Akşam yemeğini, Kıdemli Başpolis Grigat'la karşılaşmamak için *Salzburger Hof*'ta değil, göl kenarında hoş bir restoranda yemişti. Bu birahaneyi Kowalski önermişti ona, "Pritzkus'a sade vatandaş gelir," demişti. Hakikaten de öyleydi. Sade insanlar. Yabancılardan hiç hazzetmeyen insanlar.

Rath, barmen birayı getirdiğinde Lamkau'yla Wawerka'nın resimlerini masanın üzerine dizdi.

"Bu beyleri tanıyor musunuz?" diye sordu. "Herbert Lamkau, Hans Wawerka. Ya da belki August Simoneit adını duymuşsunuzdur."

Barmen durup resimlere baktı. "Bizde bira içmiş olabilirler. Ama herhalde bayağı olmuştur."

"Sekiz yıl."

"Babam daha dükkânı almamıştı o zaman."

Birden Rath'ın içine b. ımit doğdu. "Babanızla görüşmek mümkün mü?" diye sordu.

Barmen başını iki yana salladı. "Maalesef. İki yıl önce toprağa verdik."

Rath, "Başınız sağ olsun," dedi. Adam da zaten iskambil oynayanlardan sipariş almak üzere kaybolmuştu yanından.

Rath taze biradan bir yudum alıp kalktı ve fotoğrafları toplayıp, o tek başına içen, nedense bir türlü kısalmak bilmeyen purosundan ara sıra bir nefes çeken yaşlı adamın masasına gitti. Birinin yanına gelip de kendisiyle konuşacağını hiç beklemediği belliydi. Rath buna rağmen fotoğrafları gösterdi ona.

"İyi akşamlar. Bu şahıslar hakkında bana bilgi verecek birisini arıyorum."

Yaşlı adam sadece bakıyor, purosunu içmeye devam ediyordu.

Rath, "Herbert Lamkau, tanıyor musunuz?" diye sordu ve fotoğrafı gösterdi. "Veya bunu, Johann Wawerka."

Adam susuyordu.

"Bu şahıslar sekiz yıl öncesine kadar burada oturuyormuş. Yaşınız icabı onları tanımanız gerekiyor. Peki ya August Simoneit? Onun resmi yok maalesef."

Adam purosunu ağzından çekmeden sakalının arasından bir şeyler mırıldandı.

Rath, "Efendim?" dedi.

Yaşlı adam puroyu ağzından alıp söylediklerini tekrarladı. Artık yüksek sesle ve tane tane konuşuyordu ama Rath gene bir kelime anlamamıştı. Adamın konuştuğu kesinlikle Almanca değildi.

Rath, "Özür dilerim," diyerek resimleri alıp kalktı. "Polonyalı olduğunuzu bilmiyordum. Buralı sanmıştım sizi."

İhtiyar gözünü dikmiş bakıyordu. Rath'a, diğer masalardaki konuşmalar kesilmiş, en azından daha alçak perdede seyrediyormuş gibi geldi. Daha mekânın atmosferindeki bu belli belirsiz değişiklik üzerine kafa yormaya fırsat kalmadan yaşlı adam öyle bir şiddetle masadan kalktı ki, önündeki bardak devrildi. Gözlerinden ateş çıkıyordu.

"Ne jem Polak," diye bağırdı, tepkisinde bir doğallık vardı. "Jestem Prussakiem!"

Rath ellerini kaldırmış, adamı sakinleştirmeye çalışıyordu. "Tamam, anladım," dedi. "Sizin ne düşündüğünüzü bilmiyorum ama niyetim gerçekten sizi kızdırmak değildi. Polonyalılarla hiçbir alıp veremediğim yok."

İhtiyar yatışacağa benzemiyordu. Rath'a fazla yakın olmasına rağmen daha da yaklaşıp anlaşılmaz bir dilde söylenmeye başladı; arada yumruğuyla masaya vuruyordu. Rath bir adım geri gitti. Polonyalı olsun, Alman olsun, buralıların bir seferde bu kadar konuşacağını düşünemezdi.

Müşterilerin bir kısmı eğleniyor gözüküyordu; diğerleri ise yerinden kalkmıştı. Eğer olay büyürse kesinlikle Rath'ın yanında olmayacaklardı, izlenimi buydu. Tartışmada sarf edilen sözcüklere dikkat ettiklerini sanmıyordu; sanki bir an önce dövüş çıksın diye bakıyor, büyük şehirden gelen züppeye Hanya'yı Konya'yı göstermek için fırsat kolluyorlardı.

Keşke Kowalski'yi yanıma alsaydım, diye düşündü. Berlin'de bu durumun üstesinden gelemeyeceği bir meyhane yoktu ama şimdi yanında buraları bilen birisi olmadığı için kendisini garip bir biçimde çaresiz hissetmişti. Eli kulağında kavgaya önayak mı olsun, karşı mı çıksın, yoksa kimliğini çıkarıp polis olduğunu mu göstersin diye düşünürken yan masadaki otuz yaşlarının ortasında, keten takım elbiseli, ince metal gözlüklü adam ayağa kalktı. Peçetesini patates tabağının yanına koyduktan sonra ihtiyara ve yanındakilere bir şeyler söyledi. Rath onun da Lehçe konuştuğundan emindi ama yaşlı adamla edindiği tecrübeden sonra çenesini tutup yorum yapmamayı yeğledi. Ellerini cebinde yumruk yapmış ayakta öyle duruyor, ne olacak diye bakıyordu.

Rath bir kelimesini bile anlamadığı halde gözlüklü adamın doğru sözcükleri seçtiğinden emindi; adam konuşmasını bitirince millet ihtiyarın omzuna vura vura kahkahayla gülmeye başlamıştı. Beriki, barmenin tekrar doldurduğu kadehi önünde, tekrar yerine oturdu. Az önce her hallerinden kavga bekledikleri anlaşılan diğer müşteriler de sessiz sedasız masalarına döndüler. Bir tanesi oturmadan önce yanındakine Rath'ı gösterip bir şeyler söyledi; adamlar gene kahkahayı bastı.

Rath hâlâ kendisini biraz huzursuz hissediyordu ama en azından hava yumuşamıştı.

Kurtarıcısına döndü. Ayakta kalan sadece ikisiydi, başka herkes oturmuştu.

"Ne dediniz onlara?"

Gözlüklü adam onu kolundan tuttu. "Gelin benimle," dedi. "Pritzkus'a biralarınız ve Adamek'in içkisi için birkaç mark verin, şapkanızı ve paltonuzu kapın, başka bir yere gidelim. Şu anki bu şen şakrak hava ne kadar sürer, bilemem."

Rath denileni yaptı, masadan sigarasını da aldı ve lokalden çıktılar.

Rüzgârlı çarşı meydanına geldiklerinde, "Tekrar teşekkür ederim," dedi. "Sağ olun, beni o nahoş durumdan kurtardınız."

Tabakasını çıkarıp kurtarıcısına bir Overstolz tutup, sigarasını yaktı.

"Bir şey değil," dedi adam, sigarasından bir nefes çekerek. "Aslında yabancılar pek düşmez Pritzkus'un meyhanesine. Velev ki düştüler, o zaman da böyle anlaşmazlıklarda müdahale etmek gerekiyor."

"Haklısınız. Lehçe bilmiyorum işte, ne yapayım?"

"Adamek'in konuştuğu da Lehçe değildi zaten."

"Ben gene de bir kelime anlamadım."

Adam, "Mazurcaydı söyledikleri," diye devam etti, "Lehçe'nin bir varyasyonu ama buralılar Prusyalı olmakla gurur duyuyor, Polonyalı görmezler kendilerini."

Rath, "Ben de Prusyalıyım" dedi. "Renanya Prusyalısı."

Kurtarıcısı gülerek, "Siz Renanya Prusyalıları 'Ganimet Prusyalılarısınız" dedi. "Asıl Prusyalılar burada yaşıyor. Rahiplerin ve çiftlik sahiplerinden başka kimsenin Almanca bilmediği dönemlerde bile yurtseverliği hiç elden bırakmamışlardır."

Rath omuz silkti. "Sanıyorum hâlâ Almanca bilmeyenler var."

"İhtiyar Adamek her şeyi anlıyor, inanın bana. Ama konuşurken kendisini anadilinde daha güvenli hissediyor; hele bu akşamki gibi içkiyi biraz fazla kaçırdıysa. Ama safi Prusya yurtseveridir."

"Onu fark ettim."

"Neyse, her şey yoluna girdi. Ama bundan sonra, hele Treuburg'da *Polonyalı* lafını kullanırken daha dikkatli olun derim. Tüm kazada sadece iki kişi Polonya'dan yana oy kullandığı için aşırı gurur duyuyor insanlar."

"Memleket ve halkınız hakkında iyi malumat sahibisiniz."

"Meslek icabı." Adam elini uzattı. "Rammoser," dedi, "Karl

Rammoser. Biraz ileride, Wielitzken'de köy öğretmenliği yapıyorum. Meslek bu olunca dünyanın gidişatındaki anlam ve anlamsızlıklar üzerine haliyle kafa yoruyorsunuz."

"Rath, Berlin Kriminal Polisi."

"Memnun oldum ama kendinizi tanıtmanıza gerek yok. Küçük şehrin dedikodu temposu gazeteden, hatta radyodan bile daha hızlıdır."

Rath şaşırmıştı. "Eh, madem tanışıyormuşuz, izin verin bir bira ısmarlayayayım size."

"Memnuniyetle."

"Ama siz de bana nasıl bir Prusyalı olduğunuzu anlatın. Adınıza bakılırsa, herhalde Alp Prusyalısısınız. Ancak bildiğim kadarıyla İhtiyar Fritz, Avusturyalıların elinden yalnız Silezya'yı almıştı, Tirol'ü bıraktı."

Rammoser başıyla onayladı. "Alp Prusyalısı," diye tekrarladı. "Hiç duymamıştım ama sanki cuk oturdu. En azından yakınlaştı."

Az sonra Pritzkus'un birahanesinden daha sevimlice bir lokalde oturuyorlardı. Lokantayı, "Burada göze batmazsınız Renanya Prusyalısı olarak," diyen Rammoser önermişti. "*Kronprinzen*'de yazlıkçılar bile sabahlıyor."

Gerçekten de bunlardan birkaçı yan masada oturuyordu; akşam yemeğine gelmiş bir aileydi bu. Babadan en küçük kıza kadar bütün ailenin gözler önüne serdiği çenebazlığa bakılacak olursa Berlinli olmalıydılar. Rath, neresi olursa olsun, personelinin Berlinli komiserin her adımını Kıdemli Başpolis Grigat'a bildirdiği Salzburger Hof'tan iyidir, dedi içinden.

"Güzelmiş burası," dedi, "Pritzkus'a niye gidiyorsunuz?"

Rammoser bardağını kaldırarak, "Orada yemek ucuz ve iyi de ondan," dedi. "Prusya'da bir köy öğretmeninin maaşı ne kadar, biliyor musunuz?"

"Karşınızda aynı dertten muzdarip biri daha var." Rath da bardağını kaldırdı. "Prusya'ya ve yoksul memurlarına!"

Bardaklarını tokuşturdular.

Rath, "Rammoser ismi kulağıma pek Prusyalı gelmiyor. Bavyeralı mısınız yoksa?"

Köy öğretmeni güldü. "Babamın suratına Prusyalı olmadığını

söyleseniz sizi düelloya davet ederdi," diyerek bira bardağını masaya koydu. "Yok, ailem iki yüz yıl önce o zamanlar sürülen bir sürü başka Protestan gibi Salzburg'dan gelmiş Prusya'ya."

"Mültecisiniz yani," dedi Rath, "Hügenolar gibi."

"Öyle sayılır." Rammoser başını salladı. "Yüzyıllar boyu kimler gelip kimler geçmedi ki Prusya iktidarı döneminde. Almanlar, Fransızlar, Hollandalılar, Silezyalılar, Litvanyalılar, Yahudiler... Ayrıca Polonyalılar da tabii. Herkes de kendini hakiki Prusyalı görüyor. Nitekim Napolyon'un iflas masasından ganimet olarak alınmış Renanya Prusyalısından daha hakikiler."

Rath başıyla evet dedi. "Adam onun için öyle tepki gösterdi demek. Ona Polonyalı muamelesi yaptığım için."

"Polonyalıları, bir devlete sahip olmadıkları halde kuşaklar boyu ulus olarak bir arada tutan nedir, bilir misiniz Herr Rath? Din de değil, dil de değil. Peki on iki yıl önce neden Mazuryalıların hemen hepsi oyunu Prusya'ya verdi sizce? Hem de dile rağmen?"

"Din yüzünden." Rath kendini sınavda gibi hissediyordu.

"Evet," dedi Rammoser. "Mazuryalılar yüzyıllarca Prusya hâkimiyeti altında yaşadı; sapına kadar Protestan ve Prusyalı yurtseverler. Bizim yöredeki sade vatandaş aslında hep Lehçe konuştu; daha doğrusu Mazurca. Ama bu bir Alman şivesi değil, Lehçe şivesi. Biz öğretmenler hep genç nesil Almanca konuşsun diye uğraştık. Ama evde nineleriyle, dedeleriyle hâlâ Mazurca konuşuyorlar, iddiaya girerim."

"Mazuryalılar o zaman herhangi bir şekilde Polonyalı, öyle değil mi?"

"Bu, bin dokuz yüz yirmideki halk oylamasından beri çok hassas bir konu. Kimse Polonyalıların yanındaymış gibi görünmek istemez; hele Mazuryalıların en fazla kaçındığı şeydir bu." Sesini alçalttı. "Oylama sırasında çirkin manzaralar yaşandı: dövüşler, camlara taş atmalar, kundaklamalar... Bazı vatandaşlar resmen Polonyalı avına çıktı. O gün bugündür hava netameli. Bunda tabii Polonya devletinin de suçu var; derdi bütün Doğu Prusya'yı ele geçirmekti. Hâlâ da vazgeçmedi bu niyetinden. İnsanlar bunu bildiği için işkilli. Onun için Adamek'i anlamanız lazım, ona hakaret ediyorsunuz zannetti."

"İlla Alman olmak istiyorsa, Almanca öğrensin o zaman."

"Birincisi Alman olmak değil, Prusyalı olmak istiyor. İkincisi, Adamek beş altı kadehten sonra yalnızca Mazurca konuşur. Ona rağmen ama Alman. Yok, öyle değil derseniz, beni de kızdırırsınız."

"Dikkat ederim." Rath sırıttı. "Ama bir şeyi merak ediyorum. Adamek'le diğerlerine ne dediniz?"

Rammoser güldü. "Hakikaten bilmek istiyor musunuz?"

"En azından niye o kadar güldüklerini bilmek isterim."

"Ee..." Rammoser boğazını temizledi. "Sizi ciddiye almamalarını söyledim, yolunu şaşırmış zavallı Zabrak'ın biri dedim sizin için."

"Zavallı ne?" diye sordu Rath. Ama hemen ardından boş ver anlamında bir el işareti yaptı. "Tercüme etmenize gerek yok, tahmin edebilirim ne olduğunu." Sigarasından bir nefes çekti. "Bu demek oluyor ki, benimle dalga geçilmesine icazet verdiniz."

"Küçümsenmenin zararı olmaz hiç."

"Eh, öyle diyorsanız, teşekkür ederim o zaman."

"Ne demek."

Rath fotoğrafları çıkardı cebinden. "Aslında Adamek'e yalnız bu adamları soracaktım. Siz bunlardan birini tanıyor musunuz?"

"Lamkau," dedi Rammoser. "Gerçekten o mu bu? Nedir mesele?"

Rath'ın yüreğine biraz olsun su serpilmişti. En nihayet adamı tanıyan biri çıkmıştı. "Öldü," dedi.

"Yazık olmuş diyemeyeceğim." Öğretmen birasından bir yudum aldı.

Rath, "Dikkat edin, zan altında kalmanıza neden olabilecek sözcükler sarf etmeyin," dedi.

"Biliyordum zaten, keşke hiç konuşmasaydım."

"Lamkau'ya bu şekilde cephe almanızın nedeni ne?"

"Wengler'in fedailerindendi. Kaç kişiyi hastanelik etmiştir, bilmek dahi istemiyorum."

"Wengler... Doktor Wengler mi?"

"Evet. Gustav Wengler, Luisenhöhe'nin sahibi."

"Dayakçıları mı vardı?"

"Eski hikâyeler bunlar. Bitti gitti."

"Enflasyon zamanında çiftliği yok pahasına ele geçirdiği için

mi? Böyle birinin dayakçılara ihtiyacının olması şaşırtmaz beni."

"Wengler'e enflasyon avantacısı mı diyorsunuz? Kim anlattı bunları?"

"Kulağıma öyle geldi." Rath omuzlarını silkti.

Rammoser bir şey düşünüyor gibiydi. Aniden, "El feneri var mı yanınızda Komiser Bey?" dedi.

Rath evet anlamında başını salladı. "Sanıyorum arabada var bir tane."

"Kalkalım o zaman." Rammoser bardağını bir dikişte bitirdi. "Size bir şey göstermem lazım. Belki bazı şeylerin o kadar basit olmadığını anlarsınız o zaman."

Rath, "Ne zaman bir şeyler basit ki?" dedi.

Königsberg Kriminal Polisi'nin makam arabasında gerçekten bir el feneri vardı. Rath cebine koydu.

"Yolumuz nereye?" diye sordu. "Arabayla gitmiyor muyuz?"

Rammoser başını sağa sola salladı. "Fazla uzak değil. Çok çok beş dakika. Ayrıca alkollüsünüz."

Çarşı meydanı henüz aydınlıktı ama *Stille Gasse* adlı dar bir sokağa girip de birkaç metre yürüdükten sonra ortalık kapkaranlık oldu. Uzaklarda aydınlık bir iki pencere görünüyordu, o kadar. Rath el fenerini yaktı. Bir yokuş çıktılar; derken ışık huzmesiyle, daire şeklinde bir tuğla duvar aydınlandı.

"Su kulesi," dedi Rammoser, "geldik neredeyse."

Rath en azından şehrin aşağı yukarı neresinde olduklarını kestirebilmişti. Treuburg'un su kulesi, kilise kulesinden daha çok göze çarpıyordu çünkü.

Az sonra Rammoser, hafif gıcırdıyan demir bir kapıyı açtı. Uzaklardan bir baykuş sesi duyuluyordu. El fenerinin ışığında bir mezar taşı göründü.

"Biz şimdi... Burası..."

"Treuburg mezarlığı," dedi Rammoser. "Protestan olanı. Katolik mezarlığı aşağıda, gölün kenarında."

"Treuburg'da Katolik yok sanıyordum."

"Siz buradasınız ya Komiser Bey."

"Ama umarım mezara düşmem. Katolik mezarlığı istediği kadar göl kenarında olsun."

"Oraya düşmemeniz için bugün elimden geleni yaptım. Ama artık bundan sonra siz de dikkat etmelisiniz kendinize."

"Onun için mi beni gece yarısı mezarlığa getirdiniz?"

"Öyle de denebilir. Memleketi ve insanları daha iyi anlayın, bir daha pot kırmayın diye." Rammoser durdu. "Evet burası, geldik," dedi.

Rath feneri öğretmenin gösterdiği yöne doğru tuttu. Işıkta bir aile mezarlığı görüldü. Üzerinde *Passant! Souviens toi que la perfection n'est point sur la terre, si je n'ai pas été le meilleur des hommes. Au moins ne suis-je pas au nombre des méchans!** yazılı büyük mermer bir taşın iki yanında birer sade dorik sütun yer alıyordu.

Rath, *Friedrich von Mathée* ismini de okuyabildi; burada gömülü başka Mathéeler de vardı.

"Bunlar Luisenhöhe'nin sahipleri," dedi. Taşın altındaki Mathée ailesinin işitmesinden korkuyormuş gibi gayriihtiyari fısıldayarak söylemişti bunları.

"Evet. Mesele, özellikle burada yatan iki kişi. Feneri verin lütfen."

Rath öğretmene el fenerini uzattı; Rammoser ışığı biraz gezdirdikten sonra aradığı isimleri buldu.

Anna von Mathée'yi okuyabilmişti Rath, ismin hemen yanında ise * *15 Ağustos 1902 † 11 Temmuz 1920* yazıyordu.

"Çiftliğin sahibinin kızı mı bu?" diye sordu.

"Evet," dedi Rammoser. "Tek kızı."

"Halk oylaması günü ölmüş." Rath başını iki yana salladı. "Bana anlatmak istediğiniz hikâye ne?"

Rath birden ayılmıştı.

"Trajik bir hikâye. Anna von Mathée, Gustav Wengler'le nişanlıydı. Halk oylamasının yapıldığı gün öldürüldü."

"Öldürüldü mü?"

Rammoser başıyla onayladı. "Öldüren de bir doktor; buradaki hastanede asistan doktordu."

"Korkunç."

(*) Ey yoldan geçen! Hatırla ki dünya üzerinde mükemmeliyet diye bir şey yoktur ve ben dünyanın en iyi adamı olamadım. Ama en azından kötülerden biri de değildim! – ç.n.

"Wengler adamı öldürse insanların çoğu buna karşı çıkmazdı tahmin ediyorum. Hele o günlerdeki Polonyalı düşmanlığı göz önüne alınırsa ..."

"Katil Polonyalı mıydı?"

Rammoser omuzlarını kaldırdı. "Bu ayrımı yapmak o günlerde o kadar kolay değildi. Adam her halükârda Katolik'ti. Genç Polonya devletine karşı sempati besliyordu. Sonuçta ona müebbet hapis cezası veren yine Prusya devleti oldu."

"Yani şimdi Polonya'da değil, bir Prusya cezaevinde, öyle mi?"

"Hiçbir yerde değil artık."

"Nasıl yani?"

"Anna'nın katili kaçmaya teşebbüs ederken vuruldu. Buralılar buna adaletin tecellisi diyor."

"Gustav Wengler bu acı hikâye üzerine mi sizin deyiminizle Polonyalı avına çıktı?"

"Wengler'in Polonyalılarla hiçbir zaman, yani cinayetten önce de alıp veremediği yoktu. Polonyalılardan asıl nefret eden Herbert Lamkau'du. Kendisi ve adamları önlerine çıkan her Polonyalıyı kıyasıya dövüyordu."

"Ama hani burada Polonyalı yoktu, az önce kendiniz söylüyordunuz."

"O zamanlar birinin Katolik olması veya Polonyalılarla ilgili olumlu bir laf etmesi yetiyordu. Anında yumruğu yerdi. Herbert Lamkau'dan nefret etmek için bir nedeni olacak birilerini arıyorsanız, onlardan burada çok."

"Ölmesini isteyen birisi var mıydı? Kurbanlarından biri olabilir bu mesela."

"O kadar olmasa da, arkasından kimse ağlamadı, öyle diyeyim. Sınırın ne bu tarafında, ne de öteki tarafında."

"Buna siz de dahil misiniz?"

Rammoser omuzlarını silkti. "Ben bir kez kapışmıştım kendisiyle, oylama zamanıydı. Hava gergindi o günler. Ama bu da bitti gitti. Ben o olaydan sonra birkaç yıllığına öğretmen okuluna gittim; döndüğümde de Lamkau hayatta değildi artık zaten."

Rath, "Anlattıklarınızı takip etmekte zorlanıyorum," dedi. "Bir taraftan Lamkau'yu yerden yere vuruyorsunuz, diğer taraftan ona

adam dövdürten Wengler'i kayırıyorsunuz. Deminki o acıklı hikâyeyi neden anlattınız bana?"

"Derdim ne size bir şey anlatmak ne de birisini kayırmak. Gustav Wengler'le bir yakınlığım filan yok; tek istediğim, savaştan sonra burada neler olup bittiğini biraz daha iyi anlamanız. İnsan geçmişi bilmeden bugünü kolay kolay anlayamıyor."

Rammoser yine öğretmen gibi konuşmaya başlamıştı. Işık şimdi Rath'ın az önce gördüğü ismi aydınlatıyordu:

*Friedrich von Mathée * 23 Kasım 1847 † 2 Mayıs 1924*

Rammoser, "Gustav Wengler Luisenhöhe'nin müstakbel vârisiydi," diye devam etti. "Friedrich von Mathée'nin tek kızı vardı işte, onu çiftliğin kâhyasıyla evlendirecekti. Oğullarının hepsi savaşta ölmüştü."

"Gustav Wengler çiftliğin kâhyası mıydı?"

Öğretmen başıyla onayladı. "Yani Luisenhöhe öyle ya da böyle ona miras kalacaktı. Ama birtakım borç harç hikâyeleri yüzünden çiftliği daha Mathée hayattayken üzerine geçirdi. Onun üzerine özellikle de Luisenbrand işinden çok para kazanınca ilçede dedikodular başladı."

"Yine de canlı bir eş tercih ederdi sanıyorum."

"Ben de nişanlısının ölümünden sonra kendini iyice işe verdiğini düşünüyorum. Luisenhöhe'yi ve Mathée ismini kolunda nikâh masasına götüremediği nişanlısının anısına büyüttü."

Rath titrediğini hissediyordu. Hava soğumuştu. "*Kronprinz*'e dönelim," dedi. "Bu hikâyelerin üzerine bir şey içmem lazım. Hem de biraz ışığa ve insana ihtiyacım var galiba etrafımda."

Çarşı meydanına geri geldiklerinde hiçbir evde ışık yanmıyordu artık; sokak lambaları da sönmüştü. Rath önlerindeki yola fener tutuyordu. Işık huzmesi Bahnhofstrasse'nin köşesindeki reklam sütununa vurduğunda ellerinde fırça ve kovayla iki kişi gözüktü; adamlar derhal sıvışmıştı.

Rath ani bir refleksle, "Durun! Polis!" diye bağırmak üzereydi ki, kendini tuttu.

"Neydi bu?" diye sordu öğretmene.

"Albrecht'le Rosanski'yi korkuttunuz bence."

"Kimi?"

"Bizim buranın komünistlerini. Onlardan yalnız Berlin'de var sanmayın."

"Korkarım bizde sayıları ikiden fazla."

Rath reklam sütununa yanaşınca, daha zamkı kurumamış, düzgün bir şekilde yan yana asılmış üç seçim afişi gördü. Diğer partilerin afişlerine dokunmamışlardı; Nazilerinki bile duruyordu. Ne bıyık çizmişler, ne köşelerden yırtmışlardı.

"Sabotaj yaparlarken bastık sanıyordum. Halbuki adam gibi afiş yapıştırıyorlarmış." Başını iki yana salladı. "Kötü bir şey yapmıyorlardı ki, niye kaçtılar?"

Rammoser, "Komünist olup da Treuburg'da afiş asmaya kalksaydınız siz de niye olduğunu anlardınız," dedi. "Böyle bir şey yaparken Wengler'in adamlarının eline düşenin vay haline!"

"Wengler'in adamları mı? Hâlâ mı emrinde dayakçılar var? Hani halk oylamasıyla bitmişti o iş?"

"Burada biten bir şey yok," dedi Rammoser. Wengler'in fedaileri artık üniformayla dolaşıyor, fark o. Afişleri de kendileri asıyor. O gamalı haçlı olanları."

35

Rath ertesi sabah bir bağırış çağırış ve gürültüyle uyandı. Önce bir şey anlamadı; dışarıda sanki bin kişi bir boks maçına tezahürat yapıyor, aynı zamanda da bangır bangır Bremen Mızıkacıları çalıyordu.

Nitekim de öyleydi. Daha kendine gelemeden kalkıp pencereyi açan Rath, bir gün önce sükûnetiyle dikkat çeken Treuburg çarşı meydanının tımarhaneye dönmüş olduğunu gördü. İnek ve at, kaz ve tavuk, koyun ve domuz sesi, hayvanları satanların çığırtısı, çığırtkanların şamatasına karışıyordu. Rath, demek Doğu Prusyalılar isterlerse gürültücü ve konuşkan olabiliyormuş diye geçirdi içinden.

Ayaklarını sürüye sürüye banyoya giderken eliyle başını yokladı; tahmininin aksine kazan gibi değildi. Yavaş yavaş her şeyi hatırlamaya başladı. Köy öğretmeni Rammoser. Gece yarısı mezar-

lık. Herbert Lamkau ve Gustav Wengler'le ilgili hikâyeler. İçmişlerdi de çok. İş ne *Kronprinzen*'deki birayla, ne de genelde birayla kalmıştı; bir saatten sonra Luisenbrand'a geçmişlerdi. Rath kaç tane devirdiklerini bilmiyordu, ama lüzumundan fazla olmalıydı.

"Wengler bununla servet kazandı." Rammoser, bu sert içkiyle ilk kez kadeh kaldırdıklarında böyle demişti; bir daha da bu konuyu açmamışlardı.

Açmamışlardı ama içmişlerdi o zıkkımı; her biranın yanında bir tane.

Rath için hava hoştu, sonuçta bisikletle altı kilometre yapacak olan o değildi. Ama en sonunda meydanı geçip, *Salzburger Hof*'ta birinci kattaki odasına çıkarken, bisikleti sokak lambasına dayalı duran köy öğretmeninden daha fazla zorlanmıştı. Karl Rammoser yarışa çıkıyormuş gibi atlayıvermişti bisikletin tepesine. Ne yalpalamış ne sendelemişti. Tabii Rath'ın sallana sallana meydanı geçip yatağa düşmeden önce kendisinin bilebildiği kadarıyla.

Öğretmen vedalaşırken, "Yakınlarda olursanız Wielitzken'e, okula beklerim," demişti.

Rath, önceki akşamı düşündükçe kendini biraz hafiflemiş hissetti. Karl Rammoser sırf buralarda konuşmaya hazır tek insan değil, aynı zamanda iyi bir adamdı da. Maalesef Treuburglu değildi; kim bilir, belki de bir avantajdı böyle olması. Köy öğretmeninin çenesinin açık olması, muhtemelen buraya aidiyet duymamasındandı.

Rath saate baktı. Luisenhöhe'ye geç kalmak istemiyorsa, bir an önce kahvaltı etmesi lazımdı. Yorgunluğunu soğuk suyla, baş ağrısını Aspirin'le gidermişti. İyi ki Berlin'deyken yanına bir paket almayı akıl etmişti.

Aşağı indiğinde Kowalski'yi restoranda kendisini beklerken buldu; bugün suratına kâğıt filan yapışmamıştı. Kriminal asistan ayağa fırlayıp hazır ola geçti.

"Günaydın Komiserim."

"Günaydın Kowalski. Ee? Nasıl geçti akşam?"

"Adamları hatırlayan birkaç tanık buldum."

"Peki biraz bilgi edinebildiniz mi?"

"Maalesef Komiserim. Üçünün de bir ara Luisen damıtma tesis-

lerinde çalıştığını öğrenebildim, o kadar." Bunu söylerken ceplerini karıştırıyordu. "Buyrun, adresler. Eğer siz de bir şeyler sormak isterseniz..."

Rath, Kowalski'nin uzattığı kâğıdı cebine soktu ve teşekkür etti. Daha oturur oturmaz bir önceki gün öğle yemeği servisi yapan kız kahvaltı tepsisiyle yanında bitmişti. Hella'ydı galiba adı yanlış hatırlamıyorsa. Suratındaki ifade resmen şunu söylüyordu: *Bu işi gönüllü olarak değil, annemle babamın zoruyla yapıyorum.*

Rath, "Teşekkürler," dedi; taze kahvenin kokusu hoşuna gitmişti.

"Beyefendinin başka bir arzusu var mı?"

Rath kriminal asistana baktı. "Arkadaşım da bir kahve ister belki?"

Kowalski elini kaldırarak, "Teşekkür ederim, içmem," dedi.

"Oturmayacak mısınız?"

"Sağ olun Komiserim, oturmayayım. Bugün ne görev veriyorsunuz bana? Sorgulamalarda size eşlik edeyim mi? Sizi gideceğiniz yere de götürebilirim."

"İkisine de gerek yok, ben kendim giderim. Siz arşivde dün bıraktığınız yerden devam edin. Sonunda bir şey bulacaksınız, eminim."

"Hayhay Komiserim."

"Gazete arşivine de bir bakın. Treuburg'da öyle bir şey vardır, değil mi?"

"Gazete mi? Tabii."

"Mükemmel o zaman." Rath kar gibi beyaz peçeteyi dizlerine serdi. "Mahkeme dosyalarını incelediyseniz, devam edin. Belki bugün bir şey bulursunuz."

Kowalski hafif bozulmuş gibiydi. Büyük olasılıkla Treuburg'da geçireceği günleri daha başka tahayyül etmişti; kilerlerde arşiv tozu yutup duracağı aklına gelmemişti. Belki başka talimatlar da verilmişti kendisine ama bir komiserin verdiği emirlere karşı çıkamayacak kadar aşırı Prusyalıydı. Selam verdi, tam kapıdan çıkmak üzereydi ki, Rath arkasından seslendi.

"Ah, Kowalski ..."

Kriminal asistan döndü. "Buyrun, komiserim?"

"Mazurca biliyor musunuz?"

"Biraz." Kowalski'nin bu cevaptan utanıyormuş gibi bir hali vardı. "Mesela nine *groska* demek; dede de *grosek*. Niye sordunuz?"

"Hiç, öylesine."

"Amcam çok iyi Mazurca bilir. Ninemle dedem ise Mazurca'dan başka bir şey konuşmazdı."

Rath başını sallayıp kriminal asistanı yolladı. Bir fincan kahveden sonra artık bir şeyler atıştıracak duruma gelmişti. Francala burada çok lezzetliydi. Ayva reçeli kesinlikle ev yapımıydı.

"Hella?"

Kız hemen gelmişti; doğru isim söylemiş olacaktı. Aslında bayağı güzeldi. Sarışındı; güneşten yanmıştı. Rath, keşke onu köylü kızı gibi yapan örgüleri olmasaymış, diye düşündü. Saçına başka bir model verse, biraz da makyaj yapıp üstüne modaya uygun bir şey giyse Berlin'deki erkekler bile dönüp bakardı ona.

"Beyefendinin bir arzusu var mı?"

Bu cümleyi ezberlemişti mutlaka.

"Yok, her şeyden memnunum." Kızın eline bir mark sıkıştırdı. "Uzun zamandır bu kadar güzel bir kahvaltı etmemiştim."

"Teşekkür ederim bayım."

Rath'a gülümsedi; beriki erimişti. Beklemediği bir şey olduğu içindi bu herhalde. Kız masayı toplarken hafifçe Rath'ın koluna değdi.

Rath boğazını temizleyerek, "Bugün yoğun bayağı," dedi. "Dışarısı diyorum yani."

"Cumaları pazar kuruluyor."

Dizlerini kırıp tekrar gülümseyerek elinde tepsi mutfak yönünde kayboldu.

Rath, önce kızın arkasından uzun uzun baktıktan sonra kalktı. Artık gitse iyi olacaktı.

Gerçekten tam bir cuma pazarıydı. Arabasıyla hayvanların ve insanların arasından kendine bir yol açana kadar akla karayı seçti. En sonunda bir domuz filan ezmeden Bahnhofstrasse'ye çıkmayı başardı. Kahverengi gömlekliler, sokağın köşesindeki reklam sütununa bir gece önce yapıştırılan komünist afişlerini sökmekle meşguldu; kimsenin umursadığı yoktu. Rath bir an müdahale et-

meyi düşündü ama meydandaki pazar kalabalığı yüzünden zaten on dakika kaybetmişti. İstediği kadar gaza bassın, Luisenhöhe'ye kadar kapatması imkânsızdı bu on dakikayı. Onu beş geçe çiftlik binasının önünde park etti. Bu sefer karşısına kimse çıkmadığı için zile basmak zorunda kaldı.

Kapıyı üniformalı bir uşak açtı; onu görünce tek kaşını kaldırdı.

Rath, "Doktor Wengler'le randevum var," diyerek uşağa kartını gösterdi.

Doktor Wengler onu bekletti. Rath beş dakika antrede durduktan sonra uşak onu bir salona aldı, biraz da burada bekledi. Rath kendini muayenehanede gibi hissediyordu. Masanın üzerinde, Lamkau'nun eşyaları arasında da karşılaştığı *Alkol* ve *Alkollü İçki Sanayi Dergisi* gibi uzmanlık dergileri duruyordu. Bir sigara yaktı ve dergileri karıştırmaya başladı; ancak sigara bitmiş, kapı hâlâ açılmamıştı. En sonunda açıldığında içeri bu sefer suratsız uşak değil, Wengler'in özel kalem müdürü, o yapmacık Herr Fischer girdi.

"Günaydın Komiser Bey. Herr Wengler sizi kabul edebilir."

Rath saate baktı, on buçuk olmuştu.

Luisenhöhe'nin sahibinin ofisinden vadi, damıtma tesisinin büyük tuğla bacası, hatte daha da uzaktaki Treuburg Su Kulesi bile görünüyordu. Mobilya bir yandan derebeyliğe özgü bir hava uyandırıyordu; diğer yandan ise odada modern ofis stili egemendi. Geniş yazı masasının üzerindeki siyah telefon cihazının yanında içinde dolmakalem bulunan eski moda bir mürekkep hokkası, bir de kartoteks kutuları duruyordu. Ahşap duvarda birtakım av sahnelerinin resmedildiği yağlıboya bir tablo, masanın hemen arkasında ise iki tane portre asılıydı. Bunlardan bir tanesi sert, aristokrat bakışlı beyaz saçlı bir adam, bir bakışta daha ince işlendiği belli olan diğeri ise genç bir kadının portresiydi. Duvardaki, 1920'den bu yana damıtma tesisinin cirosundaki artışı gösteren gösterişsiz ama yine de gözden kaçmayan çizelge, eski çerçevelerin ihtişamlarını pekiştirdiği yağlıboya resimlerle tam bir tezat teşkil ediyordu. Bu artış, ekonomik krize rağmen özellikle son yıllarda daha da belirginleşmişti. Rath, insanlar ne kadar sefalete sürüklenirse o kadar fazla içiyor diye düşündü.

Ciro çizelgesinin altında duvara Luisenbrand ve Treuburger Bärenfang'ın reklam afişleri dayalıydı. Motif Rath'a tanıdık gelmişti; elinde içki olan ayıyı, Berlin'de Lamkau'nun ofisinde de görmüştü. Mükemmel yapılmıştı, ona şüphe yoktu. Anlaşılan Bärenfang, Mathée firmasına yakın zamanda büyük para kaynağı oluşturacak yeni markaydı.

Gustav Wengler zayıf bir adamdı; halbuki Rath şişman, tipik bir patronla karşılaşacağını düşünmüştü. Müdür, misafiri işgüzar Özel Kalem Müdürü'nün peşi sıra ofise girince yerinden kalktı ve "Buyrun Komiser Bey," dedi. "Bu küçük gecikme için özür dilerim. Bilirsiniz, ertelemeye gelmez önemli konuşmalar vardır."

"Benim konuşmam da ertelemeye gelmeyecek kadar önemli."

Wengler güldü. "Fischer, lütfen Komiser Bey'e içecek bir şeyler getirin. Kahve mi istersiniz, çay mı, su mu? *Kronbrand* mı tercih edersiniz yoksa? En çok ondan var burada."

"Teşekkür ederim. Görevdeyim, almayayım. Kahve içerim ama."

Özel Kalem Müdürü çıktı odadan.

"Kornbrand'ınızı tanıyorum," dedi Rath. "Berlin'de de bulunuyor."

Wengler, "Ama herhalde bunun için gelmediniz buralara kadar," dedi. "Yoksa benim Kornbrand'ım cinayet silahı olarak mı kullanıldı?"

"Nereden bildiniz konunun cinayet olduğunu?"

"*Hangi* cinayet olduğunu bile biliyorum sanıyorum." Wengler'ın suratı aniden ciddileşti. "Siz Berlinli bir kriminal komisersiniz, benim en iyi satıcım da orada öldürüldü. Bunda bilinmeyecek ne var?"

"Durumdan haberdarsınız yani..."

"Hazin olayı birkaç gün önce Frau Lamkau'dan duydum. Zavallı kadın!"

Rath başını salladı. "Evet, işi zor Frau Lamkau'nun. Ona yardım edecekmişsiniz, öyle söyledi."

"Uzaktan becerebildiğim kadar." Wengler Rath'a bakarak, "Evet Komiser Bey, neden buradasınız? Bizde ne bulacağınızı düşündünüz?"

"Bilmiyorum. Belki Herbert Lamkau'nun neden öldüğü sorusuna bir cevap."

"Cevabı bulunca, katili de bulursunuz, değil mi?"

"Genelde öyle oluyor, evet." Rath düşünceli düşünceli camdan dışarıya bakıyordu. Bacadan kesif bir duman yükseliyordu; damıtma tesisi tam kapasite çalışıyor olmalıydı. "Herr Lamkau'nun neden katledildiği konusunda sizin bir tahmininiz var mı?"

Birden, sanki aniden aklına gelmiş gibi soruyu soruvermişti ama Wengler sükûnetini bozmadı; başını iki yana sallayarak, "Benden bir şey öğreneceğinizi ümit ettiyseniz, sizi maalesef hayal kırıklığına uğratacağım. Boşuna zahmet ettiniz buralara kadar."

"Herbert Lamkau ile ilgili bir şeyler öğrenirsem bu da yeter bana ilk etapta. Berlin'e gidip Luisenbrand satışını üstlenmeden önce yanınızda çalışıyormuş."

"Evet, doğru. Herbert damıtma tesisinde müdürdü."

"Başka görevler de veriyor muydunuz ona?"

"Nasıl yani?"

"Mesela Polonyalı dövmek gibi."

"Herbert ne yazık ki sinirlerine her zaman hâkim olamayan bir tipti." Wengler'in burun köprüsünde derin bir çizgi oluşmuştu. Gözlerinden ateş çıkıyordu. "Sizi doğru mu anlıyorum? Benim talimatımla şiddet mi uyguladı demek istiyorsunuz?"

"Duyduklarımı söylüyorum."

"O zaman bir de doğru insanlarla konuşun; öyle her duyduğunuza da inanmayın."

"Belki şu anda doğru insanla konuşuyorum."

"Komiser Bey, Herr Lamkau için sütten çıkmış ak kaşıktı diyemem. Polonyalılardan nefret ettiğini de saklamazdı. On iki yıl önce hava biraz gergindi; o dönem elinden bir iki kaza çıktı, evet. Ama bunu benim talimatımla yaptığını söylemek düpedüz iftira!"

Kapı tıklatıldı; içeri elinde kahve tepsisiyle bir hizmetçi girdi. Özel Kalem Müdürü bir de kahve servisi yapmayı gururuna yedirememişti herhalde.

Rath, "Bu Polonyalılardan, Herbert Lamkau'nun o zamanlar şiddet uyguladığı bu insanlardan birinin intikam aldığını düşünebilir misiniz?"

Wengler omuz silkti. "Komiser Bey, ben çok şey düşünebilirim de, bir insan intikam almak için neden on iki yıl beklesin?"

"Herbert Lamkau neden sekiz yıl önce şehri terk etti? Üstelik damıtma tesisinin en fazla randıman verdiği bir dönemde?"

"Orası öyle." Wengler arkasındaki ciro çizelgesine işaret etti. "Şirketi ben üstlendikten sonra gelir neredeyse yüzde beş yüz oranında arttı. Kim bilir bizim ödediğimiz vergi kaç tane memur besliyor."

"Sizin de kötü yaşadığınız söylenemez. Toprak sahibisiniz. Enflasyon sayesinde Luisenhöhe'yi ele geçirdiğiniz söyleniyor."

"*Söyleniyor!*" Wengler gümüş tabakasını çıkarıp Rath'a hiddetle baktı. "Bunu kimden duydunuz?"

Rath bir şey demedi; susması, Gustav Wengler'in çenesini açmasına yol açtı.

Müdür, "Friedrich von Mathée," diye söze başlayarak Rath'a ikram etmeden bir sigara yaktı, "namuslu bir adam, sıkı bir yurtseverdi. Ancak parayı idare etmeyi bilmiyordu. Neredeyse bütün servetini savaş hisselerine yatırdı. Bu yüzden de Luisenhöhe borçlandı."

"Siz de ona yardım ettiniz..."

"Ben eskiden burada müfettiş olarak çalışıyordum, bir de damıtma tesisinde yöneticiydim. Bu görevi savaştan sonra üstlenmiştim." Bir ara verdi. Rath neden sustuğunu anlamıştı. Wengler, "Çiftlik olduğu gibi bana kalacaktı," diye devam etti. Rath, onun bu konuda konuşurken zorlandığının farkındaydı. "Herr von Mathée'nin damadıydım ben. Yani müstakbel damadı. Gel gelelim nişanlım... Anna biz evlenemeden öldü."

Rath, "Anlıyorum," dedi ve bir Overstolz yaktı. "Sonra da siz borç içindeki çiftliği daha kayınpederiniz vefat etmeden önce üstünüze geçirdiniz."

"Öyle yapmasam Luisenhöhe bankanın eline geçecekti."

"Peki nasıl kapattınız o kadar borcu?"

"Şansım yaver gitti itiraf edeyim." Wengler sigarasından derin bir nefes çekti. "Luisenhöhe bugün düze çıktıysa, bunda enflasyonun büyük rolü oldu."

"Kornbrand'ınızın başarısı da tabii."

"Doğru, o da var." Wengler pencereden dumanı tüten bacayı gösterdi. "Damıtma tesisi o zaman bu kadar mükellef değildi. Yeni şişeleme makineleri getirttim, depo tankları yaptırdım. Luisenbrand bugün bir dünya markası."

Rath takdirle başını sallıyordu; gözü duvardaki çizelgeye ilişti. "Adeta bir para basma lisansı anladığım kadarıyla."

"Luisenbrand bir başarı hikâyesi, şüphesiz. Ancak bunun Doğu Prusya için olağan bir şey olduğunu sanmayın. İmparatorluk'la bağımız kesildiğinden beri her şey daha da zorlaştı. Özellikle de tarım alanında." Sigarasından bir nefes çekti. "Devlet içkiden ne kadar vergi alıyor, biliyor musunuz? Hele bir de küçük üretici sayılmıyorsanız."

"Siz de küçük üretici değilsiniz sanıyorum."

"Ödediğimiz vergiyle sadece sizlerin maaşınızı finanse etmiyoruz Komiser Bey. Prusya devleti bugün dardaysa, nedeni kesinlikle biz değiliz." Wengler biraz yatışmıştı. "Bütün bunları neden bilmek istediğinizi anlamıyorum. Herbert'le ne alakası var? Ya da sizin cinayet vakanızla!"

"Budalaca bir alışkanlık işte," dedi Rath ve sigarasının külünü silkti. "Kriminal memurlar ara sıra böyle ipe sapa gelmez şeyler sorarlar. Haklısınız, Herr Lamkau'ya dönelim yine. Onu nasıl tanırsınız? Yani karakter olarak. Kafamda aşağı yukarı bir imaj oluşması gerekiyor, anlıyor musunuz?"

Wengler düşünceli bir havaya büründü; sigarasından bir nefes çekti, ondan sonra konuşmaya başladı. "Herbert Lamkau benim en becerikli, en yetenekli elemanım ve dediğim gibi de müdürümdü. Onun yönetiminde her şey devamlı hareket halindeydi inanın. Kimse tembellik yapamıyordu. Herkesin saygısı vardı ona."

"Sokakta da yaptığı oydu, öyle değil mi? Herkesin saygısını kazanmak."

"Niye bu konuya taktınız bilmiyorum. Herbert Lamkau kusursuz bir karaktere sahipti. Bir insan bir kere mahkemeye düşedursun, millet hemen başlar konuşmaya zaten. Kimse de bir şey kanıtlayamadı gerçi."

"Neden söz ediyorsunuz şu anda?"

"Demek size kimse anlatmadı." Wengler, *siz nasıl bir komisersi-*

niz? demek ister gibi başını iki yana sallıyordu. Onun yerine, "Ölünün arkasından kötü konuşulmaz," dedi. "Zaten buralardaki araştırmalarınızı derinleştirince kendiniz de bulacaksınız; Lamkau bundan birkaç yıl önce Luisenbrand adı altında sahte içki sattı. Bugün dahi bunun kendisinin mi yoksa işçilerden birinin mi başının altından çıktığını bilmiyorum. Öyle ya da böyle onu işten çıkarmam gerekiyordu. Markamıza leke sürülmesine izin veremezdim."

"Tabii. Kendisini ona rağmen Berlin'de Luisenbrand'ın tek temsilcisi yaptınız. Safdillik olmuyor mu bu biraz?"

"Onu o zaman sıkıştırdım tabii, Herbert yeminler etti bu işle bir alakası olmadığına dair. Onu işten attığım için biraz telafi yoluna gitmem gerektiğini düşündüm. Kendisi kimsenin tanımadığı bir yerde, yani Berlin'de baştan başlayabilirdi."

"Başarılı da olmuş belli ki."

"Hem de çok başarılı oldu. Luisenbrand'ın bugün Orta Almanya'da marka üstünlüğü elde etmesini büyük oranda onun randımanına borçluyuz."

"Suçsuzluğundan emin misiniz?"

Wengler omuzlarını silkti. "Kimse kimsenin içini okuyamaz. Ancak bir kere o aptallığı yaptıysa, o kadar olaydan sonra bir kez daha kalkışmaz artık buna diye düşünüyordum. Böyle hataları insan bir kere yapar, yinelemez."

"Yineliyormuş işte," dedi Rath. "Aynısını Berlin'de yine yapmış. Bir karton Luisenbrand sahte çıkmış. Kempinski'nin şikâyet mektubunu iletmemiş miydi size?"

Gustav Wengler afallamıştı. "Kempinski'nin şikâyet mektubu mu? Bunu ilk kez sizden duyuyorum."

Bu sefer şaşırma sırası Rath'a gelmişti. Lamkau olan biteni iletmediyse bu, gerçekten sahte içki imal ederek aynı haltı gene yediğini gösteriyordu. Rath, Lamkau'nun ehliyetiyle Hans Wawerka'nın resimlerini çıkarıp masanın üzerine yan yana koydu.

"Peki bu adamı tanıyor musunuz?"

"Tanıyor gibiyim. Kim bu?"

"Johann Wawerka."

"Hans'cık! Tanımaz mıyım? Çok değişmiş. Eskiden damıtmada yardımcı işçiydi."

"Peki ya Simoneit?"

"O mu? En iyi tesviyecimdi bir zamanlar. Damıtma aletlerinin öyle bir bakımını yapardı ki, artık..." Yarım kalmıştı söyleyecekleri, yavaş yavaş anlamaya başlıyordu. "Bunlara ne oldu?" diye sordu.

"İkisi de öldü. Tıpkı Herbert Lamkau gibi. Hepsinin arasında bir ilinti olduğunu düşünüyoruz."

Wengler düşüncelere dalmış, sigarasının dumanına bakıyordu.

Rath, "Her şey, bu ilintinin üçünün de bir zamanlar Luisenhöhe'de çalışmış oldukları gerçeğinde yattığını gösteriyor," dedi.

"Bir bağlantı arıyorsanız..." Gustav Wengler iç geçirdi. "Korkarım size bunun ne olduğunu söyleyebilirim ..."

"Evet?" Rath kulak kesildi.

"Wawerka'yla Simoneit," dedi Gustav Wengler, "sahte içki olayında o ikisinin de parmağı vardı."

36

Rath, saat on ikiye doğru Kaymakamlığa uğradığında arşivde kimsecikler yoktu. Masanın üstünde Marggrabowa Asli Sulh Mahkemesi damgasını taşıyan soruşturmanın dosyaları yığılıydı. Rath, dosyaların kapaklarına şöyle bir göz attı, sayıların hepsi 24 ile bitiyordu; sene olmalıydı bu. Kowalski acaba hepsini gözden geçirmiş miydi? O kadar da çok dosya yoktu bu mahzende. Rath dosyalara bakıp, şunları bir de kendim mi incelesem diye düşünürken, bir ses duyup yerinden sıçradı.

"Oo, kimleri görüyorum Herr Rath! Nasıl gidiyor?"

Kıdemli Başpolis Grigat bacaklarını iki yana açmış, başparmaklarını kemerine geçirmiş, suratında koca bir gülümseme, kapıda duruyordu.

"Her şey yolunda. Sağ olun."

"*Salzburger Hof*'a gidiyordum, bana eşlik eder misiniz? Yemek yerken laflarız biraz."

"Teşekkür ederim," dedi Rath, "başkasına sözüm var."

"O zaman belki akşam görüşürüz. Yemeği *Königlicher Hof*'ta yiyorum. Terasları var, akşam güneşinde güzel oluyor."

"Becerebilirsem, bakalım..."

Rath'a kalırsa, Kıdemli Başpolis Grigat'ın günü, her şeyden önce öğünlere göre tanzim ediliyordu. Restoranlar da bölgelere göre.

"Kriminal Asistan Kowalski'yi arıyordum," dedi Rath. "Nerede olduğunu biliyor musunuz?"

Grigat omuz silkti. "Arkadaşınızı yanlış anlamadıysam, gazeteye gidecekti."

"Burada bir şey bulduğu için mi, bulamadığı için mi?"

"Üzgünüm, onu söylemedi."

Çarşı meydanında birkaç adam, pazardan geri kalan lahana, salata yaprakları, tezek ve at pisliğini temizliyordu. Rath, Treuburg Gazetesi'nin hemen önüne park etmeyi düşünmüştü ama orada bir Adler limuzin duruyordu. Görünüşe bakılırsa arabanın sahibi olan işadamı, gazetenin bir elemanıyla güncel ilan fiyatları konusunda tartışıyordu. Rath araya girerek, "Kriminal Asistan Kowalski'yi nerede bulabilirim?" diye sordu.

Kadın konuşmaya ara vermeden başıyla arka tarafı gösterdi.

Kowalski hiç kendisine yakışmayan bir coşkuyla karşıladı Rath'ı.

"Haklıymışsınız Komiser Bey! Gazete konsunda yani. Dosyalarda bir şey yoktu ama, şuraya bakın!"

Rath eliyle havaya gazete manşeti çiziyormuş gibi yaparak, "Sahte içki skandalı," dedi. "Mathée firmasının adına leke sürüldü. Müdür ve iki eleman tutuklandı."

Kowalski önünde üst üste istif edilmiş gazetelere bakakalmıştı. "Tam bu kelimelerle değil ama aşağı yukarı böyle yazıyor. Duymuş muydunuz?"

"Herr Wengler'den aldım bilgileri."

"Luisen Damıtma Tesisi'nin olayda adı geçmesine rağmen..."

"Eh," dedi Rath, "doğru sorgu tekniğiyle herkesin ağzından laf almak mümkün," dedi. Sırıtıyordu. "Sanıyorum dava çoktan düştüğü için bu kadar rahat konuşabildi Herr Wengler."

"Dava düşmüştü de..." Kowalski omuz silkti. "Olay haftalarca gazete sütunlarına yansımış." Sararmış gazeteleri işaret etti. "Vakayla ilgili haber çıkan bütün nüshaları topladım. Bayağı da çokmuş."

Rath makalelere şöyle bir göz attı. Yazılanlar büyük oranda

Wengler'in anlattıklarıyla örtüşüyordu. Çok yerde müdürün kendi söylediklerine yer verilmişti. Wengler sık sık, Luisenhöhe Damıtma Tesisleri'nin skandalla bir ilişkisi bulunmadığını, tam aksine, sahte içki şişelerine orijinal etiket yapıştırıldığı için şirketin mağdur duruma düştüğünü vurgulamış, muhabire, *polisin olayı aydınlatması için elimizden geleni yapacağız* demişti.

Rath, "Bu olayla ilgili olarak dosyalarda da bir şeyler olması gerekiyor," dedi. "Dava düşmüş bile olsa, sonuçta zamanında bir soruşturma açılmış."

"Bütün dosyaları gözden geçirdim," dedi Kowalski. "Yani yirmi dört senesinin dosyalarını. İki, üç sahte içki vakasına rastladım ama ufak tefek olaylar hepsi. Luisenbrand'la ilgili bir şey yok."

"Bütün dosyaları gördüğünüze emin misiniz?"

Kowalski evet anlamında başını salladı. "Kıdemli Başpolis Grigat yirmi dört yılına ait bütün dosyaları çıkarttırdı."

"Grigat mı?" diye sordu Rath.

"Evet."

Rath, Kowalski'nin üst üste koyduğu gazeteleri kaptığı gibi kapıya yöneldi.

Kowalski'nin şaşkın bakışlarını görünce, "Gelin benimle," dedi. "Gelin."

Rath, kriminal asistanla birlikte *Salzburger Hof*'a girdiğinde Erich Grigat tatlısını yiyordu. Rath onun masasına doğru yürürken Kowalski kapıda kaldı.

Grigat kafasını tabağından kaldırdı; şaşırmış gibiydi.

"Komiser Bey! Fikrinizi değiştirdiniz demek." Yarısı boşalmış puding tabağını gösterdi. "Biraz geç kaldınız maalesef, gördüğünüz gibi. Tatlıya geçmiştim artık."

Rath, "Buraya sizinle birlikte yemek yemeye gelmedim," diye tersledi; *Oletzkoer Zeitung*'un sararmış bir nüshasını adamın önüne koydu. Eliyle tozlu kâğıda vurarak, "Bu olay şehrinizde sekiz yıl önce manşete çıkmış," dedi ve yüksek sesle okumaya başladı. *Marggrabowa. Sahte Luisenbrand olayıyla ilgili olarak üç kişi gözaltına alındı. Daha önce de bildirildiği gibi, içildiğinde vücutta tahribata yol açtığı tespit edilen sahte alkol, Mathée Luisenbrand markasının orijinal şişelerinde piyasaya sürülmüştür. Gözaltına alınanlar ara-*

sında firmanın iki elemanıyla bir yönetici bulunuyor. Polis olayı soruşturmaya başladı.

"E n'olmuş? Ne diye bunu alıp buraya geldiniz?"

"*Polis olayı soruşturmaya başladı,*" diye tekrarladı Rath. "Yirmi dördün ilkbaharında Lamkau, Simoneit ve Wawerka'ya karşı açılmış soruşturmayı neden dosyalarda bulamıyorum da gazetelerden öğreniyorum?"

"Ne var bunda bu kadar sinirlenecek? Önemli olan öğrenmeniz değil mi, öyle ya da böyle."

Bu pisboğaz kıdemli başpolisin sakinliği, Rath'ı dosyaların ortada olmayışından daha fazla kızdırmaya başlamıştı; kendine hâkim olmaya çalıştı.

"İki gündür Berlin polisinin Lamkau, Simoneit ve Wawerka adlı bu üç adam arasında bir ilinti kurmaya çalıştığını biliyorsunuz," dedi mümkün olduğu kadar sakin görünmeye çalışarak. "Elime adamların isminden başka bilgi içermeyen incecik bir dosya veriyorsunuz; bununla kalmayıp Kowalski'yi vakamızla uzaktan yakından ilgisi olmayan bir sürü dosyayla meşgul ediyorsunuz. Ama sahte içki skandalıyla ilgili dosya..." Rath tekrar eliyle gazeteye vurdu, "nedense yok ortada." Derin bir nefes alıp gülümsedi. "Şimdi bilin bakalım, neden sinirleniyormuşum."

Grigat peçeteyle bıyığını silip, "Çözeriz bunu, eminim," dedi. "Kriminal Asistan Kowalski benden yirmi dört yılının soruşturma dosyalarını istedi, ben de çıkarttırdım."

"Anlaşılan tamamını değil." Rath tekrar derin bir nefes aldı. "Bu şehirde polis teşkilatının başındaki insan sizsiniz."

"Tüm Oletzko kazasında!"

"Daha da fena! Tüm kazanın polis şefisiniz; belirli bir zaman dilimine ait soruşturma dosyalarını bir araya getirebilmeniz lazım! Hem de eksiksiz!" Rath başını sağa sola sallıyordu. "Ne berbat bir teşkilatmış bu!"

"Lütfen laflarınıza biraz dikkat edin Komiser Bey." Grigat peçeteyi masaya bırakıp ayağa kalktı. Bıyıkları titriyordu. "Kendinizi kaybettiniz! Karşısınızda kim olduğunu da unuttunuz! Oletzko polis teşkilatına bu şekilde davranamazsınız! Üstüm bile değilsiniz!"

"Evet, bu konuda haklısınız," dedi Rath ve o âna kadar kullanmayı düşünmediği yazıyı çıkardı cebinden. "Berlin'deki Doktor Bernhard Weiß benim üstüm oluyor; ve benden bir cinayet vakasını çözmemi istiyor! Sizden de elinizden geldiği ölçüde bana destek olmanızı bekliyor!"

Kıdemli Başpolis kâğıdı alıp okudu. "Daha ne istiyorsunuz?" dedi. "Sevgili Doktor Weiß'ınız ne istediyse yaptım! Bilgi sahibi olmak istediğiniz kişiler hakkında dosya hazırlattım, size ve arkadaşınıza dosyaları açtım, telefonlu bir masa tahsis ettim! Her türlü desteği gösterdim, onun da dışında her türlü yardıma açık olduğumu söyledim! Kabul etmeyen sizsiniz!"

"Yardım filan istemiyorum; kazanızın polis teşkilatı ve Asli Sulh Mahkemeniz biraz daha organize çalışsa yeter bana."

"Şimdi beni iyi dinleyin Komiser Bey!" Grigat'ın suratı kıpkırmızı olmuştu. "Ne Treuburg'da yeterli elemana sahibiz, ne de Oletzko kazasında. Şehirde elimde bir avuç bekçi, iki de sekreter var. Onun haricinde de kazaya bağlı bir düzine zaptiye, Groß-Czymochen'de ise sınır komiserliği. Hepsi bu. Çok sıkıştığımızda, hastalanan ya da izne çıkan biri olursa Goldap'dan ya da Lyck'dan takviye istiyoruz. Her şey belki Berlin'deki gibi düzenli yürümüyor. Orada bir görevi başkalarıyla paylaşma şansınız var belki; bizim seçme şansımız yok. Trafikten menedilmesi gereken aracı da tespit etmek bizim işimiz, vatandaşın tasarrufuna göz diken üçkâğıtçıyı da. Nüfus kaydı da bizde, sicil kaydı da. Çoktan rafa kaldırılmış bir davanın dosyası, en son uğraşacağımız şey. Yeri gelmişken söyleyeyim, soruşturma dosyalarının arşivlenmesi, ilçe polis teşkilatının değil, Asliye Ceza Mahkemesi'nin ve Savcılığın sorumluluğundadır."

"Haklısınız, özür dilerim, sizinle tartışmak istemezdim." Rath, geri adım atmaya karar vermişti. Yerel kurumlarla takışmanın kimseye bir yararı olmazdı. "Tabii Treuburg'da ortaya çıkacak her aksaklıktan sizi sorumlu tutmak olmaz. Muhtemelen hata gerçekten mahkemede."

"Sevindim bunu takdir etmenize Komiser Bey."

Bıyığın titremesi durmuştu.

Rath gülümsemeyi bile başararak, "O zaman birlikte oraya gidip, sahte içki skandalıyla ilgili dosyanın neden verilmediğini soralım."

"Şimdi mi?" Grigat böyle bir durumda yalnız ve yalnız o ıslah olmaz devlet memurlarının takınabileceği dehşet ifadesiyle, "Cuma öğleden sonra mı?" dedi.

Kaymakamlığın hemen yanındaki Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki görevlilerin büyük kısmı gerçekten hafta sonu tatiline çıkmıştı. Rath, Grigat ve Kowalski ile birlikte geldiğinde binada bekçi dışında ancak birkaç memur kalmıştı.

Grigat'ın, "İyi günler Feibler," demesiyle buruş buruş suratlı yaşlı bekçi girişteki yerinden kalkıp hazır ola geçti.

"Buyrun Başpolisim!"

"Kayıt Dairesi'nde kimse var mı?"

"Yok Sayın Başpolisim."

"Bir göz atmamız gerekiyor da. Acil. Anahtar var sizde, değil mi?"

Bekçi kasketinin altından kuşkuyla gözlerini gelenlerin üzerinde gezdirdi. Grigat'a duyduğu Prusyalı sadakati sonsuzdu da yanındakiler sağlam pabuca benzemiyordu.

"Maalesef anahtarı verme yetkim yok Sayın Başpolisim," dedi.

Rath, "Anahtarı ilk etapta vermeniz gerekmiyor," diye araya girdi. "Sadece bir soruşturma dosyasının yeri lazım bize. Onu bulunca olağan başvurumuzu yaparız."

Bekçi Rath'a son bir kuşkulu bakış fırlattıktan sonra tahta kapağı kaldırıp yerinden çıktı. Onları çelik kapısı olan, soğuk ve penceresiz bir odaya götürdü.

Işığı açtıktan sonra, "Dosya hangi tarihten?" diye sordu.

Rath, "Yirmi dört," dedi.

"O kadar eski mi? O zaman arşive gideceğiz. Arkada, en son oda."

Bekçinin peşi sıra arkaya geçtiler; adam oradaki ışığı da yakıp, "Fihrist burada," diyerek kara kaplı koskoca bir defteri işaret etti.

Ancak doğru rafı bulmak için fihriste ihtiyaçları kalmamıştı. Yerden fazla yüksek olmayan iki komple raf olduğu gibi boştu. Rath yere çöküp dibine baktı; tamamen boşaltılmıştı. Yanlışlıkla bırakılmış, düşmüş ya da rafın arkasına kaymış tek bir dosya yoktu.

Grigat, "Diyorum size işte," dedi. "Buradakilerin hepsini getirttim sizin için."

"O zaman dosya başka yerde olmalı."

Rath fihristi açtı. Parmağını 1924 yılına ait dosyaların kayıtlı olduğu sıranın üzerinde dolaştırdı; *Lamkau* adını bulması fazla sürmedi. *İmparatorluk Alkollü İçki Yönetmeliği'ni İhlal* yazıyordu. Defterini çıkarıp dosya numarasını ve imzayı not etti. Bu bilgiler onu tekrar boş rafa yönlendirmişti.

"Dosyanın bu rafta duruyor olması lazım," dedi ve Kowalski'ye baktı. "Gözünüzden kaçmadığına emin misiniz?"

"Bana inanın Komiser Bey. Hepsini tek tek gözden geçirdim, sayfa sayfa."

Rath bekçiye döndü. "Burada dosyaların ne zaman alındığını, ne zaman geri getirildiğini gösteren bir kayıt yok mu?"

"Var tabii. Ama bu fihristte değil. O defter ön tarafta."

"Güzel, oraya bakalım o zaman."

Feibler, "Buna yetkimin olup olmadığını bilmi " diye başlamıştı ki, Rath sözünü kesti.

"Bakın bayım, anlayıp anlamadığınızı bilmiyorum ama, biz üçümüz de polisiz. İyilerin tarafındayız yani! Ne hırsızlık yapmaya ne de başka türlü bir kötülük yapmaya geldik."

Bekçi izin almak ister gibi Grigat'a bakıyordu.

"Berlinli Komiser Bey haklı Feibler. İzin verin, şu deftere bir göz atalım."

Buradaki kayıt sistemine bakılırsa, düzensizlikten söz etmek biraz haksızlık olurdu. O günkü tarihle Grigat'ın getirttiği yüz yedi soruşturma dosyası not edilmişti; hepsinin yanında dosya numarası ve imzanın sahibi olan isim vardı. Rath numaraları defterindekilerle karşılaştırınca örtüşmediklerini fark etti.

"Allah kahretsin," dedi. "Dosyayı başkası almış."

Sadece dosya numaralarının son iki rakamına dikkat ederek sayfaları hızla geriye doğru taradı. Son aylarda alınan dosyaların hepsi son iki yıla aitti; ardından daha eski yıllar gelmeye başlıyordu. Sayfalarda parmağıyla gezinirken birden yirmi dörtte durdu. Defterine baktı, numaralar birbirini tutuyordu; bulmuştu.

II Gs 117/24 sayılı soruşturma dosyasının alınış kaydı bayağı eskiye, üç yıl önceye dayanıyordu.

Rath, "Otuz Eylül, Pazartesi, Yirmi Dokuz" dedi. "*KB Naujoks*"

Bekçiye baktı. "Bir dosyanın bu kadar uzun bir süre ödünç verilmesi normal mi?" dedi.

Adam omuzlarını silkti.

"Allah kahretsin!" diye sövmeye başladı Rath. "Hiç mi peşine düşen yok bunun? Bu ne laçkalık!"

Bekçi her sözünde korkup sıçrıyordu. Grigat söylenenleri yine üstüne alınmıyor gibiydi; kafası başka yerdeydi sanki.

"Naujoks mu?" diye sordu. "Robert Naujoks..."

"Tanıyor musunuz bu adamı?"

"Tanıyorum demek doğru olmaz da..." Grigat omuzlarını kaldırdı. "Kıdemli Başpolis Naujoks benim ilçe polis teşkilatındaki selefimdi. Erken emekliye ayrıldı."

"Dosyaları evine götürüp saklıyor, öyle mi?" Rath şaşırmıştı. "*Benim* emekliliğimde kesinlikle böyle bir şey olmaz."

"Tuhaf biriydi Naujoks." Grigat başını iki yana sallayarak kayıt defterindeki tarihi gösterdi. "Otuz Eylül" dedi. "Son iş günü olması lazım, çünkü ertesi gün ben başladım işe."

37

Robert Naujoks öyle yaşlı biri değildi. En azından Rath'ın tahmininden gençti, en fazla ellilerinin sonunda gösteriyordu. Adresi bulmaları kolay olmamıştı; eski kıdemli başpolisin emeklilik hayatını geçirdiği yer ne Treuburg, ne de Oletzko kazasıydı; Lyck'de, otuz kilometre güneyde yine göle yakın bahçeli bir sitede oturuyordu. Bir göl, Mazurya'nın küçük şehirleri için adeta olmazsa olmaz bir koşuldu.

Lyck Gölü'nde köprüyle karaya bağlanan bir ada bile vardı; sabık Kıdemli Başpolis Naujoks çalışma odasının penceresinin önüne oturup piposunu tüttürürken bu adayı görüyordu. Şu anda da durum aynen öyleydi. Rath, adamın keyfine diyecek yok diye düşündü Kowalski'yle buyur edildikleri koltuğa otururken.

Naujoks, "Demek Luisenbrand skandalıyla ilgileniyorsunuz," dedi. Gömleğinin üzerindeki pantolon askıları ve de suratsızlığıyla biraz Wilhelm Böhm'ü andırıyordu. Onun on yaş yaşlısı ve beyaz saçlısıydı; bir fok balığı bıyıkları eksikti.

Rath, "Aslında Herbert Lamkau, Friedrich Simoneit ve Johann Wawerka'nın geçmişleriyle ilgileniyoruz," dedi. "Bu geçmişlerin bir parçası da sizin rafınızda anladığım kadarıyla."

"Telefonda bahsettiğiniz soruşturma dosyası yani..."

Rath başıyla onayladı.

"Nedir mesele?" diye sordu Naujoks. "Bu adamlara karşı soruşturma filan mı başlattınız?"

Rath başını iki yana salladı. "Hayır. Soruşturmamın muhatabı bilinmeyen kişiler. Daha doğrusu bu üç adamın katili ya da katilleri."

Naujoks belli belirsiz kaşlarını kaldırdı. "Öldü mü onlar?"

"Evet."

Emekli kıdemli başpolisin haberden pek etkilendiği söylenemezdi. Yüzündeki tek kıpırtı kaşlarındaydı.

Hizmetçi çay servisi yaptı. Robert Naujoks büyük olasılıkla bekârdı; polis teşkilatında sık rastlanan bir medeni durumdu bu. Rath içinden bunun bir nedeni olmalı diye geçirdi; aynı anda, Doğu Prusya'ya geldiğinden beri Charly'yi bir kere aramadığı, bir kartpostal bile göndermediği geldi aklına.

Çayından bir yudum içti. Kahveyi tercih ederdi ama sesini çıkarmadı.

"Köln'de de tanıdığım bir Naujoks var," dedi. "Fi tarihinde papaz çömezliği yapmıştık birlikte."

Naujoks anlamadan bakıyordu. "Ben Protestanım."

"Elbette."

Robert Naujoks bu konuda da Wilhelm Böhm'e benziyordu. İkisiyle de havadan sudan konuşulamıyordu. "Soruşturma dosyasını niçin alıp götürdüydünüz?" diye sordu Rath. "Hem de emekliliğe ayrıldığınız gün. İade de etmemişsiniz."

Bir an, adamın artık hiçbir şey söylemeyeceğinden korktu. Robert Naujoks deri koltuğunda taş bir anıt, eski tüfek bir kriminalist abidesi gibi oturmuş, sabit gözlerle dışarıyı seyrediyordu. Piposundaki tütününün arada kıvılcımlanması, hafif açık duran ağzının köşesinden çıkan duman bulutçuğu, adamın canlı olduğuna dair tek işaretlerdi.

Birden o iri gövde kımıldadı: Naujoks pipoyu ağzından çıkarıp öne doğru eğildi.

"Bir vaka bir türlü yakanızı bırakmaz ya... O hissi tanır mısınız?"

Rath'ın bilmediği bir şey değildi bu; başıyla onaylayarak "Vakayı çözene kadar," dedi. "Ama kafanız devamlı oradaysa özel yaşamınız mahvoldu demektir. İnsanı yiyip bitirir."

"Gördünüz mü, benim sorunum bu işte. Benim vakam çözülmedi. Soruşturma savcının talimatıyla kapatıldı."

"Size de yol göründü yani."

"Öyle de denebilir." Naujoks pencereden dışarı bakıyordu. "İnsan sadık köpecik olmayınca."

Bunu mağrur bir edayla söylemişti. Rath bir buldogla arasında benzerlik tespit etmesine rağmen bir şey söylememeyi yeğledi.

Naujoks koskoca gövdesinden beklenmeyecek bir çeviklikle aniden yerinden kalkıp raftan kalın bir klasör çekip çıkardı. Rath dosya numarasını görmüştü: *II Gs 117/24*.

Emekli kıdemli başpolis klasörü Rath'ın önüne koydu. "İşte," dedi.

Rath dosyanın kapağını açtı. İlk gözüne çarpan Lamkau ve Wawerka'nın fotoğraflarıydı. Simoneit'ın yüzünü ise ilk kez görüyordu. Üç adamın da polis fotoğrafçısının kamerasına bakışı tekin değildi; ancak ağır suçluya benzer bir halleri de yoktu. Simoneit incecik, Wawerka ise irikıyımdı. Buna karşılık Herbert Lamkau'nun bakışlarında bir habislik, bir sinsilik seziliyordu.

"Bir sahte içki üçlüsü," dedi Rath Naujoks'a bakarak. "Sansasyon olacak bir vaka da değil. Ünlü bir damıtma tesisi söz konusu olduğu halde sıradan bir olay. Niye uykularınızı kaçırıyor, anlamadım. Sonuçta bu üçünün suçunun kanıtlanmaması mı sizi rahatsız eden?"

Rath, soruşturmanın kanıt yetersizliğinden kapatıldığını, Kowalski'yle Lyck'e gelirken o yarım saat içinde arabada, eski gazetelerde okumuştu. Üstünde Lamkau'nun parmak izlerinin bulunduğu bir kazanın adli emanet deposundan çalındığını da bu şekilde öğrenmişti. Bunların hiçbiri Kıdemli Başpolis Naujoks'un iltifat hanesine yazılamazdı.

Emekli kıdemli başpolis sabit gözlerle Rath'a bakıyordu. Eliyle dosyaya işaret ederek, "Cevabı bunun içinde," dedi.

"Adamların niye öldürüldüğünün cevabını da bulacak mıyım burada?"

Naujoks omuzlarını silkti. "Bilmiyorum. Onu söyleyebilmem için ne şekilde öldüklerini bilmem lazım."

"Güzel bir ölüm olmadı hiçbirininki." Rath hafifçe öksürdü. "Bir Kızılderili zehri felç etmiş onları. Sonra da boğulmuşlar. Sonuçta kimde hangisinin ölüme neden olduğunu tam olarak bilmemekle..."

"Kızılderili zehri mi?" Naujoks kaşlarını kaldırdı.

Rath başıyla evet deyip sabık kıdemli başpolisin hareketlerini izlemeye koyuldu. Ancak adamın yüz hatları tıpkı az önceki gibiydi, en ufak bir kımıldama yoktu.

"İkisi yatağında, biri ise yük asansöründe öldü. Ama bütün bunların sahte içkiyle ne ilgisi olabileceği benim için bir bilmece. Tek bildiğim, Lamkau'nun başının ikinci kez aynı nedenden belaya girmesi. Bu sefer de Berlin'de. İçkiyi sattığı yer de ünlü bir işletme."

Naujoks düşünceli düşünceli başını sallıyordu. "O günlerde söz konusu olan bir tek sahte içki meselesi değildi Komiser Bey," dedi sonunda piposunu küllüğe vururken. "Ayrıca bir de cinayet davası soruşturması vardı." Sabık kıdemli başpolis kalkıp raftan bir dosya daha aldı. "Ben iki vakanın birbiriyle ilintili olduğunu düşünüyorum."

Az sonra arabadaydılar; toprak yoldan kuzeydoğu istikametine gidiyorlardı. Makam arabasını Kowalski kullanıyordu; kriminal asistanın düşünceli bir hali vardı. Naujoks'da otururlarken de pek konuşmamıştı ama bu seferki başka türlü bir suskunluktu. Rath aradaki farkı ifade etmekte zorlanabilirdi ama ketum Mazuryalıların suskunluklarının çeşitli türlerini yavaş yavaş kavrıyordu sanki.

"Kafanıza takılan bir şey mi var?" dedi kriminal asistana. "Ne düşünüyorsunuz?"

Kowalski cevap vermeden önce durakladı. "Demin bir şey demek istemedim Komiser Bey. Eski Kıdemli Başpolis Naujoks'un yanında söylemek istemedim."

"Neyi? Adamları Naujoks'un mu öldürdüğünü düşünüyorsunuz?"

"Yok, öyle değil." Rath espri yapmıştı ama Kowalski ciddi ciddi başını iki yana sallıyordu. "Ama bu cinayetleri işlemek için bir nedeni olabilecek birisi var sanki."

"Kim bu?"

"Kızılderili zehrinden söz ettiğinizde Naujoks'un davranışına dikkat ettiniz mi?"

Rath başıyla evet dedi. "Sizin şüphenizle bunun ne ilgisi var?"

Kowalski, "Size Radlewski ailesinin hikâyesini anlatmam gerekecek belki de," dedi.

Martha Radlewski, Naujoks'un sözünü ettiği ölüm vakasıydı. Kadın, bütün şehrin tanıdığı bir alkolikti; cesedini şehir dışındaki kulübesinde bulmuşlardı. Yanında bir şişe Luisenbrand duruyordu. Ve sahteydi. Kıdemli başpolis, kadının alkolün içindeki metanol yüzünden öldüğünden emindi; ama böyle düşünen bir tek oydu. Soruşturmalar ayrı ayrı sürdürülmüştü. Adli tabip Martha Radlewski'nin ciğerinin büyüklüğünü görünce kadının nasıl o kadar yıl yaşadığına şaşmıştı. Ölümünü aşırı alkol tüketimine bağlamış, sahte Luisenbrand'ın sözünü etmemişti.

Naujoks, Radlewski diye bir ailenin lafını etmemişti; aile filan yoktu ortada çünkü. Martha Radlewski 49 yaşında öldüğünde yoksulluk içinde ve yalnız yaşıyordu; uzun yıllar önce içmeye başlamıştı. Rath'ın kısaca göz attığı dosyada yazanlar buydu. Naujoks'un emekliye ayrıldığı gün alıp götürdüğü diğer dosyaydı bu.

"Ortada bir hikâye ve bir aile varsa, Naujoks neden bir şey anlatmadı?"

"Bilmiyor olabilir." Kowalski omuzlarını silkti. "Ama buna da ihtimal vermek zor, hikâyeyi bilmeyen yoktur yörede. Daha ziyade susarak birisini korumak istediğini düşünüyorum. Belki de bu üç adamın ölümünü adaletin tecellisi olarak görüyor, o yüzden kuşkusunu dile getirmiyordur."

"Siz kimi korumak istediğini biliyor musunuz peki?"

"Tahmin ediyorum." Ko lski başıyla onayladı. "Kaubuk'u."

"Neyi?"

"Kaubuk'u. Sözünü dinlemeyeni kapıp götüren bir çeşit cin diyelim. Kaç nesil Mazuryalı çocuğun korkulu rüyasıdır. Ama Oletz-

ko ilçesinde gerçekten var galiba bir tane."

Rath Kowalski'yi ilk defa bu kadar konuşkan görüyordu. Pürdikkat kulak kesildi.

"İsmi Artur Radlewski," dedi kriminal asistan ve anlatmaya başladı. Ancak Lycker Strasse bitip de Treuburg'a girdiklerinde bitmişti hikâye.

Bu, Rath'ın belki de hayatında duyduğu en acayip hikâyelerden biriydi. Dünya savaşının kaosundan beri Treuburg çevresindeki dağlarda yaşayıp, aynı Kızılderililer gibi deri ve kürkler giyen, ok ve yayla ava çıkıp doğa ne verdiyse onu yiyen garip bir adamdan söz ediyordu Kowalski. Daha çok küçük yaşta evden kaçan bu adam, Martha Radlewski'nin, muhtemelen sahte içki yüzünden ölen kadının oğluydu.

"Annesinin intikamını mı aldı sizce?"

Kowalski omuzlarını silkti. "Siz Kızılderili zehri deyince aklıma hemen Kaubuk geldi. İddiaya girerim, Naujoks da aynı şeyi düşündü."

"Peki bu Kaubuk'u hangi ormanda buluruz? Yani Radlewski'yi demek istedim."

"Nerede yaşadığını bilmiyorum. Bataklığın orada derler, köpeği de kendi de oraları iyi bilir. Belki artık yaşamıyordur. Bu benim çocukluğumdan kalma bir hikâye; çoktandır gelmiyorum buralara." Kowalski omuzlarını silkti. "Öyle aklıma geldi işte."

"Düşündüğünüz şey hiç de yabana atılacak bir şey değil. Adamın en azından bir nedeni var. Tek soru, intikam almak için neden bu kadar zaman beklediği."

"Belki adamları önce tek tek bulması, bunun için de Batı'ya, şehirlere gitmesi gerekti. Kızılderili görünümünde bir adamın da bunu yapması zor. Kim bilir, yıllar sonra tekrar uygarlığa alışması ne kadar zaman almıştır."

"Hımın. Bunda doğruluk payı olabilir. Radlewski, annesinin öcünü almak için yabanıllığı terk ediyor. Naujoks bu konuda bir şeyler biliyor olabilir mi? Bizden sakladığı..."

"Zannetmiyorum. Kızılderili zehrini duyduğunda o da en az benim kadar şaşırdı."

"Artur Radlewski Kızılderili zehri yapabilir mi sizce?"

"Tek bildiğim, Kızılderililer gibi yaşıyor olduğu. Kendisini hiç görmedim."

"Bu Kızılderili hakkında bana kim daha fazla bilgi verebilir?"

Kowalski omuzlarını silkti. "Amcamı belki. Ya da Wielitzken'de araştıralım biraz, bildiğim kadarıyla Radlewskiler orada yaşıyordu. Belki onun çocukluğunu bilen birisine rastlarız."

"O zaman önce hemen amcanıza gidelim."

Kowalski evet anlamında başını salladı. Direksiyonu Treuburg'un çarşı meydanına doğru kırmıştı. Rath'ın gözü reklam sütununa ilişti: komünist afişlerinden kalan küçücük kâğıt parçalarının üstüne birisi kırmızı boyayla *Kahrolsun Kızıl Cephe* yazmıştı. Yazan muhtemelen bir kahverengi gömlekliydi. Büyük ihtimal Treuburglu vatandaşlar da toplanıp tezahürat yapmıştı.

Kriminal asistan otomobili Goldaper Strasse'ye park etti; arabadan indiler. Binanın cephesindeki tabelada, *F. Kowalski, Kunduracı* yazıyordu.

Rath, "Amcanıza Kaubuk'u sorun bakalım," dedi. "Bana da arabanın anahtarlarını verin."

"Tamam. Siz gelmiyor musunuz?"

Rath başını iki yana salladı. "Amcanızla tek başınıza da konuşabilirsiniz; ben bu arada Wielitzken'de şansımı deneyeyim." Evin kapısını işaret etti. "Amcanız Kaubuk konusunda bütün bildiklerini anlatsın size, sonra da paydos yapın. Raporunuzu sabah da verseniz olur. Lütfen Grigat'a bir şey anlatmayın; adama ne kadar güvenebileceğimizi kestiremiyorum. Kaubuk'u nasıl ele geçirebileceğimize yarın birlikte kafa yorarız."

Kowalski itaatkâr başını sallıyordu; Berlinli komiser artık güveniyordu ya kendisine, hoşuna gitmişti.

"Hayhay Komiser Bey." Kriminal asistan Rath'a bakıyordu. "İşin garibi..." dedi.

"Evet?"

"Küçükken bir kabahat işlediğimde ödüm kopardı Kaubuk gelip beni kapıp götürecek diye..." Kowalski gülümsüyordu. "Şimdiyse Kaubuk benden korkacak onu alıp götüreceğim diye."

38

Rath arabayı büyük değirmene gelmeden önce, Lindenallee üzerindeki bir benzinciye çekti. Adam benzin doldurup, hava basıncını ve yağ seviyesini kontrol ederken fırsattan istifade Robert Naujoks'un verdiği dosyaları gözden geçirdi. Emekli polis faraziyelerini kendine sakladığı halde, son iş günü aşırdığı ve Rath'ın da kendisini ziyaret etmesine neden olan soruşturma dosyalarını gıkı çıkmadan teslim etmişti; onun elindeki o dosyalardan biri sayesinde Lyck Asliye Mahkemesi'ne devredilen Radlewski ölüm vakası soruşturması da ortaya çıkmıştı. Aksi halde Rath'ın kolay kolay bundan haberi olmayabilirdi.

Dosyalardan ilk bakışta bir şey çıkmıyordu. Adli tıp raporu Naujoks'un teorisini çürütücü nitelikte hazırlanmıştı. Kıdemli başpolis yine de el koydukları sahte içkinin kimyasal analizini yaptırmıştı; sıvı, yüksek oranda, ölümcül etkisi olabilecek metanol içeriyordu.

Ancak bu bilirkişi raporu sahte içki dosyasına konmuştu ama ölüm vakası dosyasında yoktu. Piyasaya birden fazla şişe sürüldüğü halde 1924'te nedense sahte içki yüzünden ölen yoktu kayıtlarda. Belki de Kıdemli Başpolis Naujoks'ta bu bir sabit fikir haline gelmişti. Ama şayet Artur Radlewski de bu sabit fikrin peşinden sürüklenip benzer sonuçlar çıkardıysa, bu, cinayet işlemesi için bal gibi dürtü oluşturabilirdi.

Kowalski'nin bir Kızılderili gibi ormanda yaşayan o tabiat çocuğu hakkında anlattığı hikâye tuhaftı; adamın hâlâ hayatta olup olmadığı bile bilinmiyordu. Ama hiç olmazsa bir ipucu elde etmişlerdi. Bu üç sahte içki zanlısını öldürmek için nedeni olabilecek biri vardı artık. Rath kendisine, sahte içki yüzünden başka ölen olmuş mudur acaba diye sordu. Robert Naujoks'un, hatta üç maktulün bile bilmediği, duymadığı başka mağdurlar olamaz mıydı?

Her halükârda Lamkau, Simoneit ve Wawerka hakkındaki soruşturma bir süre sonra kapatılmıştı. Gustav Wengler acaba intikam sürer endişesiyle mi elemanlarını Batı'ya kaçırmıştı? Radlewski'den mi korkmuştu? Radlewski Berlin, Dortmund ve Wittenber-

ge'de adam öldürmekle meşgul olduğu için mi kimse onu uzun zamandır görmüyordu? Diğer yandan Kaubuk çoktan ölmüş de olabilirdi.

Böyle giderse Rath bir sonuca varamayacaktı; bu Mazuryalı Kızılderili hakkında daha fazla bilgi toplamalıydı. Benzincinin en son kelebek aynayı da temizlemesini bekledi, parayı ödeyip faturasını aldı. Toprak yoldan güneye doğru gitmeye başladı. Tabelaya bakılırsa, Polonya sınırına on altı kilometre kalmıştı.

Virajsız, hafif inişli çıkışlı, ancak köye girmeden keskin viraj yapan bir yolun sonunda Wielitzken'e vardı. Alçak damlı, enine uzanan okul binası, yoldan biraz geride, asırlık ağaçların arkasında saklanmış ahşap, eski bir kilisenin yakınındaydı.

Rath öğretmeni evinde değil, geniş, ferah bir sınıfta buldu. Rammoser karatahtanın önündeki kürsüye ufak bir kimya laboratuvarı kurmuştu; minik şişeler, minik tüpler hassas konstrüksiyonlarla birbirine bağlanmıştı. Büyük bir cam kapta fıkır fıkır kahverengi bulanık bir sıvı kaynıyor, daha küçük diğer bir cam kapta ise damla damla saydam bir sıvı damıtılıyordu.

Rath sınıfa girdiğinde, Rammoser elindeki deney tüpüne burnunu dayamış, koklamaya çalışıyordu. Komiseri görünce şaşırdı.

"Buyrun, sevindiğim geldiğinize. Sizi bu saatte beklemiyordum. Erken mi paydos ettiniz?"

"Sizi deney sırasında rahatsız ettim, kusura bakmayın. Derse mi hazırlık?"

Rammoser, "Hobi daha ziyade," dedi. "Tatilde sınıftan bu şekilde yararlanıyorum."

"Kimyager olurmuş sizden desenize."

"Kimyager değil de..." Rammoser güldü ve elindeki tüpü sağa sola salladı. "Koklayın bir."

Rath sıvıyı kokladı. Koku hiç yabancı gelmiyordu.

"Şnaps yapıyorsunuz."

"Evet."

"İllegal değil mi?"

"Aldırmayın." Rammoser omuz silkti. "Davacının olmadığı yerde hâkim de olmaz. Yörede herkes yapıyor bunu."

"Yörede bu yüzden de ölüyor bazıları nitekim."

"Zehirli madde kattığımı düşünmüyorsunuz herhalde! Tarifi babamdan!"

"Babanız damıtma ustası mıydı?"

"Babam, Allah rahmet eylesin, köy öğretmeniydi. Benim gibi. Aynı köyde, aynı okulda. Kendi içkisini kendisi yapan namuslu bir adamdı."

"Tamam canım, babanıza dil uzatmadım, sizi kodese de tıkmadım..."

"Yok artık; dün hayatınızı kurtardım ben sizin."

Nitekim bir görev icabı geldim buraya."

"Yazık. Ben de size bir yudum ikram edecektim. Buradan çıkanın kaliteli içki olduğunu kendiniz tayin edin isterdim. Piyasada bulamazsınız böylesini."

Rammoser bir kadeh uzattı.

"Deneyin bir yudum, neden bu işe bu kadar emek harcadığımı anlarsınız."

Rath omuzlarını silkti. "Bunu içince kör olmayacağımın garantisini veriyor musunuz?"

"Kör olmayacaksınız, veriyorum garantisini." Öğretmen gülüyordu. "Gerisine karışmam ama."

"Bir kadeh alayım o zaman."

"Görevdeyim demiştiniz."

"Birikmiş bir sürü fazla mesaim var. Konuşmamız özel de olabilir."

Rammoser ocağı kapatıp aparattaki muslukları çevirdi. "Gelin, öbür tarafa geçelim. Erna bize yiyecek bir şeyler hazırlar. O zamana kadar da bir kadeh içeriz."

Öğretmen, muhtemelen okul zamanı yaramaz çocukların ceza olarak tek ayak üstünde bekletildiği, şimdi ise mantarlı şişelerin durduğu bir köşeye yöneldi; bir tanesini seçip aldı.

Az sonra, önlerinde bir şişe ve birer kadeh, öğretmen evinin konforlu salonunda oturuyorlardı. Rammoser abartmamıştı, belli ki bu işten anlıyordu. Armutlu şnaps olağanüstü hafifti ve tatlı tatlı insanın içini ısıtıyordu.

"Ara sıra içmek lazım bunu," dedi Rammoser, "özellikle de kışın. Burada kış uzun sürer, çok da soğuk olur. Şu anda Almanya'nın en soğuk bölgesinde bulunuyorsunuz."

"Bugün öyle hissetmedim hiç."

"Hava her zaman bu kadar boğucu olmaz. Fırtına gelecek gibi; ondan sonra düzelir yine." Rammoser içkilerini tazeledi. "Ama buraya benimle hava durumunu konuşmaya gelmediniz herhalde."

"Hayır." Rath kafasını iki yana salladı. "Bana Artur Radlewski hakkında bir şeyler anlatabileceğiniz umuduyla geldim. Bu köydenmiş."

Rammoser ona şaşkınlık ve kuşku dolu bir bakış fırlattı. "Sizin vakanızla Artur'un ne ilgisi var?"

"Bunu ben de bilmiyorum. Bir ihtimal annesinin ölümünün bir ilgisi var. Tanır mısınız Artur'u?"

"Babamın öğrencilerindenmiş, savaştan önce. Son derece akıllı bir oğlanmış ama çok içine kapanıkmış."

"Öyle bir ailede şaşırmam," dedi Rath. "Anne alkolik..."

Rammoser, "Mesele anne değildi," diye sözünü kesti. "Size ne anlatıldı bilmiyorum ama kadın o zamanlar, yani Artur daha yanındayken ağzına içki sürmezmiş. Kocasıymış ayyaş olan. Bununla da kalmayıp canı istediği zaman karısını dövermiş, kadın her seferinde kan revan içinde kalırmış. Alçağın biriymiş Friedrich Radlewski. Çocuğun önünde kim bilir başka neler yapıyordu. Çocuk kim bilir kaç kez annesini onun elinden kurtarmak isteyip dayak yemiştir." Öğretmen içkisinden bir yudum aldı. "Babam çok konuşmuş adamla, yapma etme demiş ama nafile. Küçük Artur ertesi günü ya hiç okula gelmez ya da her tarafı yara bere içinde gelirmiş; samanlıkta düştü de ondan filan denirmiş. Oğlan gittikçe içine kapanmış ve kitaplara sığınmış. Kızılderili kitaplarına. Kitaplar onun her şeyiymiş; babam temin edermiş onları elinden geldiğince. Karl Maylar mesela. Ama Artur'a bir süre sonra bunlar az gelmeye başlamış; gerçek sehayat izlenimlerini okumak, Kuzey Amerika Kızılderililerinin kültürü hakkında doğruları öğrenmek istemiş."

"Demek daha o zamanlar Kızılderili olmak istemiş..."

Rammoser omuzlarını kaldırdı. "Her halükârda bu rüyalarla içinde bulunduğu hayattan çıkmaya çalışıyormuş. Babam da ona yardım ediyormuş. Hiç unutmam, bir gün oğlana kitap almak için Königsberg'e bile gitmişti; kendini sorumlu hissediyordu ondan. Babasının elinden alamıyorsam, bari yardım edeyim ona diyordu.

Babam belki küçük Artur'un Amerika'ya gideceğini düşünüyor, onu bu anlamda destekliyordu. Bilemeyeceğim."

Rammoser bir ara verip kadehleri doldurdu. "Sigara var mı?" diye sordu.

Rath tabakayı açıp masanın üzerine koydu.

"Buyrun."

Rammoser, "Her neyse," diye devam etti. "Günün birinde babam Artur Radlewski'ye o Kızılderili kitaplarını aldığı için kendine sövdü. Friedrich Radlewski'yi kafası kan içinde evinin önünde yatıyor buldukları gün. Kan kaybından ölmüştü. Canlı canlı kafa derisi yüzülmüştü. Önce Martha da öldü sanmışlardı ama o nefes alıyordu. O zaman on dört ya da on beş yaşında olan Artur ise sırra kadem basmıştı. Kitaplarını da alıp götürmüştü."

"Aman Allahım, tam bir aile faciası!"

"Fritz Radlewski'nin arkasından kimse ağlamadı. Pis herif toprağın altına girdiği için sevinmişti herkes." Rammoser Rath'a baktı. "Radlewski fevkalade kötü bir insandı. Var böyle bir şey; kötü insanlar var."

"Bunu bir polise anlatmanız gerekmiyor."

"Öğretmen olarak insanların iyi taraflarına inanmam, öğrencilerimde o tarafları bulup çıkarmam gerekiyor ama hayatta şunu öğrendim: İnsanların çoğu iyilik de yapabiliyor, kötülük de. Ama bazıları da var ki, sadece kötüler. Yirmi yaşında da kötü, elli yaşında da, yüz yaşında da."

Rath düşünceli başını sallıyordu. "Belki haklısınız. Ama kötü dediğimiz herkesi içeri atamayız."

"Friedrich Radlewski karısını öldüresiye dövmüş," diye devam etti Rammoser. "Hastaneyi terk edip cenazeye gidememiş kadın; aylar sonra ayağa kalkabilmiş."

"Ya Artur? Kaubuk'a mı dönüştü?"

"Takma adını da mı biliyorsunuz? Pek uymuyor aslında ona." Rammoser sigarasından bir nefes çekti. "Artur gerçekten kayboldu. Zan altında olduğu için jandarma birkaç gün aradı ama yarın yamalak, gönülsüz. Derken günün birinde bir seyyar satıcı Markowsken'in arkasındaki ormanda inanılmaz, insanüstü bir hızla ağaçtan ağaca koşan, kara, garip bir yaratık gördüğünü söyledi;

savaştan önceydi. Ardından başkaları da sınırdaki ormanda tuhaf karşılaşmalardan söz etmeye başladı."

"Hâlâ orada yaşıyor ve kadınlarla çocukları korkutmaya devam ediyor, öyle mi?"

"Kimseyi korkutmuyor. Aksine, kaçıyor insanlardan." Rammoser yine içkileri tazeledi. "Önceleri sık sık gizli gizli köylere girip ihtiyacı olan şeyleri alıyordu. Bir gün Urbanken'de bir kaz kayboldu, arkasından Willkassen'deki bakkaldan petrol lambaları, bir gün bıçkıhaneden bir alet edevat kutusu, Markowsken'de de ihtiyar Kowalski'nin kümesinden beş tane tavşan çalındı. Kimse bir şey görmemişti; çok çok bir gölgeydi gördükleri. Çoğunluk, kimsenin göremediği bu yaratığın bir ruh, yani Kaubuk olduğu konusunda hemfikirdi."

"Halbuki sıradan bir hırsız bu."

"Bana kalırsa, ormanın yabanıllığında ayakta kalmaya çalışan birisi." Rammoser'in, Radlewski'yi kayırmak ister bir havası vardı. Omuzlarını silkti. "Ama insanlar sizin gibi düşünüyordu. Hırsızlık olayları artınca, jandarmayı tehdit ederek onlar aramazsa, kendilerinin bulacağını söylediler. Fakat o sırada savaş patladı, Ruslar geldi, başka sorunlar öne çıktı."

"Radlewski savaştan sağ çıkmadı o zaman herhalde." Rath'ın sesinde hayal kırıklığı vardı; kendi de şaşmıştı buna.

"Hırsızlık olayları son buldu ama ormanlarda başka gizemli olgular baş göstermeye başladı. Bir keresinde postu olduğu gibi yüzülmüş, etinin en güzel yerleri kesilip alınmış bir geyik bulundu. Ara sıra da ilkel ama kusursuz biçimde kurulmuş kapanlara rastlanıyor."

"Bunların hepsi Artur Radlewski'nin eseri mi?"

Rammoser omuzlarını kaldırdı. "Bunu kimse tam olarak bilemez. Eskileri bilenlerin sayısı ise gittikçe azalıyor. Yıllardır onu gören olmadı; bir çoğu için o artık bir efsane figürü, bir hayalet. Radlewski'nin çoktan öldüğünü ya da göç ettiğini iddia edenler de var."

"Siz inanmıyorsunuz öldüğüne, her halinizden anlıyorum bunu. Hâlâ ormanlarda gezindiğini düşünüyorsunuz."

Rammoser, Artur Radlewski'nin hikâyesini anlatmaya başladı-

ğından beri ilk kez gülüyordu. "Polis olduğunuz nasıl da belli Herr Rath, hiçbir şey kaçmıyor sizden."

Kendi yaptığı içkiden biraz daha doldurdu kadehlere. Rath yavaş yavaş sarhoş olduğunu hissediyordu ama hoş bir histi bu; onu garip bir şekilde bu yapyabancı dünyaya yakınlaştırmıştı. Her şeyi anlıyordu; birden kendini Mazurya'da evinde hissetti, sanki başka hiçbir yerde yaşamamıştı.

Rammoser, "Haklısınız," diye devam etti. "Artur'un öldüğüne inanmıyorum. Artık onu bir daha kimse görmesin diye saklanmayı, izini yok etmeyi iyi öğrendiğini düşünüyorum."

"Bir Kızılderili gibi yani."

"Evet."

"Bundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?"

"Ee... Size başka bir hikâye daha anlatayım." Rammoser kadehini kaldırdı. "Treuburg'da bir kütüphanemiz var. Oradan birkaç ayda bir birtakım kitaplar yok oluyor. Kitapların nasıl kaybolduğu konusunda kimsenin bir fikri yok; bilinen tek şey var, o da kayboldukları. Düzenli aralıklarla birden bir sabah üç veya dört kitap eksik çıkıyor. İşin daha da ilginç yanı, kütüphane görevlisi aynı sabah, bir sefer önce kaybolan kitapları masasında üst üste konmuş halde buluyor. Hepsi de Kızılderili kitapları."

Rath'ın gülmesi gelmişti. "Herkese açık kütüphane sonuçta," dedi. "Ormanın yabanıllığına çekilmiş birisinin bu kadar kitabı okuyabileceğini tahayyül edebiliyor musunuz?"

Rammoser omuz silkti. "Hatta mutlaka okuması da gerektiğini düşünüyorum, yalnızlıktan yitmemek için."

39

Lange Charly'e öyle kaygılı bakıyordu ki, genç kadın buna önce bir anlam veremedi. Derken biraz sonra bunun nedeninin kendisi olduğunu anladı.

Kriminal asistan genç kadını selamlamak için yerinden kalktığında, "Siz yoksa ağladınız mı?" diye sordu.

Charly gülerek, "Hayır, soğan doğradım," dedi.

Aslında o sabah kendisini mutfakta salata bölümüne vermişlerdi; bu çok daha zevkli bir işti tabii. Ancak tam yanındaki komilik yapan kızla sohbeti koyulaştırmış, ağzından laf almak üzereyken Unger gelip onu gene soğan kısmına göndermişti. Charly'ye göre, adam çalışanlarının birbiriyle konuşmasından hazzetmiyordu.

Lange eskiden kavalyelerin yaptığı gibi Charly'ye sandalyesini tuttu. Kemperplatz'daki Schottenhaml adlı kafede buluşmuşlardı; burası, şayet mutfakta çalışan birileri gelip de onları görecek olursa, kendilerine bir çift süsü verebilecekleri bir lokaldi. Aslında bu ihtimal pek azdı. Schottenhaml modern, seçkin, şık bir yerdi; mutfak personeli zaten uğramazdı oraya.

"Gözünüz... Zannettim ki..."

"Haklısınız. Bu halimle çifte kumru numarası yapmamız zor. Herkes bizi gözyaşları içinde ayrılıyoruz sanacak."

Lange kıpkırmızı oldu. "Her neyse," dedi ve oturdu, "önemli olan polis olduğumuzun anlaşılmaması."

Charly sigara tabakasını çıkardı. "Doğu Prusya'daki soruşturma nasıl gidiyor?" diye sordu çok da ilgili gibi görünmemeye çalışarak. "Komiser Rath'dan bir haber var mı?"

Lange kafasını salladı. "Henüz yok. Gideli daha iki gün oldu zaten."

"Varmış mı oraya, duydunuz mu?"

"Varmış, Treuburg polisinden aldık haberi. Grigat diye bir kıdemli başpolis arayıp söyledi. Soruşturmayı neden orada yürüttüğümüzü merak ediyor. Komiser Rath herhalde fazla bir şey anlatmamış kendisine."

"Böhm haber beklemez mi?"

"Zavallı Rath, Böhm'ün soruşturmayı yürüten ekibin başına geçtiğini bilmiyor henüz." Lange güldü. "Bilse biraz daha disiplinli davranırdı."

Charly, tam tersi, Rath Wilhelm Böhm'ü gene başına sardıklarını bilse hiç telefon etmezdi diye geçirdi içinden. "Tubocurarin konusunda bir gelişme var mı?" diye sordu.

Lange hayır anlamında başını salladı. "Sanıyorum Berlin'de söz konusu olabilecek bütün kaynakları elden geçirdik; ya da en azından bildiklerimizi. Maalesef bir şey çıkmadı."

Çalışma arkadaşlarının da bu konuda yol alamaması Charly'yi biraz rahatlatmıştı. Demek mesele kendisi olmadığı gibi Dettmann da değildi.

Lange'den ziyade daha çok kendi kendine konuşur gibi, "Belki de kendisi imal ediyordur," dedi. "Belki Tubocurarin yapmak için ne gibi malzemelere ihtiyaç var diye bir uzmana danışmak gerekecek."

"Gräf yarın yapacak o işi."

"Ha, öyle mi?" Charly çokbilmiş tavrından utandı. Allahtan o anda garson geldi. Siparişten sonra Lange konuyu değiştirdi.

"Bana anlatacağınız bir şey var mı? Gözlemleyebildiniz mi etrafı biraz?"

"Çok az. Soğan doğrarken zor oluyor."

"Yazık size."

"Evvelsi gün biraz daha iyiydi. Dosyalardaki şikâyet mektuplarına bakabildim. Mektupların üslubu sert; yer yer şantaj kokusu aldım."

"Rath'ın tahminleri doğru çıkıyor yani."

Charly omuz silkti. "Riedel ile Unger'in tanışıp tanışmadıklarını henüz ortaya çıkarabilmiş değilim. Aşçı bayağı şüpheci. Ancak tedarikçilere şantaj yapıldığını düşünebilirim." Charly cebinden bir not çıkardı. "Lamkau firmasıyla ilgili bir ipucu bulamadım; yazışmalar Riedel'in ofisinde olabilir. Oraya da nasıl gireceğimi henüz bilmiyorum. Ama şurada," Lange'ye kâğıdı uzattı, "iki tane adres yazılı. *Haus Vaterland*'la nasıl bir sorun yaşadıklarını ve bunu ne şekilde çözdüklerini araştırırsınız belki."

Lange kâğıdı cebine koydu. "Güzel," dedi, "teşekkür ederim."

"Şimdilik bu kadar. Bugün daha başka hiçbir şey yapamadım. Ev kadınlığı maharetlerimi mükemmeleştirmek haricinde tabii."

Lange gülümsedi. "Sizce, yakalanmadan daha ne kadar çalışabilirsiniz orada?"

"Umarım uzun süre çalışmama gerek kalmaz. Yoksa gözlerimi yenilemek zorunda kalacağım."

"Bir yarın kaldı, ondan sonra hafta sonu."

"Sizin için hafta sonu olabilir." Charly zoraki gülümsedi. "Unger pazar günü mesaiye kalıp kalamayacağımı sordu."

Lange başını salladı. İçecekler geldi.

"Ha, bir de şu var," dedi Charly komi uzaklaştıktan sonra. "Epey malumat sahibi olduğunu düşündüğüm bir garsonla tanıştım orada."

"Sahi mi?" Lange bir kalem çıkarıp not aldı.

"Riedel'i tanıdığını söylüyor. Yani Unger'le birlikte iş çeviren içkiciyi. Yarın paydostan sonra buluşacağız."

"Riedel'le mi?"

"Hayır, garsonla. Alman Doğu Afrikası'ndan bir zenci."

"Zenci mi? Tehlikeli bir şey yapmıyorsunuz umarım. Gözcü gerekiyor mu?"

"Gerekmiyor." Charly güldü. "İlla bana yardım etmek istiyorsanız, soğan doğrayın."

40

Yaşasın, yaşasın, fırlayalım bakalım. Haydi koş, Julius, ben de peşinden koşarım. Yetişeceğim sana! Yakaladım seni işte, tuttum. Julius, senden daha hızlıyım. Koşarım, hızlanırım, fırlarım, hepinize yetişirim. A bu be, ebelendin işte. Bir iki üç, serbestsin işte. Ele mele me, ebelendin işte.

Rath gözlerini ovuşturdu. Çantaları sırtlarında şen şakrak saklambaç oynayan çocukların temsil edildiği resme baktı. Bir okul kitabıydı bu. Ona hiç şüphe yoktu. Bir alfabe. Kafasını toplamaya çalıştı. Doğrulunca yattığı yerin bir koltuk olduğunu fark etti; geceyi nerede geçirdiğini o zaman anladı.

Sabah güneşi küçük bir pencereden yazı masasının yanında asılı raftaki kafatasına vurmuştu. Bir köşede rulo halinde duran haritalar ve duvardaki Hindenburg portresi olmasa kendisini doktor muayenehanesi gibi bir yerde sanacaktı. Wielitzken'deki köy okulunun öğretmen odasıydı bu, Rath hatırlamıştı nihayet. Doğrulup oturunca yün battaniye yere düştü. Uyandığında gördüğü alfabe açık, yanındaki komodinin üzerinde duruyordu. Rath kitabın kapağına baktı. *Mutlu Başlangıç*. Yıllar önce kendisi de tıpkı buna benzeyen bir kitaptan öğrenmemiş miydi okumayı? Bazı şeyler hiç değişmiyordu.

Bir yerlerden kahve kokusu geliyordu. Rath kalktı ve içini gıcıklayan kokunun peşinden gitti; kendini öğretmen evinde bulmuştu. Karl Rammoser kahvaltı masasına oturmuş, gazete okuyordu. *Treuburger Zeitung*. Tabii, başka ne okuyacaktı?

"Günaydın Komiser Bey." Köy öğretmeni kendisini aşırıya kaçan bir neşeyle karşıladı. "Kahve alır mısınız? Erna yeni yaptı."

Rath başını salladı. "Ama önce tuvalete gitmem lazım."

"Nerede olduğunu biliyorsunuz."

Biliyordu, evet. Avluyu geçti.

Erna. İlk denge sorununu hizmetçi akşam yemek servisi yaptığı sırada yaşamıştı. Şaşıracak bir şey de yoktu bunda. Daha yemek başlamadan yarım şişeyi devirmişlerdi; Rammoser'in armutlu içkisi yabana atılacak cinsten değildi. Öğretmen, "Artık araba sürmeyin Komiser Bey," demişti. "Erna size öğretmen odasında yatak yapar." Rath yemekten sonra köy öğretmeniyle sohbete devam ederken Erna yatağını hazırlamıştı. Ancak Rath ne konuştuklarını hiç hatırlamıyordu. Çünkü şişe yemekten sonra da masanın üzerinde durmuştu. Resmen kafa çekmişlerdi. İşin garip tarafı, Rath hiç sarhoşluk hissetmiyordu; onu huzursuz eden belleğindeki boşluklardı.

Tuvalet avlunun öbür ucundaydı. Ellerini yıkayıp yüzüne bir, belki iki litre su serpti. Kafası biraz açılır gibi oldu.

Odaya girdiğinde masada dumanları tüten kahve hazır duruyordu. Rath oturdu ve yavaş yavaş içmeye başladı. Kahve iyi gelmişti. Aslında canı sigara çekiyordu ama Rammoser'i düşündü, eli tabaka yerine ekmek sepetine gitti.

"Bayağı geç oldu dün, değil mi?"

Rammoser omuzlarını silkti. "Nasıl baktığınıza bağlı. Siz de çok şey sordunuz."

"Meslek hastalığı."

Rath, bir gong sesi duyulunca birden yerinden sıçradı. Dönüp baktı, arkasında güzel bir dolaplı saat gördü. Ardından yelkovanı. Ardından da akrebi.

"Allah kahretsin," dedi. "Sekiz buçuk olmuş. Saatiniz doğru mu?"

"Umarım doğrudur. Tatilden sonra okul zili bu saate göre ayarlanacak."

"Acele telefon etmem lazım."

"Wielitzken'de sadece bir tane telefon var. O da postanede."

Rath az sonra küçük, kasvetli postaneye gidip beklemeye başladı. Yaşlı bir adam telefonda konuşuyordu. Konu ciddi olmalıydı, çünkü konuşma uzadıkça uzamıştı. Ne yazık ki yalnız bir tek kabin vardı.

Aradan iki dakika geçmişti; konuşmanın biteceği yok gibiydi. Rath tekrar gişeye yöneldi; siyah bakalit cihazı işaret edip, "Buradan dışarısı da aranıyordur herhalde," dedi.

Memur, "Yalnız yetkisi olanlar kullanabilir," diye cevap verdi.

Rath, "Benim yetkim var," diyerek kimliğini gösterdi.

Salzburger Hof'ta telefona kız çıktı.

"Hella? Alo?" Ancak kendi işitince bunun kulağa ne kadar aptalca geldiğini anladı. "21 numaralı odadan Komiser Rath. Kriminal Asistan Kowalski geldi mi, biliyor musunuz?"

"Yarım saattir sizi bekliyor. Sizi uyandıracaktım ama odada değildiniz."

"Kowalski'ye bir kahve verin lütfen; on beş dakika içinde de geleceğimi söyleyin."

Tekrar okula döndüğünde Rammoser elinde bir deri çanta, dışarıda onu bekliyordu.

"Acilen şehre gitmeniz lazım," dedi. "Doğru tahmin ettim mi?"

Rath başıyla onayladı. "Kusura bakmayın, sizinle kahvaltı edemeyeceğim."

Rammoser, "Bakmam," dedi. "Beni de alır mısınız? Treuburg'da bir işim var."

"Sonra nasıl döneceksiniz?"

"Trenle."

Rath otomobilin kapısını açtı ve şöför mahallinin yanındaki koltukta duran dosyaları kaldırdı.

"Buyrun."

Rammoser klasörleri işaret ederek, "Martha Radlewski'nin ölümüyle ilgili de bir şeyler yazıyor mu?"

Rath başını salladı. "Evet ama sizin bana anlattığınız trajik hikâye yok. Sadece ne şekilde öldüğü yazıyor. Yaşamı hakkında veya neden alkolik olduğu konusunda bilgi yok."

Rammoser elinde çantasıyla yanındaki koltuğa oturdu. "Trajik bir ironi, değil mi? Tam ayyaş adamdan kurtuluyor, kendisi başlıyor içmeye."

Rath arabayı çalıştırırken, "Zavallı kadın nasıl bir hayat yaşamış," dedi. "İçmemek elde mi? Kocasının ne şekilde öldüğünü düşünün. Kendi evladının muhtemelen katil olduğunu, çocuğun belki de bir daha dönmemek üzere gittiğini, bir vahşi hayvan gibi ormanda yaşadığını bilmek..."

"Vahşi hayvan değil, Kızılderili gibi."

Rath direksiyonu toprak yola doğru kırıp gaza bastı.

Rammoser bir süre sonra, "Demek siz, Artur Radlewski, sahte Luisenbrand yüzünden öldüğünü düşündüğü için annesinin öcünü alıyor, diyorsunuz. Üzerinden yıllar geçtiği halde, öyle mi?"

"Şu anda bir şey dediğim yok," dedi Rath. "Önce kendisiyle konuşmak isterim."

"O zor. Sanıyorum, Artur ormanda izini kaybettirdiğinden beri tek bir insanla bile konuşmadı."

"Onu bulursak konuşması gerekecek ama."

"Bulmak daha da zor bence."

"Göreceğiz."

Treuburg'da Bahnhofstrasse'ye saptıklarında, itfaiye merdivenleri kurulmuş, sokağa siyah beyaz krepon kâğıtları asılıyordu.

"Ne oluyor burada?" diye sordu Rath.

"Pazartesiye hazırlık."

"Avcılar Bayramı mı?"

"Seçim Şenliği. Yılın en önemli bayramı."

"Yirmideki halk oylaması dolayısıyla mı?"

"Evet. Nasıl sonuçlandığını biliyorsunuz. Özellikle de Oletzko ilçesinde."

"Evet sayın hocam. Polonya için iki oy çıkmıştı."

"Dikkatli dinlemişsiniz." Rammoser gülümsüyordu ama düşünceli bir hali vardı. "Otuz binden sadece iki kişi. Genç Polonya devleti Mazuryalıları kazanmak için elinden geleni yapmıştı; Marggrabowa'da ajitasyon büroları bile kurmuştu. Ama nafile. Bürolar, Vatan Hizmeti mensuplarının geceleri hangi camları indirecekleri konusunda yönlendirilmelerine yaradı."

"Kim dediniz?"

"Marggrabowa Vatan Hizmeti. Dün size anlattım ya. Organizasyon, Oletzko ilçesinin Prusya'ya katılması için çalışan teşkilat."

"Ha, şu teşkilat. Bildim." Rath belleğini zorluyor, bir şey hatırlayamıyordu. "Pek tutmuyorsunuz onları galiba."

"Beni yanlış anlamayın ama ben de oyumu Prusya lehine kullandım. Beni ve başkalarını o günlerde rahatsız eden şey, Vatan Hizmeti'nin başvurduğu yöntemlerdi. Her yere nefret tohumu ektiler; yabancı olan, Polonyalı olan her şeye. Nefret ve şiddet."

Rath, *Salzburger Hof*'a varınca arabayı sağa çekti ama köy öğretmeni henüz sözünü bitirmemişti. "Yüzyıllar boyu," dedi Rammoser, "insanlar Mazurya'da barış içinde birlikte yaşadı. Ancak savaştan sonra nefret tırmandı. Bunu bir ölçüde de Wengler veya Lamkau gibi adamlara borçluyuz."

"Nasıl? Onlar da mı Vatan Hizmeti'ndeydi?"

"Pazartesi günü şenliğe gelin de Gustav Wengler'i Vatan Hizmeti Başkanı olarak en başarılı olduğu rolü icra ederken görün; alkışlarla izlenen tek konuşmacı her yıl." Rammoser korkudan etrafına bakarak konuşuyordu. "Lamkau hakkında düşündüklerimi ise söyledim size. O ve damıtma tesisinden birkaç işçi Wengler'e fedailik yaptı."

"Ajitasyon Bürosu'nun camlarını indirdiler."

"Daha kötü şeyler de yaptılar. Kaç insan yaralandı. Dayaklardan söz ettim size. Kartlar hep de açık oynanmıyordu. Bir gece Kleszöwen'de bir samanlığı ateşe verdiler. Mucize eseri ölen olmadı."

"Yani Lamkau çevrede Polonya dostu olanlara sistematik olarak korku ve dehşet yaşatıyordu, öyle mi?"

"Size sadece Herbert Lamkau'nun nasıl bir insan olduğunu anlatmaya çalışıyorum."

"Nazi miydi?"

"O zaman Naziler filan yoktu daha ortada. Ama insan hayatını hiçe sayan kana susamış canavarlardan çoktu." Rammoser arabanın kapısını açtı. "Beni getirdiğiniz için teşekkür ederim Komiser Bey."

Deri çantasını koltuğunun altına sıkıştırıp otomobilden indi. Rath inmeden önce bir süre onun arkasından baktı.

Restorana girdiğinde Kriminal Asistan Kowalski önünde kahve paşa paşa oturuyordu.

"Günaydın Komiserim!"

"Günaydın Kowalski." Rath oturup Hella'ya işaret etti. Kız, Rath daha bir şey söylemeden kahve demliğiyle geldi. Servis yaparken bakışları kilitlendi bir an; Hella gülümsedi. Rath bir sigara yaktı. Kriminal asistanın ağzında bir bakla var da çıkartamıyor gibiydi; kıvranıp duruyordu.

"Neyiniz var Kowalski?" diye sordu Rath. "Kaubuk mu çıktı karşınıza, ne oldu? Yoksa yakaladınız mı onu?"

"Bir tanık bulduk Komiserim."

"Tanık mı? Neyin tanığı?"

"Kaubuk'u tanıyan birisi."

"Şahsen mi?"

"Amcam, ihtiyar Adamek'in Kaubuk'u geçen yıl gördüğünü söylüyor. Adamek sık sık ormana gider."

"Adamek hep susuyor ama. Almanca biliyor mu peki?"

Kowalski anlamaz gözlerle baktı.

"Neyse, siz Mazurca biliyorsunuz. Hani ihtiyacımız olduğunda..."

Kriminal asistan omuzlarını silkti.

Kahve ve sigaradan sonra kalktılar; arabayla gidecekleri yol çok çok beş dakikaydı. İhtiyar Adamek şehrin biraz dışında, küçük, tek katlı bir evde oturuyordu; aslında buna kulübe demek daha doğru olurdu. Kapı kilitli değildi.

Rath ayağıyla itti, karanlık antreye girdiler.

"Herr Adamek?" diye bağırdı içeri. Cevap veren olmadı.

"Herr Adamek? Kriminal polis. Size birkaç soru sormak istiyoruz."

Wilhelm Adamek evde değildi. Rath etrafa göz gezdirdi.

Adamın çok az eşyası vardı; bir masa, iki tahta tabure, bir de soba. Tek duvar süsü, çerçevesine ikinci sınıf bir demir haç tutturulmuş bir Hindenburg portresiydi.

Rath arka tarafta bir kapıyı açtı.

"Gitsek iyi olacak Komiserim."

Rath'ın bu meraklılığı Kowalski'ye pek tekin gelmiyordu.

"Adamek'in yatağında ölmüş olup olmadığından emin olmak istiyorum. Ya da sızıp sızmadığından."

Yatak boştu.

"Komiserim, evde yok, sonra gene uğrarız."

"Garip bir adam değil mi bu Adamek? Yalnız mı oturuyor burada?"

"Amcam, karısının yıllar önce öldüğünü söylüyor. Savaş sırasında, Ruslar girdiğinde. Bizim buralarda insanlara bayağı kök söktürdüler."

"Siz çocuktunuz o zaman. Biraz hatırlıyor musunuz?"

"Ne sandınız? Bir yıl çatışma sürdü burada. Markowsken'de de tabii. Geceleri korkudan uyuyamıyorduk; gündüzleri ise bütün gün topçu ateşi."

Rath düşünceli başını sallıyordu.

Tam kriminal asistanın tavsiyesine uyup çıkmak üzereydi ki, meslek içgüdüsü ve merakını uyandıran bir şey keşfetti.

"Bir saniye..." Rath yatağa doğru gitti. Yatağın yanındaki bir taburenin üstünde kirli iç çamaşırı vardı.

"Ne yapıyorsunuz? Adamek'i sorguya çekecektik bir tek. Adam sanki şüpheliymiş gibi her yeri karıştırıyorsunuz."

Rath, çamaşır yığınının en üstünde duran gömleği kaldırıp havada tutarak, "Kim bilir" dedi, "belki şüphelidir de." Gömleğin neredeyse bütün sağ kısmını kaplayan kahverengi, kırmızı karışımı lekeye işaret etti. "Eğer yanılmıyorsam kurumuş kan bu. Hem de epeyce çok kan."

Kapının eşiğinde duran kriminal asistan bir şey söylemek istedi. Tam ağzını açmak üzereydi ki, arkasında karanlık bir gölge belirdi. Rath boğuk bir ses duydu. Dönüp baktığında Kowalski yerde yatıyordu.

Ardından Wilhelm Adamek'in mimiksiz, tıraşsız suratı ve çifte namlulu av tüfeğini gördü. Etrafta horozun çekilmesiyle duyulan metalik sesin dışında çıt yoktu.

41

Kesif bir kan kokusu vardı. Günün o saatinde insanın içinin kaldırabileceği bir şey değildi.

Beyaz önlüklü bir eleman Andreas Lange'yi tavanında kanları akan, derileri soyulmuş hayvanların asılı olduğu soğuk bir depoya, ardından da yine beyaz önlüklü adamlar tarafından büyük masalarda bu hayvan leşlerinin parçalara ayrıldığı ayrı bir salona götürdü.

O gün kantinde boğazından salatadan başka şey geçmeyecekti; o kesindi. Büro, binanın öbür ucundaydı; bunları görmeden gitmek mümkün değil miydi sanki oraya?

Fehling Gıda Mamulleri firması Tegel'de, şehrin kuzeyindeydi; Andreas Lange buraya Opel'le, yani bir polis aracıyla gelmek zorunda kalmıştı. Franz Fehling, beyaz sakalı bakımlı, bir Protestan papazdan bile daha ciddi bir görünüme sahip yaşlı bir beyefendiydi. Tumturaklı konuşuyordu.

"Polisin olayın üzerine gitmesi şaşırttı beni," dedi. "Üstünden bir yıldan fazla bir zaman geçti de. Ayrıca Fehling firması ile Kempinski işletmesi arasındaki anlaşmazlıkları ortadan kaldırdığımızı sanıyordum açıkçası. Şimdi Kempinski'nin kalkıp..."

Lange, "Kempinski bir şeye kalkışmadı," diyerek patronun konuşmasını kesti. "Berlin Kriminal Polisi'nin kendi girişimi bu."

"Tam anlayamadım."

"Anlamanız şart değil. Soruları cevaplayın yeter." Lange bu cümleyi Komiser Rath'tan kapmıştı. Saygı uyandırıp karşıdakinin iradesini de kırmada çoğunlukla işe yarıyordu.

Bu, Franz Fehling'de de tutmuştu; Lange bunu adamın şaşkın bakışlarından ve duruşundan anlıyordu. Şirketin daha biraz önce kendinden emin, dimdik duran patronunun omuzları hafif düşmüştü. Bu belli belirsiz değişiklik Lange'nin gözünden kaçmamıştı.

"Kempinski'ye ne zamandır ürünlerinizi satıyorsunuz?"

"Yaklaşık on yıldır. Hem de, açık söylemek gerekirse, devamlı artan bir ciroyla. Av eti çok revaçta. En azından elit mutfaklarda."

Lange not alıyordu. Bu da karşıdakinin elinin ayağının dolaşmasına yol açan bir eylemdi. Özellikle not almayı uzatmak suretiyle diğerine yazılanları iyice merak ettirince.

Lange uzun bir aradan sonra, "Otuz bir yılının Mayıs ayında vuku bulan olaydan sonra," diye devam etti, "Kempinski'den ya da başka müşterilerden benzer şikâyetler aldınız mı?"

"Şikâyetler oluyor arada haliyle."

"Tabii."

"Ama o kadar ağırı..." Fehling başını hızlı hızlı sağa sola sallıyordu. "Yirmi kilo alageyik etinin tamamı kurtlu çıkmıştı. Hâlâ anlamıyorum nasıl olduğunu."

"Sinekler yumurtalarını bırakmış olabilirler."

"Bırakın Allah aşkına." Fehling sesini yükseltmişti. "Biz her bir paketten bir parça alır deneriz. Kuralların ne kadar katı olduğunu biliyor musunuz? Biz bir şey bulamadık, en ufak bir murdarlık yoktu. Problem *Haus Vaterland*'da ortaya çıktı. Hem de ne boyutlarda! Tek kelimeyle bir faciaydı!" Başını sallıyordu.

"Alageyiğin menşeini araştırdınız mı?"

"Gayet tabii. Et Neumark'tan, Zoldin yöresindeki bir çiftlikten geliyordu."

"Çiftlik mi? Hayvanlar ormanda avlanır sanıyordum."

Fehling bozulmuştu. "Dört milyonluk şehrin av eti ihtiyacını karşılamaya çevredeki avlanma bölgeleri yetmez. Hem bu şekilde eti işlemek daha kolay oluyor, bir de saçmaları çıkarmakla uğraşmıyorsunuz."

Lange gene bir iki not aldı. Fehling'in gözü ara sıra deftere kayıyordu ama komiser adayı, onun ne yaparsa yapsın bir şey göremeyeceğinden emindi. Zaten yazısını bırakın başkalarını, bazen kendisi bile zor okuyabiliyordu.

"O zaman av hayvanlarını büyükbaş hayvan gibi yetiştirmek, vurmak yerine kesmek normal bir şey, öyle mi?"

"Normalden ne kastediyorsunuz? Son müşterinin illâ bunu bilmesi gerekmiyor tabii."

"Ya peki ara tüketici?"

"Yani?"

"Kempinski'yi diyorum."

"Mutfağın haberi var. Orada sorun çıkmıyor. Etimiz av etinden daha kötü değil, hatta yer yer daha iyi."

"Kurtlanmadığı sürece."

Fehling bir şey söylemedi. Konunun onu huzursuz ettiği belliydi.

Lange, "*Haus Vaterland*'ı yine de Fehling firmasından alışveriş etmeye nasıl razı ettiniz?" diye sordu.

"Nasıl?" Fehling'in gözbebekleri hızla oynamaya başlamıştı. "Biz tabii ki... Bir kere önce murdar olmuş ürünü pazarlıksız geri aldık. Parasını da istemedik."

"Yok artık; bir o eksikti herhalde."

"Bizim suçumuz olmamasına rağmen!"

"Etlerin daha sonra, yani *Haus Vaterland*'da kurtlanmış olabileceğini hesaba kattınız mi hiç?"

"Evet ama... O kadar çabuk olacak bir şey değil ki bu; yumurtadan çıkmaları sürer bir kere. Birisinin bilerek..." Eliyle boşver der gibi bir işaret yaptı. "*Vaterland*'da teslimattan hemen bir gün sonra fark etmişler rezaleti." Lange'ye baktı. "Sonra da suçlusu biz olduk tabii."

"Kempinski sizin için önemli bir müşteri, değil mi?"

"Evet."

"Kaybetmek istemeyeceğiniz bir müşteri."

Fehling cevap vermedi.

"Kurtlu et skandalının basına sızmaması da önemliydi herhalde sizin için."

"Nereye varmak istediğinizi bilmiyorum."

"Olayın kapanmasının, daha doğrusu çaktırmadan örtbas edilmesinin sizin için ne kadar önem taşıdığına..."

"Son derece büyük önem taşıyor."

"...Ve bunun için neleri göze alabilirsiniz, onu anlamaya çalışıyorum."

"Nasıl?" Fehling oturduğu yerde artık iyice tedirginleşmeye başlamıştı. "Neyi kastettiğinizi bilmiyorum ama ofisimi derhal terk edin lütfen. İşim var benim."

Lange kalktı, giderken kartvizitini de masaya bırakmayı ihmal etmedi.

"Size o aralar, nasıl söylesem, baskı yapmış olabilirler. Anlatmak istediğiniz bir şey olursa beni her zaman arayabilirsiniz."

Tam kapıdayken tekrar dönüp baktığında Fehling'i kartı eline almış okurken yakaladı.

"Unutmadan şunu da söyleyeyim; meslek tecrübem bana şantajın asla sonunun gelmediğini öğretti. Birisi bir kez sağılmayagörsün, bunun muhakkak ikincisi de gelir, üçüncüsü de. Tehdit unsuru var olmaya devam ettiği sürece bitmez bu. Nahoş bir duygudur." Şapkasını taktı. "Günah çıkarmak çoğunlukla mucize etkisi yaratır. Bir nokta koyarsınız."

42

Rath gözü çift namluda, hiç kıpırdamıyordu. Ne olur ne olmaz diye ellerini havaya kaldırmıştı; biriyle hâlâ kanlı gömleği tutuyordu. İhtiyar Adamek hiç konuşmuyor, Kowalski ise yerde yatmış, boğuk boğuk inliyordu.

Rath, tüfeğin namlusuna baktıkça gittikçe çekilmez hale gelen sessizliğe bir son vermeye karar verdi.

"Biz yok hırsız," dedi. "Biz polis. Ben ve arkadaşım." Rath çenesiyle, yavaş yavaş kendine gelmekte olan Kowalski'yi işaret etti.

İhtiyar Adamek bunun üzerine gerçekten de ağzını açtı. Ancak bu sefer Lehçe konuşmuyordu; Almancası da yarım yamalak değildi. Mazuryalılara özgü o hafif melodili aksan vardı, o kadar.

"Evimde ne işiniz var? Arama emriniz var mı?"

Rath gülümsemeye çalıştı. "Size bir iki soru soracaktık. Kapı açıktı, biz de

"Her yeri karıştırdınız mı?"

"Yatakta mısınız, değil misiniz, ona bakmak istemiştim."

"Meskene tecavüz bu."

İhtiyar Adamek'in ceza hukukundan haberi vardı; Rath bunu tahmin etmezdi. Aynı şekilde Almanca'sı da şaşırtmıştı onu.

"Size söyledim neden geldiğimizi. Şimdi de siz söyleyin bakalım arkadaşımı neden yere serdiğinizi. Ya da bana neden silah çektiğinizi."

"Sizi hırsız sandım da ondan."

Yaşlı adam tüfeği bir türlü indirmiyordu. Rath'la konuşurken onu bir saniye gözünden ayırmamıştı.

"E artık biliyorsunuz hırsız olmadığımızı."

Adamek sesini çıkarmadı.

Kowalski doğrulmuş, kafasını tutuyordu. Durumu kavrayana kadar bir iki dakika geçmişti; sonra Adamek'e Mazurya Lehçe'siyle bir şeyler söyledi. İhtiyar da Mazurca karşılık verdi; eli hâlâ namludaydı.

Bir iki karşılıklı atıştılar, sonra tüfeği indirdi. Rath da ellerini.

Adamek, "Çay içer misiniz?" dedi. Rath başıyla evet dedi. Yaşlı adam çıktı.

İçeriden çanak çömlek sesleri geliyordu; Rath, Adamek'in duymayacağından iyice emin olunca kriminal asistana, "Ne dediniz ona?" diye sordu.

"Ne Markowsken ormanında ne de başka bir yerde ruhsatsız avlanmasının bizi ilgilendirmediğini. Ona bu yüzden veya bugün olanlardan dolayı da dava filan açmayacağımızı." Kowalski kan içindeki gömleği gösterdi. "İsterseniz onu gene öbür kirli çamaşırların yanına koyun; yoksa hakkında kanıt topluyoruz diye düşünecek."

"İhtiyar Adamek ruhsatsız avcı, öyle mi?"

"Bunu bilmeyen yok da, kimse şikâyetçi olmuyor. Herkesin çıkarı var çünkü bundan. Treuburg'daki bütün lokantalara av etini o temin ediyor. Ayrıca ihtiyar Adamek bir savaş kahramanı. Ruslara karşı savaştı. Böyle şeyler burada unutulmaz."

"Vay be!" dedi Rath. "Daha iki gün oldu geleli, amma çok şeye göz yumuluyormuş burada, onu öğrendim! Berlin'i bile geçmiş burası! Hem de fersah fersah!"

"Bunları güven verici önlemler olarak görmeye çalışın."

"Polis okulunda böyle mi öğretiyorlar artık?"

"Komiserim, rica ederim bu konuda zorluk çıkarmayın, yoksa Adamek'in ağzından hiç laf alamayız. Neden burada olduğumuzu unutmayın, Kaubuk'un peşindeyiz. Hem..." Kowalski kafasının arkasını gösterdi. "Bu ateşkes uğruna ben sizden daha büyük bir bedel ödedim galiba."

"Bakayım." Rath, Kowalski'nin gösterdiği yere baktı, açık yaraydı, hâlâ biraz kanıyordu. "Korkarım şişecek burası. Buz koysanız iyi olur."

Wilhem Adamek, çayı getirdiğinde Kowalski'ye ıslak bez de ver-

mişti. Oturma odasında masadaydılar. Hepsi oturabilsin diye Adamek yatak odasındaki tabureyi de getirmişti. Kanlı gömlek konusunu açmamıştı; Kowalski'nin kafasındaki yara ya da son on beş dakikada olup bitenler hakkında da bir şey söylemiyordu.

Kowalski'yle Mazurca, Lehçe karışımı atışmadan sonra tek bir laf etmemiş, çayı bile masaya koyarken tek kelime çıkmamıştı ağzından.

Rath, "Böyle paldır küldür evinize girdiğimiz için özür dilerim Herr Adamek," dedi. Bunu söylerken biraz zorlanmıştı ama Kowalski haklıydı; Adamek'in ağzından laf almak istiyorlarsa onun güvenini kazanmaları gerekiyordu. "Ancak gerçekten kötü bir amacımız yoktu. Biz sizinle Artur Radlewski hakkında konuşmaya gelmiştik."

"Kaubuk..." diye ekledi Kowalski.

Adamek başını salladı. Çayından bir yudum içti. Bir şey söylemiyor, soru sorulmasını bekliyordu.

Rath, şimdi onun yerine Renanyalı birisi olsa bu giriş ona yetmiş, makine gibi konuşmaya başlamış, şakımış, konuyla ilgili ya da konunun dışında ne biliyorsa anlatmıştı diye geçirdi içinden.

Ancak Mazuryalılar bu anlamda Vestfalyalılar gibiydi; belki de o yüzden kendilerini Dortmund'da, Bochum ya da Gelsenkirchen'de iyi hissediyorlardı. Rath karşısında bir Vestfalyalı, hatta Doğu Vestfalyalı varmış gibi tahayyül etmeye çalıştı.

Rath, "Bize Kaubuk hakkında bir şeyler anlatabilecek misiniz?" diye sordu. Adamek başıyla onayladı. Ama bir şey söylemedi.

"Görmüşlüğünüz var yani onu."

Adam yine başını salladı.

"Peki nerede?"

"Ormanda."

Rath, bu konuşmanın sabrının sınırlarını zorlayacağını anlamıştı.

"Onu gördüğünüz yer tam neresi?"

Adamek yine başını salladı. Rath tam bir soru yöneltmek üzereydi ki, yaşlı adam konuşmaya devam etti.

"Sınırın orada. Bir yıl kadar oluyor."

"Tam ne zaman?"

Adamek düşündü. "Noel'den önceydi galiba. Her halükârda kar vardı."

"Eşkâlini tarif edebilir misiniz?"

Adamek başıyla evet dedi. "Her zamanki gibi ok ve yayla dolaşıyordu. Güneşten yanmıştı; saçları uzundu. Üstünde kürkten, deriden bir şeyler vardı."

Rath, "Kızılderili gibi," dedi kendi kendine konuşur gibi.

"Kaubuk gibi işte."

"Peki onun Artur Radlewski olduğundan emin misiniz?"

"Kaubuk'u ilk görüşüm değildi ki."

"Daha önce de karşılaşmış mıydınız?"

"Onun ormanlarında dolaşınca karşılaşıyor insan haliyle." Adamek omuzlarını kaldırdı. "Yörede ormanın derinliklerine kadar giden benden başka kimse yok. Kimse kolay kolay o kadar uzağa gitmez. Her yer bataklık. Yol yordam bilmezsen tehlikeli olabilir."

Adam bir seferde ne çok şey anlatmıştı! Rath, onu konuşturabildiği için kendisiyle resmen gurur duyuyordu.

"Peki ya siz, oraları iyi biliyor musunuz?"

Adamek'in buna cevabı, suçlayıcı, belki de tahkir edici denebilecek bir bakış oldu; Rath da tam çözememişti.

"Bizi oraya götürebilir misiniz? Yani Radlewski'nin dolaştığı yerlere?"

Yaşlı adamın bakışında şimdi açıkça güvensizlik okunuyordu. "Niye?" diye sordu.

"Kendisiyle acilen görüşmemiz gerekiyor."

"O kimseyle konuşmaz."

"Görürüz. Polisin bu konuda kendine göre yolları vardır..."

"Bulamazsınız da onu. Orada değil artık."

"Nasıl?"

"Bütün kış yoktu."

"Nereden biliyorsunuz?"

"Kulübesinden duman çıkmıyordu da ondan. Kış boyunca."

"Kulübesini de biliyorsunuz, öyle mi?"

"Yoo."

"Ama demin dediniz ki..."

"Bataklığın üzerinde duman görmedim, onu söylüyorum."

"Ama Radlewski'nin bir kulübede yaşadığını ve ateş yaktığını biliyorsunuz."

"Kışı nasıl çıkaracak yoksa?" Adamek, Rath'ın aklından zoru var gibi bakıyordu ona.

"Ama son kış yoktu, öyle mi?"

"E dedim ya."

Rath, Adamek'in ona geveze damgası vuracağından emindi.

"Bizi oraya götürebilir misiniz? Yani kulübeye?"

Adamek Kowalski'ye baktı; onun omuz silkmesiye tekrar Rath'a döndü.

"Dibine kadar değil ama yakınına götürürüm."

"Tamam," dedi Rath. "Yakınına götürün o zaman. Geri kalan yolu kendimiz gideriz."

"Pek tavsiye etmem, bölge bayağı tehlikeli. Bataklık çok. Kimseye tavsiye etmem." Omuzlarını silkti. "Hem ne işiniz var orada? Bulamazsınız onu, orada değil artık."

"Belki dönmüştür."

"Sabah daha dönmemişti."

"Bu sabah oralarda mıydınız?"

"Nereden geliyorum sanıyorsunuz?"

"Dönmediğini nereden çıkarıyorsunuz? Temmuz ayında da ateş yakacak hali yok herhalde."

Adamek omuzlarını silkti. "Öyle bir hissim var."

"Nasıl?"

"Ormanda yalnız olup olmadığımı hissederim hep. Açıklaması zor."

Rath fikrini değiştirdi. "Artur Radlewski'yi göreli epey olmuş," dedi. "Onu yine de tarif edebilir misiniz?"

"Ettim ya. Saçları uzun, güneşten yanmış, deri ve kürk..."

"Yüzünü demek istiyorum. Yani saçını kestirip takım elbise giyse nasıl bir tip olur?"

Adamek yine bir tahtası eksikmiş gibi bakıyordu Rath'a. "Nasıl isterseniz de," dedi. "Kaubuk'un saçını kestireceğini sanmıyorum."

İmha edildikten sonra tekrar asılan komünist afişleriyle kaplı reklam sütununun çapraz karşısında bulunan postane, Treuburg çarşı meydanının en büyük binasıydı. Rath bu sefer fazla sıra beklememişti. Grigat gerçi ona Kaymakamlık binasında telefonlu bir oda tahsis etmişti, ama o, şehirlerarası görüşmeler için paralı telefonu tercih ediyordu. Tam Kowalski'den kurtulmuşken bir de Kıdemli Başpolis Grigat'ın merakıyla uğraşmaya hiç niyeti yoktu.

Bir an önce Kaubuk'un peşine düşmek için can atan işgüzar kriminal asistanı amcasına göndermişti yine.

"Baş ağrınız daha önemli, siz biraz uzanın. Belki beyin sarsıntısı geçirmişsinizdir; dinlenseniz iyi olur."

"Temiz orman havası eminim iyi gelir."

"Ormanda ne işimiz var? Eğer Artur Radlewski hakikaten cinayetten sorumluysa şu anda iki dirhem bir çekirdek giyinmiş vaziyette Berlin'dedir. Hiç sanmıyorum ormanın derinliklerindeki kulübesinde olduğunu."

"Yine de sığınağına bir bakmakta yarar var."

"Bakacağız tabii. Adamek'le kararlaştırdığımız gibi. Her şeyin bir zamanı var. Ben önce Berlin'le telefonlaşıp rapor vermek istiyorum. Soruşturmada ilerleme kaydedilmesindeki payınızdan da söz etmeyi unutmayacağım Kowalski. Hisleriniz sağlam."

"Öyle mi diyorsunuz?" Bu kadar övgü kriminal asistanı mahcup etmiş gibiydi. "Aslında ihtiyar Adamek fikri amcamdan çıkmıştı."

"O zaman amcanıza teşekkür edin. Benden de çok selam söyleyin."

Rath, Kowalski gittikten sonra rahat rahat düşünebilmek için bir sigara yakmıştı. Yalnızken kafası daha iyi çalışıyordu, bu hep böyle olmuştu. Düşünürken kimsenin onu rahatsız etmemesi lazımdı.

Arabanın arka koltuğundan dosyaları alıp tekrar incelemişti. Martha Radlewski öldüğünde kırk dokuz yaşındaydı, tek evladını on yıldan uzun bir süre görmemişti. Kaubuk'u annesi hâlâ ilgilendiriyor muydu? Öldüğünden ve ölüm şeklinden acaba nasıl haberi olmuştu?

Rath dosyayı kapatıp postaneye doğru yürümüştü; bütün bu sorular yolda da kafasını kurcalamaya devam etmiş, hattın bağlanmasını beklerken bile zihnini meşgul etmişti. Kütüphane! Halk kütüphanesi! Rammoser düzenli aralıklarla çalınıp sonra geri getirilen Kızılderili kitapları hakkında ne anlatmıştı? Tam düşüncelerini toparlar gibi olmuştu ki, santral, "Berlin'e bağlandınız," dedi.

"Teşekkürler."

Telefonda bir tık sesi duyuldu ve karşıdan cevap geldi. Rath Alex'e bağlanmak, doğrudan Reinhold Gräf ile konuşmak istemişti.

Gräf'ın telefonu birkaç kez çaldıktan sonra, "Cinayet Masası, Başkomiser Böhm," diye yüksek perdeden çıkan bir ses geldi. Bağlantı şaşılacak şekilde iyiydi; hatta mükemmeldi.

Rath öyle afalladı ki, hiç yapmadığı şeyi yapıp, adını söylemeyi unuttu. "Kriminal Sekreter Gräf'in telefonu değil mi bu?"

"Kiminle görüşüyorum?"

"Eee... Ben Rath, Komiser Rath."

"Ha, şu Mazurya'daki adamımız."

"Gräf'le konuşmak istiyorum mümkünse. *Vaterland* Cinayet Ekibi'nden başka biri de olabilir."

"Söylemek istedikleriniz resmi özelliğe sahipse, ki öyle olduğunu umarım, benimle yetinmek durumundasınız."

"*Vaterland* vakasıyla ilgili, ben ..."

"O zaman benimle konuşacaksınız, soruşturmayı ben yönetiyorum."

"Nasıl?"

"Şube Müdürü Gennat, *Vaterland* Cinayet Ekibi'nin yönetimini bana verdi. *Bellevue* Cinayet Ekibi lağvedildi; siz de takviye istemişsiniz."

Rath kulaklarına inanamıyordu. Gennat gene Böhm'ü, yani tam adamını başına sarmıştı. Eğer bu Dettmann'a yaptığı mürekkep hokkası suikastı yüzünden kesilen cezanın bir parçası ise, disiplin kurulunu tercih ederdi.

"Özür dilerim Başkomiserim, benim için biraz sürpriz oldu da."

"Kendi kabahatiniz. Eğer görevli gittiğiniz yerden bizi daha ön-

ce arasaydınız, duyardınız. Kıdemli Başpolis Grigat telefon etmese, sizin Mazurya'ya varıp varmadığınızı bile öğrenemeyecektik."

"Saygısızlık etmek istemem Başkomiserim, ama buna ancak soruşturmada bir gelişme kaydedilirse gerek duyarım."

"O zaman demek ki bir gelişme kaydettiniz; anlatın bakalım."

Santraldaki kız girdi araya.

"Konuşmanız otuz saniye sonra sona erecek. Daha uzun konuşmak isterseniz, on fenik atmanız gerekiyor."

Rath ahizeyi başıyla omzu arasına sıkıştırarak cüzdanında bozuk para aradı. İçinden küfür ediyordu. Böhm için masrafa girecekti bir de şimdi.

Böhm, "Telefon kulübesinde misiniz?" dedi.

"Evet Başkomiserim." Rath en sonunda birkaç tane on fenik bulmuştu; delikten içeri attı.

"Kıdemli Başpolis Grigat size oda tahsis etmedi mi?"

"Etti tabii. Ama şu anda dışarıdayım. Anlatacaklarımı dinleyecek misiniz, dinlemeyecek misiniz?"

Rath, rütbe sıralamasının gerektirdiği nezaket kurallarını çiğnediğinin farkındaydı; ancak o an bunu gözetecek halde değildi. Böhm uzaktaydı, ne bok yerse yesindi.

Başkomiser sesini çıkarmadı. "Buyrun, dinliyorum," dedi sadece.

Rath özetle, Lamkau, onun sahte içki ve muhtemelen fedailik olaylarına da karışan diğer maktul arkadaşları, adamların geçmişleri ve olası cinayet sebepleri konusunda bildiklerini anlattı. Bu arada kendisine en makul gelen teoriyi de açıkladı.

Böhm, "Adamın adı neydi?" diye sordu aceleyle. Anlaşılan Buldog söylenenleri not etmeyi ihmal etmişti.

"Radlewski, Artur Radlewski."

"Adres?"

"Belli bir adreste ikamet etmiyor."

"Ayaktakımı yani."

"Daha ziyade orman cini. Kızılderili. Buralılar Kaubuk diyor ona."

"Kızılderili mi? Nasıl yani?"

"Radlewski'nin ormanda gerçekten bir Kızılderili gibi yaşadığını söylüyorlar. Almanya'da ne kadar Kızılderili kitabı çıktıysa, hepsini okumuş."

"Hımm." Böhm düşünüyordu. "Tubocurarin'ın nasıl yapıldığı konusunda da bir şeyler okumuş olabilir mi? Kızılderili zehri ya o."

"Olabilir Başkomiserim."

"Çünkü zehir özel imalat gibi görünüyor. Berlin'de Tubocurarin temin edilebilecek her yere baktık; hiçbirinde noksan ya da yetkisi olmayan bir kişinin eline geçme durumu yok."

"O zaman onun nasıl ve hangi malzemeyle yapıldığını öğrenmemiz lazım."

"Aman demeyin. Talimatı çoktan verdim, ne sanmıştınız? Kriminal Sekreter Gräf şu anda konuyla ilgili olarak üniversiteden bir uzmanla görüşüyor."

"O adamın da aranması..."

Böhm sözünü keserek, "Komiser Bey," dedi, "sürekli ne yapmam gerektiğini söyleyip durmayın bana! Soruşturmayı yöneten benim, siz değilsiniz!"

"Arama emri vermeyeceksiniz yani."

"Tabii ki vereceğim! Söylediklerimi çarpıtmasanıza! Elinizde resim var mı?"

"Sadece eşkâli var." Rath, ihtiyar Adamek'in söylediklerini aktardı.

Böhm, "Başka?" dedi.

"Şimdilik bu kadar."

"Radlewski'nin annesinin ölümünden sorumlu tuttuğu başka kimse var mı, onu demek istedim."

"Soruşturma dosyasında başka şüpheli ismi geçmiyor."

"Peki Luisenbrand? Radlewski oranın patronunun da canına kastetmiş olabilir mi?"

"Wengler mi?"

Böhm, "Ne bileyim," dedi. "Ya da yirmi dört yılında damıtma tesisinde çalışan bir başkası. Bir liste versinler size. O zamanki skandalda başka kimlerin adı geçiyor, dedikodulara da kulağınız açık olsun. Bu kişilerin şu anda nerede oturduklarını bilirsek, katilin de bir dahaki sefere nerede icraata geçeceğini çıkarırız. Onu da bilirsek, adam elimizde."

"Hayhay Başkomiserim."

Rath kapattı; cihaza tekrar para atması gerekmemişti. Allah kahretsin! Berlin'den sekiz yüz kilometre uzakta bir telefon kulübesinde olmasına rağmen Başkomiser Böhm ta oralardan kendisini kumanda ediyordu.

Cebindeki bozuk paraya bakıp, biri Carmerstrasse, diğeri Spenerstrasse olmak üzere iki kez daha Berlin'i bağlattı. İki telefona da kimse çıkmadı. Aslında düşünmesi lazımdı, saat on ikiye geliyordu; vicdanının rahat olması gerekirdi. Ama fena halde vicdan azabı çekiyordu. İki akşam üst üste aramak istemiş, hep araya bir şey girmişti. Daha doğrusu, yaz tatilinde olduğu için bol vakti olan köy öğretmeniyle kafa çekmişti. Charly bunları hiç duymasa daha iyi olurdu; doğru dürüst bir bahane bulmalıydı.

İstese çok heyecanlı bir hikâye anlatabilirdi. Ormanda Mazuryalı bir Kızılderilinin peşine düşmüştü mesela. Pek inandırıcı gelmiyordu kulağa ama kaba hatlarıyla gerçek bu değil miydi?

Charly pürdikkat dinlediği zaman alnında oluşan o çizgiyi gözünün önüne getirince, onu ne kadar özlediğini fark etti. Allahın bilmem ne yaptığı bir yerde, uygarlığın kıyısındaydı. Evet, gerçekten de bazen öyle hissediyordu; üstelik yalnız Rusyalara kadar uzandığı söylenen ormanlardan bahsedildiğinde değil.

Bir an önce buradan ayrılmanın zamanı gelmişti. Ama önce Böhm'ün verdiği görevleri yerine getirecekti; ondan sonra ver elini Berlin!

44

Kaymakamlık binasında Oletzko Kaymakamlığı Halk Kütüphanesi'ne ait iki oda bulunuyordu. Büyük olanında sıra sıra kitap rafları vardı; küçüğünde ise aşağı yukarı kırk yaşlarında bir kadın oturuyordu danışmada. Kadın, Rath'ın kafasındaki tipik taşra kütüphanecisi modeline tıpatıp uyuyordu: Gözlüklüydü; kıyafetine bakılırsa gri favori rengiydi. Sıkı sıkı arkaya taranmış koyu sarı saçları demode bir atkuyruğu haline getirilmişti. Ofisinin göl manzarası yoktu; pencereden Kaymakamlığın yanı başında göl kıyısına dikilmiş iki yüksek apartmandan başka bir şey görülmüyordu.

Berlin Kriminal Polisi kimliğini görünce eli ayağı birbirine dolaşmıştı.

"Ha o kitaplar Onları Artur'un aldığı kesin değil ki."

Rath, "Ben de tam tersini düşünüyorum," dedi. "Rahatlamanız için söyleyeyim: Artur Radlewski'yi hırsızlık suçundan tutuklayacak filan değilim. Sizin bundan bugüne kadar neden şikâyetçi olmadığınız da ilgilendirmiyor beni. Tek bilmek istediğim, son zamanlarda hangi kitapları okuduğu."

Kadın omuzlarını silkti. "O zaman... hiç. Son zamanlarda hiçbir şey okumadı."

"Yani?"

"Yani yaklaşık altı aydır kitaplarda bir eksilme yok."

"Otuz bir yılı Aralık ayından beri mi?"

Kütüphaneci başıyla evet işareti yaptı.

Bu, Adamek'in anlattıklarıyla örtüşüyordu. Rath, "Arada oluyor mu böyle?" diye sordu.

"Ben burada on iki yıldır çalışıyorum, sadece iki kez gelmedi... yani iki kez oldu. Her seferinde de kitapları geri getirdi... yani eksik kitaplar tekrar meydana çıktı."

"Başına bir şey gelmiştir diye endişelenmediniz mi?"

Kadın safdillilikle başını iki yana salladı; kendini ele verdiğini anlar anlamaz kıpkırmızı kesildi.

"Son seferinde... yani, son Aralık ayında demek istiyorum, o zaman da aldığı bütün kitapları geri getirdi mi?"

Kütüphaneci başıyla onayladı.

"Bana çok yardımcı oldunuz Fräulein Cofalka." Rath gülümseyerek kartını verdi. "Salzburger Hof'ta kalıyorum. Bir daha kitap filan eksilirse beni hiç vakit geçirmeden arayın. Herr Radlewski buralara gelirse haberim olsun."

Kadın kartı alıp yine başını salladı.

"Kötü bir şey yapmadı inanın Komiser Bey. Artur iyi bir insan."

"Tanıyorsunuz onu, değil mi?"

Kadın, komiser çok derlerde yatan bir sırrını açığa çıkarmış gibi utanarak başını önüne eğdi.

"Evet," dedi. "Çocukluktan beri tanışırız. Aynı okula gidiyorduk, şu Wielitzken'dekine."

"Öğretmeniniz de yaşlı Rammoser'di..."

"Evet." Kadın şaşkınlıkla Rath'a bakıyordu; Berlin'den gelen bir kriminal komiserin Rammoser'i tanıması garibine gitmişti.

"Bir ricam daha var Fräulein Cofalka. Radlewski'nin ilgi duyduğu şu kitapları bana gösterebilir misiniz?"

Kadın, Rath kimliğini gösterdiğinden beri ilk kez gülmüştü. Komiser bunu iyiye yordu.

"Zor bir iş değil," dedi kütüphaneci, "hepsi aynı rafta."

Rath kitapları kısaca gözden geçirdi. İki düzine kadardı; hepsinin konusu Kızılderililer ve Kızılderili kültürüydü. Çoğunluğunun macera romanı değil de kurgusal olmayan kitap olması Rath'a ilginç gelmişti. Oletzko Halk Kütüphanesi'nin konuyla ilgili bu kadar kitaba sahip olması da şaşırtmıştı onu; ancak Fräulein Cofalka'yı mahcup duruma düşürmemek için bir şey sormadı. Aslında sorunun cevabı belliydi: Kütüphanecinin açıkça Artur Radlewski'ye bir zaafı vardı. Belki de orman adamı onun okul zamanlarından kalma büyük ve karşılıksız aşkı, hatta hayatının aşkıydı. Bu böyle olunca yeni kitap sipariş ederken onu hesaba katması ihtimali büyüktü. Kitaplarda birtakım Kızılderili zehri tariflerinin yer alıp almadığı isimlerinden anlaşılmazdı tabii. Bazılarını okumak gerekecekti.

Rath, rafı işaret ederek, "Bunları ödünç almak istiyorum."

"Hepsini mi?"

"Hepsini."

Kadın, "O zaman size bir kütüphane kartı çıkartmam lazım," diyerek kartoteks kutusunu karıştırmaya başladı. Rath kimliğini masaya koydu.

"Sanıyorum bu yeterli," dedi.

Kütüphaneci kısa bir tereddütten sonra Rath'ın kitapları koliye koymasına yardımcı oldu. Koli bayağı ağır olmuştu. Kâğıda dökülmüş düşünceler, kafadaki düşüncelerden daha ağır çekiyordu.

Rath tam kitaplarla kütüphaneden çıkmak üzereydi ki, kapının yanındaki masanın üstünde duran, çalınmasın diye upuzun bir zincir bağlanmış *Treuburger Zeitung* ilişti gözüne.

Çenesiyle gazeteyi gösterip, "Hep durur mu burada?" diye sordu.

"Ödünç vermiyoruz ama isterseniz bakabilirsiniz."

"Ama gazete geceleri de duruyor burada, değil mi?"

"Evet. Her sabah yenisini koyar, eskisini kaldırırım."

"Yani Artur Radlewski gece ziyaretlerinde gazeteyi okumuş olabilir."

Kadın gülerek omuz silkti. "O yapar, inanırım."

"Artur'un son Aralık'ta kitapları aşağı yukarı ne zaman getirdiğini hatırlıyor musunuz?"

Kadın tam tarihi söyledi.

Kowalski kapıyı açıp da Rath'ı karşısında görünce gözleri fal taşı gibi açıldı; şaşkınlığının nedeni yalnız elindeki kitap kolisi değildi.

"Sizi bu kadar erken beklemiyordum Komiserim," dedi.

"Başınız nasıl?"

"Daha iyi."

"Beyin sarsıntısı yok, değil mi?"

"Şansım bu sefer de yaver gitmiş."

"Güzel," dedi Rath. "Size bir görev veriyorum."

Kowalski beklenti dolu bakışlarla bakıyordu.

"Bir kere daha gazeteye gidin. Otuz bir yılının Dokuz Aralık sayısına bir göz atın; her ihtimale karşı bir gün öncesinin ve bir gün sonrasının gazetesini de isteyin. Bir bakın bakalım, Kaubuk'un ormanı terk etmesine yol açacak herhangi bir şey yazıyor mu?"

Kowalski adeta limon yemiş gibi yüzünü buruşturdu. Hayal kırıklığına uğramıştı.

"Ondan sonra da," diye devam etti Rath, "bölge ve insanları hakkındaki bilgileriniz devreye girecek. Berlin, yirmi dört yılındaki sahte içki skandalına muhtemelen karışmış, soruşturma dosyasında ya da gazetede yer almayan başka isimlerin olup olmadığını bilmek istiyor. Treuburg'da bu konudaki söylentilere bir kulak verin bakalım."

"Kaubuk'un intikam seferinin henüz bitmediğini mi düşünüyorsunuz?"

Rath omuzlarını silkti. "Bir şey düşünmüyorum. Berlin'deki Başkomiser Böhm biraz kulak kabartmamızı istiyor, yapalım biz de. Soruşturmayı yürüten o."

Kowalski görevinin bilincinde bir tavırla başını sallıyordu.

Rath, "Dediklerimi halletikten sonra," diyerek Kowalski'nin eline kitap kutusunu tutuşturdu, "akşam da şu kitaplara bir göz atın. Tam yatakta okunacak kitaplar."

"Ne bunlar?"

"Radlewski'nin okuduğu kitaplar. İçlerinde zehir hazırlamakla ilgili bir şey geçip geçmediğini bilmek istiyorum."

Kowalski başını sallayarak koliyi içeri götürdü, az sonra elinde şapkasıyla geri geldi. Rath kriminal asistanı gazeteye bıraktı; kendi Luisenhöhe'ye gitti. Üniformalı görevli suratında sahte bir üzüntü ifadesi, Herr Wengler'in maalesef evde olmadığını, Özel Kalem Müdürü Herr Fischer'in de dışarıda olduğunu söyledi. İkisinin de nerede olduğunu bilmiyor ya da söylemek istemiyordu.

Rath damıtma bölümüne geçti. Müdürün sekreterinin paydosa hazırlanıyormuş gibi bir hali vardı. "Herr Aßmann yok," dedi.

"Herr Aßmann mı? Lindenallee de mi oturur?"

Kadın kaşını havaya kaldırdı. "Evet," dedi, "ama evde de bulamazsınız kendisini. İş seyahatinde. Danzig ve Berlin."

"Ne zaman dönecek?"

Sekreter omuzlarını kaldırdı ve takvime baktı. "Bir süre Berlin'de yazıyor burada."

"Bir süre... Ne yapıyor Berlin'de?"

"O kadarını bilemem. Kaldığı otelin ismini verebilirim istiyorsanız."

"Gereği yok. Bana sadece bir liste lazım. Yirmi dört yılının ilkbaharında damıtma tesisinizde çalışanların listesi."

Sekreter, "Onun için Herr Aßmann'ı aramam lazım."

"Arayın," dedi Rath. "Ne gerekiyorsa onu yapın. Ama liste bugün öğleden sonra elimde olsun. Saat beşte diyelim." Kadına gülümsedi. "Eğer hazır olmazsa buraya üçüncü kez gelmek zorunda kalacağım. Ama bu sefer arama emriyle gelirim."

Sekreter ürkmüştü. Parmağı telefonun çevirme mekanizmasına gitti.

Rath, kadının paydos sevincine çomak soktuğu için içten içe seviniyordu. Ofisten ayrılırken, "Berlin'i bağlayın lütfen, Südring yedi dört sıfır üç," dediğini duydu.

Rath durakladı; bu bir Tempelhof numarasıydı. Sekreter oda nu-

marasını söyledi. Müdür demek ki Tempelhof'taki bir otelde kalıyordu. Yani Lamkau firmasının bulunduğu semtte.

Sekreter, "Herr Aßmann," derken, her halinden şefini böyle bir şey için rahatsız etmekten huzursuzluk duyduğu belliydi. "Kusura bakmayın, rahatsız ediyorum, biraz önce Berlinli Komiser Rath burdaydı ..."

45

Charly'nin yanında birisi olmadan hayatta adımını atmayacağı cinsten bir kafeydi. Adı bile yoktu; ne kapının üstünde tabela vardı ne de leş gibi vitrininde isme benzer bir şey görünüyordu. Potsdamer Platz'ın pek uzağında olmamasına rağmen bambaşka bir dünyaydı burası. Mohamed Husen kapıyı açtı, ellerinde içki bardağı, sigara, bağırış çağırış sohbet eden insanların arasından kendilerine yol açmaya çalıştı. Bazısı ikisinin birlikte lokale girdiğini görünce kafasını kaldırıp bakmıştı; ama Charly ilk bakışta, burada kimsenin beyaz bir kadınla siyah bir erkeği yan yana görmekten rahatsızlık duymadığını anlamıştı.

Husen'in bu lokali önermesinin nedenlerinden birisi de bu olmalıydı. O gün öğlende gene avluya sigara içmeye çıkmıştı; bu sefer Sarotti'nin Küçük Zencisi kılığındaydı. Charly acıyordu ona ama adamın sürekli kostüm değiştirmekten şikâyetçi olur gibi bir hali yoktu. Hatta sanki zevk bile alıyordu bundan; her halükârda moralini bozmuyordu.

"Türk Kahvesi'nde bir kişiye ihtiyaçları vardı," demişti. "Nereden baksan Şark'ta zenciler Vahşi Batı'dan daha önemli."

Şu anda üzerinde normal, Avrupalı kıyafeti vardı. Gri bir takım elbise giymişti; melon şapkasını vestiyere astı. Arkalarda, uzunlamasına duvarın orada, rahatça sohbet edebilecekleri bir masaya oturdular. Kahve ısmarlayıp sigaralarını çıkardılar.

"Burasının bir hanımın davet edileceği bir yer olmadığını biliyorum," deyip Charly'ye bir Muratti tuttu. "Ama buranın kahvesi *Vaterland*'dan daha iyi. Ayrıca bizi yan yana görünce kimse olay çıkarmaz."

Charly, "İş arkadaşlarımızın aklına aptal saptal şeyler gelmemesi açısından da iyi tabii," dedi ve yüzüğünü gösterdi. "Ben nişanlıyım."

Husen güldü. "Hatta ben evliyim. Ama haklısınız; iş arkadaşları olunca insanların fantezileri iyi çalışır."

Burada çok sigara içiliyordu. Ayrıca sanki büyük küçük bütün masalarda birtakım işler bağlanıyordu. Bu işler ne kadar legaldi, bilinmezdi. Ama Husen haklıydı; burada kimse kendilerine yan gözle ya da düşmanca bakmıyordu.

"İşe alıştınız mı?" diye sordu Husen.

"Korkarım ben mutfak işi için yaratılmamışım."

"Biraz daha dayanın, garsonluğa terfi edersiniz. Hem daha da iyi kazanırsınız. Bahşiş de var."

"Ben hiç garsonluk yapmadım ki."

"Çabuk öğreniliyor. Bir soruşturayım, bir şey duyarsam haber veririm size. Hem bakarsınız şansınız yaver gider, kostüm giymek zorunda da kalmazsınız."

Charly, kariyere gel, diye geçirdi içinden. Ama Husen'in onu düşünüyor olması da hoşuna gitmişti. "Teşekkür ederim," dedi. "Zahmet oluyor."

Garson kahvelerini getirdi.

Adam kaybolduktan sonra Husen, "Gördünüz mü?" dedi. "Garsonluk basit. Fincanları, tabakları masaya koyup kahve doldurmayı bileceksiniz, o kadar. Biraz da hesabı ve masaları akılda tutmak gerekiyor tabii."

"Bakalım," dedi Charly. "Ben aslında steno eğitimi aldım. Ama bu zamanda ne iş olsa yapıyor insan." Kahvesinden bir yudum aldı. "Geçen sefer içki satıcısını tanıyorum demiştiniz..."

"Reis Kırmızı Burun mu?"

Charly başıyla onayladı. "Ofisinde kimseye ihtiyacı yok mu? Muhakkak mutfak şefinden daha fazla yazışması oluyordur."

"Olabilir. Herhalde o yüzden bir sekreter aldı. Maalesef geç kaldınız."

"Kadro boşalacak olursa benim adımı çıtlatırsınız belki."

Husen sigarasından bir nefes çekti. "O kadar da iyi tanımıyorum adamı. Tek bildiğim, bizde çok içmesi, bir de... hay aksi!"

Cümlesini yarıda kesip mönünün arkasına saklandı.

Charly, "Ne oldu?" dedi.

"Tam da ondan bahsediyorduk..." Husen o kadar alçak sesle konuşuyordu ki, dedikleri neredeyse duyulmuyordu.

"Riedel burada."

"Kim?"

"Reis Kırmızı Burun." Mönünün arkasından geliyordu sesi. "Şimdi içeri girdi. Böyle bir lokale ayak atmaz diye düşünürdüm."

"İki iş arkadaşının paydostan sonra beraber bir yerde kahve içmesini sorun yapacak değil herhalde."

"Bizi birlikte görürse *Vaterland*'da o bizim kaçındığımız dedikodular başlar."

"Ee, ne olmuş?"

"Benim o işe ihtiyacım var. Siz de işinizi hemen kaybetmek istemezsiniz herhalde."

"Ne yapacağız peki?"

"Gideceğiz. Ama ayrı ayrı. Önce siz, sonra ben. Sizi tanımaz nasıl olsa. Riedel son günlerde mutfağa uğramadı hiç, değil mi?"

"Neden uğrasın ki?"

"Unger için de şnaps siparişi veriyor. Kempinski'nin içki ısmarladığı her yerde çıkar karşınıza."

"Üst katta, bizim orada görmedim hiç."

"Şimdi çaktırmadan yanından geçip çıkın. Dışarıda görüşürüz."

Charly başını salladı, sigarasını söndürdü ve kalktı. Onun yüzünden Muhamed Husen'in işinden olmasını istemezdi.

Alfons Riedel'i Gereon'dan duymuşluğu vardı, o kadar; buna rağmen onu hemen tanıdı. Kırmızı burnu ve üstünde bu mekâna hiç uymayan demode kıyafetiyle hemen göze çarpıyordu. Şapkasını ve paltosunu Husen'in melon şapkasının yanına asarken, yanı başında kendi mantosunu vestiyerden alan Charly'yi fark etmedi bile. Charly tam kapıya varmıştı ki, dışarıda tanıdık bir yüz gördü. Derhal fikrini değiştirip çıkmaktan vazgeçerek, hemen kapının yanında ve o an Allahtan boş olan telefon kabinine daldı.

Yoksa neredeyse adamla kucak kucağa çarpışacaktı.

Charly'nin arkası lokale dönüktü ama kabinin aynasından, ada-

mın, kafe tekin bir yer değilmiş gibi (değildi de herhalde) bir sağa bir sola baktıktan sonra içeri girdiğini gördü.

Adam gözleriyle etrafı tarıyordu.

Şu anki şefi ve *Haus Vaterland*'daki gizli soruşturmanın hedefi Manfred Unger'di bu.

Charly ahizeyi kulağına götürerek telefonda konuşuyormuş gibi yaptı. Çantasından bozuk para yerine küçük aynasını çıkarıp, açtı. Unger gerçekten de Riedel'i bulur bulmaz dosdoğru onun masasına yönelmişti. Adamlar tanışıyordu; Gereon haklı çıkmıştı. Birbirleriyle şakalaşmalarına ve eğlenmelerine bakılırsa, bayağı da samimiydiler.

Charly bulunduğu kabinden, Husen'in şapkasını vestiyerden alıp, aslında kendisini algılamayan Riedel'e kısaca başıyla selam verdikten sonra çıkışa doğru yöneldiğini gördü. Bu arada iki kişi Husen'in yanından geçip sigara dumanı içindeki lokale girdi. Biri diğerine çenesiyle Unger ve Riedel'in oturduğu masayı işaret etmese, sırtları ona dönük kapıda duran iki adam Charly'nin dikkatini çekmeyecekti. Aynasından, adamların sabık şantajcıların yanına oturduğunu gördü. O anda dördünün ne konuştuğunu çok merak ediyordu; gidip de yanlarındaki masaya oturamazdı tabii.

Bir para teslimatına mı tanık olacaktı şimdi acaba? Yeni gelenler şapkalarını masanın üstüne koymuşlardı. Charly, her an birinin usulcacık altına bir zarf koyduğu şapkayı diğerlerinin önüne itmesini bekliyordu. Belki de öbür ikisinin yardakçısıydı bunlar. Yoksa *Vaterland*'daki şantaj hikâyesinin bir yeraltı çetesiyle mi ilişkisi vardı?

İki tahmininde de yanılmıştı. Adamlar para vermek için filan gelmemişti; Charly bunu ancak yüzlerini görünce anladı. Bir tanesi öyle güçlü kuvvetli değildi; hatta çelimsiz denebilecek kadar zayıftı. Ancak ikisinde de öyle bir bakış vardı ki, karşı gelenin vay haline! Bu tip adamlara şantaj yapılmazdı.

Ancak Unger'le Riedel sanki henüz bunun farkında değildi. Aralarında kavga çıkmıştı; tam içki satıcısı Reis Kırmızı Burun dayılanır gibi olmuştu ki, birdenbire yanaklarını şişirdi; nefessiz kalmıştı sanki. Dimdik, hafif eğik oturduğu yerde bir milim kıpırdıyamıyor, anlaşılan buna cesaret de edemiyordu. Yüzü olduğu gibi bur-

nunun rengini alıp kıpkırmızı oldu. Karşısındaki adam hafif öne eğilmiş, konuşuyordu da konuşuyordu. Bir eli masanın altındaydı; Charly'nin orayı görmesi zordu ama adamın karşısındakinin canını yakan bir şey yaptığı kesindi. Unger acelesi varmış gibi birden yerinden kalktı ama diğer adam aşçıyı sertçe tutup yerine oturttu. Şantajcılar acınacak bir vaziyetteydi. Bu arada yüzünün rengi kırmızıyken mosmor olan Riedel, birden başını bir aşağı bir yukarı sallamaya başladı; Unger de onu taklit ediyordu. Bu senkron baş sallama çok gülünçtü. Ama diğer ikisi memnundu; şapkalarını takıp geldikleri gibi aceleyle terk ettiler lokali.

Bütün bunlar beş dakika bile sürmemişti. Müşterilerin hiçbiri olan bitenin farkına varmamıştı; varsa bile burası birilerinin araya girip de müdahale edeceği bir yere benzemiyordu.

Unger'le Riedel lokalden ayrılmamış, oturdukları yerde kalakalmışlardı. Garson, büyük ihtimal olaydan önce ısmarladıkları birayı ve şnapsları getirdi. Hâlâ mosmor vaziyetteki Riedel, içkiyi sol eliyle fondip yaptı; sağ elini ise parmaklarının düşmesinden korkuyormuş gibi gövdesine yapıştırmıştı. Unger de kadehini kaldırdı; bir an tokuşturacakmış gibi yaptı. Ancak Riedel'in azarlamasıyla kadehi birden geri çekti.

Charly duyduğu bir sesle irkildi, dehşetle kafasını çevirdi. Şapkasını yan takmış bir adam madeni parayla cama vuruyordu.

Berlin şivesiyle, "Frollein, kök saldınız galiba," dedi. "Benim de telefon etmem lazım. Kadın hakkımdan gelir yoksa."

Charly ahizeyi yerine takıp bir süre görünmeden olup bitenleri izleyebildiği kabinden çıktı. Lokali terk etmeden önce dönüp hâlâ kendilerine gelemedikleri her hallerinden belli olan adamlara baktı. Unger birasını içiyor, boş boş bakıyordu. Charly bakışlarının onun bulunduğu yöne de kayıp kaymayacağından emin olmadığı için aceleyle lokali terk etti. Husen'i çok bekletmişti; ona da bir hikâye uydurması gerekecekti şimdi. Aslında Afrikalı garsona soracak sorusu da kalmamıştı pek. Kalan birkaç soru da, daha on beş dakika önce sormayı planladığından farklıydı artık.

46

Luisenhöhe Çiftliği'nin uşağı onu cumartesi sabahı da atlatmaya kalkınca birden nevri dönmüştü.

"Bakın bayım; muhterem Herr Wengler'inizin malikânesinde Prusya polisinin arama yapmasından siz sorumlu olmak istemiyorsanız müdürünüzün nerede olduğunu söyleyin! Hem de hemen!"

Bu üniformalı utanmazla hiç böyle konuşan olmamıştı herhalde. Adamın nefesi sıklaşmıştı.

"Bir saniye bekleyin beyefendi, bakayım elimden bir şey gelir mi."

Üniformalı içeride bir kapının ardında kayboldu. Rath, onun Gustav Wengler'in nerede olduğunu sormak için kimseyi aramayacağından emindi. Herhalde kaybolduğu kapının arkasında içinden altmışa kadar sayıyordu.

Gerçekten de aşağı yukarı bir dakika ya geçmiş ya geçmemişti ki, adam geri geldi.

"Herr Wengler şehirde şenlik alanındaymış." Konuşurken Fransızlara taş çıkartacak kadar nazal sesler çıkarıyordu.

"Halk oylamasının yıldönümü kutlama şenliği yarın sanıyordum."

"Hazırlıklar için bulunuyor orada kendileri." Adam artık sırf burnundan konuşuyordu. "Herr Wengler sonuçta..."

"Biliyorum, biliyorum; Vatan Hizmeti'nin Başkanı." Rath, havasından geçilmeyen herifin sözünü kesmekten büyük zevk almıştı. "Neresiymiş şu şenlik alanı?"

Uşak, Treuburg'un şenlik meydanını bilmemek için hakikaten salak olmak gerekir, der gibi bakıyordu.

"İlçe Asker Anıtı'nın oradaki Hindenburg Parkı."

"Peki o nerede?"

"Goldap'a giden yolda, gölün kenarında."

Rath arabaya atlayıp şehre geri döndü. Buradaki insanlar gitgide daha çok sinirine dokunuyordu; hele önceki gün Charly'le konuştuğundan beri Berlin'i iyice özler olmuştu. Telefon konuşması aslında oldukça mesafeli geçmişti; sadece işten söz etmişlerdi.

Charly bayağı yol aldığından söz etmişti; *Haus Vaterland*'ın merkezi mutfağındaki Kül Kedisi yaşamı ilk meyvelerini vermeye başlamıştı. Herr Riedel ve Herr Unger gerçekten de şantaj vakalarına bulaşmış gibiydiler; ayrıca iki şantajcının büyük ihtimal yeraltı dünyasıyla başı beladaydı. Belki haraç ödeyip, sonra karşılığını isteyen birisine çatmışlardı. Haraç toplayanlar onlara köstek olan biri çıkarsa, bundan hiç hoşlanmazdı. Rath, şantaj hikâyesiyle Lamkau'nun ölümü arasında bir bağ olduğuna gittikçe daha az inanıyordu. Yine de Charly'nin peşinde olduğu izle Gennat'ın, hatta asıl şefi Friederike Wieking'in gözünde puan toplaması ihtimalini düşününce seviniyordu.

Kendisi ise Böhm'ün verdiği görevlerin hiç olmazsa bir kısmını yerine getirmiş, bir gün önce öğleden sonra damıtma tesisinden personel listesini de tedarik etmişti. Liste tam istediği saatte hazır olmuştu; tertemiz daktiloya çekilmişti, tek bir imla hatası bile yoktu. Rath acaba şu sekreteri Berlin'e mi götürsem diye geçirdi içinden.

Hindenburg Parkı'nı bulmak zor olmamıştı; kapısına ve de Goldap'a giden yola sağlı sollu bir sürü araba park etmişti. Rath Wanderer'i bırakıp spor sahası ve yeşil alan karışımı alanda gezinmeye başladı. Ortada boş kalan tek bir bayrak direği yoktu; hepsinde ya siyah beyaz ya da siyah beyaz kırmızı bayrak dalgalanıyordu. Cumhuriyet'in siyah kırmızı sarı bayrağı ise hiçbir yerde görülmüyordu. Her yerde bir telaş hâkimdi; spor sahasının yanına, *Luisenbrand* ve *Treuburger Bärenfang* reklamlı bir çadır, bir de atlı karınca kuruluyordu. Anayolda sıra sıra sosis, piyango bileti, kek, çörek ve hatta atış standları diziliydi. Küçük bir panayır yeriydi burası adeta. Her yerde göze çarpan Mathée firmasının ürünlerinin reklamından, şenliğin finansörü de, kime para kazandırdığı da belli oluyordu.

Parkın sonundaki Asker Anıtı, inşası tamamlanmamış bir kiliseyi andırıyordu; sunağı ve çatısı olmayan bir apsis gibiydi. Sivri kemerli ve göle bakan pencereleriyle kırık taştan bir yarım daire şeklindeydi. Anıtı çiçek ve krepon kâğıtlarıyla süslemişlerdi; gene kırık taştan bir merdivenle erişilen tepedeki platformda aynı şekilde süslenmiş bir kürsü vardı. İtfaiye arkasına pankart asmakla meşgul-

du. Bezde, *Prusya'ya ve İmparatorluk'a ilelebet sadık kalacağız* yazıyordu. Rath, ister istemez *Oletzko İlçesi İftaiye Arazözü* (arabanın kapısında öyle yazıyordu) merdiveninin yangın söndürmekten ziyade halk şenliklerini süslemekte kullanıldığı düşüncesine kapıldı.

Ertesi gün çıkacak bando takımına hazırlık olarak birileri anıtın altına bir sahne kuruyordu. Rath bir süre çalışanları seyretti; derken anıtın en tepesinde Gustav Wengler'i gördü. Fabrikatör, arkasında üç adam, başkomutan edasıyla aşağıdaki çalışmaları izliyordu. Rath adamlardan birini tanıdı; Kıdemli Başpolis Grigat'tı bu. Bıyıkları özenle taranmış, jilet gibi ütülü üniforması üzerinde, kollarını kavuşturmuş, "mühim adam" havasında etrafa bakıyordu. Fraklarına ve silindir şapkalarına bakılırsa diğer iki adamda ise devlet erkânı görüntüsü vardı.

Rath yukarı çıktı. Wengler kollarını iki yana açtı; gören, adam eski bir dostunu karşılıyor sanırdı. "Oo, Berlinli konuğumuz!"

"Sizinle buluşmak ne kadar zormuş Herr Wengler."

"Kıdemli Başpolis Grigat da aynısını sizin için söylüyor." Wengler yanındakileri gösterdi. "Tanıştırayım: Kaymakam Wachsmann, Belediye Başkanı Maeckelburg; Berlin'den Komiser Rath." Rath Grigat da dahil olmak üzere hepsiyle el sıkıştı. Sanki bir resmi toplantıdaymışlar gibi tokalaşılıyordu; bir araya gelmiş eşrafa bakılırsa biraz da öyleydi.

Rath, "Görkemli bir şenlik olacağa benziyor," dedi.

"Değil mi?" Kaymakam kıvançla söylemişti bunu. "Mazurya'da vatana nasıl sahip çıktığını bu kadar büyük bir şölenle gösteren başka ilçe yok."

"Herr Wengler'i kısa bir süre için kaçırabilir miyim?"

"Tam şenliğin yarınki akışını konuşuyorduk Komiser Bey."

"Sorun değil Gustav!" Kaymakam babacan bir tavırla Wengler'in omzuna vurdu. "Aslında bitirmiş sayılırız. Ana konuşmayı sen yapıyorsun, ben ondan önce kısa bir açılış konuşması yapıyorum. Musiki Cemiyeti programı başlatacak, ardından da açık hava konseri, her zamanki gibi."

Rath, "Bu kadar ilerlediyseniz, iyi o zaman," dedi. "Gerçekten acil." Wengler'in tayfasına baktı. "Rahatsız edilmeden konuşabileceğimiz bir yer biliyor musunuz Müdür Bey?"

"Parka ne dersiniz?" İçki fabrikatörü yeşil alanı işaret etti. "Bir gezinti yaparız isterseniz."

Rath başıyla evet dedi, yürümeye başladılar. Rath bir an, Erich Grigat'ın yetkisini bahane ederek peşlerine takılmasından korktu. Ancak Kıdemli Başpolis yukarıda, ileri gelenlerin yanında durması yönünde kesin bir talep gelmeyince durduğu yerde kaldı.

Gustav Wengler konuştuklarının duyulmayacağından emin olur olmaz, "Neymiş bu kadar acil olan?" dedi.

Rath bir Overstolz yaktı ve "Cinayet vakamızdaki yeni gelişmeler," dedi. Fabrikatöre de ikram etti ama adam almadı.

"Damıtma tesisinden yirmi dört yılıyla ilgili bir personel listesi istemişsiniz.."

"Peşinde bulunduğumuz iz geçmişe dayanıyor; siz haklı çıktınız." Rath birden durup Wengler'e baktı. "Radlewski adı size bir şey ifade ediyor mu Herr Wengler?"

"İhtiyar Naujoks'u ziyaret etmişsiniz, öyle mi? Grigat öyle bir şeyler anlattı."

"Martha Radlewski'den değil, oğlundan söz ediyorum."

Wengler şaşırmıştı.

"Artur Radlewski annesinin intikamını alıyor olabilir; ayrıca sizin eski çalışanlarınız..."

"Ne intikamı? Neyin intikamı? Kadın içe içe öldü. Onun alkolik olduğunu herkes biliyordu."

"Oğlu öyle düşünmüyor olabilir. Sahte içki yüzünden öldü sanıyor belki."

"Öyle düşünüyorsa..." Wengler Rath'ın gözünün içine bakıyordu; bakışı öylesine sertti ki, Rath gayriihtiyari kaçırdı gözlerini, "niye ormandan şimdi çıktı?"

"Bunlar henüz cevabı olmayan sorular. Ama Radlewski'nin bir nedeni olabilir; belki cinayetlerde kullanılan zehir konusunda bilgiye sahip, ama mazereti yok."

"Yabani gibi ormanda yalnız yaşayan birisinin ne gibi bir mazereti olabilir ki?"

"Ben ciddiyim Herr Wengler. Radlewski tahminen yaklaşık bir yıldır buralarda değil. Batı'daki cinayetleri o işlemiş olabilir." Rath, Overstolz'undan derin bir nefes çekti. "Damıtma tesisinde sah-

te içki olayına bulaşmış başka birilerinin olup olmadığını bilmemiz lazım."

"Ha, liste onun içindi demek." Wengler gülüyordu. "Komiser Bey, dava o zaman kapanmıştı, dosyalarda görmüşsünüzdür herhalde. Sahte içkiyi kimin yaptığı, kimin onu Luisenbrand diye sattığı açığa çıkarılamadı."

"Mahkeme açısından böyle. Ama belirleyici olan mahkemenin ne düşündüğü değil, Artur Radlewski'nin ne düşündüğü. Herr Wengler, Berlin'deki meslektaşlarım, eğer Radlewski gerçekten intikam peşindeyse, işinin daha bitmemiş olduğundan yola çıkıp endişeleniyor. Bu endişeyi ben de paylaşıyorum." Rath, Wengler'in gözünün içine baktı. "Sizden ricam, şirketinizin personel listesini tekrar gözden geçirmeniz. Belki aklınıza bir iki isim gelir."

Gustav Wengler birden ciddileşmişti. Yürürken durdu. "Bir sigara verir misiniz?"

Rath tabakasını açıp ikram etti, Wengler bir tane aldı. Çakmağın ateşi sigaraya değer değmez hırsla hızlı hızlı nefes çekmeye başladı. Bir süre konuşmadı.

"Komiser Bey," dedi sonunda, "o zamanlar ceza hukuku açısından bir önem taşımıyordu, gazeteler de bir şey yazmamıştı; o yüzden bilemiyorum ama... kardeşim..."

"Ne olmuş kardeşinize?"

"Siegbert burada polisti. Sonra... nasıl söylesem bilmiyorum..." Wengler başını iki yana sallıyordu; anılarından rahatsızlık duyduğu belliydi. "Sahte içki hazırlayanlarla işbirliği yaptığından şüphelenmişlerdi; en azından onları baskın olacak diye uyardığını söylüyorlardı."

"Nasıl?"

"Doğru değil tabii bunlar." Wengler, Rath'a yine sert bir bakış fırlattı. "Markowsken'deki ormanda bir sahte içki deposu bulmuşlardı; polis bastığında kimse yokmuş ortada, kimseyi tutuklayamadılar."

"Kardeşinize mi attılar suçu?"

"Tabii bulamazlardı kimseyi." Wengler omuzlarını silkti. "Öyle bir aksiyonda adamlar hâlâ orada olsaydı şaşardım. Ormanda polis üniforması tıpkı..."

"... Büyük şehirde bir Kızılderili gibi göze çarpar."

"Aşağı yukarı öyle." Wengler zoraki gülümsedi. "Her neyse, Siegbert bunun üzerine tayinini istedi. Söylentilere karşı dayanmak güçtür bazen, yeniden başlamak daha iyidir."

"Bunu benden iyi kimse bilemez." Rath başını sallıyordu. "Peki kardeşiniz bu yeni hayata nerede başladı Herr Wengler? Hayatı tehlikede olabilir. Kendisini uyarmamız lazım."

"Tanıdığınız bir şehirde Komiser Bey." İçki fabrikatörü gülüyordu. "Kardeşim yaklaşık sekiz yıldır Berlin'de trafik polisliği yapıyor."

47

Polis baskını ihtimaline karşı ihtiyacın olan her şey yatak odası ve oturma odasının arasında bulunan boşlukta, kalın tahtanın altında saklı. Her gün oradan Curare* tüpünü, sıvı halindeki Veronal'i** ve enjektörleri çıkarıp istasyona gidiyor, orada bekliyorsun. Onunla yalnız kalmak için fırsat kolluyorsun. Kısa bir an yetecek aslında sana.

Katlayıp diğer eşyaların yanına koyduğun kırmızı bez parçasına bakıyorsun; kırmızı sana her şeyi tekrar anımsatıyor.

Değirmenin önünde, köprünün korkuluğunda kırmızı bir bez asılı. Şehir o gün rengârenk; o yüzden süslemelerin arasında pek göze çarpmıyor. Çarşı meydanının bütün girişlerine siyah, beyaz ve kırmızı bantlarla bezenmiş çam yeşili taklar kurulmuş. *Ülke Alman kalacak!* yazıyor bir tanesinde. Biraz ileride benzer bir slogan var: *Bu ülke bizim, bizim kalacak!* Tek kelime Lehçe görmüyorsun. Az önce oy kullandığın lokalden çıkmış, Deutsche Strasse'den geçerken, köprüde yaz rüzgârında salınan kırmızı eşarp ilişiyor gözüne. Kalbin küt küt atıyor; hemen bisikletini alman lazım. Acele eder, pedalları hızlı çevirirsen yarım saatte küçük gölde olursun. O her zaman buluştuğunuz yerde. Ama değil göle, bisikletinin durduğu kulübeye bile ulaşamıyorsun. Damıtma tesisinde çalışan o

(*) Güney Amerika'da avcıların oklarına sürdükleri zehirli bitki – ç.n.

(**) Uyku getirici bir ilaç – ç.n.

üçlü çıkıyor karşına, yolunu kesiyorlar. Vatan Hizmeti'nin kolluklarını takmışlar; günün o saatinde bile epey içkili oldukları belli.

"Nereye böyle pis Polak?"

Bu soruyu soran şefleri; terör estirip insanlara eziyet etmekten zevk alan bir adam.

"Jestem Prußakiem," diyorsun. Bu dilden hoşlanmıyorlar, hele birisi bu dilde Prusyalı olduğunu söyleyince iyice küplere biniyorlar. Oyumu ne yönde kullandığımı söylemeyeyim diyorsun; belki böylelikle ham propagandalarının, tehditlerinin ve şiddet uygulamalarının işe yaradığını düşünürler. Onların gözünde bir Polonyalı dostusun; her halükârda öyle küfür ediyorlar sana. Neden öyle, bilmiyorsun. Belki Ermlandlı ve Katolik olduğun için. Belki de bir keresinde bunların Pritzkus'un birahanesinde sarhoş olup küfür ettikleri Polonyalı Marek'i korudun diye. Belki de ismin yüzünden; gerçi bu bölgede Alman ismi taşımayan o kadar çok insan var ki.

Gittikçe yaklaşıyorlar; onları kızdırmaya bile gerek olmadığını biliyorsun. Zaten takmışlar sana, kararlılar.

"Böyle konuşan dayağı yer," diyor kabadayı.

"Geç bile kaldık," diyor en gençleri. Katana gibi bir adam. Aslında, sadece insanların burnunu kırabilmek için milliyetçi söylemlerin arkasına saklanan bu serserilerle düşüp kalkmanın hata olduğunu bilmesi gereken bir Mazuryalı. Ancak belki de Mazuryalıların trajedisi tam da bu: Almanlardan daha fazla Alman olmayı istemek.

Bodur olan sesini çıkarmıyor ama bakışlarındaki kavgacı ifade gözünden kaçmıyor.

Başka çaren kalmıyor; kollarını sıvayıp Lega kıyısındaki çiti kırıyor, eline bir tahta parçası alıyorsun. Bu üç ahmağa karşı koyacaksın.

Yavaş yavaş yaklaşıyorlar, kaçacak yerin yok, arkan nehir.

Mazuryalı deve tahtayla öyle bir vuruyorsun ki, yere düşüyor; ondan başlıyorsun, en kuvvetlileri o çünkü. Ama bodur bacaklarına atlıyor, sıkı sıkı sarılmış seni yere devirmek istiyor. Yerde yattığın an işin bitmiştir; bunu biliyorsun.

Elindeki tahtayla vuruyorsun ama ufaklığı savuşturmanın imkâ-

nı yok; ne kadar karşı koysan da sonunda dengeni kaybedip tozlu toprağa düşüyorsun. Alnından kan akan Mazuryalı otların arasından kalkamıyor bir türlü. Şefleri yanaşıyor yanına; yattığın yerde sana bakıyor. Bakışları nefret dolu. Birden karnına bir tekme atıyor, nefessiz kalıyorsun. Bodur bacaklarını kavramış, kalkamıyorsun. Elebaşıları tam ikinci tekmeyi atmaya hazırlanırken tiz bir düdük sesi havayı yarıyor; polis düdüğü bu.

48

Tepede yerini aldı mı, herkes onun dediğini yapıyordu. Bu duyguyu sevdiği için güzel günlerin geride kalmasına rağmen mesleğini de seviyordu. Gerçi güzel günler Almanya'da kimin için geride kalmamıştı ki!

Borusu bir zamanlar bütün köyde, hatta bir aralar küçük bir şehrin tamamında ötüyordu; şimdi kala kala bir dört yol ağzı kalmıştı kendisine. Aslında pek de yabana atılacak bir dört yol ağzı değildi burası; Unter den Linden'deki enformasyon standında turistlere anlatılanlar doğruysa, Avrupa'nın en işlek kavşağıydı.

Her yönden troleybüs akıyor, otobüsler sabırsızca homurduyor, arabalar, taksiler buldukları deliğe dalıyor, bisikletler o curcunada tıpkı güneşte delice uçuşan sivrisinekler gibi parıldıyordu.

Şalteri indirmesiyle trafiğin çılgınca aktığı Potsdamer Strasse'de bütün araçlar durdu. Sırada en önde bir taksi, arkasında beş numaralı otobüs, taksinin yanında ise kırmızı ışıkta dengesini kaybetmemek için çaba sarf eden, bunu yaparken de ister istemez bacakları açılan bir sarışın duruyordu bisikletiyle.

İlerleyip ilerleyememeleri bir tek ona bağlıydı. Trafik kulesinin tepesinde kendini dünyanın hâkimi gibi hissediyordu.

Tabii bir istikameti durdurduktan sonra trafiğin aşağı yukarı ne kadar sürede açılması gerektiği kurallarla belirlenmişti. Ancak bu kurallara tamı tamına uyması gerekmiyordu; kim kontrol edecekti onu? Emniyet Müdürü'nün de, yardımcısının da, Cinayet Şubesi'nin de araçlarını tanıyordu. Onlardan ya da diğer meslektaşlarından birini sırada gördü mü, kumanda sinyalini yeşile getiriveri-

yordu. Ama yazlık elbisesini giymiş, istemeden de olsa bacaklarını gösteren güzel bir sarışın kız görünce süreyi uzatabilirdi.

Evet, eskiden hayatı daha heyecanlıydı ama Siegbert Wengler işini yine de seviyordu. Diğer taraftan onun yaşında bir erkek için güzel bacaklı bir sarışın, o yeknesak gündelik hayatında gereksindiği tek heyecandı artık. Onun için günün tek müşkülatı, kuleye çıkan merdivenlerdi. Saatine baktı. Nöbeti devralacak adam geç kalmıştı. Ne veletti şu Scholz! Ya Potsdam Garı'ndaki tuvalette yine zamanı unutmuştu ya da treni kaçırmıştı! Gösterecekti ona! İlk defa olmuyordu ki bu! Mesaisi on dakikadan fazla uzasın, vardiya sayacaktı bunu; velet bunu müdüre kendi açıklasındı artık!

Potsdamer Strasse'de ilk arabalar korna çalmaya başlamıştı. Soldaki şalteri indirerek Stresemannstrasse'deki trafiği durdurup Potsdamer'e yeşil sinyali vermeden önce bisikletin üstündeki güzel bacaklara son bir kez baktı. Sarışın, havadar yazlık elbisesiyle caddenin iki tarafında küçük tapınaklar gibi yükselen sur evlerinin arkasında kaybolana kadar pedalları hızlı hızlı çevirdi.

Siegbert Wengler paydos saatini, yürüyerek bacaklarını açmayı iple çekiyordu. Belki akşama doğru bir kadına giderdi; canı çekmişti bugün gene. Ama bugün Potsdamer Strasse'de müdavimi olduğu Jette'nin evine gitmeyecekti; o cani ortalıkta dolaştığı sürece alışkanlıklarını askıya alabilirdi. Ne zaman istese Jette'nin kızlarından birinin ücretini ödeyebilecek durumdaydı; ağabeyi sık sık para gönderiyordu. İstediği gibi yiyip içmek, arada da bir kadın; bütün yaşamı buydu. Bu, şu şehirdeki elli iki yaşında adamların çoğunun karşılayabileceğinden, yaşıtlarının yaşamdan bekleyebileceğinden çok daha fazlaydı.

Yakında emekli olacaktı. Belki memleketine dönerdi. Ama o zaman kadınlardan feragat etmesi gerekecekti; Jette'nin çalıştırdığı o evlerden değil Treuburg'da, belki koskoca Mazurya'da bile yoktu. Eh, o da ara sıra Königsberg'e veya Danzig'e giderdi artık.

Mavi üniformalı, beyaz kolluklu bir adam kavşakta karşıdan karşıya geçiyordu. Nihayet. Siegbert Wengler kasketi yüzünden adamın suratını göremiyordu ama deri çantasına bakılırsa Scholz'du bu; ondan başka sandviçlerini böyle koskoca bir çantaya koyup getiren var mıydı? Gerçi şu tepede vardiya da geçmek bil-

miyordu ya, hakikaten çok sandviç lazımdı. Yanına kocaman bir termos da kahve tabii. Trafik kulesinde nöbet yorucu olabiliyordu.

Mavi üniformalı kulenin altında görünmüyordu artık; merdivende ayak sesleri duydu. Siegbert Wengler dakikası dakikasına not ettiği nöbet değişimi listesini dosyaya, ekmek kutusunu ve termosunu tevzi tablosuna asılı çantasına koyduktan sonra bacaklarını iki yana açıp Scholz'u beklemeye başladı; o sünepeye gösterecekti şimdi. Ancak kapıda başka bir sima belirince neye uğradığını şaşırdı.

"Siz kimsiniz?" Wengler soruyu, Scholz'u azarlamaya hazırlandığı tonda sormuştu.

Üniformalı çantasını yere bırakıp doğruldu ve selama durdu.

"Emrinize amadeyim! Nöbet devri. Çavuş Adayı Scholz'un yerine geldim."

"Scholz'un yerine mi? Benim bir şeyden haberim yok."

"Çavuş Adayı Scholz mazeret bildirdi, aniden hastalanmış."

Siegbert Wengler başını iki yana salladı. Scholz iyi numara da çekermiş diye düşündü. "Bu *sizin* geç kalmanız için bir mazeret değil."

"Tabii değil Başçavuşum. Özür dilerim."

"Tekniği biliyor musunuz?"

"Gayet tabii Başçavuşum."

Wengler, Scholz'un ismini silip yedeğini not etmek üzere nöbet değişimi dosyasına eğildi.

"İsim? Hizmet yeri?" diye gürledi.

Cevap gelmedi. Siegbert Wengler o an, adamda onu irite eden şeyin ne olduğunu anladı. Yedek görevlinin az önce yere koyduğu çanta, Çavuş Adayı Scholz'un çantasıydı, evet, evet, o koskoca deri çantaydı. Tam kafasında bunun ne anlama geldiğini tartarken diğeri aniden onu arkadan kavradı; boğazında bir acı hissetti.

Karşı koymak istedi, ancak kıskaçtan kurtulması imkânsızdı. Bir süre sonra sıyrılmayı başardı ama bacaklarının üzerinde duramıyordu. Vücudundaki bütün güç esrarengiz bir şey tarafından çekilip alınmıştı sanki; oracığa yığıldı. Hareket edemiyor, kaslarını kontrol edemiyordu.

Üniformalı büyük çantayı açtı; gerçekten de Scholz'un çantasıydı bu. İçinden kırmızı bir bez çıkardı.

Eşarpla Wengler'in ağzını ve burnunu kapatırken, "Beni tanıdın mı?" diye sordu.

Siegbert Wengler eşarptan kurtulmaya çalıştı ama hareket edemiyordu. Felçli gibiydi; karşısındakine esir olmuştu. Konuşamıyordu bile; dili sanki yabancı bir madde, ıslak bir bezdi.

Scholz'un yedeği olmadığını artık anladığı adam, "Beni tanıman lazım," dedi. "Çünkü yüzüm, bu dünyada göreceğin en son şey olacak."

Wengler diğerinin yüzüne dikkatle baktı; bütün çabalarına rağmen adamı çıkaramıyordu.

Yüz kayboldu. Tekrar göründüğünde, muhtemelen çantadan çıkarttığı bir su şişesi vardı adamın elinde. Siegbert Wengler, titremeye başladığını fark etti; kasları çalışıyordu demek.

Derken su akmaya başladı. Wengler önce bezin ıslandığını, sonra tamamen su içinde kaldığını hissetti. Su kumaşı da geçip ağzına, burnuna girdi; suyun boğazına doğru yayıldığını, daha da derinlere gittiğini hissetti. Nefes alamıyordu artık; su artık her yerdeydi. Ancak öyle kalakalmıştı; karşı koyamıyordu, kasları üzerindeki kontrolünü tamamen kaybetmişti. Ama komuta edemediği kaslar çalışıyordu: kalbi güm güm atıyor, boğazındaki reflekslerin oynamasıyla acısı daha da artıyordu. Midesi bulanıyordu; kusmak; suyu çıkarmak istedi, yapamadı. Boğulduğunu düşündü; sadece düşünmekle kalmıyor, boğuluyordu da gerçekten. O an bütün vücudunun ölümle boğuştuğunu, birkaç saniyelik ömrünün kaldığını biliyor ama neden ölmesi gerektiğini bilmiyordu.

Birden sırılsıklam bez suratından çekilince tekrar nefes alabildi; aynı anda az önce ölmüş olduğu hissi vardı.

Hava, nefes, hava; başka bir şey düşünemiyordu.

"O da bunları hissetti," dedi adam, "ama onu kurtaramadım. Onun nasıl öldüğünü bilmeni istiyorum."

Wengler ıslak, ucundan sular akan bez parçasına bakıyordu.

Beriki, "Şimdi hatırladın mı?" diye sordu. Islak, buz gibi bezle tekrar Wengler'in burnunu ve ağzını kapattı. "Hatırlaman lazım, beni kodese atmıştın o zaman Marggrabowa'da."

Siegbert Wengler teninde ıslak kumaşın soğukluğunu hissediyordu. Adamın şişeyi yine havaya kaldırdığını gördü. Bu görün-

tü anında ölüm korkusunun vücudunun her köşesine yayılmasına neden oldu. Bağırabilse bağıracaktı; hem de panik halinde çığlık atacaktı. Ama bunu da yapamadı. Kafasının içindeydi çığlığı, acı acı ve tiz bir ses, siren gibi.

Adamın gözlerinin içine baktı; şişe gene eğilmişti. Su bezle temasa geçip Wengler'i ikinci kez boğmadan önce hatırladı. Siegbert Wengler neden ölmesi gerektiğini biliyordu artık.

49

Yarım saat kalmıştı; Charly hayatında bir paydos saatine bu kadar sevindiğini hatırlamıyor, bir an önce *Haus Vaterland*'dan çıkmak için can atıyordu. Burg'daki angaryanın her türünü bu işe tercih ederdi. Baştan niye rıza göstermişti sanki? *Bir iki vardiya*'ymış ... Bütün günü, hatta bütün hafta sonu berbat olmuştu. Hiç olmazsa pazar günü Unger'in çekmecelerini çaktırmadan karıştırırım diye düşünmüş, onu bile yapamamıştı.

Pazar günü *Haus Vaterland*'da tam bir mahşer günüydü; diğer günlerden çok daha fazla iş vardı.

O gün sebze ayıklamamış, bir şey doğramamıştı ama yamaklardan biri işe gelmediği, yerine de hemen birini bulamadıkları için onu bulaşığa vermişlerdi. Charly kuranın neden kendisine çıktığını anlamamıştı; soğan doğramakta ya da diğer işlerdeki beceriksizliğini görmüşlerdi herhalde. Bulaşıkta daha iyi olup olmadığını bilmiyordu ama en azından elinden bir şey düşürmemişti.

Manfred Unger'i dikkatle izlemiş, şüpheli bir hareketini görmemişti. Halinden ne birtakım haydut gibi heriflerin ona gözdağı verdiği, ne şaibeli mekânlara girip çıktığı anlaşılıyordu; hele mutfak ve ofisteki yardımcısının aynı lokalde bulunduğunu fark ettiyse, bu konuda hiç renk vermemişti. Charly'ye her zamanki gibi görece nazik davranmıştı. Yani onu diğerlerinden daha az haşlamıştı. Onunla bir kelime konuşmadığı halde, Charly'ye büyük camdan onu sürekli izliyor gibi gelmiş, genç kadın bundan rahatsız olmuştu. Kafasını ne zaman çevirse göz göze geliyorlardı.

Bulaşık soğan gibi gözünü yaşartmasa da, Charly'nin mutfak hi-

yerarşisinde yükseldiği anlamına gelmiyordu. Genç kadın bulaşık makinesine rağmen bir dakika boş kalmamıştı. Makine aç bir kurt misali sanki her dakika ağzı açık yem bekliyordu. Makineden çıkan bulaşığın hakikaten temiz olup olmadığına bakmak da vardı. Gerçekten de neredeyse yarısı elde tekrar yıkanıyordu. Charly'nin önlüğü sırılsıklam olmuş, su yer yer içine girmiş, elbisesi soğuk soğuk vücuduna yapışmıştı.

Greta'ya söz vermişti; Wannsee'ye gidip kız kıza güzel bir öğleden sonra geçireceklerdi. Gereon'la adeta bir iş konuşması gibi geçen dünkü telefon görüşmesinden sonra buna ihtiyacı da vardı; nişanlısıyla değil de şefiyle konuşmuştu sanki. Canı güneşte yatıp polisiye okumak istiyordu; çok sıcak olursa suya girerdi arada. Tabii işin içinde sarkıntılık eden erkekleri defetmek de vardı; Greta bu dalda bayağı ustaydı. Karşıdaki ne kadar çizmeyi aşarsa, o da belayı o kadar iyi savuşturuyordu.

Gene izlendiğini hissetti ve göz ucuyla sol tarafa baktı; ama bu sefer Unger'i onu dikizlerken yakalayamamıştı. Ofis boştu çünkü. O yüzden adamın sesini birden yakınında işitince irkildi. Ses, akarbandın tepsi tepsi kirli tabakları sevk ettiği taraftan gelmişti.

"Fräulein Ritter, bulaşığı bırakın artık. Yeteri kadar kaldınız ayakta."

Charly kafasını çevirince, başaşçıyı, yanında da bulaşık önlüğü takmış çırpı gibi bir oğlan gördü. Unger çocuğu gösterip, "Franzeken geçiyor yerinize," dedi.

Charly sevincini belli etmemeye çalışarak başını salladı. Çocuk hemen işe girişti, makineyle belli ki ilk kez haşır neşir olmuyordu. Unger'in yüzünde bir tebessüm belirmişti; Charly bunu ilk defa görüyordu.

Unger boğazını temizledi. "Fräulein Ritter... sebze deposundan beş sandık domates alıp getirin lütfen. Salata bölümüne acilen lazım. İsterseniz ondan sonra paydos yapabilirsiniz."

Paydos. Kulağa ne kadar hoş gelen bir sözcüktü bu. Charly, tam bir yamak gibi düşündüğünü fark etti. Her şeyin başında paydos geliyordu. Bugün asıl göreviyle ilgili hiçbir şey yapmamış olması umurunda bile değildi. Buradan bir çıksın, başka bir şey istemiyordu.

Arkasını çözdü, sırılsıklam olmuş önlüğü çıkarıp, kart bastıkları aletin yanındaki kocaman çamaşır sepetine attı. Bir an, domates sandıkları için de önlük taksam mı diye düşündü, sonra vazgeçti. Üstündekiler zaten yıkanacaktı.

Depoyu tanımasına rağmen domatesleri hemen bulamadı. Sebze ambarı hem büyüktü hem de ha deyince her şey bulunmuyordu. Sıra sıra raflar sebze doluydu; tazesi de vardı, konservesi de. Hemen girişe, içinde çeşit çeşit patates bulunan dört tane sandık koymuşlardı.

Domatesler en arkada, karanlık bir köşedeydi. En az yirmi sandık vardı. *Haus Vaterland*'da acaba bir günde ne kadar domates tüketiliyordu?

Tam raflardan aldığı domates sandıklarını el arabasına yüklemeye başlamıştı ki, beton duvarlarda bir ses yankılandı. Hemen tekrar çıkacağını bildiği için ambarın kapısını açık bırakmıştı. Ağır kapının kapandığını duydu.

Hay aksi! Hangi geri zekâlı kapatmıştı kapıyı? Lüzumsuz yere uzayacaktı işi şimdi. Ama belki de kapıyı kapatan iş arkadaşı yakınındaydı da, hatta yardım bile ederdi ona.

Tam eline bir sandık daha almıştı ki, birden irkildi.

Burnunun dibinde siyah beyaz desenli pantolon giymiş bir çift bacak peydahlanmıştı.

Kafasını kaldırdı. Manfred Unger bitmişti karşısında. Onu seyrediyordu.

Charly sandığı yere koyup doğruldu.

"Hay Allah," dedi gülümsemeye çalışarak. "Korkuttunuz beni."

Bunu o gün ikinci kez başardığını söylemedi. İşini doğru dürüst yapıp yapmadığını mı kontrol ediyordu? Yoksa önceki günle ilgili olarak kendisiyle konuşmak mı istiyordu?

Unger, "Bağışlayın," dedi yüzünde gene o anlaşılmaz ifadeyle. "Niyetim sizi korkutmak değildi Fräulein Ritter," dedi. "Aramızda sizin gibi bir elemanın olmasından mutluluk duyduğumu söylemek istemiştim yalnızken. Çalışmanıza büyük değer biçiyorum."

Charly, "Teşekkür ederim," dedi. Ancak bu övgü huzursuz etmişti onu.

"Umarım yakında sizin için daha fazla ofis işi olur. Üstünüz başınız pislenmez artık, yakışmıyor sizin gibi güzel bir kıza!"

"Ofis işini seve seve yaparım. Ama benim kendime layık görmediğim bir iş yok, öyle düşünmeyin."

"Islanmışsınız bulaşık yıkarken. Elbisenizi hemen kurutmanız lazım, üşüteceksiniz yoksa."

"Birazdan paydos yapıyorum."

Charly raftaki domates sandığına uzandı. Sonuncuydu bu.

"Evet, birazdan." Unger iyice yaklaşmıştı; edep ve terbiyenin sınırını aşan bir mesafedeydi artık. "Ama bir on beş dakikamız var."

Charly ne yapacağını bilemiyordu. Bir adım bile geriye gidemezdi, arkasında raf vardı. Derken Unger saldırdı. Bu o kadar ani olmuştu ki, genç kadın korkudan sandığı düşürdü. Yedi sekiz domates yere yuvarlanmıştı ama bu başaşçının umurunda değildi. Charly'yi belinden kavramış, kendine çekiyordu. Genç kadın adamın ereksiyonunu hissetti; dudaklarını dudaklarına yapıştırmış, dilini ağzına sokmaya çalışıyordu. Charly birden kafasını çevirdi.

"Herr Unger," dedi. O anki öfkesi ve tiksinme duygusu sesine yansımıştı. "Ne yapıyorsunuz! Kendinizi mi kaybettiniz?"

Adamın soluduğunu duyunca daha beter iğrendi.

Unger, "Bırak şimdi," dedi. "Ne çıkar bundan? Kapıyı kilitledim, kimse rahatsız etmez bizi."

Charly adamın kıskacından kurtulmaya çalışıyor, beceremiyordu.

"Seni çoktan gözüme kestirmiştim. Dün de Linkstrasse'deki o lokalde görünce hemen anladım; Ritter anasının gözüymüş dedim."

"Herr Unger lütfen!"

Demek görmüştü onu dün. Görmüş, hem de hiç olmadık bir sonuç çıkarmıştı bundan. Orospu zannetmişti onu.

Unger, "Beni deli ediyorsun," dedi soluk soluğa. "Sana baktığımı fark edince kalçalarını oynatıyorsun."

"Herr Unger, fantezinize kapılmış gidiyorsunuz. Bırakın beni lütfen!"

Yalvarması da para etmemişti; adam onu hâlâ sıkı sıkı kavramış, orasını burasını elliyordu. Sağ elini göğsüne götürdüğünde Charly'nin sabrı iyice taşmıştı. Adama okkalı bir tokat indirdi.

"Herr Unger, yeter!"

Adam yanağını tutmuş, anlamaz bakışlarla Charly'ye bakıyordu.

Daha biraz önce şehvetle yanıp tutuşan bakışlarına bir anda hor gören bir ifade yerleşmişti. "Demek o kadınlardansın." Başını iki yana sallıyordu. "Hem adamın aklını başından al bulaşık makinesinin başında, sonra da böyle ha?"

"Aklınızı başınızdan filan almadım, işimi yaptım ben, o kadar! Ben demedim size kıçıma bakın diye!"

"Kendini bulunmaz Hint kumaşı sanma! *Haus Vaterland*'da bir işim olsa diyen o kadar çok insan var ki sokakta!"

"Her şeyi de yapacak değilim Herr Unger!"

"Ha, öyle mi?" Unger her an suratına tükürecek gibiydi. "Ama zenciye kendini elletirsin, değil mi? Fahişe seni!"

"Efendim?"

"Duymadığımızı, görmediğimizi sanma! Zenci şıllığı!"

Son sözcükler öyle küçümseyici bir tonda çıkmıştı ki ağzından, Charly bir an başaşçının gerçekten tüküreceğini zannetti. Ama adam hiçbir söylemeden döndü ve gitti. Kapı açıldı ve kapandı.

Charly'nin elleri titriyordu; nedeni yalnız duyduğu öfke miydi, anlayamıyordu. Sakinleşmek için derin bir nefes aldı; dizlerinin üzerine çöküp yerdeki domatesleri topladı. Unger'in üstüne basıp çamur haline getirdiği domatesi kapının yanındaki büyük çöp kutusuna attı. Sandıkların hepsi arabadaydı ama mutfağa hemen dönememiş, biraz vakit geçirmişti. Hiçbir şey yokmuş gibi, ama her an kendini korumaya hazır, yük arabasını itti. Ancak Unger'den eser yoktu; adam ne mutfakta, ne de camlı ofisindeydi. Gitmiş miydi acaba? Onunla karşılaşmaktan mı çekiniyordu? Charly domatesleri salata mutfağına bırakıp arabayı ambara geri götürdü. Ardından lavaboya gidip uzun uzun ellerini yıkadı. Hâlâ saat erkendi ama önemi yoktu bunun artık; *Haus Vaterland*'ı aceleyle terk etti. Unger'le karşılaşmasındı da, başka bir şey istemiyordu; adam o iyiliği yaptı da ona.

Sokağa çıktığı an rahatlamıştı; binadayken sanki nefesini tutmuştu, birden bıraktı. Bir an önce Spenerstrasse'ye gidip duşa girmek, günün tüm pisliğinden arınmak istiyordu.

Metroya inen merdiven, binanın arka tarafındaydı. Buick'i Moabit'te bırakmıştı; bir mutfak yamağının öyle bir arabayla görülme-

si acayip kaçabilirdi. Gereon'un arabayı ona bırakmasının pek yararı olmamıştı ama Wannsee'ye gideceğine çok seviniyordu; belki otoyola çıkar, erkekler âlemine duyduğu öfkeyi gaz pedalından çıkarırdı.

Stresemannstrasse'de trafik tıkanmıştı. Araba kuyruğu büyük ihtimalle Anhalt Garı'na kadar uzanıyordu. Sabırsız sürücüler yan sokaklara sapıyor ya da geri dönüyor, bazıları ise korna çalıp duruyordu. Bisikletliler arabaların arasından süzülerek kavşağa kadar gelebilmişti ama onlar da artık ilerleyemiyordu. Çünkü Potsdamer Platz'daki lamba kırmızı yanıyordu; ve değişmiyordu.

Charly şaşırmıştı. Kuledeki arkadaş uyuyor olmasındı?

Bir sorun olduğu açıktı; Charly, Josty tarafından gelip kavşakta karşıdan karşıya geçtikten sonra acele adımlarla kuleye çıkan bir trafik polisi görmüştü. Az sonra Stresemannstrasse yönüne giden arabalara yeşil yandı. Kuyruk hareketlendi, korna konseri son buldu.

Charly tam metroya inmek üzereydi ki, trafik kulesinin hemen dibine park etmiş bir Horch gördü; otomobilin ön tekerlekleri kavşakta, arka tekerlekleri çimenlerdeydi. Arabadan beyaz önlüklü biri iniyordu. Kendi kendine, Doktor Karthaus'un Potsdamer Platz'da ne işi var diye soraken, Cinayet Şubesi'nin büyük bir süratle Leipziger Strasse'den gelip tekerleklerini gıcırdatarak fren yapan aracı ilişti gözüne. Hantal siyah Maybach, tıpkı Horch gibi çimen filan demeden onun arkasında durdu. Charly, o gün Greta'yla Wannsee'ye gidemeyeceğini biliyordu artık.

50

Wilhelm Böhm geç kalmaktan nefret ederdi. Böyle birinin ister istemez hep iş işten geçtikten sonra, yani ancak birisi doğal olmayan bir biçimde ölür veya ölümün ne şekilde gerçekleştiği belli olmazsa müdahale edeceği bir meslek seçmesine düpedüz alınyazısı denirdi.

Sürekli keyifsiz olması herhalde bundandı.

En azından o pazar günü öğleden sonraki moral bozukluğunun

nedeni buydu. Komiser Rath, Doğu Prusyalarda sürttüğü, A Şubesi'nde de yeterli personel bulunmadığı için o gün nöbeti kendisi üstlenmek zorunda kalmıştı; sonuçta birisi yapacaktı. Tam öğle yemeğinden sonra şekerleme yapmak üzere uzanmıştı ki, olay yerine çağırdılar.

Bir polis memuru trafik kulesindeki görevi başında ölmüştü; tek bildiği buydu. Böhm, o ağır gövdesiyle kulenin dar merdivenlerini nefes nefese çıkarken, *Allah bilir kalp krizidir* dedi kendi kendine. *Biz de buraları tırmanıp kendimiz kalp krizi geçirelim.*

Ama yapacak bir şey yoktu; bir polis görev başında öldüğünde araştırmak zorundaydılar, kural böyleydi.

Kapıya ulaştığında yardım amacıyla bir el uzandı kendisine. Olay Yeri İnceleme Ekibi'nden Şube Müdürü Kronberg'di bu. Daracık mekân memurla doluydu. Böhm ve Kronberg'in dışında Doktor Karthaus da gelmişti; muayene çantasını açmakla meşguldu. Trafik polisleri gibi beyaz eldiven ve kolluk takmış bir toplum polisi, pencereden caddeyi gözleyerek trafiği idare ediyordu; telaşlı olduğu her halinden belliydi. Yerde, üstünde aynı üniforma, ama şalterin başındaki meslektaşından daha iri ve daha yaşlı bir adam yatıyordu. Dikkatli bakınca, emekliliğine pek az kaldığı görülüyordu. Görev esnasında yığılıvermek nasıl bir talihsizlikti.

Dışarıdan bir korna sesi geldi; şalterin başındaki toplum polisi söylenmeye ve sövmeye başladı. "Stresemannstrasse'dekiler hâlâ horozlanıyor; onlar yarım saat kırmızıda bekledi diye ben şimdi sürekli yeşile mi alayım yani?"

Memurun çaresiz bir hali vardı; sanki bir yerden bir türlü gelmek bilmeyen bir talimat bekliyordu. Böhm, adamın heyecanının yerdeki cesetle alakası olmadığını düşündü; trafikteki karmaşayla başa çıkamıyordu, mesele oydu.

Kronberg başkomisere bir kimlik uzatıp cesedi işaret etti.

"Siegbert Wengler. Başçavuş. Bin sekiz yüz seksen Danzig doğumlu."

Böhm kimliği alıp, "Başka herhangi bir bilgi var mı?" diye sordu.

"Arkadaşları bekliyorum."

"Desenize burası daha da sıkışık olacak."

Böhm, eğilmiş, cesedi inceleyen Doktor Karthaus'un üzerinden

atlayıp, hâlâ hayatta olup trafiği yöneten toplum polisinin yanına gitti.

"Cesedi siz mi buldunuz?" dedi.

Adam sadece başıyla onaylamakla yetindi, gözü caddedeydi. Lamba sistemini idare ederken bir de sorulan sorulara cevap vermek adama fazla gelmişti.

"Maktulü tanıyor musunuz?" diye devam etti Böhm.

Memur omuz silkti.

Başkomiser birden, "Adam gibi rapor verecek misiniz, vermeyecek misiniz?" diye gürledi. "İsim? Rütbe?"

Toplum polisi doğrulup, korkudan esas vaziyet aldı. "Eckert. Çavuş Adayı Eckert Komiserim!"

"Başkomiser!"

"Başkomiser. Hayhay Başkomiserim!"

"Hah, bu kadar kolaymış işte."

"Hayhay Başkomiserim!"

"Herr Wengler'den nöbeti alacak kişi siz miydiniz?"

"Hayır Başkomiserim!"

"Anlatın o zaman. Ağzınızdan cımbızla laf alıyoruz."

"Hayhay Başkomiserim! Yani hayır Başkomiserim." Toplum polisi Leipziger Strasse'deki trafiği durdurup, Stresemannstrasse'ye tekrar yeşil verdi. Alnında boncuk boncuk ter birikmişti. Tekrar Böhm'e döndü. "Nöbeti devralması gereken şahıs ben değilim. Nöbet değişimi iki saat önceydi. Aslında Herr Scholz görevi devralacaktı ama geldiğimde Herr Wengler'i buldum. Yerde yatıyordu."

"Maktulü tanıyordunuz yani."

"Tanıyorum sayılmaz Başkomiserim. İsmini ve rütbesini biliyordum. Münzevi biriydi."

"Herr Scholz nerede şimdi peki?"

"Bilmiyorum Başkomiserim. Merkeze Potsdamer Platz'da trafik sorunu olduğu bildirilince beni gönderdiler. Buraya gelince de Herr Wengler'in cesediyle karşılaştım."

"Sonra?"

"Sonra merkeze tekmil verdim Başkomiserim. Nizam ve intizamı sağlamadan önce."

"Nizam ve intizam mı? Bir şeye dokunmadınız umarım."

"Hayır Başkomiserim. Kavşaktaki nizamdan söz ediyorum. Kural gereği olay yerinde hiçbir şeyi ellemedim. Lamba sistemi hariç tabii. Kumandayı ele almam gerekiyordu..."

"Neyse, bari eldiven takmışsınız."

"Evet Başkomiserim."

Kapı açıldı. Önce Nuh Nebi'den kalma bir fotoğraf makinesi göründü, ardından da Andreas Lange'nin kafası. Kriminal asistan koskoca bir de ayaklığı olan aleti zar zor içeri sokmaya çalışıyordu.

Böhm toplum polisine, "Yerinize adam göndersinler," dedi. "Sizinle sakin bir yerde konuşmam lazım. Aşağıya, Cinayet Şubesi'nin aracına gelin."

"Affedersiniz, başkomiserim, ama önce benim yerime birisini istetmeniz gerekecek."

"Siz kendiniz arayamıyor musunuz?"

"Arayabilirim tabii de, burayı bırakıp telefon etmeye gidemem."

"Bir yere gitmeniz gerekmiyor. Şu cihazı deneyin." Böhm, tevzi levhasına tutturulmuş telefonu işaret etti. "Ütüye benzer bir hali yok bence."

"Hayır telefon Başkomiserim."

"Peki neden kullanmıyorsunuz o zaman Çavuş Adayı?"

Böhm'ün sigortaları ha attı, ha atacaktı.

"Az önce de Cafe Josty'den telefon etmek zorunda kaldım Başkomiserim." Çavuş Adayı Eckert telefonu gösterdi. "Cihaz ölü, tıpkı Herr Wengler gibi."

On dakika sonra Çavuş Adayı Eckert'in yerine beş tane memur gelmişti; polisler dört yol ağzında yerlerini alıp eski usul, trafiği kollarıyla idare etmeye başladılar. Olay Yeri İnceleme Ekibi işini bitirmediği ve Lange fotoğraf çektiği sürece Böhm'ün kuleye kimseyi sokmaya niyeti yoktu.

Wilhelm Böhm, Cinayet Şubesi'nin Ernst Gennat gibi ağır toplar için tasarlanmış aracının yumuşak deri bankında, sıkış tepiş trafik kulesinden daha rahat hissetmişti kendisini. Çavuş Adayı Eckert karşısında oturmuş, olan biteni bir kez daha anlatıyordu. Bu seferki rapor resmiydi, protokol tutuluyordu. Christel Tem-

me Böhm'ün yanına oturmuş, çavuş adayının ağzından çıkan hiçbir sözcüğü kaçırmadan not tutuyordu; "başkomiserim"ler ve "hayhay"lar da buna dahildi.

Eckert'in verdiği rapora göre, Potsdamer Platz'da Stresemannstrasse ve Friedrich-Ebert-Strasse'deki trafiği yönlendiren lambanın kırmızıda takılı kaldığı saat 15.30'a doğru fark edilmişti. Birisi Magazinstrasse'deki Trafik Polisi Merkezi'ne haber vermiş, oradakiler de trafik kulesiyle irtibat kurmaya çalışmış, ancak telefona kimse çıkmamıştı. Olay Yeri İnceleme Ekibi'nin verdiği bilgilere bakılırsa, birisi kabloları kesmişti. Merkez bunun üzerine yakınlarda görev yapan bir trafik polisinden, Potsdamer Platz'a gidip ne olup ne bittiğine bir bakmasını istemişti. Bu trafik polisi o anda Cinayet Şubesi aracında kepi elinde, Böhm'ün karşısında oturan Çavuş Adayı Heribert Eckert'ti; cesedi o bulmuştu.

"Hemen aşağı inip cesedi haber verdim Başkomiserim. Sonra Stresemannstrasse'deki trafiği açmak üzere tekrar kuleye çıktım."

Böhm başını sallıyordu. "Çalışma arkadaşınız Scholz'un nöbeti devralmadığını da bildirdiniz mi?"

"Evet Başkomiserim."

"Ee? Merkez'den bunun için bir açıklama geldi mi? Scholz hasta mıymış?"

Eckert hayır anlamında başını salladı. "Hayır Başkomiserim. Çavuş Adayı Scholz'un şu anda yukarıda olup trafiği idare etmesi gerekiyordu; vardiyası saat on dörtte başladı aslında. Çok garip, çünkü Scholz hep dakiktir."

Böhm çenesini kaşıdı. "Ona rağmen gelmedi demek bugün..."

"Ya da geldi ve gitti."

"Çavuş Adayı Scholz mu meslektaşını öldürdü demek istiyorsunuz?"

"Hayır, hayır!" Eckert omuzlarını silkti. "Ölüyü görünce kaçmış olabilir. Paniğe kapıldı belki." Çavuş adayı duraksadı. "Bir taraftan da..."

"Bir taraftan ne?"

"Nöbet değişimi saat ikideydi. Ama trafik kulesinde kimsenin olmadığı ancak bir buçuk saat sonra fark ediliyor. Çok tuhaf."

"Gerçekten tuhaf." Böhm çenesini kaşıdı. "Nöbeti devralan ki-

şinin gelmediği durumlarda ne yapıyorsunuz? Yerinizden ayrılmıyorsunuz herhalde, öyle değil mi?"

"Evet Başkomiserim. Gayet tabii."

"Wengler'de de öyle olmuş olabilir. Vardiyası bittiği halde kumandayı elden bırakmadı belki."

"Öyle olsa haber salar, birisini göndermelerini isterdi."

"Telefon çalışmıyorsa?" Böhm Eckert'in gözünün içine baktı. "Siz trafik polisi olsaydınız ve nöbeti devralacak arkadaşınız gelmeseydi ne yapardınız? Diyelim, herhangi bir nedenden telefon da bozuk."

Çavuş Adayı omuzlarını kaldırdı. "Aynen bugün yaptığımı. Ya Josty'e ya da telefon kulübesine gider, merkezi arardım. Sonra da döner, kumandanın başına geçerdim."

Böhm başını salladı. "Peki, şu anda başka sorum yok; gidebilirsiniz. Ama hazırlıklı olun. Kriminal Polis tekrar çağırabilir sizi."

Eckert azledildiğini duyunca rahatlamıştı. Kepini takıp selama geçti ve alelacele kayboldu.

Böhm arabadan indi; bacaklarını hareket ettirme ihtiyacı hissediyordu. Josty'nin önünde hâlâ bir sürü meraklı durmuş kavşağa bakıyordu. Cinayet Şubesi aracı şehirde tanınırdı. Ayrıca otomobillerin trafik kulesinin dibine park edip çimenleri ezmesi ender bir vakaydı. Aslında dört yol ağzının ortasında durmak kesinlikle yasaktı. Bakışlar birden, etekleri rüzgârda uçuşan beyaz bir önlüğe yöneldi. Doktor Karthaus trafik kulesinin merdivenlerinden aşağı iniyordu.

Adli tabip en alt basamağa ulaştığında, "Ee Doktor? Nasıl vaziyet yukarıda?" diye sordu Böhm.

"Önce iyi haberi mi, kötü haberi mi duymak istersiniz?"

"İyi haberden kastınız?"

"İyi haber mi?" Karthaus önlüğünün düğmelerini ilikledi. "Yukarıdaki olayın çok bariz olması. Açıkça cinayet. Bir de cinayetin ne şekilde işlendiğini bilmemiz."

"Kötü haber ne peki?"

"Kötü haber, cinayetin işleniş şeklinin, henüz çözmediğiniz bir vakayla benzeşmesi Başkomiserim." Trafik kulesini işaret etti. "Ceset, boğulma sonucu ölüme işaret eden birtakım izler taşıyor."

Böhm'ün hemen oturması lazımdı; bir yer bulamayınca tekrar arabaya girdi. "Boğulmadan önce de bir şey mi enjekte edilmiş?"

"Evet," dedi Karthaus. "O yüzden de laboratuvara kan tahlili yaparken Tubocurarin'e bakmalarını salık vereceğim. Böylece sonuca daha çabuk ulaşırız."

51

Charly Kale'ye geldiğinde Böhm ekibiyle dışarıdaydı; ne yaptıklarını, nerede olduklarını bir türlü öğrenememişti. Nöbetçi Amirliği'ne sormuş, ama görevlinin ağzından laf dirhemle çıkmıştı. Michael Steinke, kendisiyle birlikte başlayan komiser adaylarındandı; hukuk fakültesinden doğru Kale'ye gelmişti. Kendini bir şey sanan züppenin tekiydi. Ya meslektaşına bilgi vermek istemiyordu ya da kendisi de fazla bir şey bilmiyordu; her iki durum da eksi puandı.

Potsdamer Platz'da neler oluyor sorusunu, "Trafik kulesinde bir ceset bulundu," diye cevaplandırmakla yetinmiş, "Böhm'le birkaç memur gönderdim," demişti.

Ukala! Nasıl da şeflik taslıyordu öyle? Böhm sanki bir komiser adayının demesiyle hareket edecekti. Züppenin kiminle konuştuğundan haberi var mıydı? Bugüne bugün üç yıldan fazla Cinayet Masası'nda çalışmış bir kadın duruyordu karşısında. Evet, zamanında stenograf olarak başlamıştı ama en az yedi cinayetin aydınlatılmasında önemli bir rol oynamıştı.

Telefon çaldı; Steinke yüzüne ciddi bir ifade yerleştirerek ahizeyi kaldırdı. İş arkadaşının yüzüne bakmıyordu bile artık.

Demek trafik kulesinde bir ceset bulunmuştu. Charly, Böhm'ü Cinayet Masası arabasından inerken görünce anlamıştı bunu zaten. Ancak Steinke başka da bir şey söylemiyordu; o anda da abartılı hareketlerle srtını dönmüş, sanki kendisi gizli serviste çalışıyor da Charly de Mata Hari'ymiş gibi fısır fısır konuşuyordu telefonda.

Genç kadın omuz silkip boş bir daktilo aradı. Hazır biraz vakit varken *Haus Vaterland*'daki görevi ile ilgili rapor yazmaya başlayabilirdi. Yakında işi yarıda bırakabileceğini söylemeyecekti tabii;

sebze ambarında Unger'le yaşadıklarını da olduğundan çok daha zararsız bir biçimde anlatacaktı. Bu olay meslektaşlarını ilgilendirmezdi; özel sorunuydu.

Şu Unger denen alçak herifi de, onun işbirlikçisini de demir parmaklıklar ardında görmek için elinden geleni yapacaktı. Hapislerde sürünsünlerdi!

Aklından geçenlerin farkına varınca birden ürperdi; intikam arzusuydu bu. Profesyonel bir tavır değildi; bir polis asla bu duyguların esiri olmamalıydı.

Tam raporu bitirmişti ki, her zamanki keyifsiz haliyle Böhm daldı içeri. Eski stenografını görünce başkomiserin yüzü aydınlandı.

"Charly, siz burada ne yapıyorsunuz?"

"İyi akşamlar Başkomiserim. Bir bakayım dedim, öyle bir uğradım. Trafik kulesinin orada Cinayet Masası'nın aracını görünce ..."

Charly, Böhm'ü arabadan inerken görünce yanına gitmeyi geçirmişti kafasından; ama sonra fikir değiştirip Greta'ya geziyi iptal edeceklerini söylemek, hem de duş almak üzere Moabit'e gitmişti. Unger'in dokunduğu her yer ona pislenmiş gibi geliyordu. Sonra temiz giysileriyle Alex'e gelmiş, Gereon'un Buick'ini, otomobili tanıyan iş arkadaşlarının her zaman geçtiği yolun uzağına, tren köprüsünün altına park etmişti.

Böhm olan bitenler konusunda tafsilat verdi; gene veya belki hâlâ telefonda konuşan, bir taraftan da not alıp duran Steinke, ara sıra göz ucuyla o tarafa bakıyor, başkomiserin bir komiser adayına itimat ederek bir şeyler anlatmasını hasetle izliyordu.

Charly, "Aradığımız adam olduğundan emin misiniz?" diye sordu.

Böhm başıyla onayladı. "Cürüm seyri aynı. Felç edip boğmuş."

"Adli tıbbın incelemesi tamamlandı mı?"

"Daha tamamlanmadı tabii. Ama görünen köy kılavuz istemez. Doktor Karthaus da benimle aynı fikirde. Katil olay yerinde kırmızı bir bez parçası bile bırakmış. Bu sefer hemen görememiş olmakla birlikte..."

"Kurban polis ama! Diğer maktullerle ne ilişkisi olabilir?"

"Bilmiyorum." Böhm omuzlarını kaldırdı. "Geçen hafta, Lamkau *Haus Vaterland*'da öldürüldüğünde dikkatini çeken bir şey ol-

du belki. Trafik polisinden nöbet listesini istedim, belki bir bağlantı yakalarız."

Charly başını salladı. Ancak cevap pek tatmin etmemişti kendisini. Bir şey yerine oturmuyordu.

"Mesafeler tutmuyor," dedi birden. Böhm alnını kırıştırdı.

"Nasıl?"

"Zaman aralıkları diyorum. Katil şimdiye kadar aşağı yukarı altı haftada bir icraata geçiyordu. Ama daha son cinayetin üzerinden bir hafta bile geçmedi."

"Bu da, muhtemelen bir şahidin ortadan kaldırıldığı fikrini doğruluyor." Böhm çenesini kaşıdı. "Ya da ortada onu taklit eden bir katil var. Kırmızı beze kadar her şey çıktı gazetelerde."

Charly başını sağa sola salladı. Bu teze pek inanamıyordu. "Tipik bir seri katille ya da psikolojik rahatsızlığı olan biriyle karşı karşıya olduğumuzu sanmıyorum," dedi.

"Açık açık 'bir deliyle' diyebilirsiniz."

"Nasıl isterseniz. Ama bu katil deli filan değil; cinayetlerini kılı kırk yararak planlayan biri. O kadar titiz ki, biz bile bir seferinde olayın cinayet olduğunu anlamadık."

"Yani?"

"İlk üç maktulün üçü de başka şehirlerde yaşıyordu; o yüzden cinayetler arasında altı hafta gibi bir zamana ihtiyacı oldu. Ama bu sefer... *Haus Vaterland*'la Potsdamer Platz ve trafik kulesi arasındaki mesafe kısacık. Lamkau ile maktul polis aynı şehirde yaşıyor; o yüzden hazırlık için pek uzun bir zamana ihtiyacı olmadı."

"Başçavuş Wengler şemaya uyuyorsa, diğer mağdurlarla herhangi bir ilişkisi olması lazım. Onların arasında bir ilişki var, hani şu sahte içki hikâyesi." Böhm kısa bir aradan sonra, "Rath'dan da bir ses çıksa... belki daha çok malumat sahibi oluruz," dedi. "Ama Komiser Bey Doğu Prusyalarda gezip tozuyor, bizi böyle bıraktı."

"Komiser Rath mı?"

Steinke'nin ağzından Gereon'un adı çıkınca Charly ve Böhm dönüp ona baktı. Komiser adayının telaşlı bir hali vardı.

"Özür dilerim Başkomiserim, bu sabah bir Komiser Rath sizi aradı..."

"E?"

"Not almıştım, evrak rafınızda olması lazım."

"Demek not aldınız..." Böhm burnundan soluyordu.

"Evet Başkomiserim." Steinke yerinden fırlayıp Böhm'ün yazı masasının üstündeki evrak rafından kaptığı kâğıdı başkomisere getirdi. "Buyrun."

Charly göz ucuyla Böhm'ün elindeki kâğıda bakmaya çalıştı.

KK Rath, Telefon saat 11.07 Salzburger Hof Oteli, Treuburg, Doğu Prusya kısmını okuyabildi. *1924'teki sahte içki skandalında Siegbert Wengler'in de adı geçiyor, Berlin'de başçavuş! KK Rath izlenmesini öneriyor. Radlewski hakkındaki kanaat kesinleşirse, muhtemelen bundan sonraki mağdur o.*

Steinke, Komiser Adayı

Nöbetçi Amirliği

Böhm kâğıdı kenara koydu. Öfkeyle komiser adayına bakıyordu. O kadar ani patladı ki, Steinke irkildi.

"Bu nasıl bir lakaytlık!"

Steinke dayak yiyecekmiş gibi büzüldü.

"Ne zaman geldi bu telefon?"

"Yazdım oraya, şurada, yukarıda." Steinke kâğıdı gösterdi. "Saat on bire geliyordu."

"Notun ancak yarın sabah elime geçeceğini biliyordunuz, değil mi?"

Böhm sesini alçaltmıştı ama, bağırmasından daha az tehditkâr çıkmıyordu sesi, tam aksine.

Steinke, "Ben..." diye başladı ama hemen yine sustu. Yaptığı hatanın boyutlarını yavaş yavaş kavramaya başlamıştı.

Böhm, "Çünkü ben aslında yarın sabah Emniyet'te olacaktım," diye devam etti. "Bugün bir ölüm vakası olduğu için buradayım."

Steinke, "İşte o yüzden sayın başkomiseri rahatsız etmek istememiştim," diye geveledi; ama Böhm'ün yüzünü görünce gene sustu.

Başkomiser, "Siz bana notu zamanında iletmiş olsaydınız bu ölüm vakası da cereyan etmeyebilirdi."

"Ama ben düşündüm ki, sayın başkomiser yarın geldiğinde..."

"Siz bundan sonra bir şey düşünmeyin artık!" Böhm birden tekrar kükremeye başlamıştı. "Siz düşünmeyi atlara filan bırakın. Aptal herif!"

Komiser adayı süklüm püklüm olmuştu; Böhm de onu adamakıllı haşlamıştı ama Charly başkomiseri anlıyordu. Adam, "Bu önemli bilgiyi bana ya da *Vaterland* soruşturma ekibinin herhangi bir üyesine ulaştırsaydınız, sadece Başçavuş Wengler hâlâ hayatta olmakla kalmayacaktı; katile pusu da kurabilirdik," dediğinde Charly ona hak verdi.

Steinke oturduğu yerde iyice küçülmüş, girebileceği bir fare deliği arar gibi yere bakıyordu.

"Özür dilerim Başkomiserim," dedi. Bunu o kadar sessiz söylemişti ki, Charly ağzından çıkanı zor anladı.

Hava iyice gerginleşmişti; Charly kendisine biraz önce yokmuş gibi davranan iş arkadaşını teselli edecekti neredeyse. *Şu adi annelik içgüdüsü işte,* dedi kendi kendine. *Sen böyle bir nane yesen bu herif sana arka çıkmaz.* Andreas Lange'nin içeri dalıp da felç eden bir zehir misali odaya yayılan o dayanılmaz sessizliği bozmasıyla Charly'nin yüreğine su serpildi. Kriminal asistan şaşkın bir ifadeyle bakışlarını odadakilerin yüzünde gezdirdi.

Böhm, "Sizin ne işiniz var burada?" diye bağırdı. "Tanıkların sorgusu bitti mi?"

"Henüz bitmedi Başkomiserim. Yirminin üzerinde memur tanık arayışında. *Cafe Josty*'de tam isabet kaydediyoruz. Potsdamer Platz'ın locası diyebiliriz oraya."

"Bir şey buldunuz mu peki?"

"Gelmemin nedeni de o. Sanıyorum, cürüm seyrini aşağı yukarı kafamızda canlandırabiliriz. Trafik kulesinde gayet normal bir vardiya değişimi gerçekleşmiş. Saat ikiye doğru..."

"Nereden biliyorsunuz bunu?"

Lange, elindeki siyah dosyayı havaya kaldırdı. "Trafik kulesinin vardiya defteri," dedi. "Başçavuş Wengler herhalde en son icraat olarak vardiya değişiminin saatini on dört sıfır yedi olarak not edip imzalamış." Komiser adayı zafer kazanmış gibi diğerlerine baktı. "Ancak," diye devam etti, "Başçavuş Wengler'in el yazısıyla nöbeti devralan kişi olarak Scholz'un ismi yazılmış ama onun imzası yok."

Böhm, "Wengler onu gelirken görmüş, ismini öyle yazmış olabilir," dedi.

Charly, "Ama Scholz imzalamamış," diye araya girdi. "Neden? Asıl can alıcı soru bu."

Lange başıyla onayladı. "*Cafe Josty*'de, saat on dörde doğru bir toplum polisinin trafik kulesine çıktığını gören bir tanık bulduk."

"On dörtte mi?" Böhm köstekli saatine bakıyordu. "Saat yediye geliyor, adam o saatten beri *Josty*'de mi oturuyor?"

"Biz ifadesini on yedi otuzda aldık. Yazar mıymış, neymiş. Öylelerinin hayatı kafelerde geçer. Her halükârda her şeyi çok iyi gözlemlemiş."

Böhm'ün kuşkusu dağılmıyordu. "Neymiş gözlemlediği yazarınızın?"

"Saat on dördü biraz geçe bir trafik polisinin kavşakta karşıdan karşıya geçip o dik merdiveni tırmandığını... Her şey her zamanki seyrindeydi diyor tanık. Ama sonra aşağı inen olmamış." Lange not defterine bir göz atarak, "Saat on dörtte değil de, anca üçü yirmi geçe inmiş birisi. Stresemannstrasse'deki klakson konseri başlamadan az önce yani."

Böhm hâlâ tereddütteydi. "Tanığınız bütün gün oturup trafik kulesini mi dikizliyormuş? Başka işi yok muymuş?"

Lange omuz silkti. "Gözlemliyor ve yazıyor, öyle söyledi. Keskin de bir gözlemci anlaşılan. İfadesine bakılırsa, kuleyi üçü yirmi geçe terk eden adam, saat on dörtte oraya çıkan kişi."

"O kişi de Çavuş Adayı Scholz değil diyorsunuz, öyle mi?"

Lange omuzlarını kaldırdı. "Göreceğiz. Tanığım şu anda A sorgu odasında polis ressamını bekliyor."

Böhm, "İyi," dedi. "Şu Scholz için de arama emri çıksın. Olayda bir gariplik var."

"Bence de. Bu arada Doktor Karthaus Başçavuş Wengler'in ölümünün saat on beşten önce gerçekleşmediğinden yola çıkıyor. Hatta on beşten sonra bile olabilirmiş ama öncesinde değil."

"O kadar geç mi?" Böhm inanmamış gibi bakıyordu. "Olamaz."

"Olabilir," dedi Charly. Üç erkek birbirine baktı. "Wengler can çekişirken katil gayet sakin trafiği idare etmiş olmalı."

Gece vardiyası en kötüsüydü. Potsdamer Platz Garı'ndaki tuvaletler berbat durumda olurdu; pisuvarlarla klozetler bütün gün kullanılmış olmanın izlerini taşır, sanki trene binmeden önce herkes tuvalete girmiş, ama hiçbiri hedefi tutturamamış gibi görünürdü. Sanki bütün dünya kendisine cephe almıştı; sanki bütün dünya onun görevinin bu iğrenç, leş gibi sidik kokan mekânı temizlemek olduğunu biliyordu. Nefret ediyordu bundan.

Evet, nefret ediyordu; bu erkek işi değildi!

Ama ne yapsındı? Başka iş bulamamıştı; bu zamanda ne iş bulsan yapacaktın.

Lavaboları daha bitirmemişti ki, pisuvarlarda kimsenin olmadığını görüp fırsattan yararlanmak istedi. O temizlik yaparken duvara dayanarak işeyen adamların ona aşağılayarak bakmalarını kaldıramıyordu; tabii onun farkına varmışlarsa. Birkaç kez onunla dalga geçen de çıkmıştı; kızamıyordu bile onlara, müstahaktı kendisine.

Elinde kova ve paspasla tam yerleri silmeye başlamak üzereydi ki, bir kabinden inleme sesi geldi. Durup kulak kabarttı. Doğru mu duyuyordu? Lavaboları temizlerken, yani son on dakikada içeri giren olmamıştı ki.

Tekrar duydu inleme sesini. Yüz yetmiş beşçiler* mi iş üstündeydi yoksa? Bunu düşünmek dahi midesini bulandırdı. Polisi mi arasaydı acaba? Gelsin yakalasınlardı bu ibne domuzları. Ahlâk polisi hepsini kodese tıksındı.

Birden kabinden bir gürültü patırtı duyuldu. Eğilip baktı, sanki içeride bir adam dizleri üstüne çökmüştü. En azından yalnızdı!

"Bakar mısınız?" dedi ürkekçe. "Yardıma ihtiyacınız var mı?"

Cevap olarak adam yine kesik kesik inledi. Kabindeki adam ayağa kalkmaya çalışıyor, ama bir türlü beceremiyordu.

"Beni duyuyor musunuz? Neyiniz var? İyi değil misiniz?"

Kovayla paspası bırakıp kapının koluna asıldı. Kilitliydi tabii.

"Açın kapıyı lütfen! Size yardım edemem yoksa!"

(*) 175: 1872'den 1994'e kadar yürürlükte olup, Almanya'da eşcinselliği yasaklayan yasa maddesi – ç.n.

Paniğe kapılmaya başladı. Adam belki kalp krizi geçiriyordu, kapıyı açmadıkça nasıl yardımcı olacaktı ona?

İçerideki kapının sürgüsünü çekmeye uğraşıyor ama gücü buna yetmiyordu; gelen seslere bakılırsa sürgü takılmıştı. Nihayet gıcırtılı bir metal sesi duyuldu; kapının açılmasıyla arkasında dizlerinin üstünde duran adam öne doğru düştü, yüzüstü yere kapaklandı.

Üzerinde bir tek külot vardı; çorapları ayağındaydı.

"Neyiniz var? Polis çağırayım mı?"

"Bolis," derken adamın dili dolaştı. "Ben bolis!"

"Ne oldu? Yaralı mısınız?"

Adam kollarından destek alarak doğrulmaya çalıştı. Sarhoş gibiydi. Ama içkiden değil, sanki bir şey, kol ve bacak kaslarını da, dilini de felç ediyordu. Başını iki yana sallayarak, "Yaralı değil," dedi. Bunu söyledikten sonra yine düştü.

Adamın çıktığı kabinde, yerde, klozetin yanında bir şey duruyordu. Gidip parmağının ucuyla tutup kaldırdı. Berlin polis kimliğiydi bu. Resimdeki adam, o anda tekrar bilincini yitirmiş olan adamdı. Fotoğrafta gülüyordu, miğferliydi. *Erwin Scholz* ve *Polis Çavuş Adayı* yazıyordu kimlikte. Üzerine Prusya Kartalı basılmıştı.

53

Eskiden böyle güneşli havalara "kayzer havası" derlerdi. Gökyüzü pırıl pırıl, masmaviydi; hafif rüzgâr esiyordu. Ender rastlanırdı böylesine.

Günün özel bir gün olduğu gözlerden kaçmıyordu. Şehre bir bayram havası hâkimdi, adeta aklanıp paklanmıştı. Çarşı meydanını çevreleyen binaların cephesinde bayraklar, flamalar, krepon kâğıdından yapılmış envaitürlü süslemeler rüzgârda sallanıyor, kaldırımlardaki parke taşları sanki yeni yağmur yemiş gibi parlıyordu. Bayrak direklerindeki siyah beyaz kırmızı bayraklar, rüzgârda ipe asılı çamaşırlar gibi şişiyordu.

Rath bando müziğiyle uyanmış, akşam saati kurmadığı için kalkmak istediği saatten geç kalkmıştı. Üstünde bornoz, pencerenin önünde durmuş, Almanya'nın en büyük çarşı meydanını sey-

rediyordu. Pazarın kurulduğu gün kadar kalabalıktı; bayram kıyafetleri içindeki Treuburglular tüm meydanı doldurmuş, Rath'ın görüş alanının dışında kaldığı için tam göremediği postanenin önündeki bandoyu dinliyordu. İnsanlar isteyerek ya da gayriihtiyari hazır ola geçmiş, gururlu bir duruş sergilemeye çalışıyordu. Çalınanlar milliyetçi şarkılar ve Prusya marşlarıydı; bazısı Rath'a tanıdık gelmişti. Kahverengi gömlekli bir grup genç dimdik durmuş, jilet gibi ütülenmiş üniformalarıyla insanların gözünde puan toplamaya çalışıyor gibiydi. Gamalı haçlı kollukları bile güneşte parlıyordu, sanki beş dakika önce çamaşır ipinden toplanmışlardı.

Rath, uyanabilmek için yaktığı sigarayı söndürüp banyoya girdi. Akşam üst üste telefon etmesine rağmen Charly'yi bulamayınca kendini içkiye vermişti ama şu anda kendini çok da kötü hissetmiyordu. Hâlâ izlendiği hissine kapıldığı *Salzburger Hof*'ta değil, *Kronprinzen*'de oturmuştu, yemeğini de orada yemişti. Şansına bulduğu masa telefona yakındı. Aralarında o Berlinli ailenin de olduğu diğer müşteriler, ikide bir yemekten kalkıp telefona sarıldıkça garip garip bakmıştı.

Tatlıdan sonra bir de Moka söylemiş, bir iki sigara arası Carmerstrasse'yi aramış, ama kimseye ulaşamamıştı. Her seferinde biraz daha asabileşmiş, kahveden sonra bir de konyak söylemişti. Ardından bir tane daha. Sonra bir daha. Bir süre sonra cesaret bulup Spenerstrasse'nin numarasını çevirmişti. Telefona Greta bile çıksa onunla konuşabilecek durumda hissetmişti kendisini. Charly'nin arkadaşına olan antipatisini bir an bir kenara koyup gayet kibar konuşmuş, ama Greta'dan aynı tavrı görmemişti. Kısaca, "İşe gitti. Ne zaman geleceğini bilmiyorum," filan deyip kestirip atmıştı.

Rath da, "Teşekkür ederim," diye mırıldanmış, ahizeyi yerine asmıştı.

Ne zaman geleceğini bilmiyorum.

Bu demekti ki, Charly hâlâ Spenerstrasse'de oturuyordu. Ona yeni evin anahtarını vermişti; Doğu Prusya'dan Berlin'e döndüğünde onun çoktan yanına taşınmış olacağını düşünmüştü.

Yanlış düşünmüştü.

Bir konyak daha ısmarlamış, sarhoş bir biçimde otele gidip kendisini yatağa atana kadar kafasında kurmuş da kurmuştu.

O sabah Aspirin'e hacet kalmamıştı, adamakıllı ayılması için bir soğuk duş yetmişti. Aşağı indiğinde resepsiyonda kimseyi göremedi; anahtarı cilalı bankoya bıraktı ve çıktı. Orkestra bu arada müziğin ritmiyle harekete geçmişti. Müzisyenler uygun adım yürümeyi her halükârda enstrüman çalmaktan daha iyi beceriyordu. Rath'ın diğerleriyle birlikte kenarda durup seyrettiği Bergstrasse'den, şenliğin yapıldığı Goldaper Strasse'ye asker adımlarıyla girdiler. Çarşı meydanındaki kalabalık dağıldı, Treuburglular, Fareli Köyün Kavalcısı'nın arkasındaki çocuklar misali müzisyenlerin peşine takıldı.

Rath da kalabalığa karıştı; yolda kunduracı Kowalskiye uğramak istedi ama kapıyı kimse açmadı. Parka ulaştığında, müzisyenler sahnede yerlerini almış, ayakta son marşı çalıyorlardı. O gün görkemli, taştan bir sahne izlenimi uyandıran Savaşçı Anıtı'nın önündeki alana, sıra sıra şenlik çadırına kadar uzanan bira bankları kurulmuştu; çadırdan ellerinde dolu tepsilerle çıkan garsonlar bankların arasında arı gibi dolaşıp servis yapıyordu.

Masalardan birinde kriminal asistanı gören Rath, kalabalıkta kendisine yol açtı. Kowalski ona yanında yer açtı ve "Fritz amca" dediği sağında oturan adamı tanıştırdı. Kunduracı Friedrich Kowalski, Rath'ın tahmininden genç çıkmıştı, kırklı yaşlarının başında anca vardı. Amca, Rath'ın bütün direnmelerine karşı koyarak Berlin'den gelen konuğa bir bira ısmarladı. Mazurya konukseverliğine karşı koyamayacağını anlayan Rath da tabakasını çıkarıp onlara sigara tuttu; amca, yeğen ikisi de birer tane aldı.

Sigara iyi gelmişti. Çok geçmeden bira servisi de yapıldı ve tekrar müzik başladı. Ancak ortam o kadar gürültülü olmuştu ki, sohbet etmenin imkânı yoktu. Rath sesin yüksekliğine alışmaya çalışırken etrafına bakındı. En ön sırada Kıdemli Başpolis Grigat'ın mavi üniformasını tanıdı. Yanında iki tane siyahlı adam vardı, papaz oldukları her hallerinden belliydi, biri Katolik, diğeri Protestandı. İki cüppeyi bir arada görmek Rath'ın hoşuna gitmişti, Katolik düşmanlığı o kadar da had safhada olmamalı diye düşündü. Kaymakam ve belediye başkanı da aynı masadaydı; anlaşılan, lise müdüründen başhekime, yerel gazetenin müdürüne kadar şeh-

rin bütün önemli kişilikleri o masada toplanmıştı. İki masa ötede şımarık çocukları da yanlarında, o *Kronprinz*'den tanıdığı Berlinli turist aile oturuyordu. Anne Rath'a kötü kötü bakıyordu. Bir akşam önce ortalamanın üzerinde konyak tüketmesi kadında kötü ve kalıcı bir etki yaratmıştı anlaşılan.

Müziğe ara verilir verilmez Rath tam Kowalski'ye dönüp bir şey söyleyecekti ki, arkasında tiz bir ses duydu.

"Komiser Bey?"

Döndü; *Salzburger Hof*'ta servis yapan kızdı bu.

Hella, "Rahatsız ettim, özür dilerim," deyip, hafifçe dizlerini kırıp reverans yaptı. "Sabah sizi otelde göremedim de; size bir telefon vardı, Berlin'den."

"Berlin'den mi? Kim? Bir hanım mı?"

Kız başını iki yana salladı. "Başkomiser Blum galiba! Kendisini aramanızı istedi." Tekrar müzik başladığı için son dediklerini bağırarak söylemesi gerekmişti.

"Başkomiser Böhm mü yoksa?"

Kız omuzlarını silkti.

"Ne zaman aradı?"

"Efendim?"

"Ne zaman?"

Kız kulağına eğilerek, "Dün akşam," diye bağırdı. "Rafınıza not bıraktım... Sabah da göremedim sizi."

Rath başını salladı.

"Şimdi söyleyeyim dedim, önemlidir belki."

Rath, "Teşekkür ederim Hella," dedi. Kızın yanından hemen ayrılmadığını fark edince eline bir mark tutuşturdu. Beriki gene dizlerini kırıp selam vererek ona bir gülücük attı ve masasına, ailesinin yanına döndü. Rath oturana kadar arkasından baktı. Oturmadan önce eteğini kaldırışına...

Demek Böhm aramıştı. Yapacak bir şey yoktu, bekleyecekti biraz. Rath tekrar birasına döndü. Buraların birası hiç de fena değil diye düşündü.

Müziğe tekrar ara verildiğinde Kowalski'ye doğru eğildi. Kriminal asistana, "İsim listesi ne âlemde?" diye sordu. "Bir şeyler buldunuz mu?"

"Meşguldüm, bana verdiklerinizi okudum önce."

"Evet?"

"Bir şey çıkmadı. Gazetelerde Radlewski'nin dikkatini çekebilecek bir ipucuna rastlamadım. Verdiğiniz kitapların tamamı ise Kuzey Amerika Kızılderilileri hakkında. Curare zehri ise Güney Amerika'dan geliyor."

"Yani?"

"Yani: Sıfıra sıfır elde var sıfır. Zehir karıştırıcılarına göre bir tarife yok."

"Belki bir kez daha kütüphaneye gitmemiz gerekecek. Bazı kitaplar görevlinin gözünden kaçmış olabilir."

"Halk Kütüphanesi bugün kapalı." Kowalski şenlik çadırının gölgesindeki bir masayı işaret etti; kütüphanede çalışan Maria Cofalka birkaç kişiyle orada oturuyordu, Karl Rammoser de aynı masadaydı. İnce tel gözlükleri olmayanlar dahil hepsinde tipik öğretmen havası vardı. Rammoser o tarafa bakınca Rath bardağını kaldırıp köy öğretmenine uzaktan şerefe dedi. Orkestra sanki bu sefer uzun bir ara vermişti, her halükârda müzisyenlerin önüne de birer bira koymuşlardı.

"Peki ya isim listesi?"

"Birkaç saat mühlet verin bana." Kriminal asistan şenlik meydanında göz gezdirip sesini alçaltarak, "Konuşabileceğim herkes burada bugün. Sarhoş oldukça düşer çeneleri."

"Kolay gelsin o zaman. Öğlende istiyorum isimleri, Berlin'e bildirmem gerekiyor. Başkomiser Böhm telefon bile etmiş."

Kowalski başıyla ön sıraya işaret etti. Kaymakam Wachsmann yerinden kalkmış, ceketinin düğmelerini iliklıyordu. Az sonra anıtın merdivenlerini çıkarak kürsüdeki mikrofona geçti. Treuburg'da 1920'deki referandumun yıldönümünün kutlandığı şenlik resmen başlamış, hoparlörlerden gelen ilk cızırtıyla bira banklarına bir sessizlik hâkim olmuştu. Kaymakam kısa bir selamlama konuşmasıyla yetinmişti. Asıl işi, orada bulunan kodamanların isimlerini saymaktı; hiçbirini atlamamalıydı. Rath, Doktor Wachsmann'ın bunu belediye başkanının adına da yaptığını duyunca, aynı şeyleri tekrar dinlemek zorunda kalmayacağına sevindi.

Kaymakam bütün isimleri saydıktan sonra, "Burada bizimle bir-

likte bugün kutlamalara katılan ve böylelikle anavatanı bölen Koridor'a rağmen, bundan on iki yıl önce referandumla sadakatimizi kanıtladığımız imparatorluğun, Alman İmparatorluğu'nun bir parçası olduğumuzu bize hissettiren Batı'dan gelmiş konukları özel olarak selamlıyorum," dedi. "Sayın bayanlar, baylar, yıllardır güzel Mazuryamıza gelip yaz tatillerini burada geçirmek suretiyle bize bağlılıklarını ifade eden Berlinli ve Pomeranyalı aileleri; aynı şekilde halk oylamasının yıldönümünü bizimle birlikte bu yıl ilk kez kutlayan tüm konukları selamlıyorum. Yine gelin! Önümüzdeki yıl, on yıl, yirmi yıl, elli yıl sonra yine gelin!" Kaymakam, yeni vaftiz ettiği kişileri selamlayan gezici bir vaiz gibi gözlerini dinleyicilerin üzerinde gezdirdi. "Şimdi benimle birlikte, on iki yıl önce Polonya'nın vatanımıza uzattığı açgözlü pençesine karşı mücadelede hiçbir fedakârlıktan kaçınmamış bir şahsı selamlayın! Sayın bayanlar, baylar, Gustav Wengler!"

Kaymakam kenara çekildi; Wengler, üstünde frak ve kafasında bir silindir şapkayla Savaşçı Anıtı'nın arkasından çıktı, ağır adımlarla kürsüye yöneldi. Masada ayağa kalkıp konuşmaktan kesinlikle daha havalıydı böylesi. Ancak adamı kolunun altında konuşma metniyle bir ağacın ya da sütunun arkasında sahne sırasının gelmesini beklerken gözünün önüne getirince Rath'ın gülmesi geldi. İnsanlar bu mizansenin yapaylığını fark edecek durumda olmadıkları gibi, Luisenhöhe'nin sahibini halk kahramanıymış gibi alkışlıyordu. Rath da ayıp olmasın diye alkışa katılmıştı ama bundan müthiş rahatsızdı. Wachsmann'ın konuşmasından yayılan ve az sonra muhtemelen Gustav Wengler'in repertuarında da ağır basacak o vıcık vıcık milliyetçi hamasetten hiç hazzetmezdi. *Yurt, anavatan, sadakat* gibi sözcüklerin serpiştirildiği konuşmanın daha ilk cümlelerinde sıkılmıştı.

Ancak Wengler kesinlikle daha iyi bir hatipti. Rath şaşırmıştı, çünkü konuşma yeteneğinin siyasetçiler için en önemli yetenek olduğunu düşünürdü. Kim bilir, Wengler belki Wachsmann'dan daha iyi bir siyasetçiydi. Bu işveren, şehrin gizli, arka plandaki idarecisi gibi bir şeydi herhalde. Hatta gizli bile değildi belki.

"On iki yıl önce olanları hepimiz biliyoruz," dedi Wengler. "Çoğumuza Mazurya'nın Alman kalması çok doğal bir şeymiş gibi ge-

liyor. Öyle değil ama; bunun için savaş vermemiz gerekti. Polonya, canımız yurdumuzu elimizden almaya kalktı; aramıza nifak tohumları ekmek için elinden geleni ardına koymadı..."

Rath'ın aklına Rammoser'in söyledikleri gelmişti; öğretmen, şehre asıl nifak tohumlarını getirenler Wengler ve fedaileriydi demişti. Bugün acaba bunların kaçının sırtında kahverengi gömlek vardı? Toplu şekilde oturan Treuburglu SA'lar Wengler'i ağzının içine bakarak dinliyorlardı. Ancak Rath Luisenhöhe'nin sahibinde gamalı haç görememişti; Hitler'in ülküdaşlarının o pek sevdiği küçük rozet bile takılı değildi yakasında. Belki de partili değildi, belki SA'yı sırf kendi amaçları için kullanıyordu. Johann Marlow'un da Berlin'de yaptığı o değil miydi? Kentin en büyük çetelerinden biri olan *Berolina*'nın başıydı ama hiçbir zaman üyesi olmamıştı. SA'nın da Rath'ın gözünde bu çetelerden farkı yoktu, en azından Berlin'de bu böyleydi. Ancak Treuburg'da durum sanki biraz farklıydı; SA'lar, biraları önlerinde, zararsız, masum masum oturuyorlardı.

Wengler, "Ama Polonya'nın hesapları tutmadı," diye sürdürdü konuşmasını. "Biz Treuburglular onların bütün hilelerini ve oyunlarını bozduk, Almanya'dan yana tavır koyduk, sadakatimizi ve metanetimizi gösterdik. Boyun eğmedik! Polonya propagandasının yalanları bir cana bile mal olduğunda pes etmedik." İşadamı kısa ama etkileyici bir ara verdi. "Çoğunuz neden söz ettiğimi, kimi andığımı biliyorsunuz. İçimizden birinden, Prusya ve Almanya'ya bağlılığı için canını veren bir kadından söz ediyorum. Yazgımızın, şehrimizin ve kazamızın, tüm Mazurya'nın yazgısının belirlendiği gün, onun da yazgısı çizildi." Sesi, o an geçmiş onu alıp uzaklara götürmüşçesine boğuklaştı. Duraksadı.

Şenlik meydanı suspustu. Rath etrafına göz attı.

Herkes put gibi olmuş, önüne bakıyordu; mendiliyle gözlerini silen kadınlar vardı. Öğretmenlerin masası, hatta ağzının kenarında beliren çizgilerle Wengler'in her söylediğiyle mutabık olmadığını belli eden Rammoser bile vecde gelmiş gibiydi. Ama en belirgin yüz ifadesi kütüphane görevlisindeydi: Maria Cofalka'nin gözlerinde düpedüz nefret ve tiksinme okunuyordu. Rath bunu çok iyi anlıyordu. Sahnedeki madrabazlık ona da ters geliyordu. Weng-

ler'in yüzünden duygularının gerçek mi değil mi, yoksa her yıl yapılan bu konuşmayı daha etkileyici kılmak için onları birer araç olarak mı kullanıyordu, kestiremiyordu.

"Sayın bayanlar, baylar," diye devam etti büyük patron, "sizlerden ayağa kalkıp Anna von Mathée için saygı duruşunda bulunmanızı rica ediyorum."

İnsanlar paldır küldür yerinden kalktı, tek tük boğazını temizleyen ya da öksüren oldu; ortalık birden derin, ancak kilisede olacak bir sessizliğe gömüldü. Bir tek ağaçların tepesinde rüzgârın hışırtısı duyuluyordu. Rath tek tek insanların yüzüne baktı, herkes çok ciddiydi. Üzerinden on iki yıl geçmiş olmasına rağmen Anna von Mathée'nin ölümü sanki hâlâ herkesin içini acıtıyordu.

Wengler, "Sanıyorum Anna'nın hikâyesini bilmeyen çok az insan var burada," diye devam etti. "Çoğunun, onun nasıl öldüğünden haberi var. Halk oylaması günü, vatanımızı elimizden almak için içimize sızmış unsurlardan biri tarafından öldürüldüğünü biliyor. Yine buradakilerin çoğu, Anna'nın nişanlım olduğunu, ölümünün benim onun katilinden nefret etmem için yeterli bir neden olduğunu da bilir. Ben her şeye rağmen bugün nefretten değil, sevgiden, geçmişten değil, gelecekten söz etmek istiyorum."

Ancak Wengler sevgi derken vatan sevgisini kastetmiş, bahsettiği gelecek ise, dinleyicilerin içinde herhalde en çok kahverengi gömleklilerin yüreğine su serpmişti. Vatan Görevi'nin başkanı, ne kadar geçmişi geçmişte bırakacağını ilan etse de, "kapanmayan yaralar"dan söz etmiş, Polonya Koridoru'nu, "Prusya ruhuyla Prusya gövdesinin arasına sokulmuş bir kama" olarak betimlemişti. Orada verdiği uzunca ara gene tam yerindeydi. "Bizi anavatandan ayırdılar ama Alman yüreklerimizi bağrımızdan çekip alamazlar! Günün birinde yine Almanya'ya dahil olacağız. Versay ayıbı son bulacak."

Koridor hakkında söylenenler Rath'ın kulağına yabancı değildi; bunları Berlin'de de duyuyordu. Konuyu kim açsa - ister burjuva, ister proleter, ister sağcı, ister solcu, ister liberal olsun - herkesin hemfikir olduğu bir konuya parmak bastığından yola çıkabilirdi. Ama Rath, Wengler'in konuşması bittiğinde Treuburglıların kopardığı tezahürat gibisini yaşamamıştı. Wengler'le aşağı yukarı ay-

nı ağzı kullanan Nazilerin Mazurya'da neden bu kadar itibar gördüğünü yavaş yavaş anlamaya başlıyordu. Üstelik Mazuryalılar Polonya kökenleriyle milliyetçilik kuramına tamamen ters düşüyordu.

Konuşmadan sonra ilan edildiği üzere açık hava konseri başladı; müziğin gürültüsü tekrar o kadar yükseldi ki, insan kendi ağzından çıkanı duymuyordu. Rath birasını bitirip izin istedi. Kowalski'ye saatini göstererek, "En geç birde isimler lazım, Berlin'e ileteceğim," dedi.

Şenlik alanında dolaşmaya başladı. Müzik Derneği'nin açık hava konserinden feragat eden bir tek kendisi değildi. Birkaç anneyle çocuk atlı karıncanın önünde sabırla bekliyor, az ötedeki standda gençler kızlara hava atmak için çekiç sallayıp kuvvet denemesi yapıyordu. Bir tanesi Rath tam önlerinden geçerken geri geri giderek çekici çana tam isabet ettirmiş, arkadaşlarının bağırış çağırışları arasında bir kızdan öpücük almak üzereydi. Rath, Hella'nın sarı örgülerini ve SA'nın kahverengi üniformasını seçebildi. Kızın yavuklusu şenlik alanındaki tek kahverengi gömlekli değildi. Gençlerin çoğu konseri terk etmiş, çekiç sallanan ve halka atılan standların önünde toplanmıştı, yaşı yirmi beşin üzerinde olan yoktu. Atış standının önündekilerin etrafını köyün güzel kızları sarmıştı. Bu manzarayı gören Rath, Almanya'da üniformanın, sırf kızları etkileme amaçlı bile olsa, öneminden hâlâ bir şey kaybetmediğini düşündü. Renanya Atış Şenliği de aynen böyle değil miydi? Orada da genç nişancılar üniformalarıyla ortalarda dolaşır, kızlar hayran hayran onları seyrederdi. Yalnız Treuburg'daki referandum yıldönümü şenliğindeki delikanlılar atış derneğinin değil, kısa bir süre önce yasaklanan siyasi bir vurucu tim mensubuydu.

Rath'ın aklına komünist afişleri geldi. Şu anda atış standındaki gençler, onları yırtarken seyreden kızlar nasıl tezahürat yapmıştı kim bilir. Öbür garibanlar ise afişleri karanlıkta, kimsecikler görmeden asabiliyordu ancak.

Kızarmış badem ve tarçınlı kek kokularını teneffüs ettikçe, canı tadı yoğun olan bir şey çekti; sosis standından bir Krakow ısmarladı. Görünen oydu ki, Polonya sosisleri, Wengler ve onun gibilerin yaydığı tüm ayrımcı söylemlere rağmen Mazurya'da hâlâ revaçtaydı. İlk lokmada tadından müthiş lezzet aldı.

"Afiyet olsun Komiser Bey!"

Rath döndü; arkasında Karl Rammoser duruyordu.

"Siz de yer misiniz?" diye sordu Rath. "Ismarlayayım size bir tane."

"Teşekkür ederim. Meslektaşlar ve arkadaşlarla yemeğe gidiyorum."

"Öyleyse artık başka bir zaman ödeşiriz."

"Memnuniyetle."

"Burada SA bile üstünde üniformayla eğleniyor," diyen Rath, elindeki sosisle Hella'nın kahverengi gömlekli erkek arkadaşını işaret etti.

"Klaus Fabeck'le arkadaşları mı? Sivil kıyafetle komünistlerle dövüşmesinler de, şenlikte ütülü üniformayla dolaşsınlar, razıyım."

"Yalnızca iki komünistin bulunduğu bir ortamda haksızlık olurdu zaten. Ama baksanıza, kaç tane Nazi var."

Rammoser konuyu değiştirdi. "Maria söyledi, kütüphaneye gitmişsiniz?"

"Evet, Radlewski'den dolayı."

"Hâlâ mı zavallı Artur'dan şüpheleniyorsunuz?"

"Şurada karşıma geçip de son aylarda Doğu Prusya'dan ayrılmadığına inandırırsa beni, artık zan altında tutmam onu."

"Maria, Artur'u çok merak ediyor. Ayrıca yanlış kişiyi zan altına aldığınızı düşünüyor. Oletzko kazasında Artur Radlewski'yi Maria Cofalka kadar iyi tanıyan kimse yoktur."

"Tahmin edebilirim. Âşıktı eskiden ona, değil mi?"

Rammoser omuzlarını silkti. "Bilemem, ben çocuktum o zamanlar. Ama evet, okuldayken hoşlanıyormuş çok Artur'dan."

"Belki hâlâ hoşlanıyordur."

"Olabilir."

Rammoser, Gustav Wengler'in gezegenlerin etrafında döndüğü güneş misali tam ortaya yerleşmiş olduğu, ileri gelenlerin oturduğu masaya baktı. "Vatan Hizmeti Başkanı'nın konuşmasını nasıl buldunuz?"

"Pek etkileyiciydi." Rath'ın aklına daha diplomatik bir cevap gelmemişti.

"Wengler'in kazadaki en iyi konuşmacı olduğunu, siyasete atılması gerektiğini söyleyen çok."

"Yani bilmem," dedi Rath. "Siyaset insanların duymak istediklerini söylemekten ibaretse, kesinlikle iyi bir siyasetçi."

"Damıtma tesisi siyasi kariyerinden daha önemli olmalı."

"Belki de böylesi daha iyi, orada o kadar zarar veremez."

"Söyledikleri hoşuna gidiyor insanların."

"İşin kötüsü de bu ya. Onu kastediyorum. Polonyalılarla barışmanızın zamanı gelmedi mi? Onlar komşunuz."

"Beni uyarmanız gerekmiyor." Rammoser omuz silkti. "Ama insan Wengler'in hikâyesini duyduğunda, duyduğu nefreti de anlıyor biraz."

"Mümkün. Ama sırf etki yaratsın diye kişisel yazgısını şey yapmasını çok itici buluyorum... eee, nasıl denir..."

"Kötüye kullanmasını... demek istiyorsunuz."

"Hemen hemen." Rath evet anlamında başını salladı. "Her halükârda kendi nefretinin tohumlarını bütün şehre yayıyor. Bu bence tehlikeli, hele bir de milletin onu nasıl alkışladığını görünce..."

"İnsanları anlamalısınız, Almanya'nın onları unutmasından korkuyorlar."

"Bu konuda endişeye gerek yok. Koridor'a burada olduğu gibi orada da sayıp sövüyorlar. Oranın farkı, gamalı haçlıların Berlin'de köy ahalisine dahil olmaması."

"Bu, Berlin'in köy olmamasından kaynaklanıyor olmasın?"

54

Adam hastanedeydi ama hiç değilse kalıcı zarar görmemişti.

Zavallıdan bir de kan almışlardı. Çavuş Adayı Erwin Scholz'un yattığı yerde yüzü mum gibi, çarşafın rengi gibi bembeyazdı.

Ancak kan tahlilinden kaçışı yoktu. Grâf ile Böhm aynı fikirdeydi: Çavuş adayını ne nakavt etmişti, bunu öğrenmeleri lazımdı. Kriminal sekreter, analizde Curare ya da başka bir Kızılderili zehri çıkacağına iddiaya girerdi. Zaten artık Lange ile birlikte Güney Amerika Kızılderililerinin ok zehirleri konusunda uzman olmuş-

lardı; ama yine de Lamkau ile Doğu Prusyalı adamları öldüren zehrin hangisi olduğunu hâlâ bilemiyorlardı. Hatta komiser adayı ilerleme kaydedebilmek için kütüphaneden bilimsel kitaplar bile almış, araştırmıştı. Ama bunlardan da bir şey çıkmamıştı. Esrarengiz katil herhalde zehrini kendi karıştırıyordu. Berlin'de gizli gizli dolaşıp adam öldüren bir Kızılderili müsveddesi; bunu tahayyül bile etmek tüyler ürperticiydi.

Erwin Scholz'un olup bitenlerden haberi yoktu. Bir temizlikçinin gece yarısı garın erkekler tuvaletinde kendisini bulmasından önce başına neler geldiğini de bilmiyordu çavuş adayı.

Doktor, Gräf'e çavuş adayının yanına girmesine izin vermeden önce, "Vücudu saatlerce uyuşuk vaziyetteydi, kan dolaşımı henüz düzelmedi," demiş, "biraz sabırlı olmanız gerekecek," diye de uyarmıştı.

Sabır da aksi gibi o anda sahip olmadıkları tek şeydi.

Deli Kızılderili bir gün önce gene yapacağını yapmıştı. Kurban bu sefer bir meslektaşlarıydı.

Bunun sonucu olarak Gennat *Vaterland* soruşturma ekibini bizzat takviye etmişti. Cinayet Masası artık neredeyse olduğu gibi Böhm'ün emrindeydi. Tek bir istisna vardı, o da *Fantom* soruşturma ekibiydi, Buda onu ellememişti. Şişkonun Dettmann'a nedense bir zaafı vardı.

Böhm neredeyse Gereon Rath'ı Doğu Prusya'dan geri çağıracaktı ama onu bir türlü telefonda yakalayamamıştı. Reinhold Gräf bunun nedenini az çok tahmin edebiliyordu: Gereon Rath oldum olası Wilhelm Böhm'ün telefonlarına çıkmaktan hoşlanmamış, başkomiserle burun buruna gelmeme konusunda ustalaşmıştı. Tabii bu en başta Böhm'ü sevmemesinden kaynaklanıyordu; ama bazen de bir iz üzerinde oluyor ya da bir tahmin yürütüyor ve bunu şişko başkomiserle paylaşmak istemiyordu.

Ancak bir gün önce paylaştığı bir şey olmuştu ve o tahmini de doğru çıkmıştı.

Başkent basını olan bitenin kokusunu almaya başlamıştı. Potsdamer Platz'ın ortasında ceset bulunurdu da bu örtbas edilebilir miydi? Çok sayıda insan trafik kaosuna şahit olmuş, bir çoğu da cinayet masasının arabasını trafik kulesinin altında görmüştü.

Beti benzi atmış çavuş adayının yattığı yerde acınacak bir hali vardı; ancak Gräf bu durumu kale alacak halde değildi. Defterini çıkarıp sorguya başladı.

"Başçavuş Wengler'i iyi tanır mıydınız?"

Yorganın altında belli belirsiz bir omuz silkme hareketi görüldü. "İnsan bir iş arkadaşını ne kadar tanırsa, o kadar işte. Trafik kulesinde işi o öğretti bana. Tekniği açıkladı."

"Açıklanacak çok mu şey var?"

"Yok aslında. Ama Wengler... yaşlı kuşağın teknikle ilişkisini bilirsiniz. Kuledeki düğme ve kolları kullanabiliyor olmak hoşuna gidiyordu."

"Wengler'in evine gittiniz mi hiç?"

"Hayır."

"Nerede oturduğunu biliyor musunuz?"

"Schöneberg'de galiba."

"Birkaç hafta önce taşınmış."

"Taşınmış mı? Nereye?"

"Onu henüz bilemiyoruz. Size söylemiştir diye ümit etmiştim."

Gräf bir akşam önce Olay Yeri İnceleme Ekibi'nden birkaç kişiyle birlikte, Feurigstrasse'ye, Wengler'in trafik polisinin personel formunda yazılı adresine gitmiş, kapıyı çalmıştı. Ev sahibesi kapıyı biraz aralayarak akşamın dokuzunda kapıya gelen beş meymenetsiz adama şüpheyle bakmıştı. Buruş buruş elbiselerinden, sabahtan beri dizlerinin üstünde yerlerde süründükleri, yüz ifadelerinden keyifsiz, bitkin oldukları belliydi.

"Polis mi? Ne istiyorsunuz benden?"

"Sizden bir şey istemiyoruz, kiracılarınızdan biriyle işimiz. Siegbert Wengler. Arkadaşımızın dairesine bir göz atmak istiyoruz."

"Yanlış adrestesiniz. Artık burada oturmuyor."

Siegbert Wengler dört hafta önce taşınmıştı; yeni adresini ne sekiz yıl oturduğu evin sahibesi ne de trafik polisindeki meslektaşları biliyordu. Görünüşe bakılırsa, maktul başçavuşun meslektaşları arasında samimi olduğu birisi yoktu; ya da en azından Gräf'in konuştuğu memurların hiçbiriyle arkadaşlık kurmamıştı. Çavuş Adayı Scholz da buna dahildi.

Gräf yataktaki adama, "Bu konuda konuşur muydu hiç? Bu ka-

dar kabuğuna çekilmesinin bir nedeni var mıydı?" diye sordu.

"Başçavuş pek konuşkan biri değildi. Onu kimin öldürmüş olabileceği konusunda bir fikriniz var mı?"

"Sizi yere serip üniformanızı çalanlar olacak."

Çavuş adayının beti benzi daha beter attı.

Kriminal sekreter, Lange'nin bir gün önce tanıkların sorgusundan sonra çizdirdiği resmi çıkarttı. Maalesef ortaya son derece sıradan, özelliksiz bir sima çıkmıştı; tek göze çarpan unsur miğferdi.

"Bu adam olabilir mi? Kuşkulu davranışları yüzünden garda bir yerde gözünüze çarpmıştır belki."

Çavuş adayı, Gräf'in ona uzattığı resmi uzun uzun inceledi. Sonra kafasını iki yana salladı.

"Bu yüz hiçbir şey ifade etmiyor bana."

"Neyse, bir denemeydi."

Grâf resmi yine cebine soktu.

"Size yardımcı olmak isterdim ama adamı görmedim. Birdenbire arkamdan birisi beni kıskaca aldı, boğazımda bir acı hissettim ve gözlerim karardı."

"Ama o kişinin bir erkek olduğunu biliyorsunuz..."

"Tabii... Bir kadının beni alt edebileceğini düşünmüyorsunuz herhalde."

Gräf bir şey demedi.

"Sonra bir de erkekler tuvaleti. Kadın olsa hemen dikkat çekerdi."

"Peki garda kimsenin size saldırıldığını görmemesine ne diyorsunuz?"

"Hiçbir fikrim yok. Olay sırasında herhalde lavaboda kimse yoktu."

"Bir istasyon tuvaletinde..."

"Evet. Hep işe başlamadan önce giderim oraya. Trafik kulesinde lavabo yok. Tuvalet de. O yüzden önceden tedbir almak gerekiyor. Mesane zayıflığıyla çalışmak zor orada."

"O yüzden hep önceden tedbirini alıyorsunuz; anlıyorum." Gräf not alıyordu. "Hep o lavaboda..."

Scholz başını salladı. "Potsdamer Platz'da çalışacağım zaman Wannsee trenine biniyorum hep, en uygunu o."

"Yanlış anlamıyorum sizi, değil mi? Her gün işe başlamadan önce büyük gardaki lavaboya, oradaki tuvalete gidiyorsunuz..."

"Dedim ya işte." Solgun çavuş adayının sesi hafif içerlemiş gibi çıkmıştı. "Çok mu önemli bu?"

"Onu göreceğiz," dedi Gräf.

Hastanede yatan adama hemen söylemek istememişti ama, saldırgan, çavuş adayının üniformasını ele geçirip trafik kulesine girebilmek için günlerce, hatta haftalarca fırsat kollamışa benziyordu.

55

Allah kahretsin!

Rath o sinirle kapıyı çarpmak isterdi ama Treuburg Postanesi'ndeki telefon kabinleri çarpma kapılıydı.

Kendisi uğraşmayınca Berlin'de neden hiçbir şey doğru dürüst yürümüyordu?

Akşam Charly'ye niye ulaşamadığını biliyordu artık.

Böhm'ün neden kendisiyle konuşmak istediğini de.

Kowalski dışarıda, arabanın çamurluğuna yaslanmış, bekliyordu. "Ee, Komiser Bey? Ne diyor Berlin? Memnun mu çalışmamızdan?"

"Arabaya binelim."

Kowalski bir şeylerin yolunda olmadığını anlamış gibiydi. Hiç sesini çıkarmadan denileni yaptı.

Rath bu sefer kapıyı çarparak şoför mahallinin yanındaki koltuğa oturdu.

Kriminal asistan, "Ne oldu?" diye sordu. "Berlin bizden memnun değil mi?"

Kowalski saat tam birde, kasabadaki dedikokulara göre 1924'teki sahte içki skandalına karışan beş kişilik isim listesini teslim etmişti; hepsi Luisen Damıtma Tesisi çalışanıydı. Adamlardan ikisi taşınmıştı, diğer üçü ise hâlâ Treuburg'da oturuyor ve hâlâ da damıtma tesisinde çalışıyordu. Birisi, o günlerde iş icabı Berlin'de bulunan Dietrich Aßmann'dı.

"Sorun sizin listeniz değil, siz iyi iş çıkartmışsınız Kowalski."

Böhm gerçekten de isimleri tek tek not etmişti; Berlin artık bir hata daha kaldıracak durumda değildi. Arama emri derhal çıkmış olmalıydı.

Kowalski, Wanderer'i sürerken Rath pencereden dışarı bakıyordu. Komünistler gene her yeri afişlemişti: *Faşizme Karşı! Komünistlerle Birlikte Savaş! Liste 3'ü Seç!* Bu sefer gündüz yapıştırılmışlardı sanki. Tutkal kurumamıştı daha; seçim sloganları pırıl pırıl parlıyordu. Bugün zaten sorun olmazdı herhalde; çarşı meydanı tıpkı geceleri olduğu gibi in cin top oynuyordu. Meydanın ortasına bir tahta çubuk dikmişlerdi; yoksa ahali bu direğe bağlayıp yakacağı bir cadı ya da kâfir aramaya mı çıkmıştı?

"Neye canınız sıkıldı Komiser Bey? Berlin çalışmamızdan memnunsa neden keyifsizsiniz böyle?"

Rath kriminal asistana baktı ve "Kowalski," dedi, "hayatınızda hiç ölüm haberi verdiniz mi birisine?"

Kowalski'nin yüzü birden bembeyaz oldu.

Gustav Wengler haberi metanetle karşıladı. Rath'ın beklediğinden daha güçlü çıkmıştı. Sanki bu haberi bekliyor gibiydi. Adamı, çalışanlarıyla bir masada gülüp eğlendiği şenlik çadırından almışlardı.

Rath, Hindenburg Parkı'nda, şenliğin gürültüsünden uzak bir yere götürüp verdi haberi. Gennat'ın talimatına uymuş, ne pat diye söylemiş ne de fazla gevelemişti.

"Size acı bir haberim var," diye girdi. "Kardeşiniz Berlin'de..." Bunu der demez Gustav Wengler hemen anlamıştı; eli hemen cebindeki tabakaya uzanıp titrek ellerle bir sigara çıkardı.

"Üzgünüm Herr Wengler, kardeşiniz öldü. Görev başında." Nihayet becermişti.

Wengler uzun süre hiçbir şey söylemedi; sigarayı dudaklarının arasına yerleştirip ceplerinde çakmak ya da kibrit aradı. Bulamadı. Rath ona ateş verdi, kendisi de bir Overstolz yaktı. Ardından Başçavuş Siegbert Wengler'in ne zaman ve nerede öldüğünü anlattı.

Hemen bir şey sormayın. Konuşmak istediklerini anlarsanız, onları konuşturun. Eğer öyle bir şey yoksa siz konuşun. Bu da, Gennat'ın ölüm haberini verdikten sonraki aşamayla ilgili tavsiyesiydi.

Wengler konuşmak istememişti.

"Katilin, eski çalışanlarınızın canına kasteden kişi olduğunu düşünüyoruz."

Wengler başını salladı ve sigarasından derin bir nefes çekti.

"Artur Radlewski mi?" diye sordu.

"İlk bakışta öyle. Ancak onunla ilgili en ufak bir ize rastlamadık. Her halükârda kendisini görünmez kılmayı bilen biri."

"Görevi başında öldürüldü demiştiniz, değil mi?"

Rath başıyla onayladı. Başka da bir şey anlatmadı. Şimdilik ayrıntılara girmese de olurdu.

"Sizin için zaten acı hatıralarla dolu bir şenlikte size böyle bir haber getirmek istemezdim, kusura bakmayın."

Kowalski bütün bu konuşma sırasında geride kalmıştı. Rath, onun bu durumdan rahatsız olduğunun farkındaydı. Kowalski sonuçta Siegbert Wengler'i polis olarak tanıyordu. Gustav Wengler ise daha on yıl önce bile şehirde önemli bir adamdı.

Rath, "Size birkaç sorumuz olacak Herr Wengler," dedi.

"Tabii, buyrun. Siz de görevinizi yapıyorsunuz."

"Elimizde bazı isimler var. Sahte içki olayında bu kişilerin adı geçiyor. Bu adamlara ulaşmak için yardımınıza ihtiyacımız var. Ulaşamazsak bu cinayetler durmayacak."

Wengler, Kowalski'nin uzattığı listeyi aldı.

"Aßmann Berlin'de," dedi. "Diğerlerini nerede bulacağınızı araştırtayım."

"Teşekkürler." Rath, Wengler listeyi katlayıp cebine koymadan diğer soruya geçmedi. "Kardeşiniz tehlikeyi sezmiş olabilir mi?"

"Bilmiyorum. Sık görüşmezdik. En azından son yıllarda." Wengler başını sağa sola salladı. "Bir insan birden göç ediyor bu dünyadan, ne kadar hızlı gerçekleşiyor. O insan yaşamıyor artık, ne tuhaf."

"Kardeşinizin kısa bir süre önce taşındığından haberiniz var mıydı?"

"Schöneberg'de oturmuyor mu artık?"

Rath hayır anlamında başını salladı. "Hayır. Yeni adresini bilirsiniz diye ümit etmiştim. Öyle anlaşılıyor ki, kardeşiniz taşındığını hiç kimseye söylememiş. Saklanmak istemiş sanki. Hiçbir şey yokmuş gibi her gün işine gidip gelmiş."

Wengler sigarasını tüttürerek düşünceli bir şekilde uzaklara, Treuburgluların Luisen Damıtma Tesisi'nin ürünleriyle kafayı çektikleri Savaşçı Anıtı'ndaki şenlik yerine baktı.

"Tehdit edildiği için kendisini geriye çektiğini düşünüyorsunuz, öyle mi?"

Rath başıyla onayladı. "İşyerinde kendisini güvenlikte hissediyordu, orada korkacak bir şey görmüyordu herhalde."

"Hataymış demek."

"Evet, hataymış. Kardeşinizin arkadaşları kim? Kimlere yeni adresini vermiş olabilir?"

"Korkarım size bu konuda yardımcı olamayacağım. Siegbert'in pek arkadaşı yoktu, hiçbir zaman olmadı." Wengler sigarayı atıp ayağıyla ezdi. "İzninizle, biraz yalnız kalmak istiyorum."

Rath'la Kowalski, bir süre göl kenarında tek başına ve düşünceli yürüyen Gustav Wengler'in arkasından baktılar. Treuburg'un büyük adamı o an öyle yalnız görünüyordu ki.

56

Manfred Unger her zamanki gibi ofisinde, camın arkasında oturuyordu; dört, beş saat gecikerek ve de yanında bir adamla büyük mutfağa giren Charly'yi görünce gözleri yuvalarından fırladı. Beyninin bu görüntüyü algılayabilmesi için birkaç saniye geçmesi gerekmişti; yerinden fırlayarak kapıyı ardına kadar açtı.

"Bu ne cüret?" diye bağırdı Charly'ye. "Saatin kaç olduğundan haberiniz var mı? Derhal terk edin burayı! Kâğıtlarınızı da alıp gidin!"

"Hemen gidiyoruz, merak etmeyin Herr Unger." Lange polis kimliğini çıkardı; Charly'nin yanındaki adamı nereden tanıdığı başaşçının kafasına o an dank etti. "Ama siz de geliyorsunuz."

"Nedenmiş o?"

"Birçok şantaj vakasına karıştığınıza dair kuvvetli suç şüphesi var. Lütfen bir şey belli etmeden arkamızdan gelin. Dikkatleri üzerimize çekmeyelim, bu sizin de işinize gelir herhalde."

"Ama..." Unger, merkez mutfağa, imparatorluğuna işaret etti. "Ama işler..."

Charly, "İşler yapılır," dedi. "*Haus Vaterland*'da çalışmak için can atan bir sürü insan var. Sokaklar dolu."

Unger aptal aptal genç kadına bakıyordu. Onun şu anki rolünü hâlâ kavramamış gibiydi. Ardından Lange'ye baktı.

"Bu şırfıntı mı ihbar etti beni? İnanmayın ona. Bu zenci yavuklusu benim hayatımı kaydırmak istiyor, bütün derdi o."

Lange, "Laflarınıza dikkat etseniz iyi olacak," dedi. "Yakışık almaz bir şekilde *şırfıntı* diye hitap ettiğiniz Frâulein Ritter, kriminal memurdur."

"Efendim?"

Unger ağzı açık Charly'ye bakıyor, bu haliyle de iyice salak görünüyordu.

Lange, "Frâulein Ritter komiser adayı," dedi.

"Nasıl bir dünyada yaşıyoruz?" dedi başaşçı. Başını iki yana sallayarak söyleniyordu. "Kadınların ne işi var polis teşkilatında?"

Lange, "Artık bu düşünceye kendinizi alıştırın bence Herr Unger," dedi. "Frâulein Ritter'i önümüzdeki günlerde sık sık göreceksiniz."

"Dünya nereye gidiyor! Sosyal demokratlar yakında bir kadını bakan filan yaparlar. Hatta başbakan da yaparlar."

"Böyle konuşmaya devam ederseniz, üniformalı bir birlik çağırıp sizi kelepçeyle götürtür, ofisinizin de altını üstüne getirtirim." Lange çantasından bir evrak çıkardı. "Arama emriyle tutuklama emri bu yetkiyi veriyor bana." Adama gülümseyerek, "O yüzden biraz mütevazı olun da, şuradan olaysız gidelim."

Unger başka bir şey söylemedi.

Ofisin kapısını kapatıp başaşçıyı bir yere oturttular; Lange onun başında beklerken Charly iki koliye dosyaları ve Unger'in masasının üstündeki kâğıtları doldurdu. Başaşçı hiç sesini çıkarmıyor, arada Charly'ye nefret dolu bir bakış atıyordu. Mutfakta hemen hemen herkes şefin ofisinde bir numara döndüğünü fark etmişti. Herkes görünürde işini yapıyor, ama ara sıra çaktırmadan o tarafa bakıyordu.

Ağır kolilerden birini Lange aldı; diğerini Unger taşıyacaktı.

"Yok artık." Bu çok fazla gelmişti artık kendisine.

Lange, "Tamam," dedi. "Frâulein Ritter? On altıncı karakolu

arayın lütfen, birkaç toplum polisi göndersinler, inatçı bir şüpheli bizi uğraştırıyor deyin. Hem kolileri de taşımaya yardım ederler."

Charly tam ahizeyi eline almış, numarayı çevirmek üzereyken, Unger fikrini değiştirdi. Koliyi masadan aldı; son derece kızgın bakıyordu.

Charly erkeklere kapıyı tuttu, ofisten çıktılar. Kart basma saatinin orada, şişman bir adamla karşılaştılar, aşçı başlığını geçiriyordu kafasına. Unger adama pis pis baktı.

"Fritzsche, ne işiniz var burada sizin?"

Şişko utangaç gülümsedi. "Müdür Bey aradı beni," dedi. "Sizin yerinize çalışacakmışım bugün."

Lange, "Göreviniz uzayabilir, haberiniz olsun," dedi.

Ardından *Haus Vaterland*'ın büyük mutfağından çıktılar. Manfred Unger kucağında koliyle, az önce işine son verilmiş bir memur izlenimi uyandırıyordu.

57

Etkinliğin gürültüsü Savaşçı Anıtı'nın arkasındaki küçük tren köprüsüne ulaşmıyordu. Şenlik atmosferinin sabah yapılan yurtsever konuşmalarla pek ilgisi kalmamıştı. İnsanlar kahkahalar atıyor, bağıra çağıra konuşuyor, şamata ediyordu. İlk sarhoşlar ya oturup kaldığı yerde gözünü bir noktaya dikmiş bakıyor ya da sallana sallana evlerinin yolunu bulmaya çalışıyordu. Eli kulağındaydı, birazdan bir kavga çıkardı; yeni aşklar da olasılık dahilindeydi. Yurtsever laf kalabalığı bir tarafa, sıradan bir halk şenliğiydi bu da.

Rath biraz geri çekilmişti; köprünün merdivenine dayanmış, büyük spor sahasının arkasındaki gölü ve plajı seyrederken Overstolz'unu pıt pıt tabakasına vuruyordu. Kowalski'yi yaşlı adam henüz ayıkken randevuyu hatırlatsın diye Adamek'in yanına göndermişti. Biraz da yalnız kalmak istemişti. Birisine akrabasının ya da dostunun ölüm haberini vermek, hele bir de bu ölümün nedeni şiddetse, bu kişi Gustav Wengler gibi snobun biri bile olsa mesleğinin nefret ettiği yanlarındandı.

Sigarayı yakıp kibriti raylara attı. Birden bir ses duydu, konuşanın adımlarını önceden duymadığı için irkildi.

"Kusura bakmayın Komiser Bey, sizi rahatsız ediyorum. Bir iki dakikanızı alabilir miyim?"

Maria Cofalka'ydı bu. Kütüphaneci ona bakıyordu, her zamanki çekingen tavrı da yoktu üzerinde.

"Tabii müsaitseniz..."

"Müsaitim." Rath, birden düşüncelerinden sıyrıldığı ve rahatsız edildiği halde nazik davranmaya çalışıyordu. "Artur Radlewski ile ilgili yeni bir şey mi geldi aklınıza?"

"Öyle de denebilir." Maria Cofalka gülümsedi; birden on yaş genç görünmüştü. Belki de onu on yaş daha yaşlı gösteren atkuyruğuydu. "Karl size güvenebileceğimi söyledi. Yani Herr Rammoser."

"O onun teveccühü. Bana bir sır vereceksiniz o zaman..."

Kadın, "Olabilir," dedi ve bir an sustu. "Herr Wengler hakkında ne düşünüyorsunuz?" dedi sonunda.

Rath omuzlarını kaldırdı. "Bizim meslekte insanların hakkında ne düşündüğümüzün pek bir önemi yoktur. Önemli olan ne yaptıklarıdır. Ya da bize ne anlattıkları."

"Haklısınız galiba." Kadın düşünceli düşünceli başını sallıyordu. "Wengler az önce sizinle önemli bir şey mi konuştu?"

"Bizi mi gözetliyordunuz?"

"Tesadüfen sizi onunla birlikte parkta yürürken gördüm."

"Sizinle bu konuda konuşamam, anlayış gösterirsiniz umarım. Ama şu kadarını söyleyebilirim: Onun bana söyleyeceği bir şey yoktu; ben kendisine acı bir haber vermek durumundaydım."

"Hay Allah." Şaşırmış görünüyordu. "Kardeşi mi?"

"Evet. Nereden anladınız?"

"Artur'u sahte içki yapan ve annesinin ölümünden sorumlu tuttuğu birtakım adamları öldürmekle suçluyorsunuz, değil mi?"

Rath başıyla evet işareti yaptı.

"O öyle bir şey yapmaz, inanın bana. Artur Wengler'in adamları sahte içkiyi onun ormanlarında üretmelerine, kaçakçılıklarından da haberi olmasına rağmen hiç sesini çıkarmamış, işlerine karışmamıştı."

"*Wengler*'in adamları demek pek doğru değil galiba. Gustav Wengler'in sahte içki olayıyla hiçbir ilgisi yok."

"Öyle bir izlenim yaratabilir." Cofalka, Rath'ın gözlerinin içine bakarak, "Komiser Bey," dedi, "Gustav Wengler'in her dediğine inanmayın."

"Ondan pek hazzetmiyorsunuz, doğru mu düşünüyorum?"

"Kendime göre nedenlerim var."

"Açıklayın o zaman bu nedenleri."

"Onun için geldim zaten." Kadının içindekileri dökmekte zorlanacağı her halinden belliydi. Konuştuklarını duyan biri var mı diye sağa sola baktı. "Gustav Wengler'e inanmayın Komiser Bey. Anlattığı hikâyelerin, nişanlısı, nişanlısının ölümü ile anlattıklarının hepsi yalan."

Rath, "Göle inelim mi?" diye sordu. "Daha rahat ederiz."

Cofalka başıyla evet işareti yaptı. "Özür dilerim böyle konuştuğum için. Normalde başkaları hakkında bu şekilde konuşmak hiç tarzım değildir." Dönüp, göl kenarına yaklaştıkça daha az şamata sesi gelen Savaşçı Anıtı'na baktı. "Ama sanki artık bu şehirde kimse iyiyle kötüyü birbirinden ayıramıyor."

"Kötü olan Gustav Wengler mi?"

Kadın hiç sektirmeden başını sallayarak, "Evet," dedi. "Gustav Wengler ikiyüzlünün biri. Suçsuz bir adamı hapse gönderdi." Bir süre gölü seyretti. "Anna von Mathée'yi Polak öldürmedi," dedi sonunda.

"Kim?"

"Polak. Wengler onu hep böyle anarak, adamın sinsi bir Polonyalı bozguncu olduğunu ima eder de."

"Polak işte. Adından anlaşılmıyor mu?"

"Hayır, bu addan hiçbir şey anlaşılmıyor. Wengler'le adamları taktılar bu ismi ona. Asıl adı Polakowski'ydi.

"Idi..?"

"Öldü. Wartenburg Hapishanesi'nden kaçmaya teşebbüs ettiğinde canından oldu." Kadın sesini alçalttı. "Mezarı az ileride, göl kenarında."

"Katolik mezarlığında..."

"Katolik olmak, Lehçe bir isme sahip olmanın ötesinde baş ku-

suruydu. En azından Vatan Hizmeti'nin gözünde bu böyleydi. İkinci hatası ise, burada on iki yıl önce yeşeren genel histeriye ve Polonyalılara yönelik nefret söylemlerine katılmamak oldu."

"Polonya Ajitasyon Bürosu mensubu değildi o zaman, öyle mi?"

"Doktordu kendisi. Bizim hastanede asistan doktordu. Şurada, Graudenzer Strasse'de."

"Yani Polonya davasından yana olan biri..."

"Wengler sizin bayağı bayağı aklınızı çelmiş Komiser Bey. Burada artık herkes inanıyor bu hikâyeye. Oysa Jakub Polakowski Polonya davasından değil, Polonyalı insanlardan yana birisiydi."

"Özür dilerim. Siz devam edin."

"Bir keresinde o günlerde sık sık rastlanan kavgaların birinden sonra yaralılar hastaneye götürülmüştü. Bu sefer, sadece Polonya Ajitasyon Bürosu'nun bir mensubu değil, saldırganlardan birisi de yaralanmıştı. Lamkau, Wengler'in fedailerinden. Polakowski'nin hatası, önce bilincini kaybeden ve durumu daha ağır olan Roeska'yı, yani Ajitasyon Bürosu mensubunu tedavi etmek oldu. Lamkau, Wengler ve diğerleri o gün bugündür taktılar ona. Ondan sonra Doktor Polakowski oldu Polak."

"Siz bütün bunları nereden biliyorsunuz?"

"Doktoru tanıyordum. Sık sık kütüphaneye gelirdi. Ama Lehçe kitaplar almazdı, onu da söyleyeyim. Bir sürü Lehçe kitabımız vardı, o dil Mazurya'da artık ancak gizli gizli konuşulduğu halde, bugün bile var."

"Peki bu hikâyeyi niye anlatıyorsunuz bana?"

"Siz polissiniz. Adaletten yana olmanız lazım. Jakub Polakowski, Anna von Mathée'yi öldürmedi, o yalnız bir günah keçisi oldu. Wengler bu yalanı ısıtıp ısıtıp tekrar piyasaya sürüyor; millet de koyun gibi dinliyor. Çünkü buna inandıklarında vicdanları rahatlıyor. Polonyalılar daha kötüydü, onlar cinayet dahi işledi; bizimki bir şey mi, biraz adam dövmüş, cam kırmış, samanlık yakmıştık, o kadar, diyorlar."

Kadın anlattıkça heyecanlanıyordu.

Rath, "Size yardımcı olabilir miyim, bilmiyorum," dedi. "Eskileri deşersem bunun kimseye bir yararı olacak mı? Hele Polakowski'nin hiç işine yaramaz, artık hayatta bile değil."

"Onu o zaman Siegbert Wengler tutuklamıştı..."

"Ne var bunda?"

"O, Polakowski'nin masum olduğunu biliyordu; Gustav Wengler de biliyordu bunu."

"Nasıl?"

Kütüphaneci kadın başını salladı. "Ona rağmen mahkemeye çıkardılar; ikisi de onun aleyhine ifade verdi."

"Son derece ağır suçlamalarda bulunuyorsunuz, bunun farkındasınız umarım."

"Biliyorum Komiser Bey. İlk kez size anlatıyorum bunları."

"Karl Rammoser bilmiyor mu hikâyeyi?"

Kadın başını iki yana salladı. "Şehirde kimse bilmiyor. Kimse inanmaz ki zaten bana. Anlattığım ilk kişisiniz."

"Benim inanacağımı nereden çıkarıyorsunuz?"

"Siz inanırsınız."

Maria Cofalka çantasından bir dosya çıkardı; içindeki kâğıtlar sanki ıslaktı da sonra kurumuş gibi sararmış, dalga dalga olmuştu. "Okuyun bunları," dedi, "Polakowski dosyasını tekrar açıp açmamaya ondan sonra karar verirsiniz."

Dosyayı komiserin eline sıkıştırdı. Rath gafil avlanmıştı. Kütüphaneciden bu kadarını beklememişti.

Maria Cofalka, "Bana bir söz verin Komiser Bey," dedi. "Bunu hiç kimseye göstermeyin, kimseye de kimden aldığınızı söylemeyin! Ama hiç kimseye; Karl Rammoser'e bile!"

"Bilmem ki... ben..."

"Gözünüz gibi koruyun onu." Kadın Rath'a yalvaran gözlerle bakıyordu. "Bunun içinde çok özel şeyler de var, pek içimden vermek gelmiyor ama konu hakikat olunca bedel ödenecek artık. Lütfen vakit ayırın ve okuyun. Rica ediyorum sizden."

Rath minnacık harflerle yazılmış sayfalara bakıp, "Ne bunlar?" diye sordu.

Yüzüne esrarengiz bir ifade yerleştiren Maria Cofalka, "Anne Mathée'nin ölümünün ardında yatan gerçek," dedi.

Anna Mathée'nin ölümünün arkasındaki gerçeği okumak hiç kolay değildi; yazı o kadar eciş bücüş, o kadar minikti ki. Mürekkep de mürekkep değildi; yer yer akmış, ya da yazı tamamen silinmişti.

Rath, Maria Cofalka'dan ayrılır ayrılmaz hemen bakmıştı dosyaya. Tabii bakabildiği kadar. Gölün kenarında bir banka oturmuş, kâğıtları karıştırarak en azından birkaç satır çözmeye çalışmıştı. Buna çözmek de denemezdi, tahmin edebiliyordu ancak yazılanları. İsim bir şey ifade etmese de, tek doğru dürüst okunabilen mektupların altındaki imzaydı: *Tokala.* Bu isim sık sık gözüne çarptığı için birkaç kez karşılaştırdıktan sonra doğru okuduğundan iyice emin olmuştu. Birisi üçüncü şahıs olarak kendisinden söz ediyordu. Bunun kim olduğunu tahmin etmek pek zor değildi.

Epey ter döktükten sonra mektuplardan birinin ilk cümlesini çıkarabildi: *Tokala bir daha insan içine çıkmıyor.* Gerçi Maria Cofalka'ın verdiği belgeleri mektup diye nitelemek de doğru olmazdı. Çünkü ne bir tarih, ne hitap, ne de gönderenin adı yazıyordu; bir tek imza görünüyordu ve hepsinde aynıydı.

Tamamını okuyabilmek için bir mercek gerekecekti; böyle olmayacaktı bu. Rath dosyayı kapatıp göl kenarından şehre doğru yürüdü; Kaymakamlığı geçtikten sonra Katolik mezarlığına geldi. Bu, Protestan mezarlığından küçüktü ama yeri daha güzeldi; sade, gösterişsiz Katolik kilisesinin arka tarafında, tam gölün kenarındaydı. Rath, Jakub Polakowski'nin mezarını eliyle koymuş gibi buldu. Karademirden imal edilmiş sade bir haçtan başka, çiçeğe benzer ya da mezarın bakımının yapıldığına işaret eden hiçbir şey yoktu.

Çünkü sevgi ölüm kadar güçlü, ateşi cehennem ateşi gibi kızgındır. Koru yakıcıdır, Tanrı'nın alevidir.
Jakub Polakowski
** 18 Mayıs 1895*
† 22 Ağustos 1930

Adam acaba neden mezarıyla ilgilenecek kimsesinin olmadığı Treuburg'da gömülmüştü? Rath, Wartenburg'daki hapishanenin mezarlığına da defnedilebilirdi diye düşündü.

Jakub Polakowski 35 yaşında ölmüştü; yani öldüğünde Rath'tan ancak birkaç yaş büyüktü. Aldatılmış bir nesildi bu. Adam muhtemelen dünya savaşında cepheye gitmiş, savaştan iki yıl sonra da hapse atılmıştı. Hem de büyük olasılıkla işlemediği bir cinayet yüzünden. Tabii Maria Cofalka'nın anlattıkları doğruysa.

Anna von Mathée'yi Jakub Polakowski öldürmedi, o yalnızca günah keçisi oldu.

Rath çarşı meydanına geldi; kırtasiyeci de kapalıydı, kitapçı da. Treuburg çarşı meydanındaki bütün dükkânlarda *kapalı* tabelası asılıydı; tek açık olan yer *Treuburg Gazetesi* idi.

Bankonun arkasındaki kadın, "Mercek mi?" dedi. "Yazı işlerinde bir tane olması lazım. Size verebilir miyim, bilemiyorum ama. Herr Ziegler her an gelebilir. Yarın halk oylamasının yıldönümü hakkında yazısı çıkacak."

Rath polis kimliğini çıkardı. "Merceği burada kullanma olanağım olabilir mi?"

"Tamam, bir bakayım."

Sekreter yüzünde bir tebessümle arkada kayboldu. Rath etrafına göz gezdirdi. Duvardaki masada 1920 yılına ait bütün sayılar cilt cilt sıralanmıştı. Anlaşılan Ziegler denen editör güncel yazıları için sık sık arşivden yararlanıyordu. Rath merakla sayfaları çevirmeye başladı; Polonya Ajitasyon Bürosu ile dalga geçilen bir yazı buldu. Ofise sekreter bulamamışlardı, 500 mark aylık teklif ettikleri halde kimse orada çalışmaya yanaşmamıştı. Bir yorumdan, o günlerde atmosferin ne kadar nefret dolu olduğu anlaşılıyordu: *Nefreti ekmemiz lazım,* diye yazmıştı yorumcu. *Dış düşmanlarımıza karşı nefreti nasıl öğreniyorsak, Almanya'nın iç düşmanlarını da aynı şekilde nefretle ve aşağılayarak cezalandırmalıyız. Uzlaştırma çabaları hiçbir sonuç vermez; Almanya gene savaştan önceki Almanya olacaksa, bu ancak fanatiklik sayesinde olur.*

Satırlardan, kökleri Kayzer İmparatorluğu'na kadar uzanan ve cumhuriyet döneminde de, en azından Alman milliyetçiliği ve ırkçılığının hâkim olduğu kesimlerde revaçta olan o vıcık vıcık şo-

ven çokbilmişlik akıyordu. Rath bu çokbilmişliğe o sabah referandumun yıldönümü şenliğinde de tanık olmuştu; aynı çokbilmişlik bir kardeşinin canına mal olmuş, diğerinin ise memleketi terk etmesine yol açmıştı.

Sekreter elinde koskoca bir mercekle geri geldi.

Rath, "Tam istediğim gibi, teşekkür ederim," diyerek Cofalka'nın dosyasıyla konuk masasına oturdu. Yazılanları mercekle bile çözmek zordu; önce o eciş bücüş yazıya alışması lazımdı. Bir süre sonra rahat okuyabildi.

Hayır, Tokala bir daha hiçbir zaman insan içine çıkmayacak, asla. İnsanlar, tıpkı annesinde olduğu gibi onun için de ölüm demek. Gerçek yolunu bulacaktır o olmadan da. Bulacaktır, çünkü Winchinchala gerçeği bilir ve onu şu ya da bu biçimde yeryüzüne getirir. O, insanların dünyasını tanıyor, orada nasıl hareket edeceğini de biliyor; ama Tokala bilmiyor.

Winchinchala onu anlayacaktır. Geri dönemez artık, imkânsız bu. Ne söylerse söylesin, bir yakaladılar mı, kodese atarlar onu. Öldürsünler onu, daha iyi. Hapis demek ölüm demek. Tokala'nın yalnızlığı ve suçuyla baş başa hayatını devam ettirmekten başka çaresi yok.

Küçük Göl'ün orada ne olduysa oldu. Niyaha Luta, kırmızı tüylü elbiseli kadın öldü. Onu hiçbir şey bir daha geri getiremez. Tokala kaçtı oradan ve döndüğünde çok geçti; kendisini bir daha hiç affetmeyecek. Keşke elinden gelse de telafi edebilse.

Kıyıdaki sığ suda onu ne halde bulduğunu hiçbir zaman unutamayacak. Kötü adam gitmiş, kadın yalnız yine. Ama sadece gövdesi yatıyor orada, dalgalarla hafif hafif sallanıyor; gözleri mavi gökyüzüne bakıyor ama bir şey görmüyor. Elbisesi paramparça; bacaklarının arasında suda kan pıhtıları yüzüyor.

Kulağına tepeden, ormandan bir bisiklet sesi gelince Tokala yine saklanıyor; Niyaha Luta'nın kötü adam geldiğinde asıl beklediği adamı görüyor; dövüşten çıkmış gibi.

Adam kadının vücudu görüyor suda. Yanına gidip dizlerinin üzerine çöküyor, sanki gizli bir güç dizlerinden bütün hayatını ve gücünü çekip almış. Kadının kafasını sudan çıkarıp kaldırıyor, canı acıyacak diye, korka korka.

Tokala saklandığı yerden çıkamıyor, nefessiz.

Adam kadının kafasını kucağına almış, okşuyor; suda dizlerinin üzerinde, ölüye sessizce ağıt yakıyor. Suratı taşlaşmış.

Çıngıraklı kapı açıldı ve iki kişi girdi içeri. Rath kafasını kaldırınca Gustav Wengler ile kodamanların masasında gördüğü adamlardan biriyle karşılaştı; sık nefesli, bıyıklı, şişman bir herifti bu. Wengler hararetli hararetli konuşuyordu adamla; görünüşte, kardeşiyle ilgili yastan eser kalmamıştı. Vatan Hizmeti'nin başkanı, Rath'ı görünce afalladı.

Bir şey söylemek için ağzını açan şişkoya fırsat vermeden, "Komiser Bey," dedi. "Ne yapıyorsunuz burada?"

Rath kâğıtları dosyaya soktu.

Sekreter atlayıp şefine, "Komiser Bey'e bir mercek verdim Herr Ziegler," dedi.

Editör, "Bana da lazım ama," diye homurdandı.

Rath, "Tabii tabii, benim işim bitti zaten, teşekkür ederim," dedi. Adama merceğini verirken Wengler'e dönüp, "Halk oylamasının yıldönümü şenliği ile ilgili yazıya mı yardım edeceksiniz?" dedi.

Editör Ziegler, "Benim yardıma ihtiyacım yok," diye karşı çıktı. "Ama yarınki özel nüshada tabii ki Vatan Hizmeti'nin başkanıyla bir söyleşi yer alacak."

"Eh, kolay gelsin o zaman..." Rath kapıya yöneldi.

Wengler, "Ne o elinizdeki?" diyerek dosyayı gösterdi.

"Birtakım belgeler. Okuması zor. Yazı çok küçük." Rath kapıyı açınca, yine çıngırdaklar çaldı.

Wengler, "Maria Cofalka mı verdi size onu?" diye sordu.

Hay aksi. Adam onları beraber görmüş olmalı. Ya da şehirdeki birçok adamından biri. Tek yapabileceği şey duymazdan gelmekti.

"Ben rahatsız etmeyeyim, hoşça kalın beyler, hoşça kalın hanımefendi." Rath şapkasını çıkararak selam verdi ve kolunun altındaki dosyayla *Treuburg Gazetesi*'nden çıktı. Az sonra tekrar dönüp baktı, cam kapının arkasında duran Gustav Wengler'le göz göze geldi. Adam kuşku dolu bakışlarını saklamıyordu.

Nihayet bir ipucu geçmişti ellerine: bütün diğer memurlar gibi Siegbert Wengler de polis merkezine acil ihtiyaç duyulduğunda aranabilecek bir telefon numarası bırakmış, bu numarayı da tam dört hafta önce değiştirmişti. Bu, Wengler'in işverenine bildirdiği tek değişiklikti.

Schöneberg değil, bir Kreuzberg numarasıydı bu.

Numara Anhalt Garı'nın yakınındaki bir kasaba aitti.

Gräf, Siegbert Wengler'in Cinayet Masası'nda ne kadar fotoğrafı varsa hepsini yanına almış, Olay Yeri İnceleme Ekibi'nden birkaç kişiyle yola çıkmıştı.

Kriminal sekretere önceki gün yaşadığı fiyaskodan sonra bugünkü başarı ilaç gibi gelmişti; hiç kimsede, Wengler'in kardeşinde bile maktulün yeni adresi olmadığı ortaya çıkınca aklına trafik polis merkezini bir kez daha aramak gelmişti. Bu ona Böhm'ün gözünde puan kazandırır mıydı, o meselenin başka bir yönüydü. Başkomiser yanına nedense bir kriminal memur vermemişti; İnceleme Ekibi'nden memurlarla tek başına uğraşmak zorundaydı. Lange ya da Charly de gelse çok iyi olurdu, ama onlar hâlâ *Haus Vaterland*'daki şantaj vakasıyla meşguldü. Aslında o gün dosyayı ve iki şüpheliyi Artur Nebe ve şantajla gasptan sorumlu Hırsızlık Masası'ndaki arkadaşlara devredeceklerdi. Bu vakayla cesetler arasında var olabilecek bir ilişki gitgide daha ihtimal dışı kalıyordu. Şayet cinayet serisiyle bir bağlantısı varsa, bunu Nebe kendisi de bulurdu.

Kasap, Kleinbeerenstrasse'deydi. Tipik bir gar semtiydi burası. Filarmoni'ye yakındı; Wilhelmstrasse ve hükümet meydanına da uzak sayılmazdı. Buna rağmen Möckernstrasse'den biraz uzaklaşıldığında evler yıkık dökük, bakımsız olmaya başlıyordu. Gräf, İnceleme Ekibi memurlarını arabada bırakıp dükkâna yalnız girdi. Vitrindeki görünüm pek iç açıcı değildi; yağlı, sinirli etler, kaynatmalık kemik... Yoksul mahallesi olduğu belliydi buranın.

Tezgâhdaki kadın, Gräf'in sadece bir sorusu olduğunu, bir şey satın almayacağını duyunca biraz hayal kırıklığına uğramıştı.

Gräf, kadına Wengler'in miğfersiz bir resmini uzatarak, "Sieg-

bert Wengler adında bir beye sizin numaranızdan ulaşılıyormuş. Nerede oturduğunu söyleyebilir misiniz?"

"Eşime sormam lazım." Kadın kuşkuyla bakıyordu. "Kim soruyor?"

Gräf kimliğini fotoğrafın yanına koydu.

"Herr Wengler'in bir meslektaşıyım."

Beriki kimliği uzun uzun inceledi. "Gerçekten polis misiniz?"

Gräf rozetini de çıkardı. "Güvensizliğinizin belirli bir nedeni var mı?" diye sordu.

Kadın omuz silkti. "Herr Wengler bir gün birisi gelip onu sorarsa bir şey söylemememizi tembih etmişti."

Gräf, "Korktuğu birisi ya da birileri vardı, bizim de tahminimiz bu," dedi. "Herhalde haklıydı da. Kendisi bir cinayete kurban gitti."

"Aman Allahım!"

"Bana adresini rahat rahat verebilirsiniz, korktuğu kişi ben değildim. Ben ve dışarıda arabada bulunan arkadaşlarım, onu kimin öldürdüğünü bulmaya çalışıyoruz. Nerede oturuyordu, siz onu söyleyin şimdi."

Kasabın karısı yalnız adresi vermekle kalmadı, anahtar da ondaydı.

Wengler'in dairesi, kasabın apartmanında, ama arka binadaydı. Kadın onları avludan geçirip ikinci kata çıkardı; ahşap kapıda isim yazmıyordu.

Ev pek düzenli sayılmazdı. Yerdeki gazetelere bakılırsa, Siegbert Wengler at yarışlarına meraklıydı. Bir sandalyenin arkasına bir pantolonla bir gömlek atılmıştı. İnceleme Ekibi derhal parmak izleri almaya başladı; rutin işleriydi bu.

Gräf, inceleme ekibinden arkadaşları kızdırmamak için, pencerenin yanındaki yazı masasının üstündekilere dokunmadan önce eldiven taktı. En ilginç şeyler kilitli çekmecedeydi. Buradan üç ölüm ilanı çıkmıştı, biri Dortmund'dan, öbürü Wittenberge'den, üçüncüsü ise Berlin'den. Böylelikle son kuşku kırıntısı da ortadan kalkmıştı; Siegbert Wengler, Lamkau, Wawerka ve Simoneit'la aynı listedeydi.

Ölüm ilanlarını İnceleme Ekibi'nden memurlara veren Gräf, çekmecede dikkatini çeken başka bir bulguya yöneldi; neden ve

nereden olduğunu söyleyememekle birlikte ona yabancı gelmeyen sade, siyah bir not defteriydi bu. Asayiş'te kullanılanlara benzemiyordu, onlardan daha büyücek ve daha kalındı.

Defteri açınca sütunlar halinde birtakım sayılar gördü. Sayıları görmesiyle de defteri nereden tanıdığını çıkardı. Onu önceki hafta diğer dosyalarla birlikte Herbert Lamkau'nun ofisinden alıp götürmüşlerdi. Sayfaları karıştırınca, kurşunkalemle kendi eliyle yazdığı bir notu gördü.

Diğer memurlara, "Buraya gelir misiniz?" dedi. Kriminal sekreterin ricasına isteksiz uyan İnceleme Ekibi'ne defteri uzattı. "Bir bakın bakalım, parmak izi çıkacak mı? Ne kadar çok bulursanız o kadar iyi."

60

İçkiyi biraz fazla kaçırmıştı. Bu kadar içmeyecekti aslında. Rath, tekrar şenliğe gitmeden önce otel odasında mektupları okumaya kalkmıştı ama merceksiz olacak iş değildi bu. Ne kadar zorlasa da bir cümlede ancak iki ya da üç kelime çıkarabiliyordu.

Maria Cofalka'yla konuşmak istemiş, ona şenlikte rastlayamamıştı; meşaleli yürüyüşte de, müzik derneğinin çarşı meydanında yakılan koskoca ateşin önünde verdiği kapanış konserinde de yoktu.

Eğer Rath'ın okuyabildiği satırlar gerçeği yansıtıyorsa, kütüphaneci kadın haklıydı. Gustav Wengler'in anlattığı kötü Polonyalı temiz Alman kızını katletti hikâyesi bir yalana dayalıydı.

Rath, *Kronprinzen*'in önünde, akşamı öğretmen meslektaşlarıyla neşeli bir havada bitirmek isteyen Karl Rammoser'le burun buruna gelmişti. "Maria yatmaya gitmiştir, içkiyi kaldıramaz o," demişti. Rath'ın gece yarısına kadar birlikte oturduğu öğretmenler ise bayağı içki kaldırıra benziyordu. Onlara göre hava hoştu, ertesi gün okula gitme gibi bir dertleri yoktu, tatilin ortasıydı daha. Ama Rath epey geç bir saatte otelin yolunu tuttuğunda diğer Treuburglular yatmıştı artık.

Salzburger Hof'a geldiğinde evin kızını SA'lı sevgilisiyle yakala-

dı. Otelin yanındaki bir avlu girişindeydiler; Fabeck kıza bir şeyler anlatıyordu. Hella otel müşterisini görünce gülümsedi. Tam Rath ona karşılık verecekken Fabeck döndü. Rath'ı görünce kızı kendisine çekip hararetle öpmeye başladı. Kız ise pek kendini öpüşmeye vermiyordu, dili Fabeck'in ağzında, gözlerinde arsız bir ifadeyle Rath'a bakıyordu. Neresi köylü kızıydı bunun! Anasının gözüydü tam! Rath'ın gülmesi geldi.

Az sonra banyoda dişlerini fırçalarken aklına kendine Tokala diyen Artur Radlewski geldi yine. Şu babasının kafa derisini yüzüp ormana kaçan, bir cinayete tanık olup onu engellemediği için vicdan azabı çeken adam. Anlaşılan milletin düşündüğü gibi yarı ebleh bir "orman cini" filan değildi. Acaba nasıl bir insandı? Rath neredeyse tekrar mektupları çıkaracaktı ki, merceksiz okuyamayacağı aklına gelince vazgeçti. Zaten uykusu gelmişti ve sarhoştu. Soyunup yatağa yatar yatmaz uyudu.

Mazuryalı Kızılderili rüyasına girmişti; tıpkı Rath'ın küçükken Winnetou'yu tahayyül ettiği gibi o da soylu bir yabaniydi. Bu efendi Apaçi'nin yolu Mazurya ormanlarında dolaşırken bir göl kenarına düşmüştü; kıyısında bir kız cesedi yatıyordu. Cansız güzel bedene eğilen adam ise Rath'ın ta kendisiydi; kızın suda salınan siyah saçlarının arasından görülen yüzü tanıyınca dehşetle yerinden sıçradı. Charly'ydi bu.

Korkuyla uyandı, gözleri yuvalarından fırlamış karanlığa bakıyor, kalbi küt küt atıyordu. Sanki gölde boğulacak olan oymuş gibi nefes nefese kalmıştı. Yatakta eliyle Charly'yi aradı. Kendine gelip de nerede olduğunu anlayana kadar birkaç dakika geçmişti.

Son günlerde o kadar çok korkunç hikâye dinlemişti ki, sonunda olacağı buydu.

Bir ses mi duymuştu? Ay ışığının ağır perdelerin arasından kendine yol bulup yatağın yanındaki duvarda oluşturduğu çizginin dışında odada hiç ışık yoktu, zifiri karanlıktı.

Rath'ın eli kılıfıyla komodinin üzerine koyduğu Walther'e gitti. Karanlıkta hâlâ bir şey göremiyordu, bir ses duyup duymadığından da emin değildi ama odada birisi var gibi geliyordu.

Tabancayı kapıp kılıfından çıkardı; emniyetini açınca klik sesi duyuldu.

"Kim var orada?" dedi.

Sessizlik devam ediyordu.

"Kim var diyorum. Ortaya çıkın! Silahlıyım!"

Beyaz bir gölge yanaştı yatağa; Rath, elinde tabanca, birden o tarafa döndü.

"Pıst," diye bir ses duydu, alçak perdeden de çıkmamıştı.

Ardından dudaklarının üzerinde ince, sıcak bir parmak hissetti. Ay ışığının loşluğunda hemen tanıdı bu gece ziyaretçisini. Sarı saçları açıktı, gündüzki örgülerden dolayı dalga dalgaydı hâlâ.

Hella, parmağı Rath'ın dudaklarında, yüzünü yaklaştırdı. Koskoca gözleri parlıyor, ona esrarengiz bakışlarla bakıyordu. Rath kızın geceliğini, geceliğin altında belirginleşen göğüsleri seçebiliyordu artık.

Kız dudaklarını Rath'ın dudaklarına yapıştırarak dilini ağzında gezdirmeye başladı. Diş macunu ve ahududu kokuyordu. Rath istemediği halde karşılık verdiğini fark etti. Birden yana çekildi.

"Hella, ama bu..."

Kız parmağını tekrar dudaklarına götürdü.

"Pıst," dedi gene.

Kız demeye kalmadan yanına yatmış, yorganın altına girip ona sokulmuştu. Nereyi ve nasıl elleyeceğini de çok iyi biliyordu.

61

Rath sabah uyandığında Hella gitmişti. Çok iyi hatırlıyordu, onun yanında kâbuslardan uzak, derin bir uykuya dalmıştı. Ama yatağın öbür tarafı boştu, elini attığında sıcaklıktan da eser kalmamıştı.

Neyse ki geceliğini alıp da gitmişti.

Epeydir böyle bir şey olmamıştı, hem de yıllardır. Hele Charly ile beraber olduğundan beri asla. Genç kadın Paris'teyken bile otuzlu yaşlarda yalnız bir erkeğin karşısına sık sık cazip fırsatların çıktığı Berlin gibi bir şehirde azizler gibi yaşamıştı. Bir keresinde kocasını atlatmış azgın bir karı onu *Kakadu*'da kapmıştı; takside deli gibi öpüşmüşler, elleşmişlerdi. Ama kadının evinde iş ciddiye binip de buzlu kovanın içinde şampanyanın hazır durduğu

yatak odasına geldiklerinde aklına birden Charly gelmiş, son anda çekilmiş, ağıza alınmayacak küfürler savuran kadını yalnızlığıyla baş başa bırakıp gitmişti.

Bu ona ders olacaktı. Ders olacağını düşünmüştü.

Peki şimdi? Daha yeni nişanlanmıştı ve bu gelmişti başına.

Ahmağın tekisin dedi kendi kendine. Kız daha reşit bile değil herhalde, taş çatlasa on sekiz ya da on dokuzdu!

Vay canına ama, nasıl da tahrik etmişti onu!

Geri zekâlı! Kafan bir tek ona çalışıyor, değil mi?

Banyoya girip öyle soğuk suyla bir duş aldı ki, sonunda acıdan bağırdı. Etraftakilerin ne düşündüğü önemli değildi. Önemli olan ayılmaktı. Her halükârda o hiç tanımadığı, ama kesinlikle onun ilk yattığı erkek olmadığından emin olduğu kızı kafasından atmıştı artık. Ancak bu hikâyede onu içten içe sevindiren bir yan da yok değildi; gece şu salak SA genci Klaus Fabeck'e boynuz taktırmıştı.

Gözü saate kaydı; acele etmeliydi. Banyodan çıktığında aşırı karnı acıkmıştı. Ama aşağıda servisi kimin yaptığı aklına gelince, bir kez daha *Salzburger Hof*'taki zengin kahvaltıdan feragat etmeye karar verdi.

Merdivenlerden hırsız gibi indi. Resepsiyonda her zamanki gibi bizzat *Salzburger Hof*'un sahibi ve Hella'nın babası Hermann Rickert vardı. Rath adama yarım yamalak selam verirken, bankonun arkasında her an ateş edebileceği bir av tüfeğinin olma ihtimalini aklından silmeye çalışıyordu. Hermann Rickert nazikçe selamına karşılık verince rahatladı ve kendini dışarı attı. Çarşı meydanındaki ateş hâlâ kor halinde kendi kendine yanıyor, şehrin yarısı yanmış gibi bir koku salıyordu.

Rath çarşı meydanının öbür ucuna yürüyerek, *Treuburg Gazetesi*'nin yanındaki kafeye oturdu; o günkü nüsha vestiyerin yanındaki tahta gazete çubuğuna asılıydı. Bir kahve, bir de jambonlu sandviç söyleyerek gazeteye göz gezdirdi. Halk oylamasının yıldönümü şenliğine gerçekten bir sayfa ayrılmıştı; diğer bir sayfada da on iki yıl önce olup bitenler anlatılıyor, örneğin halk oylaması sonuçlarının, hemen yan tarafta, o zamanki adıyla *Oletzko Gazetesi*'nin duvarına projektörle yansıtıldığı yazıyordu. *Almanya lehine sonuçlar coşkuyla ve hurra haykırışlarıyla karşılandı. Gece yarısı*

nihai sonuç ilan edildiğinde heyecan artık doruktaydı. Polonya lehine yalnız iki oy çıkmıştı: geri kalan oyların hepsi Almanya'ya sadakat oylarıydı. Kısa bir süre sonra meşaleli yürüyüş başladı, çarşı meydanında ateş yakıldı. Rath, bu bir Treuburg efsanesi diye geçirdi içinden. Akşamki ateşin anlamını da kavramış oldu böylelikle; bir nevi anıt ateşiydi bu.

Gustav Wengler'in böyle bir yazıdan memnun kalmaması düşünülemezdi. Konuşması öve öve bitirilememiş, üç tane de fotoğrafı konmuştu; özel sayıda *Mathée Luisenbrand* ve *Treuburger Bärenfang*'ın ilanları da yer alıyordu. Wengler'in konuşmasından bir sürü alıntı yapılmıştı yapılmasına ama Rath, Vatan Hizmeti'nin başkanı ile söyleşiyi aramış, bulamamıştı.

Rath sigarasını söndürdü, masaya bir mark bırakıp kalktı. Dytfeld adlı kitapçıdan açılıp kapanan, ceketinin cebine de sığacak bir mercek aldı. Buradan çarşı meydanına yöneldi. Bir saat vakti vardı, mektupları okumaya devam edebilirdi. Artık merceği de vardı, hepsini okuyup bitirebilirdi.

Otel odası bir saat önce bıraktığı gibiydi. Rahat bir nefes aldı. Hella Rickert'le yatağı yaparken karşılaşmaktan çok korkmuştu. Kapıya *rahatsız etmeyin* kartını asıp, her ihtimale karşı kilitledi. Yazı masasına oturup yeni aldığı merceği çıkarttı.

Mektupların bulunduğu dosyayı almak üzere çekmeceyi açmasıyla bir de ne görsün, çekmece bomboştu.

Öbür çekmeceye baktı, orada da yoktu.

Acaba akşam dosyayı bir daha çıkarmış mıydı?

Hatırlamaya çalıştı ama belleği tıpkı bu otel odasındaki çekmeceler gibi bomboştu.

Bu kadar içmeyecekti işte! Şu Rammoser yok muydu? Alkole bu kadar yatkın köy öğretmeninin nasıl her sefer onu baştan çıkarmasına izin veriyordu?

Baştan çıkarma...

Allah kahretsin! Şu çakal...

Merdivenlerden indiğinde Hermann Rickert hâlâ resepsiyondaydı ama kızından hiçbir yerde eser yoktu. Hermann Rickert'i görünce kızgınlığı biraz frenlendi; Hella'yı yalnız yakalamış olsaydı onun oracıkta canına okuyacaktı.

Otelci, "Yardımcı olabilir miyim Komiser Bey?" diye sordu o her zamanki dalkavuk nezaketiyle.

Rath boğazını temizleyip bankoya yaslandı. "Bakın... Siyah bir dosya kayıp, bulunup size teslim edilmiş olabilir mi? Daha dün akşam odadaydı."

Rickert omuzlarını kaldırarak, "Üzgünüm," dedi.

"Odamda olması lazım, yok, bulamıyorum."

"Değerli eşyalarınızı koyabileceğiniz bir kasamız var."

"Değerli eşyadan bahsetmiyorum, sıradan siyah bir dosya, içinde kâğıtlar var."

"Hisse senetleri filan söz konusuysa... öyle şeyleri de bana emanet etmelisiniz..."

"Hayır, değerli bir şey yok içinde, daha doğrusu maddi değeri yok. Ama kâğıtlar kanıt değeri taşıyor."

"Dediğim gibi, kasamız var. Eğer..."

"Hanım kızınız nerede?"

"Ne demek istiyorsunuz siz? Benim kızım hırsız değil!" Hermann Rickert açıkça bozulmuştu. "Ayrıca bugün odanıza girmedi ki daha. Hırsızlık yapacak fırsatı bile yoktu yani."

Rath'a göre kızın bu fırsat eline geçmişti ama sesini çıkarmadı.

"Ona o zaman söyleyin lütfen, bugün temizlik yaparken siyah bir dosya arasın. Belki dolabın arkasına filan düşmüştür. Eğer bulursanız bana hemen haber verin lütfen."

"Tabii Komiser Bey."

Otelci Rath'ın onda gözlemlediği ve nefret ettiği o dalkavuk nezaketiyle baktı yine.

"Tekrar söylüyorum Herr Rickert; önemli belgeler söz konusu. Umarım ortaya çıkar. Aksi takdirde memurlara bütün otelinizi aratmak durumunda kalırım. Bütün müşterileri sorguya çekmek de cabası."

Otelci bembeyaz kesildi. "Aman Komiser Bey, durun bir, eminim her şey yoluna girer! Müessesemizin kusursuz bir namı vardır. Aynı şekilde konuklarımızın da."

"Her şeyin yoluna girmesi için üstünüze düşeni yapın o zaman!"

"Gayet tabii Komiser Bey!"

Rath odasına döndü. Boşu boşuna olduğunu bildiği halde tekrar

köşe bucak her yeri aradı; dolapların arkasına, çekmecelere, hatta yatağın altına bile baktı. Hakikaten Hella çalmıştı herhalde; ama neden, diye sordu kendine.

Buna kafa yoracak vakti kalmamıştı; o gün için planladıkları orman gezisine hazırlanması lazımdı.

Merdivenlerden indiğinde, resepsiyonda ve restoranda kimseyi göremedi; sadece mutfaktan tabak çanak sesleri geliyordu. Rath çarpma kapıdan içeri baktı; ama kafasını uzattığında aptal aptal ona bakan mutfak çalışanlarından bir tanesini bile tanımıyordu.

Rickert'e savurduğu tehdidin ve ona uzattığı küçük altın köprünün, dosyanın tekrar eline geçmesini sağlayacağını ümit ediyordu. Belki de Hella Rickert kleptomandı, babası da şu anda onun icabına bakıyordu.

Rath, Goldaper Strasse'ye gidip ayakkabı tamircisi atölyesinin ziline bastı. Wanderer kapının önünde duruyordu. Araba pırıl pırıldı; kriminal asistan herhalde sabah onu şenlik meydanından alıp getirdikten sonra bir güzel yıkamıştı.

Friedrich Kowalski kapıyı açtı, içeri buyur etti. Amca Rath'ı çok candan karşılamıştı ama yine de kuşkuyla tepeden tırnağa süzüyordu.

"Ne oldu, bir şey mi var?"

"Ormana böyle mi gidiyorsunuz?"

Rath omuz silkti. "Nasıl gidecektim?"

Yanıt, Anton Kowalski'nin eşkâliyle o an kapıdan içeri girdi. Kriminal asistanın sırtında tıka basa dolu bir çanta vardı; sanki Alpleri geçecek gibi giyinmişti: dize kadar pantolon, kareli gömlek, dize kadar yün çorap ve sağlam yürüyüş ayakkabıları.

Rath'ın Budapeşte stili mokasenleri ve üstündeki gri elbise, Kowalski'nin kıyafet konseptinin tamamen zıt modeliydi.

Ayakkabı tamircisi, "Ayağınıza sağlam bir şeyler lazım," dedi sesinde kesin bir tonla. "Markow ormanları bataklık doludur, aslında tüm yöre turbalık."

Rath, "Biliyorum," dedi. "Ama bizi çukurların etrafından geçirecek bir rehberimiz var."

"Ona rağmen doğru dürüst bir ayakkabı giymeniz gerekiyor."

"Sauerland Dağcılar Derneği'nde değiliz burada herhalde."

Kowalskiler alık alık baktılar.

Kriminal asistan, "Nasıl?" dedi.

"Yok bir şey."

"Fritz amca haklı Komiser Bey. Ormana gidiyorsak yere sağlam basmanızı sağlayan bir ayakkabıya ihtiyacınız var. Şehir parkı gibi değil orası. Aradığımız kulübe de bataklığın yanında."

Rath mokasenlerini gösterdi. "En sağlam ayakkabım bu."

Friedrich Kowalski, Rath'ın ayaklarına baktı. "Bekleyin bir dakika," dedi birden, "hemen geliyorum."

Amca kayboldu.

"Ne oluyor?" dedi Rath. "Amcanız bana ayakkabı mı yapacak hemen?"

Kriminal asistan omuzlarını kaldırdı; derken amca elinde yeniye benzeyen bir çift yürüyüş ayakkabısıyla geldi.

"Bir giyin, ayağınıza uyması lazım. Yandaki lise öğretmeni Damerau'ya ait bunlar. İki hafta önce tamir etmiştim."

Rath ayakkabıyı denedi, hakikaten olmuştu ayağına.

"Yalnız Herr Damerau'ya ufak bir kira ücreti söz verdim."

"Ne kadar?"

"Bir mark."

Rath cüzdanından parayı çıkardı. "O zaman sevgili Damerau'nun parasını verin, benim adıma da teşekkür edin."

Yola çıktılar. Rath otomobili Kowalski'nin kullanmasını istedi; ayakkabılarını tekrar bağladı. Umarım kalıp tam oturur diyordu içinden; yürüdükçe vurmasındı. Sağlam olmasına sağlamdı, olduğu gibi el işiydi.

Kriminal asistandan *Salzburger Hof*'un önünde durmasını rica etti; mokasenlerini odaya bırakmak istiyordu. Hella hâlâ ortalıkta yoktu; yatak da yapılmamıştı. En geç akşam görecekti gününü o çakal! Dosya o saate kadar ortaya çıkmazsa!

Kowalski'ye başına gelenlerden söz etmedi. Kriminal asistanın aklı fikri zaten bir tek Kaubuk'taydı, Rath onu hiç bu kadar heyecanlı görmemişti. Genç adamı avcılık içgüdüsü sarmıştı.

Lege Köprüsü'nde, Adamek'in kulübesine gelmeden yarı yolda Erich Grigat'a rastladılar. Kıdemli Başpolis elini miğferine götürerek onları selamladı, kriminal memurlar da selama karşılık verdi.

Rath, Lindenallee'de, tam şehirden çıkmak üzerelerken, "Luisenhöhe'ye bir uğrayalım," dedi.

Kowalski alnını buruşturdu ama sesini çıkarmadı.

Çiftlik binasının merdivenlerinin önünde şarap kırmızısı bir Mercedes park etmişti; uşak bagaja bavulları yerleştiriyordu. Rath, Kowalski'den yeni cilalanmış limuzinin arkasında durmasını rica etti ve otomobilden indi. Uşak onu görmezden geldi ve bir kere bile arkasına bakmadan eve doğru yürüdü.

Rath tam adama ne söyleyeceğini düşünürken, merdivenlerde patronu belirdi; ceketini ilikliyordu.

"Günaydın Komiser Bey!"

Rath, "Seyahate mi çıkıyorsunuz?" diye sordu içki fabrikatörüne.

"Evet, Berlin'e gidiyorum." Wengler boğazını temizleyip, "Kardeşimin veraset işleriyle ilgileneceğim, tabii bir de cenaze işlemleri var..."

"Evet, haklısınız. Sizi gene rahatsız ediyoruz, kusura bakmayın. Eski çalışanlarınıza nasıl ulaşabileceğimizi söyleyecektiniz bana, hani Aßmann'la birlikte listede bulunan diğerleri."

"Tabii tabii. Adresleri toparladım. Getirteyim hemen."

"Zahmet etmeyin." Rath cebindeki kartvizitlerinden birini çıkarıp arkasına Böhm'ün ismini yazdı. "Nasıl olsa Berlin'e gidiyorsunuz, Alex'te Başkomiser Böhm'ü bulun. Soruşturmayı o yönetiyor."

Wengler kartı alıp başını salladı. "Tamam Komiser Bey, teşekkür ederim."

"Bir şey daha var..." Rath, Wengler'in gözünün içine baktı. Adamın bakışlarından üzüntü ya da öfke okunmadığı gibi, duygularıyla ilgili en ufak bir ipucu yoktu. "Kardeşiniz Treuburg'da ne kadar zaman polislik yaptı?"

"Savaş süresince. Neden sordunuz?"

"Cinayete neden olabilecek şeyleri araştırıyorum. Polis memurları meslek yaşamlarında çok insanı kendilerine düşman eder."

"Doğru söze ne denir."

Wengler'in bunu söylerken yaptığı garip vurguyu Rath anlamazdan geldi.

"Soru şu: Kardeşiniz yirmi dört yılındaki içki skandalından baş-

ka bir olaya bulaşmış, o yüzden de kendisinden öç almak isteyen birileri olabilir mi?"

"Ne demek istediğinizi anlamadım."

"Birilerinin damarına basılmasına neden olmuş bir vaka var mı?"

"Siz Radlewski'yi arıyorsunuz sanıyordum."

"Doğru. Birazdan Markowsken Ormanları'na gidiyoruz. Orada bir yerde saklanıyormuş."

"O zaman bulun onu da bu tip sorularla benim canımı sıkmayın."

"Herr Wengler, kriminal memurlar olarak bazen sorularımızla insanları gıcık edebiliriz ama biz de görevimizi yapıyoruz. Kardeşinizin katilini arıyoruz. Aynı zamanda eski çalışanlarınızı öldürenleri de."

"Biliyorum, biliyorum. Özür dilerim."

"Berlin'de de size benzer sorular soracaklar. Yolda biraz kafa yorun bunlara isterseniz."

Wengler, "Peki Komiser Bey," dedi. "Söz."

Rath parmağını şapkasının kenarına götürdü. "Eh, iyi yolculuklar o zaman."

Rath, Wanderer'e döndü; Kowalski manevra yapıp arabayı ana kapıya doğru sürerken camdan Wengler'i seyrediyordu. Wengler çiftlik binasının merdivenlerinde durup araba köşeyi dönüp ağaçların arkasında kaybolana kadar arkasından baktı.

62

İhtiyar Adamek ağzında bir sigara, kulübesinin önündeki bankta oturmuş, bekliyordu. Üstündekiler ne kadar Sauerland Dağcılık Derneği ölçülerine göre biraz partal kalsa da o da Kowalski gibi sıkı giyinmişti. Giysileri muhtemelen en son Noel'den önce yıkanmıştı. Pantolonunda kumaşın kendisinden çok yama görülüyordu; ceketi kan lekesi içindeydi. Bir bakışta dayanıklı olduğu anlaşılan ayakkabıları bağcık yerine telle tutturulmuştu. Adamek, Rath'ın takım elbisesini görünce tek kaşını havaya kaldırıp bir şeyler homurdandı; bir tek ayağındaki kaba saba ayakkabılar isabetliydi gözünde.

Adamek, otomobile binmesi istenince şaşkınlığını gizleyemediği gibi biraz korktu da.

"Ormana gidiyoruz," dedi, "bu moloz yığınına ne gerek var?"

Kowalski, "Markowsken'e kadar, gerisini yayan gideceğiz," dedi.

Adamek isteksiz bindi. Rath adamın belki de hayatında ilk kez arabaya bindiğini geçirdi aklından. Atlı araba o güne kadar bindiği tek ulaşım aracı olabilirdi. Savaşta mecburen belki trene binmişti. Wilhelm Adamek, her yere yürüyerek gitmeye alışkın bir insandı. Arabanın arkasında büzülmüş, dizlerinin arasına sıkıştırdığı av tüfeğini sıkı sıkı kavramıştı. Acaba hazır ormana gidiyorken bir iki de hayvan vururum diye mi düşünüyordu? Belki de silahı olmadan çıkmıyordu evden.

Enfes bir dağ yolunun sonunda Markowsken'e ulaştılar; köy Treuburg'dan da, gölden de epey yüksekteydi. Köyün girişinde, küçük bir ormanın içinden geçtiler; daha birkaç yıl önce ekilmiş ağaçların arasında taş haçlar göze çarpıyordu.

Kowalski kimse bir şey sormadan, "Kahramanlar Mezarlığı" diye açıkladı. "Ruslarla Almanlar yan yana yatıyor."

Arka koltuktaki Adamek anlaşılmayan bir şeyler homurdandı. Rath'ın, ihtiyarın savaşta Ruslara karşı bizzat savaştığı geldi aklına. Belki bu mezarlıkta gömülü silah arkadaşları, ama kesinlikle de düşmanları vardı. Eski düşmanları. Rath, Mazuryalıların dünya savaşında çok çektiklerini düşündü. Renanya'da da insanlar açlıktan sefaletten ölmüştü ama savaş tüm korkunçluğuyla asıl Batı'da, sınırın ötesinde cereyan etmişti. Ama Doğu Prusya'da öyle miydi? Orada savaş, Hindenburg'un Tannenberg'deki zaferiyle Ruslar püskürtülene kadar bir sürü kenti ve köyü yerle bir etmişti. Tevekkeli değil, Mazurya'da ona tapıyorlardı adeta.

Kowalski arabayı köyün sonuna park etti.

Rath, "Siz buralısınız," dedi. "Annenizle babanızı ziyaret etmeyecek misiniz? Daha zamanımız var."

Kowalski, "Artık burada oturmuyorlar. Babam diğer askerlerle beraber, köye yakın öbür mezarlıkta," dedi.

"Affedersiniz, bilmiyordum."

"Af dilemenize gerek yok. Ben başka türlüsünü bilmiyorum, şe-

hit düştüğünde çocuktum daha. Annem baban öldü dediğinde beş yaşındaydım. Çocukken rahatlıkla kabullenebiliyorsunuz bunu; beş yaşına girersin, baban ölür, sonra da okula başlarsın diye düşünmeniz normal."

"Peki anneniz?"

"O savaştan birkaç yıl sonra tekrar evlendi ve terk etti buraları." Kowalski, Rath'ın gözlerinin içine baktı. "Amerika'ya gitti. Ben gitmek istemedim ama. Fritz amca baktı ondan sonra bana."

Rath artık bir şey demedi. Kowalski'yi soru sorup daha fazla deşmeye niyeti yoktu.

Aralarındaki konuşma ihtiyar Adamek'i ilgilendirmemişti; o arabadan inmiş, yürümeye başlamıştı. Bir süre köyün sokağında yürüdükten sonra tarla yoluna saptı.

Rath, "Rehberimizi gözden kaybetmeyelim," dedi.

Haklıydı da. Adamek, diğerlerinin ayak uydurmakta zorlandığı bir tempo tutturmuştu. Aralarındaki mesafeyi kapamak değildi tek sorun. Adamın bacakları uzundu ve onlara hakkını veriyordu. Çok geçmemiş, Rath nefes nefese kalmıştı.

"Bir dakika," dedi; Adamek gerçekten de durmuştu. "Bir dakika, ufak bir mola verelim lütfen."

Kowalski sırt çantasını açtı. Bir matara, birkaç da sosis çıkardı; bir tanesini Rath'a ikram etti.

"İstemem, teşekkür ederim. Biraz su verin, yeter."

Kowalski matarayı uzattı. Rath birkaç yudum içti. Adamek, "Devam edelim," dedi. "Yolumuz uzun."

"Tamam," dedi Rath, "ama lütfen biraz daha yavaş. Bizden kaçıyor gibi yürüyorsunuz."

Adamek başını sallayıp tekrar yürümeye başladı. Belki eskisine göre biraz yavaşlamıştı ama yine de tazı gibiydi. Allahtan birkaç kilometre yoldan gitmişlerdi. Ancak yol ansızın bir kayranda son buldu; ondan sonra ormanda, ayaklarının altında göçen, yer yer yosun bağlamış kumlu toprakta yürümeye başladılar. Rath, ayağındaki yürüyüş ayakkabılarını ödünç aldığına sevinmeye başlamıştı. Birden yokuş aşağı inerken buldular kendilerini; ağaçların arkasında parıldayan bir şey vardı.

"Bu ne?" diye sordu.

Adamek döndü ve "Küçük gölü diyorsanız, onun adı yok," dedi. "Arkasında Kaubuk'un 'diyarı' uzanıyor."

Küçük göl. Rath'ın aklına Radlewski'nin satırları geldi.

"Anna von Mathée'nin bulunduğu göl bu mu?"

Adamek afallamıştı; başıyla onayladı. Biraz daha ince göl kıyısına ulaştılar. Ormandan bayağı dik iniyordu burası ama kıyıdaki su o kadar sığdı ki, dibindeki kumların güneşte parladığı görülüyordu.

Rath, Anna von Mathée'nin öldüğü yer burası işte, diye düşündü. Ceset burada bulunmuştu. Artur Radlewski'nin on iki yıl önce gördüğünü kendisi de görmek isterdi: Anna von Mathée'yi gerçekten kimin öldürdüğünü.

"Devam edelim Komiser Bey!"

Bunu söyleyen Kowalski'ydi. Kriminal asistan, gölün kıyısında yola devam eden Adamek'in peşi sıra gidiyordu.

Rath, "Bir dakika," dedi. "Bakmak istediğim bir şey var."

Suyun içinde yatay duran ve güneş ışığında pırıl pırıl görünen bir ağaç gövdesi çarpmıştı gözüne, daha doğrusu kalın bir daldı bu. Kabuğuna bir şey kazınmıştı. Rath ayakkabılarını çıkarıp, paçalarını sıyırdı ve birkaç metre yürüdü. Ancak bileğine kadar gelen su buz gibiydi.

Ağaç kabuğuna bir kalp kazınmıştı; sanki çizileli yüz yıl olmuş gibi kabarıktı, ya da üzerinden on iki yıl geçmiş bir yara gibiydi. Üstünde birtakım harfler, sıradan bir kalp. Rath harfleri okumaya çalıştı. A.M. ve J.P. yazıyordu. Harfler süslüydü, iç içe geçmişlerdi. Rath defterine not aldı, hatta harflerin kıvrımlarını bile olduğu gibi çizmeye çalıştı. Genç kızın adındaki *von* kazınmamıştı.

J.P. Rath defteri kapattı. Jakub Polakowski ve Anna von Mathée iki sevgiliydi. Acaba bundan Maria Cofalka'nın haberi var mıydı? Akşam ormandan döndüklerinde onu muhakkak görmesi gerekiyordu, o kadar çok sorusu vardı ki soracak.

"Komiser Bey, ne yapıyorsunuz orada? Devam edelim bir an önce."

"Geliyorum."

Kıyıya dönüp çoraplarını ve ayakkabılarını giydi, diğerlerine yetişti.

"Ne yaptınız orada?"

"Bir şey gördüm zannetmiştim ama neyse..."

Kowalski tek kaşını havaya kaldırdı. Kriminal asistan inanmamıştı sanki ona.

Ama bunu tartışacak vakit yoktu, çünkü Adamek yürümeye devam ediyordu. Gölün öbür yakasında sık çalılıkların arasından geçerek tekrar ormana girdiler; önce kumluk olan zemin, az sonra yosunlu ve taşlı hale geldi. Bir saat kadar yürüdükten sonra çam ormanının sonunda bir kayrana çıktılar.

Adamek, "Birisi burada kalsın," dedi kesin bir ses tonuyla. "Üniformalıları kollasın. Bazen Polonya sınır polisleri dolaşıyor burada."

Rath hayretle, "Nasıl? Polonya'ya mı geldik?" diye sordu.

Adamek başını sallayarak arkasındaki çam ormanını işaret etti. "Orman daha Prusya."

"Sınırın ötesinde Prusya polisinin borusunun ötmeyeceğini biliyorsunuz, değil mi?"

Adamek omuz silkti. "Benim sorunum değil. Kaubuk'un kulübesi dediniz, şurada işte. Polonya ya da Prusya olması Kaubuk'u ilgilendirmiyor. Beni hele hiç ilgilendirmiyor."

"Kulübe hangi tarafta şimdi? Polonya'da mı, Prusya'da mı?"

Adamek tekrar omuz silkti. "Yanılmıyorsam Prusya'da ama sınıra çok yakın. Bataklığın ortasında bunu yüzde yüz kontrol eden yok."

"Peki neden Prusya'da kalmıyoruz?"

"Kulübeye mümkün olduğu kadar yanaşmak istiyorsunuz sanırım. O zaman Polonya ormanından geçmemiz lazım. Bataklıktan yol çok uzar yoksa. Tehlikeli de olur."

Rath, "Peki o zaman," dedi. "Kowalski, siz burada nöbet tutun. Ama Prusya topraklarında kalmaya bakın, birtakım uluslararası anlaşmazlıklara neden olmayalım. Polonyalı sınır polisi görürseniz de ateş edin."

"Ne?" Kriminal asistanın rengi uçmuştu.

"Sınır polisine değil tabii, havaya! Bizi uyarmak için."

Adamek, "Sınırda ateş etmek hiç iyi bir fikir değil," dedi. "Siz en iyisi baykuş sesi yapın."

Ardından sesi kendi yaparak nasıl olacağını gösterdi.

Rath, "Siz yapabiliyor musunuz Kowalski?" dedi.

Kriminal asistan bir kez denedi, iyi kötü becermişti. Her halükârda duyulacak bir perdeden çıkmıştı ses.

Adamek parmağını dudaklarına götürdü. "Bundan sonra sessiz olalım," dedi ve elinde av tüfeğiyle ormanda kayboldu. Polonya ormanında. Rath peşinden gitti. On dakika ya olmuş ya olmamıştı, ihtiyar Mazuryalı durdu yine. Ormanın kıyısına gelmişlerdi; önlerinde ot ve çalı kaplı bataklık bir arazi uzanıyordu. Ürkütücü atmosferi daha da pekiştirmek ister gibi orada burada bataklığın içerisinden ölü ağaç gövdeleri uzanıyordu.

Adamek elini kaldırarak, "Dur," dedi. "Buradan sonraki her adım tehlikeli."

Rath itaatkâr başını salladı.

"Kulübe şurada, arkada," diye devam etti Adamek ve uzaktaki metruk bir kulübeyi gösterdi. "İşte orası."

"Peki," dedi Rath. "Gidelim o zaman."

Adamek öyle bir baktı ki, Rath sanki ona ahlâkız bir teklifte bulunmuştu. "Nasıl?"

"Beni Kaubuk'un kulübesine götürün."

"Böyle konuşmamıştık. Ben size kulübeyi gösterecektim." Adamek, arkasında bir yerlerde tekrar orman başlayan bataklık alanı gösterdi. "Orada işte. Uzun çam ağacını esas alıp hep o yöne giderseniz aşağı yukarı beş yüz metre. Uzak değil."

"Ama bataklığın ortası."

Adamek evet anlamında başını salladı. "Gözünüzü dört açın. Adımlarınızı dikkatli atın."

"Bize mihmandarlık yapın o zaman. Siz buraları biliyorsunuz."

"Bataklığı bilmiyorum."

"Nedir mesele? Para mı istiyorsunuz? Önceden konuşsaydık keşke. Kaç para istiyorsunuz? Anlaşırız belki."

İhtiyar başını iki yana salladı. "Çok tehlikeli."

"Siz korkuyorsanız Kowalski'yi çağırın o zaman! Prusya kriminal polisi korkmaz!"

Adamek başını sallayıp ormanda kayboldu.

Rath ılık bir taşa oturup bataklığa baktı. Adamek'in işaret etti-

ği yöne bakarak, bu kuş uçmaz kervan geçmez çalılığın ortasında bir kulübe tahayyül etmeye çalıştı. Diğer taraftan kendisini kimsenin rahatsız etmesini istemeyen birisi için pekâlâ doğru bir seçimdi. Kowalski'nin uyarıp uyarmadığını anlamak için kulak kabarttı; ses yoktu. İyi ki yoktu. Bir Polonya sınır polisi tarafından yakalanması eksikti.

Ama Kowalski'nin kendisi de yoktu ortada. Ne ondan eser vardı, ne de Adamek'ten. Nerede kalmıştı bunlar?

Tabakasını çıkarıp bir sigara yaktı. Hemen yatışmıştı. Polonya sınır polisi düşüncesi bile korkutmuyordu artık onu. Gelsinlerdi. Turistim, gezerken kayboldum, dese inanmayacaklar mıydı yani? Beylik tabancasını ve kimliğini görmedikleri sürece...

Sigarasını taşın üstüne bastırıp söndürdüğünde hâlâ gelen giden yoktu. Kowalski, Adamek'le tartışıyor muydu yoksa? Onları kulübeye kadar götürmeye ikna etmeye çalışıyordu belki. Belki onunla Mazurca konuşmak gerekiyordu ikna olması için.

Arkasına baktı. Güneş batmak üzereydi.

Sabrı kalmamıştı; ormana döndü. Nöbet tutması için Kowalski'yi bıraktıkları kayran aslında uzak olmamalıydı. Adamek de dümdüz yürümüş, sağa sola sapmamıştı. Rath ormanda adımlarını sıklaştırdığı halde bir kayrana ulaşması on beş dakikayı buldu. Kriminal asistanı bıraktıkları yerin orası olup olmadığından da emin değildi üstelik.

Her halükârda burada Kowalski mowalski yoktu. Adamek'in de izi kaybolmuştu.

Etrafına bakınınca, önünden geçtikleri çift gövdeli çam ağacını tanıdı. Hiç kuşkusu yoktu, o kayran bu kayrandı. Bu çam ormanı da Prusya'ydı, Adamek öyle söylemişti. Gizliye saklıya ne gerek vardı?

Avazı çıktığı kadar, "Kowalskiiiii," diye bağırdı. "Adameeek."

Cevap gelmedi.

Tekrar, "Kowalski," diye bağırdı. "Adamek? Hangi deliktesiniz?"

Orman, kuşların uzaklardan gelen kanat çırpma sesleri dışında sessizliğini koruyordu.

"Kowalski! Bir ses verin!"

Rath'ın sesi yankılanıyor, buna karşılık orman susuyordu.

Tek açıklama, Radlewski'nin bataklığına ayrı ayrı yollardan gitikleri için Adamek ve kriminal asistanın karşılaşmamış olmalarıydı. O zaman geri dönecekti. Tekrar ormana daldı ve arada durup durup meslektaşına ve rehberlerine seslendi. Kimse karşılık vermiyordu.

Tekrar bataklığa vardığında güneş ağaçların arkasında kaybolmuştu.

Ne olmuştu acaba? Polonyalı sınır polisleri onları enselemiş olabilir miydi? Gazetelerde sık sık Polonya sınırındaki hadiselerden söz ediliyordu da, bunların çoğu Silezya sınırına ilişkindi; ama burada da neden olmasındı?

Ancak sınır polislerinin onu da yakalaması gerekmez miydi? Öyle yüksek sesle bağırmıştı ki.

İşin bir açıklaması daha olabilirdi: Bu iki göt herif onu orada bırakıp gitmişti.

Peki ama neden? Kowalski de mi korkmuştu bataklıktan? Emre itaatsizlik olmasın diye önceden mi tüymüştü?

Bütün bunlara kafa yormanın bir anlamı yoktu; adamlar kayıptı, şu anda tek rol oynayan buydu.

Rath bataklığa baktı. Adamek, Radlewski'nin saklandığı yere beş yüz metre olduğunu söylemişti. Ama bu olacak iş değildi. Ipıssız bir yerdeydi; kulübe bir karış mesafede bile olsa bu bataklığa adımını atmazdı. Tabii Adamek doğru söylediyse! Pritzkus'un birahanesinde neredeyse boğaz boğaza gelecekleri bir durum olmuştu hani, onun intikamı mıydı bu yoksa?

Kayranın ve sınırın yolunu kolayca buldu. Rath, paketinde kalan son iki Overstolz'dan birini yaktı ve yönünü bulmaya çalıştı. Güneş batıdaydı, gitmesi gereken yön o değil miydi? Hafif de kuzeye kayarsa yolu bulurdu.

Bir cesaret Prusya çam ormanına, doğru olarak bellediği yöne daldı. En azından Polonya topraklarında değildi artık.

Böylece ormanın kıyısına ya da küçük göle varacağını umuyordu. Hiç olmadı, dümdüz gittiği sürece kendiliğinden bir yola ya da belki bir caddeye çıkması gerekmez miydi?

Planı buydu, ancak bir saat yürümüştü ve hâlâ ormanın içindeydi. Bu arada hava da iyice kararmak üzereydi. Eli kulağındaydı,

alacakaranlık birazdan zifiri karanlığa dönüşecekti.

Hay aksi! Yanında hiçbir şey, bir el feneri bile yoktu. Neyse, hiç olmazsa ayağındaki ayakkabılar sağlamdı.

Aklına Charly ile Müggelsee'de nasıl kayboldukları geldi; o olayı düşününce yön bulma yeteneğine olan güveni birden sıfıra indi. Aslında o gün Kirie yanıltmıştı onları. Şimdi köpek yoktu işte, bulsaydı ya yolu. Keşke en azından bir pusula olsaydı; güneş az sonra yön bulmada hiç işe yaramayacaktı. Ağaçların tepelerinden sızan belli belirsiz ışıktan güneşin ne tarafta battığı şimdi bile tam belli olmuyordu. Tamamen batmış da olabilirdi.

Rath, içinde yükselen paniği bastırmaya çalışıyor, yürümeye devam ediyordu. Gözleri karanlığa alışmıştı; tekdüze bir şekilde arka arkaya veya yan yana dizilmiş ağaç gövdelerini seçebiliyordu. Ancak ormanın biteceğine dair en ufak bir işaret yoktu.

Hiçbir işe yaramayacağını bildiği halde, ara sıra "Kowalski," ya da "Adamek," diye bağırıyordu.

Ormanın cevabı her seferinde acımasız bir sessizlik oluyordu. Bu sessizlikte en ufak bir romantiklik ya da huzur kırıntısı yoktu.

Derken Rath ağaçların arkasında aydınlık bir ışık huzmesi gördü. Ormanın kenarı olmalıydı bu. Birazdan göldeydi herhalde, paniğe hiç gerek yoktu.

Ancak ormandan çıktığında kendisini tekrar bir kayranda buldu. En azından yola çıktığı kayran değildi ya, bu da bir şeydi. Döne döne aynı yere gelmemişti yani. Tek bildiği buydu, nerede olduğu konusunda hiçbir fikri yoktu. Son derece açık bir gökyüzü, kayranın ve ağaçların tepesinde pırıl pırıl parlayan ay, ormanı sarıyordu. Gittikçe büyüyen bu aydınlığın aslında ona umut vermesi gerekirdi. Rath tüm hayal kırıklığına rağmen içinde bir rahatlama da hissediyordu. Hiç değilse bulutsuz bir geceydi ve yeteri kadar ışık olacaktı. Sahi, ay nereden doğardı? Güneş gibi doğudan mı? Batıdan mı yoksa? Yoksa bambaşka bir yönden mi?

Markowsken'in yolunu bulacağına inanmıyordu artık; herhangi bir şekilde tekrar uygarlığa ulaşsa yeterdi ona. Tabii Mazuryalılara uygar denebilirse. *Kültürün bittiği yerde Mazuryalı yaşamaya başlar.* O anda karşısına elektriği ve akarsuyu olmayan bir köy kulübesi bile çıksa, Rath'a cennet gibi gelecekti. Polonyalı sınır polisle-

rine yakalanmak bile gözünde bütün dehşetini yitirmişti. Onu bu yabani yerden çıkarsınlardı da.

Işık o kadar yoğundu ki, adım attıkça oraya buraya zıplayan küçük hayvanları görebiliyordu. Önce onları çekirge sandı; ama çimende yürümüyordu ki, yosundu burası. Yere eğilip baktığında sağa sola zıplayan hayvanların minicik kurbağalar olduğunu gördü. Huzur verici bir şeydi bu; korkusuzca devam etti yürümeye. Demek doğa burada çok da düşman sayılmazdı. Tam kendisine ay gerçekten doğuda mı doğuyor acaba diye sorarken, ayağının altındaki yosunlu kum göçtü ve sol ayağı ıslak, vıcık vıcık bir şeye girdi. Allahın belası bir çamur çukuruna batmıştı.

Aklına yine Müggelsee macerası geldi. O gün de bataklık gibi bir yere düşmüşlerdi ve Rath ayakkabısının tekinden olmuştu. Uğursuz bir bataklık ayakkabısını yine yutmasındı da! Bu bitmek tükenmek bilmeyen ormanın geri kalanını yalınayak arşınlama korkusu, onu ayakkabıyı kaptırmama konusunda iyice hırslandırdı. Ayağını çukurdan bütün gücüyle de, çok hızlı da çekmemeliydi. Uğraştı, uğraştı, ancak daha çok battı. Ağırlığını başka tarafa verirse daha iyi olacağını düşünüp sağ ayağını hafif öne getirdi. Getirmesiyle o ayağıyla da çukura girdi. Üstünde hâlâ kurbağaların zıpladığı yosun tabakasının altında şimdi her şey yüzüyordu.

Eğilip, sol ayağına ve ayakkabısına eliyle ulaşmaya çalıştı. Başaramadı. Gittikçe daha çok batıyordu.

Bu artık çamur çukuru filan değildi; düpedüz batağa girmişti. Kaç tane bataklık vardı burada böyle? Bu kesinlikle Radlewski'nin yaşadığı, Adamek'in onu götürdüğü bataklık olamazdı, ondan emindi. Burası daha sevimli bir yerdi; ona çalılıkları ve yosun halısıyla Wahner Fundalığı'nı hatırlatmıştı. Hayat düşmanı bir atmosferin habercisi o ölü ağaçlar filan yoktu burada.

Paniğe kapılmamaya bakarak kollarını yere dayayıp destek almaya çalıştı ama ona destek olacak hiçbir şey yoktu; ot ve yosun halısı suda sallandı ve ağırlığının altında göçtü. Tek becerebildiği, sıkıştığı deliği daha da büyütmekti; sanki kendine küçük bir göl kazıyordu. Çabaladıkça batak onu daha da fazla sarıyor, dibe çekiyordu.

Tamamıyla yutulmaktan korkuyordu artık; birden aklına tabi-

at bilgisi dersinde öğrettikleri bir şey geldi. Hayır, bataklıkta tamamıyla batma tehlikesi yoktu, çünkü yukarıya doğru basınç buna engel olurdu; tek hayati tehlike, uzun bir süre keşfedilmemek, kurtarılmamaktı; birkaç saat içinde donarak ölürdü insan.

Havada hâlâ gündüzün sıcağı hissedildiği halde, Rath yavaş yavaş soğuğun vücudunu sardığını fark etti. Bacakları iyice uyuşmuştu, hareket ettirmekte zorlanıyordu. Sivrisinekler de bela olmaya başlamıştı; ama eliyle kovaladıkça, bu hareket yüzünden daha da batıyordu dibe. Resmen yardıma ihtiyacı vardı ve içinden bir ses, hayatı boyunca insanlardan hiç bu kadar uzak olmadığını söylüyordu.

Avazı çıktığı kadar, "İmdaaat!" diye bağırdı. "İmdaaat!"

Çığlığı ayın aydınlattığı gecede yankılandı. Kulak kesildi; yaprakların rüzgârdaki hışırtısından ve uzaklardan gelen bir baykuş sesinden başka bir şey duymadı. Baykuş sesi de Kowalski'ye ait değildi.

Tekrar "İmdat!" diye bağırmasıyla ormanın kıyısından bir hışırtı sesi geldi. Rath, daha iyi görebilmek için kafasını çevirdi. Gerçekten de ormandan bir gölge çıkıyordu, dev gibi bir gölge.

Buralarda kurt filan oluyor mu acaba diye sordu kendisine; çok gürültü yapıp yırtıcı hayvanları oraya çektiğini düşündü. Gölge, Rath daha konturlarını seçemeden görüş alanından çıktı.

Yüzünün her yeri kaşınıyordu ama sivrisinekleri kovmaktan vazgeçmişti. Dudağının üstünde soktukları bir yere elini atınca, titremeye başladığını fark etti. Artık dişleri de vuruyordu birbirine.

Gözlerini kapatıp kafasını toplamaya çalıştı ama gittikçe zorlanıyordu. Tekrar bir hışırtı duyunca gözlerini açtı ve heyula gibi bir şeyin eğilmiş merakla ona baktığını görünce dehşete kapıldı. Koskoca, boynuzu olan bir kafaydı bu.

Gözlerine inanamıyordu. Geyik. Bir geyik gözünü dikmiş ona bakıyor, ölürken onu seyrediyordu.

Charly geldi aklına, ona ne demişti Tempelhof'ta?

Bir geyik görürsün belki.

Charly. Havaalanındaki o boktan veda birlikte geçirdikleri son akşam mı olacaktı? Ortak gelecekleri daha yeni başlamışken bu kadar anlamsız bir şekilde bataklıkta mı geberecekti?

Onu daha yeni, daha bir gün önce, ilk kez aldatmıştı. Geceyi, Hella ile geçirdiği geceyi düşündü; şimdi bunun cezasını çekiyordu.

Öyle değildi tabii. Hiçbir şeyin anlamı yoktu ki, ne ölmenin ne de hayatın geri kalanının. Markowsken'deki Kahramanlar Mezarlığı geldi aklına. Anlamlı ölüm, şehitlik, vatan için kendini feda etmek gibi safsatadan dem vuranlar yalancıydı. Ama bir anlamı olsun ya da olmasın, o yaşamak istiyordu; istediği kadar anlamsız olsun, yeter ki yaşasındı.

"Gel," dedi geyiğe yavaşça, onu korkutmaktan çekinerek. "Gel şöyle. Bana doğru bir adım daha at."

Kafa gerçekten de yanaştı ona; geyikte, ayağının altında yarısı havada yarısı batakta bulunan insana karşı bir güven doğmuştu. Rath bir yerde okumuştu; karaca ve erkek geyiklerin aksine, bu kuzey geyikleri insanlardan çekinmezdi.

Bu da çekinmemişti.

Ya şimdi ya hiç.

Hızlı bir hamleyle boynuzu yakalamaya çalıştı; hatta elinin boynuzun üzerindeki yumuşak deriye bile dokunduğunu hissetmişti ki, hayvan zıplayıp kafasını geriye çekti. Rath'ın eli havada kaldı; geyik çalılıklara girip ay ışığında azametli bir şekilde yavaş yavaş yürüyerek yok oldu. Rath arkasından bakakaldı.

Aptalsın sen aptal dedi kendi kendine; bu yabani yerdeki tek dostunu kaçırdın.

Gene "İmdat" diye bağırmak istedi ama sesinin cılızlaştığını fark etti. Bu acımasız, soğuk batakta çok mu enerji kaybetmişti?

Aklını da kaybetmiş miydi?

En azından çeyrek kalmıştı.

Aklına tabancası geldi; Walther'i kılıfından çıkardı. Ne kadar elleri soğuk çeliği pek hissetmese de silahın emniyetini çekip bir el ateş etmeyi başardı. Geri tepmesiyle tabanca neredeyse elinden düşüyordu ki, yakaladı ve tekrar kılıfına soktu. Kurt filan çıkarsa Walther'e tekrar ihtiyacı olabilirdi.

İçini çaresizlik kapladı; bu soğuktan da kötüydü. Umutsuzluk ağır, kara ve yoğun bir sıvı misali vücudunun her köşesine sızıyordu. Diğer yandan derinlerde bir yerde hayatta kalma isteği de kendini hissettiriyor ama bir türlü ön plana çıkamıyordu.

Sivrisineklere aldırmıyordu artık, yesinlerdi onu, karşı koymayı bırakmıştı.

Derken hayal görmeye başladı.

Çalılıklardan gene bir hayvan çıktı; Sherlock Holmes kitabındaki Baskerville av köpeğini, dev gibi, öldürücü Kerberos çizimlerini hatırlatan kocaman siyah bir köpekti bu. Rath silahına davranmak istedi, ancak kaslarına hâkim olamıyordu artık, tir tir titriyorlardı.

Rath gözlerini kapatıp ölümü beklemeye başladı. Eğer bu iblis köpek bir hayal bir ürünü değilse, yerdi onu. Ama şayet kâbussa, gözlerini tekrar açtığında kaybolurdu.

Gözkapaklarının kontrol altında tutabildiği tek kas olduğunu düşündüğünden gözlerini açmıyordu. Bir süre sonra kendisini hiçbir şeyin yemediğini fark edip de gözlerini açtığında, köpek gerçekten de yok olmuştu. Ancak onun yerine ona çocukken okuduğu başka bir çizgi romanı, aslında iki tane kitabı anımsatan bir figür peydah olmuştu.

Birisi Robinson Crusoe'ydu. Diğeri ise Son Mohikan.

Sakalı karmakarışık, uzun saçları keçe keçe olmuş bir adam duruyordu karşısında; üstünde deriler ve kürkler, omzunda bir yay ve okluk, kafasında ise Son Mohikan kitaplarındaki orman yürüyüşçülerinin taktığı kunduz kürkünden şapka vardı.

Rath'ın elinden adama bakmaktan başka bir şey gelmiyordu; daha fazlasına gücü yoktu.

Gözlerini kapadı ve dudaklarının huzurlu ve tebessümle gerildiğini hissetti. Titremesi de durmuştu. Bedenini derin bir huzur, soğuğa rağmen bir sıcaklık sardı.

Derken bir karanlığa düştü. Gittikçe büyüyen ayın ışığının bile ulaşamadığı bir karanlıktı bu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Prusya

18 Temmuz - 6 Ağustos 1932

It is seldom, that liberty of any kind is lost all at once.*

– DAVID HUME

63

Etraf siyah beyaz bayraktan geçilmiyordu; öyle ki, kilisenin her yerine asılı siyah beyaz bezler yüzünden tabut bile ilk anda göze çarpmıyordu. Meslektaşları, hiçbir polis memurunun cenazesinde bu kadar bayrak görülmediğini söylemişlerdi. Charly bunu değerlendiremezdi, çünkü ilk kez böyle bir etkinliğe katılıyordu; gelir gelmez de sinir olmuştu. Neydi bu şaşaa; jilet gibi üniformalar, cafcaflı konuşmalar, "son görevi yerine getirme"ler...

Kilise tamamen dolu değildi, birkaç bank boş kalmıştı. O günlerde Berlin'de bir polisin ölümü alışılmış vakalardandı. Komünistlerle Naziler arasındaki silahlı çatışmalarda polisler devamlı kim vurduya gidiyordu. Doğrudan katledildikleri de oluyordu; önceki yıl öldürülen Anlauf ve Lenk gibi.

Bayrak süslemesi ve abartılı çiçek dekorasyonu, sanki kilisenin

(*) Özgürlüğün herhangi bir türünün insanın elinden bir anda gittiği pek nadir görülür – ç.n.

boşluğunu, mutena bir cenaze alayının eksikliğini kapatma amacına hizmet ediyordu. Çelenk sayısı da az sayılmazdı; tabutu olduğu gibi kapatıyorlardı. Hepsi de polis teşkilatından gelmemişti. Tabii Emniyet Müdürü Grzesinski ve Toplum Polisi Şube Müdürü Heimannsberg de birer çelenk göndermiş, ancak kendileri cenazeye teşrif etmemişlerdi. Törendeki konuşmayı Emniyet Müdür Yardımcısı Bernhard Weiß yapmıştı; aslında bu şerefe yalnız komünistler ya da Naziler tarafından öldürülen polis memurları nail olurdu. Şu tabuttaki memur ise görev başında can vermişti.

Tüm bu bayrak ve çiçek tantanasının masrafı Prusya devletinin cebinden çıkmış değildi. Charly şaşırırdı öyle olsa; devlet kasasının uzun zamandır tamtakır olduğu söyleniyordu. Bu cenaze töreninin devlet adamlarına veya hanedana yaraşır şekilde şaşaalı geçmesi, maktulün kardeşinin işiydi. Çelenklerin çoğu onun mali gücü ve otoritesinin kanıtı gibiydi. Gerçi *Vatan Hizmeti Marggrabowa, Treuburglu Yurttaşlar* gibi dernekler birer çelenk göndermişti ama çoğu doğrudan kendisindendi. Beyaz ve siyaha kaçan mor renkte yıldız çiçeklerinden yapılmış koskoca bir çelengin üzerinde *İlelebet – Kardeşin Gustav* yazıyordu.

Charly, Bernhard Weiß'in konuşmasını dinlemeye çalıştı ama tam kendini veremiyordu, zaten buraya da onun için gelmemişti. Görevi, ön sırada kafasını öne eğmiş oturan Gustav Wengler'i izlemekti.

Maktul polisin kardeşini bundan önce bir kez daha görmüştü; adam şubeye gelmiş, *Vaterland* soruşturma ekibinin Siegbert Wengler ve 1924'teki olaylara ilişkin sorduğu bütün soruları hiç itiraz etmeden yanıtlamıştı. Cevaplardan pek bir şey çıkmamıştı, o başka. Memurlar sorgudan sonra oturup ifadeyi değerlendirdiğinde ortak bir kanı oluşmuştu; Gustav Wengler'ın gizlediği çok şey vardı.

Vaterland soruşturma ekibi Wengler'le Treuburg'da tanıştığı için onun hakkında az çok fikir sahibi olabilecek Gereon'la irtibata geçmek istemişti ama bu o kadar da kolay değildi; çünkü komiserden günlerdir ses çıkmıyordu.

Hâlâ Treuburg'daki otelinde kayıtlıydı kayıtlı olmasına ama Emniyet'i arasın diye kaç kez haber bırakmalarına rağmen telefon etmemişti. Böhm köpürüyordu; Charly başkomiseri çok iyi anlı-

yordu. Kendi başına buyruk olarak çalışmak, talimatlara uymama amacıyla günlerce aramamak, Gereon Rath'ın bilinen kötü özelliklerindendi.

Charly'yi daha da kızdıran şey, Gereon'un ona da telefon etmemesiydi; hatta arasa, Böhm'e onun bu kaçgöç oyunuyla ilgili hiçbir şey anlatmamaya da hazırdı. Kendisi ona ne düşündüğünü söyler, canına okumasını bilirdi ama onu ele vermezdi. Ona da mı güvenmiyordu yani? Yoksa kavga çıkacağını bildiğinden mi çekiniyordu aramaya?

Hatta Gereon'un belki orayı arayabileceği düşüncesiyle Kirie'yi de yanına alarak Carmerstrasse'ye yerleşmişti. Ancak telefon bir kez bile çalmamış, Charly telefonun kayıtlı olup olmadığından bile şüpheye düşmüştü.

Telefon kayıtlıydı. Bir akşam artık dayanamayarak Gereon'un Treuburg'daki otelini aramıştı. "Komiser Rath maalesef yok, ne zaman döneceğini de bilmiyoruz," diye çerçöp bilgi vermişlerdi. Resepsiyonda aradığına dair not almışlardı ama Gereon'dan yine ses çıkmamıştı. Gereon Rath'ın otelde olmadığını ifade eden "maalesef"li kibar kibar sözcükleri o kadar çok duymuştu ki, artık oteli arayamıyordu. Günün her saatinde denediği için Gereon'un o otelde kalıp kalmadığından kuşku da duymaya başlamıştı. Peki orada değilse nerede kalıyordu? Veya kimde?

Pis herif!

Treuburg polisi üzerinden bile ulaşılamıyordu kendisine. Gereon araştırmalarına Mazuryalı meslektaşlarını bulaştırmamıştı. Ne yapıp ettiğinden kimsenin haberi yoktu. Bir kez telefonda konuşabildiği polis şefi bayağı bozulmuş gibiydi hatta. Charly Gereon'un adama nasıl davrandığını az çok tahmin edebilirdi: Küstah tavırlarla, ben büyük şehir polisiyim, taşrada soruşturma yürütüyorum havası atmıştı muhakkak. Tamamen ona özgü Rath dik kafalılığı da cabası. *Gereon Rath: Tek adam sorgu makinesi!* Charly öyle nefret ediyordu ki bundan. Bir netice de yoktu ortada. Yoksa derdi zanlı Artur Radlewski'yi tek tabanca mı tutuklamaktı?

Treuburg polisinin Gereon'a güvendiği söylenemezdi; Gräf ve birkaç meslektaşı dışında Berlin'de de artık ona pek güvenen kalmamıştı.

Charly işine konsantre olmaya çalıştı; gözünü Gustav Wengler'den ayırmıyordu. Adamı çözmek zordu. O anda pürdikkat Bernhard Weiß'ı dinliyor gibi yapıyordu ama, Charly, Wengler'in ırkçı ve milliyetçi olduğunu bildiğinden, o yüzden de kardeşi için yapılan törende bir Yahudinin konuşma yapmasından rahatsızlık duyduğundan emindi. Ama adamın yüzünden hiçbir şey anlaşılmıyordu. Boş bir ifadeyle bakıyordu. Bu tabir adeta Wengler için icat edilmişti.

Belki Gereon'un da değerli destekleriyle bu ifadeyi kırabilirlerdi. Wengler'in oteline bir celpname gitmişti; Berlin'den ayrılmadan önce Alex'e gelmesi isteniyordu. Bu sefer içinden kolay kolay çıkamayacağı bir sürprizle karşılaşacaktı orada.

64

İdare binasının kulesindeki büyük saate bakılırsa saat dokuzu yirmi geçiyordu. Güneş çoktan batmıştı, meydanı aydınlatan parlak neon ışıkları liman havuzunda yansıyordu.

Reinhold Gräf, rıhtımın üstünde, BEHALA'nın bu iş için ödünç verdiği vincin kabininde oturmuş, liman alanını inceliyordu. Locada oturur gibiydi. Polis deposunda bir çifte dürbün bulmuştu; bir "opera dürbünü" bile vardı yani.

O anda tek bir gemi boşaltılıyordu. Onun dışında pek bir hareket yoktu; liman işçilerinin çoğu paydos yapmıştı, şu anda faal olan taş çatlasa yirmi kişi vardı.

Bir de tam anlamıyla görünmese de bir bölük çevik kuvvet polisi. Adamlar iyi saklanmıştı. İki numaralı hangarda daha bir yıl öncesine kadar Ford firması Alman piyasası için otomobil üretiyordu; üretimi daha sonra Köln'deki yeni bir fabrikaya kaydırmış, böylelikle de Berlin'de işsiz ve boş hangar sayısının artmasında önemli bir payı olmuştu.

Bu terk edilmiş hangarda, yüz polis, koskoca bir tabur bile saklanabilirdi, o kadar yer vardı. Polise burasını Gümrük Dairesi önermişti; sadece önermekle kalmamış, adamları hiç çaktırmadan da içeri sızdırmışlardı. Üniformaların üstüne palto giydirmiş, si-

lahlarını ve hatta miğferlerini dahi sandıkların içinde hangara sokmuşlardı. Dışarıdan bakanlar, bir grup işçi geldi, hatta birileri kiraladı da hangara tekrar hareket gelecek diye düşünmüştü. Başkomiser Böhm ve sivil kıyafetli bir gümrük müfettişi hangara en son girenlerdendi. Böhm herkes içeri girdikten sonra çevik kuvvetlere talimat vermiş, miğfer ve filintalarını dağıtmıştı. Adamlar ondan beri hareket emri bekliyordu.

Gräf, vinç hareket eder düşüncesiyle dokunmaktan korktuğu şalter ve düğmelerin yanındaki telefona baktı. Vinç operatörüyle yerdeki ustabaşı, vinçle yer personeli arasındaki işbirliğini bu telefon üzerinden koordine ediyordu. Ama şimdi onun vincindeki telefon doğrudan iki numaralı hangara bağlıydı. Gräf bunu bildiği halde telefon çaldığında yerinden sıçradı.

"Evet?"

"Bir kıpırdama yok mu hâlâ?"

"Yok."

Lamkau'nun defterinde dokuz yazıyordu: Salı akşamı, saat dokuz. Beş yüz sandık. Bir dolu odun. Bir sürü de şnaps, her sandıkta yirmi dört şişe. Dava açmak için yeter de artardı. İşin kötü tarafı, ne hangi gemi olduğunu biliyorlardı, ne de hangi liman havuzu. Kuzey havuzundaki iskeleye halatla beş gemi bağlıydı.

Acaba birisi nem kaptı da bütün aksiyonu boşu boşuna mı başlattık sorusu Gräf'ın kafasını kurcalamaya başlamıştı ki, batı limanında bir hareketlenme oldu. Geliyorlardı. Doğu kapısından peş peşe bembeyaz beş kamyonet girdi; hepsinin üzerinde *Mathée Luisenbrand. Treuburger Bärenfang* yazıyordu. Gräf, Lamkau firmasının bu kadar hassas bir "yük"ün nakliyesini bu kadar açık yapacağını hiç düşünmezdi. Yoksa yanılmışlar mıydı? Belki de bu kamyonetlerin içindeki mal Luisen Damıtma Tesisi'nin yasal ve resmi, kitabına uygun, vergisi ödenmiş ürünleriydi. Ama Lamkau o zaman bu tarihi neden yasadışı, resmi defterlerde yer almayan gelirleri sıraladığı yere not etsindi?

Arabalar sırayla rıhtımda, hemen hangarın yanındaki yükleme boşaltma yerinde durdu. Gräf dürbünüyle Lamkau'nun kamyonetlerinin yanına yanaştığı geminin ismini okumaya çalıştı. *MS Erika.*

Birkaç adam güverteye çıkıp lombarları açtı. Derken kamyonet-

tekiler de atladı aşağı. Her birinden iki kişi inmişti, üzerlerinde Lamkau firmasının resmi önlükleri vardı.

Gräf önce şaşırdı ama sonra bunun şüpheyi en az çekecek bir yöntem olduğunu düşündü. Adamlar yasak bir şey yapmıyorlardı ki; yük gemisine içki sandıkları taşıyorlardı. Sandıklar, Gräf'in *Haus Vaterland*'da, asansörde, Lamkau'nun cesedinin yanında gördüğü, üzerlerinde Luisenbrand markası bulunan sandıkların aynısıydı.

Tek fark, bunların içinde marka ürünü değil, sahte içki bulunmasıydı. Muhtemelen Amerikan piyasasına sürülecek, oraya da *Concordia* adlı yeraltı çetesinin yardımıyla nakledilecekti.

İnşallah öyleydi. Aksi takdirde fena rezil olurdu.

Gemiden rıhtıma bir rampa indirildi; adamlar bir zincir oluşturup sandıkları en öndeki kamyonetten alıp alıp gemiye taşımaya başladılar. Gitgide hızlanarak müthiş bir tempoya ulaşmışlardı. İtfaiyenin kova zinciri gibi, bunlar da sandık zinciri oluşturmuştu.

Kriminal sekreter telefona sarıldı ve Böhm çıkana kadar bekledi.

"Şimdi," dedi. "İki numaralı hangarın batı tarafı. *MS Erika*. Beş kamyonet, toplam bir düzine adam. Şimdiye kadar silah görmedim ama bazıları silahlı olabilir; özellikle de gemidekiler."

Birkaç saniye sonra hangarın sürgülü büyük kapısı açıldı ve gümrük müfettişi yükleme boşaltma rampasına çıktı; arkasında elinde megafon, Wilhelm Böhm duruyordu.

Lamkau'nun adamları daha hiçbir şeyin farkında değildi, içki sandıkları elden ele geçmeye devam ediyordu.

Bu arada filintaları omuzlarında, üniformalılar da rampada yerlerini almış, hazır bekliyordu.

Megafondan Böhm'ün sesi duyuldu: "Dikkat dikkat! Polis konuşuyor!"

Az önce akarbant gibi işleyen sandık zinciri birden duraksadı; atılmış bulunan ama kimsenin tutmadığı bir içki sandığı yere düştü.

Megafondaki ses, "Aynen böyle," diye devam etti. "Sandıkları yere bırakıp ellerinizi kaldırın! Gözaltındasınız! Karşı koymaya kalkmayın, etrafınız sarıldı. Liman alanından çıkamazsınız. Mallara Gümrük Dairesi el koymuş durumdadır."

Şoförlerden biri Böhm'ün dediklerini kale almamıştı sanki; adam kamyonetlerden birine atlayıp gaza bastı. Kükreyen motor

gürültüsüyle neredeyse denize uçacak kadar kıyının dibinden süratle rıhtımı geçti; zincirden iki adam anında kenara sıçramasa ezileceklerdi. Sürücü Westhafenstrasse üzerinden kaçmaya çalıştı; ancak doğu kapısı kapalıydı ve filintalı polisler tarafından mevzilenmişti. Kamyonet lastiklerini gıcırdatarak döndü; liman alanında peşine düşüp de takip eden olmadı artık. Sonunda kendisini batı kapısında buldu. Orada da silahlı çevik kuvvetlerle karşılaşınca teslim olmaktan başka çaresi kalmadı, elleri havada araçtan indi.

Gräf dürbününü alıp yavaş yavaş aşağı inmeye başladı.

Adamlar mukavemet göstermeden ellerini kaldırmış, tek tek teslim oluyordu.

Gräf aşağıya inince kulağına dizel motorlarının gürültüsü geldi; idare binasının arkasında park etmiş polis araçları yavaş yavaş rıhtıma yaklaşıyordu. Adamlara kelepçe takmakla meşgul olanların dışındaki diğer toplum polisleri, hem kamyonetlerde ve rıhtımda duran, hem de gemiye yüklenmiş sandıkları kamyonlara taşımaya başlamıştı. Böhm birini kırdırıp içinden bir şişe çıkardı. Şişeyi açıp koklamasıyla yüzü buruştu. Başkomiser içkiyi Gräf'e uzattı. Berlin'de her yerde bulunan Luisenbrand gibi görünse de kokusu bambaşkaydı. Keskindi; kaliteli bir şnaps gibi değil, ispirto kokuyordu. Tabii mahkeme için doğru dürüst bir kimyasal analiz gerekiyordu ama bunun sahte olduğuna dair daha şimdiden şüphe yok gibiydi. Alman spesiyalitesi diye Amerikalılara yutturulacaktı bu demek. Gräf, o günkü dolar kurunu düşündüğünde, Amerika'ya alkol kaçakçılığından kaç para kazanılıyor acaba diye sordu kendi kendine; bu kadar büyük oynandığına göre iyi kazanılıyordu herhalde.

Ağlarına düşen adamlara baktı. Gemide, muhtemelen poliste resimleri bulunan birkaç tane haydut suratlı herif tutuklamışlardı; ama kamyonettekiler, Lamkau firmasının normal çalışanlarıydı. Hatta Gräf bazılarını firmanın avlusunda bile görmüş olmalıydı.

Adamlar polis araçlarında kerevete, kaçak malların yanına oturdu.

Birden tok bir ses duyuldu. Gräf etrafına bakındı. Bir kamyonet kapısı ve yere yıkılan bir toplum polisi gördü. Ardından da karanlığın içinden bir hayalet gibi süzülen bir beyaz önlük.

Hay aksi!

En öndeki kamyonetin içinde saklanan birini gözden kaçırmışlardı. Adam kapıyı zavallı bir toplum polisinin kafasına çarpmış, şimdi de uçuşan beyaz önlüğüyle rıhtımda kaçıyordu.

Böhm megafonla, "Olduğunuz yerde durun!" diye bağırdı. "Durun, yoksa ateş etmek zorunda kalacağım!"

Gräf, adamın dönmesiyle neon lambalarının cılız ışığında Dietrich Aßmann'ı, şu işi başından aşkın dul kadına destek çıkmak için Lamkau firmasının işlerini idare eden Doğu Prusyalıyı tanır gibi oldu.

Adam koşarak kaçmaya devam etti; Gräf onun Aßmann olup olmadığından emin olamamıştı. Üstelik adam izleniyordu da güya.

Megafondaki ses tekrar bağırdı: "Durun, yoksa ateş edeceğiz!"

Toplum polisi gerçekten de ateş etti; yönetmeliğin öngördüğü şekilde bir uyarı ateşiydi bu.

Normalde gaspçıların çoğu uyarı ateşini duyunca dururdu; ama bu adam durmadığı gibi daha da hızlı koşmaya başlamıştı.

Bir kurşun sesi daha duyuldu; Gräf, o âna kadar pürüzsüz seyreden gece baskınının bir ölümle sonuçlanacağından endişe duymaya başlamıştı ki, beyaz önlüğün havalandığını gördü; adam bir an sanki gerçekten uçar gibi göründü ve çivileme suya atlayıp rıhtım duvarının arkasında gözden kayboldu.

Gräf yanına birkaç adam alıp kıyıya indi ve el feneriyle, gövdenin suya daldığı yerin hâlâ köpük köpük olan yüzeyini aydınlattı. Işık huzmesinde baloncuklarla yavaş yavaş su yüzüne çıkan beyaz bir cismin görülmesiyle birisi, "İşte şurada!" diye bağırdı. Ancak su yüzüne çıkan yalnızca beyaz bir önlüktü; kaçaktan eser yoktu. Adam gürüldeyen kapkara suda izini kaybettirmişti.

65

Geç olmuştu, ofis boş ve karanlıktı. Gräf'le Böhm Westhafen'e gitmişler, Erika Voss çoktan paydos yapmıştı. Charly ışığı yaktı, paltosunu vestiyere astı. Takip, çoğu memurun sevmediği bir işti; o yüzden iki komiser adayına kalmıştı. Charly bütün gün Gustav

Wengler'i göz hapsinde tutmuştu. Adam vaktinin büyük bir bölümünü, cenazeden sonra hemen Berlin'den ayrılmayan Danzigli akrabalarıyla geçirmişti; şimdi hepsi otellerindeydi. Wengler'in, Westhafen'e gideceğine pek ihtimal vermemekle birlikte yine de gözlerini üstünden ayırmamışlardı.

Bir saat kadar önce Lange nöbeti devralmıştı; arkadaşı Gedächtnis Kilisesi'nin oradaki Eden Oteli'nin önünde yeşil bir Opel'in içerisinde Gustav Wengler otelden gene çıkar mı diye beklerken, Charly ev yerine Şube'ye gitmişti. Muhtemelen biraz da şu anda evinin neresi olduğunu bilmemesindendi bu.

Hayatındaki değişikliklerden Greta'ya bahsetmeyi hâlâ gözü yemediği halde, içten içe Spenerstrasse'den kopmuştu artık; ancak Charlottenburg'da da kendisini yabancı gibi hissediyordu. Ev, özellikle de tek başına olunca ona çok büyük geldiği halde, son günlerde hep Carmerstrasse'de kalmıştı. Köpek yanında olsa iyi olacaktı ama bu takip görevi yüzünden hayvanı yine Erika Voss'a teslim etmişti.

Charly iç çekip raftan *Vaterland* dosyasını aldı. Maktul içki satıcısı Herbert Lamkau'nun şahsında üç suç türü toplanıyordu: cinayet, şantaj ve alkol kaçakçılığı. En büyük soru işareti, bu üçünün birbiriyle ilintisinin ne olduğuydu.

Aslında şantaj konusunda kuşkuya yer bırakacak bir şey kalmamıştı. Riedel'le Unger gözaltındalardı ve mahkemeye çıkmayı bekliyorlardı. Suçu birbirlerine atıp durdukları için polisin işini kolaylaştırmışlardı. Nebe'nin sorgulama protokolünü okuyunca Charly'nin gülmesi geldi. Komiser'in iki şantajcıyı oyuna getirip konuşturma usulü olağanüstüydü. Söz arasında Riedel'in onu ispiyonladığını ima etmiş, buna inanan aşçı da aynısını satıcıya yapmaya kalkmıştı. Ayrı ayrı sorgu odalarında oynanan bu pinpon oyunu itirafların imzalanmasıyla sonuçlanmıştı.

Unger ve Riedel, şantaj amacıyla Lamkau firmasına sızdırmak istedikleri sahte içkiyle bilmeden Herbert Lamkau'nun bamteline basmışlardı; çünkü adam gerçekten içine kimyasal madde karıştırılmış içki satıyordu. Kârlı bir işti bu şantajcıların köstek vurduğu. Lamkau bununla ceplerini doldurmuştu. Gräf'in, Siegbert Wengler'in evinde bulduğu defterde feniğine kadar not edilmişti giren

paralar. Memurlar, sütun sütun rakamları çözmek için epey uğraşmışlardı ama zahmetlerine değmişti. Hâlâ Wengler'in defteri Şube'den ne zaman ve nasıl çaldığını bilmiyorlardı ama çalmıştı işte; asıl mesele buydu.

Wengler, Lamkau'yu şantajcılardan koruyamamıştı; bunu başkaları üstlenmişti. Charly, sabıkalıların fotoğrafları arasında Linkestrasse'deki lokalde gördüğü adamlardan birini tanıdı. Takma adı *Polonyalı Paule* olan ve *Concordia* adlı yeraltı çetesini yöneten Paul Marczewski'nin sağ kolu *yakışıklı Rudi* takma adlı Rudolf Haas'tı bu. Charly diğer cani suratlının resmini sabıkalılar arasında bulamamıştı ama onun da *Concordia*'nın düzenli aidat ödeyen üyelerinden biri olduğundan emindi.

Bu iki adamın Lamkau cinayetiyle bir ilişkisi var mıydı, yoksa konu Gereon'un düşündüğü gibi, annesi Lamkau'nun sattığı sahte içki yüzünden canından olan bir adamın intikam ateşi miydi? Bir türlü kendisine söyleme fırsatı bulamadıkları için Gereon'un bilmediği bir şey vardı; o da, Lamkau'nun hâlâ illegal işler çevirdiğiydi. Bu da, daha bir sürü cinayet işleneceği ve bir sürü insanın da intikam peşine düşeceği anlamına geliyordu.

Gereon! Charly'nin aklı yine ona takılmıştı.

Pencereden dışarı baktı; alacakaranlık yerini karanlığa bırakmıştı. Camda, esneyip duran ve ne kadar yorgun olduğunu gözüne sokan aksiyle karşılaştı.

Şu adam nerelerdeydi acaba, bir bilseydi!

Kimseye söylemiyordu ama merak etmeye de başlamıştı. Başına bir şey mi gelmişti acaba?

Ama öyle olsa Treuburglu meslektaşlarından bir haber gelirdi. Ya da Gereon'un sözünü ettiği Königsbergli arkadaş arardı.

Ne kadar rezil olduğunu düşünse de, o akşam bir kez daha Treuburg'daki oteli aramaya karar verdi. Hiç olmazsa Carmerstrasse'de rahat rahat telefon etme imkânı vardı. Meslektaşları bir yana, Greta'nın da bir şey duymasını istemiyordu. Charly'nin bir erkeği merak edip peşinden defalarca telefon ettiğini duysa onunla dalga geçerdi. Aslında Charly kendisini huzursuz eden şeyin merak olup olmadığından bile emin değildi. Belki de kendisini aramamakta ısrar eden göt herife duyduğu öfkeydi yalnızca.

Garip kokular. Hayvan teri ve ot. Papatya ve sirke. Karanlığın arkasından hemen aydınlık. Gözkapaklarının arkasında ışık huzmesi.

Parça parça rüyalar. Anılar.

Ay.

Charly'nin gülüşü.

Kayıp gidiyor, dokunamıyorsun, durduramıyorsun.

Gözlerini açıyorsun. Işık gözlerini alıyor.

İçinde dumanı tüten bir sıvı, bir tahta kaşık. İğrenç kokuyor. Hayvan teri. Ot. Papatya ve sirke.

İç, iç!

Kaba bir ses.

Kafanı çeviriyorsun. Gözlerini kapatıyorsun.

Charly'nin gülüşü.

Birisinin dürtmesiyle tekrar aydınlığa çıkıyorsun.

Başucunda şeytani bir sırıtma; dişlerini gösteren, kırmızı dili dışarıda siyah bir hayvan. Sarı sakalları var.

Korkmaya mecalin yok.

İç!

Kaba ses. Sakallardan geliyor.

Gene kaşık. Zorla ağzına sokuluyor. İğrenç bir tat; acı, yağlı ve sıcak. İstemeye istemeye yutuyorsun. Papatya ve sirke ve bal ve ot.

Tir tir titriyorsun birden. Tüm bedenini saran bir sıcaklık ve büyük yorgunluk.

Yorgunluk; her şeyden büyük.

Yatağa düşüyorsun.

Ağırlık.

Gözkapakların.

Yine kapanıyor.

Gene karanlık, uyku ve ölüm.

Gene huzur.

En önemlisi huzur, rahat bırakın beni.

Simsiyah, ölü uykusu.

Charly'nin gülüşü.
Huzur.
Hepsinden önemlisi.

67

Dietrich Aßmann B sorgu odasındaki sorgusu sırasında defalarca yaptığı gibi bir kez daha omuz silkmişti. Böhm hani neredeyse adam bu hareketi her yaptığında çentik atabilir, liste tutabilirdi.

Lamkau firması dün akşam Westhafen'de bir gemiye büyük çapta mal yüklemek istedi mi?

Omuz silkme.

Bu, Hamburg'a hareket edecek olan gemi *MS Erika* mıydı?

Omuz silkme.

Yüklenecek mal nakliye belgelerine işlenmemiş.

Omuz silkme.

Sandıklarda, orijinal Luisenbrand şişelerine doldurulmuş sahte içki bulunuyor.

Omuz silkme.

Toplam on iki bin şişe; çoğu gemiye yüklenmişti. Gerisi, Berlin Tempelhof'taki Herbert Lamkau firmasına ait, Westhafen'ın kuzey rıhtımında park etmiş beş nakliye kamyonetinde bulunuyordu. Gümrük İdaresi tamamına el koydu.

Omuz silkme.

Nakliye kâğıtlarında kaydı geçen asıl kargo, üç yüz ton kolza yağı. Nakliye kâğıtlarına göre Hamburg limanında, New Jersey, Hoboken istikametine doğru yola çıkacak açık deniz şilebi MS Tsingtao'ya yüklenecekmiş.

Omuz silkme.

Böhm çentik atmıyordu ama ayakta kollarını kavuşturmuş, Gümrük İdaresi Başmüfettişi Bruno Kressin'in, Lamkau firmasının geçici müdürünü nasıl sorguya çektiğini izliyordu. Müfettiş son derece sabırlıydı; sorgulamadan da bir şey çıkmamıştı. Böhm, Aßmann gangsterinin her omuz silkişinde tansiyonunun biraz daha yükseldiğini hissetmişti. Kendisi bu tip çetin sorgulamalarda ge-

rekli sabrı gösterebilecek birisi değildi. O yüzden de önceliği bu sefer Lamkau firmasının yasadışı faaliyetleri alanına giren gümrük kaçakçılığı dairesinden birisine vermişti. Ancak müfettiş sorgulama işinde çok beceriksiz çıkmıştı.

Böhm, bir on beş dakika dayandı, "gariban günahkârlar sandalyesi"nde oturan adamın söylediklerini, daha doğrusu söylemediklerini dinledi. Başkomiser tam on beş dakika peygamber sabrı göstermişti.

Hiç beklenmedik bir anda, "Burada saf numaralarına yatmayın beyefendi!" diye patladı. O ana kadar soğukkanlı, ilgisiz bir tavırla sorgu masasında oturan Dietrich Aßmann birden kafasını kaldırdı. Gümrük dairesi başmüfettişi şüphelinin kendisinden daha çok korkmuş, Böhm'ün sesini yükseltmesiyle resmen yerinden sıçramıştı.

Az öncesine kadar sorguyu izlemiyor havalarında duvara dayanmış duran başkomiser, müfettişin yanına gelip yumruğunu masaya vurdu. "Westhafen'da karşımıza çıkan araçlar, Lamkau firmasının nakliyat arabalarıydı Herr Aßmann."

Müdür bu defa birkaç kez arka arkaya omuz silkerek, "Olabilir," dedi. "Ben göndermedim onları ama oraya."

"Göndermediniz..."

"Hayır. Bunu kaç kere söyledim." Aßmann küstahlaşmaya başlamıştı. "Meslektaşınızın sorduğu soruları yineleyince başka cevaplar alacağınızı düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Soranı değil, soruları değiştirin! Benim bu konularda söyleyecek hiçbir şeyim yok!"

"Yok mu, söylemek mi istemiyorsunuz?" Böhm burnundan soluyordu; Aßmann'ı o buldog bakışlarıyla süzdü. "Siz bize mantıklı bir açıklama sunmadıkça soru sormayı sürdüreceğiz. Lamkau firmasının arabaları, hem de neredeyse tamamı, müdürün talimatı olmadan neden Westhafen'a gitsin?"

"Geçici müdür demek istediniz."

"Çalışanlarınızın, şöförlerinizin, depo işçilerinizin yeraltı çetesi *Concordia*'nın adamlarıyla ne işi var? Sahte içkiyi onlarla birlikte gemiye yüklediler."

"Ne bileyim? Bu konularda kafa yormak benim görevim değil.

Adamlar belki ölen müdürün talimatına uymuştur. Ya da belki içlerinden biri tek tabanca bir işe girişti ve diğerlerini çalıştırdı."

"Yani sizin hiç alakanız yok."

"Söylüyorum ya, dilimde tüy bitti."

"Siz neden oradaydınız peki?"

"Nasıl?"

"Siz kendiniz de Westhafen'daydınız."

"Saçmalamayın!"

"O zaman dün akşam yirmi bir otuzda neredeydiniz, onu söyleyin lütfen."

"Saati saatine söyleyebilirim ne yaptığımı. Yemekteydim."

"Yalan! Westhafen'daydınız! Memurlardan biri tanıdı sizi!"

"Öyle mi? Memurunuzun gözleri bozuk herhalde."

"İyi bir yüzücüsünüz galiba, değil mi? Islak eşyalarınızı ne yaptınız? Arkadaşlarım sizi saat yarımda otelden aldıklarında iki dirhem bir çekirdekmişsiniz."

"Nereye varmak istediğinizi anlamıyorum."

"Gece liman havuzunda yüzeceğim derken üşütmemişsinizdir umarım."

"Siz ne diyorsunuz Allah aşkına? Onu da mı memurunuz görmüş? Siz onu en kısa zamanda bir göz doktoruna götürün."

"Polis memurlarının tanık ifadelerine mahkemelerde aşırı değer biçilir Herr Aßmann."

"Westhafen'da değildim, anlamıyor musunuz, *Rheingold*'daydım."

"Kanıtlayabilirsiniz herhalde. Ne yediniz *Rheingold*'da?"

"Geyik sırtı."

Böhm not aldı. "Mönüde yazıp yazmadığını kontrol edeceğiz."

"Edin."

"Ama gerçekten orada olup olmadığınızı bir tek bununla kanıtlayamazsınız."

"Ya fatura? Faturayla kanıtlayabilir miyim?"

"Hiç yoktan iyidir diyelim. Gösterin bakalım."

"Gösteremem maalesef. Hesabı ben ödemedim."

"Kimdir peki bu sizi davet eden kibar insan?"

"Şefim." Aßmann kurnazca güldü. "Gustav Wengler. Luisen Damıtma Tesisi Genel Müdürü."

Böhm homurdanarak yerinden kalktı.

"Siz devam edin Kressin."

Adam Charly'yi ciddiye almıyordu; bu bakışlarından belliydi. Onu muhtemelen sekreter ya da stenograf sanmıştı; halbuki tek stenograf Hilda Steffens elinde defterle bekliyordu. Charly adını ve işlevini yüksek sesle ve tane tane söylemişti. Ama anlaşılan *komiser adayı* terimi Gustav Wengler'e bir şey ifade etmiyordu. Bir ihtimal onu ancak *sekreter* veya *stenograf* sözcükleri kadar ciddiye alıyordu. Ama A sorgu odasının kapısında ızbandut gibi duran sert bakışlı toplum polisini karşısındaki kadından daha çok ciddiye aldığı kesindi. Zaten sonuçta dönüp üniformalıyla konuşmuştu.

"Aksatmamam gereken iş randevularım var, ne kadar tutacaksınız beni daha burada?"

Toplum polisi cevap vermedi. Adamın yüzünde en ufak bir mimik yoktu.

Charly, "İş randevuları tehir edilebilir Herr Wengler," dedi. "Celpname çoktan geçti elinize, ajandanızı ona göre ayarlayabilirdiniz."

Wengler kafasını çevirip şaşkınlıkla Charly'ye baktı; bozulmuştu.

"Sorguya çağırıldım. Sonuç? Ben zamanında geldim, ama sorguyu yapacak komiser bey yok hâlâ ortada."

"Burada komiser *bey* görmemeniz normal, sorguyu *ben* yapacağım çünkü." Charly elinden geldiği kadar nazik görünmeye çalışıyor, aynı zamanda da Wengler'in neredeyse tiksinti dolu yüz ifadesini görmekten zevk alıyordu. "Sadece birkaç soru. Kardeşinizin ölümünün arkasındaki sır perdesinin kalkmasını siz de istersiniz diye düşünüyorum."

İçki fabrikatörü sabırsızca başını salladı. "Tabii, tabii. Anlayamadığım bir şey var; arkadaşlarınız geçen cuma günü buraya geldiğimde neden sormadılar o soruları?"

"Soruşturmalardan yeni veriler elde ettiğimiz için. Yeni veriler yeni sorular doğuruyor, bu işler böyle maalesef."

"Yeni veriler demek. Merak ettim şimdi."

Hilda Steffens'in defteriyle kalemi hazır ola geçmişti; Charly sorguya başladı.

"Dietrich Aßmann Treuburg'daki Luisen Damıtma Tesisi'nin müdürü değil mi?"

"Bu mu yeni veri dediğiniz?"

"Damıtma tesisinizin müdürünü neden Berlin'e yolladınız? Herr Aßmann neredeyse bir haftadır burada."

"Edith Lamkau bizden yardım istedi."

"Siz de en önemli çalışanınızı mı gönderdiniz?"

"En iyi çalışanımı. Lamkau firması bizim Orta Almanya'daki satışlarımızda önemli bir rol oynuyor. O yüzden de işlerin orada bir an önce rayına girmesi benim çıkarıma."

"Herr Aßmann'ı ne kadar iyi tanıyorsunuz?"

"Bu nasıl bir soru?"

"Cevaplamanız gereken bir soru." Charly yine gülümsedi. "İlişkiniz sadece iş çerçevesinde mi, yoksa özel bir dostluğunuz da var mı?"

"Sadece iş çerçevesinde."

"Kardeşinizi ne kadar iyi tanırdınız?"

"Gerçekten garip garip şeyler soruyorsunuz."

"Bırakın o benim sorunum olsun. Siz cevap vermeye bakın."

"Son yıllarda aramızda sekiz yüz kilometre mesafe vardı. Öyle olunca insan artık diğerini o kadar iyi tanımıyor. Her halükârda son adresi yoktu bende, eğer onu bilmek istiyorsanız. İçinde bulunduğu tehlikeden de haberim yoktu."

"Ya Herbert Lamkau?"

"Siz benden ne istiyorsunuz, onu söyler misiniz? Nereye varmak istiyorsunuz?"

"Luisenbrand şişelerinde bulunan ve insan sağlığını ciddi oranda tehdit eden metanollu sahte içki..."

"Aman Allahım, eski defterleri açıp duruyorsunuz."

"Soru, bu eski defterlerin kaçta kaçından haberiniz olduğu."

"Değerli meslektaşınıza Treuburg'da anlattım her şeyi. Bilgileri iletmiyor mu size?"

Maalesef her zaman iletmiyor dedi Charly içinden ve Gereon'la ilgili kafasına üşüşen bütün düşünceleri defetmeye çalıştı.

"Herr Wengler," dedi ve boğazını temizledi, "eski hikâyeler dediğiniz eski hikâye değil artık. Berlin polisi dün akşam gümrük muhafaza ekipleriyle birlikte çok sayıda sahte içki ele geçirdi. Orijinal *Mathée Luisenbrand* şişelerinde."

"Efendim?"

Wengler gerçekten şaşırmış gibiydi, rol yapmıyordu. Diğer taraftan, bu adamın rol olmayan bir tarafı var mıydı?

"Mallar Lamkau firmasının işçileri tarafından Westhafen'da bir gemiye yüklenecekti. Rıhtımda da Lamkau firmasının kamyonetleri duruyordu."

"Siz gerçekten bununla benim bir alakam olduğunu düşünebiliyor musunuz? Böyle bir sahtekârlık en fazla kimin zararına olur sizce? Luisenbrand'a, firmamıza, *Mathée* markasına leke düşmez mi?"

"Benim ne düşündüğüm önemli değil Herr Wengler. Ben gerçeği ortaya çıkarmaya çalışıyorum." Charly gözlerini adamın bakışlarından kaçırmıyor, gözlerinin içine bakıyordu. "Berlin polisinin yükleme aksiyonundan nasıl haberi oldu biliyor musunuz? Kardeşinizin evinde bulduğumuz kara kaplı bir defter sayesinde. Defteri Herbert Lamkau'nun yazı masasında bulmuştuk, diğer delillerle birlikte duruyordu; kardeşinizin onu Şube'den çalmış olması lazım."

Kuzey Korsanları adlı çeteye mensup birtakım ispiyoncuların rakip *Concordia*'nın Lamkau ve Amerikalılarla yaptığı işler konusunda gümrükteki arkadaşlara bilgi verdiğinden söz etmedi.

Wengler başını iki yana sallayarak, "Ben de Siegbert sahte içki olayıyla ilişkisi olmadığını söyledikçe inanmıştım ona hep," dedi.

"Ama bu işte başı çeken kişi o değildi herhalde."

"Lamkau değil mi asıl adam? Pislik. Bir daha böyle firmamın ismine gölge düşürecek dolaplar çevirmeyeceğine dair yeminler etmişti."

"Herbert Lamkau başı çekiyorsa, adam öleli neredeyse üç hafta olduğuna göre, Westhafen'daki dünkü aksiyon nasıl gerçekleşti diye bir soru geliyor akla."

"Benim asıl dikkatimi çeken, bu kadar miktarda sahte içkinin orijinal şişelere doldurulabilmiş olması. Lamkau'nun damıtma tesisimde bir adamı olması gerekir. Eski işbirlikçilerinden biri belki."

Charly, Wengler'in bakışlarından bir şeyler çıkarmaya çalışıyordu ama başaramadı.

Kapı açıldı; Başkomiser Böhm daldı içeri.

"Kusura bakmayın Charly, rahatsız ediyorum," dedi. "Sizinle çok kısa konuşabilir miyim?"

Charly A sorgu odasına tekrar girdiğinde Wengler meraklı gözlerle ona baktı. Genç kadın ağırdan alıyordu; oturdu, not defterini açtı. Aslında bir şey yazması gerekmiyordu, Böhm'ün kapının önünde söylediklerini aklında tutabilirdi. Ama sorguya çekilen birisinin önünde bir defterin açılmasının yarattığı etkiyi bildiği için bu taktikten de vazgeçmek istemiyordu.

Biraz daha bekledi, bir Juno yakıp, yılanın birden avını kapması misali hiç beklenmedik bir anda soruyu yapıştırdı.

"Herr Wengler, dün akşam saat dokuzla on arası neredeydiniz?"

İçki fabrikatörü hiç istifini bozmadı; "*Rheingold*'da yemekteydim. Neden sordunuz?" dedi.

"*Rheingold*. İyi restorandır. Mönüde ne vardı?"

"Geyik sırtı."

Charly başını sallayarak not aldı. Adam cevabı fazla düşünmemişti. Mazeretler hakkında ağızbirliği edildiği, cevapların önceden konuşulup belirlendiği durumlarda böyle bir hazırcevaplık normaldi.

"Tanık var mı? Faturayı da saklamışsınızdır umarım."

"Beni hangi konuda zan altında tuttuğunuzu bilmiyorum. Konu hani kardeşimin ölümüydü?"

"Sadece dün kiminle yemeğe gittiğinizi bilmek istiyorum."

"Akrabalarla. Leopold amcam ve ailesiyle. Cenaze için gelmişlerdi. Bu sabah Danzig'e döndüler."

Şaşırma sırası Charly'deydi. Başka bir cevap beklemişti. Adam Aßmann'ı sona mı saklıyordu? Lalettayin, "Ha, tabii bir de o vardı," derse daha mı inandırıcı olacağını düşünüyordu? Ancak Wengler başka bir şey söylemedi.

Charly, "Başka kimse yok muydu?" diye sordu.

"Hayır."

Charly not defterine baktı. "Müdürünüz Dietrich Aßmann dün birlikte *Rheingold*'da yemek yediğinizi iddia ediyor."

"Günleri karıştırmıştır o. Pazar akşamı beraber yemek yedik; ama *Rheingold*'da değil, Kempinski'de."

Gustav Wengler gülümsedi; Charly, adamın o an yediği halttan habersiz olduğunu hiç sanmıyordu.

Acaba kendi paçasını mı kurtarmaya bakıyordu? Eski ülküdaşı Aßmann'ın böyle bir şeye kesinlikle hoşgörü göstermeyeceğini bilmiyor muydu?

68

Gustav Wengler'i serbest bıraktılar ama Lange adamı göz hapsinde tutmaya devam edecekti. Dietrich Aßmann ise Wengler'in ifadesi yüzünden öğle yemeğini Emniyet binasının hücre kanadındaki izolasyon hücresinde yemek zorunda kaldı.

Charly, gözaltındakilere de kantinde çalışanlara çıkan yemeğin aynısı mı veriliyor acaba diye sordu kendine. En azından bugün kantinde patates püresi diye tabaklarına konulan ne idüğü belirsiz şey, başka bir yerde tutkal işlevi görebilirdi. Domuz eti ise sinirliydi ve sıcak değildi.

Bir kâğıt peçete bulup eti Kirie için güzelce paket yaptı. Geri kalanını dişini sıkıp yedi; lahana yemeği ise idare ederdi.

Wilhelm Böhm'ün tabağına göz attı; sanki bulaşık makinesinden yeni çıkmış gibi tertemizdi. Başkomiserin doymak bilmez bir iştahı vardı. Tat alma duyusu bir çöp kamyonunkinden farksızdı.

Charly, "Aßmann'ı ne zaman sorgu odasına alıyoruz?" diye sordu ve bir sigara yaktı.

"Beklesin biraz. Bir saate kadar."

"Yalan söylediği ortaya çıkınca ne yapacak bakalım?"

"Bence çok şey yapacak. Özellikle Gustav Wengler'i suçlayacak."

"Bizim de bir cinayet soruşturması yürüttüğümüzü aklımızdan çıkarmamamız gerekiyor. Alkollü içki kaçakçılığı Gümrük İdaresi'nin işi."

"Öyle de, önümüzdeki cinayet serisinin sahte Luisenbrand ve

aynı adamların hileli birtakım işleriyle doğrudan ilişkisi var. Dört tanesi öldü; bu demektir ki, bu kaçakçılık hikâyelerine bulaşmış herkes katilin potansiyel birer kurbanı olabilir. Aßmann'la Wengler de dahil buna."

"Bu cinayet vakasının üstünde bir lanet var sanki." Charly başını iki yana salladı. "Büyü yapılıyor gibi; boyuna yeni bir cinayetle karşı karşıya geliyoruz ama caniyi bulma yolunda en ufak bir ilerleme kaydedemiyoruz."

Böhm başıyla doğruladı. "Komiser Rath'ın Doğu Prusya'da elde ettiği bilgilere ulaşsak iyi olacaktı. Şu Kızılderiliyi de yakalarsak, biraz rahatlayacağım." Kahvesinden bir yudum içti. "Rath, Mazurya'da ona destek olan Königsbergli arkadaşı geri yollamış. Bundan, araştırmalarını tamamladığı sonucunu çıkarıyorum. Ama neden dönmüyor o zaman? Haber de vermiyor." Böhm masaya doğru eğilerek fısıldadı: "Siz Komiser Rath'la samimisiniz Charly. Bizi bir haftadır niye aramadığı konusunda bir fikriniz var mı?"

Charly'nin Sinalco'su neredeyse boğazına kaçıyordu. Bardağı masaya bıraktı.

Bir dolu fikri vardı da, çoğunu Wilhelm Böhm'le paylaşmak istemezdi. Gereon telefon etmediği için bin kez sövdüğünü de anlatmaya niyeti yoktu. Çünkü sağı solu belli olmayan bir insandı. Güvenilir birisi olsa merak edilirdi örneğin; ama Gereon söz konusu olunca insan kızsın mı, merak mı etsin, bilemiyordu.

Böhm'e ne diyebilirdi ki? Omuz silkmekle yetindi ve sonra sigarasını söndürdü.

"Biz işimize bakalım bence," dedi. "Komiser Rath arar. Ya da birden bir bakarız, hiçbir şey yokmuş gibi oturmuş yazı masasına, çalışıyor."

Böhm, "Haklısınız, öyle yapar," dedi ve yerinden kalktı. "Dediğiniz gibi, biz işimize bakalım."

Koridorlarda garip bir hareketlilik vardı. Olağan bir öğle paydosu curcunası değildi bu, başka bir şeye benziyordu. Memurlar küçük küçük gruplar oluşturmuş, alçak sesle tartışıyordu; dikkatlerin yoğunlaştığı yöne bakılırsa, Emniyet Müdürü'nün ofisine çıkan koridorda bir vukuat vardı.

Charly ile Böhm milletin arasından kendilerine yol açıp ilerle-

yince, memurları huzursuz eden şeyin ne olduğunu gördüler; Emniyet Müdürü'nün koridorunda İmparatorluk ordusuna özgü o pek alışık olmadıkları gri üniforma vardı. Albay rütbeli bir emniyet amiri ve bir sivile refakat eden bir yüzbaşıydı bu. Emniyet müdürünün ofisine doğru gidiyorlardı.

Böhm, "Şu mavili, Albay Poten; eskiden Eiche'deki polis okulunun müdürüydü," dedi.

Charly şaşırmıştı. "İmparatorluk ordusunun bir yüzbaşısıyla ne işi var burada?" diye sordu.

Olan biteni izleyen memurlardan biri, "Poten'in Heimannsberg'in yerine geçeceği söyleniyor," diye fısıldadı.

"Nasıl?"

"Polis teşkilatının üst kademesi muhtemelen olduğu gibi değiştiriliyor," diyen memur bir gazete uzattı.

Berliner Tageblatt'ın o günkü nüshasında, *Tehlikeli planlar* diye bir başlık vardı. Onun altında ise *Papen Başbakanlığa mı atanacak?* yazıyordu.

Charly başlığa bakıp gazeteyi Böhm'e verdi. Zamanı gelmişti demek artık. Altona'da komünistlerle Naziler arasındaki kanlı çatışmanın geçtiği pazar gününden beri böyle bir gelişme bekleniyordu. Holstein bölgesinden epey uzakta bulunan bu kasabada, üniformalı SA'lar bir komünist mahallesine dalıp sokak ortasında gelişigüzel ateş açmış, katliamda on altı kişi hayatını kaybetmişti. Prusya polisi asayişi sağlamak için yakındaki Hamburg'dan takviye ekip getirtmişti. Olayın ardından ulusal basında hükümet ve Prusya polisinin duruma hâkim olup olmadığı sorusu ortaya atılmış, ayrıca dik kafalı Doğu Prusyalı Otto Braun'un önderliğindeki sosyal demokrat azınlık hükümetinin azledilip yerine İmparatorluğa bağlı bir valilik kurulması talebi gündeme gelmişti. Kısacası, Prusya'nın İmparatorluk tarafından yönetilmesi isteniyordu.

Bu, darbe çağrısından başka bir şey değildi; en azından Charly'nin gözünde böyleydi.

Başbakan Franz von Papen'ın en iyi siyasal icraatı SA üzerindeki yasağı kaldırmaktı; kalkmasa Altona'dakine benzer çatışmalar yaşanmayacaktı; Başbakan, Hindenburg'u Doğu Prusya'daki malikâ-

nesi Neudeck'te ziyaret ederek, yaşlı devlet başkanını bu çözümün aciliyeti konusunda ikna etmeye çalışmıştı. Reichstag'da çoğunluğa sahip olmayan ve yalnızca Hindenburg'un lütfuyla başbakan olan Papen, Prusya valiliğini kendisine istiyordu tabii.

Bu, sonuçta Almanya'nın az sayıdaki demokrasi kalelerinden biri olan Prusya'da demokrasinin sona ermesi demekti. İmparatorluğu geri getirme ya da askeri diktatörlük kurma (tam ne istediğini kimse bilmiyordu) hayalleri kuran gerici Franz von Papen'in de ulaşmaya çalıştığı buydu zaten.

Böhm'le Charly, yüzbaşının Emniyet Müdürü Grzesinski'nin ofisinin kapısını tıklatmasını, sekreterin bu ziyaretten haberliymiş gibi onu yanındaki adamlarla içeri almasını sessizce izledi.

Cinayet Masası'na giderken yolda da hiç konuşmadılar. Suskunluğu bozan Böhm oldu.

"Papen'le baronları gerçekten eyleme geçtiler," dedi. Charly kalakalmıştı. Böhm meslektaşlarının yanında hiç siyaset konuşmayan biriydi. Ancak çizme aşılmıştı; siyasetin kolu artık Kale'nin derinlerine, polisin çalışmalarına kadar uzanıyordu. Bu da başkomiseri rahatsız ediyordu.

Charly, "Prusya Başbakanı'nı indirmişler midir diyorsunuz?" diye sordu.

Böhm omuz silkti. "Otto Braun'un karşı koymadan çekileceğini sanmıyorum." Cinayet Masası'nın cam kapısını centilmence açtı. "Aynı şekilde Grzesinski de anahtarı öyle sessiz sedasız teslim etmez." Koridorda birileri vardı, başkomiser o yüzden fısıldadı: "Şansımız yaver giderse bu tiyatro da tıpkı Kapp darbesi gibi hezimete uğrar."

Charly başıyla onayladı. Albert Grzesinski'yle o sabah merdivenlerde karşılaşmıştı. Emniyet Müdürü, Şube Müdürü Mercier'in cenazesinden geliyordu; o yüzden üstünde smokin, kafasında bir melon şapka vardı. Şimdi bu yas kıyafetiyle bir yüzbaşıyı karşılamak zorundaydı.

Acaba Emniyet Müdürü'nün odasında neler oluyordu?

Yarım saat sonra Dietrich Aßmann'ı sorgu odasına getirdiklerinde hâlâ bir şey duymamışlardı. Grzesinski henüz makamındaydı. Böhm herhalde haklıydı: Bütün olay tiyatroydu; bir emniyet mü-

dürüyle bir emniyet müdür yardımcısını koltuğundan etmek o kadar da kolay olamazdı.

Charly bütün bunları düşünmemeye çalışıyor, karşısında oturan adama konsantre olmaya çalışıyordu.

Böhm, "Meslektaşım Ritter," deyince Aßmann merakla kafasını kaldırdı. "Arkadaşım bu sabah Herr Wengler'le, şefinizle konuştu. Mazeretiniz hakkında."

Aßmann alnını buruşturdu ve "Ee? Ne olmuş?" dedi.

Charly, "Lafı fazla uzatmayacağım," diye araya girerek, "Herr Wengler dün akşam birlikte olduğunuzu inkâr ediyor, sizi en son pazar günü gördüğünü söylüyor," dedi.

Dietrich Aßmann sanki küçük dilini yutmuştu.

"Numara yapıyorsunuz," dedi bir süre sonra. Sırıtıyordu. "Beni kandıracaksınız."

"Wengler'in ifadesini yazılı olarak gösterebilirim isterseniz." Kollarını göğsünde kavuşturmuş vaziyette hâlâ Charly'nin arkasında duran Böhm, bunları söylerken bir milim bile hareket etmemişti. Sadece dudakları kıpırdayan mermer bir heykel gibiydi. "Arzu ederseniz Herr Wengler'le yüzleştirebiliriz de sizi."

Aßmann ne diyeceğini bilemiyordu.

"Avukat istiyorum," dedi sonunda.

Böhm, "Doktor Schröder'i arayalım mı? Onun müvekkilisiniz, öyle değil mi?" diye sordu.

Aßmann başını iki yana salladı. "Artık değilim. Başka bir avukat istiyorum."

Charly, adamın avukatını değiştirmek istemesine hiç şaşırmamıştı. Helmut Schröder, Gustav Wengler'in de Berlin'deki avukatıydı.

69

Açar açmaz gözüne ilk çarpan şey bir gırtlak ve sipsivri köpek dişleri oldu. Bir hayvan kafatasıydı bu.

Yattığı yerden fırlayıp doğruldu; kafasını toplamaya çalıştı ama hâlâ nerede olduğunu anlayamıyordu.

Bir kurda ait olması gereken kafatası, yatağının hemen yanındaki raftaydı.

Rath etrafına bakındı. Derme çatma ahşap bir kulübeydi bu. Ağaç gövdeleri kerpiçle birbirine çatılmıştı; ama birçok yerde boşluklar pöstekiyle doldurulmuştu. Normalde yere serilen pöstekiler burada duvarlarda da asılıydı.

Vücudunu soğuk ter basmıştı. Ama onun dışında kendisini iyi hissediyordu; ilk uyku sersemliği geçtikten sonra tespit etmişti bunu. Uzun zamandır bu kadar dinlenmiş hissetmemişti kendisini; aylardır ilk kez uykusunu almıştı sanki.

Neredesin Allah aşkına Gereon Rath? Buraya nasıl geldin?

Hafızasını zorladı; zorladı ama birtakım karanlık rüya kırıntılarından başka bir şey çıkmadı.

Sakallı adam. Kerberos. Geyik.

Bunların hangisi rüyaydı, hangisini gerçekten yaşamıştı?

Doğrulup oturdu. İki küçük pencereden içeri gün ışığı giriyordu. Güneş ışığı. Dışarıdan kuş cıvıltıları geliyordu; camın önünde yeşil dallar gördü.

Kulübedeki tek eşya bir masa, bir de sandalyeydi. Yerler pöstekiyle kaplıydı. Rath odanın bir köşesinde ateşlik gibi bir şey gördü; kirişleri paslı, üzeri kalın bir kerpiç tabakasıyla kaplıydı. Tepesindeki açıklıktan güneş giriyordu içeri. Mazgalın üstünde paslanmış teneke kap kacak vardı.

Yavaş yavaş bu kulübenin kime ait olabileceğini tahmin etmeye başlamıştı ki, duvarda dikkatini çeken bir şeyle bir anda şüpheleri dağıldı. Duvarda, derme çatma olduğu halde bu ambiyansa uymayan bir nesne vardı. Özellikle içeriği bu mobilyayı yabancı cisim yapıyordu insanın gözünde: edebiyat. Rath kitap rafına baktı.

Kaubuk'un kulübesindeydi.

Ancak buraya gelişi düşündüğünden farklı olmuştu.

Eli, her zaman koltukaltı tabanca kılıfının takılı olduğu sağ tarafa gitti, silah yerinde yoktu. Walther PP kılıfıyla beraber kaybolmuştu; aynı şekilde ceketi, ayakkabısı ve çorapları da öyle. Don gömlekti. Üstüne, leş gibi hayvan kokan kızılımsı kahverengi bir pösteki örtülmüştü.

Sedir pek yüksek sayılmazdı, yani normal bir yatak yüksekliğin-

de değildi. Pöstekiyi bir tarafa attı, ayağa kalkmak istedi ama bacaklarını kontrol edemiyordu. Kalkamadı, çöküverdi yine.

Rath şaşkındı. Başı filan dönmüyordu ama bacakları sanki birer su hortumuydu; ayağa kalkmak istediğinde de su hortumu gibi bükülmüşlerdi. Bütün gücünü toplayıp tekrar denedi; bu sefer kulübenin duvarlarını destekleyen kolonlardan birine tutundu. Aniden şiddetli bir açlık hissetti; susamıştı da çok.

Acaba bu kulübede yiyecek ya da içecek bir şey bulunur muydu?

Oraya buraya tutuna tutuna odayı kolaçan etti; bir testi su bulup kokladı, hiç de kötü kokmuyordu. Suyun boğazından yavaş yavaş akması güzel bir duyguydu. Kasları da testiyi taşımaya alışmıştı ama tahmininden fazla güç sarf etmek zorunda kalıyordu. Soluklanmak için pencerenin yanındaki tabureye oturdu ve rafa baktı.

Çoğu kitap tanıdık gelmişti; birkaç tane Karl May vardı, birkaç cilt de Son Mohikan. Büyük ihtimalle çocukken kendisi de okumuştu hepsini. Şimdi bir yetişkinin rafındaydılar, eskimiş, lime lime. Daha güncel kitaplar da vardı: Fritz Steuben'den *Uçan Ok*, Wayne Reid'dan *Kafaderisi Avcısı*, Gabriel Ferry'den *Orman Gezgincisi* ya da örneğin *Kuzey Amerika Kızılderilileri* ve *Savanada Yaşam* adlı bir dizi kurgusal olmayan kitap.

Rath tekrar ayağa kalkıp yürümeyi denedi. Bu sefer devamlı tutunmasına gerek kalmamıştı. Ateşliğin oradaki bir teneke tabakta bir parça et gördü, küçük, eğri bir buttu bu. Hangi hayvana ait olduğu belli değildi ama kıtır kıtır kızarmıştı; karnı da çok açtı.

Butu ya da buta benzeyen şeyi kaptığı gibi ısırdı; kemiği olduğu gibi sıyırdı. Ete adeta bir yırtıcı hayvan gibi, o kadar açgözlü saldırmıştı.

Tat pek yabancı değildi, tavşana benzetmişti. Ama görünüşü tavşana benzemiyordu, sıyırdığı kemiğin ise hiç tavşanla alakası yoktu.

Kemiği, ona savaşta kullandıkları tabakları anımsatan teneke tabağa koydu. Yavaş yavaş kapıya doğru yürüdü. Bacakları bükülüp durmuyordu artık ama yine de eline bir değnek almayı ihmal etmedi.

Güneş tam tepedeydi. Ne kadar uyumuştu acaba? Etrafını saran sivrisinekleri kovaladı. Kapının yanında bir yağmur suyu fıçısı var-

dı; eliyle alıp alıp kana kana su içti; ayılmak, üzerindeki sersemliği atmak için bol bol yüzüne serpti. Kulübenin etrafı olduğu gibi ağaç ve ottu; iyi kamufle olmuştu. Birkaç adım gittikten sonra görülmüyordu; o kadar sıktı otlar.

Burada manzara hiç de ihtiyar Adamek'in ona gösterdiği yer kadar iç karartıcı değildi. Ama burası da bataklıktı. Rath değnekle yoklaya yoklaya ilerliyordu; sopa bir seferinde oldukça derin bir su çukuruna girdi. Etrafını dolanınca, kulübenin ada gibi bir şeyin üzerinde durduğunu keşfetti, etrafı olduğu gibi bataklıktı. Radlewski'nin buraya nasıl gelip gittiğini kafasında canlandıramıyordu bir türlü. Adamın her santimetreyi çok iyi tanıyor olması lazımdı. Her halükârda çevreyi Adamek'ten daha iyi biliyor olmalıydı.

Buradan kaçmaya kalkışmanın bir anlamı yoktu. Rath şimdi anlamıştı adamın onu neden bağlamadığını.

Bağlamamıştı ama öldürmemişti de. Yoksa öldürecek miydi daha?

Rath kulübeye dönüp her yerde giysilerini aradı; büyük bir sandığın içinde buldu da. Biraz ıslak ve son derece de pistiler; özellikle de pantalonu. Ama don gömlek dolaşmaktan iyiydi. Giyindi. Çorabını ve Damerus'un sağlam ayakkabılarını da ayağına geçirdi; başına gelen felaketten en az zarar gören ayakkabılardı.

Ceketinin iç ceplerini yokladı, sigara tabakası yerindeydi ama boştu. Tabii. Kapattı yine. Küçük mercek de cebindeydi; onun yerine birkaç Overstolz olsa daha makbule geçerdi.

Tekrar tabureye oturup kitapları inceledi. En sonunda kalkıp birini aldı ve kapağını açtı. Bir sürü kâğıt döküldü içinden. Rath eğilip hepsini topladı. Önce kitap ayracı zannetse de, yanıldığını hemen anladı. Mektuptu bunlar. Rath'ın Radlewski'den bildiği kargacık burgacık yazıyla değil, yumuşak kıvrımlı bir yazıyla yazılmışlardı.

Sevgili Artur, seni o yabani ortamdan alıp yeniden şehir insanlarının yanına çekemeyeceğimi biliyorum, bazen seni anlıyorum da. Ama ben senin tercih ettiğin yoldan gidemem; ben o şekilde yaşayamam, o kadar güçlü değilim. O yüzden de bu yolu seçiyorum, çünkü senin dil ve yazı âlemini ne kadar çok sevdiğini biliyorum. Belki bu yolla arkadaş gibi bir şey oluruz. Bana cevap yazmak zorunda

değilsin; eğer benim de sana yazmamı istemiyorsan, bir daha geldiğinde mektubumu oraya bırak. Mektubu ödünç almak istediğin kitabın içine koyacağım.

Bu satırların sahibinin Maria Cofalka olduğunu anlaması için Rath'ın mektubu sonuna kadar okuması gerekmemişti. Mektup arkadaşlığı demek ki bu şekilde başlamıştı. Kütüphanecinin bu irtibatı daha o zaman başlattığı çoktan aklına gelmişti Rath'ın. Bunun için Radlewski'ye ayırdığı kitapları kullanması mantıklıydı; kitaplar bir nevi posta kutusu işlevi görmüştü.

Gençlik aşkına mektup üstüne mektup yazmıştı. Zaten kaleme yatkınlığı olan Artur Radlewski de bir süre sonra cevap yazmaya başlamıştı. Kadına Wichinchala adını takmıştı. Anlamı neydi acaba? Rath, Nscho-tschi'den başka Kızılderili adı bilmiyordu.

Kâğıtları topladı, mektupları tekrar rafa yerleştirdiği kitabın içine koydu.

Pencerenin yanındaki başka bir eşya daha merakını çekti. Bu, eğik bir masaydı. Yazı masası da denebilirdi buna; Radlewski nereden kimden çaldıysa, içinde mürekkebiyle bir de mürekkep hokkası vardı üzerinde. Büyük ihtimalle masadaki petrol lambasını ve Rath'ın tanıyabildiği alet edevat, teneke kap kacak ve çamaşır tahtası gibi başka birkaç gereci de hırsızlık yaparak elde etmişti.

Demek Artur Radlewski o çetrefilli, okunması zor mektupları Treburg'daki kütüphaneciye bu masada yazıyordu.

Hella Rickert'in o otel odasındaki çekmeceden yürüttüğü mektupları.

Rath, olup bitenleri kafasında yerli yerine oturtmaya çalıştı. Treuburg'daki gün. Kaybolan mektuplar. Markowsken Ormanı'ndaki patlama. Küçük göl. Acele acele ve geniş adımlarla yürüyen ihtiyar Adamek. Sonra Kowalski'yle beraber kaybolması. Ay ışığının aydınlattığı gece. Bataklık. Battığı, neredeyse canından olduğu yer. Radlewski'nin, yani Kaubuk'un gelip onu o durumda bulması.

Hatırladıkları bundan ibaretti.

Rath kafasını, boynunu yokladı; ne baloncuk vardı ne de iğne izi.

Kaubuk davetsiz misafirinin uyandığını görünce ne yapardı ona acaba?

Rath'ın polis olduğunu çoktan fark etmiş olmalıydı: rozeti de, kimliği de, beylik tabancası da ortadan kaybolmuştu.

Öldürmeyecekti her halükârda; öyle bir niyeti olsa herhalde çoktan öldürmüştü.

Rath, yazı masasının çekmecelerinden birini açınca hayrete düştü.

Öbek öbek tertemiz dosya kâğıdı yığılıydı. Yan yana dizilmiş birkaç tane de deri kaplı defter vardı; bazısı yepyeniydi, bazısının ise haşatı çıkmıştı.

Radlewski'nin minnacık yazısı. Rath merceğini çıkarıp biraz okumaya çalıştı. Hiç kuşkusuz günlüktü bunlar. Artur Radlewski'nin bu yabani yerde aklını kaybetmemek için günlük tutması gerekiyordu.

Defterler, mürekkep hokkası ve dosya kâğıtları belli ki bir kırtasiyeciden çıkmaydı.

Rath oturdu ve en eski, en fazla yıpranmış defteri açtı. Radlewski sayfaları tıpkı Maria Cofalka'ya yazdığı mektuplardaki gibi küçük, kargacık burgacık harflerle doldurmuştu.

Gene yollarda; ağaçların arasında geziniyor. Barınağından çıkıp ormana dalmış. Kimse duymayacak, kimse görmeyecek onu. Havada sapsarı bir miskinlik asılı. Sıcağı ağaçların gölgesinde bile hissediyor; yaz bütün haşmetiyle gelip dayandı. Ihlamur çiçeklerinin, Markowsken tarlalarından kış arpalarının kokusu geliyor. Tokala bir ara durup derin bir nefes alıyor. Gölün de kokusunu duyuyor; o soğuk, yumuşak suda yüzeceği için çok mutlu.

70

Dietrich Aßmann güvenmiyordu onlara.

Yalanı ortaya çıkmasına ve bunun sorumlusu Gustav Wengler olmasına rağmen hâlâ aşırı dikkatliydi. Başaşçı Manfred Unger ve satıcı Alfons Riedel'de yaptıkları gibi onu ve herhangi bir suç ortağını öyle kolay kolay birbirine düşüremezlerdi örneğin.

Bir tuzak kokusu alıyor, o yüzden de sorguyu ister gümrük takibat memuru Kressin, isterse de kriminal memurlar Ritter ve Böhm yönetsin, hiçbir şey söylememeyi yeğliyordu.

Charly'ye de güvenmiyor, onun o nazik ve samimi tavırlarına kuşkuyla bakıyordu.

Bu durumda, her ne kadar engelleyici bir rol de oynasa, nihayet bir erkeğin kendisini ciddiye alması Charly'nin hoşuna gitmişti.

Böhm üç buçuk saat süren ve büyük oranda verimsiz geçen sorgulamadan sonra Dietrich Aßmann'ı hücresine geri göndermişti. Tutuklama emri başvurusu, sorgu hâkimine iletilmişti. Aslında aceleleri yoktu; zaman onlardan yanaydı. Dietrich Aßmann eninde sonunda şefinin onu yüzüstü bıraktığından yüzde yüz emin olacak, sonra da konuşacaktı. Artık Gustav Wengler'in ıcığını cıcığını anlatır, hakkında tutuklama emri çıkarmaya yetecek kadar malzeme verirdi onlara.

Tek dikkat etmeleri gereken şey, içki fabrikatörünün kaçmamasıydı. Ama gündüz vardiyasını devralan Grâf bu işlerde ustaydı; Wengler bir simayı tanır da şüphelenir diye her vardiyaya başka bir memur gönderiyorlardı. Kriminal polisle gümrük memurları adamı dönüşümlü olarak izliyordu.

Katıksız bir memur olan Gümrük Başmüfettişi Bruno Kressin, "Aßmann bugün konuşur mu, ne dersiniz?" diye sordu.

Böhm bilmem anlamında başını salladı. "Bir gün daha kafasında tartar diye düşünüyorum. Yeni avukatıyla da konuşmak isteyecektir. Ama yarın yelkenleri suya indirir, eminim."

"Anlamadığım şey, Aßmann'ın yemek konusunda seçtiği yalan," dedi Cahrly. "Wengler'in ona arka çıkacağına emin olmadan nasıl söyleyebildi öyle bir şey?"

"Belki de emindi," dedi Böhm. "Şefinin imdadına yetişeceğini düşündü herhalde."

Gümrük memuru başıyla onayladı; açıklama Charly'ye de makul gelmişti.

O anda dışarıda bir gürültü koptu. Üçü birbirine baktı. Charly sorgu odasını terk edip koridora çıktı ve seslerin geldiği ve meslektaşlarının biriktiği sahanlığa yöneldi. Böhm'le Kressin de gelmişlerdi arkasından ama dönüp onlara bakmadı; gözü gördüğü şeye takılıp kalmıştı.

Dietrich Aßmann'ı sorguyu çektikleri saatlerde neler olup bittiğini bilmiyordu; Emniyet Müdürü'nün odasında konuşulanlardan da haberi yoktu. Tek bildiği, Albert Grzesinski'nin sabahtan beri üstünü değiştirmeye fırsat bulamamış olduğuydu. Yas kıyafeti hâlâ üstündeydi. Şimdi de iki yanında bir asker, merdivenlerden iniyordu.

Görünen köy kılavuz istemezdi: Ordu Emniyet Müdürü'nü tutuklamış, makamından almış götürüyordu.

Arkasında, yine askerlerin arasında, üstünde her zamanki jilet gibi üniformasıyla Emniyet Müdür Yardımcısı Bernhard Weiß ve Toplum Polisi Şefi Magnus Heimannsberg göründü. Miğferlerin altında parlayan gözler etrafa ne kadar düşmanca baksa da, delikanlıların korktuğu yüzlerinden anlaşılıyordu. Alex'te çalışan yüzlerce Berlinli polis memurunun şeflerinin tutuklanmasına karşı çıkmasından korkuyorlardı.

Ama kimsenin kılı kıpırdamıyordu; memurlar fısıldaşıyor, homurdanıyor, isyan ediyor, ama kimse müdahaleye yanaşmıyordu.

Böhm kendine hâkim oluyordu ama Charly adamın gördüğü manzaradan hiç ama hiç hoşlanmadığını fark etmişti. Gümrük Başmüfettişi, "Polisin iç işlerine karışılmaz," gibilerden bir şeyler mırıldanıp gitmişti yanlarından.

Charly inanamıyordu. Demek en sonunda cesaret etmişlerdi buna. Demek Papen'le muhafazakâr bakanları yalnızca Prusya'yı, savaştan bu yana fasılasız sosyal demokratların iktidarda olduğu bu tek eyaleti değil, polisi de dize getirmeye niyetliydi. İçişleri Bakanı'nı makamından etmekle yetinmemiş, sosyal demokrat Grzesinski'yi, liberal Weiß'ı ve merkezci Katolik Heimannsberg'i tutuklayarak Berlin polis teşkilatının en üst kademesini olduğu gibi değiştirmeye kalkmışlardı.

Charly, "Buna izin vermemeliyiz," dedi. "Bir şey yapmalıyız!"

"Emniyet Müdürü'nün bir emrine bakar, binlerce adam arkasında olur hemen."

"E versin Grzesinski emri o zaman. Hiç direnmiyorlar; kurbanlık koyun gibi götürülüyorlar."

"Emniyet Müdürü ne yaptığını bilir. Her bir silahlı direniş, polisle askerler arasında bir iç savaşa yol açacaktır. Katliam bu sefer on dokuz yılındakinden daha kötü olur."

"İç savaş Papen'in işine gelmez ki. Kimsenin işine gelmez. Sokakta yeteri kadar şiddet yok mu zaten?"

"Allah bilir Papen'in ne istediğini. Demokrasi istemediği açık."

Şube Müdürü Mercier'in cenazesine katılamayacak bile olsa, Grzesinski'nin frağı ve melon şapkası yine de yerinde bir kıyafetti; bu da Prusya demokrasisinin cenazesiydi sonuçta.

Bu arada başka kapılar daha açılmış, memurlar ofislerden koridorlara fırlamış, dehşetle olan biteni izliyordu. Koridorlarda izdiham olmuştu, memurlar sahanlığa üşüşmüş, şeflerini götüren gri üniformalıların peşinden gidiyordu. Bazısı, özellikle de üniformalı olanlar hazır ola geçip şeflerini selamlayarak saygı gösterisinde bulunuyordu.

Birisi, "Yaşasın cumhuriyet!" diye bağırdı; çelik miğferlerin altındaki yüzler aniden allak bullak oldu.

"Yaşasın cumhuriyet!" Gittikçe daha fazla meslektaşı slogana katılıyordu. Charly resmen haykırıyordu; ondan hiç beklemediği halde Böhm bile yanında slogan atıyordu. "Yaşasın cumhuriyet! Yaşasın şeflerimiz!"

Genç askerler asabi hareketlerle bir sağa bir sola bakıyordu; elleri silahlarında, her an karşı koymaya hazırlardı. Herhalde kriminal memurlardan birinin beylik tabancasıyla ateş edeceğini, Berlin Emniyet Müdürlüğü'nde cereyan eden bu skandala gerekirse şiddet yoluyla son vereceğini düşünüp korkuyorlardı. Ancak buradaki memurlar haddinden fazla Prusyalıydı. Kimse emir vermeden silaha sarılmazlardı. Ancak düşündüklerini darbecilerin yüzüne açık açık söylüyorlardı.

Sloganlarına yer yer "özgürlük" sözcüğü de karışan meslektaşlarının bu coşkusu üzerine Charly'nin içini birden gurur kapladı; o güne kadar hiç tanımadığı bir duyguydu bu. Berlin polisi ve anavatanı Prusya ile iftihar ediyordu. Memurlar arasında Dettmann gibi herifler de vardı; ama hükümetin sergilediği silahlı şiddete rağmen demokrat şeflerine bağlılıklarını gösteren bu yapının bir parçası olmaktan sonsuz gurur duydu.

Memurlar askerlerin ve şeflerinin peşinden aşağı indi; Charly de katıldı onlara. O anda Gustav Wengler'i de, Dietrich Aßmann'ı da zerre kadar ilgilendirmiyordu onu; kendisini üst dü-

zey memurların birer cani gibi askerler tarafından alınıp götürülmesini protesto eden Prusya polis teşkilatının bir parçası olarak hissetti.

Grzesinski ve yüzbaşı, Alexanderstrasse'de bekleyen ordu plakalı bir Mercedes'e bindi; Heimannsberg'le Weiss'ı ise ikinci ve üçüncü arabalara bindirdiler. Yolculuğun nereye olduğunu kimse bilmiyordu; ama batıya doğru olduğu belliydi.

Charly arabalar köşeyi dönüp de gözden kaybolduktan sonra gözlerini Emniyet'in tuğladan cephesine çevirdi. Kale'nin hemen hemen bütün pencereleri açıktı; memurlar o utanç verici sahneyi izliyordu. Hem üst katlardakiler, hem de yola kadar şeflerine eşlik eden polisler, az önce Kale'nin koridorlarını çınlattıkları "Yaşasın cumhuriyet! Yaşasın şeflerimiz!" sloganlarını atmaya devam ediyordu.

Charly'nin canı artık sloganlara katılmak istemiyordu; bu aksiyon bir anda ona anlamsız gelmişti. Coşkusu ve gururu geldiği gibi gitmişti. İçine bir sıkıntı çökmüş, çaresizliği bir anda bütün diğer duyguları bastırmıştı. Hükümetin başvurduğu bu ölçüsüz küstahlıkla sözlerle baş edilemeyeceğini anlamıştı, hayır, hatta kesinlikle emindi bundan.

Kafasını çevirince Wilhelm Böhm'ü göremedi, etrafı bir sürü yabancı simayla dolmuştu. Kendisini son derece yalnız ve biçare hissetti.

Çarşamba akşamı, saat beş buçuktu.

Prusya demokrasisinin son bulduğu an.

71

Rath kaç sayfa okumuştu, bilmiyordu. Metin yer yer deli saçmasıydı; anlatımda kronolojik sıralama gözetilmemişti ama yine de insanı saran bir yan vardı. Üslup mektuplarındaki üsluba yakındı; buna karşın Radlewski bu yazdıklarında daha çok iç dünyasından söz ediyordu. Bazen günlük hayatın ayrıntılarına, bazen iç karartıcı çocukluk anılarına giriyordu. Babasına karşı duyduğu nefret, annesine duyduğu sevgi sık sık öne çıkıyordu. Ancak Radlews-

ki dönüp dolaşıp, Maria Cofalka'nın da sözünü ettiği o malum olaya, Anna von Mathée'nin küçük gölün kıyısındaki sığ suda katledilmesine geliyordu.

Radlewski bir adamın Anna'ya tecavüz ettiğini görmüş, müdahale etmemişti. Sonradan pişman olup geri döndüğünde kız artık ölmüştü.

Defterinde bu sahneyi kaç kez tasvir etmişti? Kızın cesedinin dalgaların arasında hareketsiz yüzüşünü. Kızın yaşamadığını anlayınca yüreğinin yanışını. Bir genç adamın cesedi buluşunu. Katilin üniformalı bir polisle birlikte cinayet mahalline geri gelişini. Üniformalının tabancasının kabzasıyla cesedin başında ağlamakta olan genç adamın kafasına vuruşunu. Radlewski iki adamın arasında geçen konuşmayı dahi not etmişti:

"Pis Polonyalıyı hemen şuracıkta boğalım mı?" diye soruyor polis.
Kötü adam başını iki yana sallıyor. "Cezasını çeksin," diyor.
"Sefil hayatının geri kalan kısmında hapislerde çürüsün."
Polise emir verir bir tavırla, "Tutukla, hâkimin önüne çıkaralım onu. Herkes öğrensin ne yaptığını," diyor.

Radlewski'nin notlarında Polakowski'nin adı hiç geçmiyordu; hastanedeki o genç asistan doktoru tanımıyor olabilirdi. Ama bahsettiği kişi ondan başkası olamazdı.

Pis Polonyalıyı hemen şuracıkta boğalım mı?

Rath'ın aklına uçaktaki odun taciri geldi. O da *pis Polonyalılar* dememiş miydi? Sözde espri yapıyordu da, işin küfür kısmında ciddiydi. Polonyalılar hakkında aşağılayıcı ve nefret dolu konuşan o kadar çok Alman vardı ki artık.

Almanlara karşı içi nefret dolu olan birçok da Polonyalı.

Kapının aniden açılmasıyla Rath kafasını çevirdi. Kendisini yakalanmış gibi hissetti; nitekim başka birinin günlüğünü okuyordu. Gerçi günlük şeklinde yazılmamıştı, zaman olarak da oradan oraya atlıyordu ama günlüktü işte sonuçta.

Odaya giren adam hiçbir şey söylemeden defteri elinden çekip bir yumrukla Rath'ı sandalyeden düşürdü.

Rath yattığı yerden kulübeye birden dalan doğal afete baktı. Rü-

yasındaki karelerden aklında kalan adamla benzerliği, kaba sakalı ve üstündeki derilerden ibaretti. Artur Radlewski'nin başı bu sefer çıplaktı. Koyu sarı uzun saçları örülüydü; Kızılderililer gibi bir bant takmıştı.

Radlewski'yi ilk kez kanlı canlı, bu sefer ateşler içindeyken değil, bilinci yerindeyken görünce, bu adamın annesinin intikamını almak için saçı sakalı birbirine karışmış bir halde ne Dortmund'da, ne Berlin'de, ne de Wittenberge'de dolaşmasının mümkün olmadığını hemen anladı. Görmüş geçirmiş, başka yerlerde halk ayaklanmasına neden olacak şeylere artık şaşırmayan Berlin'de bile saçı sakalı karmakarışık serserilerin arasında göze batardı.

Hele kimseyi dışarı salmamak üzere kapıda bekleyip dili dışarıda kesik kesik nefes alarak Rath'ı göz hapsinde tutan şu dev gibi siyah köpekle, asla!

"Herr Radlewski!" Rath kibarlığı denedi. Adamın Almancasının çok iyi olduğunu biliyordu. Gülümseyerek, "Nihayet tanışıyoruz," dedi.

Radlewski hiç konuşmadan Rath'ın masaya yaydığı defterleri alıp, yazı masasının (ya da o objeye başka ne denebilirse) çekmecesine geri koydu.

"Beni bataklıktan kurtardınız. Size minnettarım."

Radlewski günlükleri dosya kâğıtlarının yanına yerleştirirken Rath'a kuşkulu gözlerle yan yan baktı. Homur homur söylendi.

"Uyanınca nerede olduğumu bilemedim. Sonra defterleri gördüm. Oradan bir şey çıkartmak umuduyla..."

Radlewski bir Rath'a, bir yazı masasına bakıyordu; bakışlarındaki kuşku azalmamış ama mimikleri az da olsa yumuşamıştı. Daha doğrusu, daha az sertti artık.

"Kusura bakmayın, siz geldiğinizde kapağını yeni açmıştım," dedi. Yalan söylüyordu.

Radlewski gene homurdanarak ateşliğin yanına gitti. Teneke tabaktaki sıyrılmış kemiği gördü. Rath herhalde onun öğle yemeğini de götürmüştü. Radlewski tabağı eline alıp Rath'ın yüzüne baktı.

"Ben yedim, özür dilerim." Bütün gün özür mü dileyip duracaktı ne. "Ama karnım o kadar açtı ki. İsterseniz parasını veririm. Size ne zahmet verdiysem... Cüzdanımın yerini söylerseniz..."

"Bir şey ödemenize gerek yok, misafirimsiniz." O sarı sakalların arasından gerçekten de sözcükler çıkıyordu. Radlewski'nin sesi Rath'ın düşündüğü gibi çatallı değildi; sık sık köpeğiyle konuşuyor olmalıydı. Hayvan sahibinin sesini duyunca şaşırmamıştı; hâlâ kapıda durmuş Rath'a bakıyordu. "Yeteri kadar var. Ondan çok avladım."

"Avladım mı dediniz?"

"Derisini yüzüp ayıklıyorsunuz, o kadar. Daha kızartırız."

Bunu söyleyip kulübeden çıktı. Köpek yerinden kıpırdamıyordu. Rath, hareket etmesem iyi olur diye düşündü; köpek gözünü ondan ayırmıyordu çünkü.

Radlewski biraz sonra geri döndü. Elindeki metal şişte üç tane uzun kuyruklu kemirgen hayvan asılıydı.

Rath donup kaldı. "Bunlar... sıçan mı?" diye sordu.

"Sıçan mı?" Radlewski güldü. "Evet," dedi, "sıçan."

Kıkır kıkır gülerek elini bir çuvala soktu, sonra derisi yüzülmüş kanlı hayvan ölüsünü tuzladı.

Rath'ın midesi kalktı ama hemen gene yatıştı.

Radlewski, "Bunlar özel sıçan," diye devam etti ve küçük bir ateş yaktı. Kıs kıs gülmesi Rath'ın sinirine dokunmaya başlamıştı. "Ağaç sıçanı!"

"Ağaç sıçanı mı?"

"Sincap," dedi Radlewski ve üç hayvanı üzerine geçirdiği şişi ateşliğe koydu. Hâlâ kafasını iki yana sallaya sallaya gülüyordu.

Bunu duyan Rath derin bir nefes almıştı ama canı bir sincap daha istemiyordu.

Ama Radlewski bir tanesini de ona yapmıştı; teneke tabağa koyup Rath'a uzattı.

"Yiyin," dedi ve şişten çıkardığı öbür sincabı ısırdı. "Yemeniz lazım. Hastaydınız."

Rath tabağındaki derisi yüzülmüş, kızartılmış, zayıflığıyla sincaptan ziyade sıçanı anımsatan nesneye uzun uzun baktıktan sonra eline aldı. Gözlerini yumup ısırdı. Midesi kalkmamıştı.

Bir süre konuşmadan yemek yediler. Radlewski üçüncü sincaptan bir parça daha vermek istedi ama Rath teşekkür ederek geri çevirdi. Diğeri omuz silkip son sincabı köpeğiyle paylaştı.

Yemeğini bitirdikten sonra aniden damdan düşer gibi, "Neden buradasınız?" diye sordu. "Ormanımda ne işiniz var?"

Rath neredeyse, "Ormanınız mı?" diye soracaktı ama birden bu iyelik zamirinden kendi de hoşlanmayıp vazgeçti.

"Ben polisim," dedi. "Katil yakalıyorum."

"Polis olduğunuzu biliyorum. Ama buranın polisi değilsiniz."

"Doğru, değilim."

Rath, Radlewski'ye gerçeği söyleyip söylememeyi geçirdi kafasından. Ama bu adamın Curare cinayetleriyle hiçbir ilişkisinin olmadığı açıktı, o yüzden söylememeyi tercih etti.

"Neden buradasınız?"

"Sizinle tanışmak istedim."

En azından söylediği yalan değildi. Kibardı da.

"Sizinle gelmeyeceğim. Ben katil değilim. Tek istediğim adalet."

"Ne demek istediniz bununla?"

"Babam... Onun yüzünden burada değil misiniz?"

Rath hikâyeyi hatırladı. Babasının kafaderisini yüzen on dört yaşındaki oğlan. "Hayır." Başını iki yana salladı. "Anna von Mathée'nin nasıl öldüğüne tanık olmuşsunuz," dedi sonunda.

Radlewski yüzüne baktı. Şaşırmış, belki biraz da heyecanlanmıştı.

Rath, "Mahkemede tanıklık yapmanız lazım," diye devam etti. "Anna'yı öldüren adamı gördünüz. Onun yerine suçsuz biri hapiste."

Rath fazla konuştuğunu fark etti; Radlewski'nin gösterdiği tepkiden anlamıştı bunu. Adam sesini çıkarmıyordu ama söylenenlerin kafasını kurcaladığı belliydi.

"Okudunuz, değil mi?" dedi Kaubuk sonunda; sesine yine o kuşkulu ifade yerleşmişti. "Defterlere baktınız."

"Sadece göz attım ama Maria Cofalka..."

"Ben ormandan çıkmam," dedi Radlewski. "Asla dönmem insanların yanına! Maria mı gönderdi sizi?"

"Hem evet, hem hayır, aslında..."

"Ormanımdan çıkmam," diye sözünü kesti Radlewski. "Siz de çıkaramazsınız beni, kimse çıkaramaz!"

"Öyle bir şey yok. Ben sadece..."

Radlewski ayağa kalktı. Adam Rath'ın gözünde birden dev gibi olmuştu. Gene o eski ürkütücü halini almıştı. Tevekkeli değil, herkes Kaubuk'u konuşuyordu. Onunla kimse tek başına ormanda karşılaşmak istemezdi.

Radlewski, "İyileştiniz," dedi. "İyileştiniz, gücünüz kuvvetiniz yerinde. Artık bakıma ihtiyacınız yok; dönmenizin zamanı geldi."

"Siz bana baktınız mı?"

"Ateşiniz vardı. Hem de çok. Çok uzun kalmışsınız bataklıkta. Ama artık yakınlarınızın yanına dönün. Bir daha da ormanıma ayak basayım demeyin! Sakın!"

Radlewski bunları söylerken ateşliğin yanındaki raftan bir matara alıp açmıştı. Birden Rath'ı kavradı; her şey o kadar çabuk olup bitmişti ki, Rath normal gücüne sahip olsa bile tepki gösteremezdi. Adam çenesini zorla açıp şişeyi ağzına tuttu.

"İçin!" Radlewski durup durup bu sözcüğü tekrarlıyordu. "İçin!"

Rath içti. Başka da çaresi yoktu zaten; adam başparmağı ve işaretparmağıyla çenesini öyle bir açmıştı ki, sanki bir atın ağzına gem takıyordu.

Sıvı zehir zıkkımdı ama yine de Kaubuk'un pis parmağının tadından iyiydi. Rath'ın gözleri kapanmak üzereydi.

Bu herif ne içirmişti ona? Zehirliyor muydu onu ne? Neden? Ne... den?

Aldığı tek cevap, birden içine düştüğü karanlık oldu.

72

Saat sekizde bütün ışıklar söndürüldüğünde hücre sanki birden daha da soğumuştu. Dietrich Aßmann battaniyesine sıkı sıkı sarılıp kerevete uzandı ama titremesi bir türlü geçmiyordu.

Burada bir gece daha geçirmeye razıydı ama ondan sonra çıkartsındı avukat onu buradan artık. Yenisi iyi miydi acaba? Ona kalsa Doktor Schröder'i tercih ederdi tabii ama Gustav Wengler kapmıştı adamı elinden. Şayet Gustav onu gerçekten oyuna getirmek niyetindeyse iyi bir referans da sayılmazdı zaten.

Hâlâ inanamıyordu olanlara.

Gustav Wengler neden yalanını açığa çıkartmıştı? O kadar da konuşmuşlardı.

Westhafen'deki sevkiyat işi suya düşmüştü, tamam, ama bu onun kabahati değildi ki!

Lamkau'nun ölümüyle ortaya çıkan sorunlara rağmen sevkiyat tarihine uyulması için son günlerde elinden geleni yapmıştı; becermişti de. Götün biri ispiyonlamıştı, onun mu suçuydu bu şimdi? Mutlaka *Concordia* çetesinden biriydi; Gustav Wengler'in aksine hiçbir zaman güvenmemişti o kardeşlere.

Polisin elinden kurtulmuş olmakla övünüyordu aslında; bir yerden kuru giysiler bulmuş, otele öyle dönmüştü. Az bir şey miydi bu? Gustav'ın buna değer biçmesini isterdi; geberip gidebilirdi bile çünkü.

Tabii polislerin ona tuzak kurup kurmadığından da emin olamıyordu. İçinden bir ses onlara inanmaması gerektiğini, Gustav Wengler'in onu yüzüstü bırakmayacağını söylüyordu.

Gustav'ın bir Dietrich Aßmann'ın buna meydan vermeyeceğini, onu faka bastıran kim olursa olsun cezasını keseceğini bilmesi gerekmez miydi?

Yoksa plan bu muydu? İşlerin tıkırında gitmesi için Lamkau'yla adamlarının kurban edildiği yirmi dört yılı gibi. Siegbert Wengler bile Mazurya'yı terk etmişti o zaman; giderken de hem kendisi hem de diğer üçü iyi birer sus payı almayı ihmal etmemişti.

Belki Wengler kendisi ile ilgili olarak da benzer şeyler düşünüyordu; belki Schröder sabah onu hücresinde ziyaret edip Wengler'den bir teklif getirecekti.

Ancak kârlı bir şey olursa kabul ederdi tabii. Yoksa konuşur, bildiklerini anlatırdı. Sahte içki yapılan yerleri biliyor, oralarda çalışanları, nakliyat yollarını tanıyordu; daha bir sürü şeyden haberi vardı. Lamkau'dan çok daha fazla bilgiye sahipti; bu bilgilerin de bir karşılığı olması gerekirdi elbette.

Başka bir avukat tutmak da iyi etmişti. Eğer Schröder'le pazarlığı bu yenisi yaparsa, daha da fazla para kopartabilirdi. İşler ne de olsa yirmi dörtten beri ziyadesiyle büyümüş ve daha kârlı hale gelmişti. Zamanında diğer çalışanların yaptığı gibi üç kuruşa evet de-

mezdi o. Lamkau'nun payından bile daha fazla isteyebilirdi. Hem de gönül rahatlığıyla.

Şişko başkomiserin onu bu leş gibi kokan hücreye göndermeden önce söylediklerini hatırladı.

"Gözardı etmemeniz gereken bir durum var Herr Aßmann: Eski iş arkadaşlarınızın ölümü sahte içkiyle ilintili. Bunda herhangi bir şekilde parmağınız varsa şimdiden söyleyin; biz sizi koruruz. Bir sonraki kurban muhtemelen siz olacaksınız."

Ne saçma! Adamın dünyadan haberi yoktu! Dietrich Aßmann baba Radlewski öldüğünde de tıpkı Gustav Wengler gibi temize çıkmasını bilmişti. Damıtma tesisinin müdürlüğünü de öyle kapmıştı zaten. Wengler gibi onun da hayatı tehlikede değildi.

Hücre zifiri karanlık olmasına rağmen uyku tutmuyordu.

Belki hapishaneye özgü bir özellikti bu; bol vaktin oluyordu ama bu hiçbir işe yaramıyor, uyku için bile kullanamıyordun.

Bu karanlıkta bir kapı çarpması veya gıcırtı, öksürük, ayak sesi, ağlama, sızlama, horultu gibi her ses normalden daha fazla gürültülü geliyordu kulağa. Aritmik melodisiyle hücresinin karanlığına süzülen kilise çanları bile duyuluyordu.

Kafasında kırk tilki dolaşıyor, bitap düşmesine rağmen bir türlü uyuyamıyordu.

Ne kadar yattığını, kaç saattir uykuyla cebelleştiğini bilmiyordu; kör karanlık zaman duygusunu yok etmişti. Aniden bir ses duydu.

Birden koridorda ışığın yanmasıyla yerinden sıçradı.

Önce ayak sesleri duydu, ardından iki adam gördü. Bir gardiyan, bir de üstünde buruş buruş bir takım elbiseyle bir sivil. Üniformalı olan elindeki anahtarlığı şakırdatıyordu.

"Adamınız burada," deyip hücreyi işaret etti.

Anahtar hücrenin kapısında dönerken şakır şukur sesler çıkarıp çıplak duvarlarda yankılandı.

Aßmann doğrulup oturdu.

Üniformalı, "Misafiriniz var," dedi.

"Uyku saati sanıyordum."

"Şikâyetinizi sabah resepsiyona bildirirsiniz. Kriminal polis görüşmek istiyorsa sizinle, uyunmaz şimdi."

"Kriminal polis mi?"

Sivil olan, "Uykunuzu böldüysem kusura bakmayın Herr Aßmann, ama hemen bugün açıklığa kavuşmasını istediğim birkaç konu var," dedi ve dapdaracık hücreye girdi. Aßmann, adam kimliğini gösterince oturduğu yerde gayriihtiyari dikleşti. İyice açılmıştı uykusu. Hâlâ ne istiyorlardı ondan?

Gardiyan tekrar kapıyı kilitledi.

"Komiser Bey!"

"İşim bitince sizi çağırırım."

Takım elbiseli Aßmann'ın yanına, kerevete oturdu.

"Ne istiyorsunuz benden? Meslektaşlarınıza yukarıda yeteri kadar ifade verdim."

Adam sırıtarak, "O gündüz vardiyasıydı," dedi. "Ben gececiyim."

Buyrun! Vardiya vardiya bakacaklardı icabına demek. İğrenç polisler!

"Sigara içmeme izin var, değil mi?"

"Tabii."

Polis buyrun der gibi bir el işareti yaptı. Aßmann aslında sabaha sakladığı son sigarasını tabakadan çıkardı ve yaktı. Komiser hiçbir şey söylemiyordu; kendi sırıtması çok hoşuna gidiyormuş gibi ağız çizgileri hâlâ yukarı doğru kıvrıktı. Herifin ahmak bir havası vardı.

Aßmann soracağı soruları merak ediyordu. Bununla o şişko başkomiserden de, mıymıntı gümrükçüden de daha az konuşacaktı. Gececiymiş! Daha çok beklerlerdi, böyle taktiklerle hiçbir şey elde edemeyeceklerdi. Önce çıkarı neydi, onu öğrenir, ancak ondan sonra konuşurdu Dietrich Aßmann. Avukatıyla ve Gustav Wengler'le bir görüşsündü bakalım.

Işık yine söndü; her yer gene az önceki gibi zifiri karanlık olmuştu. Sigara bir ateşböceği gibi parlıyor, o tuhaf komiserin üzerinde kızılımsı bir aydınlık oluşturuyordu. Adam hâlâ tek bir soru bile sormamıştı. Suskunluğuyla belini bükeceğini düşünüyordu herhalde. Aßmann başını iki yana salladı. Sigarasından büyük bir zevkle derin bir nefes çekti, sonuçta bu akşam son sigarasıydı. Başını çevirip yana baktığında afalladı.

Biraz önce kerevette yanında oturan adamın suratı yok olmuştu.

Çimen kokuyordu. Islak çimen. Cildin üstünde bir serinlik.

Taşa kazınmış harfler.

Puslu ışıkta kapkara görünen, taşa yapışmış bir sümüklüböcek.

Rath kafasını kaldırınca bir mezar taşı gördü.

Bir an kâbus gördüğünü, kendi ismini filan okuyacağını düşündü ama doğrulurken ensesinde bir acı hissetmesiyle rüyada olmadığını anladı.

Mezar taşındaki isim de başkaydı.

Onb. Szudarsky, Yd. Piy. Al. 49

Rath bu kısaltmaları bilirdi. Birkaç yıl önce öğrenmişti bunları. Yedek Piyade Alayı 49. On dört yılında Kayzer ve anavatan için savaşmış bir onbaşı yatıyordu burada.

Rath etrafına bakındı. Yan yana dizili mezar taşları; Prusyalılar öldükten sonra bile yürüyüş nizamını bozmuyordu. Ay ışığı taşları apaydınlık yapmıştı.

Rath birdenbire nerede olduğunu anladı!

Markowsken'in Kahramanlar Mezarlığı'ydı burası!

Diğer isimlere baktı. Hepsinin ölüm tarihi 1914'tü. Çoğu Polonyalı ismine benziyordu. Ancak sırf Prusyalıların savaş mezarı değildi bunlar; Rus askerleri de vardı. Onların da bazısının ismi Polonyalı ismine benziyordu.

Mazuryalılar hayatlarını Prusya ve Kayzer için, Mazovyalılar ise Rus Polonyası ve Çar için feda etmişti.

Sınırın bu tarafında doğmak böyle bir fark yaratabiliyordu.

Ya da hiçbir fark yaratmıyordu; çünkü kimin tarafında olursa olsunlar, şurada yatanların hepsi ölmüştü sonuçta.

Rath kalkarken Prusyalı Onbaşı Szudarsky'nin mezarına tutundu, dizleri mecalsizdi. Radlewski onu bir şeyle uyutmuştu. Hayal meyal hatırlıyordu: Kaubuk ve köpeği kovalamıştı onu; bilinci az buçuk yerinde, ormanda düşe kalka yürümüştü.

Az sonra bacaklarına tekrar güç geldiğini hissetti. Üstüne başına baktı; gri takım elbiseyi çöpe atabilirdi. Sol tarafını yokladı; adam koltukaltı tabanca kılıfını içindeki silahla tekrar yerine takmıştı. Rath cüzdanını bile buldu. İçine baktı, bir fenik bile eksik de-

ğildi. Kimliği de içindeydi. Artur Radlewski ve onun Allahın belası bataklığı kendisini nasıl yuttularsa aynı şekilde püskürmüşlerdi.

Ama hâlâ sigarası yoktu tabii.

Rath küçük ormanı ve mezarlığı terk ederek yola çıktı. Sağa dönüp Kruppinen üzerinden giderse Treuburg'a yedi sekiz kilometre yürüyecekti; ama yakın bir mesafede ulaşabileceği bir yer vardı, sola döndü.

Ay ışığı yolu aydınlatıyordu. Rath akşam karanlığına bakıp, bir ya da iki gece değil, daha uzun bir zaman uyumuş olması gerektiğini düşündü. Onu az daha ölürken seyreden ay büyürken, şimdi küçülüyordu.

Köy kilisesinin kulesi, gece karanlığından bile daha koyuydu. Varacağı yere birkaç metre kalmıştı; Rath birileriyle karşılaşmaktan çok korkuyordu. Elbisesi leş, saçları keçe gibi olmuştu; elini çenesine ve yanağına götürünce, acilen traş olması gerektiğini hissetmişti.

Okulun ışıkları yanıyordu. Rath kapıyı tıklattı.

Karl Rammoser'in kapıyı açması biraz sürdü. Korkmuş gibiydi gerçekten; Rath'ı görünce gözleri fal taşı gibi açılmıştı. Onu Kaubuk mu zannetmişti ne?

Öğretmen, "Komiser Bey," dedi sonunda. "Nereden geliyorsunuz bu saatte? Berlin'e döndünüz zannetmiştim."

"Girebilir miyim? Her şeyi anlatacağım."

"Tabii, buyrun."

Öğretmen evinin yemek masasının üstünde bir şişe ev imalatı içki, bir bardak, bir de açık vaziyette bir kitap duruyordu. Rammoser dolaptan bir bardak daha çıkardı.

"İçersiniz değil mi?" diye sordu. "İhtiyacınız varmış gibi bir haliniz var. Neler oldu?"

"Bir tane de sigara verebilir misiniz? Ona daha çok ihtiyacım var." Rath etrafına bakındı. "Yardımcınız nerede?"

"Erna mı? Çoktan paydos yaptı."

Duvardaki saat gece yarısını geçtiğini gösteriyordu.

"Bugün günlerden ne?"

"Çarşamba."

"Yani, hangi tarih?"

"Yirmi Haziran. Yılı da söyleyeyim mi?"

Rath başını iki yana salladı. Demek bir haftadan fazla kayıptı ormanda.

Rammoser sigara ve ateş uzattı. "Kusura bakmayın Komiser Bey ama çok kötü görünüyorsunuz."

"Teşekkürler." Rath sigarasından derin bir nefes çekti; nikotinin bütün vücuduna yayıldığını hissetti. Nihayet. "Ya sizin bu haliniz ne?" Köy öğretmeninin üstündeki siyah takımı, gevşettiği kravatı ve yakasını açtığı gömleği işaret etti. "Cenazeden filan mı geliyorsunuz?"

"Son günlerde olanlardan haberiniz yok, değil mi?" Rammoser alnını buruşturdu.

"Hiçbir şey bilmiyorum, birkaç gün bu dünyada değildim. Gerçekten, kelimenin tam anlamıyla."

"Maria Cofalka öldü."

Rath sandalyeye çöktü.

"Üzgünüm," dedi. "Onunla iyi arkadaştınız, değil mi?"

"Çok iyi." Rammoser bardaklara içki koyup oturdu. "Maria belki de bu şehirde sahip olunacak en iyi dosttu." Köy öğretmeni kadehini kaldırdı, tokuşturup içtiler.

Rath, "Nasıl öldü?" diye sordu.

"Boğulmuş. Treuburg Gölü'nde. Cesedini plaja yakın bir yerde bulmuşlar." Öğretmen çaresiz bir tavırla omuzlarını kaldırdı. "İntihar söylentileri var ama ben kazadır diyorum. Maria hayatta öldürmezdi kendisini. İskelede ayağı kaymış olacak, herhalde kafasını bir yere çarptı ve bilincini kaybetti."

Rath sigarasını içiyor, düşünüyordu. Maria Cofalka'nın kendisine teslim ettiği mektuplardan söz edip etmemekte kararsızdı. O çaldırdığı mektuplardan.

Rammoser başını salladı. "Gelelim size. Herkes Berlin'e döndünüz sanıyor."

"Kim anlatıyor bunları?"

"Pritzkus'un birahanesinde konuşuluyor mesela. Söylentiyi kimin yaydığını ben de bilmiyorum."

"İhtiyar Adamek olabilir mi?" diye sordu Rath.

Rammoser omuz silkti.

"Başıma ne geldiyse onun yüzünden geldi çünkü. Neredeyse geberiyordum."

"Anlatsanıza."

Rath köy öğretmenine bataklıkta yaşadıklarını ve Kaubuk'un onu nasıl kurtardığını anlattı.

"Artur Radlewski mi? Yaşıyor demek."

"Benim hayatımı kurtardı."

"Onu bu yüzden mi tutuklamadınız? Yoksa suçsuz olduğuna inandırdı mı sizi?"

Rath omuz silkti. "Uzun süre yüksek ateşim vardı, kendimde değildim. Sonunda konuşabildik ama sohbet pek iyi geçmedi. Korkarım misafirperverliğini suiistimal ettim biraz." Bir sigara daha yaktı. "Bir sıvıyla bayılttı beni," dedi. "Kendimi kaybetmişim, hayal meyal onunla karanlıkta yürüdüğümü hatırlıyorum. Markowsken'deki Kahramanlar Mezarlığı'nda buldum kendimi."

"Herhalde onu bataklıktaki sığınağından alıp getirsinler diye Oletzko kazasının bütün polislerini seferber edeceksiniz şimdi."

Rath başını hayır anlamında salladı. "Siz hiç merak etmeyin. Birincisi, hiç kin tutmam. İkincisi, ona bir iyilik borçluyum. Üçüncüsü ise, araştırmakta olduğum cinayet serisiyle hiçbir ilgisinin olmadığından da eminim."

Rammoser en sevdiği öğrencisi doğru cevabı bilmiş gibi memnuniyetini ifade eder bir tavırla başını sallıyordu.

"Adamek'in sizi kasten mi bataklığa götürdüğünü düşünüyorsunuz?"

Rath başıyla onayladı. "Berlin'e döndü diye bir söylenti yaymaz, arardı beni yoksa."

"Onu suçlamayın. Pritzkus'taki dedikoduları çıkaran o mu, bilmiyorum."

"Ama söylenenleri yalanlamıyor da, değil mi?"

"Adamek, Pritzkus'ta otururken hiç konuşmaz ki. Bunu kendiniz de yaşadınız. Hem neden böyle bir şey yapsın?"

"Bunu ben de bilmek isterim," dedi Rath. "Belki benimle görülecek bir hesabı vardır, onun için."

"İhtiyarı yanlış tanıyorsunuz."

"Göreceğiz. Bakalım bana ne anlatacak, çok merak ediyorum."

Asayiş Şubesi'nde perşembe günkü sabah toplantısı adeta bir cenaze merasimi gibiydi. Charly'ye herkesin yüzü asıkmış gibi geldi.

Ernst Gennat her zamankinden geç gelmişti. Yeni polis yönetiminin bütün şube ve daire başkanlarını o sabah rapor vermeye çağırdığı söylentisi kulaktan kulağa dolaşıyordu. Şube müdürünün yüz ifadesinden ne düşündüğü belli olmuyordu. Kürsüye çıkmasıyla bütün konuşma ve fısıltılar kesildi.

Buda her zamanki o sakin haliyle, "Hepimizin bildiği gibi dün müdürlüğümüzde önemli değişikliklere gidildi," diye başladı. "Ben sizden yine de hem bugün hem de önümüzdeki günlerde hiçbir şey olmamış gibi işinizi titizlikle yapmanızı bekliyorum. Şeflerinizin talimatlarına uymaya, görevlerinizi yerine getirmeye devam edin."

Wilhelm Böhm, "Sayın Müdürüm," dedi. "Sorun tam da burada yatıyor. Şefimiz kim? Herr Grzesinski mi, yoksa Herr Melcher mi?"

"İkinci bir emre kadar Doktor Melcher."

"İkinci bir emre kadar'dan kastınız?"

"Bu meseleyle ilgili mahkeme soruşturması tamamlanana kadar," dedi Gennat. "Bu tip olaylar çalışmalarımızı aksatmamalı. Elimizde aydınlatılması gereken bir sürü ölüm vakası var."

Memurlar başlarını sallıyor ama pek tatmin olmuş görünmüyorlardı.

Buda, "Suratınızı asmayın öyle," dedi. "Kurt Melcher katiyetle kötü bir emniyet müdürü değildir. Her halükârda Essen'deki namı fevkalade."

"Olabilir Müdür Bey." Wilhelm Böhm üsteliyordu. "Ama benim ve birçok arkadaşımın sorunu, Doktor Melcher'in makama nasıl getirildiği."

"Haklısınız," dedi Gennat. "Müdürlüğümüzün başındaki personel değişiminin usulüne uygun, daha doğrusu hukuki anlamda pürüzsüz bir şekilde gerçekleşip gerçekleşmediğini bilmiyoruz. Ama hâlâ bir hukuk devletinde yaşıyoruz; bu sorular mahkemede açıklığa kavuşacak. O zamana kadar da biz işimize bakmaya devam edeceğiz."

Charly, "Ben o kadar da emin değilim bundan," dedi. Bütün kafalar ona döndü. Bu erkek meclisinde sesini çıkartmaya cesaret etmesine kendisi de şaşırmıştı. Ama kendisini daha fazla tutamayacaktı. "Yani, hâlâ bir hukuk devletinden söz edilip edilemeyeceğinden emin değilim." Alex'te aldığı *Berliner Tageblatt* gazetesini havaya kaldırdı. "Burada yazanlar doğruysa, dün yaşadığımız bal gibi bir darbe. Yani Papen, Hindenburg'un inayetiyle demokratik Prusya'yı bir çırpıda ele geçirmiş." Etrafına baktı. Söylediklerini onaylamayanlar vardı. "Yeni şefimizin demokratlık gibi bir unvanı olmamış bugüne kadar."

"İyi bir polis şefi olması daha önemli." Gayet sakin konuşarak araya giren kişi Arthur Nebe'ydi. Charly'ye samimiyetle gülümsüyordu. "Bu makamın başında yeteri kadar demokrat oldu, ama ne yazık ki kötü kriminologdular."

Charly cevap vermek istedi ama Böhm buna fırsat tanımayarak, "Grzesinski ve Doktor Weiß'ı kastetmiyorsunuz umarım Herr Nebe," dedi.

"Bence mesleki yetkinlik siyasi görüşten daha önemli; onu söylüyorum."

Böhm, "Sizden eski şeflerimize karşı daha vefalı olmanızı beklerdim," dedi. "Doktor Weiß sizi o kadar kayırmıştır ki, ona hayatınız boyunca minnettar olmanız gerekir aslında."

"Başkomiserim, insan himayeyi öncelikle performansıyla hak eder."

Gennat, "Lütfen beyler," diye araya girdi. "Bu makamda siyasi tartışmalar olmasın. Herkes siyasi görüşünde özgürdür, ama bunları burada tartışmayalım. Doktor Melcher'in mesleki yetkinliği kuşku götürmez. Essen Emniyet Müdürlüğü'nü savaştan sonra örnek bir biçimde yönetmiştir." Gennat devam etmeden önce Böhm ve Charly'ye sert sert baktı. "Stresemann'ın partisine mensup birinin demokratlığı da su götürmez ayrıca."

Charly bundan pek emin değildi; Kurt Melcher'in darbecilere amade olması onun gözünde Essen'in polis şefine puan kazandırmaktan çok uzaktı; tam tersi: Berlin'e zıplamak kariyerinde de bir zıplamaya yol açacaktı. Ama artık bir şey söylemedi; Böhm de sesini kesmişti. Gennat haklıydı; böyle şeyleri burada tartışmamala-

rı gerekirdi. Bu yalnızca huzursuzluğa yol açar, önceki günün beraberinde getirdiği sorunların hiçbirini çözmezdi.

Buda, "Sizden beklentim..." diye devam ediyordu ki, birden kapı ardına kadar açıldı; kimse şube müdürünün onlardan ne beklediğini öğrenemedi.

Kapıda Komiser Adayı Steinke duruyordu; son derece telaşlı bir hali vardı.

"Rahatsız ettiğim için özür dilerim Sayın Müdürüm," dedi. Nefes nefeseydi; Cinayet Masası'yla küçük konferans salonu arasındaki mesafeyi koşarak katetmiş olmalıydı. "Ama çok kötü bir şey oldu."

Gennat, Steinke soluk almak için ara verdiğinde, "Nedir, konuşsanıza artık!" dedi.

"Tutuklu... Aßmann... gözaltındaki..."

Böhm, "Aßmann mı? Benim tutuklum o! Sakın kaçtı demeyin! Yoksa avukatı bir yolunu bulup çıkardı mı?"

"Yok, yok, hayır," dedi Steinke. "Daha kötüsü. Aßmann korkarım öldü."

75

Rath *Salzburger Hof*'a geldiğinde kahvaltılıklar toplanıyordu masalardan. Hella Rickert Berlinli komiseri görünce önce donup kaldı; sonra kirli fincanlarla tabakları doldurduğu tepsi elinde, hiçbir şey demeden mutfak kapısına doğru seğirtip ona o güzel sırtını döndü.

Rath, içinden "Senin de sıran gelecek," diyerek resepsiyona yöneldi; kimse yoktu. Zile öyle sert vurdu ki, herkes yerinden sıçradı.

İcabında bütün Rickert ailesiyle başa çıkabilecek durumdaydı; uzun zamandır bu kadar zinde hissetmemişti kendini. Rammoser uyandırmadığı için saat dokuza kadar uyumuştu. Banyo ve adamakıllı bir tıraştan, kahveli, sincap şişsiz sıkı bir kahvaltıdan sonra biraz insana dönmüştü. Ancak gri takımıyla ayakkabı bile silinmezdi artık; Rammoser ona kendi dolabından bir şeyler verdi. Pantolon biraz kısa gelmişti, ceketin de dirsekleri yamalıydı ama onun dışında her şey kusursuzdu; Rath adeta bir köy öğretmeni olmuştu.

Yeni okul gezisinden dönmüş bir köy öğretmeniydi ama; çünkü lise öğretmeni Dameraus'un ayakkabıları hâlâ ayağındaydı ve çamur içindeydi.

Wielitzken'den Treuburg'a on treniyle dönmüştü. Bir hafta ateşler içinde yattığı için Rammoser şehirde hemen doktora görünmesini salık verdiyse de gelir gelmez ilk yaptığı iş, istasyonda onarlıktan üç paket Overstolz almak olmuştu. Ardından telefon kabinine girip santrala Berlin'le görüşmek istediğini söylemiş, şehirlerarası bağlantıyı beklerken de ilk sigarayı yakmıştı. Charly'nin numarasını vermişti ama telefona Böhm çıkmış, Rath da hiçbir şey demeden ahizeyi yerine asmıştı. Başkomisere yakalansa adam onun derhal Berlin'e dönmesini isteyecekti; oysa Treuburg'da daha halletmesi gereken birkaç mesele vardı.

Salzburger Hof'ta örneğin.

Resepsiyondaki zile bir daha bastı. Demeye kalmadan Hermann Rickert göründü.

"Komiser Bey!" Otelci, eski müşterisi olup olmadığından emin olmak ister gibi onu tepeden tırnağa süzüyordu. "Bu ne sürpriz!"

"Değil mi?"

"Haber filan bırakmadan terk ettiniz bizi, merak ettik."

"İhtiyar Adamek'e sorsaydınız, aşağı yukarı nerede olduğumu söylerdi size."

Otelci bön bön baktı. "Kıdemli başpolise sordum, sık sık bizde yemek yiyor. Ama o da bir şey bilmediğini söyledi. İcraatiniz konusunda bilgilendirmiyormuşsunuz onu."

"Aynen böyle mi söyledi?"

"Odanızı boşalttım, hafta sonu otel çok doluydu. Arzu ederseniz hemen tekrar girebilirsiniz."

"Çok naziksiniz."

Rath, Hermann Rickert'in, sesindeki alaycı tonu fark edip etmediğinden emin değildi.

Rickert, "Başka yerde konaklayacağınız zaman çıkış işlemi yapmanız gerekiyor," dedi. "Bagajınızı tabii istediğiniz kadar muhafaza ederiz."

"Çıkış işlemi yapmam maalesef mümkün değildi."

"Ama ben o kadar katı kuralcı değilim. Son yedi gün için sizden

yalnız bagaj ücreti alacağım." Rickert suratına en kibar otelci tebessümünü yerleştirmişti.

"Çok lütufkârsınız." Rath ise acı acı gülümsüyordu. "Tekrar aynı odayı alabilir miyim?"

"Tabii ki." Otelci, anahtar rafından Rath'ın eski oda anahtarını aldı. "Bavulunuzu hemen gönderiyorum."

"Teşekkür ederim. Şey... Gitmeden... yani... sehayatten önce bir şey kaybetmiştim... hatırlıyor musunuz? Çıktı mı ortaya?"

"Bulduk. Hay Allah, nasıl unuturum." Otelci eğilerek bankonun altından siyah bir dosya çıkarıp verdi.

"Nerede buldunuz?"

"Ben değil, kızım buldu." Rickert'in gururu gözlerinden okunuyordu. Son on sekiz yıl nasıl bir baş belası yetiştirdiğinin farkında değildi herhalde. "Cumartesi günü odanızı boşaltıp hafta sonu müşterilerine hazırlarken buldu Hella. Yatağın arkasına düşmüş."

Rath, "Öyle mi?" dedi ve dosyayla anahtarı alıp odasına çıktı.

Odada ilk yaptığı iş, yazı masasına oturup mektupların tamam olup olmadığına bakmak oldu. Tam anlamıyla emin değildi ama sanki birkaçı eksikti, özellikle de dosya aşırılmadan bir gün önce okuduğu mektup. Diğer eksikleri tespit etmesi güçtü, o kadar azını okumuştu ki. Bunu en iyi bilecek kişi de yaşamıyordu artık.

Maria Cofalka'nın ölüm haberi Rath'ı bayağı sarsmıştı. Kadının ölümü ne kaza ne de intihardı, tesadüf de değildi.

Birisi kapıyı tıklattı; açınca karşısına Hella değil, Rickert'in yaşlı yardımcısı Reimund çıktı. Adamın bir elinde bavul, diğerinde ise bir çift ayakkabı vardı.

Rath sadece ayakabıları giydi. Son kalan kahverengi elbisesini dolaba astı; onu Berlin'e dönüş yolculuğuna saklıyordu.

Mektupların olduğu dosyayı yazı masasına kilitleyip anahtarı kaptığı gibi çıktı otelden.

İlk durağı Goldaper Strasse'ydi. Ayakkabı tamircisinin zilini çaldı. Friedrich Kowalski'nin deri önlüğü üzerindeydi; elinde küçük bir çekiç vardı. Halinden şaşırdığı belli oluyordu.

Rath, "Bunları getirdim," deyip çamuru kurumuş yürüyüş ayakkabılarını yere attı; topraklar oraya buraya dağıldı. "Damerau öğ-

retmene selamımı söyleyin, tekrar teşekkürler. Gerçekten çok işime yaradı."

"Komiser Bey!" Kunduracı bir yerdeki ayakkabılara, bir Rath'a bakıyordu. "Bir daha gelmezsiniz diye düşünmüştüm."

"Az kalsın öyle olacaktı." Rath başını uzatıp odaya baktı ama bir şey göremedi. "Saygıdeğer yeğeniniz neredeler?"

"Königsberg'de."

"Königsberg'de mi? Ne işi var orada?"

"Ne işi olacak? Çalışmaya gitti. Bir hafta kadar önce geri çağırdılar."

"Beni ormanda yüzüstü bırakması kimseyi ilgilendirmedi burada demek."

"Nasıl?" Friedrich Kowalski gerçekten şaşırmış görünüyordu.

"Evet, sevgili yeğeniniz beni ormanda bıraktı. İhtiyar Adamek'le beraber. Bataklıkta geberiyordum neredeyse."

"İçeri girsenize Komiser Bey." Kowalski onu mutfağa aldı. "Bunları sokakta konuşacak halimiz yok."

Rath az sonra, önünde bir fincan çay, Kowalski'nin mutfak masasında oturuyordu.

Ayakkabı tamircisi, "Anlayamıyorum," dedi. "Grigat'a iletilmesi gereken bir mesajla siz kendiniz göndermişsiniz onu."

"Ben mi? Yeğeninize söylediğim son laf sınırdaki o kayranda nöbet tutmasıydı. Ama ben döndüğümde yerinde yeller esiyordu; aynı şekilde Adamek de kaybolmuştu."

"Çok garip." Kowalski başını iki yana sallıyordu. "Anton yapmaz böyle bir şey. O kimseyi zor durumda bırakıp gitmez."

"Peki Grigat'a iletilecek nasıl bir mesajla geri göndermişim onu?"

"Onu bilemem, bana bir şey söylemedi. Kaymakamlıktan döner dönmez hemen yola çıktı. Königsberg acilen geri çağırmış onu, arabayı da al, derhal gel demişler."

"Benim nerelerde olduğum, ne yaptığım kimseyi ırgalamadı demek."

Fritz Kowalski omuzlarını kaldırdı. "Anton bana bir şey anlatmadı ki. Ama hepimiz artık onun desteğine ihtiyacınız olmadığını düşündük."

Rath düşünceli düşünceli başını sallıyordu. Birileri bir numara çeviriyordu ya. Bunların kim olduğunu da çok iyi tahmin ediyordu.

Wilhelm Adamek kulübesinin önüne oturmuş, elinde bıçak, koskoca bir değneği yontuyordu. Rath'ı gördüğünü sadece hafifçe kaşlarını kaldırarak belli etti, sonra tekrar önündeki işe döndü. Kayıp komiserin tekrar ortaya çıkmasına şaşırdıysa da belli etmiyordu. Değneği şöyle bir inceledi, dudaklarını büzüp tahtayı bir iki sefer daha yonttu. Rath, acaba bıçağa dikkat etmeli miyim diye düşündü. Gerçi Walther'inde mermi kalmamıştı ama yine de biraz gözdağı verebilirdi onunla.

"İyi günler," dedi. "Ormandan buraya kolay buldunuz mu yolu?"

Adam ona kısaca bir göz atıp değneği yontmaya devam etti. Rath göz kararı ihtiyarın kol kuvvetini ölçmeye çalıştı. Muhtemelen Wilhelm Adamek gibi birinin karşısında, hele bir de bir hafta yüksek ateşle yattıktan sonra hâlâ doğru dürüst ayakta durmaya mecali yokken tuşa gelen kendisi olurdu. Bu durumda diplomasiyi devreye sokacaktı. İhtiyarı yakasından tutup kaldırmaya mecali yoktu. İsterdi, o başka.

"Aradım o gün sizi. Neden geri gelmediniz?"

"İstediğiniz yere götürdüm ya, yetmedi mi?"

Adamek bunları söylerken kafasını bile kaldırmamıştı; tahtayı dilimleyip duruyordu.

"Beni orada yüzüstü bıraktınız."

"Arkadaşınıza ormandan bir şey götürmem lazımdı."

"Saçmalamayın. Sizinle beraber oradan ayrılması için Kowalski'ye ne anlattınız? Onu Kıdemli Başpolis Grigat'a iletilecek bir mesajla geri gönderdiğimi mi? Ne mesajıydı o peki? O yabani ortamda yalnız başıma idare edeceğimi, yardıma ihtiyacım olmadığını mı söylediniz?" Rath sesini yükseltmişti ama umurunda değildi. O sahtekârın kulübesinin önüne oturup gayet sakin değnek yontması onu çileden çıkarmıştı. "Bataklıkta az kalsın geberiyordum! Birisi beni çekip kurtarmasaydı..."

Adamek Rath'a bakıp kaşlarını havaya kaldırdı.

"Özür dilerim," dedi. "Böyle olmasını istemezdim."

İçten gibi geliyordu söyledikleri. Rath afallamıştı.

"Beni ormanın ortasında bırakıp gitmeseydiniz o zaman."

"Özür dilerim dedim ya."

Rath, Adamek'e baktı ama adamın yüz ifadesinden bir şey çıkarmak imkânsızdı.

"Sizin fikriniz değildi, değil mi?"

Adamek sesini çıkarmadı, yontmaya devam etti.

"Kim azmettirdi sizi?"

Gittikçe daha fazla tahta dilimi havada uçuşup bankın önüne yağıyordu.

"Kim dedim?"

"Söyleyemem!"

"Yani azmettiren birisi var!"

Adamek bir an yontmayı bırakıp kafasını kaldırdı; Rath'a öfkeyle, lanet olsun der gibi bakıyordu. Büyük olasılıkla bir büyük şehir komiserinin önünde ilk kez gafil avlanmıştı.

"Lütfen söyleyin kim olduğunu. Size şantaj mı yaptılar?"

Adamek cevap vermedi. Ancak kazınan tahta parçaları gittikçe büyüyordu; değnek yontmuyor, odun kesiyordu artık sanki.

"Kaçak avlandığınız için, değil mi? Birisi ihbar etmekle mi tehdit etti sizi?"

İhtiyar birdenbire ayağa kalkıp bıçağı oturduğu banka fırlattı; bunu öyle hızlı yapmıştı ki, bıçak saplandığı yerde bir süre sallandı.

Gözlerinden ateş fışkırarak, "Beni dinleyin şimdi," dedi. "Hayattan ve insanlardan tek bir beklentim var, o da beni rahat bırakmaları."

"Ben sizi seve seve rahat bırakırım. Ama ben kendim yüzüstü bırakılmayı hiç komik bulmuyorum."

"Ben kimseyi yüzüstü bırakmam!"

"Ama sizi rahat bırakmayan birisi var. Ormandan kolay kolay dönemeyeyim diye baskı yaptı size. Berlinli züppe komisere bir ders verelim, Mazurlardan yaka silkip o başkent denen günah dolu Babil'ine defolsun geri gitsin dedi. Burada da her şey eskisi gibi devam etsin. Öyle değil mi?"

Adamek ses çıkarmadı.

"Ama size ve lanet olası Treuburglulara şu kadarını söyleyeyim: Bu iyiliği yapmayacağım size, kolay kolay kurtulamayacaksınız benden. Bu şehirde o kadar çok şey hasır altı edilmiş ki, o hasırı çekmenin zamanı gelmiş artık. Ben yapacağım bunu; esrarengiz amirinize aynen böyle söylersiniz!"

Adamek'in kaşları az önceki gibi çatık değildi sanki; sırıtıyor muydu hatta ne? Rath'ın öfke nöbeti hoşuna gitmişti.

"Kendiniz söylesenize," dedi sadece.

76

Charly Kale'de çalıştığı sürece hücrelerin olduğu kanadı hep teğet geçmişti. İyi ki de öyle yapmıştı, öyle düşünüyordu şimdi. Çok pis kokuyordu bir kere orası; ikincisi bazı tutukluların "mekânlarında" bir kadın gördüklerinde attıkları lafları da işitmeye hiç ihtiyacı yoktu. Neyse, bir daha buraya ayak basmasına gerek kalmayacaktı; işin sonuna gelmişlerdi artık.

Bu hücredeki adamın da artık laf atacak hali kalmamıştı.

İlk bakışta bir acayiplik göze çarpmıyordu. Dietrich Aßmann kerevete uzanmış, üstünde, tutukluların sarınsalar da tir tir titredikleri o ince yün yorgan, uyuyor gibiydi. Gözlerini bile kapamıştı.

Gardiyan, "Bir şeylerin yolunda olmadığını uyandırmak istediğimizde fark ettik," dedi Ernst Gennat'a. "Hareket etmeyince içeri girdik hemen. Gerisini siz de biliyorsunuz."

"Gerisini biz de biliyoruz," diye tekrarladı Gennat. Gardiyana kötü kötü bakıyordu. "Bu adam önemli bir tanıktı," dedi. "Ve bu tanık cinayete kurban gidiyor. Gözünüzün önünde! İnsan artık hapishanede bile mi emniyette değil?"

"Gözümün önünde değil," dedi gardiyan. "Dün akşam ben görevde değildim."

"Kurnazlık yapmaya kalkışmayın! Sorumlusunuz işte, o kadar!"

"Baş üstüne Sayın Müdürüm."

"Bu nasıl mümkün olabildi; bir açıklama bekliyorum."

"Benim için de bir muamma. Normalde bizim iznimiz olmadan kimse girip çıkamaz buraya."

"Normalde," diye tekrarladı Gennat. "Ama bir katil herhangi bir şekilde hücreye girmiş ve aynen girdiği gibi de çıkmış. İntihara benzemiyor çünkü." Kafasını sallıyordu. "Bu nasıl bir lakaytlık! Gözaltında, polisin gözü önünde cinayet işleniyor! Eğer bu basının kulağına giderse dükkânı kapatalım derim arkadaşlar!"

Gardiyan yere bakıyor, elindeki kasketiyle oynuyordu.

"Bu meselenin derhal aydınlanmasını istiyorum. Hücre kanadında tutulan bütün protokoller, defterler masamda olacak! Hemen! Dün akşam ve dün gece nöbeti olan bütün görevlileri toplayın!"

Gardiyan, "O da mı hemen?" diye sordu.

"Hayır," dedi Gennat. "Daha önce."

"Nasıl?"

Buda pis pis bakıyordu.

"Baş üstüne Sayın Müdürüm."

Gardiyan bir selam çaktı ve aceleyle çıktı.

Ernst Gennat aslında birkaç yıldır ölüm vakalarıyla ilgili soruşturmaları cinayet mahalline gitmeden, ofisinden yürütüyordu. Ama ölüm vakaları doğrudan müdürlüğe, sanki "ayağına" gelmeye başlamıştı. Buda'nın, Dietrich Aßmann'ın cesedini incelemek için sokağa bile çıkmasına gerek kalmamış, Emniyet'in güney kanadındaki tek kişilik hücrelere gitmek için yalnızca ikinci kata çıkması yetmişti.

Böhm de oradaydı; Lange ve olayı bildiren Komiser Adayı Steinke de gelmişti. Hepsi, Dietrich Aßmann'ın son gecesini geçirdiği daracık hücrede toplanmış, olay yeri inceleme ekibini seyrediyordu.

Gennat, Doktor Karthaus'un boynunu incelediği cesedin yanına yaklaştı.

Hiçbir şey yokmuş gibi işimizi yapmaya devam edeceğiz. Buda aynen bunu yapıyordu şu anda. Charly bunun doğru olup olmadığından emin değildi ama başka da çareleri yoktu. Günlük işlerde emniyet müdürünün adının Grzesinski ya da Melcher veya sosyal demokrat ya da ulusal liberal olmasının ne önemi vardı?

Göründüğü kadarıyla, aradıkları katil tekrar harekete geçmişti. Dietrich Aßmann kerevette ölü yatıyordu; şilte ve yorganın üst kısmı ıslaktı. Kerevetin ayağında da hâlâ tam kurumamış kırmızı bir bez asılıydı. Charly yanaşıp bezi inceledi, burnuna yaklaştırıp kokladı.

"Tuhaf kokuyor," dedi. "Kâfur gibi."

Fotoğraf makinesini resmini çektiği cesetten kırmızı bez parçasına doğru çeviren Lange başıyla doğruladı.

"Evet," dedi. "Pitralon da olabilir."

"Pitralon mu?" Bu Gennat'ın dikkatini çekmişti. Yanlarına gelip, "Tıraş losyonu mu?" diye sordu.

"Adamımız tam ölmeden önce sürmüş herhalde," dedi Doktor Karthaus. "Ceset yeni tıraş olmuş gibi kokuyor. Ama bir taraftan da çenesinde iki günlük sakal var."

Gennat, "Tamam da," dedi, "bizim seri katil bu bezleri su işkencesinde mağdurun ağzına ve burnuna tıkıyor, sonra da üstüne su dökmüyor mu?"

"Yani Aßmann'ın kendi kokusu beze geçmiştir diyorsunuz."

"Evet."

"Ama bezdeki koku çok kesif değil mi?" diye sordu Charly. "Sanki tıraş losyonuna batırılıp çıkarılmış."

"Kronberg götürmeden önce bezin fotoğrafını çekin lütfen Lange."

"Baş üstüne Sayın Müdürüm." Komiser adayı hemen işe koyuldu.

Gennat, Böhm'le konuşmakta olan Kronberg'in yanına gitti.

"Evet, ne diyorsunuz?"

Olay Yeri İnceleme Ekibi şefi omuz silkti. "Katilin hücreye nasıl girip nasıl çıktığı konusunda herhangi bir ipucuna rastlamadık henüz. Hücre kilidinde bir zedelenme yok; maymuncuk da kullanılmamış."

"Ama herhangi bir şekilde girmiş adam içeri."

"Anahtarı vardı belki."

"Yani gardiyanlardan biri diyorsunuz."

"Neden olmasın? Gerçi anahtar yaptırmış olması ya da bir şekilde elde etmesi ihtimalinden söz ediyorum. Bir insanın izni ol-

madan bir anahtar ele geçirmesi durumuyla ilk kez karşılaşmıyoruz ya."

"O zaman belirli çevrelerde kulağımızı açacağız."

Gennat, Berlin'deki organize suçlardan mesul çeteler içinde "iyi" ilişkileriyle, mükemmel bir muhbir ağına sahip olmakla tanınırdı. Emniyet Müdürlüğü'ndeki hücre kanadı için anahtar yaptıran kişiyi bulabilecek birisi varsa, o da Buda'ydı.

"Bezi incelerseniz, neden öyle koktuğunu, bir de diğer cinayetlerdeki bezlerle bir ilişkisi olup olmadığını bilmek isterim."

Gennat Olay Yeri İnceleme Ekibi şefiyle konuşurken Charly etrafına bakındı; kerevetin altında bir sigara izmariti buldu. Doktor Karthaus'un yanında yere eğilerek sigarayı cımbızla aldı. Yarısına kadar içilmişti.

"Bakın, yatağın altında buldum."

Gennat'la Böhm ona döndü.

"Tuhaf değil mi?" diye sordu Charly.

Böhm, "Neden tuhaf olsun?" dedi. "Bildiğim kadarıyla gözaltındayken sigara içmek serbest."

"Hücrede içtiğiniz sigarayı sonuna kadar içersiniz ama," dedi Gennat. "Yani yarısına kadar içilmiş bir sigarayı yere atıp da üstüne basmassınız. Bunu demek istiyorsunuz galiba Fräulein Ritter."

Charly başıyla doğruladı ama utanmıştı. Yersiz lafa karışan bir çocuk gibi hissetmişti kendisini. Bereket Böhm bozulmamıştı.

Doktor Karthaus cesedi incelemeyi bırakıp yanlarına geldi.

"Doğru mu duydum, burada sigara içiliyor, öyle mi?"

Önlüğünün cebindeki tabakayı çıkardı ve bir sigara yaktı.

"Külünüzü yere silkmeyin de..."

"Silkmem." Karthaus yine önlüğünün cebinden kapaklı bir kutucuk çıkardı. Seyyar bir küllüktü bu. "Olay Yeri İnceleme Ekibi'ne saygım sonsuz."

Böhm, "Bir şey buldunuz mu Doktor Bey?" diye sordu. "Ölüm nedeni yine boğulma mı? Yani her zamanki gibi..."

"Hangi açıdan baktığınıza bağlı. *Her zamanki*'den kastınız adamın ölmesiyse, evet, ölmüş." Adli tabip sigarayı büyük bir keyifle tüttürüyordu. "Ama tıpkı Vaterland vakasındaki cürüm seyrini,

onunla ilişkili diğer ölüm olaylarını ima ediyorsanız, maalesef hayal kırıklığına uğratacağım sizi."

Böhm kalakalmıştı. Doktor onun bu halinden zevk alıyor gibiydi. Karthaus elindeki sigarayla cesedi işaret etti. "Boynunda iğne izi aradım ama bulamadım."

"Katil bu sefer belki iğneyi başka yerine batırmıştır."

"Onu otopside göreceğiz. Ama boynunu yoklarken başka bir şey geldi elime."

Karthaus sigarasından derin bir nefes çekerek gene cesedi gösterdi. "Tahminlerim beni yanıltmıyorsa, adamın boynu kırılmış."

77

Rath kapıyı açtığında, Erich Grigat aynanın önünde miğferini düzeltiyordu. Kıdemli Başpolis'in aklı o anda öğle yemeğinde olacaktı ki, birdenbire karşısında Berlinli komiseri görünce afalladı.

"Bu nasıl girmek?"

Grigat'ın sorduğu ilk şey buydu.

Cevap, bütün protestolarına rağmen Rath'ın içeri girmesini engelleyemeyen sekreterden geldi.

"Affedersiniz Sayın Başpolisim, beyefendi beni dinlemedi. Kapıyı bile tıklatmadan öyle..."

"Tamam tamam Fräulein Bikowski. Komiser Bey'le ben ilgilenirim. Öğle paydosuna çıkabilirsiniz. Birazdan ben de gidiyorum yemeğe. Bir şey olursa beni *Salzburger Hof*'ta bulabilirsiniz."

Sekreter başını salladı; çıkmadan önce Rath'a öfkeli bir bakış fırlattı.

Rath kapıyı kapattı.

"Bu konuşmanın aramızda kalması sizin için daha hayırlı olur sanıyorum."

Grigat omuz silkti. "Konuşacak ne var bilmiyorum Komiser Bey. Şimdiye kadar siz de beni aktiviteleriniz konusunda bilgilendirmediniz. Keza Berlin'deki meslektaşlarınızı da. Şefiniz kaç defa aradı beni; bir şey söyleyemedim ona."

"Öyle mi?" Rath Grigat'a dik dik bakıyordu. Adamın hafiften bı-

yıkları titriyordu. "Demek son günlerde nerede olduğumu Berlin'e söyleyemediniz. Bunu aslında en iyi bilen sizdiniz."

"Nasıl?"

"İhtiyar Adamek'e ne dediniz? Onu tehdit mi ettiniz? Yasak avlanmasına artık göz yummayacağınızı mı söylediniz? Hem de *Salzburger Hof*'ta geyik sırtından feragat etmeyi göze alarak."

"Ne demek istediğinizi anlamadım."

"Karşılaştık bile yolda sizinle. Biz Adamek'e giderken siz ondan geliyordunuz, öyle değil mi?"

"Komiser Bey, lütfen bilmece gibi konuşmayı bırakın."

"Beni öldürmek istemediniz; amacınız güzel Treuburg'unuzdan defolup gitmem için bezdirmekti sadece. Ama bunu başaramayacaksınız!"

"Sizi öldürmek mi? Ne diyorsunuz siz? Bu korkunç bir iddia."

"Yoksa ihtiyar Adamek'i Berlinli komiseri ormanda bıraksın, o da yolunu kaybetsin diye kışkırtmanız için birisi para mı verdi size?"

"Sizi böyle konuşmaktan menederim! Treuburg polisine rüşvetçi mi demek istiyorsunuz?"

"Rüşvetçilik nereden çıktı? Belki sadece öylesine bir iyilik yapmışsınızdır birisine. Köln'de buna 'al gülüm ver gülüm' derler."

"Burada da bir insanın şerefiyle oynanıyor derler! Sizi ikaz ediyorum! Bu küstahça ithamları bırakın."

Grigat, Rath'ı düelloya çağırıyor havasındaydı.

"Size bir şeyi hatırlatmama izin verin..." Rath adama Bernhard Weiß'in yazdığı mektubu uzattı. "Bizzat Berlin Emniyet Müdür Yardımcısı sizden işime destek olmanızı istiyor, baltalayın demiyor. Size kartlarınızı açık oynamanızı tavsiye ediyorum. Bana kimin beni bir an önce başından savmak istediğini söylerseniz Berlin'e rapor yazıp hakkınızda şikâyette bulunmam. En kötü ihtimalle davranışınız orada emre karşı gelmek olarak yorumlanabilir. Doktor Weiß'ın İçişleri Bakanlığı ile ilişkilerinin iyi olduğunu söylememe gerek var mı, bilmem."

"Ha, öyle mi?" Grigat, Berlin Emniyet Müdürlüğü'nün mektubunu havaya kaldırıp salladı; dalga geçer gibi gülüyordu. "Sevgili Herr Rath, bu kâgıt parçası hiçbir bokunuza yaramaz."

"Efendim?"

"Anladınız ne dediğimi."

"Siz nasıl konuşuyorsunuz öyle? Berlin Emniyet Müdür Yardımcısı Doktor Bernhard Weiß'ın yazmış olduğu bir..."

"İsidor'unuzu kim takar artık?" Rath'ın sözleri Grigat'ı iyice coşturmuştu. "Berlin Emniyet Müdürü'nün adı Kurt Melcher; o sizin Weiß'ınız Yahudi kıçını kurtardığına dua etsin. Artık kolay kolay ayağını atamaz bir daha Emniyet'e."

Rath bir an Grigat'ın keçileri kaçırdığını düşündü. Kıdemli Başpolis evrak rafında en üstte duran kâgıdı çekti. "Bu sabah geldi teleks," dedi Grigat. "Grzesinski, Weiß ve Heimannsberg, hepsi görevden alınmış. Sosyal demokratlar Prusya'yı kendi çiftliklerine çevirmişti; temizleniyor nihayet."

"Saçmalamayın! İçişleri Bakanı Severin kesinlikle izin vermez buna!"

"Severin'i de indirmişler. Tüm Prusya hükümetinin, o kızıl güruhun işi bitmiş. Hindenburg Başbakanı Prusya Valisi ilan etmiş."

"Gösterin bana yazıyı. Söylediklerinizin bir kelimesine bile inanmıyorum."

Grigat teleksi uzatırken sırıtıyordu. Rath yazıyı alelacele okudu. Bütün Prusya emniyet müdürlüklerinin ve askeri polis örgütlerinin Prusya azınlık hükümetinin ve Berlin polis teşkilatının üst kademe yöneticilerinin görevine son verildiği ve Prusya'nın ikinci bir emre kadar vali tarafından idare edileceği konusunda bilgilendirildiği bir yönergeydi bu.

"Ama bu...olamaz. Bu...bu...bir darbe" diye kekelemeye başladı Rath.

Üste çıkmanın düpedüz tadını çıkaran Grigat, "Laflarınıza dikkat etmenizi tavsiye ederim," dedi. "Yoksa *ben* sizin hakkınızda şikâyette bulunmak zorunda kalırım Komiser Bey. Siz de, görev anlayışınız da beni sabrımın sınırına getirdi." Rath'ın elinden kâğıdı çekip kapıyı gösterdi. "Ofisimi terk edin lütfen! Yoksa zorla attırırım sizi!"

Rath karşılık verecekti ama vazgeçti. Hiçbir şey demeden Bernhard Weiß'ın mektubunu katlayıp cebine koydu, Grigat'ın ofisinden fırlayıp Kaymakamlığın merdivenlerini yavaş yavaş inerek sokağa çıktı.

Allah kahretsin, dedi kendi kendine, *birkaç gün yok oldun, yer yerinden oynamış.*

Asliye Ceza Mahkemesi'nin önündeki telefon kulübesine yöneldi. Rath çantasından cüzdanını çıkarıp bozuk paralarını saydı. Elini çabuk tutmalı, Treuburg polis şefi tekrar ortaya çıkan Berlinli komiseri her yerde istenmeyen kişi ilan etmeden önce davranmalıydı.

Robert Naujoks'a güvenilirdi; emekli kıdemli başpolis Lyck'ten trenle saat iki buçukta gelmişti.

Kendisini peronda karşılayan Rath'a, "Mathée dosyası kırk yıllık dosya," dedi, içinde koskoca bir klasör bulunan deri çantasını açarken. "Buradan Gustav Wengler'in aleyhine bir şey mi çıkarmayı umuyorsunuz? Maktul onun nişanlısıydı."

Rath omuzlarını kaldırdı. "Bakacağız. Ancak şundan emin olabilirsiniz: Onu öyle bir sıkıştıracağım ki, attığı yalanların içinden çıkamayacak."

Naujoks memnun, başını salladı. "Haydi bakalım, sıkıştırın o zaman. Umarım bir şey bulursunuz." Klasörü çantadan çıkardı. "Ben burada göreve başladığımda Mathée dosyası kapanmıştı. Katil çoktan Wartenburg'daki hapsi boylamıştı ama insanlar ona rağmen olayı konuşuyordu."

"Hâlâ konuşuyorlar. Yanlış adamı hapse atmışlar. Üstelik sanıyorum, millet bunu biliyor da. Gustav Wengler haydi haydi biliyor tabii."

Naujoks tedirginlikle etrafına bakındı. "Böyle şeyleri uluorta konuşmayın."

Rath istasyonun restoranını işaret etti. "Size bir kahve ısmarlayayım."

"Çok naziksiniz ama istemem, teşekkür ederim. Bu şehirde beni tanıyan çok. Sizinle birlikte görülmesem iyi olur."

"Belki haklısınız."

"Tabii haklıyım. Siz de dikkatli olun, meraklı polisler pek sevilmez burada."

"Onu fark ettim."

"Ben ilk trenle döneyim Lyck'e." Naujoks saatine baktı. "Yarın saat sonra var bir tane. Kahveyi yalnız içeyim. Siz de dosyayı rahat rahat incelemek için sakin bir yer bulun kendinize."

Rath olur der gibi başını salladı. Emekli kıdemli başpolisle vedalaşırken ona tekrar teşekkür etti. Naujoks boşver anlamında bir el işareti yaptı ve restorana girdi.

Rath dosya koltuğunun altında istasyondan çıktı; bu şehirde nasıl sakin bir yer bulabilirim acaba diye düşündü. Aklına bir şey gelmiyordu. Sanki bütün Treuburg ona cephe almış, her yerde devamlı gözetleniyormuş hissi ilk Naujoks'un ikazından beri değil, epeydir vardı içinde.

Birden dosyayı okuyacak bir yer geldi aklına. Treuburg İstasyonu'nun çapraz karşısında, hem de çok yakınında Mierunsken ve Schwentainen'e giden küçük trenler duruyordu.

Zaman olarak uymuştu da. Bir tanesi on dakika sonra kalkıyordu; Rath bir bilet aldı.

Küçük trenin sadece rayları dar değildi; vagonları da diğer trenlere oranla küçüktü. Rath'a oyuncak gibi gelen Schwentainen treninin lokomotifinden buharlar püskürmeye başlamıştı bile. Rath boş bir vagon bulup pencerenin yanına oturdu.

Tarifeye bakılırsa tren en küçük köylerde dahi duracaktı. Bu Rath'ın işine gelmişti, acelesi yoktu. Treuburg'dan hareket ettikten kısa bir süre sonra ilk durdukları yer Luisenhöhe oldu. Rath damıtma tesisinin tuğla cephesini ve bakır tanklarını gördü. Birkaç kişi indi, ama binen olmadı. Tren tekrar yola çıktı. Artık bundan sonra Berlinli komiseri tanıyan kimse binmezdi. Kalın dosyayı açıp okumaya başladı.

Yarım saat sonra Schwentainen'e gelmişlerdi; tren on kadar istasyonda durduktan sonra son durağa vardığında Rath 1920'nin Temmuz ayında vuku bulan Mathée cinayetiyle ilgili olarak az çok bir bilgiye sahip olmuştu artık.

Bir sürü ismin ona tanıdık gelmesine kendisi de şaşmıştı.

Anna von Mathée'nin cesedini 11 Temmuz 1920 Pazar günü saat 15.30'a doğru Markowsken'in arkasındaki ormanda küçük, isimsiz bir gölün sığ kıyısında bulan kişi Siegbert Wengler'di. Kendi yazdığı protokole göre, polis memuru cesedin üzerine eğilen bir

adam görmüş, tutuklanmasına aşırı direnç gösteren bu kişi, tabanca kabzasıyla etkisiz hale getirilmiş, kelepçelenip götürülmüştü. Protokolde, *Anna von Mathée'yi öldürdüğünden şüphelenilen* adamın adı Jakub Polakowski olarak geçiyordu.

Maktulün atı, yakındaki bir kayranda bir ağaca bağlı olarak bulunmuştu; Polakowski'nin bisikleti ise gölün kıyısında duruyordu.

Polis memuru Wengler, Anna von Mathée'nin öldüğünü cinayet mahallini terk etmeden ve adli tabip çağırmadan önce kendisi tespit etmişti. Cesedi kıyıya çekmiş, hatta gözlerini bile kapatmıştı. Bu, Gennat'ın genelinde cinayet mahalline ilk gelen toplum polislerini yıllardır vazgeçirmeye çabaladığı bir hataydı: Kriminal polisi bilgilendirmeden önce mekâna "çekidüzen" vermek. Bir türlü değiştirilemeyen kötü bir alışkanlıktı bu.

Anna von Mathée olayında bundan kimse rahatsız olmuşa benzemiyordu; Lyck'ten gelen kriminal polisler memurun tanık ifadesi, buldukları deliller ve otopsi sonucu ışığında olayın şu şekilde geliştiği sonucuna varmıştı: Şüpheli bisikletiyle Anna von Mathée'yi, muhtemelen onu yüzerken seyretmek amacıyla göle kadar takip etmiş, sonra da güdülerine hakim olamayıp kıza tecavüz etmişti. Kız direnince o da onu boğmuştu. Raporda akıl almaz öngörüler, ithamlar yer alıyordu: Polis memuru Wengler ifadesinde Polonya'nın aleyhine sonuçlanması beklenen halk oylaması yüzünden Polakowski'nin Almanlara karşı nefret dolu olabileceğini söylemiş, zanlının o günün sabahı birkaç Marggrabowa Anavatan Hizmeti mensubuyla kavga çıkardığından söz etmişti. Bu olayın protokolü de rapora eklenmişti; Rath bu üç anavatan hizmetlisini de tanıyordu: Herbert Lemkau, August Simoneit ve Hans Wawerka. Wengler, Polakowski'yi kısa bir süre gözaltında tutup salıvermişti de hatta.

Bir saat kadar sonra Anna von Mathée'nin nişanlısı karakola gelerek, randevuya rağmen kızın öğle yemeğine Luisenhöhe'ye gelmediğini söylemiş, kayıp ihbarında bulunmuştu. Tanıklar Anna von Mathée'yi öğlene doğru Markowsken Ormanı'na doğru giderken gördüklerini söylemişti.

Wengler'in nişanlısının adını sadece bir kez, o da dikkat çek-

meyecek bir yerde anması göze çarpıyordu. Kayıp kişiyi bir akrabasıyla birlikte aramaya çıktığının bilinmesi pek işine gelmemişti herhalde.

Çünkü polis memuru Wengler'le birlikte ormanı tarayan ve sonunda göle gelen adam, nişanlının ta kendisi olup, memurun kardeşiydi de aynı zamanda.

Çiftlik yöneticisi Gustav Wengler.

Kaubuk'un deyimiyle kötü adam oydu. O cürüm yerine geri dönen adamdı.

78

Doktor Karthaus gerçekten çabuk hareket etmişti. Dietrich Aßmann'ın beyaz çarşafla örtülü cesedi henüz otopsi masasında yatıyordu ki, adli tabip *Vaterland* soruşturma ekibini morgun kilerindeki kutsal salonunda karşıladı.

Otopsi odasına girerken Charly'nin içi kalkmıştı; Wilhelm Böhm'ün onu da yanında getirmesinin nedeni tam da buydu belki. Madem geçici de olsa Cinayet Masası'na verilmişti, o zaman bir komiser adayı olarak edinmesi gereken tecrübelerden birisi de buydu.

Eskiden, şubede stenograf olarak çalışırken Böhm'le Gennat onu soruşturma çalışmalarına dahil etmiş, mantığına, teorilerine hep değer biçmişlerdi; ama ikisi de morga götürmemişti onu hiç.

Bu kan ve dezenfekte ilacı karışımı koku, hele bir de bunun insan kanı olduğunu bilen için gerçekten de çekilecek şey değildi. Ancak Charly'nin adli tabip bulgusuna duyduğu merak, tiksintisinin önüne geçmişti.

Gennat, kendisiyle birlikte gardiyanları sorguya çeken ekibin büyük bir kısmını Kale'de tutmuştu. En önemli soru, katilin hücrelerin bulunduğu kanada ne şekilde sızdığı idi.

Böhm, "Bu ne hız Doktor?" dedi. Karthaus tek kaşını havaya kaldırdı; şaşırmıştı. Başkomiserin ağzından övgü duymak kırk yılda bir olacak bir şeydi.

"Bu otopsiyi öne almamın nedeni, Şube Müdürü Gennat'ın rica-

sı üzerine oldu. Bir nedeni de cinayet mahallinde gördüğüm bazı şeylerin bana biraz tuhaf gelmesi."

"Boynun kırık olması mesela."

"Evet. Önce bunun su işkencesinin bir sonucu olabileceğini düşündüm. Mağdur bağlanınca ölüm korkusuyla paniğe giriyor; bazısının çırpınırken kemikleri kırılabiliyor."

"Ama bizim adamımız kurbanlarını bağlamıyor ki, felç ediyor," dedi Charly.

"Aynen öyle. Ama bu sefer öyle yapmamış." Karthaus önce ona baktı, sonra Böhm'e döndü. İki memur da pürdikkat dinliyordu. Doktor, "Kan tahlili henüz sonuçlanmadı," diye devam etti. "Ama her iddiasına varım ki sonuç bu sefer negatif çıkacak. Vücudunun hiçbir yerinde iğne izi bulamadım."

Böhm, "Aßmann'ı bağlamış mı o zaman?" diye sordu.

"Önce ben de öyle zannettim. Ama herhangi bir boğuşmaya veya bağlandığına işaret edecek bir şeye rastlamadık."

"Peki ya kerevetteki su, ıslak bez parçası? Bunlar su işkencesini kanıtlayan şeyler değil mi?"

"Kanıtlaması *istenmiş* diyeyim. Yalnız nefes borusunda su bulduk, o da bizce kesinlikle öldükten sonra nüfuz etmiş."

"Ciğerde bir şey yok, öyle mi?"

Karthaus başını iki yana salladı.

Charly düşünceli düşünceli, "Katili taklit eden birisi," dedi; adli tabip başıyla doğruladı.

"Benim de tahminim bu. Su işkencesine maruz kaldığına ya da ölüm nedeninin bu olduğuna dair hiçbir işaret yok. Ölmüş biri için de tabir yerindeyse eğer, şansı varmış. Öldüğünü anlamamış bile olabilir. Belki sadece ışığın söndüğünü fark etmiştir." Karthaus boğazını temizledi. "Mecazi anlamda söylüyorum tabii," deyip Charly'ye kusura bakmayın der gibi bir bakış attı. "Suya dönersek: Kereveti de, saçlarını da, kırmızı bezdeki ıslaklığı da inceledim. O garip koku gerçekten de Pitralon. Suda kâfur ve alkol izine rastladım. Az da olsa tıraş losyonu izi var."

Böhm, "Maktul mü sürmüş acaba?" diye sordu.

"Buna pek ihtimal vermiyorum." Karthaus başını salladı. "Bunun için başka bir açıklamam var." Üstü örtülü cesedi işaret et-

ti. "Bu adamın boynu kırılmış, hem de bu işlerden anlayan, yakın dövüş eğitimi filan almış birisi tarafından. Geri kalan her şey yanıltma taktiği." Adli tabip kriminal memurlara baktı. "Bütün bunlar için de fazla vakti olmadığı için doğaçlama yapması gerekmiş. Benim teorime göre, su işkencesi izlenimi uyandırmaya yarayacak suyu hücreye kendisi getirmiş. Başka bir şey bulamayınca eline geçen boş bir Pitralon şişesine doldurmuş suyu herhalde."

79

Rath geziniyordu. Aslında hemen dönmek istemişti ama Treuburg'a giden trenin kalkmasına daha bir buçuk saat vardı. O da kolunun altında dosya, köyde dolaşmaya çıktı. Schwentainen, evlerin tek bir sokakta dizili olduğu, aynı adlı gölün kenarında yer alan ve kulesindeki kırmızı tuğlaların güneşte pırıl pırıl parladığı küçük bir kilisesi olan bir köydü.

Belki de iyiydi böyle gezmekten başka yapacak bir işinin olmaması; böylece eline biraz düşünme fırsatı geçecek, ne kadar Gustav Wengler'in hemen ifadesini almak istese de gereksiz acelecilikten kaçınmış olacaktı.

Okuduklarını, Radlewski'nin kendi günlüğüne yazdıklarıyla karşılaştırarak yerli yerine koymaya çalıştı.

Her şey danışıklı dövüştü. Her şey. Anna'nın ölümünden Jakub Polakowski'nin aleyhine açılan cinayet davasına kadar.

Gustav Wengler nişanlısını gizli gizli sevgilisiyle buluştuğu o gölde, genç çiftin isimlerinin baş harflerini kazıdığı o ağacın dibinde yakalayıp sıkıştırsın diye Wengler'in adamları genç asistan doktoru kasten kavganın içine çekmişlerdi.

Cinayet planlanmış mıydı? Tecavüz planlanmış mıydı? Yoksa adam genç kızla sadece konuşmak istemişti de, iş çığırından çıkmış, Wengler kardeşlerin Jakub Polakowski'yi günah keçisi yapabilecekleri kanlı cinayete mi gitmişti?

Rath, Schwentainen'dan çıkmış, iki gölün arasındaki burunda yürüyerek karşı sahildeki köye varmıştı. Tabelada *Suleyken, Oletzko İlçesi, Gumbinnen Nahiyesi* yazıyordu.

Sahilde bir köprüde oturup karşı kıyıda sıra sıra dizili Schwentainen evlerini seyretti. Nefes kesici bir manzaraydı.

Oletzko ilçesi, Gumbinnen nahiyesinin bu sükûnetini hiçbir şey bozmamalıydı; gerçekler bile.

Maria Cofalka'nın yakaladığı gerçekler.

Kadın dün gömülmüştü; Rath mezarının açılarak cesedin çıkarılması için her şeyi seferber edecekti, kararlıydı bunda. Kütüphaneci ölmüştü belki ama davası daha bitmemişti.

Sigarasını Schwentainen Gölü'ne attı ve istasyona doğru yürümeye başladı.

80

Charly ile Böhm Kale'ye döndüklerinde gardiyanların yöneticisi Voßkamp'ı Gennat'ın ofisinde oturuyor buldular. Gennat'ın sekreteri Trudchen Steiner eliyle gelmelerini işaret etti.

"Şube Müdürü konuşmada sizin de olmanızı istiyor," dedi. Charly, kendisi de işin içinde miydi, değil miydi, bilemiyordu. Yoksa yalnız Böhm mü çağrılıyordu içeri? Daha o kendisine bunu sorarken başkomiser onu da içeri itekleyiverdi.

Gennat, sekreter kahveleri koyar koymaz, "Ee? Adli tabip ne diyor?" diye sordu.

"Bu defa suçlunun bizim seri katil değil, onu taklit eden biri olduğunu söylüyor." Böhm omuzlarını kaldırdı. "Adam gözünün yaşına bakmadan Aßmann'ın boynunu kırmış. Sonra da bizi yanıltmak için su döküp kırmızı bir bez parçası bırakmış. Ama biz yanılmadık."

Charly, "Suda tıraş losyonu izine rastladılar," dedi.

"İlginç." Gennat kahvesine üç kaşık şeker koyup yavaş yavaş karıştırmaya başladı. "Demek taklit eden biri. Olay Yeri İnceleme Ekibi'nin bulgularıyla örtüşüyor. Şimdiye kadarki bez parçalarının menşeini bulamamıştık; ama bu sabahki belli oldu: Alexanderplatz'daki Tietz mağazasının kumaş bölümünden alınmış."

"Çabuk bulmuşlar."

"Kronberg'in memurlarından biri kumaşı tanıdı. Daha birkaç gün önce kendisi almış aynısını."

Charly şakayla,"O zaman o da şüpheli sayılır," dedi.

Gennat, "Bu konularda espri yapmayın," dedi. Çok ciddi görünüyordu. "Sonra bir bakarsınız, istemeden gerçeğe yaklaşmışsınız." Buda, sofasında oturan üniformalıya bakarak, "Biz Herr Voßkamp'la beraber birkaç bilmeceyi çözdük."

Bunu rapor vermesi için bir talimat olarak algılayan başgardiyan hafifçe öksürerek, "Evet," dedi ve fincanını masaya koydu. "Herr Aßmann'ın son saatlerinde olup bitenleri tespit edebilmek amacıyla akşam ve gece vardiyalarının şefleriyle konuştuk." Tekrar öksürdü. "Tutuklunun saat dokuzda bir ziyaretçisi olmuş, bir kriminal komiser."

Charly kulak kesildi.

Böhm, "Hangi kriminal komiser?" diye sordu. "Ben kimseyi göndermedim gece yarısı. Yoksa Gümrük İdaresi'nden mi..."

Voßkamp, "Hayır," dedi. "Bir kriminal komiser. Ziyaretçi listesindeki kaydı da öyle."

"Edinilen bilgiler ışığında görünen o ki, Dietrich Aßmann'ın canına kıyan da bu adam," dedi Gennat.

"Bunun anlamı ne? Sorgu kontrolden mi çıkmış yani?"

"Onu henüz bilemiyoruz." Gennat omuz silkti. "Gardiyan, memuru tekrar hücreden aldığında her şeyin olağan seyrinde olduğuna dair yeminler ediyor. Tutuklu kerevete uzanmış ve uyuyormuş."

Charly, "Ya da ölmüş," dedi ve gene çenesini tutamadığı için kendi kendine kızdı.

"Evet Fräulein Ritter," dedi Gennat sadece. "Ben de öyle düşünüyorum." Önündeki kâğıda baktı. "Memur kapının açılmasını istediğinde saat yirmi bir otuz yediymiş. O saatte de hücrelerin olduğu kanadı terk etmiş."

Voßkamp, "Ondan sonra da sıra dışı bir olay yok," diye tamamladı; bu ayrıntıya vurgu yapmak belli ki çok önemliydi kendisi için.

"Ziyaretçi listesinde kaydı varsa ismini de yazmış olması lazım," dedi Böhm. "Bu memur neden sorgu odasında değil şu anda? Çoktan ifadesini almalıydık."

Gennat, "Sanıyorum bu o kadar kolay değil," diyerek önüne bir defter uzattı. "Kayıt burada, bakın, şurada, aşağıda."

Böhm defteri alıp baktı. Charly de yandan görmeye çalışıyordu. Hangi tutukluyu hangi hücrede ne zamandan ne zamana kimin ziyaret ettiği tek tek yazılıydı defterde. Önceki günün tarihiyle son kayıt Dietrich Aßmann'a ilişkindi. Charly ismi ve imzayı görmüştü. Bu gerçekten de onun imzasıydı, Paris'e gelen mektupların altındaki imzaydı işte. Tek tek harflerin kolayca okunduğu bir imza:

Gereon Rath.

81

Mezarı bulması zor olmadı; Treuburg'un Katolik Mezarlığı'nda sadece bir tane taze kazılmış olanı vardı. Çelenk ve çiçekler solmaya yüz tutmuştu; ot, toprak ve takdis edilmiş su karışımı bir koku hâkimdi. Maria Cofalka'nın henüz mezar taşı olmamasına rağmen Rath doğru geldiğinden emindi. Naujoks'la buluşmadan önce istasyonda bavulunu sıkıştırdığı kilitli dolaba cinayet dosyasını da koyduktan sonra mezarlık yolunda çiçek almıştı.

Rath, buketi kumlu toprak tümsekteki çelenklerin yanına koymasıyla, gayriihtiyari dizlerinin üzerine çöktü. Öyle inançlı biri sayılmazdı, Allaha inanıp inanmadığını bile bilmiyordu ama bu kadının ölümünden kendini sorumlu tutuyordu.

Wengler öldürtmüştü onu, açıktan açığa öldürtmüştü.

Gustav Wengler'in derdi Anna von Mathée ve onu öldüren kötü Polonyalı efsanesini diri tutmak değil, kendi işlediği ve kardeşinin yardımıyla başkasının üzerine attığı bir cinayeti örtbas etmekti.

Gereon Rath kendisine emanet edilen kâğıtları çaldırmasaydı Maria Cofalka bugün yaşıyor olacaktı.

Bir an önce af dilemeliydi kendisinden; ama gülünç olduğunun da farkındaydı. Altında ceset yatan bir toprak yığınının önünde diz çökmüş, bir ölüyle konuşuyordu.

Duymuyor seni Allahın cezası. Artık çok geç!

Yine de konuşmaya devam etti; yakında rahatını bozmak zorunda kalacağı için özür diledi. Amacı, her şeyin hasır altı edildiği bu şehirde ölümünün ardındaki sır perdesini kaldırmaktı. Bir adamın

talimatıyla her şey gizli saklı tutuluyordu. Burada her şey tek bir adamın talimatıyla yürüyordu.

Rath az önce Luisenhöhe'ye uğramış ama ziyaretinden bir sonuç alamamıştı.

Wengler'i sorguya çekmek amacıyla küçük trenden Treuburg'dan bir durak önce inmiş, oradan çiftliğe yürümüştü ama özel sekreteri Fischer'den başka kimse yoktu.

Adam Müdür Bey'in hâlâ Berlin'de olduğunu, kardeşinin cenaze işleriyle ilgilendiğini, oradan da bir iş seyahatine çıkacağını söylemiş, bir haftadan önce dönmez diye eklemişti.

Şu işgüzar Fischer'in kimin hizmetinde çalıştığından haberi var mıydı acaba? Gustav Wengler'in nişanlısını öldürdüğünü biliyor muydu mesela? Peki ya başka insanları? Yoksa sekreter de bir işbirlikçi miydi?

Rath ayağa kalkıp pantolonunu temizledi. Kütüphanecinin mezarına yakın bir yerde bulunan Jakub Polakowski'nin mezarının önünden geçti ve mezar taşını gene okudu:

Sevgin ölüm kadar güçlü, ateşi cehennem ateşi gibi alev alev. Koru kızgın, Tanrının alevi.

Sevgi. Rath kendi kendine, Polakowski'nin buraya gömülmesine, bu yazının yazılmasına kimin karar vermiş olabileceğini sordu.

Seri cinayetin sorumlusu kimse o olamaz mıydı bu? Yani dosyaları tanıyan, Jakub Polakowski'yi ve sevdiği insanın ölümünde, Polakowski'nin hapse atılmasında kimlerin rolü olduğunu bilen birisi.

Bazı şeylerden haberi olmasa Rath bu kişinin Maria Cofalka olmasından şüphelenebilirdi. Savaş sırasında hastanede çalışmıştı, enjeksiyondan filan anlıyordu. Kadın olduğu için kurbanları en ufak bir kuşku duymadan rahatça yanlarına yanaşabilir, sonra da iğneyi boyun damarına batırabilirdi.

Ama Siegbert Wengler Berlin'de öldürüldüğünde Maria Cofalka Treuburg'daydı. Rath bir gün önce onu kütüphanede ziyaret etmişti, konuşmuşlardı.

Yoksa onun da mı bir işbirlikçisi vardı? O kişi, artık kütüphaneci de öldüğüne göre, başladığı işin sonunu mu getiriyordu? Rath, Jakub Polakowski'ye yakın olan başka insanları da bulması gerektiğini düşündü.

Olayları akışına bırakıp bildiklerini kendisine saklamak da vardı. Bir yerde Gustav Wengler'in karşısına çıkıp onu acı çektirerek öldürmesi için o esrarengiz intikamcıya şans diledi içinden; o da aynısını Anna von Mathée'ye yapmamış mıydı?

Rath kafasını iki yana sallayarak silkelendi. Öyle bir şey yapamazdı. İsterdi istemesine ama beceremezdi. Ortada bir psikopat dolaşıyordu; dört kişiyi öldürmüştü, bu insanlar masum değildi ama insandı işte. Nasıl onlar ölümü hak etmediyse Gustav Wengler de etmiyordu.

Tek doğru yol, Gustav Wengler'i mahkemeye teslim etmekti.

Çarşı meydanına gelmeden, Bergstrasse'de bir düzine genç SA'lıyla karşılaştı. Hella'nın erkek arkadaşı elebaşı pozisyonundaki Klaus Fabeck geçerken Rath'a pis pis baktı. Tipik SA bakışı diye geçirdi içinden Rath; nefret ve küçümseme karışımı. Kahverengi gömlekliler, tıpkı uygun adım yürümek ve mide boşluğuna yumruk atmak gibi bu bakışın da alıştırmasını yapıyor olmalılar, diye düşündü.

Önlerine geçip yollarını kesti. Fabeck elini kaldırıp adamlarını durdurdu.

Rath, en azından iyi terbiye edilmiş maymunlar dedi içinden.

"Nereye böyle? Kahramanlık yapmaya mı?" dedi.

Fabeck öyle afallamıştı ki, verecek cevap bulamayıp aptal aptal baktı sadece.

"Bugün programda ne var?" diye devam etti Rath. "Gasp mı, cinayet mi? Rutin yani."

Fabeck en sonunda ağzını açabildi. "Ukalaları pataklamak olabilir mesela."

"Arkandakiler sayesinde kendini çok güçlü sanıyorsun da, kız arkadaşını başkalarının otel odalarında hırsızlığa teşvik etmeye yine de hakkın yok."

"Siz neden bahsediyorsu. ız?"

"Çok iyi biliyorsun neden bahsettiğimi."

"Çekilin önümüzden!"

"Sen arkandaki tıfıllara emir verebilirsin ama bir Prusya krimi-

nal memuruna hükmedemezsin." Rath, Berlinli hafiyenin o olduğunu belki grupta bilmeyenler vardır düşüncesiyle kimliğini çıkardı. "Seninki mektupların yerini öğrenmek için bir oyun oynadı. Az kalsın yakalanacaktı, anlattı mı sana?"

"Ne oyunu?"

Herif göründüğünden de salaktı. Zaten SA'ya da böyleleri lazımdı. Ne yazık ki buluyordu, hem de istemediği kadar.

"Sana bir şey anlatmadı mı? Yaptığı numaranın kadınsı cazibeleriyle ilişkisi var. Cazibesi yok da değil hani, onu da itiraf edeyim."

"Ne diyorsunuz siz?" Fabeck kıpkırmızı olmuştu.

"Fazla detaya girmek istemiyorum. Sen kendin sor ona. Aslında belki numara da değildi; gerçekten istemiş de olabilir."

"Kesin sesinizi!"

Fabeck birden bağırmaya başlamıştı. Henüz siz diye hitap edebildiğine göre tamamıyla kontrolden çıkmamıştı.

"Tamam, tamam," dedi Rath. "Dediğim gibi, benim derdim mektuplar. Onlar birer kanıt. Umarım imha etmemişsinizdir, cezası büyük çünkü." Fabeck'e bakarak, "Onları bana geri getir, unutalım konuyu."

SA'lı yere tükürdü.

"Siz kendinizi ne sanıyorsunuz?" dedi. "Bir SA takım çavuşuyla böyle konuşamazsınız."

"Kahverengi bir gömlek giydi diye adam oldum sanan bir tıfılla nasıl konuşulursa öyle konuşurum."

"Siz çok oluyorsunuz ama!"

"Komiser Bey demeyi unutma! Polis burada sizi idare ediyor olabilir ama biz Berlin'de SA'nın üniforma giymiş bir vurucu timden başka bir şey olmadığını biliyoruz."

"Demek öyle. Haksız olmadığınızı gösterelim o zaman size."

"Bir Prusya memuruna saldırmaya cesaret edecek misiniz hakikaten?"

"Ne yapacaksınız yani? Bizi ihbar mı edeceksiniz? Sizce kaç kişi lehinize tanıklık eder? Bizim lehimize kaç kişi tanıklık eder? Şehirde hiç kimse sevmiyor sizi!"

"İhbardan bahseden kim?" dedi Rath ve Walther'ini çekti. "Meşru savunmadan söz ediyorum. Kim birinci olmak ister?"

Kahverengi gömlekliler bir adım geri çekildi.

Rath, "Sizin yerinizde olsam bu kadar yüksekten atmayı bırakırdım. Maria Cofalka'nın ne şekilde öldüğünü bulmaya kararlıyım."

SA'lı oğlanlardan biri, "O Katolik şırfıntısı ha?" dedi ve anında takım çavuşunun sert bakışıyla karşılaştı.

Rath, "Öyle konuşmasanız iyi olur. Ben de Katoliğim ve bunda kötü bir şey görmüyorum. Her neyse: Siz delikanlılar zanlı listemin en başındasınız," dedi.

"Siz burada soruşturma filan yapamazsınız," diye başladı Fabeck yine. "Buna yetkiniz yok; Berlin'deki şefinizin de esamesi okunmuyor artık. Yahudi olduğu için Prusya polis teşkilatından atıldı."

"Başka mezheplerle ne çok derdiniz var, biraz hoşgörülü olun. Hele de Prusyalı olarak." Rath tabancasıyla kahverengi gömlekli-leri hâlâ hizada tutuyordu. "Yahudi olsun ya da olmasın, Prusya kriminal polisinin yakında size birkaç sorusu olacak."

Kahverengi gömlekliler öylece bırakıp istasyona doğru yürüdü. Wengler'in o günlerdeki vurucu timini kendine düşman etmek güzel bir duyguydu. Tabii bavulunu toplamış olması daha da güzel bir duyguydu.

82

Charly artık neye inanacağına şaşırmıştı.

Hangi delikteydi şu Allahın cezası Gereon? Neler oluyordu? Ahmak heriften neden hiç ses çıkmıyordu?

Evet, imza onun imzasına benziyordu ama bir gün önce gözaltı hücresine girip de bir şüpheliyi öldürmüş olacağını hiç aklı almıyordu. Üstelik bir de adını bırakarak!

Birisi çok fena bir oyun oynuyor olmalıydı.

Herhalde Gennat da böyle düşünüyordu; Buda yine de Voßkamp ve Böhm'ü yolladıktan sonra onunla özel görüşmek istemişti.

Şube müdürü nişanlı olduklarını biliyordu; onun Gereon'u daha iyi tanıdığını da biliyordu. O anda nerede olduğunu ve ne yaptığını söyleyeceğini ummuştu. Charly söyleyemedi.

Nişanlı ya da değil, Gereon Rath güvenilir bir herif değildi işte; hiçbir zaman da olmamıştı. Canı istedi mi kendi işine bakar, gerisi de onu ilgilendirmezdi. Böyleyse bunu bir alyans mı değiştirecekti?

İki hafta önceki o meşhur günden beri cüzdanında sakladığı yüzüğü çıkardı. Tekrar parmağına mı takar yoksa günün birinde tekrar karşısına çıkarsa yere mi atar, ondan emin değildi.

Hangi delikteydi şu herif?

Yumruğuyla masaya vurdu.

Arabasını, köpeğini ve ev anahtarını ona bırakıp gitmişti. Bir de alyansı. Ama bir haftadan fazla bir zamandır hiç sesi çıkmıyordu. Ne sanıyordu kendisini?

Yoksa merak edilecek bir durum mu vardı?

Aslında çoktan merak ediyordu da, bunu kendisine itiraf ettiğinde öfkesi daha da kabarıyordu.

Tekrar oteli arayıp yine gülünç duruma düşmek de vardı.

Aslında paydos saati çoktan geçmişti; ofiste kendisinden başka kimse yoktu. Hücrelerin olduğu kanada girip kendini Gereon Rath olarak tanıtanın kim olduğu kafasını kurcalıyordu. Gardiyan kimliğine bakmamıştı bile, rozeti yetmişti. Her önüne gelen istese o rozetten temin edebilirdi. Cezası olmasına rağmen.

İmza da taklit edilebilirdi. Gerçi defterdeki imza aslına çok yakındı. Bu kişinin elinde Gereon Rath'ın herhangi bir yere attığı bir imza olmalıydı.

Gennat'a ertesi gün tekrar incelemesini önerse miydi? Bir komiser adayını cevap veremeyeceği sorularla sıkıştırmaktan daha iyi yapardı herhalde.

Sekreterin masasındaki telefonun çalmasıyla yerinden sıçradı.

Erika Voss'un direkt numarasıydı aranan.

Sekreter saatler önce paydos yapmıştı. Mesaisi bittiğinde Charly hâlâ Gennat'ın odasında olduğu için Kirie'yi de alıp götürmüştü.

Charly bir an tereddüt ettikten sonra gidip ahizeyi kaldırdı.

"Buyrun, ben Ritter, Komiser Rath'ın ofisi," dedi.

"Telefon tamir şirketi Rath, ben Rath."

Genç kadın kalakalmıştı, bir an hiçbir şey söyleyemedi. Uzun süre bir şey söyleyemedi. Gereon'un sesini duyduğuna o kadar se-

vinmişti ki, gözünden yaşlar boşandı. Pis herif, ne olacak! Ahize elinde, ağlıyordu. Beriki iyi ki görmüyordu onu.

"Alo? Charly? Orada mısın?"

"Namussuz herif." O an aklına başka laf gelmemişti; en uygunu da oydu herhalde.

"Kızma lütfen Charly. Dinle. Çok az bozuğum var, istasyonda telefon kulübesindeyim."

"Hangi istasyonda?"

"Treuburg'da bir istasyon var."

"Hâlâ Treuburg'da mısın sen?"

"Evet, nerede olacaktım başka?" Charly'nin sesindeki kaygıyı hissetmişti; o yüzden artık ciddileşmiş, espri yapmayı bırakmıştı. "Çok özür dilerim Charly. Biliyorum, seni aramakta geciktim. Ama...Bir süre ortadan kayboldum."

"Bir süre mi?" Genç kadın elinde olmadan bağırmıştı. "Senden haber alamayalı bir haftayı geçti."

"Affedersin Charly. Daha bugün öğrendim o kadar zaman geçtiğini. Yüksek ateşle yatıyordum, kendimde değildim, uyuyordum."

"Aman Allahım Gereon, ne oldu?"

"Uzun hikâye, şehirlerarası konuşma için çok uzun. Geldiğimde anlatırım. Önemli olan, şimdi iyiyim."

"Dönüyor musun? Öyleyse dikkat et, tutuklamasınlar seni. Yaklaşık üç saattir aranıyorsun."

"Ne?"

Charly olanları anlattı.

"Birisi kötü bir şaka yapıyor herhalde."

"Ben de öyle zannediyorum. Treuburg'dan düzenli rapor geçseydin Böhm'le Gennat da öyle düşünürlerdi mutlaka."

"Ciddi ciddi Wengler'in adamlarından birini öldürmek için talimat aldığımı düşünmüyorlar sanırım."

"Bilmiyorum Gereon. Doğrusunu söylemek gerekirse, beş dakika öncesine kadar ben de artık neye inanacağımı bilmiyordum."

"Burada çok olay oldu. Kızılderiliyle yanlış iz üzerindeyiz. Aradığımız adam o değil."

"Nereden biliyorsun?"

"Görüştüm kendisiyle. Hayatımı kurtardı."

"Nasıl?"

"Sonra anlatırım. O olamaz, inan bana. Öyle birisi hemen göze çarpardı; saçları uzun, sakalı karmakarışık, böyle şeyleri saklayamazsın."

"Böhm bundan hoşlanmayacak."

"Belki cinayet sebebi hakkında daha çok bilgiye sahip olmam hoşuna gider. Evet, bir intikam olayı, onda haklıyız ama konu sahte içki kurbanları değil, bir cinayet. Gustav Wengler'in on iki yıl önce işlediği bir cinayet."

"Kanıtlayabilir misin?"

"Henüz kanıtlayamam ama biliyorum. Suçu başkasına yüklediğini de."

"O kişi de öç alıyor şimdi, öyle mi?"

"Hayır. O yaşamıyor. Kaçarken ölmüş. O zamandan beri de birisi intikam peşinde. Wengler'den gözünüzü ayırmayın, sıranın ona geldiğinden eminim."

"İzliyoruz."

"Güzel."

"Bu esrarengiz intikamcı kim peki?"

"Bir akraba, bir arkadaş, hiçbir bilgim yok. En yakın zamanda bulacağım ama."

"Planın nedir?"

"Burada halletmem gereken bir iş daha var, sonra dönüyorum."

"İstasyondayım demiştin."

"Yarınki gece trenine bilet aldım. Öbür gün sabah saat altı civarı Zoo İstasyonu'ndayım. Beni alırsan çok sevi..."

"Niye öbür gün? Hem..."

Charly hatta bir düdük sesi duyunca sustu. Art arda düğmeye bastı ama bir türlü ses gelmiyordu.

"Santral mi? Şehirlerarası telefon niye kesildi?"

"Kusura bakmayın," dedi karşıdaki ses. "Telefon açan kişi para atmadı."

Charly telefonu kapadı. Hay aksi! Nasıl ulaşacaktı şimdi Gereon'a? Ufak bir tereddütten sonra *Salzburger Hof*'u aramaya karar verdi.

"Ben Ritter, özür dilerim, sizi gene rahatsız ediyorum. Ber-

lin'den müşteriniz Komiser Rath'ın yine Treuburg'da olduğunu duydum. Bir not bırakabilir..."

"Üzgünüm Frâulein Ritter." Otelci nazik ama kesin bir şekilde sözünü kesti. "Yine yanlış zamanda arıyorsunuz. Komiser Bey bugün öğlende yola çıktı."

"Ee...ha, öyle mi?"

"Maalesef."

Charly telefonu kapadıktan sonra uzun süre siyah bakalitten medet umar gibi cihaza baktı.

Neler oluyordu? Gereon neyin peşindeydi?

Bir süre daha baktı telefona ama aletten yine tepki gelmeyince genç kadın kalkıp mantosunu aldı, ışığı söndürdü.

Tam ofisin kapısını kilitlemişti ki, bir ses duyup arkasına döndü.

"Yalnız mı bıraktılar bu akşam?"

Charly donup kalmıştı. Harald Dettmann duruyordu arkasında.

"İşte yine karşılaştık!" Kriminal komiser pis pis sırıtıyordu. "Bu saatte görev aşkı demek."

"Beni rahat bırakın Dettmann!"

Dettmann yolunu kesmişti. Charly kurtulmak isterken diğeri bir adım yana çekilince yine adamla burun buruna geldi. Adam Charly'yi ustaca önce koridora, sonra cam duvara, köşeye sıkıştırdı.

"Bırakın beni, ne yapıyorsunuz?"

"Müzevirlik yapacağın aklıma gelmezdi."

"Ne istiyorsunuz?"

Dettmann başını iki yana sallıyordu. "Şuna bak, gidip Gereon Rath'ınkini ağzına alıyor, sonra da o züppenin omzunda ağlıyor."

"Siz ne biçim konuşuyorsunuz öyle? Bırakın beni gideyim."

Dettmann elini duvara dayadı; Charly'nin ne sağa ne de sola kaçacak yeri kalmıştı. Adamın koltukaltı ve traş losyonunun kokusunu duyuyordu. Kafasını çevirdi.

"Önce beni iyi dinle, ondan sonra bırakacağım seni. Artık gidip de zırlayacağın kimse kalmadı. Senin Gereon'u sürdüler. Diğerlerinin de mesaisi bitti."

"Şube Müdürü Gennat'a anlatacağım bu yaptıklarınızı Dettmann!"

"Düşüncelerimi söylemekten başka ne yaptım ki? Hiç. Kadınların Cinayet Şubesi'nde ne işi var diyen de bir tek ben değilim, onu da bil."

Genç kadını kıskacında tutmuş, tiksinti, nefret ve küçümseme karışımı bir bakışla süzüyordu.

Charly kendini çaresiz ve zayıf hissediyordu. Bu sefer kendini tuvalete kapatıp ağlamak bile gelmiyordu içinden. Gereon'a gitti aklı, o kadar uzaktaydı ki. O korurdu onu, İngiliz lordu usulüyle olmasa da. Bir şey yapardı ama.

Kendin de bir şey yapmalısın, dedi içinden, *hayat boyu kaçamazsın böyle heriflerden.*

Dettmann kolunu duvardan çekti ve kurbanının hareketlerini izlemek için bacaklarını açarak öyle durdu. Sigarasını yaktığında memnuniyeti gözlerinden okunuyordu.

Budalaca bir iktidar oyunundan başka bir şey değildi bu. Adam onu düpedüz sindirmek istemişti. Ona hakikaten bir şey yapacak kadar cesareti yoktu; bütün derdi aşağılamaktı.

Charly sırıtarak sigarasını tüttüren adamın ruhsuz gözlerinin içine baktı. Sigarasının dumanını yüzüne üflerken kafasını çevirmedi. Birden gözünü bile kırpmadan, bakışları hâlâ adamın üzerinde, bütün gücüyle bacak arasına tekmeyi yapıştırdı.

83

Bu sefer Karl Rammoser'i yatağından kaldırmıştı. Aslında çok da geç bir saat değildi, bir önceki sefer daha da geç olmuştu.

Öğretmen ropdöşambrını üzerine geçirmiş, uykulu gözlerini kırpıştırarak bakıyordu.

Rath, "Kusura bakmayın," dedi. "Ama Wielitzken'e tren seferi olduğu sürece insanların zili de çalınabilir diye düşündüm."

Rammoser önce saate, sonra Rath'ın ayağının dibindeki bavula baktı.

"Geldiğiniz tren son trendi," dedi.

"Doğru," dedi Rath. "Ama geriye giden yok artık." Boğazını temizleyip, "Öğretmenler odasındaki koltuk pek rahat, okullar da

tatil... Son bir kez misafirperverliğinizi suiistimal edebilir miyim acaba diye soracaktım."

"Ne kadar süreliğine?" Rammoser bavulu gösterdi. "Buraya mı taşınıyorsunuz?"

"Korkmayın, sadece bir gece. Sabah trenle Allenstein'a gidiyorum, sonra da Berlin'e dönüyorum. *Salzburger Hof*'ta artık kendimi güvende hissetmiyorum da. SA'larla kapıştım, nerede olduğumu bilmeseler iyi olur."

"Ne yaptım dediniz?"

Rammoser bir sağa, bir sola baktı; Wielitzken'in sokaklarında incin top oynuyordu. Sonra Rath'ı okul binasına çekip kapıyı kapadı.

"Sizi gören oldu mu?" diye sordu.

Rath başını hayır anlamında salladı. "Trenden benden başka inen olmadı."

"Umarım SA'nın nereye gittiğinizden haberi olmamıştır."

"Allenstein'da olduğumu düşünüyorlar. Otele öyle söyledim çünkü. Rickert ailesinin SA ile arası iyi."

"Evet," dedi Rammoser. "Özellikle kızlarının."

Rath'ı oturma odasına alıp masaya iki kadeh koydu. "Gidip sınıf odasından bir şişe getireyim."

Rath oturup bir sigara yaktı. Charly ile yaptığı telefon görüşmesini düşündü. Rammoser'e arandığını da anlatsa mıydı acaba? Cinayet şüphelisi olduğunu? Bir şey söylemese daha iyi olurdu, adam SA yüzünden yeteri kadar korkmuştu zaten.

Öğretmen elinde bir şişe ev yapımı şnapsla geri geldi.

Rath, "Eşyalarınızı da getirdim," dedi. "Tekrar çok teşekkür ederim."

"Bir şey değil." Rammoser kadehleri doldurdu. "Siz ne akla hizmet SA ile kapışıyorsunuz? Hem de Treuburg gibi bir yerde... Buradaki konumlarını biliyorsunuz, değil mi?"

"Wengler'in vurucu gücü olduklarından haberim var, evet. Siz kendiniz söylemiştiniz." Rath sigarasından bir nefes çekti. "Bu haydutlar Maria Cofalka'yı da öldürdü."

"Ne dediniz?" Rammoser dudaklarına götürdüğü kadehi içmeden tekrar masaya koydu. "SA Maria'yı neden öldürsün? Komünistleri pataklıyorlar da, kimseye zararı olmayan bir kütüphane-

ciyle ne işleri olabilir?"

"Takım Çavuşu Fabeck hiç karşı çıkmadı bunu suratına söylediğimde."

"Herif okul çocuğuyken bile iğrençti. Teneffüslerde kraldı ama iş ders çalışmaya gelince..."

"O zamandan tanıyorsunuz demek."

"Öğrencimdi." Rammoser omuzlarını kaldırdı. "Ne yazık ki insan demeye bin şahit ister. Ama katil olabilir mi? Bilmiyorum."

"Klaus Fabeck'ten daha bile iyileri katil oldu, inanın bana. Hele bir de sorumluluklarını yükleyebilecekleri bir grup da varsa..."

"Peki neden öldürsün onu? Maria'nın bu heriflerle hiç işi olmadı ki; on metreden fazla yaklaşmamıştır bile yanlarına. Yani mantıklı düşünen ve Hitler'in Lötzen'deki büyük konuşmasının etkisi altında kalmamayı beceren herkes gibi. Maria kahverengi gömleklileri hiçbir zaman takmadı. Onlara, kütüpheneye Karl May veya Mark Twain kitapları almaya gelen diğer yeniyetmeler gibi davrandı hep."

"Öyle değiller ama artık."

"Doğru, artık değiller."

Rammoser içkisini bir dikişte içti ve elinin tersiyle ağzını sildi.

Rath küçük bir yudum aldı. İçki sanki geçen seferkinden biraz daha sertti.

"Maria Cofalka SA'ya bulaşmadı," dedi. "Ama Gustav Wengler için tehlikeli hale geldi, o yüzden ölmesi gerekiyordu."

Rammoser hiçbir şey söylemedi, birden dalmıştı. Şişeyi alıp kadehleri doldurdu yine.

Rath ona mektupların hikâyesini, mektuplarda neler yazdığını, bataklığa gitmeden önce de otel odasından çalındıklarını anlattı; ancak Hella Rickert'in burada oynadığı rolü oldukça üstü kapalı geçti. Otelde mektupların kendisine geri verildiğini, hepsini okumasa da birtakım sayfaların eksik olduğunu ekledi. Jakub Polakowski'nin katil olmadığının yazılı olduğu sayfalardı bunlar.

Rath sözünü bitirince Rammoser, "Allahım, benim bunları bilmem lazımdı! Maria'yı koruyabilirdim!" dedi.

"Nereden bilecektiniz ki? Radlewski'yle birbirlerine yazdıkları mektupları ilk defa bana verdi güvenip. Asıl sınıfta kalan, onu korumuş olması gereken benim."

"Hayır. Siz her şeyi bilmiyorsunuz. İki yıl önce, referandum sonrası düzenlenen şenlikte Maria içkiyi biraz fazla kaçırmıştı. Çok nadir olur bu, hemen hemen hiç içmez çünkü. Ama Wengler'in o gün vatan kurtaran kahraman havalarına girmesini başka türlü kaldırması imkânsızdı galiba. Her neyse, insanların Wengler'in konuşmasını unuttukları ve artık eğlenmekten başka şey düşünmedikleri geç bir saatte, Maria ona herkesin ortasında katil diye bağırdı."

"Nasıl? O utangaç, o minyon kadın mı yaptı bunu?"

"Maria sandığınızdan güçlüydü."

"Wengler ne yaptı peki?"

"Ona ne konuştuğunu bilmeyen sarhoş muamelesi yapmaya çalıştı. Başardı da. Ben de dahil herkes Maria'nın Radlewski'yi kasdettiğini sandık."

"Pek yeni bir şey de değildi bu herhalde."

"Evet. Dedikodular yirmi dört yılında bile fazla sürmemişti. Yaşlı bir alkolik kadın içe içe ölmüştü; böyle görülüyordu olay. Kimse Wengler'i itham etmedi."

"Yani kimse Maria Cofalka'yı ciddiye almadı..."

"Öyle. Her şeyin daha da sarpa saracağını, hatta Maria'nın işini bile tehlikeye sokacağından korktuk ve birkaç arkadaşla birlikte onu eve götürdük. Ertesi gün ayıldığında konuyla ilgili tek söz sarf etmedi. Belki de bir şey hatırlamıyordu, çok sarhoştu çünkü."

"Koskoca Wengler'in yüzüne konuşabilmek için de içmiş olabilir."

"O da olabilir."

Rath omuz silkti. "Mektupları bana verme cesaretini bulmak için de içtiğini düşünüyorum."

Rammoser, "Bizim kahraman kızımız," deyip kadehi başına dikti. Sonra da başını çevirdi; Rath da bir süre konuşmamayı tercih etti.

84

Bavula sadece ihtiyacın olanı koyuyorsun, geri kalan her şeyi sobaya atacaksın. Yanına sadece ufak bir bavul alıyorsun, fazla yü-

kün olsun istemiyorsun. Tubocurarin'i gittiğin yerde temin edersin. İlacı bagajda bulurlarsa başın belaya girer.

Elinde Sobotka'nın arandığı haberi; bavula koymakla sobaya atmak arasında bocalıyorsun. Gazeteden kesilmiş, sararmış bile biraz.

Hapishaneden firar

En az on beş Sparkasse şubesi ve Allenstein ve Königsberg ilçelerindeki silahlı banka soygunu yüzünden yirmi yıl hapse mahkûm olmuş Allenstein Altschöneberg doğumlu, 32 yaşındaki Franz Sobotka polis tarafından aranmaktadır. Wartenburg'un doğusundaki yol çalışmaları esnasında kaçan Sobotka, 5 Ağustos 1930 tarihinden beri firari.

Bu girişten sonraki eşkâl tarifi hiç de fena değil; arama çalışmaları buna rağmen başarısız kalacak.

Sobotka'yla tanıştığın günü hatırlıyorsun. Hiçbir zaman yaşam sevincini yitirmeyen, hatta sende bile yeni umutlar doğurmayı becerebilen bir insandı.

Umut ne kadar yanlış bir sözcük olsa da.

Ama Sobotka'yla ilk defa gülebilmiştin yıllar sonra. Üstelik gülmeyi unuttuğunu düşündüğün halde. Sobotka'da kaç yıl sonra dost gibi bir şey bulmuştun yine. Oysa insanların mutlak yalnızlığa mahkûm olduklarına, bunun dışında her şeyin bir yanılsama olduğuna inanmıştın yıllar boyu.

Sobotka'nın arkadaşlığı da bir yanılsamaydı belki, kim bilir. Ama esprilerine gülüyordun onun. Bazen seninle dalga geçip de arkadan bembeyaz kocaman dişlerini göstere göstere gülünce kızmıyordun ona, kötü niyet taşımadığını biliyordun çünkü. Sadece arkadaşlığa özgü o sıcaklığı hissetmiştin; bu sıcaklığın bir yanılsamadan kaynaklanıp kaynaklanmadığının hiç önemi yoktu.

Evet, senin için hayatı tekrar çekilir hale getirmişti; ama baştan beri kurduğu ve seninle paylaştığı kaçış planlarını hiç mi hiç tasvip etmiyordun. Sana bir ana kucağı gibi gelen bu duvarların dışına çıkmak istemiyordun. Üstelik dışarıda ne yapacağını da bilmiyordun. Ne işin vardı dışarıda?

Derken o bahar günü geldi çattı; ondan sonra her şey değişti. Her şey.

Wartenburg'daki ilk ziyaretçindi. Tabii seni Lyck Asliye Mahkemesi'nde doğru dürüst savunmayıp daha hafif bir ceza alman için seni itirafa zorlayıp duran tayin edilmiş savunma avukatını saymazsak. Sen bu baskıya pabuç bırakmadın ve konuşmadın. Savcının Wengler kardeşlerin sözünden çıkmadığı açıktı; satın aldıkları tanıkların da yardımıyla seni demir parmaklıkların ardına koymaya kararlıydılar, Polonya dostunun akıbeti millete ibret olsun istiyorlardı. Bu yüzden polis memuru bile yalan söylemiş, damıtma tesisinde çalışan o üç adamla kavgayı senin başlattığını, seni o yüzden gözaltına aldığını, bir saat sonra da bıraktığını anlatmıştı.

Doğru değildi bunlar tabii. Göle gidip onunla karşılaşmadan önce iki saat kalmıştın o lanet hücrede.

Daha sonra olanları tam net hatırlamıyorsun. Sanki ruhun, hâlâ orada öylece oturup nefes alan ve boş boş gözlerle göle bakan bedenini terk edip cansız ve soluk gövdesi suda yatan Anna'nın peşinden yola çıkmıştı.

Halbuki polis ormandan çıkıp tabancanın kabzasıyla kafana vurana kadar bir saat suda, cesedin yanında oturmuşsun; bunu ilk kez mahkeme salonunda duydun. Onun hayatını kurtarmanı engelleyen adamla sana vuran aynı adamdı.

Mahkeme salonunda açıklığa kavuşmayan tek bir soru vardı: Anna'yı gerçekten kim öldürmüştü?

Bu sorunun cevabını ancak on yıl sonra hapishanede bir ziyaretçin vermişti.

Onu ziyaretçi sandalyesinde el çantası kucağında, çekingen, bakışlarını indirmiş vaziyette, öyle oturuyor görünce tanımamıştın önce. Wartenburg onun gibi kadınların çevresi değildi. Kafasını kaldırıp sana baktığında tanımıştın onu.

Maria. Kütüphaneci.

O kadar duygulanmıştın ki, neredeyse ağlayacaktın; eski yaşamına ait birisi oturuyordu orada. Bu hiç beklemediğin bir şeydi.

Sonra kadın sesini alçaltıp sana akıl almaz bir hikâye anlatmış, cinayetin tanıklarının bulunduğundan söz etmişti.

Ziyaret saati sona erdiğinde hapisten kaçmanın anlam ve anlamsızlığı konusundaki düşüncelerin kökten değişmişti.

Bu işe en çok sevinen Sobotka olmuştu. Sonra onun planının ayrıntılarını öğrenmiştin. Wartenburg'daki tutukluların 1930 yazında çalıştırıldıkları yol inşaatında sizi birbirinize zincirliyorlardı, böylece rahat rahat konuşabilmiştiniz.

Çelik ayak kelepçesi ile bağlıydınız birbirinize; eller iş yapabilesiniz diye serbestti. Canları sıkılan filintalı gözcüler öyle geziniyordu etrafınızda.

Güvenlik önlemleri bunlardı; gözcüler silahlarından ziyade ayak kelepçelerine güveniyordu. Zinciler kırılacak gibi değildi, ancak bir demirci yapabilirdi bunu. Sabıkalılarla, hapishane kaçkınlarıyla düşüp kalkan bir demirci.

Sobotka en savsak, en uyuşuk bekçiyi tespit etmiş, aylarca bütün aşamaları takip etmiş, her şeyi kılı kırk yararcasına planlamıştı. Öğle sıcağının en şiddetli olduğu, adamın silahıyla bizim bölümde gölgede oturup uyuklayacağı ânı gözlüyordu.

Olaylar hesapladığından da iyi gelişmişti.

Gözcü etrafı velveleye veremeden siz ormana vardınız. Zincirler siz adım attıkça şıkırdıyordu ama ormanda bunun zararı yoktu. Bekçiler köpekleriyle ortaya çıkmadan önce göle ulaşmanız lazımdı. Gerçi köpekleri cezaevinden alıp buraya gelmeleri uzun sürerdi.

Wartenburg ormanlarında çok göl vardı, ormanın ortasında gördüğünüz iskelesiz, sandalsız ilk göle atladınız. Tam zamanında karşı kıyıya eriştiniz; havlamalar duyulmaya başlamıştı bile. Sobotka sırıtıyordu; köpeklerin sahilde izinizi kaybedeceğini biliyordu çünkü.

Ayağınızdaki kelepçeler için de bir çare düşünmüştü. Az ileride, ormanın içinden geçen İnsterburg demiryolu hattı.

Bundan sana ilk söz ettiğinde senin yüzündeki dehşet ifadesini görünce o tipik gülüşüyle "Tehlikesi yok," demişti. "Hiç tehlikesi yok."

O zaman peki demiştin, çılgın fikirlerini ciddiye almıyordun ki daha hiç. Bunlar senin gözünde hayatta pratiğe geçmeyecek teorilerdi.

Ama iş şimdi ciddiye binmişti.

Çam ormanının ortasından geçen demiryolu hattı gözünün alabildiğine görünür tek uygarlık belirtisiydi.

Etraf ıssızdı; birkaç kuş sesi, bir de ağaçların yapraklarının hışırtısı duyuluyordu. Köpekler duyulmuyordu artık, izinizi kaybetmişlerdi.

Sobotka raylara yatıp sana da ne yapman gerektiğini gösterdi. Rayların dış kısmında yatacaktın.

"Pek tehlikeli değil," dedi.

"Hani hiç tehlikeli değildi."

"Dışında yatan için değil."

"Ama senin için, öyle mi?"

"Trenden sarkan bir şey olmadığı sürece bir şeycik olmaz. Vagonlar yeteri kadar yüksek, biraz eğilmem lazım, o kadar." Yine o gülüş. "Doğu Prusya Demiryolları titizdir; trenin altından bir şey sarkmaz, ne bir metal parçası, ne bir vida."

Ona inandın, öyle hatırlıyorsun. Başka da ne yapacaktın ki? Yanına, tıpkı onun gibi sen de karınüstü yattın; aranızda ray var. Rayın üzerinde de ayak kelepçelerinizi birbirine bağlayan zincir.

Toprağa kulağını dayadığında raylardaki titreşimi duydun.

Sobotka bir şey söylemedi; ellerini korumak ister gibi kafasının arkasında birleştirdi. Sen de aynısını yapmak istedin ama gittikçe şiddetlenen, tekerleklerin takırtısının da karıştığı titreşimleri duymamak için kulaklarını tıkadın; bu da işe yaramadı.

Ve tren geldi.

85

Gennat'la konuşma devam ettikçe sinirleniyordu. Buda onu bir gün önce zaten sıkıştırmıştı, şimdi de adeta sorguya çekiyordu. Charly akşam Gereon Rath'la telefonlaştığını söylemişti çünkü.

"Bunun ne anlama geldiğini biliyorsunuz, değil mi? Hakkında arama emri çıkmış birisi var, o kişinin nerede olduğundan haberiniz var ve bunu saklıyorsunuz."

"Bir şey sakladığım filan yok. Gereon Rath'ın nerede olduğunu bilmiyorum. Bana her şeyi söyledi mi zannediyorsunuz?"

"Bildiğim kadarıyla nişanlısınız; insan meslektaşlarına söylemediklerini nişanlısına söyler. Sonuçta da *sizi* aradı, bir başkasını değil."

"Emniyet'i aradı!" Charly öfkelenmişti, bir sigara yaktı. "Ben tesadüfen buradaydım, öyle çıktım telefona."

"Kimseye de haber vermediniz."

"Akşam saat sekizdi, buçuğa geliyordu. Sizi bu sabah hemen bilgilendirdim. Daha fazla da aceleye gerek olmadığını düşündüm."

Araya bir de Dettmann'ın girdiğini, şubeden daha fazla tacize uğramadan ayrılabildiğine şükrettiğini anlatmadı Buda'ya.

Gennat, "Aramayı sürdüren ekiplere bir ipucu verebilirdik," dedi. "Bu meslekte zamanın ne kadar önemli bir faktör olduğunu biliyorsunuz."

"Ne ipucu? Komiser Rath nerede olduğunu bana da söylemedi."

"Gerçekten mi söylemedi?"

"Bağlantı kesilir kesilmez Treburg'daki otelini aradım. Gereon Rath oradan öğle saatlerinde ayrılmış. Burayı bir istasyondan aradı."

"O zaman hâlâ Doğru Prusya'da."

"Şu anda Koridor'da da olabilir. Berlin'e geri dönecekti, o kadarını söyledi bana."

Gennat'a, Gereon'un ertesi günü sabah geleceğini söylemedi. Belki o zamana kadar her şey tatlıya bağlanırdı.

"En azından hayatta olduğunu biliyoruz," dedi; sigarasını söndürürken porselende delik açmak ister gibi bastırdı izmariti küllüğe. Gennat'ın ona daha önce de bir şeyler sorduğu olmuştu; ama Charly hiç bu kadar kızmamıştı. Kızgınlığı Gennat'ın ısrarcılığından ziyade şefine yalan söylemek zorunda kalmasındandı. Buda'yı, o güne kadar emrinde çalıştığı bütün erkeklerden daha fazla sayıp severdi.

"Wengler'in yanında müdürlük yapan adam öldürülüyor." Gennat'ın ses tonu yumuşamıştı. "Komiser Rath şüpheli duruma düşüyor, bir gün sonra da telefon edip bize Gustav Wengler'in katil olduğunu anlatmaya çalışıyor. Tesadüf olabilir mi bu?"

Charly omuzlarını kaldırdı. Yorulmuştu; bu sorulara maruz kalmaktan gına gelmişti.

Gennat, "Bu hikâyeye inanıyor musunuz?" diye sordu. "Yani Wengler'in katil olduğuna."

"Henüz kanıtlayamazmış, öyle dedi." Charly kendinden emin bakışlarla, "İnanıyorum, evet," dedi.

Buda'nın gözünde ne kadar inandırıcıydı, onu bilmiyordu; çünkü kendisi de o kadar emin değildi söylediklerinden.

"Peki Wengler'in peşinde olan kim? Kim bu esrarengiz intikam meleği?"

"Bakıp göreceğiz," dedi Charly. "Gereon onu bulacağım derse, ne yapar eder, bulur."

Gennat, "Ben de ondan korkuyorum," dedi.

Sekreteri kapıyı tıklatıp açtı.

Trudchen Steiner, "Kusura bakmayın Sayın Müdürüm," dedi. "Komiser Adayı Lange geldi de; acilen sizinle görüşmesi gerekiyormuş."

Gennat, "Girsin içeri," diye homurdandı. Lange az sonra Buda'nın ofisindeydi; şapkası elinde, soluk soluğaydı.

Oturmadan, "Gustav Wengler," dedi, "gitti, yola çıktı."

"Nereye?" diye sordu Gennat.

"Friedrich Strasse Garı'nda Danzig trenine bindi. Peşinden ben de binemezdim tabii."

Gennat, "Sorun değil," dedi. "Danzig'deki meslektaşım Muhl'a haber veriyorum hemen. İstasyonda izleme işini üstlenirler."

"Ama," dedi Lange, "orası Özgür Şehir Danzig, Alman polisinin sözü geçmez ki orada."

Gennat, "Olabilir," dedi. "Wengler belki tam da bu nedenle oraya gidiyor. John Muhl eski bir Prusyalı, eski de bir dostumdur. Bize bu iyiliği yapar."

86

Klingelpütz olsun, Plötzensee ya da Tegel; hapishane kokusu her yerde aynıydı: Sidik ve ter, toz, çelik ve korku. Kendine özgü bir karışımdı bu. Wartenburg'un eski bir manastır olduğu bir bakışta görülse bile daha avludaki turnikeden geçerken duyduğu koku-

dan, insanların demir parmaklıklar ardında olduğu anlaşılıyordu. Rath hayatında ana binayı kilise kulesinin oluşturduğu başka bir cezaevi görmemişti. Hapishane, Wartenburg'un tuğla kiliseli ilçe merkezinden değirmen deresiyle ayrılan cennet gibi bir yarımadanın üzerinde kurulmuştu. Parmaklıklı olanlar da dahil birçok pencere suya bakıyordu; Rath kendi kendine tutuklular bu manzaradan zevk alabiliyor mu acaba diye sordu; pek sanmıyordu.

Polakowski'yi düşündü; hücresinde otururken içinden neler geçtiğini tahayyül etmeye çalıştı. Haksız yere yatıyor olmak, sevgilisinin, lehine tanıklık yapan arkadaşlarının da yardımıyla kendisini cezaevine gönderen adam tarafından öldürülmesi...

Koridordan geçerek Allenstein'a giden gece treninin kalkmasına daha dört buçuk saat vardı; Rath fırsattan yararlanarak, Jakub Polakowski'nin iki yıl önce ölümle sonuçlanan firarına kadar işlemediği bir suç yüzünden yattığı hapishaneyi ziyaret etmeye karar vermişti. Cezaevi müdürü Berlinli kriminal komiseri kabul edebileceğini söyleyince Rath, Allenstein'a varır varmaz hemen bir taksiye atlayıp Wartenburg'a geldi.

Normalde tutuklu yakınlarının görüşme için beklediği salona bir gardiyan girdi.

"Müdür Bey sizi bekliyor."

Müdür Bey. Rath'ın aklı ister istemez Gustav Wengler'e gitti. Onun çiftliğinde de benzer sözcüklerle "çıkılıyordu" makama.

Cezaevi müdürünün odası küçüktü ama göl manzaralıydı ve gölün arkasında da şehir görünüyordu. Rath'da, Doğu Prusyalı memurların manzaraya çok önem verdiği izlenimi oluşuyordu yavaş yavaş.

Onu son derece candan karşılayıp sonra ayağı sallanan ziyaretçi sandalyesine buyur eden Cezaevi Müdürü Karl Henning, seyrek saçlı, zayıf bir adamdı.

Oturduğu yerde denge sağlamaya çalışan Rath, "Hapishanenizin yeri güzelmiş," dedi. Sandalye her an kırılacak gibiydi.

Henning, "Eskiden manastırdı," dedi.

"Sigara içebilir miyim?"

"Buyrun."

Müdür masanın üstündeki tablayı işaret etti; Rath cebinden tabakasını çıkardı.

Sigarasını ağzına götürürken müdür, "Belirli bir tutuklu için mi geldiniz?" diye sordu.

"Evet Müdür Bey. Jakub Polakowski. Cinayetten müebbet yemiş. Yedi Kasım Bin Dokuz Yüz Yirmide girmiş hapse."

"O adam öldü ama, biliyorsunuz değil mi? Kaçmaya çalışırken canından oldu."

"Onu biliyorum. Öğrenmek istediğim şey, yakınlarının ya da arkadaşlarının olup olmadığı. Kendisini burada kimlerin ziyaret ettiği."

"Size şu kadarını söyleyebilirim, her şeyin kaydı var." Henning masanın üzerindeki telefonun ahizesini kaldırdı ve "Grundmann," dedi. "Jakub Polakowski'nin dosyasını getirin bana lütfen, tutuklu numarası dört yüz altmış altıya yirmi."

Rath'ın daha sigarası bile bitmemişti ki, işgüzarlığı her halinden belli genç bir adam elinde bir dosyayla içeri girip müdürün masasına bıraktı. Henning kaydı hemen buldu.

"İşte, burada..." Müdür aradığı birtakım kâğıtlar eksikmiş gibi sayfaları baştan sona, sondan başa birer kez çevirdi ve "Yanılmıyorsam Jakub Polakowski'nin bizde yattığı on yıl boyunca sadece bir kez ziyaretçisi olmuş," dedi. Kafasını iki yana salladı. "Adamın bayağı yalnız birisi olduğunu hatırlıyorum da, işin bu kadar da kötü olduğunu bilmiyordum."

"Kim ziyaret etmiş?" diye sordu Rath, "Ve ne zaman? Bu çok önemli. Adam bir katil, Polakowski'nin intikamını almak isteyen birisi olabilir."

Henning, "Gelen erkek değil, kadın," dedi. İnce dosyayı Rath'ın önüne sürdü ve yanında adresin de yazılı olduğu ismi gösterdi.

Cofalka, Maria, kütüphaneci. Treuburg, Gumbinnen Mahallesi, Seestrasse 3

Rath'ın beklediği isim değildi bu; başka bir Polakowski olacağını düşünmüştü, uzak bir akrabası filan... Ona rağmen ya da tam da bu yüzden birden kafasında bir karıncalanma hissetti. Önemli, hatta belirleyici olabilecek bir şeyi görmek üzere olduğu zamanlarda baş gösterirdi bu.

Henning, "Şimdi gördüm: Tarih, firarından birkaç gün öncesine ait," diyerek başını salladı. "Trajik. Tam birisi onu ziyaret etmiş, kaçıyor ve canından oluyor."

"Hayatı tekrar bir anlam kazandığı için de kaçmış olabilir."

"Ziyaretçisine âşık mı oldu diyorsunuz?" Henning omuzlarını kaldırdı. "Belki de haklısınız, oluyor böyle şeyler."

"Firar ederken ne şekilde öldü? Vuruldu mu?"

"Hayır." Hikâyeyi anlatabilmek için Henning'in dosyaya bakması gerekmemişti. "Polakowski diğer tutuklularla birlikte yol inşaatında istihdam ediliyordu. Gözcünün bir anki dikkatsizliğinden yararlanıp, zincirle bağlı olduğu başka bir tutukluyla birlikte kaçmış. Diğerinin adı Sobotka, banka soyguncusu."

"Zincirle mi bağlılardı dediniz? Nasıl firar edilir ki öyle?"

"Biz de sormuştuk o soruyu." Henning omuzlarını silkti. "Böyle bir şeye kalkışan birinin çok çılgın olması gerektiğini düşündük. Ya da deneyenlerin. Sobotka kaçmayı becerdi, hâlâ arıyoruz onu." Müdür ciddi bir ifadeye bürünmüştü, belli ki konudan pek hoşlanmıyordu. "Büyük ihtimalle kaçma konusunda Sobotka'nın kaçması için kanına girdiği zavallı Polakowski de tatlı canından oldu."

"Anlatın!"

Müdür, Allenstein ve İnsterburg arasındaki demiryolunda tren çarpan Polakowski'nin cesedini nasıl bulduklarını anlattı; Sobotka'dan eser yoktu.

"Dosyayı görebilir miyim?" diye sordu Rath.

Az sonra elinde Polakowski'nin sabıka dosyası, penceresi hapishane avlusu ve omuzlarında filintalarıyla iki adamın nöbet tuttuğu gözetleme kulesine bakan boş bir ofiste oturuyordu. Müdür ona kahve de göndertmişti. Rath bir Overstolz yakıp Polakowski dosyasını incelemeye başladı. Resimde görünen ciddi, bakışlarında en ufak bir umut ışığı bulunmayan bir adamdı.

Rath ziyaretçi listesindeki tarihe baktı. Seestrasse 3 adresinde mukim Treuburglu kütüphaneci Maria Cofalka, 27 Temmuz 1930 Pazar günü saat on yedide tutuklu Jakub Polakowski'yi ziyaret etti, yazıyordu kayıtta. Maria'nın Gustav Wengler'in suratına katil dediği referandum şenliğinden bir hafta sonra.

Maria Cofalka Polakowski'ye bildiklerini anlatmış olmalıydı! 466/20 numaralı tutuklunun hayatı kadının ziyaretinden sonra herhalde gerçekten tekrar bir anlam kazanmıştı.

Polakowski kendisini gittikçe umutsuzluğa sürükleyen o yılla-

rın ataletini üstünden atıp bir an önce hapishaneden kurtulmak istemişti.

Ama kütüphaneciye âşık olduğundan değil. Aşk değil, nefreti onu firara iten.

Cofalka'nın ziyaretinden bir buçuk hafta sonra, bir salı günü öğleden sonra saat bir buçukta kaçmıştı; beşte de cesedi bulunmuştu.

Sabıka dosyası 5 Ağustos 1930 tarih damgasını taşıyan *öldü* kaydıyla kapatılmıştı.

Rath fotoğrafın bulunduğu ilk sayfayı açtı yine. Bu kadar trajik bir kadere sahip olan adamın resmine bakınca biraz önce belirsiz bir his kaplamıştı içini; aynısı şimdi yine olmuştu.

Birden bu hissin ne olduğunu anladı: Bu adamı tanıyordu, onu bir kez bir yerde görmüştü. Dış görünümü değişmişti belki ama gözleri kuşkuya yer bırakmıyordu. Adam o adamdı ve Rath onunla karşılaşmıştı. Hem de pek yakın bir tarihte, belki daha birkaç hafta önce. Üstelik Treuburg'da da değil, Berlin'de.

87

Charly biraz tedirgindi. İlk kez ateşli silah kullanacaktı ve bu konuda pek deneyimli sayılmazdı. Ancak Gennat, Böhm'le birlikte çıkmadan önce yanına silah alması için ısrar etmişti.

Buda Kale'yi bekleyecekti. Hartmut Janke, *Haus Vaterland*'daki ifadesine bakılırsa dördüncü katta oturuyordu; bu, ağır siklet şube müdürüne büyük eziyet olurdu. Asayiş birinci katta olmasına rağmen Gennat'a Kale'deki merdivenler bile fazla geliyordu. Sık sık, yıllar önce uzun çalıştığı günler için düzenlediği küçük yatak odasında gecelemesinin nedeni de bu olabilirdi. Sırf Charly değil, diğer meslektaşları da aynı fikirdeydi. Gennat'ın geç saatlere kaldığı çok oluyordu. Aslında işini ciddiye alan bütün kriminal memurlar için böyleydi durum.

Bu da öyle bir gündü. Üniformalılar akşam Janke'nin oturduğu evin merdiven sahanlığında mevzilendiğinde saat sekizi geçiyordu. Bütün kaçış yolları tutulmuştu; memurlar evin avlusunda ve sokakta da yerlerini almıştı.

Tim komutanının başıyla işaret vermesiyle Böhm kapıya vurdu.

İçeriden ses çıkmadı.

Böhm bir kez daha vurdu.

"Herr Janke? Orada mısınız? Geç saatte rahatsız ediyoruz, kusura bakmayın. Acilen konuşmamız lazım. *Haus Vaterland*'da üç hafta önceki cinayetle ilgili olarak kriminal polisin size birkaç sorusu olacak. Fazla sürmez."

İçeriden yine çıt çıkmadı.

Charly Böhm'e, Gereon'dan öğrendiği kilit açma tekniklerini göstersem mi diye aklından geçiriyordu ki, başkomiser biraz gerilip kapıya bir tekme attı; menteşeler büyük bir gürültüyle yerinden çıktı, kilit kırıldı.

Sonra üniformalılar eve daldı.

Charly de arkalarından girdi; âdet yerini bulsun diye tabancasını çekmiş, emniyetini açmıştı. Namluyu doğrultmuş, her an ateş etmeye hazır bir pozdaydı. Böyle hem daha iyi bir görünüm arz ediyordu hem de arkadaşlarının yanında beceriksiz konumuna düşmüyordu.

O kadar çok meslektaşı vardı ki o gün orada.

Gereon'la konuştuktan hemen sonra Böhm ve Gennat'ı bilgilendirmişti. Buda'nın ağzından çıkan ilk söz, "Umarım bu sefer Komiser Rath'ın nerede olduğunu söylersiniz," olmuştu.

"Şu anda nerede olduğunu bilmiyorum; bildiğim tek şey, bir cezaevinden telefon ettiği."

"Ne dediniz?"

"Wartenburg'dan aradı. Doğu Prusya'da bir hapishane. Dosyalarda Janke'yi, daha doğrusu Polakowski'yi tanımış."

Gennat bu cevapla yetinmiş, hemen davranıp, adamın kendini savunması ya da kaçmaya çalışması ihtimalini de göz önünde bulundurarak yüz kişilik bir birlikle Janke'nin evine baskın yapılmasını emretmişti.

Üniformalılar bütün giriş ve çıkışları tutmuş, arka avluya ve Müllerstrasse'ye de adam koymuşlardı. Bu kadar çok sayıda polis Wedding gibi bir semtte bile dikkat çekmişti.

Evi taramaları otuz saniye bile sürmedi.

Gerçekten evde kimse yoktu. Pencerelerin hepsi kapalıydı.

Adam yangın merdiveninden kaçmaya teşebbüs etmiş olamazdı. Böhm önce yatak odasına girdi ve gardırobu açtı. Biri hariç bütün askılar boştu; onda da Berlin Güvenlik Şirketi'nin üniforması asılıydı.

Diğer dolaplar da boşaltılmıştı; yatak çıplak şilteden ibaretti. Duvarlarda resim yoktu; duvar kâğıdındaki küçük deliklerden, yazı masasının üstünde resim ya da birtakım notların asılı olduğu anlaşılıyordu. Charly eğilip yerde bulduğu bir gazete kupürünü aldı. Henüz sararmamıştı; üzerinde bir ölüm ilanının çerçevesini andıran siyah bir bant görülüyordu, tek mürekkep izi buydu.

Anlaşılan bu, adamın ardında bıraktığı tek izdi. Çevik kuvvetler çekilip, evi Olay Yeri İnceleme Ekibi'ne terk ettiler. Ancak ne bir kırmızı bez parçası, ne bir mektup zarfı, ne de Tubocurarin bulundu; parmak izi bile yoktu.

"Sanki gitmeden her yeri bir bezle silmiş."

"Ya üniforma?" diye sordu Böhm.

"Parmak izini kastediyorsanız, unutun. Kuru temizleyiciden yeni çıkmış gibi."

"Bir bakar mısınız?"

İnceleme Ekibi'nin bir elemanı, antre ve oturma odası arasındaki kapının altında, ahşap döşemenin bir dilimini söküp çıkarmıştı.

"Bunun altı boş!"

"Yani?"

Charly'le Böhm yaklaşıp "gizli bölme"yi kendi gözleriyle görmek istedi.

İnceleme Ekibi çalışanı omuzlarını silkti; en fazla hayal kırıklığına uğrayan oydu.

"Boş!"

Gerçekten de boştu. Ancak Charly, polisin Bekçi Janke'ye tesadüfen yapacağı bir ziyarette asla bulamayacağı şeylerin yakın zamana kadar burada saklı olduğundan emindi.

"Bir kez daha bakın, bakalım delikte bir şey bulacak mısınız..."

"Nasıl yani? Boş diyorum ya."

"Yani çok ufak, büyüteçle ya da daha iyi ışıkta bakmanızı gerektirecek bir şey de olabilir bu. Cam kırığı, kurumuş bir sıvı filan.

Cam bulursanız, bir enjeksiyona ait olup olmadığını kontrol edin. Sıvı bulursanız da Curarin olup olmadığını."

İnceleme Ekibi çalışanı başıyla olur işareti yaptı.

Evin üç odasının birleştiği köşede bir soba vardı. Charly mendille kapısını açtı.

"Sobada kül var," dedi yüksek sesle. Kronberg'in adamlarından biri koştu. "Kül sıcak bile daha."

İnceleme Ekibi elemanı elindeki maşayla külleri dikkatle karıştırdı. En çok kâğıt yanmıştı. Derken adam koyu gri sıcak kütlenin içinde bir şey buldu; alevlerin yutamadığı nesne dokunur dokunmaz dağılmıştı. Bir kâğıt parçasıydı ama bir ölüm ilanı olduğu hemen anlaşılıyordu. Birkaç harf de vardı:

zaferin?
hit düştü
aniden aramızdan
çekip aldı.

Charly artık tamamen emindi. Saklandığı yeri bulmuşlardı. Gerçekten o idi.

Haus Vaterland'da hiç zorlamadan, ifade vermek için adeta can atan bekçi Hartmut Janke aslında Jakub Polakowski'ydi ve dört kişiyi öldürmüştü.

88

Tren istasyona girer girmez gördü onu. İşte oradalardı, bir kadınla bir köpek. Charly biraz kekremsi görünüyordu. Yoksa ona mı öyle gelmişti? Her halükârda çiçek yoktu elinde; neyse, öyle bir beklentisi de yoktu.

Değişen roller, dedi kendi kendine. Üç hafta önce istasyonda köpekle Charly'yi bekleyen oydu. Hatta aynı peron muydu ne? Tek fark, genç kadının treninin batıdan, kendisininkinin ise doğudan geliyor olmasıydı.

El salladı ama diğerleri onu görmedi. Charly'nin kızgın olması

normaldi, genç kadın yerden göğe kadar haklıydı. Ama insan biraz da sevinirdi. Halbuki kendisi ne kadar sevinmişti köpekle kendisini beklediğini görünce.

Bavuluyla kapının yanında durdu; trenden ilk inenlerden biri oydu.

Onu görünce Charly'nin yüzünde gülümsemeye benzer bir ifade oluşmuştu. Hiç yoktan iyidir.

Elinde bavul, itiş kakış istasyonda bekleşen insanlara aldırmadan, hatta millete çarpıp durduğunun farkında bile olmadan genç kadına doğru yürüdü. Kirie kuyruğunu sallayarak deli gibi oradan oraya koşuyordu. Charly ona sert sert bakarak hareket etmeden öyle duruyordu. Ama gülüyordu da.

Rath onu kollarının arasına aldı ve uzun süre bırakmadı. Burnunu saçlarının arasına sokup kadının kokusunu tıpkı madde bağımlısı gibi içine çekti.

"Özür dilerim," dedi kulağına fısıldayarak.

"Ne için?"

"Bir sürü şey için. Uzun süre dışarılarda olduğum, beni bulamadığın için." Charly'nin yüzüne baktı. "Açıkçası ortadan kaybolduğum için."

"Tabii, tabii."

"Ciddi diyorum. Ormanda yolumu şaşırdım, neredeyse bataklıkta boğuluyordum, şey olmasaydı..." Kesti. "Olup bitenleri evde kahve içerken anlatmak isterim, istasyonda değil."

"Kahve hazır."

"Harika."

Eliyle hamala işaret etti.

Merdivenlerden inip otomobile doğru yürürken, "Polakowski'yi buldunuz mu?" diye sordu.

Charly başını iki yana salladı.

"Ne Polakowski'yi ne de Wengler'i bulabildik. Polakowski işyerine çıkışını verip evini boşaltmış."

"Umarım bir şey sezmemiştir. Ya da son kurbanına doğru yolda olabilir... Wengler nerede?"

"Dün Berlin'den ayrıldı. Danzig'e gitmiş."

"Danzig mi? Doğduğu şehir."

"Ailesini ziyaret ettiğini düşünüyoruz. Danzig kriminal polisine haber verdik. Meslektaşlarımız onu trenden indiği andan itibaren göz hapsinde tutuyor."

"Danzig'deki arkadaşlara Polakowski'nin eşkâl bilgilerini göndermemiz lazım, en iyisi bir fotoğraf olur tabii."

"Olsa göndeririz."

"Bende var bir tane. Wartenburg Hapishanesi'nden."

"Bu arada Gustav Wengler'in katil olduğunu düşünüyorsun, öyle mi?"

"Bundan sonraki terfim üzerine iddiaya girerim ki öyle."

"Bundan sonra terfin olur mu, bilmem." Charly gülüyordu. Birden ciddileşti. "Cinayeti onun işlediğini kanıtlayabilsek ne kadar iyi olur. Sahte içki hikâyesinden yakayı sıyırmış, onun yerine kendi adamlarını, hatta müdürü Dietrich Aßmann'ı bile gözden çıkarmış."

"Hücrede öldürülen adam mı?"

"Evet."

"O cinayetin de arkasında Wengler vardır. Belki sahte polise o söylemiştir Gereon Rath kimliğini kullanmasını. Treuburg'da epey damarına bastım onun, benden intikam almak istemiş olabilir." Charly'ye baktı. "Cinayetten de yakayı sıyırmamasını dileyelim. Sırlarını bildiği için onun başını ağrıtan birisini ortadan kaldırdı."

"Kimi?"

"Treuburg'un kütüphanecisini. En kötüsü, elimizde adama karşı tek bir delil yok. Gustav Wengler on iki yıl önce nişanlısını öldürdüğünde buna tanıklık eden tek kişinin mahkeme üzerinde iyi bir izlenim bırakacağını sanmıyorum. O da tabii ancak onu ormandan çıkarabilirsek."

"Radlewski..."

Rath başıyla doğruladı. "Gerçekten garip bir adam ama asla bir katil değil. Bu vakadaki tek rolü, tanıklık etmesi. Teorik olarak en azından."

Konuşa konuşa, Charly'nin tam Hardenbergstrasse'deki demiryolu köprüsünün altına park ettiği Buick'e ulaştılar.

Rath bavulunu arka koltuğa yerleştirmekle meşgul olduğu için yanına yaklaşan adamları fark etmedi. Üçünün de elinde taban-

ca vardı. Bir tanesi, "Zorluk çıkarmayacağınızı umarım Rath. Gelin bizimle," dedi.

Rath döndü; Wilhelm Böhm elindeki mavzeri ona doğrultmuştu.

"Ne oluyor? Beni tutukluyor musunuz? Kahvaltıdan sonra gelecektim Kale'ye zaten."

"Ben işi garantiye alayım da."

Böhm silahıyla sokağı işaret etti; o anda önlerinde yeşil bir Opel durmuştu. Rath çaresiz onlara katıldı.

Olup biteni anlamayan köpek, sahibiyle Buick arasında koşuşturuyordu.

Charly perişandı; "Özür dilerim Gereon, bilmiyordum. Beni takip etmiş olmaları lazım," dedi ve gözlerinden ateş çıkarak Wilhelm Böhm'e baktı. Rath birden içinde bulunduğu durumdan çok da şikâyetçi olmadığını, bundan hatta herhangi bir şekilde haz aldığını hissetti. Charly ilk kez, kendisinin hoşlanmadığı bir adama, Wilhelm Böhm'e karşı cephe alıyordu. Artık belki bu sefer başkomiserin ne kadar sinir birisi olduğunu anlardı. Rath neredeyse ağzı kulaklarında yeşil Opel'in arka koltuğuna oturup, direksiyonda oturan kişiyi selamladı.

"Merhaba Mertens! Benim yüzümden erken kalkmak zorunda kalmışsınız, kusura bakmayın!"

O güne kadar görmediği bir sivil, Rath'ın bavulunu Opel'in bagajına attı; ardından Böhm koskoca gövdesiyle arka koltuğa komiserin yanına oturdu.

Başkomiser, "Bu durumda kahvaltınızı Emniyet'te yapacaksınız," dedi. Bir işaretiyle Mertens gaza bastı.

Hardenbergstrasse'den geçen bir otobüs görüş alanını kapatıncaya kadar Rath otomobil ilerledikçe dikiz aynasında gitgide küçülen Charly ile köpeğe baktı.

89

Allahtan Böhm ona kelepçe takmamıştı.

Araba Gedächtnis Kilisesi'nin oradaki kavşaktan geçerken Rath, "Şimdi beni tutukladınız mı?" diye sordu.

"Hakkınızda tutuklama emri çıktı. Ama ben sizin aklıseliminize sesleniyorum."

"Başkomiserim, bu yaptığınız gerçekten saçmalık! Birisi kendi ahmakça oyununun böyle ciddiye alınıp beni suçlu gibi yakaladığınızı bir duysa, gülmekten ölür herhalde."

"Sulh ceza hakiminin gözünde cinayet teşebbüsüyle ilgili yeterli delil var. Bu, benim de bu görüşü paylaştığım anlamına gelmiyor."

"Beni neden tutukluyorsunuz o zaman?"

"İşte," diye mırıldandı Böhm; Alex'e gidene kadar da başka bir şey söylemedi.

Rath, Gennat'ın ofisine girdiklerinde masanın üstündeki pasta tabağını görünce, Buda onu ne kadar suratsız bir biçimde selamlamış olsa da, işlerin o kadar da kötü olamayacağını düşündü.

Buda, "Komiser Rath," dedi, "bana rapor vermeniz için sizi tutuklatmam mı gerekiyordu?"

"Bir yanlış anlaşılma oldu, ben..."

Gennat sözünü kesti. "Yanlış anlaşılma filan değil. Saklambaç oyununa son vermek için tek çare buydu. Artık neler olup bittiğini bilmek istiyoruz. Doğu Prusya'da ne yaptınız? Bize bunu anlatırsanız belki o zaman Dietrich Aßmann'ın neden cinayete kurban gittiğini de anlarız. Böylelikle hakkınızdaki tutuklama emri de kalkar."

"Bağışlayın Sayın Müdürüm, Herr Böhm'e de dediğim gibi aslında kahvaltıdan hemen sonra..."

Buda, "Tamam tamam, kahvaltıya Emniyet'e geldiniz işte," diye sözünü kesip Rath'ın fincanına kahve koydu. "Seyahatiniz iyi geçmiştir umarım."

Rath oturdu. "Sağ olun. En azından uçağa binmek zorunda kalmadım." Bir Overstolz yakıp kahvesinden bir yudum içti. Gennat'ın tabağına koyduğu pastaya dokunmayıp önce olan bitenleri anlattı. Sadece Hella Rickert'in Kaubuk'un mektuplarını nasıl çaldığı konusunda fazla ayrıntıya girmedi.

Bitirdiğinde, Gennat üç dilim pastayı mideye indirmişti.

"Şu Anna von Mathée cinayeti konusunda emin misiniz?"

"Oldukça eminim. Radlewski neden suçsuz birini zan altında bıraksın ki? Müdahale etmediği, kızın ölümünü engellemediği için

kendini çok suçluyor. Bu kadar günlüğü de içini döküp biraz olsun vicdanını rahatlatmak için yazmış olmalı. Günlüklerde yazılanlardan kuşku duymamız için hiçbir neden yok."

Gennat başını sallayarak dinliyordu; Rath'ın söyledikleri, bir terslik yapmak için her sefer bir neden bulan Böhm'ü bile bu sefer ikna etmişe benziyordu.

"O zaman bizim zanlı Radlewski sizin hayatınızı kurtardı, öyle mi?"

"Öyle görünüyor."

Gennat, "Peki dört kişinin canına kıyan şu intikam meleğinin o değil de, Polakowski olduğundan emin misiniz?"

Rath başıyla onayladı. "Lamkau'yu *Haus Vaterland*'da bekçi Janke olarak öldürmeyi becerdi. Kimse ondan kuşkulanmadığı için cinayet mahallini terk etmeye bile mecbur kalmadı."

Böhm, "Elinizde resim var mı?" diye sordu.

"Sabıka dosyasında. Bavulumda."

Böhm, Rath'ın bavulunu açıp dosyadan fotoğrafı çıkardı.

"Bunu Çavuş Adayı Scholz'a, katilin trafik kulesinde bayılttığı adama göstermemiz lazım," dedi. "Belki tanır tekrar."

Gennat onayını verince Böhm resmi alıp dışarı çıktı.

Buda, "Evet, baş başa kaldık," dedi. "Böhm'le sorunlarınız olduğunu biliyorum, ama nişanlınızı bile habersiz bırakmanıza kızdım bayağı. Charly'den özür dilemeniz gerekiyor. Bir daha da bu şekilde davranmayın ona. Yoksa karşınızda beni bulursunuz. İnanın, iyi olmaz sizin için."

"Hayhay Sayın Müdürüm." Buda'nın Charly'yi bu kadar düşünmesi Rath'ı duygulandırmıştı. "Rapor vereyim: Özür diledim bile. Bir daha da olmayacak."

"Tamam. Şimdi fındıklı kekinizi yiyebilirsiniz."

Rath denileni yaptı. Gennat söz konusu olunca bu tip emirleri de ciddiye almak gerekiyordu.

Buda, "Kafamı meşgul eden nedir, biliyor musunuz?" dedi. "Şayet haklıysanız ve her şey sonuçta Gustav Wengler'i öldürmek için bir nevi ön çalışmaysa, Polakowski Wengler'i niye çoktan öldürmedi? Adam bir haftadan fazla Berlin'deydi, birçok fırsat vardı bunun için."

Rath cevap vermeden önce ağzındakini çiğneyip yuttu. "Belki de yoktu. Wengler takip ediliyordu, değil mi?"

Gennat başını salladı. "Hâlâ da ediliyor. Dün akşam Danzig Kriminal Şefi Muhl aradı beni. Wengler, Danzig'de Eden Oteli'nde kalıyormuş. Muhl'un iki adamı otelin önünde bir arabanın içinde pusudaymış."

"Gözden kaçırmamaları lazım. Belki Polakowski'yi tuzağa düşürürler."

"En önemlisi, Wengler'i Polakowski konusunda uyarmamız lazım."

"Kokuyu alıp, eski vakaları deştiğimizi öğrensin diye mi? Wengler, Polakowski'nin onun peşinde olduğunu çoktan biliyor. Polakowski öyle istediği için. Onun için bütün bu ölüm ilanları vesaire. Kusura bakmayın Sayın Müdürüm, ama Wengler'i büyük ihtimalle bildiği bir şey hakkında uyarırsak, ona işlediği suçla ilgili bütün delilleri yok etme fırsatı veririz. Zaten yeteri kadar zor Anna von Mathée cinayetini onun işlediğini kanıtlamamız."

"Bir cinayetin önüne geçmek, işlenmiş bir cinayeti açıklığa kavuşturmaktan daha önemli Komiser Bey." Gennat'ın bakışları ciddiydi. "Wengler bu vakada kurban, potansiyel kurban. Aradığımız zanlı Polakowski, Wengler değil."

"Benim korkum, Wengler'in kendi suçunu örtbas etmek için her türlü kötülüğü yapmaya hazır olması. Radlewski'yle ilişkide olduğunu duyunca Treuburglu kütüphaneciyi öldürttü."

"Ne dediniz?" Gennat kaşlarını havaya kaldırdı. "Emin misiniz?"

"Oldukça. Sanıyorum, oralı SA'ları kullandı bu iş için. Ona çok sadıklar."

"Wengler Nazi mi?"

Rath omuzlarını silkti. "Pek açıktan yapmıyor bunu. Ama resmi olarak siyasete girerse, yakasına gamalı haçlı rozet takacağından eminim." Çatalı tabağı bırakıp, adamın aklına bir pasta daha ikram etmek gelmesin diye bir sigara yaktı. Planı tutmuştu. "Bana sorarsanız, Aßmann'ın da icabına bakan Wengler. Benim üstüme atmak istiyor."

"Böylece konuya girmiş olduk." Gennat boğazını temizledi. "Si-

zin suçlu olduğunuza inanmıyorum ama yine de rutin neyse uygulamak zorundayız, ondan kurtuluş yok. Parmak iziniz de alınacak, gardiyanlarla da yüzleşeceksiniz. En azından bunları yapmamız lazım."

"Şartsa..."

"Evet." Gennat başını sallıyordu. "İmzayı kontrol ettik bile. Dietrich Aßmann'ı öldürmek amacıyla hücre kanadına giren kimse, imzanızı mükemmel taklit etmiş."

Rath, imzasını Wengler'e kimin vermiş olabileceğini düşündü. Hella Rickert veya babası olabilir miydi? Ya da rüşvetçi kasaba polisi Grigat? Söz konusu olabilecek birkaç kişi geliyordu aklına.

Birden kapı açıldı ve içeri siyah bir köpek daldı.

Kirie dosdoğru sahibine yöneldi, Rath başını okşadı.

Kapıda duran genç kadın öfkeyle bakıyordu.

"Fräulein Ritter! Sizin ne işiniz var burada?"

"Başkomiser Böhm selamsız sabahsız nişanlımı alıp götürünce, Şube'ye bir bakayım dedim. Komiser Rath'ı ciddi ciddi Aßmann'ın katili diye tutuklamıyorsunuz, değil mi? Bir de hücreye atmaya filan kalkarsanız, içine törpü koyup pasta getiririm ona, hemen söyleyeyim."

Rath, o anda duyduğu gurur ve mutluluğu saklamakta zorlanıyordu.

Charly ona dönüp, "Sen de sırıtma öyle," diye azarladı. "Oyunu birazcık kurallarına göre oynasan başımıza bütün bunlar gelmezdi."

"Bunları söyledim Komiser Rath'a Fräulein Ritter." Gennat kıs kıs gülüyordu. "Sanıyorum anladı."

"Bari en azından anlasın!"

"Buyrun, oturun yanımıza." Gennat, yanındaki yeşil kanepeyi gösterdi. "Kahve alır mıydınız?"

"Teşekkür ederim." Charly oturmuştu ama hâlâ burnundan soluyordu. Rath'ın içinden o an ona sarılmak geldi. Ne yazık ki Buda da yanlarındaydı. Rath köpeğin başını okşamakla yetindi.

Gennat kahve koydu; Charly bir Juno yakmıştı. Yavaş yavaş sakinleşiyor gibiydi.

Buda'ya, "Herr Kronberg aradı mı?" diye sordu.

Gennat saatine baktı. "Şube Müdürü Kronberg kahvaltısını ediyordur şu anda. Tabii kalktıysa."

"Yani genel olarak İnceleme Ekibi'ni kastetmiştim. Bütün gece çalışacaklardı."

Rath'ın alnında koskoca bir soru işareti belirmiş olmalıydı.

Gennat komisere dönüp, "Dün Janke'nin veya Polakowski'nin evinde birkaç bir şey bulduk da," diye açıkladı durumu. "Kronberg sonuçları bugün ulaştıracağına dair söz vermişti."

Görüşme bittiğinde Charly bir an önce kalkıp Gereon'la birlikte gitmek istedi; ancak Gennat'ın sesiyle irkildi.

"Fräulein Ritter, siz kalın lütfen. Sizinle baş başa bir şey konuşmam lazım."

"Tabii Sayın Müdürüm."

Charly, Gennat'ın ofisinden çıkan Gereon'a yan gözle baktı. Onun soran bakışlarını görünce omuzlarını silkmekle yetindi.

Gennat az önce söylediklerinin dışında ne söyleyebilirdi daha? Buda yine fincanını doldurdu, o da bir sigara yaktı.

"Bir dilim kek yemez misiniz?"

"Hayır, teşekkür ederim Müdür Bey."

"Size soruşturmaya yaptığınız katkılardan ötürü teşekkür etmek istedim Fräulein Ritter. Yaptığınız hizmetler bizim için çok değerli."

Bu bir veda konuşması gibi gelmişti Charly'ye. Hiçbir şey demeden dinledi.

"Özellikle sizin gayretinizle soruşturma neredeyse sonuçlanmak üzere; bundan sonrası arama ekiplerine kalmış." Gennat bunları söylerken gözlerinin içine bakıyordu; söyleyeceği her neyse söylemekte açıkça zorlanıyordu. "Frau Wieking sizi yanına geri istiyor ve korkarım sizi bizim şubede tutmak için bulduğum gerekçeler yavaş yavaş tükeniyor Charly. Kısacası: Pazartesiden itibaren G Şube'sinde çalışacaksınız." Buda elini uzattı. "Sizinle çalışmak büyük bir zevkti. Şube'yi her zaman iyi anılarla anmanızı diliyorum."

Charly şube müdürünün elini sıktı. "Belki günün birinde tek-

rar Cinayet Masası'nda çalışma fırsatı doğar," dedi; gülümsemeye çalışıyordu.

"Belki." Gennat'ın buna inanmadığı belliydi.

Charly asıl duygularını göstermeden gülümsemeye devam etti.

Koridora çıktığında dokunsalar ağlayacaktı. G Şubesi'ne geri dönmek, van Almsick denen meslektaşına, Wedding'deki gençlik çetelerine, bakımsızlıktan perişan olmuş çocuklara, kötü yola düşmüş genç kızlara dönmek demekti.

Aslında bir cinayet masasında çalışmanın sadece geçici olduğunu, bir kadının Berlin kriminal polisindeki gündelik yaşamının farklı olacağını bilmiyor değildi.

Tam o sırada Dettmann çıktı karşısına. Komiser ona kuşku dolu gözerle bakıp saygıyla kenara çekildi. Charly yanından geçip giderken adamın tıraş losyonunun kokusu geldi burnuna. Pitralon muydu? Her halükârda yoğun bir kokuydu. Çok da bol sürmüşe benziyordu. Litrelik şişelerden mi almıştı ne?

Charly durup döndü. Dettmann ofisine girmişti. Bir düşünce saplandı kafasına; o kadar absürttü ki, aslında aldırmayıp kafasından atması gerekirdi. Ama tam tersi, bir türlü kurtulamadı ondan.

90

Rath son günlerde o kadar az uyumuştu ki, gözlerini açık tutmakta zorlanıyordu. Kale'de iki haftadır Böhm'ün idaresinde yürüyen soruşturmaya pek iştirak etmiyordu. Kendini oraya ait hissetmiyordu artık; bu sanki Wihelm Böhm'ün de işine geliyordu. Rath, diğerleri arı gibi çalışırken kendi sanki gereksiz ortalarda dolaşıyordu.

Masasına oturup Königsberg'i aradı.

Santraldeki kıza, "Kriminal Asistan Kowalski'yi bağlayın lütfen," dedi.

Kriminal asistan Rath'ın sesini duyunca çok sevinmişti; diğer taraftan ise son derece üzgündü.

"Amcam olanları anlattı Komiser Bey," dedi. "Adamek'in oyununa geldim, özür dilerim. Grigat'ı bilgilendirip gene yanınıza dö-

necektim; ama o beni alelacele Königsberg'e gönderdi. Emir emirdir, biliyorsunuz."

"Adamek, Grigat'a ne gibi bir bilgi vermenizi istedi sizden?"

"Sözde ona bataklığın orada takviyeye, Kaubuk'u yakalamak için daha fazla insana ihtiyacınız olduğunu söylemişsiniz. Adamek'in yanınızda olduğunu sanmıştım ama o da ormana döndü. Onu da kışkırtanın Grigat olduğunu nereden bilebilirdim?"

"Zararı yok. Hâlâ yaşıyorum işte."

"Berlin'e döndünüz, öyle mi?"

"Evet. Yeni haberlerim var."

Rath, Kowalski'ye bütün gelişmeleri anlattı.

Kriminal asistan, bir yandan Kaubuk'un peşine düşmenin hata olduğunu öğrenince biraz hayal kırıklığına uğramıştı; fakat Berlinli komiser vakanın gidişatı konusunda kendisini bilgilendirdiği için de koltukları kabarmıştı.

"Wengler katil demek. Emin misiniz?"

"Oldukça. Ama elimde kanıt yok."

"Bulunur herhalde."

"Aradan on iki yıl geçmiş, zor. Ayrıca şeflerim de izin vermiyor. Wengler ilk planda korunması gereken bir kurban. Polakowski'yi bir yakalasak, gerisine sonra bakarız."

Kowalski kısa bir tereddütten sonra, "Size bir şey söylemek istiyorum Komiser Bey," dedi. "Sizinle birlikte çalışmak bana büyük zevk verdi."

Rath ne diyeceğini bilemedi. O güne kadar bunu söyleyen bir meslektaşı olmamıştı hiç.

Kem küm ederek alelacele vedalaştı telefonda.

Rath tam kafasından Kirie'yle dolaşmaya çıkmayı geçiriyordu ki, Cinayet Masası'na Kronberg girdi. Herkes İnceleme Ekibi Şefi'nin anlatacaklarını dinlemek üzere Böhm'ün ofisinde toplandı. Charly ortada yoktu. Gennat'la hâlâ ne konuşuyor olabilirlerdi?

Kronberg, "Janke'nin evindeki gazete kupürleri Wengler'in evinde bulduğumuz ölüm ilanlarıyla aynı. İlanların birisi Lamkau'ya, diğeri ise Simoneit'a ait," deyip gözlerini memurların üzerinde gezdirdi. "Lamkau'nun ilanının *Kreuzzeitung*'da çıktığından yüzde yüz eminiz; Simoneit'ın ilanı ise *Volkszeitung für die Ost-*

und Westprignitz'de de çıkmış olabilir, onlar da aynı kâğıdı kullanıyor çünkü. Ayrıntıların hepsi burada yazılı." Elinde salladığı dosyayı masaya koydu.

Böhm, "Sonuçları bir an önce ilettiğiniz için teşekkür ederim," dedi.

Kronberg tevazuyla başını eğdi. Tipik gene dedi Rath kendi kendine. Bütün gece adamlarını çalıştır, sonra sonuçlarla kendin övün.

Böhm, Kronberg'in raporunu incelemeye koyulmuşken, İnceleme Ekibi Şefi Deri çantasından bir dosya daha çıkardı.

"Bir şey daha var," dedi. "Sanıyorum, Tubocurarin'in menşeini de açıklığa kavuşturduk."

Bu da tipik Kronberg'di. Önemli şeyleri hep en sona saklardı.

İlginç olanı, onları bu sonuca kırmızı bezlerin götürmüş olmasıydı. Bezlerin kaynağı Berlin değildi; iki yıl önce Moser Firması'nın Königsberg'de Junkerstrasse adresindeki deposundan çalınan büyük miktardaki tekstil ve konfeksiyon ürününün bir parçasıydılar. Königsberg polisi stil ve yöntemlerini çok iyi tanımakla birlikte bir dizi hırsızlık olayından sorumlu ve bütün şehirce tanınan bu çetenin suçunu bir türlü kanıtlayamıyordu.

Königsberg Üniversitesi'nin kliniğine girip bir sürü ilaç ve anestezi maddesinin yanı sıra enstitünün kas gevşetici bir ilaçta kullanılıp kullanılamayacağını araştırdığı yeni maddeden çalanların da aynı kişiler olduğunu polis hemen anlamıştı: Güney Amerikalı Kızılderililerin irmik kökünden elde ettikleri Curare adlı zehirdi bu; adı da Tubocurarin.

Görünüşe bakılırsa, Polakowski aynı çeteden faydalanmıştı.

Rath, Kirie'nin tasmasını kapıp dışarı çıktı. Alex'te bir telefon kulübesi bulup Königsberg'i tekrar aradı.

Köpek bile yoktu. Charly kendini A Şubesi'ndeki masasında Kirie'siz ve Gereon'suz daha da yalnız hissediyordu. Hâlâ Erika Voss'la aynı odayı paylaşıyordu ama ilk günlere nazaran sekreterle daha iyi anlaşıyordu. Tabii Herr Rath'ın uzun süre seyahatte olması bunda bir rol oynamış olabilirdi.

Voss, Komiser Bey'in köpekle dışarıda olduğunu söyleyince Charly bir an Alex'e çıkıp köpekle sahibini aramayı geçirdi kafasından. O sırada Böhm içeri girip kendisinden Polakowski'nin Gereon'un yanında getirdiği fotoğrafını çoğaltıp Prusya'nın belli başlı karakollarına ve şubede arama ekibindeki arkadaşlara iletmesini istedi.

Charly resmi alıp bir kat yukarıdaki inceleme ekibinin fotoğraf laboratuvarına gitti.

Kopyalama uzun sürdüğünden, oradaki elemanı sıkıştırıp hatta resimler hazır olana kadar başından ayrılmadan sinir etmek her zaman işe yarıyordu.

Demek, A Şubesi'ndeki son görevi resim çoğaltıp sağa sola göndermek olacaktı. Aman ne güzel. Ancak bu bile pazartesi günü tekrar Karin van Almsick'le aynı ofiste oturmaktan daha cazipti.

Aklına gene Dettmann, losyonu ve kokunun kendisine çağrıştırdıkları geldi. İsteriklik mi denirdi buna, onu kestiremiyordu ama kafasından geçen düşünce, daha doğrusu resim o kadar gerçekçiydi ki, sanki olanlara kendisi tanık olmuştu: bir tutuklunun boynunu kıran bir polis.

Bu resim sık sık gözünün önüne geliyordu. Cürüm seyrini hep resim olarak görürdü, düşünme mekanizması böyle çalışıyordu; yapacak bir şey yoktu. Zavallı Dietrich Aßmann ani ve çevik bir darbeyle hayalinde neredeyse yüz kez öldürülmüştü.

Katile ait bir yüz de vardı artık.

91

Kale'ye döndüğünde çalışma arkadaşlarının çoğu yoktu; hafta sonu geldiği için ofis boşalmıştı.

Bir tek Charly oturmuş, resim zarflıyordu. Rath, Jakub Polakowski'nin sabıkalı fotoğrafını tanıdı.

"Bir tane de Königsberg Emniyet Müdürlüğü'ne gönderir misin?"

"Hallettim bile." Ona, üzerinde Emniyet Müdürlüğü'nün adresi yazan zarfı gösterdi.

"Bir tane daha gönder o zaman. Doğrudan Kriminal Asistan Kowalski adına."

"Sorun değil, yeteri kadar kopya var elimizde." Rath'a bir resim, bir de zarf uzattı. "Buyur. Adresi diğer mektuba bakar yazarsın."

Rath, Kowalski'ye birkaç satırla teşekkür de edip mektubu fotoğrafa ekledi.

O bitirene kadar Charly en az beş zarf hazırlamıştı; hâlâ ağzını bıçak açmıyordu.

Rath, "Neyin var?" diye sordu. "Az önce sana sekreter muamelesi yaptığım için özür dilerim. Ama görüyorsun..." Kowalski'ye yazdığı mektubu gösterdi, "... kendim de becerebiliyorum."

Charly, "Tamam, tabii," dedi ama surat ifadesi hiç de "tamam, tabii" diyor gibi değildi.

"Detmann mı rahatsız etti seni gene?"

"Yoo, yoo, o konuda hiç endişelenme, beni gördü mü yolunu değiştiriyor artık."

"İyi yapıyor." Rath kendisiyle iftihar etti. Dettmann'ın ofisinde boy göstermesi iyi olmuştu demek.

Charly acı acı gülümsedi. "Dettmann zaten bundan sonra kolay kolay koridorda benim karşıma çıkmaz. Olsa olsa kantinde karşılaşırız." Devam etmeden önce duraksadı. "Ben... pazartesiden itibaren G Şubesi'ndeki masamda olacağım yine."

"Bizdeki misafir oyunculuğun bitti yani..."

Rath sesine üzgün bir hava vermişti ama bir yandan da rahatlamıştı. Bu kadar dip dibe çalışmak onu huzursuz ediyordu çünkü; yer yer adım adım takip edildiği hissine kapılmış, hareket özgürlüğü kısıtlanıyor gibi gelmişti. Aslında *Vaterland* Cinayet Komisyonu'nda birlikte topu topu üç tam gün geçirmişlerdi; geri kalan zamanda Rath Doğu Prusya'da sürtmüştü. Ama Charly'nin onun her an nerede olduğunu bilmek istemesi, kendisinin de her şeyi gizli tutma eğilimini düşününce... Az önceki telefonlar mesela... Evet, evet, iyi olmuştu pazartesi öbür ofise geçmesi.

Öte yandan, genç kadının yüzüne bakınca içinden onu teselli etmek geldi. Yanına gidip kollarına alır almaz Charly hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Hiç huyu değildi aslında ama son birkaç hafta içinde onun ya-

nında iki kez ağlamıştı. Her ne koşulda olursa olsun tutardı kendisini yoksa. Rath bir an hamile mi yoksa diye geçirdi aklından.

Charly'ye sıkı sıkı sarılmıştı, genç kadın omzunda ağlıyordu. Bir süre sonra, "Affedersin Gereon," dedi ve gözyaşları akarken gülmeye başladı. "Amma aptalım."

Islak yanaklarını Rath mendiliyle sildi.

"Hiç de değil," dedi, "aptal değilsin."

Charly'de jeton düşer düşmez Rath kollarını sıkı sıkı tutana kadar göğsünü yumrukladı.

"Seni alçak," diyordu ama gülüyordu da bir taraftan. Ağlaması durmuştu.

"Cinayet Masası'ndaki işimin geçici olduğunu biliyordum tabii ama bugün Gennat pazartesi günü Wieking'in yanına döneceğimi söyleyince kahırlandım yine de." Omuzlarını silkti. "Gennat haklı. Soruşturma sonuçlandı gibi bir şey. Bundan sonra iş arama ekibine kalmış; Jakub Polakowski'yi buldular mı, tamam."

"Ben olayı hiç öyle görmüyorum," dedi Rath. "Elimizde Gustav Wengler'e karşı bir tane delil yok."

"Sen de adama taktın. Onun hayatının tehlikede olduğunu unutma."

"Unutmuyorum. Bir genç kızın kanına girdiğini de unutmuyorum ama. Bunu örtbas etmek için karıncayı incitmeyen bir kadın olan o kütüphaneciyi öldürttüğünü de. Eski ortağı Aßmann'ı da öldürtmüş insafsızca."

Charly birden ciddileşti, suratındaki gülümseme kaybolmuştu.

Rath'a birçok kez anlatmak istemiş, beceremeyişti. Ne diyecekti? Gözünün önüne gelen resimleri mi tarif edecekti? Mesela Harald Dettmann'ın nasıl bir seferde Dietrich Aßmann'ın boynunu kırdığını mı anlatacaktı? Adeta adamın kemikleri kırıldığında çıkan sesi bile duyuyor, Aßmann'ın sigarasının nasıl yere düştüğünü, Dettmann'ın ayağıyla izmariti ezdiğini görüyordu.

Ama bunları Gereon'a nasıl anlatacaktı? Kavga çıkardı yine.

Rath, Buick'i Tiergartenstrasse üzerinden Batı'ya doğru sürerken Charly başını onun omzuna koydu.

Genç kadın bu yaslanma ihtiyacına, kavga çıkmasın diye duyduğu korkuya kendisi de şaşırıyordu. Tek istediği huzurlu bir hafta sonuydu.

Yağmurla boğuşan silecekleri izledi. Saat ikiden, yani Kale'den ayrıldıklarından beri yağıyordu.

Uzun bir süre omzunda yatıp onu öyle yanında hissetmek iyi gelmişti. Kulesinin tepesi sisten görünmeyen Gedächtnis Kilisesi'nin önünden geçerken Charly artık dayanamayıp sormaya karar verdi. Konuya bir değinecekti, Gereon'un nasıl tepki vereceğini merak ediyordu.

"Şu Aßmann olayı," dedi, "gerçekten yapan bizden biri olabilir mi?"

Rath omuz silkti. "Bir şey söylemek zor. Sahte polis rozeti bana daha mantıklı geliyor."

"Dettmann gibi birinden beklerim mesela böyle bir şey."

"Charly! Dettmann olayını bu kadar kişiselleştirme. Adam pisliğin teki, ama böyle diye katil olması gerekmiyor."

"Onun gibi birinden beklenir dedim sadece."

"Her insan cinayet işleyebilir, Gennat'ın ilk öğrettiği şeydir bu."

"Her insan, öyle mi? Yani sen de."

Rath konuşmadan önce durakladı. "Bu hiç komik değil," dedi.

"Affedersin." Charly yerinde doğruldu ve Rath'a bakarak, "İmzanın taklit edilmiş olmasının çok kötü bir şaka olduğunu biliyorum. Ancak tam da bu nedenle Dettmann söz konusu olamaz mı? Böyle bir fırsat kolluyordu belki."

Gereon bir süre düşündü, bu yüzünden de belliydi ama bu düşünceye katılmadığı açıktı. Charly, onun ağzından hangi ismin çıkacağını çok iyi biliyordu.

Rath gayet emin bir tonla, "Bu Gustav Wengler'in fikriydi," dedi. "Başıma çorap örme çabası; Doğu Prusya'da da denedi bunu. Yavaş yavaş başına bela olmaya başladım; inan bana, hoşuma gidiyor bu duygu. Demek ki doğru yapıyorum her şeyi."

"Sence bu olayda objektif olabiliyor musun? Her ne pahasına olursa olsun Wengler'e çamur atmak istiyorsun gibi geliyor bana."

"Çamur atmak mı?" Gereon içerlemişti. "Adam on iki yıl önce nişanlısını öldürüp suçu başkasının üstüne atmış. Bir de üstelik

fırsat çıkarmış bundan kendisine."

"Onun işlediğini kanıtlayamayacağın bir cinayet."

"Kanıtlayacağım, sen merak etme. Onu değilse bile diğerini. Bu Maria Cofalka da olur, Dietrich Aßmann da."

"Onları kendisi öldürmedi ki."

"Doğru." Gereon acı acı güldü. "Gustav Wengler artık kimseyi kendisi öldürmüyor. Öldürtüyor. Adam boşuna mı müdür?"

"Beni Dettmann olayını kişiselleştirmekle suçluyorsun ama sen de Gustav Wengler'e takmaktan vazgeç artık."

"Vazgeçeyim, öyle mi? Gördüğüm kadarıyla cinayet masasında Wengler'le ilgilenen bir tek benim. Herkes Polakowski'nin peşinde."

"Gennat'ın gözaltı hücresindeki cinayeti hafifsediğini sanmıyorum."

"Hafifsemesin. Ama o konuyla ilgili olarak Wengler'in ifadesini almadı, değil mi?"

"Ne faydası olacak ki?"

"Aßmann cinayetinin arkasında Wengler var. Bu açık. Ama bu durumda kimse onun aleyhine ifade veremez."

"Ona bir mazeret bulmuş olsaydı, elimizden hiçbir şey gelmeyecekti; ikisini birden serbest bırakmak zorunda kalacaktık."

"Belki de ondan kurtulmak istedi. Başına bela olduysa."

"Mümkün. Eski yol arkadaşları için de geçerli bu. Hiçbirinin, kardeşinin bile arkasından gözyaşı döktüğünü sanmıyorum. Haklı olabilirsin; Aßmann'dan kurtulmak istedi herhalde."

"Tabii ondan kurtulmak istedi." Carmerstrasse'ye gelmişlerdi. Gereon tam apartmanın önüne park etti. "Ama bunun için işe Harald Dettmann'ı koşmamıştır. Tanışmıyorlar bile."

"Doğru," dedi Charly. Rath haklıydı. Dettmann aslında tamamen Fantom'a odaklanmıştı; son aylarda *Vaterland* Cinayet Komisyonu'nda yüzünü bir kere bile gören olmamıştı. Ama Charly kafasındaki resimlerden bir türlü kurtulamıyordu. Dietrich Aßmann'ın boynunu kıran Harald Dettmann. Sonra Pitralon şişesine batırılıp çıkarılmış kırmızı bir ıslak bez parçası. Dettmann bezi yatağın demirine bağlıyor, şişede kalanı Aßmann'ın başından aşağı döktükten sonra uyuyor gibi görünsün diye adamın üstünü örtüp hücreden çıkıyor.

Ses yok, herkes uyuyor. Sen de uzanabilirsin ama Königsberg'de trenden inene kadar uyuyamayacağını biliyorsun. Çelik tekerleklerin tıkırtısı seni sakinleştirip uyuturdu eskiden; artık olmuyor.

Königsberg. İki yıl oldu, gitmedin oraya. Ama gene de nereye gideceğini, kimin kapısını çalacağını biliyorsun.

Vogelgasse'deki o ne idüğü belirsiz batakhane; arkada bir oda daha olacağı insanın aklının ucundan geçmez. Hem de insana dünyayı açan; parayla her şeyin satın alınabileceği bir arka oda. İstihbarat, silah, her çeşit uyuşturucu ve yeni bir hayat.

Oraya ilk gittiğin günü hatırlıyorsun.

"Bir pasaport lazım."

"Kolay. Ama çok tutar."

"Param var."

Sobotka'nın ganimeti. Hâlâ gömdüğü yerde duruyordu. Allenstein'ın oradaki ormanda, Altschöneberg diye bir köyün yakınında. Sobotka'nın doğduğu yer. On beş bin mark. Sobotka'nın dışarıda kendisine yeni bir hayat kurmayı planladığı para. Senin kendine yeni bir hayat kuracağın para. Bu hayat için ne gerekiyorsa alabilirsin o parayla.

"Bir şey daha lazım."

"İstediğin her şeyi temin ederiz."

"Tubocurarin de mi?"

"O da ne?"

"Bir narkoz maddesi. Üniversite kliniğindeki bir araştırmada kullanılıyor. Anestezi bölümü. Lange Reihe."

"Adres gerekmiyor."

Seni baştan aşağı nasıl süzdüğünü hatırlıyorsun. Kuşkuyla. "Sana pahalıya patlar ama," demişti.

"Dedim ya, param var."

Binliği önüne koyduğunda nasıl bakmıştı. "Bütün istediklerimi temin ederseniz dört tane daha vereceğim bundan. Bir konuda daha yardımcı olacaksınız."

"Birini mi öldüreceğiz? Öyle şeyler yapmıyoruz."

"Hayır." Şık elbisenin sağ paçasını kaldırıp demir ayak kelepçesi-

ni göstermiştin. "Bundan kurtulmam lazım. Hem de derhal." Adamın sırtmasından en geç o an onun saygısını kazandığını anlamıştın. Paçanı indirirken, "Birkaç da adrese ihtiyacım var," demiştin. "Batı'ya gitmiş dört Doğu Prusyalı. Marggrabowalı dört kişi."

"Treuburg deniyor artık."

Tamam demiştin. Dünyanın artık başka bir dünya olduğunu biliyordun. Adamın önüne isim listesini ve diğer ihtiyaçlarını not ettiğin kâğıdı koymuştun.

Ayak kelepçesinden hemen o gün kurtulmuştun. Diğer istediklerin de iki hafta içerisinde tedarik edilmişti. Yeni bir isim, dört adres ve bir fili nakavt edecek miktarda Tubocurarin.

Tekerleklerin tıkırtısı seni uyutmuyor; tam tersi düşüncelerine yuvalanıp kapkaranlık anıları su üstüne çıkarıyor.

Rayların titreşimi.

Wartenburg Ormanı'ndaki demiryolu.

Sobotka travers aralığında, rayların ortasında, elleri ensesinde. Sizi birbirinize bağlayan ayak kelepçesi demirin üstünde.

Kelepçeli ayağını dışarı doğru çekiyorsun; zincir rayda gergin dursun diye Sobotka da kendi tarafından çekiyor.

Titreşimden biraz fazla artık yaklaşan trenin sesi. Sen enseni korumuyor, gürültüden kulaklarını kapatıyorsun. Ellerin kulaklarında, zinciri çekiyor, kaçınılmaz olanı bekliyorsun.

Kulaklarını tıkadığın halde trenin gürültüsü birdenbire o kadar yükseliyor ki, titremeye başlıyorsun; alnında boncuk boncuk ter, trenin rüzgârı seni üşütüyor.

Gözlerini kapatıp bir an önce her şeyin bitmesini istiyorsun ama bitmek bilmiyor.

Korkunç bir gürültü geçiyor üzerinden, muazzam bir gıcırtı ve uğultu. Sonra vücudunu sarsan bir darbe hissediyorsun, darbe bacağında. Canın yanıyor.

Kıpırdamaya korkuyorsun; kulakları sağır eden gürültünün ve rüzgârın azalıp durmasını bekliyorsun. Gıcırtıyı, en nihayet tamamen kesilene kadar uzaklaşan gıcırtıyı işitiyorsun.

Sonra gözlerini açıyorsun. Sağ bacağında bir acı var. Elin ister istemez oraya gidiyor ama sanki yara filan yok. Zincir kopunca baldır kemiğine çarpmış, morarmış biraz, o kadar.

Belki biraz topallayacaksın ama yoluna devam edebileceksin. Hem de zaman geçirmeden tabanları yağlasanız iyi olacak. Vatman treni durdurdu, birazdan ortalığı ayağa kaldıracak. Bu kuş uçmaz kervan geçmez yere gelmeleri, izinizi bulmaları epey vakit alacaktır ama yine de acele etmeniz gerekiyor.

Doğrulup kalkıyorsun. Dönüp raylara baktığında yüzündeki zafer ifadesi donuyor.

Üstünde tutuklu elbisesi, Sobotka'nın iri gövdesi ilk bakışta yara almamış; ama şimdi sırtüstü yatıyor. Bir eli yok. Bir de yüzü.

Kafasına bir şey çarpmış olmalı. Belki de kafasını üzerinden geçen tren kopardı. Bilmiyorsun. Tek gördüğün, birkaç dakika önce dünyadaki bütün korkulara meydan okuyan o gülümsemesinin yerinde kanlı bir bulamaçtan başka hiçbir şey kalmadığı.

Miden bulanıyor; ama korku, özellikle de tekrar hücreye kapatılma korkusu seni harekete itiyor.

Hapishane elbiseni çıkartıp Sobotka'nınkini giyerken senin yerine düşünen bir başkası sanki ya da başka bir şey. Numaran 466/20 iken, 573/26 oluyor.

Sonra hızla ormanın derinliklerine koşuyorsun. Vatman, arama ekibi ve köpekler gelip de 466/20 numaralı tutuklunun cesedini bulmadan kaçman lazım.

Ormanda koşuyor, koşuyorsun; az önce meydana gelen korkunç olaya rağmen, içini o âna kadar bilmediğin bir coşku kaplıyor ve bağırıyorsun. Özgürlük duygusu bu. Sana bir tek ölümün bahşedebildiği bir özgürlük.

93

Charly'ye yalan söylemek zorunda kalmıştı. En azından kısmen.

Öğle yemeğine kantinde buluşamayacaktı onunla, bu doğruydu; ama neden buluşamayacağını açıklarken tam gerçeği söylememişti. "Dışarıda işim var," demişti. Gerçekten de Jakub Polakowski'yi hafta sonu Berlin'de gördüğünü iddia eden birkaç tanıkla buluşması gerekiyordu. Ama bu işi öğle tatilinden önce tamamlamıştı. Tahmin ettiği gibi üç ziyaretten de bir şey çıkmamıştı. Yaşlı bir

hanım radyonun sesini çok açan komşusunu şikâyet etmiş, işsiz bir muhasebecinin ise polisi sadece can sıkıntısından aradığı ortaya çıkmıştı. Bir tek Silezya İstasyonu'nda büfe işleten ve Polakowski'yi cuma günü gördüğünü söyleyen son tanık birazcık ciddiye almaya değerdi. Rath gazetedekinden daha net olan resmi gösterdiğinde adam başını sallayıp, "Cuma günü elinde küçük bir bavulla istasyona girdi, oydu, eminim," demişti.

Ancak Polakowski'nin nereye gittiğini bilmediğini söyleyen adam onu gördüğü saati takriben dahi hatırlamıyordu. Rath bir taraftan not alıyor, bir taraftan da aradıkları kişinin izini kesinlikle bu şekilde bulamayacaklarını düşünüyordu. Şehir içi hattının da geçtiği Silezya İstasyonu'ndan birçok yere gidilebiliyordu çünkü. Rath saat on biri yirmi geçe listeyi halletmişti; ama sadece iki durak ilerideki Alex'e dönmedi.

Tam nişanlandıklarını Kale'de ilan ettikleri gün yalan söylemişti Charly'ye. Gennat haberi sabah toplantısında duyurmuş, Rath'ın Mazurya'dan döndü döneli ilk kez karşılaştığı Harald Dettmann genç çifte kötü kötü bakmış, diğerleri ise Gennat'ın tebriki üzerine alkışlamışlardı. Artık iş resmiyete binmişti, nişanlı olduklarını duymayan kalmamıştı. Tam kantinde bunu ıslatabilecekleri saatlerde o Friedrichshain'da Spreeufer'e doğru yürüyordu.

Ağzında sigara, elleri paltosunun cebinde, Oberbaum Köprüsü'nden, Osthafen istikametinde Mühlenstrasse'de gidiyordu. *Berolina* adlı çetenin şefi Kızıl Hugo'nun önceki yıl kayıplara karıştığı yerdi burası.

Rath'ın yanından geçip yolun kenarında duran siyah Adler limuzin küçük kriminal vakalar ve yoksulluğun kol gezdiği bu sanayi semtine hiç yakışmıyordu; ama kimse de cilasına ufacık bir çizik bile atmaya cesaret edemezdi.

Herkes biliyordu otomobilin kime ait olduğunu. Rath da biliyordu.

Açılan şoför kapısından şık giyimli bir Çinli indi. Adamın şapkasının altından uzun bir siyah örgü sallanıyordu; Rath'a kafasıyla hafif bir selam verip arabanın arka kapısını açtı.

"Teşekkürler Liang," diyen Rath, arkadaki iriyarı adamın yanına

oturdu. Diğeri elindeki kâğıtları inceliyordu; Rath'ın arabaya binmesiyle onları kenara koydu.

"Komiser Bey. Uzun zamandır görüşemedik."

"Bir süre seyahatteydim."

"Sizi yemeğe davet edebilir miyim? Yakında iyi bir Çin restoranı biliyorum."

"Sağ olun ama randevum var." Rath, otomobile binmeden önce sigarasını söndürmüştü, tabakasından bir tane daha çıkarttı.

Johann Marlow, "O zaman biraz gezineceğiz buralarda," dedi ve Çinliye bir işaret verdi. Ağır limuzin hareket etti. Liang, Warschauer Strasse'ye saptı.

Marlow gibi yeraltı dünyasının bir kralına teşekkür etmeyi Rath'ın içi kabul etmese de, "Bana zaman ayırdığınız için teşekkür ederim," dedi. Yardımına ihtiyacı vardı, ayıya dayı demek zorundaydı. Her sefer aynısı. Ayı gözünde her sefer daha da büyüyordu. Her seferinde de buna birazcık daha alışıyordu.

Marlow en azından şimdiye kadar iyi davranmıştı ona. Ona bir kere bile oyun oynamamıştı; Kale'deki o sözde mesai arkadaşları hakkında bile o kadar iyimser değildi. Harald Dettmann, Frank Brenner gibi göt herifleri getirdi aklına. Ya Bruno Wolter veya Sebastian Tornow gibi hainler? Andreas Lange gibi bir adam kartları açık oynamıyordu artık. Hele Böhm, Gennat, eski emniyet müdürleri...

"Size nasıl yardımcı olabilirim?"

Rath konuşmaya başlamadan bir sigara yaktı.

"Bir kiralık katil arıyor olsam, kime başvururum bu şehirde ?"

Marlow güldü. "Komiser Bey! Şefinizden kurtulmaya mı çalışıyorsunuz?" Sonra ciddileşti. "Bu tip hizmetlerde ben yokum, *Berolina*'dan da bu konuda medet ummayın."

"Ya *Concordia*?"

"Onlar da *Berolina* gibi namus kurallarına tabiler; adam öldürmek bunlara dahil değil."

Rath başını salladı. Bu yeraltı çeteleri şehirdeki organize suçlardan sorumluydu; kesinlikle sütten çıkmış ak kaşık değillerdi ama adam öldürmekten de kaçınıyorlardı. En azından namus kuralları lüksü olanlar.

Marlow, Rath'a kuşkuyla baktı. "Asıl öğrenmek istediğiniz şey nedir Komiser Bey?"

"Bir tanık geçen hafta gözaltındayken öldürüldü; görünen o ki, profesyonel biri tarafından."

Rath, yeraltı dünyasının patronuna katilin kendini polis diye tanıttığı, hele hele kimin imzasını kullandığı gibi bilgileri vermedi.

"Olayın arkasında *Concordia*'nın olduğunu düşünüyorsunuz, öyle mi?"

"Olayın arkasında Gustav Wengler diye bir adamın olduğunu düşünüyorum. Kendisi *Concordia* ile birlikte iş çeviren bir içki kaçakçısı." Overstolz'undan bir nefes çekti. "Wengler başına çorap örebilecek bir tanığı sanırım *Concordia*'nın yardımıyla ortadan kaldırdı."

"Yanılıyorsunuz Komiser Bey," dedi Marlow sigarasını tabakaya birkaç kez vurup yaktıktan sonra.

"Nasıl?"

"*Concordia*'nın Wengler'le hiçbir ilgisi yok."

"*Concordia*'nın adamları daha geçen hafta Westhafen'de Wengler'in sahte içkilerini gemiye yüklüyordu."

"Doğru," dedi Marlow. "*Concordia* ile Mathée firması arasındaki sıkı fıkı işbirliği o gün son buldu."

"Bir dakika. *Concordia* doğrudan Luisen Damıtma Tesisi ile mi çalışıyor?"

"Dediğim gibi: *Çalışıyordu.* O kadar orijinal şişeyi başka nereden bulacaklar? Orijinal şişe deyip geçmeyin, çok önemli. Amerikalıların marka ürün için ödemeyecekleri fiyat yoktur, inanın. Bu işleri ben de öğrendim bu arada."

Rath sesini çıkarmadı; imayı anlamıştı. Posta kutusundaki iki bin dolar geldi aklına.

Marlow, "Şişenin içinde ne olduğunun hiçbir önemi yok," diye devam etti. "Şunu da bilin: Amerika'daki ortaklarımız içkiye tekrar su ve tıbbi alkol, bazen bundan da beter bazı şeyler katıyor. Zavallı Amerikalılar." Marlow başını sallayarak güldü.

"Demek Wengler'le işbirliği sona erdi."

"Korsanlar *Concordia*'yı saha dışı bıraktı; bana sorarsanız bu, Gustav Wengler'in onayıyla gerçekleşti." Marlow sigarasından bir

nefes çekti. "Şayet bu bağlamda bir tanık imha edildiyse, bunun talimatı Kuzey Korsanları'nın şefi Hermann Lapke'den gelmiştir." Gangster pis pis güldü. "Sizin yerinizde olsam Kale'de gözümü kulağımı açardım, katili belki orada bulursunuz."

Rath afallamıştı. Sahte polis ve rozet konusunda tek kelime etmediğinden emindi. Charly'nin dediklerini düşündü. Yani bu durumda Komiser Dettmann'ın bir yeraltı çetesiyle ilişkisi vardı, öyle mi?

"Korsanlar'ın *Concordia* ile ne alıp veremediği var? Size ve *Berolina*'ya düşman bilirdim onları."

"Lapke artık bizle uğraşmıyor, boşa kürek çektiğini anladı çünkü." Marlow sigarasının dumanını keyifle üfledi. "Ama Korsanlar, Kuzeybatı'da rakipleri olan *Concordia*'nın bayağı başını ağrıtıyor. Lapke beş tane adamını öldürttü onların." Rath'ın yüzüne baktı. "Soruşturma yürüttünüz bu konuda, gazeteler yazdı."

"Fantom." Rath düşünceli düşünceli başını sallıyordu. "Bütün mağdurlar *Concordia* ile ilişkiliydi."

"Hepsi bunun açık edilmesini istemez tabii, mesela o kellifelli Charlottenburglu avukat Riemann. Fantom'un kurbanlarının tamamı, şöyle ya da böyle Marczewski'nin işine yarayan insanlar."

"Mesela Polonyalı Paule..."

"Ona öyle demeyin. Gözünüzün yaşına bakmaz, vurur. Aslında iyi adamdır da..."

"Mazuryalı mı kendisi?"

Marlow omuz silkti. "Her halükârda Prusyalı. Daha birkaç yıl oldu Königsberg'den Berlin'e geleli."

"O zaman Wengler onu eskiden tanıyor."

"Olabilir. Ama artık arkadaş değiller. Marczewski, Fantom'un yeni kurbanı olmaktan çok korkuyor. Birkaç gündür saklanıyor."

"Bütün Fantom cinayetlerinin arkasında Korsanlar mı var?"

"Lapke var. Yaklaşık bir yıl önce Tegel'den tahliye olduğundan beri Berlin polisiyle çok iyi ilişkiler içerisinde."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"O zamanlar arkadaşı Höller paçayı kurtaramadığı halde *Beyaz El*'in onu ellememesi bir tesadüf olamaz."

"Lapke *Beyaz El*'le ittifak mı kurdu demek istiyorsunuz?"

"Belki hâlâ ittifak içindeler."

"*Beyaz El* kalmadı ki. Biz bir yıl önce çökerttik onları."

"Her halükârda Lapke'nin tuttuğu katil, siz adına isterseniz Fantom deyin, isterseniz başka şey deyin, sizin meslektaşlardan biri Komiser Bey, bana inanın."

"Fantom keskin nişancı, gözaltındaki mağdurun ise boynu kırılmış."

Marlow omuzlarını kaldırdı. "Eğer Lapke tam da bu olayda başka birini tuttuysa, çok şaşarım."

"Peki kim bu polis?"

"Ben bilsem çoktan açığa çıkardı bu. Ya da ölmüştü."

"Çok şey biliyorsunuz."

"Bilgi benim branşımın olmazsa olmazı," dedi Marlow; Rath'ın aklına babasının seçim sloganı geldi: *Bilgi güçtür.*

Düşünceli düşünceli sigarasını söndürdü. Tabla, Buick'inin torpido gözü kadar büyüktü. "Paul Marczewski, Gustav Wengler'in aleyhine tanıklık yapar mı, ne dersiniz?"

"İlla Wengler'i yargı önüne çıkartacaksınız yani." Marlow sırıtıyordu. "Bu işin Korsanlar'a zararı olacaksa, size her türlü desteği vermeye hazırım. Yalnız Marczewski'nin mahkemede bırakacağı izlenim pek iyi olmayacaktır, korkarım. Kendisi de çıkmak için can atmayacaktır zaten. Ama..." Marlow izmariti pencereden silkeledi. "Bakayım, belki bir şey yapabilirim."

94

Daha masasına oturalı birkaç saat olmuştu ama günlük hayatın yeknesaklığı şimdiden ruhunu karartmaya yetmişti.

Daha hafta sonu sanki hâlâ Cinayet Masası'nda çalışıyor gibi bir illüzyona kapılmış, Gereon'la gözaltı hücresindeki ölüm üzerine konuşmuşlardı. Bu arada birkaç kez Dettmann'ın adı geçmişti ama Herr Rath hiçbir tepki vermemişti.

G Şubesi'ndeki arkadaşları Wedding'deki kız çetesini enselemişti. Charly *Vaterland* Cinayet Komisyonu'ndayken bütün sorgular tamamlanmıştı. Şu anda aynı ofisi paylaştığı Karin van Almsick'le

olası benzerlik ve çelişkileri saptamak için protokolleri gözden geçiriyorlardı.

Kızların metrolardaki saldırılarının oldukça acımasız olduğu ve kurbanlarına çektikleri sustalı bıçakları burunlarına dayayarak gözdağı verdikleri halde Charly bu zavallılara merhamet duyuyordu.

En küçükleri on dört, en büyükleri ise on yedi yaşındaydı; hepsi evsiz barksız, anne babasız, herhangi bir şekilde başını kurtarmak zorunda olan kızlardı. Charly bir yıl önce tanıştığı Alex'i düşündü. Neredeydi şimdi acaba? Önce aklına protokollerde Alexandra Reinhold ismiyle karşılaşma ihtimalini getirip korkmuştu; görmeyince de çok sevinmişti. Alex de hırsızlık yapıyor, arada bıçak da kullanıyordu ama Charly kızı çok sevmişti. İçinden Alex'in de, arkadaşı Vicky'nin de bir an önce bütün zorlukların üstesinden gelerek doğru dürüst bir hayata kavuşmalarını diledi.

"Ne düşünüyorsun?"

Karin van Almsick meraklı bir mesai arkadaşıydı.

"Biliyorum, onu düşünüyorsun, değil mi?"

A Şubesi'nde olduğu gibi G Şubesi'nde de Komiser Adayı Ritter'in Kriminal Komiser Rath'la nişanlandığı haberi duyurulmuştu. Charly tebrikleri kabul etmiş, ertesi gün pasta getireceğine dair söz vermişti.

"Yoo," dedi. "Doğrusunu istersen, o kadar da sık düşünmüyorum Gereon'u."

Charly tekrar önündeki protokole konsantre olmaya çalıştı ama diğeri ısrarlıydı.

"Ne zamandır tanışıyorsunuz? Üç yıl önce de çalışmışsın Cinayet Masası'nda, Gençlik Kriminal Dairesi'ndeki Pfeiffer öyle söyledi. Stenografik yapmışsın."

"Gereon Rath'la gerçekten de o zaman tanıştım. Hemen kurdun bağlantıları. Kriminolog olduğun belli."

Kadın bön bön gülüyordu. Charly'nin dalga geçtiğini anlamamıştı, belki de böylesi daha iyiydi.

"O zamandan beri berabersiniz demek."

"Beraber olduk, ayrıldık... Anlayacağın en sonunda aklımız başımıza geldi."

Karin van Almsick anlayışla bakıyordu. "Kötü olmuş."

"O kadar da değil canım. Sonuçta başka erkekler de var."

Charly'nin ağzından öylesine çıkmıştı bu ama meslektaşı adeta şoke olmuştu.

"Şakaydı, değil mi?"

"Nasıl?"

"Yani başka erkeklerle... Öyle şeyler yapmadın, değil mi?"

Karin merakından çatlayacaktı neredeyse.

"Açıkçası, hayatıma birkaç erkek girdi; bazılarıyla iş ciddiye bindi, bazılarıyla olmadı. Karşılaştırabilme imkânı önemli. İnsan bir şey satın alırken de mukayese ediyor, böyle daha önemli meselelerde neden etmesin?"

Karin van Almsick tamamiyle afallamış, ağzı açık dinliyordu.

Sonuçta taşradan geliyordu; Wriezen filan gibi bir yerden. Berlin'deki ahlâk anlayışı feleğini şaşırtmıştı. O bunu herhalde ahlâksızlık diye düzeltirdi.

Karin ayağa kalktı. "Bir çay yapayım," dedi; bir yandan gülümsüyordu ama iş arkadaşından biraz uzaklaşmak istediği her halinden anlaşılıyordu.

Charly arkasından baktı. Sonradan kem küm etmek zorunda kalmaktansa ilk günden açık konuşmak iyidir dedi kendi kendine.

Karin van Almsick mutfaktan çabuk döndü. Birden kapı açıldı ve ofiste bitiverdi. Elinde çaydanlık filan yoktu; nefes nefeseydi. Beti benzi atmıştı.

"Dışarıda biri var," diyebildi.

"Ee?" dedi Charly.

Karin van Almsick öyle bir haldeydi ki, sanki dışarıda az önce bir ruh görmüştü.

"Bir zenci," dedi sonunda. "Charly, dışarıda... bir zenci... seninle konuşmak istiyor..."

95

Rath öyle oturup beklemekten çok sıkılmıştı ama başka da yapacak bir şey yoktu. Gennat'a gitmek de nereden geldiyse aklına.

Hemen öyle içeri alınmayacağını aklına getirmeliydi. Ama o aralar düşünmekle ilgili bir sorunu vardı; daha doğrusu sağlıklı düşünmekle. Düşünmemiş, gidip kapıyı vurmuştu; Trudchen Steiner beklemesini rica etmişti kendisinden. Evet, şimdi oturmuş bekliyordu.

İçinde öyle oturup durmayı tam işkence haline getiren bir sıkıntı hissediyordu. Burada Gennat'ın huzuruna çıkmayı beklemek yerine başka neler neler yapabilirdi. Ama belki de onları yapmaması daha hayırlıydı.

Mesela Charly'nin ofisine dalıp ona bir soru sormak.

Kendisi gelemeyeceğini söyleyince o öğle yemeği için kimle randevulaşmıştı?

Marlow'la görüştükten sonra Kale'ye dönmeden önce köfte gibi ufak bir şeyler atıştırmak istemişti. Onu Aschinger'de göreceğini hiç düşünmemişti; zaten düşünse başka yere giderdi. Kuyrukta gayriihtiyari şişman bir kadının arkasına geçip saklanmıştı; Johann Marlow ile buluşması yekten vicdan azabına neden oluyordu.

Sonra bir kez daha bakınca Charly'nin pencerenin yanındaki masada yalnız oturmadığını görmüştü. Üstelik Şube'nin yarısının öğle yemeği yediği Aschinger'de; herkesin gözü önünde.

Fräulein Charlotte Ritter; bütün meslektaşlarının o sabahtan beri bildiği gibi daha yeni Herr Gereon Rath'la nişanlanan Fräulein Ritter, öğle yemeğinde ve nişanlısı yanında yok. Ama yalnız değil.

Bir zenciyle oturuyor.

Tam Rath'ın baktığı anda bembeyaz dişlerini gösteren bir zenciyle. Charly adamın söylediği bir şeye gülüyordu; ona o kadar odaklanmıştı ki, kuyruğa bakmamış, Rath'ı fark etmemişti.

Rath, masaya gidip adama bir yumruk atma dürtüsünü hemen bastırmış, geri çekilmişti.

Berlin polisiyle bir bağlantısı olduğunun, hele hele bu bağlantının Gereon Rath adını taşıdığının bilinmemesi iyi olan Johann Marlow'un yanından dönüyor olmasa Charly'den hesap sorardı. Zenciyi de sille tokat restorandan kovardı.

Belki de bunu yapmaması iyi olmuştu. Öte yandan yapsa, belki kendisini iyi hissedecekti, kim bilir.

Kimdi bu herif? Charly niye buluşmuştu onunla? En önemlisi, arkadaş çevresinde bir zenci olduğundan neden hiç bahsetmemişti şimdiye kadar? Adam hukukçuya filan benzemiyordu.

Gennat'ın ön bürosunda asılı Hindenburg portresine bakıp kendini avutmaya çalıştı. Ama gözünün önüne hep aynı resim gelip takılıyordu: Charly bir zenciyle beraber oturmuş gülüyor!

"Şube Müdürü sizi bekliyor," diyerek onu bu resim dönmedolabından indiren Trudchen Steiner oldu.

Erich Gennat masasında oturuyordu.

Buda, "Nedir bu kadar önemli olan?" diye sordu.

Nişanlım gizli gizli bir zenciyle buluşuyor.

"Dettmann, Fantom vakasında yol alıyor mu?" dedi Rath.

Giriş dört dörtlük sayılmazdı. Gennat kuşkuyla baktı. "Vakayı geri mi istiyorsunuz Komiser Bey?" diye sordu.

Tabii ki istiyordu. Hele bu vesileyle Gustav Wengler'i yargı önüne çıkarmak ne âlâ olurdu.

"Yok Sayın Müdürüm, diyecektim ki..." Rath bir sigara yaktı. Bu ofiste kendini bu kadar huzursuz hissetmemişti şimdiye kadar. Aklının ara sıra Charly'ye kayması da bunda mutlaka rol oynuyordu. "Bu vakayla ilgili olarak bazı yeni bilgiler var."

"*Vaterland* Cinayet Komisyonu'nun bu ara öncelikli olarak Jakub Polakowski'yi aramaya ağırlık verdiğini sanıyordum."

"Zaten o bilgileri de bu bağlamda elde ettim. Daha doğrusu Gustav Wengler hakkında açtığımız soruşturma çerçevesinde."

Gennat, "Polakowski'ye odaklansanız iyi olur," dedi. "Zanlı o. Wengler bu durumda mağdur konumunda. Ya da potansiyel mağdur. Onu korumak için izliyoruz."

"Kusura bakmayın Sayın Müdürüm ama Gustav Wengler hem katil, hem de içki kaçakçısı. Sahte içki satışını örtbas etmek için kaç yıllık müdürünü öldürttü."

"Şimdilik bütün bunlar teori."

"Ama elimde bu teoriyi besleyecek malzeme var." Rath sigarasından bir nefes çekti. "Wengler iki çeteyi birbirine düşürüp *Concordia*'dan *Kuzey Korsanları*'na geçmiş."

"Nedir ulaşmak istediğiniz?"

"Gözaltı hücresindeki cinayet Fantom'un işi olabilir. Adam Her-

mann Lapke'ye çalışıyor. Lapke yeni ortağı Wengler'e böylelikle kıyak geçiyor."

Gennat, Rath'a çok ciddi bir ifadeyle, hatta biraz da paniklemiş gibi bakıyordu. Ahizeyi kaldırdı. "Fräulein Steiner, önümüzdeki on dakika hiçbir şekilde rahatsız edilmek istemiyorum. Siz bile etmeyin."

Telefonu kapattıktan sonra bir süre sustu.

"Bunlardan söz ettiğiniz kimse oldu mu?"

Charly bir zenciyle buluşuyor.

"Nelerden?"

"Kuşkularınızdan."

"Hayır Sayın Müdürüm, ilk size söylüyorum."

"Bununla da kalsın." Gennat alnını buruşturdu. "Nasıl vardınız bu kuşkuya? Fantom keskin nişancı. Aßmann'ın ise boynunu kırmış, kim yaptıysa."

"Seri yürümesi lazımdı da onun için. Ayrıca bir gözaltı hücresi bir keskin nişancı için en olmadık yer."

"Peki bu bilgiler nereden geçti elinize?"

Rath Overstolz'undan bir nefes çektikten sonra, "*Berolina* çetesinde bir muhbir var, o anlattı," dedi. "Fantom, Lapke'nin özel kiralık katili gibi bir şeymiş."

"*Berolina*..."

"Evet. *Concordia*'yla yakın ilişkisi olan bir çete. Bizim Fantom'un kurbanlarının hepsi, hepsi olmasa da çoğu bu çevrelerden."

"Korsanlar yeraltında yine huzursuzluk çıkarıyor, öyle mi?"

"Belki de bizzat Lapke." Rath, söylediklerini duymaması gereken birisi odaya girmiş gibi sesini alçalttı. "Yeraltı dünyasında, Hermann Lapke'nin önceki yıl *Beyaz El*'le çalıştığı söylentileri dolaşıyor. Fantom'un o dönemden kalma birisi olduğu, dolayısıyla da..."

"...bir polis memuru olduğu" diye tamamladı Gennat.

Rath başıyla doğruladı. "Öyle olduğu için de gözaltı hücresine girebildi. Gerçekten meslektaşlarımızdan biri olması lazım. Çarşamba akşamı nöbette olan gardiyana bütün memurların fotoğrafını göstersek."

"Korkarım bu mümkün değil." Gennat'ın yüzünde endişeli bir ifade belirdi. "Gardiyan Studer üç gündür kayıp."

Buda sesine komplo teorisi havası vererek, "Size şimdi söyleyeceğim şey bu dört duvar arasında kalacak Komiser Bey. Size yüzde yüz güvenebilir miyim?"

"Elbette Sayın Müdürüm."

Gennat devam etmeden önce Rath'ı baştan aşağı süzdü.

"Fantom cinayetleri gerçekten otuz bir yılının sonbaharında, *Beyaz El* çökertildikten kısa bir süre sonra başladı," dedi sonunda. "O zamanlar hobisini mesleği ve kârlı bir ek iş haline getiren birisini gözden kaçırdığımızı düşünüyoruz."

"Sabıkalıları ya da yardakçılarını öldürüp bir de üstüne para alıyor." Rath sigarasını söndürdü. "Yani sahiden bir polis, öyle mi?"

"Aramızda kalacak ama. Hele şimdi duyacağınız şey, tam bir sır. Kimseye bir şey söylemeyin lütfen!"

Gennat, Rath'ın gözlerinin içine bakıyordu; komiser hipnotize olmuş gibi başını salladı.

Şube müdürü, "Sadece bir meslektaş olduğunu bilmekle kalmıyoruz," dedi. "Onun kim olduğunu da tespit ettik."

96

Bir dört gün daha geçmişti; Jakub Polakowski'yi hâlâ bulamamışlardı. Bütün büyücek Prusya karakollarında fotoğrafı vardı; arama ekibi Berlin'i, Polakowski'nin intikam seferinde uğradığı bütün şehirleri taramıştı. Nafile.

Adam sanki yer yarılmış, yerin dibine girmişti.

Zanlının resminden Danzig Özgür Şehri'nin kriminal polisine bol miktarda verilmişti; ancak Polakowski, Wengler'in otelinin önünde görülmemişti. İçki fabrikatörü hâlâ Eden Oteli'nde kalıyordu; avukatları ve akrabalarıyla orada görüşüyordu. Ölen kardeşinin bütün işlerini hale yola koymak ister gibiydi. Bir an önce kaçak içki satışına devam etmek amacıyla herhalde diye düşündü Rath.

Wengler doğduğu kente geleli bir hafta olmuştu. Rath, Gustav Wengler Treuburg'daki işlerin başına ne zaman dönecek diye soruyordu kendi kendine. Müdürü ölmüş, damıtma tesisi yöneticisiz kalmıştı. Yoksa halefi çoktan hazır mıydı?

Ama ertesi gün dönmesi lazımdı artık; Gustav Wengler gibi siyasetle uğraşan bir adamın seçimleri kaçırması düşünülemezdi. Muhtemelen oy pusulasını sandığa atarken yerel basın tarafından fotoğrafı çekilen kişiliklerdendi.

Rath o günlerde kendini pek iyi hissetmiyordu; Buda'nın ona verdiği sır adeta midesine oturmuştu. En azından Charly'ye anlatabilseydi; ama Gennat ona da bir şey söylememesini sıkı sıkı tembihlemişti. *Beyaz El* çetesini çökerttikleri, hoşnutsuz polis memurlarının öç peşinde art arda bir sürü itiyadi suçluyu öldürdüğü bir önceki yılla karşılaştırıldığında bilinmezler daha fazlaydı.

Bu kadrodan birisi hâlâ adam öldürüyordu; tek fark, artık bunu para karşılığı yapmasıydı.

Gennat ismi söylediğinde Rath hem şaşırmış, hem şaşırmamıştı.

Buda, "Kriminal Komiser Dettmann," demişti.

"Dettmann mı? Ona bir de kendi vakasını mı verdiniz? Herhalde bütün ipuçlarını yok etsin diye."

"Ne ipucu? İpucu yok ki zaten. Dosyaları siz de incelediniz. Ona vakayı vermemin bir nedeni var; kendini güvende hissetmesini istiyorum."

"Tutuklamak daha yerinde olmaz mı?"

"Delilsiz nasıl yapacağız bunu?"

Gennat haklıydı; kanıt yoktu. Eldeki avuçtaki birkaç ipucunun mahkemede geçerliliği olmazdı.

Sabırlı olacaklardı.

Bu ona ne kadar ters gelse de yapacak bir şey yoktu.

Carmerstrasse'de tek sır saklayan Rath değildi, Charly de hâlâ bir şey anlatmamıştı. Pazartesi günü öğlende kiminle buluştuğu konusunda şimdiye kadar tek laf çıkmamıştı ağzından.

Bu Allahın belası zencinin kim olduğunu hâlâ bilmiyordu.

Hatta galiba bununla ilgili bir kantin dedikodusu duyar gibi olmuştu ya; ama pek de emin değildi, çünkü onu görünce susmuşlardı. Zenci kelimesini yüzde yüz duymuş, mesai arkadaşlarının sohbeti kesip de ona fırlattıkları acıma ve alay karışımı bakışları görmüştü.

Kafayı takmamaya çalışmış, Mazurya'da kendi yediği naneyi, Hella Rückert'le geçirdiği o garip geceyi getirmişti aklına. O da bu-

nu anlatmazdı Charly'ye, onu hiç alakadar etmezdi. Onun da aynı şekilde zenciden bahsetmemesinin nedeni yoksa...

Rath'ın içindeki kıskançlık duygusu günden güne büyüyordu. Hiç son günlerde olduğu kadar sık yatmamıştı onunla; bazen bunu ona sahip olduğunu, başkasına değil, kendisine ait olduğunu hissetmek için yaptığını düşünüyordu.

Kimdi bu zenci? Aslında bundan fazlasını da bilmek istemiyordu. Bir de Charly'nin neden bir şey anlatmadığını merak ediyordu.

Charly'nin özel hayatı konusundaki bütün kuşkularını ortadan kaldırmak için dedektif tutmayı bile düşünmüş, sonra vazgeçmişti. Vazgeçmesinin nedeni bir tek Berlin'de tanıdığı bütün özel hafiyelerin dolandırıcı olması değildi; bu adımla kıskançlığına tamamen yenilecekti, sorun oydu.

A Şubesi'nde olağan günlük hayat tekrar başlamıştı. Aslına bakılırsa Charly tam zamanında dönmüştü masasına. O da şikâyet etmiyordu durumundan, kaderine boyun eğmişti. Ofisi paylaştığı meslektaşıyla iyi anlaşıyor gibiydi. Üç hafta Cinayet Masası'nda çalıştı diye G Şubesi'nde kıskançlık duyan kimse de yoktu.

Rath o hafta Charly'yle kantinde üç kez öğle yemeğinde buluşmuştu; genç kadınla birlikte görülmek, masadaki mesai arkadaşlarına onu *nişanlım* veya *Fräulein Ritter* diye tanıştırmak ona özel bir haz veriyordu.

Onu Charly'ye iyice bağlayan şey belki de kıskançlıktı ama aldırmıyordu buna; resmen evlilik hayatını deniyorlardı. Akşamları oturup beraber radyo ya da plak dinliyor, birbirlerine işlerini anlatıyorlardı. Bu arada sırlarını da saklıyorlardı. Hem belki bu da evliliğe özgü bir şeydi. Rath ne kadar zorlansa da alışmaya çalışıyordu.

Hatta pazar günü birlikte sandığa gideceklerdi; söz vermişti Charly'ye. Gerçi hâlâ oyunu kime vereceğini bilmiyordu. Zaten anlamsız da geliyordu: Başbakanı yine ihtiyar Hindenburg belirleyecekti sonuçta. Belki de böylesi daha iyiydi, ihtiyar hükümette bir tane bile Nazi bırakmazdı; ayarı değildi onlar. Rath'ın seçimlerden beklediği tek şey, komünistlerle Nazilerin oylarının düşmesi, böylece sokak kavgalarının azalmasıydı. Belki yeni hükümet Berlin'de, Prusya'nın geri kalanında yaşamın tekrar normale dönmesi

için SA'yla SS'leri de yasaklardı yine. Keşke Prusya polisine karışılmasaydı, keşke tekrar denetimi ele geçirseydi artık.

Ama hepsinden öte, onu en çok ilgilendiren soru şuydu: Kimdi o zenci?

Seçim günü konuyu çaktırmadan Nazilere, onların lanet olası ırkçılıklarına getirse miydi? Alman zenci var mıydı bu arada? Pekâlâ ortaya atılabilecek bir konuydu bu.

Kafasındaki düşünceleri silip masasındaki dosyalara verdi kendini yine. Bütün hafta, Mazurya'da yaşadıklarını rapor haline getirmekle geçmişti. Bu kâğıt kürek işlerinden nefret ediyordu. Artık raporu, onun geri çevirmeyeceği şekilde Böhm'e iletilmeye hazır hale getirmişti. En azından öyle düşünüyordu.

Böhm yerinde yoktu bile belki. Arkadaşlarının çoğu için hafta sonu başlamıştı; ofiste tek başınaydı. Charly de çıkmıştı bir saat önce; Greta'yla alışverişe gideceklerdi.

Yoksa zenciyle mi buluş...

Nasıl işti bu böyle? Resim gene dönmeye başlamıştı kafasında: Charly'yle bu adam yeni Aschinger'de pencerenin kenarındaki bir masada...

Telefon çaldı. Rath dikkati başka yere çekildiği için sevinmişti. Bir haftadır bekleyip durduğu telefondu bu.

"Kowalski," dedi. "Siz de Königsberg'de mi mesaiye kaldınız?"

"Bu hafta Hırsızlık Büro Amirliği'nden arkadaşlarla çalıştık."

"Başarılı oldunuz mu peki?"

"Otuz yılının Ekim ayında üniversite kliniğindeki hırsızlık..." Kowalski devam etmeden önce etrafta dinleyen olup olmadığından emin olmak ister gibi sustu. "Arkasında hangi çetenin bulunduğunu biliyorum artık. Meslektaşlarım kanıtlayamasalar da, işin arkasında Marczewski'nin adamlarının olduğuna eminler; bu işin onların eseri olduğu açık."

"Marczewski mi?"

"Şefleri kaç yıldır Berlin'de yaşadığı halde çete hâlâ onun ismiyle anılıyor."

"Polonyalı Paule."

"Nasıl?"

"Burada öyle deniyor ona. Yeraltı çetelerinden birinin başında.

Muhtemelen içki kaçakçılığı sayesinde palazlanmış."

"Olabilir. Her halükârda çetede bir muhbirimiz var, ondan bir şeyler öğrenebildim. Bana gönderdiğiniz resmi ona gösterdim, adamı hemen tanıdı."

"Ee?" Rath'ın avcılık dürtüleri alarma geçmişti.

"Adam üniversite kliniğinden çalınan maddeyi satın almış. Hatta hırsızlık talimatını da o vermiş; çalınacak maddenin yerini bile biliyormuş."

"İlginç."

"Evet. Marczewski çetesinden isteği bir tek bununla kalmamış. Pasaporta da ihtiyacı olduğunu söylemiş. Artık memlekette yaşamayan dört Treuburglunun adresini de istemiş."

"Bildim. O dört adamın hiçbiri hayatta değil artık, değil mi?"

"Aynen öyle."

"Bu adresleri verirken bir katile kurbanlarını doğrudan eline teslim ettiklerinden çetenin haberi var mıymış?"

"Muhbir hayır diyor ama bana sorarsanız, Polakowski istese, onlar icabında analarını bile satar. Adam birkaç bin mark atmış masaya. Buna hangi haydut karşı koyabilir? Şu soru can alıcı tabii: Hapisten kaçmış bir adam bu kadar parayı nereden bulur?

"Bu herhalde içerideki arkadaşının banka soygunlarında ele geçirdiği para," dedi Rath. "Teşekkürler Kowalski, iyi çalışmışsınız."

"Sağ olun Komiser Bey, her zaman emrinize amadeyim. Ama bir şey daha var. Muhbir en ilginç bilgiyi en sona bıraktı."

"Neymiş o?"

"Adam gene gelmiş."

"Kim?"

"Polakowski, Maczewski'nin adamlarını yine bulmuş. Geçen pazar. Gene Tubocurarin'e ihtiyacı olduğunu söylemiş. Tedarik etmişler de."

Wilhelm Böhm masasında oturuyordu ama paltosu üstündeydi. Telefonda konuşuyordu.

"Gözünüzü dört açın. Dönecektir gene."

Başkomiser telefonu kapadı.

"Ne oluyor?" diye sordu Rath.

"Danzigli meslektaşlar. Gustav Wengler'in izini kaybetmişler. Bir kapalı çarşıda."

"Olur bazen," dedi Rath. Elindeki kalın dosyayı Böhm'ün masasına koydu. "Wengler demişken," dedi, "Mazurya'daki faaliyetim. Rapor."

"Nihayet." Böhm dosyayı kendine doğru çekip açtı, sayfaları karıştırmaya başladı. "Teşekkürler Komiser Bey. Geç kaldınız gerçi biraz."

Wilhelm Böhm'den bundan daha kibar bir teşekkür duymak imkânsızdı.

"Bayağı kapsamlı," dedi Rath. "Başka işlerim de vardı tabii."

Ne yapacağını bilemeden durdu. Böhm'e Kowalski'nin telefonundan nasıl söz etsindi? Başkomisere o konuda bir şey anlatıp anlatmama konusunda emin de değildi.

Dosyaya şöyle bir göz gezdiren Böhm kafasını kaldırıp, "Başka ne vardı Komiser Bey?" dedi.

"Bir şey daha var ama, hem var hem yok."

Rath tekrar denedi. "Polakowski," dedi. "Sanıyorum Treuburg'da ve Gustav Wengler'i bekliyor."

"Nereden çıkarttınız bunu?"

"Öyle bir his."

"O zaman yerel polis teşkilatı hissinizin gerçeklik derecesine baksın. Polakowski o kadar küçük bir şehirde çabuk bulunur herhalde."

"Başkomiserim, kusura bakmayın ama benim Treuburg polisine itimadım yok." Rath raporunu gösterdi. "Hepsi yazılı burada. Kıdemli Başpolis Grigat, Polakowski'yi öldürebilir mesela."

"Cinayet işleyen bir polis, öyle mi?"

"İlk kez yaşanmıyor herhalde. Ona meşru savunma der, kaçarken vurdum der. Her halükârda Grigat'la Wengler birlikte iş çeviriyor. Polakowski'nin canlı olarak ele geçirilmesinde Grigat'ın hiçbir çıkarı yok. Adam eski bir vakanın tek tanığı."

"Birkaç kişinin de katili."

"Öyle diye adaleti kendi ellerine alması çabasına izin veremeyiz herhalde."

Böhm çenesini kaşıyarak, "Hımm," dedi.

"Ayrıca" diye devam etti Rath, "Berlin polisinin sadece bir his yüzünden resmi kanallardan yardım istemesi sizce nasıl bir izlenim uyandırır?"

"Berlin polisi sadece bir his yüzünden masraflı bir iş gezisine çıkarsa da iyi bir izlenim uyandırmaz."

Rath, "Hafta sonu," dedi. "Özel bir gezi olamaz mı?"

"Nedir planınız?"

"Belki tekrar Treuburg'a giderim. Ama bu sefer özel."

"Sandığa gitmiyor musunuz yarın?"

"Ondan daha önemli şeyler var."

Rath, Böhm'ün cevap vermesine fırsat bırakmadan kapıdan çıktı ve hızlı hızlı merdivenleri indi.

Başkomiserin "Hımm" demesini onay kabul ediyordu. Ofisi terk ederek Böhm'ün yanlış anladınız demesine engel olmuştu. Yoksa adam komiserine o seyahati yasaklayabilirdi.

Buick'e daha bir gün önce benzin almıştı; cebinde de yüz mark civarı bir para vardı, yeterdi. Rath direksiyonu Kaiserstrasse'ye kırdı, oradan da Frankfurter Allee'ye çıktı. Trafik Lichtenberg'e kadar sıkıştıktı. Tren köprüsünü geçtikten sonra gaz verdi.

Charly'yi de yanına almak isterdi; normalinde onu böyle deliliklerden vazgeçirmeye çalışsa da, gelirdi bile belki.

Ama o, arkadaşıyla Tauentzien'de alışverişteydi.

Nasıl ulaşacaktı şimdi ona?

Ulaşmasındı, ne olacaktı?

Başka seçeneği yoktu. En azından ona öyle geliyordu. Ne yapılması gerekiyorsa yapacaktı. Elini çabuk tutmalıydı; trafik elverişliyse on beş saat kadar sürerdi yol. Gustav Wengler seçimler dolayısıyla en geç yarın Treuburg'da olacaktı, bundan emindi. Bu durumda kendisinin de orada olması lazımdı.

Hella Rickert'le karşılaşmaları ihtimalini aklına getirince Charly'yi Mazurya'ya götürmemenin iyi fikir olduğuna karar verdi.

Gaz pedalını köklemesine rağmen sınıra varması beş saati buldu. Koridordan önceki son Alman şehri Schneidemühl'de bir benzinci buldu. Kasanın yanındaki duvarda ankesörlü bir telefon vardı. Benzinci arabayla ilgilenirken Rath telefona yöneldi.

Saat sekiz olmuştu, Charly çoktan evdeydi tabii. Bağlantı pek iyi değildi, Charly'nin sesi cızırtılı geliyordu.

"Gereon! Neredesin? Mesaiye mi kaldın?"

"Hayır." İşi fazla uzatmamaya kararlıydı. Kem küm etmeden doğruyu söyleyecekti. "Benzincideyim şu anda," dedi. "Schneidemühl'de."

"Nasıl?"

"Schneidemühl'deyim, Polonya sınırında."

Hattın öbür ucundaki sessizlik hiç iyiye alamet değildi. Charly en sonunda soru sorarken her heceye vurgu yapmış, her hecede sesi biraz daha yükselmişti.

"Schneidemühl'de. Ne. İşin. Var?"

"Sakin ol. Polakowski'nin nerede olduğunu öğrendim."

"Ve kendi başına gezmeye çıktın, öyle mi?"

"Gezme değil, Böhm'ün haberi var."

Charly'nin nutku tutulmuştu. Güzel.

"Beni merak etme Charly. Kapatmam lazım, bozuk para bitti. Seni seviyorum."

Telefonu kapattı.

Sınıra pek bir şey kalmamıştı. Hafta sonu Doğru Prusya'ya gitmek isteyen bir tek o değildi anlaşılan; kontrol noktasında uzun bir kuyruk vardı. Gennat abartmamıştı. Önce transit vize için bir mark altmış fenike, sonra da damgalanıp imzalanması için bol sabıra gerek duymuştu. İşlerini anlaşılan fazla ciddiye alan Polonyalı sınır polislerinin arabayı araması da bir o kadar sürdü. Araba aranırken Kirie'nin çoktandır kayıp olan bir lastik topu da çıkmıştı ortaya. Beylik silahını sınırdan geçirememesi kötüydü tabii. Walther'ine el koymuşlar, Rath'ın eline, tabancasını dönüşte geri alabileceğine dair bir kâğıt tutuşturmuşlardı. Bütün bunlar bittikten sonra bir de ayakbastı parası niyetine beş zloty bayılmıştı. Sınırdaki görevliler mark kabul etmiyordu; onun için de çok fahiş miktarlarda harç kesilen döviz bozdurma gişesine gitmek zorunda kalmıştı. Daha şimdiden yola arabayla çıktığına pişman olmuştu. Tren çok daha rahattı; hatta uçak korkusuna rağmen o an uçağa bile razı olabilirdi. Artık bütün resmi işlemler bitmişti, işin geriye dönüşü yoktu. Transit vizesine göre, yirmi dört saat içinde Ko-

ridor'u geçmesi gerekiyordu; o ise iki buçuk saatte geçmişti. Bromberg ve Thorn güzel şehirlerdi ama buralarda durmamış, sadece bir kere çiş molası vermişti. Bir an önce Eylau'ya, yani tekrar Prusya topraklarına ulaşmak istiyordu.

Polonyalı sınır polislerinin ona gösterdiği düşmanca tavra bakılırsa, mola verdiği yerde Alman olduğu bir anlaşılsa sivil halkın ona nasıl davranacağını kestirmek kolaydı. İşi oralara getirmeye hiç niyeti yoktu.

Doğu Prusya'ya girişi, Polonya'ya girişinden daha sorunsuz geçmişti. Sınırdakiler vizesini, pasaportunu ve ehliyetini görmek istemişti. Yarım saat sonra Almanya topraklarına ayak basacaktı.

Saat gece yarısını geçmişti.

97

Charly köpekle kapının önüne çıktığında pırıl pırıl bir gün karşıladı onu. Hava iyiden iyiye ısınmıştı. Teninde güneş ışınlarını ve hafif rüzgârı hissedince yorgunluğunu tamamen unuttu. Ne geceydi ama! Kızgınlıktan uzun süre uyku tutmamıştı.

Gereon Rath. Kendini ne sanıyordu Allah aşkına bu herif?

Charly ondan çok kendine kızıyordu. Kendi aptallığına. O evin ve köpeğin bekçiliğini yaparken beyefendi fink atıyordu. Arabayı bıraksaydı ya bari; uçakla gidemez miydi? Böhm'ün onun böyle apar topar gitmesine rıza göstermesini ise hiç aklı almıyordu.

O kadar sevinmişti ki o gün kırlara ve de sandığa gideceklerı için.

Charly, evliliğe hazırlık olarak harıl harıl ders çalıştıkları o bir haftayı düşündü. Evlilik günlük hayatında yalnız geçirilen hafta sonları diye bir şey var mıydı acaba?

Varsa da Charlotte Ritter için olamazdı! Greta'ya bir zamanlar söz verip yerine getiremediği o Wannsee turu gündeme gelebilirdi yine. Oy kullanacağı sandık Moabit'teydi, oradan Spenerstrasse'ye uğrar, belki de gece orada kalırdı; Gereon Rath için Carmerstrasse'deki yatağı sıcak tutacak diye bir şey yoktu.

Karşıdan karşıya geçerken Kirie yavaştan aldığından tasmayı

çekti. Charly, köpek şaşkınlıkla ona bakıp kuzu kuzu arkasından gelince sinirini hayvandan çıkardığı için anında pişman oldu. Kirie ne yapsındı sahibi saçmalıyorsa, onun suçu değildi ya.

Steinplatz'da seçim afişleriyle kaplı ilan sütununun önünde durdu. KPD, *Bu sistem yıkılsın*, Naziler *İşçiler uyandı* diyordu. Bu sloganlarla Charlottenburg'da pek seçmen toplayamazlardı. Buradan çıksa çıksa afişlerinde ihtiyar Hindenburg'un resminin yanında *Cumhurbaşkanı'na daha fazla yetki* yazısı yazan Alman Milliyetçileri'ne oy çıkardı. Demokrasi hiçbir partinin derdi değildi, seçimde söz konusu olan da o değildi zaten. İktidardı mesele, tek mesele oydu.

Tam karşıdaki parka doğru yönelmek üzereydi ki, köşedeki aydınlık, malikâne gibi evden bir adam çıktı. Düşünceli bir hali vardı; şapkasını taktıktan sonra başını kaldırıp kalın gözlüklerinin ardından havaya baktı. Birden burun buruna geldiler.

Charly şaşkınlığını gizleyemedi. "Sayın Müdür Yardımcısı!" dedi. "Günaydın."

Bernhard Weiß şapkasıyla kibarca selamladı.

"Günaydın Fräulein Ritter."

Bir saniye bile duraklamadan adını söylemesi Charly'nin gururunu okşamıştı.

Weiß, "Şehirde bana hâlâ bu unvanla hitap eden az kişiden birisiniz," dedi.

"Olabilir, ama benim için hâlâ şef sayılırsınız Doktor Bey."

Weiß gülümsedi. "Aslına bakılırsa uzaklaştırıldım yalnız. Bana gözaltındayken, makamla ilgili hiçbir faaliyette bulunmayacağıma dair bir kâgıt imzalattılar."

"Görevden alınmanız adil değildi. Eyalet hükümetinin de keza. Darbe bu resmen."

"Neyin adil, neyin adil olmadığına Adalet Divanı karar verecek."

Charly, Berlin polis teşkilatı yöneticilerinin askerler tarafından götürüldüğünü gördüğünden beri kafasını kurcalayan soruyu sorup sormamakta önce tereddüt etse de, birden "Neden karşı koymadınız?" dedi. "Yirmi beş polis memuru. Önleyebilirdik bu darbeyi."

"Başbakan Braun ve Emniyet Müdürü Grzesinski'nin iç savaşı göze almak istemediklerini düşünüyorum." Weiß reklam sütununu gösterdi. "Belki seçimler bize yeni bir hükümet sunar, kim bilir."

Charly, "Seçimler bir şey değiştirecek mi?" dedi ve Weiß'ın yüzünü görünce gülümsedi. "Merak etmeyin, umudumu yitirmedim. Sandığa gideceğim elbette. Bu cumhuriyet için elimden başka bir şey gelmeyeceğine göre."

"Bu ülkeyi gözden çıkarmayın."

Charly başını salladı.

Weiß, o anda sol ayakkabısını koklayan Kirie'yi okşadı. "Köpek sizin mi?"

"Ee... köpek... Komiser Rath'ın. Komiser Doğu Prusya'da olduğu için ben bakıyorum."

"Rath daha dönmedi mi?"

"Döndü, gene gitti. Anladığım kadarıyla bir cinayet zanlısının izinde; açıkçası, ben de tam bilmiyorum. Bir haftadır Cinayet Masası'nda çalışmıyorum da..."

Weiß, ona rağmen komiserin köpeğine bakıyor olmasına şaşırmış gibi baktı. Charly bir an müdür yardımcısına nişandan bahsetmeyi düşündü, sonra böyle yolun ortasında uygun bulmayıp vazgeçti.

"Burada mı oturuyorsunuz?" diyerek, Weiß'ın az önce çıktığı evi işaret etti.

"Henüz değil. Ailece buraya taşınıyoruz yakında. Charlottenburg Polis Dairesi lojmanından birkaç hafta içinde çıkmamız lazım."

"Anlıyorum." Charly birden içinde derin bir hüzün hissetti. "Demek bu kadar kati. Makamdan ayrılmanız yani."

"Kati olan bir şey yok Fräulein Ritter. Yakında Alex'teki masama kavuşacağımı ümit ediyorum. Adalet Divanı karar verdiğinde. Ya da yeni hükümet."

"Yeni bir hükümet olursa tabii. Veya şayet yenisi eskisinden daha da beter olmazsa."

98

Rath sonunda buruş buruş olmuş takım elbisesi ve guruldayan midesiyle Treuburg'a vardığında öğleye geliyordu.

Allenstein'a az bir mesafe kala Buick'i sağa çekip bir orman yolunda durdurmuştu. Artık gözleri kapanıyordu; daha fazla gide-

meyeceğini anlamıştı. Uyandığında hava aydınlanmıştı. Yakındaki derede yüzünü yıkayıp kendine gelmiş, sonra yola devam etmişti. Treuburg'a yaklaştıkça yollar daha çok insanla dolmaya başlamıştı. Mazurya caddeleri motorlu araçlar için yapılmamıştı sanki; ikide bir atlı arabalar önüne çıkıp yolu kapatıyordu. Ya da otomobili fark edip istifini bozmadan aheste aheste yürümeye devam eden bir insan grubu. Bön bön Buick'e bakıyorlar, arabanın geçebilmesi için kenara çekilmeleri epey sürüyordu.

Mazuryalıların bir kısmı kiliseye, bir kısmı ise oy kullanmaya gidiyordu. İçinden geçtiği bütün şehir ve köyler seçimler için tellenip pullanmıştı; herkesin penceresinde siyasi görüşünü ifade eden bir bayrak sallanıyordu. Rath'a göre gereğinden fazla gamalı haç ve siyah beyaz kırmızı, ama çok az siyah kırmızı sarı vardı. Parlamento seçimleri en azından Doğu Prusya açısından pek iç açıcı sonuçlanmayacağa benziyordu.

Lyck yönünden geldiği için Treuburg su kulesi görüş alanına giriyordu; şehirden önce sola, Luisenhöhe'ye çıkan yola sola saptı.

Onu tesisin avlusunda görünce afallamışlardı. Müdür önceki akşam dönmüştü ama şu anda evde değildi. Kiliseden sonra sandığa gitmişti; şehirde de bazı önemli işleri vardı.

Ne zaman döner acaba?

Omuz silkme.

"Herr Wengler'i bulmam lazım, çok önemli. Ölüm kalım meselesi!"

Uşak, hayatında ilk kez böyle bir saçmalık duyuyormuş gibi baktı Rath'a.

"Demek öyle, Müdür Bey'e iletirim."

"Geç olabilir. Nerede, bana onu söyleyin."

"Şehirde. Ben de bir şey bilmiyorum. Çarşı meydanına bakın. Müdür Bey'in sandığı orada."

Treuburg'da da bayrak asılıydı her yerde. Çok sayıda siyah beyaz kırmızı, arada da yer yer gamalı haç. Tek tük siyah kırmızı sarı bayrak da vardı; bir tek komünistlerin bayrağı görülmüyordu. Naziler hepsini toplayıp yakmış olabilirdi.

Çarşı meydanındaki kız okulu seçim lokaline dönüştürülmüştü. Kapıda tiril tiril kahverengi gömlekleri, yandan bıçakla ayrılmış gibi

dümdüz saçlarıyla Fabeck'in SA'lılarından birkaçı duruyordu. Berlinli komiseri hemen tanımışlardı. Kötü kötü bakıyorlardı; takım çavuşlarına sormadan dövüp dövmemekte tereddüt ediyorlardı.

Rath yanlarından geçip binaya girerken biri, "Berlinlilerin burada oy kullanması yasak," dedi.

"Führer'iniz gibi tiplerin katıldığı bir seçimde oy kullanmak isteyen kim?"

Beriki cevap veremeden Rath binanın içinde kayboldu. Treuburglular bayram kıyafetlerini giymiş, vatani vazifelerini yerine getiriyorlardı. Gustav Wengler ortalarda yoktu. Rath bir gözlemciye sordu, ama Wengler'in nerede olduğunu o da bilmiyordu.

Adam, "Müdür Bey oyunu kullandı," dedi. Onun haricinde bir şey söyleyemiyordu.

Rath tekrar dışarı çıktığında Klaus Fabeck adamlarıyla birlikte yolunu kesti.

"Berlinli işgüzar da buradaymış," dedi. "SA'lı Brandt bildirdi, Führer'e hakaret etmişsiniz..."

"Öyle miymiş?" Rath bir sigara yaktı. "Kendi Führer'im olmadığı için ağzımdan çıkan her lafa dikkat etmek zorunda değilim. Ona karşı duyduğunuz ince duyguları incittiysem özür dilerim. Yumuşak olduğunuzu unutmuşum."

Fabeck yüzüne aşağılayıcı bir ifade yerleştirmek için büyük çaba sarf ediyordu. "Dua edin, bugün seçim günü Komiser Bey," dedi. "Ama seçimi kazandıktan sonra dikkat edin kendinize artık. İlk hakkından geleceğimiz sizin gibiler olacak."

"Benim gibiler?"

"Yani Führer'le dalga geçenler. Adolf Hitler Alman halkının başına geçtikten sonra sadece hakiki Almanlar..."

"Cumhurbaşkanı olamadı bir kere sayın Führer'iniz," diye kesti Rath SA gencinin heyecanlı çıkışını. "Belki yavaş yavaş memleketine, Avusturya'ya dönse iyi olacak. Daha altı ay öncesine kadar Almanya vatandaşı bile değildi; kim hakiki Almanmış, kim değilmiş, o mu öğretecek bize?"

Fabeck, Rath'a girişmek üzereydi ki, iki refakatçisi durdurdu.

"Bırak," dedi bir tanesi, "adam polis. Seni kodese tıkmak için provokasyon yapıyor."

Rath, "Akıllı arkadaşların var," dedi ve şapkasıyla selamladı. "İyi günler diliyorum."

Fazla acele ediyor izlenimi vermeden SA'lılarla arasındaki mesafeyi açmaya baktı. Arkadan saldıran olabilir diye cebinde yumruğunu sıkmıştı.

Ancak olay çıkmadı.

Kronprinz'in önünde gölgede bir masada oturan Karl Rammoser'le karşılaştı. Öğretmen şaşırmıştı.

"Komiser Bey! Siz burada mısınız?"

"Güzel Mazurya'nızdan ayrılamıyorum bir türlü."

"Berlin'de seçim yok mu?"

"Maalesef daha önemli işlerim var. Gustav Wengler'i arıyorum."

Rammoser biraz düşündü. "Bir saat kadar önce gördüm. Seçim lokalinden çıkıyordu. Biraz SA'lılarla laflayıp yoluna devam etti."

"Eve gitmemiş ama. Luisenhöhe'ye uğradım çünkü."

"Sanıyorum, biraz şehir dışında dolaşıyordur. Şoförsüz çıktığında arabayla gezer hep, ya bir göle ya da bir ormana gider."

"Hakikaten güzel yerler."

"Evet. Ama tadını çıkarmak isteyen herkesin Mercedes'i yok."

"Buick de olur." Rath, az ileride yolun kenarında duran arabasını işaret etti. "Sizi eve bırakayım mı? Bu sefer arabam var."

"Teklifi biraz erken yaptınız. Yemeğe birisiyle buluşacağım."

"Peki o zaman." Rath parmağını şapkasının kenarına götürdü ve uzaklaştı.

SA'lılar lastiklerini patlatmadan otomobilini Treuburg çarşı meydanında ne kadar bırakabileceğini merak ediyordu. Dikkat çeken bir arabaydı üstelik. Plakasında tek IA yazan oydu; diğerlerinin hepsinde Doğu Prusya'nın IC'si yazıyordu. Berlinli turist aile bile seçimler için Berlin'e geri dönmüştü.

Arabasına binip kendi kendine Polakowski'nin Treuburg'da nerede saklanmış olabileceğini sordu. Her yerde olabilirdi, hiçbir yerde de olmayabilirdi. Bilemiyordu. Treuburg'a gelmek de saçma sapan bir fikirdi. Öte yandan Polakowski'nin buralarda bir yerde pusuda beklediğinden de emindi. İntikam planının son aşamasını gerçekleştirmek için fırsat kolluyordu.

İçi rahattı; Wengler Mercedes'iyle dolaştığı sürece hayatı tehli-

kede değildi. Ama Rath, onun Luisenhöhe'de güvencede olup olmadığını kestiremiyordu.

En azından meslektaşlarının Danzig'de izini kaybettiği adamı gene bulmuştu. Böhm'ün sevinmesi lazımdı buna. Arabayı çalıştırıp yola çıktı. Bir hedefi yoktu. O da mı biraz gezse, manzaranın tadını çıkartsaydı acaba? Belki de Wengler'in şarap kırmızısı Mercedes'iyle karşılaşırdı bir yerlerde. Bu yörede öyle bir araba hemen göze çarpardı.

Değirmenin oradaki Lega Köprüsü'nde rüzgârda bir şey dalgalanıyordu.

Rath frene bastı, birkaç metre geri gitti ve şöför mahallinin açık penceresinden dışarı baktı.

Köprünün parmaklığına kırmızı bir mendil bağlanmıştı.

Sağa çekti, otomobilden indi ve bez parçasını inceledi.

Hiç şüphesi yoktu: *Haus Vaterland*'ın asansöründe, Potsdamer Platz'daki trafik kulesinde, Wittenberge'de ve Dortmund'daki mendilin tıpatıp aynısıydı.

Rath'ın sanki korktuğu başına gelmişti; köprüden aşağı baktı, gözleriyle Lega'nın sığ sularında ceset aradı. Bir şey göremedi.

Derin bir nefes aldı. Nehre inip köprünün altına da baktı. Hiçbir yerde bir ceset olmadığından iyice emin olduktan sonra tekrar yukarı tırmanıp kırmızı bezi gözden geçirdi.

Kuruydu; ıslak olmadığı gibi hafif nemli dahi değildi.

Bu ne anlama geliyordu acaba?

Birden kırmızı bezlerin yalnız su işkencesi aracı olmayıp Polakowski'nin kurbanlarına işaret eden bir sembol olduğunu anladı. Bezler, Anna von Mathée'yi ölüme götüren, Jakub Polakowski'yi yıkıma sürükleyen işaretti adeta.

Rath, Buick'ine atlayıp arabayı Markowsken'e sürdü. Benzin almamıştı; gideceği yola yeterdi. Acele etmesi lazımdı; geç kalmasa iyi olurdu. Wengler'in de o işareti görmüş olması ihtimali büyüktü. Yolu uzun değildi; iki atlı arabayı geçtikten sonra Markowsken'e kadar trafik açıktı.

Sezgileri onu yanıltmamıştı. Wengler'in kırmızı Mercedes'i köyün sonunda, ormanın kenarında duruyordu.

Gustav Wengler, namına gölge düşürecek, tıpkı Maria Cofal-

ka gibi, Luisenhöhe'nin sahibi olarak iktidarını yalan dolan üzerine kurduğunu gayet iyi bilen bu adamı da başından atmak istiyordu. Polakowski'yi alt edebileceğini mi düşünmüştü? Herbert Lamkau'yla Siegbert Wengler de öyle düşünmüşlerdi. Wengler bunu biliyor muydu? Kardeşinin ne şekilde öldüğünü ona Berlin'de anlatmamışlar mıydı?

Rath, Mercedes'in yanından geçip, asfalt çamur bir yola dönüşene kadar ormanın derinliklerine sürdü arabayı. Buick'i park edip yürümeye başladı. Ne kadar gideceğini bilmiyordu; yanında Adamek olmadığı için gene yolunu kaybetme tehlikesi vardı. Buna rağmen devam etti ve sonunda ağaçların arasında pırıl pırıl parlayan suyu gördü.

Bir an bağırmayı düşündü; Polakowski gerçekten buradaysa onu yaptığı işin anlamsızlığına ikna eder, engel olurdu. Diğer taraftan onu ikaz etmiş olacağı için bu sefer tamamen elinden kaçırma ihtimali de vardı. Bunu istemiyordu. Adam bir katil, hem de birkaç kişinin katili olduğu için değil, Gustav Wengler'in aleyhine bir tanık elde edebilmek için. Canlı bir tanık.

Ormanda yürüdü, yürüdü ve sonunda göle vardı.

Geç kalmıştı.

Adamı hemen tanıdı. Berlin'de bir kez gördüğü, Hartmut Janke zannettiği, ama adı aslında Jakub Polakowski olan, Wengler'in hayatının aşkını elinden aldığı, bir de üstüne bu cinayet yüzünden hapse attırdığı adam, o sığ suda Gustav Wengler'in hareketsiz bedeninin başında duruyordu.

Polakowski, Wengler'in suyun altındaki kafasını tuttuğu gibi havaya kaldırdı. Wengler, her ne kadar boğulmaktan korkan bir insanın paniğiyle olmasa da soludu. Tubocurarin'in etkisi olsa gerek, diye düşündü Rath. Polakowski'nin dudakları oynuyor, kendinde olmayarak, öylece suda oturan ve ancak Polakowski'nin güçlü kolları sayesinde düşmeden durabilen Wengler'e bir şeyler söylüyordu.

Rath, Polakowski'nin diğer kurbanlarıyla nasıl konuştuğunu, onları yavaş yavaş öldürürken günahlarını nasıl bir bir saydığını hayal etmeye çalıştı. Kendisine ve sevgilisine yapılanların ana sorumlusu Gustav Wengler hakkında sorguya çekmiş olmalıydı onları.

Birden ormanda yalnız olmadığını fark etti. Adamın biri kalın bir çam ağacı gövdesinin arkasına saklanmış, hafif eğilmiş vaziyette meraklı gözlerle kıyıda olup biteni izliyordu; arazide kahverengi giysileri zar zor göze çarpıyordu.

Erich Grigat'tı bu. Sivil kıyafet giymiş kıdemli başpolis beylik tabancasını çekmişti. Rath'ı görmemişti; Polakowski'ye doğru nişan almakla meşguldü.

Rath olan biteni kavrayamıyordu; Grigat neden müdahale etmiyordu? Birisi gözünün önünde şefini boğmak üzereydi.

Sonra birden uyandı: Grigat, Polakowski'yi öldürmek istiyordu, onun için buradaydı. Kurşun yanlışlıkla Gustav Wengler'e isabet etmesin diye ateş etmek için zaman kolluyordu.

Rath resmi silahıyla olaya el koyardı, ancak Walther'i şu anda bir Polonya sınır kulübesinin rafında duruyordu.

Sahilden Polakowski'nin sesi geliyordu; Grigat tüm dikkatini katile ve yeni kurbanına vermişti. Rath yerden bir sopa alıp arkadan yavaş yavaş kıdemli başpolise yaklaştı. Kuru bir dala basıp gürültü çıkarmamak için aşırı dikkat sarf ediyordu. Eskiden bir Karl May kitabında buna benzer bir şey okumuştu, beceriyordu da gerçekten. Belki de şansı yaver gidiyordu. Gustav Wengler'in kafası tekrar suyun altına bastırıldığı anda darbeyi indirdi.

İrikıyım adam sessizce yere yıkıldı, önce kilisedeki gibi dizlerinin üzerine çöktü, sonra yanlamasına yumuşak toprağa düştü. Luger elinden kaydı. Rath tabancayı aldı, birkaç metre yürüyüp kıyıya vardı ve ağaçların gölgesinin arasından çıktı.

Polakowski henüz onu fark etmemişti. Kurbanıyla uğraşıyordu; şlap şlap diye sesler geliyordu. Arkası Rath'a dönük, sırtüstü yatan Wengler'in kafasını suya bastırıyordu. Birkaç baloncuk görüldü, o kadar. Wengler'de en ufak bir hareket yoktu.

Rath kendini bu sahneden zevk alıyorken yakaladı. Koskoca Gustav Wengler, acınılacak durumdaki kurbanı tarafından boğuluyordu. Adil değil miydi bu şimdi? Wengler ölümü hak etmemiş miydi? Polakowski işini halledene kadar bekleyip, ondan sonra mı tutuklasaydı acaba?

Polakowski'yi ürkütüp icraatından alıkoymamak için çok sessiz olması lazımdı.

Ancak buna itiraz eden vicdanı ona sağ eliyle Grigat'ın Luger'inin emniyet tetiğini açtırmış, basmaya hazır hale getirmişti. Ayakları da kıyıya doğru gitmeye devam ediyordu.

Olaya el koyup son verme zamanı gelmişti.

"Berlin Kriminal Polisi," dedi Rath. "Silahlıyım; karşı koymaya kalkmayın. Talimatlarıma uyun lütfen." Polakowski donakalmıştı. Rath tam göremiyordu ama yüzünde en ufak bir mimik oynamadığına emindi.

"Adamı sudan çıkarın," dedi. "Yavaş yavaş, dikkatlice."

Polakowski denileni yaptı; Wengler'i omuzlarından tutup kaldırdı. Adamın kafası su yüzüne çıkar çıkmaz kesik kesik soluk almaya başlamıştı. Haksız yere yıllarca hapis yatmış firari, bir zamanlar kendisini süründüren kurbanını suyun üstünde tutuyordu.

"Onu bana getirin, kıyıya."

Rath, Wengler'i kurtarıp kurtaramayacağını bilmiyordu. Curare'nin ölümcül etkisini ne zaman göstereceği konusunda hiçbir fikri yoktu. Belki de Wengler'in ciğerleri su dolmuştu.

Polakowski hâlâ dönmemişti yüzünü. Wengler'in hareketsiz gövdesini koltukaltlarından tutmuş, çeke çeke sahile getiriyordu.

"Şimdi yatırın onu lütfen ve kollarınızı kaldırıp dönün."

Polakowski bu emre de itaat etmişti ama Rath'ın düşündüğü şekilde değil. Öyle hızlı dönmüştü ki, Rath daha ne olduğunu anlayamadan tek bir çevik darbeyle vurup elindeki Luger'i fırlattı. Tabanca çalılıklara düştü; nereye düştüğünü Rath görememişti, Polakowski tepesine çıkmıştı çünkü.

Adam kuvvetliydi. Ağzından bir laf çıkmamıştı ama yüzündeki aşırı ciddi ifade Rath'ın dehşete kapılmasına sebep oldu. Pençesinden kurtulmaya çalıştı, başaramadı. Tam tersi. Polakowski, Rath'ın kollarının üstüne çökmüş, serbest kalan elleriyle de gırtlağına yapışmış, sıkıyordu.

Rath karşı koymaya çalışsa da bir türlü kolunu kurtaramıyordu; bacaklarıyla tepiniyor, çırpınıyor ama kurtulamıyordu. Polakowski üzerine çökmüş, elleriyle acımasızca bastırıyordu. Rath nefesinin kesildiğini hissetti.

Birden gırtlağındaki pençe gevşedi ve Jakub Polakowski kesilmiş bir ağaç gibi yana devrildi.

Rath'in eli gayriihtiyari boğazına gitti; öksürdü. Sonra kafasını kaldırıp baktı. Gustav Wengler duruyordu önünde; elinde Erich Grigat'ın Luger'i vardı. Silahın üstünde Jakub Polakowski'nin kanı parlıyordu. Rath şaşkındı. Ne zaman bir ateşli silahın ilkel bir vurucu silah olarak işlev gördüğüne şahit olsa garipserdi.

Ama bu sefer Polakowski'yi saf dışı bırakmakta işe yaramıştı.

Bu Allahın belası Gustav Wengler de hayatını kurtarmıştı.

Günün birinde bu adama minnettar kalacağı Rath'ın aklına gelmezdi. Daha doğrusu minnettar kalmak zorunda olacağı.

Ama şu anda vaziyet öyleydi.

"Acilen doktora görünmeniz lazım," dedi Wengler'e. "Size Tubocurarin enjekte etti. Hem de büyük olasılıkla öldürücü dozda. Ayakta durabilmeniz bile bir mucize."

Wengler güldü. "Beni hayal kırıklığına uğratıyorsunuz Komiser Bey! Hem de her anlamda. Sizi daha akıllı ve ayrıca daha insafsız sanırdım." Birden bakışları ciddileşti. "Sizi ormanda gördüğümde o domuzu vurursunuz diye düşünmüştüm. Eliniz varmıyor mu böyle durumlarda? Öldürüyordu beni neredeyse!"

Rath söylenenleri anlamıyordu. "Sizi felç etmek için iğne yapmadı mı?"

"Bir şey enjekte etti ama sanıyorum şeytan işi olduğu düşüncesiyle." Wengler gülüyordu. "Ama iğnenin içindeki zararsız bir sodyum klorür çözeltisiydi. Bunu söylerken kıyıda büyük bir ağacı gösterdi. "Kaç gün önceden iğneyi oraya saklamıştı. Son noktayı burada koyacağını hissetmiştim. Erich'ten gölü gözlemesini istedim. Enjektörü değiştirmek artık çocuk oyuncağıydı."

"Rol yaptınız o zaman. Peki neden?"

Wengler silaha baktı. "Erich'in Luger'ini elinden mi aldınız? Hiç hoş bir şey değil bu, o onun beylik silahı. Kendisi nerede?"

"Mışıl mışıl uyuyor. Neydi bütün bunlar, bana söyler misiniz? Neden ölme numaraları?"

"Neden olacak? Meşru savunma durumu ortaya çıksın, Erich de o domuzu yargı önüne çıkma tehlikesi olmadan gebertebilsin diye."

"Her şey planlıydı o zaman, öyle mi?"

Wengler güldü. "Komiser Bey, benim Polakowski'nin dışarı-

da olduğundan, öç alma planları güttüğünden iki yıldır haberim var. Königsberg'de gidip de Paul Marczewski'den sahte kimlik ve o anestezi maddesini temin etmesini istemesi büyük hataydı. Marczewski'yle ortak çalıştığımı bilmiyordu tabii."

"Marczewski'yle ortak *çalışıyordunuz*."

"Bakıyorum her konuda malumatlısınız. Evet, iş ilişkime maalesef son vermek zorunda kaldım. Ama o ilişki bir dönem bayağı işime yaradı. Polonyalı bir de adamlarım hakkında bilgi almak isteyince Marczewski tabii hemen haber verdi bana."

"Demek her şeyi biliyordunuz. O zaman adamlarınıza neden sahip çıkmadınız?"

"Niye sahip çıkacakmışım? Zaten gençlik günahları yüzünden başıma bela olmuşlardı." Başını iki yana sallıyordu. "Komiser Bey, ben artık işlerimi yasal temellere oturtmak istiyorum; sahte içkiyle ilgili o eski hikâyelere ihtiyacım yok."

"Ama... öz kardeşiniz..."

"Doğrusunu isterseniz, Siegbert yiyici pisliğin tekiydi. Artık benden para alamayacağını söyleseydim eninde sonunda bana şantaj yapardı. Beni yeteri kadar masrafa soktu tembel herif. Parmağını bile kıpırdatmadı."

"Polakowski'nin işlediği cinayetler işinize geldi o zaman."

"Ne kadar düşünceliymiş, değil mi? O ölüm ilanlarıyla da beni korkuttuğunu sanıyordu. Sevindirdi aslında o randımanıyla. Bu cinayetler için birisini görevlendirsem ona kaç para ödeyecektim, haberiniz var mı?"

"Onu siz bilirsiniz. Aßmann için bir şeyler ödediniz ama, değil mi? Yoksa faturanın yarısını Lapke mi üstlendi?"

"Ah, Komiser Bey, madem bu kadar akıllısınız, neden sizin işinizi ben yapıyorum?"

Wengler, Grigat'ın beylik tabancasını kaldırıp hareketsiz yatan Polakowski'ye doğru tuttu. Rath gözlerini kapadı.

"Yapmayın lütfen. Bu düpedüz cinayet! Hapse attırırım sizi!"

"Öyle mi? Siz buradan sağ çıkacağınızı mı sanıyorsunuz?"

Silahı Rath'a doğrulttu. "Önce pis Polonyalıyı öldüreceğim, sonra sıra sizde. Ondan sonra da oturup sizin beni nasıl korumaya çalıştığınız ama maalesef kahramanca öldüğünüz konusunda bir

hikâye uyduracağız. Zavallı kıdemli başpolis bu arbedede kafasına darbe yedi ama bunu da tanıklık ederken anlatır. Bir polisin tanıklığı her zaman iyidir."

"Sizi uyarıyorum Wengler, yapmayın bunu. Arkadaşlarımın haberi var, her an gelebilirler."

Wengler güldü. "Söylediğinize kendiniz de inanmıyorsunuz. Grigat'ın bana söylediği, onlara bilgi vermek ne kelime, siz şefleriniz ve meslektaşlarınızdan kaçıyorsunuz." Birden gülüşü yüzünde dondu. Tabancanın namlusunun üzerinden soğuk soğuk, kötü kötü bakmaya başladı. "Bana bir masal daha anlatmaya kalkarsanız ilk ceset bizim zavallı Polonyalıya değil, size ait olur."

"Wengler, siz acınılası bir..."

Yaratıksınız diyecekti ki, demesine fırsat kalmadı. Önce bir vızıltı, sonra çamurlu zemine kazık çakılıyor gibi bir ses, bir saniye sonra da bir silahın patladığını duydu. Aynı anda omzunda hissettiği sert bir darbeyle sırtüstü düştü. Yattığı yerden yukarı baktı. Gustav Wengler az önce durduğu yerde duruyordu, bir milim kıpırdamamıştı; elindeki Luger'den duman çıkıyordu. Rath adamdan gelen hırıltıyı duymadan önce vaziyeti gördü; Wengler'in boynuna ince uzun bir Kızılderili oku saplanmıştı.

Adamın elindeki tabanca yere düştü; iki eliyle boğazını tutmuş, çaresizlikle hırlıyordu. Oku çıkarmaya çabalarken bir diğer ok sol gözüne isabet etti. Hareket halindeki elleri, derken adamın gövdesi olduğu gibi birden donup kalmıştı; artık hiç kıpırdayamıyordu. Bakışları göle, küçük koyun karşı sahilindeki sık çalılara sabitlenmiş gibiydi.

Sonra baltayla kesilmiş, kökleriyle son bağları kopmakta olan bir ağaç yavaşlığıyla devrildi. Hafif yanlamasına suya düşmüştü; sırtüstü kaldı. Bu arada Rath doğrulmuş, acıyan omzunu tutuyordu. Wengler'in bedeni kıyının sığ sularında cansız yatıyordu. Boynundaki ve sol gözündeki oklar, yalnız birer saz misali suyun içinden çıkıyordu.

Rath yine Ernst Gennat'ın ofisindeki yeşil koltukta oturuyordu ama durum bir öncekinden daha ciddiydi. Bu sefer şaka maka yapılmıyordu; neticede bir polis baskınında bir kişi yaşamını yitirmişti. Herhangi birisi de değildi bu; Treuburg'un müstesna bir bireyiydi. Editör Ziegler buram buram milliyetçi hamaset kokan ve kendi yeteneklerinin bile ötesinde bir anma makalesi yazmıştı.

En büyük zaferini yaşayacağı, milliyetçi güçlerin o canından çok sevdiği Truburg'da olağanüstü bir ivme kaydettiği gün Gustav Wengler, velinimetimiz, Berlin polisinin kurşun yağmuruna maruz kalarak can verdi.

Bu tip iftiralar Rath'ın yabancısı olduğu şeyler değildi. Bunları Köln'de de işitmek zorunda kalmış, sonuçta şehri terk etmişti. Treuburg'da hakkında yazılanlar ona vız gelir tırıs giderdi ama Erich Grigat için durum başkaydı; Berlin Emniyet Müdürlüğü'nun en azından gazetenin abuk sabuk çarpıtmalarının önünü almak için *Treuburger Zeitung*'da yayımladığı tekzibin de pek yararı olmamıştı. Kıdemli başpolis hâlâ raporluydu; kafasındaki yara iyileşene kadar Elbing'deki akrabalarında kalmayı yeğlemiş, bu arada tayinini de istemişti. Ziegler, Gustav Wengler'in namını bütün abartma ve yalanlara rağmen sittinsene koruyamazdı; yine de tayin Grigat için en iyi çözümdü. Maria Cofalka cinayetine ilişkin soruşturma sürüyordu; Königsberg Kriminal Polisi, Anton Kowalski'nin de içinde bulunduğu bir cinayet komisyonu kurmuştu. Kriminal asistanın telefonda söylediklerine bakılırsa, Fabeck'in SA grubuna mensup gençlerden birinin maktul azmettirici Wengler'in aleyhine ifade vermesi an meselesiydi. Zaman hiç olmazsa bu vakada adalete çalışıyordu, tersine değil.

Kodese tıkılan her SA'lı kamu güvenliği için bir kazançtı. Kahverengi gömleklilerin çoğ lukla ölümle sonuçlanan şiddet eylemleri seçimlerden sonra daha da artmıştı. Nazilerin oylarındaki müthiş artış duruma istikrar getirmemiş, tam tersine bu duruma yol açmıştı.

Gennat, Rath'ın Küçük Göl'de olan bitene ilişkin yazdığı rapora bakıp başını sağa sola salladı. "Yine ne işler karıştırdınız Herr Rath?" Şube müdürü Rath'ın kolundaki sargıyı işaret etti. "Omzunuz ne âlemde?"

"Sağ olun, iyi. Önümüzdeki hafta sargıyı çıkaracaklar."

Rath'ın şansı vardı; mermi omzunu sıyırıp geçmişti. Şansı vardı, çünkü kan içindeki sargı ve kolun hareket etmesini önleyen askıyla merhamet uyandırdığı için Charly yelkenleri suya indirmişti. Doktor yatak istirahati vermiş, Charly de ona özveriyle bakmıştı. Rath bunun tadını çıkarayım derken omzundaki ağrıyı bile hissetmez olmuştu.

Gennat, "Kıdemli Başpolis Grigat'ın elinden beylik tabancasını neden aldığınızı hâlâ anlamış değilim."

"Elimde bir silah olsun diye. Çünkü tabancama Wirsitz'deki sınır polisi el koymuştu. Polakowski'nin fazla uzakta olmadığını biliyordum. Sırf onun için tekrar Mazurya'ya gittim."

Gennat kaşlarını havaya kaldırdı. "Ancak bu tabancayla Gustav Wengler öldürüldü."

"Meşru savunmaydı, anlattım aslında her şeyi. Hem Lyck ve Gumbinnen polisine, hem de size."

"Kriminal poliste âdet nasıldır, bilirsiniz; her şeyi bir daha, bir daha dinlemek isteriz. İş nasıl meşru savunmaya geldi?" Gennat, Rath'ın raporunu karıştırıyordu. "Göle yalnız gittiniz ve kıdemli başpolisi ormanda bıraktınız, silahsız..."

"Evet Sayın Müdürüm."

"Gölde de karşınıza Jakub Polakowski çıktı..."

"Orada bir şantaj mektubuyla göle yönlendirdiği Gustav Wengler'i bekliyordu."

Gerçekten de Gustav Wengler'in Mercedes'inde öyle bir mektup bulunmuştu. Polakowski *Haus Vaterland*'da bekçilik yaptığı sırada Riedel ve Unger'in şantajlarına uyanıp, onlardan esinlenmişti herhalde. Her halükârda mektupta Wengler'i sadece sahte içkiye ilişkin değil, cinayet konusunda da tehdit ediyordu. Bir sürü ayrıntıdan haberi olduğu açıktı: Polakowski, Wengler'in bütün sırdaşlarını işkence yaparak öldürmüştü; dolayısıyla Wengler hakkında her şeyi biliyordu. Ve derdi müdürün yalan dolan

üzerine kurulmuş kariyerini bitirmek değil, yaşamına son vermekti.

"Sonra?" diye devam etti Gennat. "Polakowski'yi tutuklamak istediniz..."

"Evet. Bir dizi cinayetten sorumlu olduğu için hakkında tutuklama emri vardı."

"Tutuklama emri hâlâ geçerli. Sonuçta, sizin de vurguladığınız gibi bir dizi cinayetten sorumlu katili elinizden kaçırdınız."

"Özür dilerim Sayın Müdürüm." Rath hayıflanıyor görünüyordu; onun durumunda tek yapılacak şey oydu.

"Göle dönelim. Polakowski'yi Grigat'ın Luger'iyle hareketsiz hale getirdiniz."

"Önce her şey yolunda gitti. Adam hiç zorluk çıkarmadı." Rath bir sigara yaktı. "Ama Gustav Wengler ortaya çıkınca durum değişti."

"Treuburglu meslektaşımız Grigat'a ormanda arkasından gelip vuran da o, değil mi?"

"Öyle tahmin ediyoruz Sayın Müdürüm."

"Neden? Hep siz demiyor muydunuz Wengler polisi eline almış diye?"

"Doğru değilmiş o. Kıdemli Başpolis Grigat, Prusya'da yürütmenin sadık ve dürüst bir temsilcisi."

"Wengler sizi tabancayla tehdit etti, öyle mi?"

"Evet Sayın Müdürüm. Polakowski'yi öldürmek istiyordu. Ona pusu kurmuştu, ben oyununu bozdum. Silahı bırakmasını istedim."

"O da emrinize uymadı."

"Evet, aynen öyle oldu." Rath sigarasından bir nefes çekti. "Raporda da göreceksiniz, o da benden silahı atmamı istedi. Onun üzerine, eski arkadaşlarından ve kardeşinden kurtulmak için ölümlerini bile bile göze aldığı, Maria Cofalka ve Dietrich Aßmann'ın ölümlerinden sorumlu olduğu için kendisini tutukladığımı söyledim."

"Bu da size ateş açmasına yetti."

Rath omuzlarını kaldırdı, kaldırmasıyla da yüzünü buruşturdu; sol omzu acıyordu. Sigarasının külünü dikkatlice sağ eliyle silkti. "Öyle ya da böyle, ateş etti işte."

Gennat tekrar dosyaya göz attı. "İlk el silahı anladım," dedi. "Klasik bir meşru savunma durumu. Ama boynuna sıktığınız kurşunla onu etkisiz hale getirmişken neden bir de gözüne ateş ettiniz?"

"Bilmiyorum Sayın Müdürüm. İki kez tetiğe bastım. Biliyorum yanlış ama oldu işte. Wengler'in sıktığı kurşun bana isabet edince buna refleks ya da ölüm korkusu diyelim. İnsan böyle durumlarda kafasını kullanamıyor, tepki gösteriyor yalnız."

"Ama polis memuru olarak böyle bir durumda bile kafanızı kullanmanız gerekiyor. Özellikle de ateşli silah kullanırken. Bunun eğitimini gördünüz. Ateşli silah kullanırken tetiği çekmeden *önce* düşünmeniz lazım!"

"Haklısınız Sayın Müdürüm."

"Sizi vuran silah da bir Luger olabilir mi? Arkadaşlar mermi bulamamış bir yerde."

"Bilmiyorum Sayın Müdürüm. Mümkün."

"Her halükârda mermi yarası onu gösteriyor." Gennat iç çekti. "Ne yazık ki silah elimizde değil."

"Evet Sayın Müdürüm." Rath gene üzgün pozlardaydı. "Polakowski'yi elimden kaçırdığım için tekrar özür dilerim. Ama o da beni Wengler'in silahıyla tehdit etti."

"Siz de silahlıydınız. Niye hemen arkasından koşup yakalamaya çalışmadınız?"

"Önce Gustav Wengler'le ilgilenmem gerekiyordu, yaşıyordu daha çünkü."

"Kıdemli Başpolis Grigat'ın silahı yoktu maalesef." Gennat avcuyla dosyaya vurdu. "Sevgili Rath, size bir şey söyleyeyim mi? Bu tüyleri diken diken eden hikâyenin yarısına bile inanasım gelmiyor."

"Tüyleri diken diken eden, hakikat; ben ne yapayım Sayın Müdürüm?"

Gennat dik dik Rath'ın gözlerinin içine baktı. O kadar dik dik baktı ki, Rath huzursuz olmaya başladı. "Mazurya'daki o gölde gerçekten ne olup bittiğini herhalde hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz."

Umarım, dedi içinden Rath. *Yoksa zavallı Artur Radlewski'nin hayatını kararturtsınız. Bunu en az hak eden de o.*

"Size bütün bildiklerimi anlattım Sayın Müdürüm."

"Şöyle toparlayalım: Hiç çelişkiye düşmediniz. Anlattıklarınız, Kıdemli Başpolis Grigat'ın ifadesiyle çakışıyor. Şimdilik bu şekilde kalsın."

Grigat'ı ayarlamak Rath'ın korktuğu kadar zor olmamıştı. Treuburg'un büyük adamının ölmesi ve kıdemli başpolisin beylik silahından çıkan mermilerin Wengler'in vücuduna saplanmış halde bulunması, Grigat'ı kendi amaçları doğrultusunda ikna etmeyi kolaylaştırıcı bir rol oynamıştı; çetrefil durumu az çok inandırıcı bir şekilde açıklayabilmeleri gerekiyordu.

Gennat avcuyla Rath'ın raporuna vurdu. "Burada anlattıklarınız konusunda başka sorular da gelecek, ona hazırlıklı olun. Soruşturma henüz kapanmadı," dedi.

"Bunun bilincindeyim Sayın Müdürüm."

Rath sigarasını içiyor, Gennat'ın fırlattığı sert bakışlardan mümkün olduğunca etkilenmemeye çalışıyordu.

Buda, "Umarım bir insanın kanına girmeyi, kaç kişiyi öldürmüş bir caniyi elinizden kaçırmayı vicdanınıza sığdırabiliyorsunuzdur."

"Affınıza sığınıyorum Sayın Müdürüm."

Gennat başını sağa sola salladı. "Bazen Katolikliğinizi biraz aşırı buluyorum."

"Anlayamadım Sayın Müdürüm."

"Affı çok önemsiyorsunuz. Bu kaçıncı af dileyişiniz benden? Ben ne günah papazınızım, ne de Allah. Günah çıkarmaya giderseniz bütün günahlarınız affedilir belki, ama bu iş bu ofiste olmaz."

"Günah çıkarmayalı çok oldu Sayın Müdürüm."

"Bir deneyin, iyi gelir belki."

Buda dosyayı kapattı. "Kıdemli Başpolis Grigat ve Kriminal Asistan Kowalski'nin dışında Fräulein Ritter ve hatta Wilhelm Böhm de hakkınızda iyi şeyler söylediler, şansınız var. Güncel koşullar gereği siyasetten çok suçu ortaya çıkarmakla ilgilenen sizin gibi insanlara ihtiyaç duymam da sizin için bir şans."

Rath sigarasını söndürdü. İçinden bir ses konunun kapandığını söylüyordu. Hazırlık soruşturmasının şöyle ya da böyle üstesinden gelirdi. Buda'nın vicdan ve günah çıkartma konuların-

da filan da kafa yormasına gerek yoktu. İçi rahattı çünkü. Rahat sayılırdı.

Saate bakıp ayağa kalktı. "Hatırlatayım Sayın Müdürüm. Bir randevumuz vardı."

100

Ağustosun ortası olmasına rağmen liman havuzunun oradan nahoş bir soğuk hava geliyor, şiddetli bir rüzgâr esiyordu. Rath Buick'i direkt deponun girişine park etmiş, şöför mahallinin yanındaki kapıyı açmıştı. Gennat arabaya zaten zar zor sığmıştı; koltuktan kalkıp da otomobilden inebilmesi ise ayrı meseleydi.

Rath paltosunun yakasını kaldırıp etrafa bakındı. Liman havuzunun diğer ucunda bir gemiye mal yükleniyordu, onun dışında hiçbir faaliyet yoktu; sükûnet hâkimdi. Kolu askıda olduğu için kendisini biraz savunmasız hissediyordu; araba kullanmak bile zor olmuştu. Diğer yandan burada korkulacak bir şey olmadığından da emindi. Westhafen hâlâ *Concordia*'nın bölgesiydi, Korsanlar'dan kimse buraya ayak basmaya cesaret edemezdi. Rath'ın tahminine göre *Concordia* saflarında ajanlar vardı. Ama yine de çetenin hiçbir mensubunun bu buluşmadan haberi yoktu; Marlow taahhüt etmişti bunu. Bir tek şef bilgilendirilmişti.

Rath, Marczewski ile Doğu Prusya'dan döndükten sonra Marlow'un Ostbahnhof ofisinde önceden bir kez buluşmuştu. "Hakikaten Königsbergli misiniz?" diye sormuş, Marczewski de başını iki yana sallamıştı.

"Tam değil. Rastenburgluyum. Birçok Mazuryalı gibi ben de iş bulmak için Batı'ya gittim."

"Mazuryalı mısınız? Size neden Polonyalı Paule diyorlar?"

"Siz onu kendilerine sorun. Biz Mazuryalılar böyle iki arada bir deredeyiz işte. Polonyalıların gözünde fazla Alman, Almanların gözünde ise fazla Polonyalıyız. Ama Berlin'de veya Vestfalya maden ocaklarında Polak diye hakaret edilenlerin çoğu Prusya pasaportuna sahip, inanın bana."

Gustav Wengler gerçekten de Polakowski'nin intikam peşin-

de olduğunu uzun zamandır biliyordu. Buna rağmen onu durdurmak için hiçbir girişimde bulunmamıştı. Tam işlerini ilelebet aklanma niyetiyle yasallaştırmaya başladığı bir sırada geçmişteki omuzdaş ve sırdaşlarının tek tek ortadan kaldırılması adeta işine gelmişti. Lamkau, Simoneit, Wawerka ve hatta kendi öz kardeşiydi bunlar.

Marczewski, "Ne kadar garip," demişti. "Biri çıkıp birlikte iş yaptığımız adamları bize soruyor. Ya da bir zamanlar birlikte çalıştığımız kişileri."

Nitekim Königsbergli bir çetenin eski, Berlinli yeraltı çetesinin yeni şefi Paul Marczewski, ortağı Gustav Wengler'e haber salmıştı.

"Pisliğin beni yüzüstü bırakacağını bilseydim uyarmazdım onu. Sevindim hesabını dürdüğünüze."

Rath bu komplimandan hoşlansın mı, hoşlanmasın mı bilememişti. Bildiği tek şey, Gustav Wengler'in arkasından bir dirhem üzülmediğiydi.

Buda, yükleme rampasına tırmanırken zorlandı. Rath nefes nefese yürüyen şube müdürünün arkasından geliyordu. Beton rampaya çıkmışlardı ki, küçük bir kapı açıldı ve bir adam dışarı çıktı.

"Tanıştırayım Sayın Müdürüm. Paul Marczewski."

"Memnun oldum."

Gennat gerçekten de böyle demişti. Buda'nın bir yeraltı çetesi şefinin yanında bu kadar rahat olması Rath'ı hayretler içerisinde bırakmıştı.

İki adam, yani gangsterle Berlin Cinayet Masası şefi tokalaştı.

Marczewski, "Buyrun buyrun," dedi. "İçeride ısınırsınız."

Depo hakikaten tam bir depoydu; Marlow'un bir İngiliz lordunun şömineli salonundan farkı olmayan Ostbahnhof'taki ofisiyle arasında hiçbir benzerlik yoktu. Marczewski daha alçakgönüllüydü. Birkaç koltuk, bir de masa vardı oturulacak.

Oturdular. Masada üç bardak, bir şişe de *Mathée Luisenbrand* duruyordu. Marczewski kadehleri doldururken kriminal memurların yüz ifadesini görünce güldü.

"Merak etmeyin, sahte ürün değil."

Kadehleri tokuşturdular. Luisenbrand, Rath'ın Treuburg'dan bildiği tattaydı. İçinde yabancı madde olmadığı hemen anlaşılı-

yordu. Ama Ramınoser'in evde kendi yaptığı şnaps kadar da güzel değildi.

"Görünen o ki, Berlin polisi ve *Concordia*'nın," dedi Marczewski ve bir sigara yaktı, "ortak bir sorunu var."

"Öyle de denebilir." Gennat başını evet anlamında salladı. "Komiser Rath, bu sorunu polisle birlikte çözmeye hazır olduğunuzu söylüyor."

"Gazetelerin Fantom diye ad taktığı kişi, beş adamımın canına kıydı. Her bir cinayetin arkasında *Concordia*'yı zayıflatma amacı yatıyor. Bundan sonraki kurban..." Sigarasından bir nefes çekti, "ben olacağım."

"Nereden biliyorsunuz bunu?"

"Westhafen'deki aksiyondan beri biliyorum. Adamlarımdan yedisi gözaltında. Beni de hallederlerse *Concordia* biter. Niye saklanıyorum sanıyorsunuz?"

Gennat düşünceli düşünceli başını sallıyordu.

"Ortaya çıktığınız an Fantom'un harekete geçeceğini mi düşünüyorsunuz?"

"İddiasına girerim." Marczewski içkisinden bir yudum alıp kadehleri tekrar doldurdu. "Fantom hep kurbanlarının göğüs kafesine nişan alıyor, öyle değil mi?"

"Evet."

"Emniyet'te kurşun geçirmez yelek vardır herhalde, geçende gazetede gördüm."

"Var tabii," dedi Buda.

"İki hafta sonra Stresemannstrasse'deki *Habsburger Hof*'un balo salonunda *Concordia*'nın bir şenliği olacak. Sayın Şube Müdürü'nü orada ağırlamak benim için şeref olur."

Gennat gözlerini kısarak Marczewski'ye baktı. "*Habsburger Hof* mu? Europahaus'un tam karşısı."

"Bir keskin nişancının mevzilenmesi için harika bir yer. Birtakım önlemler alınabilir sanıyorum."

Gennat düşünceli düşünceli başını salladı. "Elbette Herr Marczewski, neden olmasın? Şenlik davetiniz için de teşekkür ederim."

"Davetimi kabul ediyorsunuz yani..."

"Evet."

Paul Marczewski, Gennat'la el sıkışıp vedalaştı. Rath ona bakınca yüzündeki belli belirsiz gülümsemeyi fark etti. Marlow haklıydı, adam gerçekten samimi birine benziyordu. Tabii Rath bu samimi adamın kaç kişinin kanına girmiş olabileceğini ya da Marlow'un "samimi adam"la ne kastettiğini düşünmek bile istemiyordu.

Hiç de bir şey fark etmezdi. Marczewski, *Beyaz El*'in yaşayan son üyesi olan son derece tehlikeli bir kiralık katile pusu kurmalarına yardımcı olmuştu.

Gennat yalnız kaldıklarında, "Ne dersiniz Komiser Rath?" diye sordu. "*Concordia*'nın balosunda siz de bulunacak mısınız?"

"Ben yolun öbür tarafında olayım. Europahaus keskin bir nişancı için gerçekten ideal bir mevzi." Rath son Overstolz'unu yaktı. "Harald Dettmann'ı tutuklamak benim için büyük bir zevk olacak Sayın Müdürüm."

Gennat başını sallamakla yetindi.

Çıktıklarında karanlık olmuştu, hava tertemizdi. Konuşmadan yürüdüler. Pırıl pırıl yıldızlar liman havuzunun suyunda parlıyor, hilal şeklindeki ay sanki umut vaat ediyordu.

Sonsöz

Pazartesi, 30 Nisan 1945

Başında beklemesi gereken dört adam onunla hiç ilgilenmeden kâğıt oynarken bir taraftan içki, sigara içiyor.

Tokala hiç kıpırdamıyor, tek bir adalesini bile oynatmıyor. Mimiklerinde duygularını belli eden hiçbir işaret yok. Tıpkı o büyük idolleri gibi esarette bile mağruriyeti elden bırakmadan donuk bir yüz ifadesiyle oturuyor.

Evet, en sonunda yakalandı. Kötü adamı Küçük Göl'de öldürdüğü günden beri bekliyordu aslında bunu. Kaç sene geçmişti aradan? Ve bu kadar zaman onu alıp götürmemişlerdi; aranmamıştı bile. Önceki yıllarda olduğu gibi ormanından uzak durmuşlardı. Üstelik aradaki anlaşmaya uymayıp onların dünyasına müdahale ettiği halde.

Açıkçası günün birinde köyünden ve ilçesinden birilerinin onu tutuklayacağını sanmıştı hep; ancak eline düştüğü kimseler, aniden ormanın içinde biten, yabancı üniformalar içerisinde birtakım askerlerdi. Adam öldürüp öldürmediğini bilemiyorlar ama buna rağmen katil muamelesi yapıyorlar ona.

Tokala bütün bu zaman boyunca Niyaha Luta'nın ölümüne engel olmadığı için kendisinden nefret etmişti. Kızın kıyıdaki sığ suda boğulmamak için kollarıyla, bacaklarıyla direnirken sudan gelen şıpırdama sesi kulaklarından silinmemişti. Kötü adamın onu

tekrar tekrar suya bastırması, üzerinde gidip gelmesi hâlâ gözlerinin önünde.

Onu bir daha göreceği hiç aklına gelmemişti Tokala'nın; ama kötü adam, Niyaha Luta'nın canına kıydığı o yaz gününün üzerinden yıllar geçtikten sonra Küçük Göl'ün kenarında ortaya çıkmıştı birden. Tokala, o zaman nasıl çalılıkların arasından olan biteni izlediyse, bu sefer de saklandığı yerden çıkmamıştı. Kötü adam şişmanlamıştı ama Tokala onu hemen tanımış, kötü adamı kıyıda gözlemişti.

O öteki adam nasıl da ağaçların arasından çıkıp onun boynuna bir şey saplamıştı; bıçak değildi bu, cam bir oktu. Kötü adam nasıl devrilmişti hemen; dizlerinin üzerine düşüp de nasıl da suya doğru sürüklenmişti öbür adam tarafından. Derken bataklıkta boğulmak üzereyken ansızın kurtardığı o polis görünmüştü.

Tokala adamların niye dövüştüğünü, neden birden kıyasıya yerlerde boğuşmaya başladığını anlamamıştı. Kötü adam sudan çıkıp diğerine vurmuş, polise silah çekmişti.

Tokala'nın içini çaresizlik duygusu kemirmeye başlamıştı yine.

Kötü adam gene yakayı kurtaracaktı; bu sefer de.

Tokala bu defa izin veremezdi buna; elini okluğuna soktu. Oklardan anlayacaklarını, polislerin, şehirli adamların onu bu sefer alıp götüreceğini bildiği halde kararlıydı.

Yapılması gerekeni yapmıştı.

Ondan sonra olanları kavrayamamıştı. Polis oku ölünün gövdesinden çekip çıkarmış, suya fırlatmıştı. Az önce Tokala'nın oklarının saplı olduğu kanlı çukurlara nişan alıp ateş etmişti. Boynuna ve sol gözüne.

Tokala anlamadığıyla kalmış, ormana çekilmişti. Odakota'yla oturup, gelip tutuklamalarını beklemişti. Ama gelen giden olmamış, ne polis, ne başkası, hiç kimse onu aramamıştı. Öyle olduğu için de bir süre sonra tekrar ortalara çıkmaya cesaret etmişti.

Artık şehirde evlerden kırmızı beyaz, gamalı haçlı bayraklar sallanıyordu; Tokala her yerde üniformalı adamlar görüyordu; Kayzer zamanından daha fazla üniformalı dolaşıyordu ortada. Devran değişmişti ve bunu herkesin gözüne sokmak gerekiyordu. Bataklıklarda bile yaşıyor olsan görüyordun devrin değiştiğini.

Winchinchala artık mektup da yazmıyor, ona kitap da bırakmıyordu. Tokala onu aramış ve aşağılarda, gölün oradaki mezarını bulmuştu. Şehre son kez gelip mezarına bataklıklardan getirdiği çiçekleri koymuş, bir daha da kitap almak için dahi olsa insanların yanına uğramamıştı.

Derken tekrar savaş çıkmıştı; üniformalar yanıltmamıştı onu. Diğerleriyle birlikte askerlerin de onun ormanından uzak durduğu birinci savaşta olduğu gibi gene kayıtsız kalmıştı. Saklandığı yeri bulamamışlardı; kulübesinin bulunduğu bataklığa giden yolu siyah köpeği Odakota'nın dışında kimse bilmiyordu.

Demek yakalanması için ikinci bir savaşın, yeni askerlerin ortaya çıkması gerekiyordu. Artık silah sesi duymadığı için savaş bitti sanmış, o yüzden de dikkatsiz davranmaya başlamıştı. Belki hakikaten bitmişti savaş ama askerler hâlâ oradaydı.

Ve böylece yakalanmıştı.

Rus olmalıydılar, konuştuklarını anlamıyordu. Yakalamışlardı da, sonra ne yapacaklardı, onu bilmiyorlardı, o kadarını anlamıştı. Onu öldürmeye kalkmıştı bir tanesi; subay çekik gözlü, vahşi suratlı adamın makineli tüfeğinin namlusuna son anda vurmuş, mermi tok bir ses çıkararak bataklığa gömülmüştü.

Tokala gözlerini kapatıp ölümü beklemişti; ama kurtulmasına izin vermemiş, ona yapılabilecek en büyük kötülüğü yapıp tutsak almışlardı.

Kötü adamlardı bunlar; Odakota'yı gözünün önünde öldürmüşlerdi. Sandalyeye bağlı olduğu için hiçbir şey yapamamış, o canından çok sevdiği hayvanının can çekişmesini seyretmek zorunda kalmıştı. İpleri zorlamış, zorlamış, sonunda sandalyeyle birlikte yere yuvarlanmıştı. Askerler bundan zevk almış, naralar atmıştı.

Onu aç, susuz bırakmış, dövmüşlerdi; anlamadığı bir dilde sordukları sorulara cevap versin diye uyutmamışlar, saatlerce soğuk suyun içinde bekletmişlerdi.

Ajan mısın, aylak mısın, kurt adam mısın, diye sormuşlar, bir tanesine evet diyebileceği bir sürü seçenek sunmuşlardı. Kendisiyle Rusça, Lehçe, Almanca konuşmuşlar, ama o üç dilde de suskunluğunu korumuştu. Bir kelime söylememiş, bütün ezaya hiç ses çı-

karmadan erkek gibi katlanmış, dudaklarından acı çektiğine dair tek bir kelam dökülmemişti.

Sonra onu deri koltuğu parça parça olmuş bir teneke araca atmışlar, araç kulakları sağır eden bir gürültüyle havalanıvermişti. Subay, Moskova'ya götürüyoruz, uzmanların eline teslim edeceğiz seni demişti; Almancası çok iyiydi. Senin ne olduğunu onlar çıkarır, diyordu.

Onun gibi biriyle hiç karşılaşmamışlardı.

Sürekli sallanan araçta pencere kenarında oturmuş, kulaklarında aracın tekdüze gürültüsü, dışarı bakıyor; altındaki orman ve gölleri, atalarının topraklarını seyrediyor ve gördüklerinin güzelliği onu büyülüyor. Birden memleketine karşı sınırsız bir sevgi duygusu sarıyor benliğini. Memleketini hep sevmişti ama hiç bu kadar açık ve net hissetmemişti bunu.

Ve birden ne yapılması gerektiği, özgürlüğünü nasıl tekrar elde edebileceği kafasında apaçık beliriyor.

Etrafına bakıyor, kabinde dört asker var; sigara içip iskambil oynuyorlar. Kimse ona bakmıyor; muhtemelen havadayken ne olabilir ki diye düşünüyorlar.

Hâlâ bağlı, ama oturabilsin diye yalnız kollarını bağlamışlar göğsünün üstünde.

Az önce aracın kapısı kapatılırken mekanizmanın nasıl çalıştığını bellemiş. O hâlâ Tokala, tilki. Uyanık. Becerikli. Ve çevik.

İki üç adımda kapıya ulaşıyor, iki eliyle mandalı çekmesiyle kapı neredeyse kendiliğinden açılıyor.

Birden aracın içini korkunç bir gürültü sarıyor; o ana kadar kulaklarını dolduran motor homurtusu değil bu. Rüzgâr uçağın madeni iç mekânına dalıp şiddetle giysilerini çekiştiriyor.

Waziyata.*

Kuzey rüzgârı oğluna kavuşmak istiyor.

Tokala bağırışmalar duyup arkasına dönüyor. Rüzgârın savurduğu iskambil kâğıtları kabinin içinde uçuşuyor. Adamlar ayağa fırlamış. Tokala askerlerin yüzündeki korkuyu görüyor. Dört tane makineli tüfek ona yönelmiş. Kapıdan çekil ve yere yat diyorlar

(*) "Yaşlı adam kuzeyde yaşar." Bir Kızılderili sözü – ç.n.

ama o dinlemiyor. Bir tanesi nişan alıp, ateş etme tehdidini yineliyor. Sesinde panik var.

Tokala adamın ateş açmayacağını, kaçmasını engellemeyeceğini biliyor. Bir şey yapması gerekmiyor, öne atıveriyor kendini. Waziyata'nın onu yakalayıp bağrına bastığını hissediyor.

Bir an nefessiz kalıyor; kulaklarını dolduran uğultu ve gürleme o kadar şiddetli ki, uçağın takırtısını duymadığı gibi başka hiçbir ses ulaşmıyor ona.

Kendini rüzgâra bıraktığında gözlerini kapıyor; sonra açıp, bizzat kendi hayatı olan göllerin ve ormanların gittikçe yaklaştığını görüyor.

Ölmek üzereyken yaradanın yüceliği ve güzelliğini görme, sadece görmekle kalmayıp onu tüm ruhu ve bedeniyle hissedip onun güzellik ve yüceliğinde kendi önemsizliğinin ve küçüklüğünün farkına varma şansına sahip seçilmiş kişilerden biri olduğunu biliyor. Bunun farkında olmak, minnacık ve çirkin bir şey olduğunun, her şeye rağmen bu ulu güzellik ve büyüklüğün bir parçası olduğu için bunun hiçbir önem taşımıyor olduğunun bilincine varmak, onu bebekliğinde annesinin nefesinin bile rahatlatamadığı kadar rahatlatıyor.

Bunları düşünüyor, hissediyor ve biliyor; yüzünde bir tebessüm ve saçlarında rüzgâr, ormanın içindeki ıssız bir gölün beton gibi sularına çakılıyor.

O andan itibaren yeni bir isim kazanıyor.

Mitakuye Oyasin.

Ben her şeyle akrabayım.

Yazarın Notu

Elinizdeki romanda kurgusal bir hikâye anlatılıyor; dolayısıyla büyük bir bölümü tarafımdan türetilmiştir. Örneğin Marggrabowa/Treuburg yakınlarında Luisenhöhe Çiftliği diye bir yer yok. Yine Mathée isminde bir içki damıtma tesisi olmadığı gibi Mathée adını taşıyan bir ürün de yok. Kurgusal Luisenhöhe'ye model teşkil eden Elisenhöhe Çiftliği'nde de, Treuburg şehrinde de romanda geçen olaylar gerçekleşmemiştir. Yaşayan veya yaşamayan gerçek kişilerle benzerlikler tesadüfidir. Romanda sözü geçen Treuburglulardan yalnızca kaymakam ve belediye başkanının adı tarihsel anlamda doğrudur.

Mazuryalıların gerçekten bol göl ve bataklıklık alanları olmasına rağmen Artur Radlewski diye Mazuryalı bir Kızılderili yaşamamıştır. Küçük Göl ve Kaubuk'un, bugünkü adıyla Markowski olan Markowsken civarındaki ormanın içinde bulunan erişilmez bataklığı sadece ve sadece hayal gücümün ürünü. Ancak bu, Markowski yakınlarında bir toprak yolun kıyısındaki asker mezarlığı için geçerli değil.

Aynı şekilde tarihsel veriler doğrudur; örneğin Marggrabowa'nın adı 1928 yılında gerçekten de Nazilerin Cermenleştirme dalgasın-

dan önce Treuburg olarak değiştirilmiştir. Doğu Prusya sınırının iki yanında varolan Polonyalı ve Alman karşıtı önyargılar da tarihsel bir gerçekliktir. 1920'den itibaren Alman İmparatorluğu'yla tek bağlantılarını Polonya'dan geçen ve Polonya Koridoru adı verilen bir transit yola borçlu olan Mazuryalıların, İmparatorluk ve hükümetleri tarafından yüzüstü bırakıldıklarını hissederek 1932 yılında Adolf Hitler'i, yani kültürlerinin mezarını kazacak adamı alkışlamış olmaları da ne yazık ki doğru.

20 Temmuz 1932'de Berlin Emniyet Müdürlüğü'nde cereyan eden olaylar, sosyal demokrat Berlin Emniyet Müdürü Grzesinski ve Berlin Polis İdaresi'nin tamamının tutuklanması da tarihsel gerçeklere uygun. İmparatorluk hükümeti tarafından Prusya demokrasisi ortadan kaldırılmayıp Berlin polisi tasfiye edilmeseydi, Nazilerin altı ay sonra iktidarı ele geçirmeleri o kadar kolay olmayabilirdi.

Romanda anlatılan olaylar, büyük oranda çökmüş bir dünyada geçiyor. Polonya ve Alman kültürünün başka diğer kültürlerle bir araya geldiği ve verimli bir ortakyaşarlık oluşturduğu eski Mazurya, milliyetçiliğin değirmen taşında, Cermenleştirme ve Polonyalılaştırma arasında öğütülüp un ufak edildi. Ne yazık ki, milliyetçilik illetine kapılmış bir dünyada artık Mazurya'nın, Alman ve Polonya kültürleri arasında bir köprü oluşturabilecek multietnik kültürüne yer kalmamıştı.

V. K., Nisan, 2012

Berlin'in gözde alışveriş merkezi Vaterland'da işlenen bir cinayeti kovuşturan Komiser Rath'ın yolu Doğu Almanya taşrasına uzanıyor. Naziler'in iktidarı ele geçirmesinin arifesinde, aydınlatılacak cinayetin üzerine milliyetçi bağnazlığın koyu sisi de çökmüş...

Bu polisiyenin iki "olay yeri" sahnesi var: İkinci Dünya Savaşı'nda yıkılana kadar Berlin'in eğlence ve tüketim tapınağı olan Vaterland Evi... Ve Prusya'nın doğusunda, Polonya sınırında bir küçük şehir, Treuburg. Volker Kutscher, yaklaşmakta olan Nazi iktidarının karanlık atmosferi ile metropol hayatının çılgın eğlencesinin iç içeliğini çarpıcı bir şekilde sergiliyor.

"Vahşi Doğu" deyimiyle anılacak kadar tekinsiz olan Doğu Prusya sahnesi ise dizinin bu kitabına özgü bir motif. Dar kafalı taşralılar, milliyetçi önyargılar, Nazizmin toplumsal tabanının hazin bir manzarasını çiziyor.

Hikâyenin entrikası, ormanın derinliklerinde yaşayan bir "meczup" ve alengirli bir kaçakçılık şebekesiyle dallanıp budaklanıyor.

"Kutscher, romanın geriliminin dramaturjisini hiç ihmal etmeden, dönemin tarihsel olaylarının yakasına yapışıyor."

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG

iletişim

ISBN-13: 978-975-05-2688-6

9 789750 526886

KDV'DEN MUAFTIR